

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ రఘునందనపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీ మదనగోపాలకృపాలలితకటాక్షవీక్షణ

సమాసాదితచతుర్విధానవద్యకవిత్వవిద్యావధానుండును

శ్రీ నిష్ణూచాయామలాసాఖ్యయక్షగాన ప్రబంధసర్వప్రాచీన్యనిధానుండును

ఆర్యేలమలకలశాంబుధిపూర్ణ చంద్ర

శ్రీ చత్సగోత్రపవిత్రాస్పయమాత్యభ్రతుండనగు

కంకంటిపాటి - పాపరాజప్రధానునిచే రచింపబడిన

శ్రీ మదుత్తరరామాయణము.

౧-4

ఇత్యాది, సకలశాస్త్రపారావారపారీణులగు పండితులచే పరిష్కరింపబడి

మద్దాల-శేషాచలంశెట్టిఅండుబ్రదర్సువారిచే

పమ్మి - అరుణాచలశెట్టివారి

స్వకీయ,

శ్రీ వెంకటేశ్వరముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రచురింపబడియె.

చెన్నపురి ౧౮౯౮ సం॥

ఇష్ట దేవతా ప్రార్థనము	౭
సుకవిస్తుతి-కుకవిసింద	*
గ్రంథకర్తృచరిత్రవర్ణనము	౮
పవ్యులతము	౯
పూర్వరామాంబులకథాసంగ్రహము	*
అయోధ్యాపురవర్ణనము	*
శ్రీరామపట్టాభిషేకమహిమవర్ణనము	౧౩
కర్వాగస్యాదిమహాపుణులరాములజూడవచ్చుట	౧౪
అగస్త్యాదిమహాపుణులశ్రీరామునిగీర్తించుట	౧౫
రావణజననాదవృత్తాంతము	*
అగస్త్యుడు రావణునివృత్తాంతము శిష్యునిరంభించుట	*
పులస్త్యబ్రహ్మవృత్తాంతము	*
త్యూరిందువు పులస్త్యదర్శనముచే గర్భినియైనతన	
పుత్రుని పులస్త్యునికొనంగుట	౧౭
విశ్వవోబ్రహ్మజననప్రకారము	౧౮
విశ్వవోబ్రహ్మకుగుభేరుండుజన్మించుట	*
కుభేరునికి బ్రహ్మప్రత్యక్షమై వరంబులిచ్చుట	*
రాక్షసవంశోత్పత్తిక్రమము	౧౯
హేతిప్రహేతులవృత్తాంతము	౨౦
సుకేశుండు దేవపతినివరించిమాల్యవదాదులంగనుట	౨౧
మాల్యవదాదిరాక్షసులకు బ్రహ్మప్రత్యక్షమగుట	*
మాల్యవత్ప్రభృతులకువజ్రముష్టాదిరాక్షసులుపుట్టుట	*
దేవతలు రాక్షసోపద్రవమునువిష్టునితో శిష్యుట	౨౩
ద్వితీయాశ్వాసము.	౨౪
విష్టుప్రభావము	*
రాక్షసులు ఇంద్రునిపైదండెత్తుట	౨౫
విష్టుండుమాల్యవదాదులతోసమరంబొనర్చుట	౨౬
సుమాలివిష్టుశ్రుతోయుద్ధముసేయుట	*
విష్టుదర్శనముచేమాలియను రాక్షసుడుమడియుట	౨౮
మాల్యవదాదులుయుద్ధముననుండితొలగుట	౨౯
కైకసిపుత్రాగ్నియైచిశవసునొద్దకుబోవుట	౩౦
రావణకుంభకణానిభీషణులజననము.	౩౧
రావణకుంభకణాదులుబ్రహ్మనుగూర్చితపంబుసేయుట	*
రావణాదులకుబ్రహ్మవరంబులొనంగుట	౩౩
దేవతలకుంభకర్ణునివరంబులివలదనిబ్రహ్మనువేడుట	*
సుమాలిరావణునియొద్దకుబంపుట	౩౫

విషయములు.	పుటసంఖ్య.	విషయములు.	పుటసంఖ్య.
దశవదనుండుసూర్యునిమిదికియుద్ధమునకుఁబోవుట	౬౧	రఘువీరుండుకొలుపుకూటంబునఁజేరొలగఁబుండుట	౯౦
రావణుండుమాంధాతతోబోరిసంధిగావించుట	౬౨	శ్రీరాముండుజనకాచిన్మృతవర్జులసతగరించిపంపుట	౯౧
దశాననుండుచంద్రునిమిదికిదండెత్తిపోవజతురాననుండుతనిమాన్పుట	౬౩	శ్రీరాముండుసుగ్రీవాదివానరులనువిభీషణాదులనుబహుకరించుట	
దశగ్రీవుండుదేవయాతాదిస్త్రీలజేఱపట్టుట	౬౪	శిశిరఋతువర్ణనము	౯౨
రావణుండుభర్తృమరణంబునకువగచుచున్నశూర్యుని		రాముడువానరరాక్షసులవీటొగల్పుట	*
సుఖరాదుతితోగూడజనస్థానమునకుబంపుట	౬౫	పుష్పకంబుధనేశువిసంపునరామునిగొలువవచ్చుట	౯౩
ఇంద్రజిత్తుచుహేళ్వరక్రతువానర్పుట		షష్ఠాశ్వాసము.	౯౪
విభీషణుండురావణునకుపరాంగనాపహరణముగూడదనితిచెప్పుట	*	వసంతకాలవర్ణనము	*
దశవదనుండుమధుండనురాక్షసునిమీదదండెత్తుట	*	రాముడుద్యానవసమునకుఁబోవుట	౯౫
రావణుండుఇంద్రునిమిదికియుద్ధమునకువెడలుట	౬౬	రాముండుసీతాదేవితోనగ్నోక్తులాడుట	౯౬
సూర్యాస్తమయచంద్రోదయాదివణానము	*	సీతాదేవికుసుమాపచయింబొనర్చుట	౯౭
దశగ్రీవుండుకైలాసోద్యానమందువిహరించుట	౬౮	సీతారాములజుక్రీడాభివర్ణనము	౯౯
రంభనలకూబరునికడకుంబోవుచురావణుండున్నయుద్యానంబునకువచ్చుట	౬౯	సీతారాములుద్యానంబునందలిమేడపైగొలుపుండుట	౧౦౦
రంభారావణసంవాదము	౭౦	సీతారాములుద్యానంబునగుండియయోధ్యబ్రవేళించుట	౧౦౨
నలకూబరుండురావణాసురునిశపించుట	౭౧	సీతాదేవిగర్భంబుదాల్చుట	౧౦౪
ప్రభాతవర్ణనము	*	సీతాదేవిఅరణ్యమునమునిపత్నులతోమెలగఁగోరుట	౧౦౫
రావణుండనురావతిపట్టణమునుముట్టడివేయుట	౭౩	భద్రుండుపౌరులాడునిందావాక్యములరామభద్రునకుచెలుపుట	*
దేవదానవులయుద్ధము	౭౪	రామభద్రుండుభద్రుండుచెల్లినపౌరవాక్యంబులదమ్ములకెఱింగించుట	౧౦౬
జయంతమేఘనాదులయుద్ధము	౭౬	లక్ష్మణుండుసీతనువాల్మీకాశ్రమంబునకుదోడొగనిపోవుట	
మేఘనాదుండింద్రజిత్తుగతు	౭౮	సీతాదేవిదుశ్శకునంబులంగనిచింతించుట	౧౦౭
పంచమాశ్వాసము.	౭౯	లక్ష్మణుండుగంగదాటిరామాజ్ఞనుసీతాదేవికిచెల్పుట	*
దేవతలుబ్రహ్మయొద్దకుంబోయియంద్రునిపరాజయంబుచెల్పుట	*	లక్ష్మణుండుమజులనయోధ్యకువచ్చుట	౧౦౯
బ్రహ్మదేవుండుఇంద్రునివిడిపించుట	*	జానకీశోకించుట	౧౧౦
ఇంద్రునకుఅహల్యాప్రాణనాదుండుశాపమిచ్చుట	౮౦	వాల్మీకిసీతసుతనయాశ్రమంబునకుదోడొగనిపోవుట	*
నారాణుండురావణునకుస్వర్గరూపంబుఋషువుట	*	సుమత్రుడులక్ష్మణునకుదుర్వాసువాక్యంబులుచెలిపియూరడించుట	*
శ్రీరామాగస్త్యునిహనుమంతునిబ్రశంసించుట	౮౨	లక్ష్మణుండుయోధ్యకరిగిరాములకంకదీర్చుట	౧౧౪
హనుమంతునిజననప్రకారణము	౮౩	రాముడున్యగమహారాజుచరిత్రమునుజెప్పుట	*
హనుమంతుడురవిరాహువులమింగనుచోగించుట	*	నిమిచక్రవర్తివృత్తాంతము	౧౧౫
వాయుదేవుడొక్కయూర్తిపసంహరించుట	౮౪	రాముడుయూతిచరిత్రములక్ష్మణునకుపఱించుట	*
బ్రహ్మప్రాదులుహనుమంతునికివరంబులొసంగిపవనునిసంతుష్టుఁజేయుట.		సప్తమాశ్వాసము.	౧౧౬
పవనజుండుసూర్యునిదేదశాస్త్రాదులుచదువుట	౮౫	శ్రీరామునితోవిప్రతాడితమైనయొకశునకంబుతనవృత్తాంతమునుచెలిపికొనుట	
వాలిసుగ్రీవులజననము	*	చ్యవన్యాచిమునులురామునితోలవణాసురువృత్తాంతము	
రావణుండుబోధాధిపయిననతుగమారునికడకేగుట	౮౮	రఘువీరుండులవణాసురునిసంహరింపశత్రోక్షునిబంపుట	
రావణుండుశ్వేతద్వీపమునకుఁబోవుట	౮౯	సౌదాసునిచరిత్రము	౧౧౮
అగస్త్యాచిమునుబుస్వస్వనివాసంబునకుఁబోవుట	౯౦		

విషయములు.

పుటసంఖ్య.

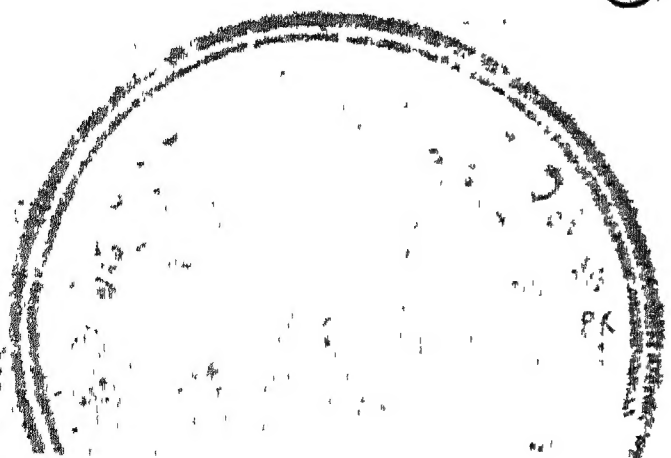
విషయములు.

పుటసంఖ్య.

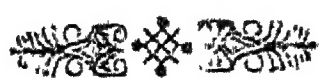
జానకవాక్కుకాశ్రమంబునగుశలవులంగనుట	౧౦౯
మాంధాతలవణాసురునిచేమృతుండైనకథ	*
శత్రుఘ్నుండులవణాసురుతోబోరుట	
శత్రుఘ్నుండులవణాసురునిసంహరించుట	౧౧౦
శత్రుఘ్నుడుశ్రీరామపాదసేవార్థమైయయోధ్యకరుగు	
దెంచిమరలిచనుట	*
వృద్ధనిప్రమిధునంబుమృతుడగుకుమారునిరామునివాకిట	
వెంచివిలపించుట	౧౧౨
రఘువీరుండుశంబుడనుశూద్రతపస్వీనింజంపిబ్రాహ్మ	
ణకుమారునిబ్రతికించుట	౧౧౩
గృధ్రోల్లూకవివాదమునురాముడుదీర్చుట	౧౧౪
రాముడుబ్రహ్మదత్తునిశౌపవిముక్తుంజేయుట	౧౧౬
రాముండగస్తుత్యుజ్ఞంబుచూడయాశ్రమంబు	
బ్రవేశించుట	౧౧౬
అగస్తుత్యుడురాములకన్ఘ్నకత్నహారమునిచ్చుట	౧౧౭
శ్వేతుడనురాజుచరిత్రము	*
దండుడనురాజకుమారునివృత్తాంతము	౧౧౯
రామచంద్రుండగస్తుత్యుపీఠానియయోధ్యకువచ్చుట	౧౩౦
ఇంద్రుండుబ్రహ్మహస్త్యునిచాపికోన్నకథ	౧౩౧
రాముడుతమ్ములకుఇలాపాఖ్యానముజెప్పట	*
ఇలుడువేటకుబోవుట	౧౩౨
ఇలుడువనంబునమగువయగుట	౧౩౩
ఇలుండుపార్వతివలననొకనెలమగువతనంబునొకనెలమగ	
తనంబునొందునట్లువరంబుగొనివనంబునవిహరించుట	
వనితయైనయులునిబుధుండువరియించుట	౧౩౪
స్త్రీరూపధరుడైనఇలుడుకుమారునింగనుట	౧౩౭
ఇలుండుశివునివలనమనలపురుషయాపమునుధరించుట	*
అష్టమాశ్వాసము.	౧౩౮
శ్రీరాముడశ్వసేధయాగముజేయబూనుట	*
రాముడుమునులనుయాగమునకునిలిపించుట	*

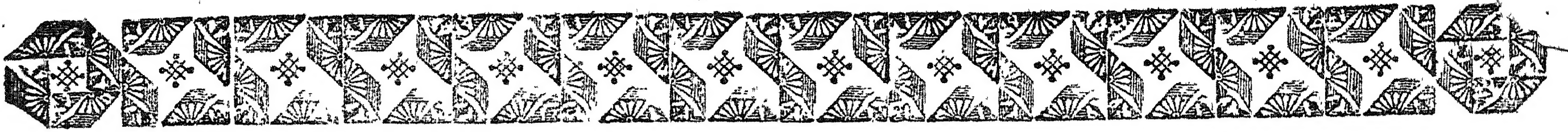
కుశలవులరామునికడకెత్తెన్చిగానముచేయుట	౧౩౯
రాముడువాక్కుకాశ్రమమునున్ననీతనునిలిపించుట	౧౪౦
భూవుత్రనికుశల్యమయనివాల్చికిరామునితోజెప్పట	౧౪౧
భూమిదేవసీతాదేవిగైసేసిరసాతలంబునకుగొనపోవుట	
నీతరసాతలంబునకరుగుటకురాముడుచింతించుట	౧౪౪
రాముడుభూమిపైచాణమునుప్రయోగించుట	౧౪౫
బ్రహ్మదిదేవతలశ్రీరాములస్తోత్రముచేయుట	౧౪౬
రాముండశ్వసేధయాగముబరిగమాప్తినొందించుట	
కౌశల్యకైకయినుమిత్రులదినంబునకరుగుట	
రామునికడకుగర్భమహామునివచ్చుట	*
భరతుడురామజ్ఞచెల్లెల్లుసాక్షిబులగుగంధర్వమీదికి	
యుద్ధమునకుబోవుట	
భరతుడుగంధర్వులంబరిమార్చితనకుమారలగుతక్షశుషక	
రునిదోష్టంబుననిలిపిమరలనయోధ్యకువచ్చుట	౧౪౭
రాముడుశత్రునికుమారులగుఅంగచంద్రకేతులనుఆంఘ	
దిదేశములయందభిషిక్తులంజేయుట	
యముడుమునిజేషధరుడైనరామునికడకువచ్చిరహస్యంబున	
బ్రహ్మవాక్యంబులుచెలుపుట	*
దుర్వాసుండుతుట్టితొండైనరామునికడకువచ్చుట	*
అత్తశ్రుణుండురామపరిత్యక్తుండయినరయూనదిగ్రహికిది	
వలంబునకరుగుట	౧౪౦
రాముండుకుశలవులకొట్టహాగట్టుట	౧౪౧
శత్రుఘ్నుండుతనకుమారులకొట్టముగట్టుట	
శ్రీరాముడుతమ్ములతోడనుచారులతోడనుననియునదిం	
బ్రవేశించుట	౧౪౨
శ్రీరాముడుశ్రీవైకుంఠథామంబునకుజేరించేయుట	౧౪౪
పరమపదవణానము	౧౪౬
శివుడువిష్ణువునుస్తుతించుట	౧౪౭
ప్రణకలసోదివణానము	౧౪౮
పరనశ్రవణాదిభలము	*

శ్రీమదుత్తరరామాయణకథానక్రమసూచిక.

సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేతశ్రీరామచంద్రాయనమః.

శ్రీమదుత్తరరామాయణము.

శ్లో ॥ చరితరఘునాథస్య శతకోటిస్రస్థైరమ్ । ఏకైకమక్షరంప్రీక్తంమహాపాతకనాశనమ్ ।
రామాయరామభద్రాయరామచంద్రాయవేదసే । రఘునాథాయనాథాయసీతాయాఃపతయనమః ॥

—(* ఇష్టదేవతా ప్రార్థన. *)—

శ్రీరాధాధరబింబమన్యోరయరాచిలగన్ధిజోరస్థస్థి । రా రాజస్థణికాంతిరాచిలిచితద్రా కేందుబింబాననా । స్నే
రాంకూరముచేగృతార్థుడగుచుంజెల్పొందుగోపాంగనా । జారగ్రామజకృష్ణుడేవుతపహృత్వర్యంబుమాకెప్పుడుకన్సీ ॥ సీ ॥ పు
ష్కరవిహారణస్ఫురణంబుపహించి యవలానుగుణవృత్తియవధరించి । యార్యాభిగణ్యసౌకర్యంబునరహించి ప్రబల
మౌర్యనర్థవతిమించి । త్రిభువననాంచితరూపవిభవంబుప్రాపించి భృగుకులంబుపవిత్రముగజనించి । యంభోధిభంగళి
లాసక్తిరర్పించికామపాలనరీతిభ్యాతిగాంచి । పుణ్యజనములపూజనములగ్రహించి । కలికితనమెందునిట్టిదికలదెయనక
జెలుపుచెలుపునలువొందుకలిమిచెలువ । మెచ్చినిచ్చుమాకోరుగలిచ్చుగాత ॥ చ ॥ వసితరోవెండికొండనెలవంకలుపెక్కు
వసించెచూచితే । యనినరసోక్తితాననినచచ్చుగందపుపూతగుబ్బజా । రిననుచుపైటకొంగునవరించుచునవ్వింకగౌరి
గౌరిగట ॥ దనిపెడుచంద్రశేఖరుడు దారకృష్ణమముద్రోచుగావుతక ॥ ఉ ॥ ఊరకచుట్టుకొన్నకమలోత్పలపజ్జురలు
మాడునంచునో । యేరునుగూర్చిచుట్టితివియెంతటిజాణవుమేలుమేలునీ । నేరుపుమెచ్చవచ్చుననిచ్చలుమచ్చిక । శంభుగేరు
నీ । హరిగిరింద్రకన్యకదయామతిగోరులుమాకొసంగుతక ॥ చ ॥ భువనములంబ్రసిద్ధిగనిభూరితరోర్నివరప్రభావమొం
దివిధునిరాకకుబ్బుచునుదీర్చగుణాంచితరత్నరాశియై । కవులుసమాశ్రయింపదగికర్పరగర్భతశ్రీగురుత్వముం । దవులుసర
స్వతిశ్వరుడు దారతమాకుజిరాయువీవుతక ॥ చ ॥ తనహృదయాంబుజాతమునదారొగునాధగతానురాగవా । హినివె
లిగ్రమ్మజేసెనొకొ యాగతినాగవిధాతచెంగటం । దనరిజపాప్రసూనసవిధస్ఫటికాకృతిరక్తిగులుగవా । గ్వనజదళా
క్షమాకొసంగుగాతవచోరచనాజమత్కృతుల్ ॥ మ ॥ కలుషేభావలినాపనంకుశమువిఘ్నత్వాధరశ్రేణివ్ర । కలలుగా
వింపవరస్ఫురతుగలిశముగర్వప్రమత్తాచివీ । రులిబంధింపగపాశమున్నతమనోరుగ్రేణపుల్కాత్పంబు । పరలదానాంబువు
లూనువేర్చడచుమతాగ్రావ్యాంతరాయచ్చటల్ ॥ సీ ॥ శైశవంబుననెభాసగుమింగె నితనితేజమునకేఘునుండింక సదృ
శుండనుచు । హనుతటోద్ధతివజ్రమడచెనితనిశనుద్రధిమకేమిక బోల్పదగునటంచు । నురుధాటిగడలిలోమెఱసె నిత
నిగభీరతకు నెయ్యదియింకఁబ్రతియటంచు । వాలాల్మునగిరుల్ వ్రాల్చెనీతనిదైన్యసంపద కింకనెవ్వినాటియనుచు । జా
నకిరామచంద్రులేశౌర్యవంతు । పటుగుణస్ఫూర్తుల పుటప్పటికినెంతు । రామహాశాంతునతిదాతునరికృతాంతు । నతు

—(* సుకవిస్తుతిసుకవినింద. *)—

అమతిమంతుహనుమంతునభినుతింతు ॥ ఉ ॥ ఏకవిజ్ఞానదొల్తనటియించె సరస్వతిపాదనూపురో । ద్రేకర్షుశంఝశా
ర్చుటబదిక్కులుపికగటిలంగనేశుభ । శ్లోకునిమానసాబ్జమునకోభిలేదారకహంసమట్టివా । శ్రీకేశహాపికశేఖరునమేయ
గుణాకరునాశ్రయించెదక ॥ మ ॥ ధరణిభృశ్శణిమాళిపర్వములందళొంకియూర్యోక్తివై । ఖరిప్రాపించియహీనవిస్ఫుర
దలంకారాప్తికోభిల్లిధూ । రిరసారూఢిజెలంగయద్ధవర మైప్రింజొకిమేటాకవీ । శ్వరులంగొల్చెదసన్నోహరకళా
చంచల్లిభావాధ్యుక ॥ చ ॥ సరసతందామునుండెలియ జాలరుచెప్పిననీసులేకనా । దరణవహించియూకొనరుత
పులెప్పదురొప్పుగన్నమె । చ్చరుపెడయుక్తులెన్నుదురుశక్తులుగారొకమైననింపుచే । కురురచియింపనట్టిచెడుగుల్విననో
రెనత్ప్రబంధముల్ ॥ వ ॥ అనియిష్టదేవతాప్రణామశేలనంబును శిష్య విస్తుతిమేళనంబుననికృష్టకవిజనావహేళనంబు
నుంగావించి ॥ మ ॥ సరమశ్రవ్యమఘవ్యయామితకథాభవ్యంబుదివ్యత్కథీ । పంపతంతతసేవ్యవజ్జభవసంభావ్యంబునై
మించుచు । త్తరరామాయకావ్యమున్నుదువచోదారధనదచ్చి । తత్తరసముత్తరసాంపరచియింపఁబూనితస్వ
యకక ॥ మ ॥ పరుసదికరనయజ్వలిర్వచనకావ్యంబైశగజేసెను । త్తరరామానుజమంచునన్నుప్రబంధంబూనిమిం

చుటే సరసస్వరూపని ప్రాజ్ఞులారనిరసి చలనోకుడిరాఘవే | శ్వగుచారిత్రములెందఁజెన్నిగతులన్వర్ణించినంగలదే || ఊ మాన
కకర్త భూమిపయిమానుష దేహముతోహితాహిత | జ్ఞానమెఱుంగుటాహ్వానింపచారుకవిత్వమునెట్టిజానకీ జానకభ్ర
చింకయిసతకథలెన్నిరచించెనేనియున్ | వానిపిదకపేదకిన్వానికపిత్వపాత్రవ్వపేటికిన్ || ఊ | ద్రికరరామవత్తజపసీద్ధి
బ్రసిద్ధిపహించి వెనకవాల్చికేరభుప్రవీరుకథలేరచించికదాచెలంగెము | ల్లోకములందు నెల్లమనులంగొనియుండగనట్టిదొ
టము | యోగమునరాముకథప్రార్థముమాన్వదెయ్యెట్టివారికిన్ || శా || ఆవాల్చికీమనీషివర్ణమతిమధాహార్యసంభోభితం
వైవిఖ్యాతకామితార్థఫలదలైశ్రీపదంబయసుశ | బ్రాహ్మసంబయిమాధురిందనరురామాంచతరథాక్షీరపా | రావారింబున
మాత్రయింతగవితాభ్యాతికర్తంబుగన్ || చ || ఇహపరసాధకంబనరహించుప్రబంధమొనర్పశ్రీరఘు | ద్విహునిచరిత్రమున్
దొరకెవాసిగక్కురితమేమహా | మహానకుసంతసంబునసమర్పణజేయుదునంచునెప్పున్ || దుహితకుభర్తనారయుజనున్వ
లెయోజనసేయుచున్నదెన్ || సీ || పొడుపుకెంపువహించుబెడిదంపువినుకెంపురహినింపుకంతహరంబువాడు | కోమలాఘ్రి
యూరగొనిచిరింగుబుజాఱగట్టినబంగారుపట్టువాడు | శృంగారగతిమిటచెలువొందుకేస్తూరితిలకంబుచేముద్దుగులుకువా
డు | మకరకుండలలోనుణిజాలరుచిమిటదళకోత్రచేకుటద్దములవాడు | తలనువలగొన్నపింఛపుదండవాడు | విమలశతభ
త్రైతైత్రనేత్రములవాడు | మురళీదాచేతగలజగన్తోహనుండొకండునాస్వప్నముననుసాక్షాతగరించె || క || ఏనునునతనింబొ
డగని | ధ్యానింబుననలరుశ్రీమదనగోపాలం | దౌననికలలోనేపరమానందముజెందిమొక్కియర్చించునెడన్ || ఊ || అమృహనీ
యచూతకరుతాస్మిన్దైయసువత్సనిప్రబం | ధమ్మమదంకితంబుగనొనర్చుకృతాధుడవయ్యెదలైకా | దిమ్మహీనస్తువాహ
ననమ్మిద్ధరమారమణీయభోగభా | గ్యమ్మబుగల్గెమంగృతియునారవితారకమేప్రకాశిలున్ || గీ || శ్రీవెలయుమున్నుఁ ఘృమా
యూరిలాస | యక్షగానంబుమాకెనపుర్వణముగ | జేసితదియాదిగామేమునీసుధాను | సారివాకులజొకియన్నారమనఘ
క || అనిపలియాకృపాశుడు | ననుటయునేమేలుకాంచిస్వప్నమునందు | న్నునునేలుస్వామిగనగలి | గెనెయనిరోమాంచకంచు
కితగాప్రదనై | మ || హనుమద్దివ్యపదారవిందమకరందానందనేండిందిరా | త్తుననేకాంధ్రకృతిప్రకల్పనసమధుంబుష్పగిర్య
ప్పరా | ర్మునిసత్పుత్రునిదిస్తువాఖ్యకవిచంద్రగుత్సహితోతబ్రాద్ధుననేబిల్వనబంచికన్నకలసంతోషంబునందెల్పినన్ || మ || అత
డంచందముజుడినన్నుగనియన్నాజాళువాపైడికిం | గృతవర్ణాచితరత్నమచ్చినటులయ్యోవువాక్పొడిమం | గృతీసేయంగ
దొడుగురామకథకుంగృష్టంబురాజౌటబ్ర | స్తుతిగావింపగమాకుశక్యమెభవత్పుణ్యప్రభావోన్నతున్ || తేగీ || అనికిరీటికిశారి
తోడైచయటల | నమ్మహాకవిసాహాయ్యమాచరింప | గృతినొనర్పగబూనినయేనుమొదట | నెంతుమద్వంశవిధవదియెట్టులనిన్ ||

—(* గ్రంథకర్తృవంశవర్ణము. *)—

సీ || అభిరాజాధిరాజాస్థానజనహృద్యవిద్యావిహారులార్యేలవారు | కల్పకబలికర్ణకలశార్ణవోదీర్ణవితరణాదారులార్యేలవా
రు | గజ్జనస్తవనియసతతసిర్వాజహారివరోపకారులార్యేలవారు | ఘనదుఘటస్వామికార్యనిర్వహణప్రవిణతాధారులార్యే
లవారు | విమతగర్వాపహారులార్యేలవారు | లట్టియార్యేలవారిలోనలఘుకీర్తి | వెలయుశ్రీవత్సగోత్రారవిందహేళి | మహితగుణ
శాలివల్లభామాత్యమాళి || ఊ || ఎల్లభయంబులన్నిడువుడేగలనంచువచించిప్రేమశో | భిల్లభరించుబంధుజనబృందముడెందము
నందుభక్తిరం | జిల్లభరించుసంతతముశ్రీహరిదివ్యపదారవిందము | ల్విల్లభమలైబుద్ధిసురవల్లభమలైయమాత్యమాత్రుడే ||
క || శ్రీవల్లభుండులక్ష్మీ | దేవినిమునుబెడ్డియొనలెఱగునదవకున్ | దెవేరిగలక్ష్మేంబిక | నావల్లభమంత్రిపెడ్డియాడేన్వే
డగన్ || సీ || జలనిధిబాడమనిజలజాతగేహీని చంకికాఖ్యదొఱంగులైలకన్య | బహుముఖావాసంబుబాయుసరస్వతిగోత్రభి
త్యతియనగూడనిశచి | చక్రవిద్యేషణాశ్రయగానిరోహిణి పతిప్రతాపముమెచ్చిప్రబలుసంజ | హీనవలకోత్పత్తిలేనియరుంధ
తిస్సగుకుకమొందనివృజనని | యీమెయాసనిచుట్టంబులెల్లబొగడ | నగణితక్షౌంతిసంపదనవనిబోలి | వల్లభునిసేవసేయు
నవార్యలలిత | లక్షణకథంబకంకంబలక్షమాంబ || క || ఆల్లక్షమాంబయందా | వల్లభనామప్రధానవర్యుడగనియెం | బల్లవ
చాణాకాగున్ | హల్లకహితకీర్తిధారునయ్యవధీరున్ || మ || కనకాశాశ్వసమానదైర్యుడగుకంకంటయ్యనామాత్యవ | ర్యున
కుంభాక్షనమంత్రులద్యతనమంత్రుల్పావిమంత్రులీవిశు | ధ్ధనయోద్యుక్తిబరోపకారవినయోదార్యప్రసక్తిస్సేదూ | క్తిజ
స్వామిహితోరుకార్యఘటనాధీశక్తిఁదొదురే || క || అయ్యనవద్యగుణావని | యయ్యనమంత్రిమణిసరసమాంబవహంబయ్యె
నహాగృకుమారుని | నెయ్యెంబునందెండ్లియైననెలదాల్చురహిన్ || సీ || వనియంపప్రభుఁడందంబుసగినచోపనజాతంబుడాయా
శ్రీసతిహానియి | ప్రియూనిసామేననుండియునుదణ్డేజంబునైరింపజాలనిశాంభవినగి | విభుగమ్ముఖంబునవెలయుబహురగజ్ఞా
దినయయుమున్నుబ్రాహ్మదెగడి | తనకందుగతియొనధవునిలావణ్యంబుగలయనప్పడడంచుగంగగేరి | యేకోటంతయులక
యస్తాకభక్తి | మేజేసునిపంచ్యసేయనపుడు | భగ్గుగుణధామపతిదేవతాలలామ | భవ్యమతిపేటనరసమాంబావధూటి || క ||

—(* పూర్వరామాయణకథాసంగ్రహము. *)—

పదలించినపూర్వరామాయణకథాప్రపంచంబునకు నాదికారణంబయినసాక్షాతపట్టణంబెట్టిదనిన॥ ఊ॥ శ్రీతరుణీవిహారసరసీ
జువిరాజితరాజసౌధసం । ఘాతముగోచ్రస్ఫునితకాంచనకుంభవిభాషిఘాతభు । ద్యోతముద్యోతమానమణితోరణవార
సమేతమొప్పుసా । కేతమువాతసంచలితకేళుపటప్రహతాభ్రజాతమ్ ॥ మ ॥ హరిదశ్వస్ఫురదశ్వఘోరభురభిన్నారామ
ఘానారికే । రరసారుట్ఫలగళిద్యమలనీరస్పాగధారాధరాం । తరవతిఁజూతఁదోయపులిఁగనిదానకమబ్బుధారా
తరా । ఖ్యరహించెకజలరాశిద్యభఁమయిభేయస్ఫులిఁగొల్పెంబులిక ॥ సీ ॥ కృష్ణపక్షవిభావరీవేళలఁజకోరసమితిచం
ద్రకలంచుసంతసింప । చలిపెక్రొందళుకుమేల్ తెలిపట్టుపుట్టుముల్ కట్టినయల్లుదికాఁంతలలర । గంగాతరంగసంఘమువి
ట్టిపైఁబొలిఁయేలవచ్చెనటంచునిద్రుడరయఁ । దారకాక్షరనోద్యన్నభికిసారముడుటురాయంచలముసికిఁదలువఁ । బ
తంగుశరదంబుశరదిగంబరగుచుప్ర । కాశపేళలవజ్రసంఘటితవప్ర । దీప్రరోచిఁపరంపరల్పవముత్రాంత । పరతమోలితఁ
దూలనపట్టణమున ॥ మ ॥ పురిభేయతంబుంబయోధియంగనిజనంబుల్ రెంటికొఁదడమే । ర్పయసంజాలకయున్నబంహవి
వరింపంబూనివారాశిపెం । గరముస్ఫుర్గుణముద్రవైచెనదియాఁగాకున్నరీలచ్చవిక । భరియంపంగలియేమియేటికి సము
ద్రఖ్యాతిమున్నెటికె॥ మ॥ పరిఘాంభోనిధినస్ఫుగంబుప్రతిబింబంబొప్పునేవేళదు । న్ధగధూలోకధురంధరహివరపూతాం
తోత్థకీలావళిం । బరితాపంబునహించి భోగిశులతోఁబాదాశమున్నాసిధా । సురవాఁకళికిసచ్చుభోగవతియంచుబోల్చు

గానర్థ మయి॥ ఉ॥ సీలవృత్తాలమేడలకునిచ్చలపురబటికంపు వెట్టులం । బోలుపెటుంగుగోపురపుమొత్తపువాకిటకీలుజాళువా
నేలిపసిండిబొమ్మచనుమట్టలకుండెలిచల్లపైఁజేలిచేటుంగులైయచటఁజెల్వగువెలుపుటేటపెండెరల్॥ సీ॥ కేళీసరఃపద్మపా
ళివిహారియయికాంచునుగంధంబుగంధపహుడు । లీలాదివన్యామమైలాపకుల్లాసిప్రహేయంచువీరులచల్లనగఁజే॥ సూత
నాంతుకరత్న కేతనాంతుకయక్తిప్రహపించుఁజిత్రాంబరములమేళి । గణనీయవిషధతోరణనికాయములానిమొసయుము
త్రేపుపేరులనిమిషనచినన్ద్రోహగన్ద్యంతరస్థైగ్రీణవ్యగానకొశలీంద్రవమానాబ్జకాంతవారి । పుషితచాతంమయినయస్పరవ
రమునఁ । జతురలంకాంతుకలొత్తొలకుదె॥ మ॥ జనులెల్లప్పుడుదోయదానమునజంచత్రాశవృంతానిలం । బునచాంధ
ప్రజమొందుదప్పియుత్రమంబున్నబ్రాల్లచ్చియుక । వనితాగానరసద్రవచ్చుశిషణీవార్ధారదేజాతకా । వనమంజేసి
ధ్వజాశుగాప్రిచడమకొవైచానకప్రసంగముక॥ చ॥ ఘనజఘనస్తనద్వితయగౌంపమత్థరియించియాకసం । బునజగయిం
పతేకడమమొదటనందనంబుచుచుజాళువా । మినుకుపసిండిమేలిపసిమెచ్చులమేడలుచూచిసోలివ్రా । లిసయమరీశేరోమణులలి
జెలంగుద్ధరితులస్ఫురిక॥ మ॥ క్రిటవోద్యానముదాయమాడువులపైఁగ్రీడించుబూబోడ్లకుం । ద్రిదశస్త్రీలపయస్యలయ
సేవినయోక్తిసూయఁడారంభయి । ల్లదెయ్యాచెంగటచేతిలోత్తమనికాయ్యంబూర్వసీమందిరం । బిజెయలచున్వవరించిచూ
పుదురువాటిపొంపిపిట్టంపగక॥ మ॥ పిథుకాంతోజ్వలసౌధవిధికలీకన్తపతల్లాడియి । తుధనుకేళిజోకికూరుట
యొకచోచేసనవ్వందిమా । గధసంఘాతముపోలికమేలాకలుపునుతగఁతార్చటన్నాకలో । కధనీహాటకపద్మరూటచర
చక్రక్రొంచచక్రాంగముత్॥ చ॥ ఘనతరరత్నసంఘటితకాంచనసౌధములప్పురంబునం । దనరగజూచిభాసగురుడదైవత
శైలముపేజోడజో । దనగజగుంభరాళుగహనాంచితశృంగముగాకయున్నచో । ననుచుననురుతోననుడదంతికజాలక
మాగకనరియి॥ గీ॥ ఆహీనులములావరింపనయ్యడుగువట్టి । తెలియఁబడకున్నభోగవతియుదివంబు । పేరుగనియానురులకు
ప్రహపించుదేసి । స్వర్గపురమప్పురంబుతోసాటియగునే॥ సీ॥ బ్రహ్మాహమనబోయిభంగమొందినశుచిద్విజవాహనునిసద్వివేక
మొంత । యిశంబుదోహకరునిమాళిధరియించుధర్మాభియాఁప్రతాపమొంత । ఘనతరస్వణముల్గలిగియుమకరసంగతిను
న్నయత్సేవకలమయెంత । మేరువ్రయ్యలానర్చియూరుడయ్యగఁజేసి మలయుల హిడికానవహిమయెంత । యనిచతు
ముఖచండికధనదసీర । ధరులసుజ్ఞానధమసత్పుణ్యకృషివి । శేషములమెచ్చరప్పురిజలగుద్విజశిఖామణులరాజుల
రుజులారాచ్రుత్రజబు॥ చ॥ ప్రతిగజశంకనభ్రానికరంమరదమ్ములఁగుమ్మదికరీ । ప్రతతుమాలోనంబిలుచుభంగిని
బృహిశముల్ఘటించునభ్రాతటినిబద్ధములైనచిహ్నపెకల్చటకుకవలెకసము । న్నతకరముల్గిగుడ్చగగనమ్మనకప్పురిమ
త్తుటేనుగుల్॥ సీ॥ రవగాలునకుసాటిరాకగాడ్చుపటానిపొదలుసిగ్గుసబోయిపోదలజొచ్చు । జోడనలకకొకింతజోడుగానే
రకవేల్పురాయనితేజిజెల్లవయ్యో । బలునిబ్బరమునకుఁబ్రతిగాకగరుడియనామధేయునివాహనంబనడగె । జట్టుపట్టులకు
నించుకయోడిదొందలేకనుహరుల్పిచ్చుగుంటునకగపడె । నింకనివాహములకెద్దియెనయటంచు । జనులవాగడమనోవేగమె
నసిధార । లోలనిలోకప్రసిద్ధులనూనిమేటి । సాహిణులశిక్షనలరునచ్చటహయము॥ మ॥ వరనీలోన్నతమించుటందనరే
దివ్యదాజరాజాప్తిహూ । ధరరూఢింగననౌడశృంగ కలసందళొండెగెత్తుస్థితిం । గరమొప్పారుటనభ్రమువారసె
జక్రంస్ఫూతివతిల్లుటక । హరిలీలస్వహియించెగాంచనశతాంగానికమాప్రోలునక॥ చ॥ గిరినికరమ్మలయినచిడికి
శృవెప్రయ్యలోనతుకరుగ్రకే । సరిసటలయినఁజేకొనివెసంబెకలింపుదురశ్యయాభ్రవి । స్ఫురదశనిఁజ్రంబయినచోనరచేత
నతట్టిచయితురో । డరుహరిడయినబోరులకుడాసినయప్పుడువీరులప్పురిక॥ సీ॥ ఓడిడస్సినదిగాకున్నెందులకుగామబ్బు
తెదూసధూమమునబలియు । దనకంటెమనకాంతిగనకున్ననెలవినికాశితగతినేలయావసొంచు । దంనులకంటెనందంములు
గాకున్నచంచలేమిటికిగాననుసరించు । దమసౌంపుగుదియించితటుమకున్ననుతారలేటికిగాబట్టబైటవ్రేలు । నగప్రకీర్తంపడగు
కొప్పులాననములుచరణయుగములునలిములుసాటిలేనిపెంపువహియింపనెపుడునిలింపనతులు । సతతనజలగుదురువార
యువతులచట॥ సీ॥ పొగడవిరుల్లేవెమ్మగరాజమధ్యమవిటరాజచెంగల్పవిరులుగావె । జాతులేమైననుసంతరించికొమ్మనే
య్యుకోవలసిననీటుకాడఁడవగలాడియిచటసువణముల్గలుగునేకలయిండ్లగలుగునుజెలువరాము । పమ్మలబాపవేతరుణ్ణి
రోమణియాడిగాజనిరేపాడిరంము । వలయుపున్నాగతతులేవెవన్నెలాడి । వేలయడిగడవేయూరనేమికోదువ । యనిని
టులజాణతనములనపహసించి । పువ్వులంముమరవ్వీటంబువ్వుబోడ్లు॥ ఉ॥ సారవక్తరవాంబురుహసారమరందభరంబుజె
దిశృం । గారవవావలివివిధకొనుమరేణువులూసౌభసం । చారివధూకుచోరుఘనసారమృగీమదగంధసారకా । స్మరసువా
సనల్లోరసీమీరుసమీరకుమారుడప్పురిక॥ మ॥ నగరాధీశునిసద్గుణంబులకునానందించిదేవేంద్రుడ । న్నగరీరత్నముచుట్టు
స్థురియున్వణఁప్రపమాణంబురాదగునందత్సరయూపదీకటక కేదారంబులంబండిసోయగమయియెన్నులవేగునకధరణి
ప్రమామకప్రాశిసస్యావళుత్॥ క॥ ఆప్రోలసురావతియను । రత్రుఘండేగతిఁబజ్జిరఘండేలుచినేం । ద్రుప్రభాసుప్రతిభా

వీప్రశుభాన్వితగుణప్రతిష్ఠాసిధియోగిన్ || తనయాజేధావంబుగనిపించెనకలసన్నతసతగౌప్రవీణతవహించి | తనగభీరతబా
పెవటిసమనోహరప్రఖ్యాతసంపదలంజలగి | తనప్రభావముదెల్పెదపననందన గర్వార్థంధనక్రియానిరతిదనరి | తనజేజ
మెఱిగించెనమిషేశ్వరవజ్రమస్సాధ్యదైశ్యపజ్జుగలవధించి | రాజమాత్రుడైయష్టదిగ్రాజనిసిత | రాజితయశఃప్రతాపశ్ర
భీతరాజ | హేళిరిపురాజభయదాజికేళిరాజ | రాజభనసాలిదశరథరాజమాళి || తేగీ || అనరేంద్రః డబంధుసంతానమలరి |
పొగడసంతానభూజంబుపగిదెడ | కాలమిలయేలిసంతానకాంతమించి | శిష్టసంమతినొకయప్తిసేయనవుడ || మ || అమరు
ల్విష్టునిజేపజ్జీవదనుండత్రాసియెగాసేసే | యమరుల్లోకముసంశలించెనికమంమాపన్నులబ్రోవనా | యమరుల్సీకెదురే
జయింపగదవయ్యామన్నతేనవ్వడా | యమరులొకల్పుచువారివీటొలిపిదైత్యచ్ఛేదనోద్యోగియై || సీ || శ్రీసూర్యకులసుధా
సింధువాకాంతించిపాలమున్నటిపైచాళిమాని | సహసముచ్ఛాతవాత్సల్యముచిదలంచిచిలువరాపాన్నపైసేలమిమాని |
జగతిసుతాంగసౌఖ్యముగాంచగమించికలిమితొయ్యలితోడిచెలిమివిడిచి | యలఘుమానుషలీలలపధరించెదలంచితనయ
మానుషచర్యయునుదొంగి | వనచరత్వంబుబూనిబ్రోవగదలంచి | బ్రహ్మరుద్రాదిదేవతాప్రభులమీచి | పశ్చిమము
మానినందకాద్యాయుదా | భిరాముడయ్యెడదశరథరాముడయ్యె || సీ || వలిగట్టుచొరపట్టిజపియించుమంత్రంబువేయిరేకల
తల్లివెలయునంచ | పలుకుకొమ్మకురేనిగలిగించుతోలిపెద్దయినేడుజగములనేలుతేడు | ప్రాబల్యజనరాండ్రబలగం
పుముచ్చటపెనునీటదేలాడుపిన్నపాపం | మరుగొంగతలపుందామరమీదియెలజేటికలిమియొయ్యరినోములఫలంబు | క
టికిచీకటివెలుగునెకగటివెలుంగు | మేటిరేంద్రియ్యులగంటుపోటుబంటు | తొగలదండములబ్రోచుకందోయిబాచు | వే
ల్పుకొసల్పకొమరుడెద్దిబొంబె || క || దారకుండయిరఘువీరుడు | దారకుతూహలముతోడదండవచుపబ్బందారకుతేం
చంగమునిబ్బందారకు క్రతురక్షగరిగెదమ్ముశుకొలువ || వ || ఈవిధంబునగౌళితపోవనంబునకునవనావనంబుసేయం
జనినతదనంతరంబు || సీ || హూమధూమంబుతోవ్యోమంబువ్యాపించెభీమదైత్యస్తోమధూమరుచులు | సవనాగ్నిశిఖితోదివిం
ప్రకారేగాము కటకుజంబులువెండ్రుకలబెడంగు | లనలకుండస్ఫులింగాళితోఒదలానెనసుర దంతోద్ధట్టనాగ్నికణము |
లలఘుమంత్రారవంబులతోడనిండెనా కసమురాక్షసచమూకలకలములు | జటిలసంకల్పములతోడజటలదనజ | కుటల
సంకల్పములుమీతేంగుళికతనయం | ఉసవృశక్రజ్ఞరాఘవునాజ్ఞచేతయజ్ఞదీక్షవహించినయాక్షణమున || ఉ || దానవినితప్రీ
తిగుణధామండు రాముడుదొల్తదాటకా | దానవిప్రాణమల్లానినదారుణ శాతశిలీముఖంబున || దానవిరాజమున్న
ముచిదానవసూదనుశుక్తిగూర్చిచం | దానవిరాజమానభుజదర్పముతోగెడపెన్నుబాహుని || క || పారంములేనివడిగ
ల | పారంమునరఘువరుండువడినేసెనకూ | పారంమునగుండవ్యాపారంమునమెలగునలఘుబలుమారీచు || వ || అప్పు
డు || ఉ || జన్నమునిర్వహించితనిసన్నుతలెంచగనింశచిన్నరాజ | న్నముగల్గజేసెమనకందటకంచుసురల్ప్రకీర్తన || బన్నము
నిద్రుతోజనకుపాలికిబోవుచుక్రోధశాపపుం | బన్నమువాపెగౌతమికిభానుకులండునిజాంఘ్రిసంగ || సీ || నిటలాక్షుధ
నుపుత్రుంచుటకుగౌళికుండెట్టులనుమతించెనటంచునమరులనగ | జెలికానిధర్మంబుశెటుపగాకుత్సండేగతి | బూసెనని
జైరగణమునుడువం | గడిదివిల్చినియచప్పుడువీనులకు విందుసేయునెప్పుడటంచుసీతదలప | నితడల్లుడయినప్రేమమామ
యగురమాజనకుబోలెనెయంచుజనకుడెంచ | హరధనుర్చంగకార్యమెవ్వరికిదెలిపి | సూడుపుట్టింతుననినిల్పచోనిలువక |
కలహాభోజనమానల్లడలదిరుగ | శివునివిలుద్రుంచెరఘువీర శేఖరుండ || వ || హరకోదండవిఖండనప్రవణబాహుదండపాం
డిత్యని | స్ఫురణంజెంచినకేర్తిలక్ష్మీచలెఘాపుత్రీలలామంబుసే | కురనకోమలికొమ్మతేటితేగ కుంగుందంములన్నించుబో
లిరఘుగ్రామణి క్రొత్తముత్తియపుత్రాల్పంచ్యేవాహంబున || ఉ || బాడబళూరునిండెనకుపార్థిపులెవ్వరటంచుగేరడం |
బాడబళూరుదేటిమదమంచుభృగుద్వహగర్వవార్ధికి | న్బాబడమాత్రుతాపముగనంబడజేసిదివి || వర్ణిజనం | బాడబలంబు
శోరఘుకులగ్రణిచేరెనయోధ్యవేమక || మ || తనుహేమంబధరాబ్జరాగమణియు || ధంమిల్లనీలంబు || ననబద్ధంబునఖాం
ళుమాక్తికవితానంబుంగటివక్రము || స్తవదుగ్ధంబులగల్గిరాజ్యరమచందంబొందుభూపుత్రితో | జనగాజ్ఞనన్వించేదురాము
డెరిమి || గౌమిత్రీసేవింపగ || సీ || చిత్రకూటమణివిచిత్రకూటసుఖేటచిత్రకూటస్థలాసీసుండగుచు | దంపకౌశలభవేదండకా
సరముఖోద్దండకాననమృగధ్వంసీయగుచు | మానవారితప్రాజ్యమానవాసవిరాధమానవాదహిమేగ్రభాసుడగుచు | దా
నవాగ్నినిదానిదానవార్యభయప్రదానవాక్పరితృప్తమానియగుచు | దూషణాలాపఖరఖరదూషణామ | దేవణిద్యౌషణానీ
కశోషణాతిభీషణాశనిఘోషణాన్లేషణాస్త్రా | ఖోషణుండుమించెరఘువంశభూషణుండ || తతొగలంబున || ఉ || శూర్పణఖో
క్తిచూరుతముసోకదశాస్యుడుగోపవహ్నియుం | దర్పకలోపవహ్నియునేదందగులందగునీతిదెందముం | జేర్పకమాయుదే
డివలెజేసిసుబాహునియన్నవంపిన || దర్పమెల్లవాడురఘువంశముందగిల్పలంబదగ || పంచమామరము || దారదుండే
మృగంబుడంబునన్వనంబులోనగా | నరాదురాశనీతదెల్పినన్నరేంద్రవేటబూ | నరాదుమాయయచుబోడనంగనశ్శ్వ

కొంచుగి । న్నరాదు రెంచరామ సూమినాధుడేగె వెంబడిక ॥ శా ॥ సారంగంబుదయాంతరంగమునముకొనరత్తగావేం
యా । సారంగంబుహరించుటెట్లనక కాంతక సీతక ద్వాబ్దముకొ । సారంగంబునలెన్నజాగతదలంచుడన్మనోపకన్మనీసారంగంబు
విఘండుపట్టుబడకేచు=లేడిజుపెకదురిక ॥ ప ॥ ఇష్టంబునగుహవాహరిణంబుమరణంబునొండొక యుత్తరణక లాభరణంబు
మరలనరు డెంచిపంచవటంబ్రవేశించిచ ॥ అవజబర్హ శౌలక తనారసికానక కాముడింపుచా । యున్నజరిచుచుకొబడిటాయ
వుదెల్పంగభార్యకార్యము । పువినెఘనాకబధునిగబంధునిదుంచితాతిపూజలప్పవినెభసాయకడ గోనెపంపకడకవసి
యించియున్నెడక ॥ సీ ॥ హేమధామకరకుందసుమధామశరబృందసమధామమైజన్నిదిమహిసంగ । పినుకెంపునగజాలుచున
కెంపుతెగడాలు మొనయింపుకుండలంబులువెలుంగ । శుచిరత్నివరసీలరుచినాత్నిహరిసీల సుదిగల్పిపూరిరోచులుచెలంగ
దులకించుచొలుకారుబలుమించు బలుమాటులలయిండు మేరికాంతలురహించ । బసిడిముంజయి హొంబట్టుపంపమైమ
కంకణంబులునరుణముఖంబుదీర్ఘ । వాలమునుగల్గునొకమహావాసయిండు । వచ్చిపొడగన్న ఘువలనపర్వతలరిడ్డిఅయన
భక్తియుక్తివనకంబుజమిత్రునిపుత్రుమిత్రుని । బేయెబహుకరించుచున సేయెఘజాయతన క్రితోశతా । రాయతశాతబాణ
హతనై । దినురేంద్రునిబూడనంప తారాయతమైనప్రాజ్యకపరాజ్యమొసంగెటంగ సూతికీక ॥ క ॥ ఈలాగునఁఘువీరన్య
పాలుండునుగ్రీవు వెడగృపాళుండగుచుకొ । మేలుఘటియించికపపద । మేలుమనుచువానకొకరయెడవసియించెక ॥ తతా
లంబున ॥ సీ ॥ కాదనిసులుమానసోదంబుల సెయ్యుడెంగాదలెనులునభోగణమునిండె । జాతకంబులుజాలిజాలించెదవశి
ఖాజాతకంబులుసమజ్జ్వలతడించె । బుండరికములఘావుండుడాపసెలవిచ్చె బుండరికములగుంపులును హెచ్చె । జంచలా
లోకాప్రసంసారివర్తించె జంచలాలోకాప్రసదలుమించె । స్తనితములుమీతెంగరకలుధాత్రిజాతె । నదులుపడిచాతెమ్మ
గములుపొదలుదూతె । గర్వకుండుమెచ్చె నలిమిరిగాడ్పుహెచ్చె । వనధిబహుఘోషమునబొల్పెవానపేర్చె ॥ ఉ ॥ వానకరం
బుదీటుట మువానర నాధుండనేక సేనతో । మానవనాధుగాంచిబహుమానవచోగతికున్బిజానకీ మానవతింగనంగనసమా
నవనాటులబంపవారలు । న్నానితమానిత జడిమమానితదాజ్ఞ జనంగపారిలోక ॥ క ॥ పావనితారకమంత్రజపావనిరఘువీ
రుడనుపనరిగెద్రలోకి । పావనివెదకుటకుదలం । పావనితాలొక నాధమైత్వరపడగక ॥ ప ॥ ఈచందంబునంబవననందనుండు
జనకనందనీసందర్శనంబు సేయంజనిసీ ॥ తనదైర్యరమోర్వదనినట్టుతోకగట్టువడిమెట్టియొకగట్టుజడియదాకెదనగభీరతజా
లదచులీలజలరాశి మీజవంబునగ్రిందుమీదుచేసె । దనయణుత్వమువహత్త్వముదెల్పుచందాన సురసలోదనులీలజొచ్చివెడ
తె । దనలోకబాంధవత్వముగోచరము సేయుకరణిఛాయాగ్రాహకత్వమొందె । తనతపఃఫలదేవతగనినసరణిధరణిసుతలంక
లోగాంచెవహాత్వమెఱుక గావించుజోకననేకదైర్య । వరమదేభంబులనుద్రుంచెవాయునుతుడు ॥ మఱియును ॥ మ ॥ పురదా
హంబానరించుశూలివలె నంభోజాస్త్రసూమంత్రభి । కరవాలానలకీలికావళులలంకాదాహముంజేసిముం । దరరామాస్త్ర
పరంపరాగ్నిశిఖలిదారిట్రవేశించునం । చరులెల్లన్వనబలికవచ్చినతిమేలాన్మేళుతోడెల్వినక ॥ ప ॥ పరమానందమునకవిఘం
డనిలఘాబాహాప్రతీపప్రతా । పరమావైఖరికాన్మమెచ్చిశుభమాపాదింపనాపత్పరం । పరమాన్మకవినుబోటిపాంధవుని
సంపాదింపగల్గెదయా । పరమాకేమికొంతయంచతనిసంభావించిదీవించుచుకొ ॥ సీ ॥ వటువనాటకవీరభటమహార్చటు
లచేవనమాగ్గమాగ్గముల్వనటజెడ । నగచరవ్యాఘామనాదంబుచే బ్రతిఘ్ననిమిషంబునధరాధరములడర । బ్లవగపగా
బోపదాహుశ్యముననదీగణములుత్తుంగభంగములునొలయ । హరియూధపులయట్టహాసంపుటవశిచేబూర్వాదిగ్గజంబులు
చలింప । గలసిబహువాదీప్రభుల్గాలువరామ । విఘడుదక్షిణవాహినీవిఘనిచేరి । పరహవారాశిదరిజేరువిధముదోప । దత్త
టంబునదిటముతోదండువిడిసె ॥ తదనంతరంబున ॥ తే ॥ దశముఖుడుయద్ధచలితద్రుదశముఖుడు । దన్ననయమాగ్గమెంచక
దన్నుటయు । విభీషణుడుధర్మసూరవిభీషణుండు । శరణుశరణనెఖరపనాశరణుజేరి ॥ క ॥ పగతునియనుజుసమీపోపగతు
నిదయతోచివిఘడు పౌలస్త్యవధింపగదేవతోపయిటబూ । పగదేయనిమూడునాళ్ళపాంపతివేడెక ॥ ఇవిధంబున ॥ చ ॥
పలుమారుండనువేడురామవిఘనిం బాటింపకత్తుంగభం । గలసతోయఘజంగసంఘఫణ భంగప్రాధరంగస్తిమింగిలవాల
ప్రహతప్రవాళశకరాకీర్ణారుణార్ధప్రథా । కలనంచేజముమాపెవాగ్నిజడధుల్గైకొండురేధీరులక ॥ క ॥ తనవారిసత్త్వగతిచే ।
తనవారితనాదమగునుదధిబూచివిహాకనలురదనలశిఖుండై । కనలుచురఘువీరుడుగ్రకార్తుకమూసెక ॥ ప ॥ ఇవిధంబునసద్దం
డకోదండమండితకరుండై యచ్చండకరకులుండప్రచండరోషగసావేశంబున వారిరాశింగనుంగొని ॥ సీ ॥ మొగులాననపరా
గములుపరాగములుగాశతకోటిశతకోటిశరములేసె । గగనంబునారయుభంగములుభంగములుగాజటులచాడబశిఖాస్త్ర
ములువరపె । సప్తరేనజలకరేణువులురేణువులుగాహరిదంష్టిక్రికోగ్రసాయకములనిచె । గమతమీనాదికాంగవిఘాతిఘాతిగా
గారాగ్నితులితాంజరములునిచె । మహాతవిద్రుమములువిద్రుమములుగాగలలితమణిజాలములుజాలములుగాగలచముఖ
నిష్ఠురశిలీముఖములుకురిసెవారినిధిమిదరఘుపంశవర్యడదరి ॥ క ॥ భువనములుదలకగాదన । భువనములింకించురామఘా

పతిజితవా! సవినయవిధిగనిజలనిధి! సవినయముగగదిసిమొకిరిసంస్తుతిజేసెన్ || సీ || ప్రళయభయకలమీరాంబునధిసోవనిమీ
ముఖ్యమరస్తోమధామ | ధామనిధిపశస్తప్రతాపో దారదారకత్వవివారితారిపీఠ | వీరబ్రహ్మవీరరసాధారిధా
రణాభ్యాసచేతఃప్రచార | చారణశ్రీపలాసనిరస్తరాజీవజీవభావైకల్యదృష్టిప్రదాన | దానః ప్రాణావ్యాజేబోణతతిభజం
గ | జంగమస్థాపరచవాంఛత్ప్రభావ | భావనామూరబహుపావనావతార | తారకబ్రహ్మనామకోదండరామ || మ ||
శరముల్తావశ్యశాసు కీలలవినాశంబొందుచుదాననా | శరముల్తందేభవతేరస్థలమిశచ్ఛాపప్రయుక్తంబుతో | శరము
ల్తాసినయంతనికెదురెయినప్రాంబురాసుత్తితా | శరముల్తోకముబంజులంచెలరోషంబుననకేనావుడున్ || క || జలధిన్ర
ఘుపతికరుణజలధింగానికకాచినరగదదాజ్ఞన్ | నలుచేరన్మనెన్మదహా | నలుచేసేతుఁడప్రయంబునంగట్టించెన్ || చ || క
వులుహితోచిక్రియలుగైకొని చేయుటయుంబయోధిపై | విపులశిలాపంచరణంబునదెలుటయున్నగుల్పారా | నీదపుల
జయింపబూనుటయు వాపవరీతవటంచురావణుం | దపుడుదలంబేగొనకనడచెల్లెను రాముడ్రుఘ్నోపవేంకటయన్ || మ ||
పదవిధ్యస్తగిరులకపింద్రులుభజింపన్ దేవభూదేతవతా | పదవిధ్యనవప్రతారమధరణీపాలుండనేతస్థు | పదవింబో
యిసువలమెకి యెదుటంచొలస్తున్నభీల్లన్నునం | పదవిన్నట్లులహించెనెలలబంపిండ్లలొక్కగై || మహాద్భుత ||
కారాకూరంబులను రాక్షసులహృదయముల్లాట్టుడ ప్రామునజ్ఞం | గారాకూరీడుల్పునా అగ్గినమలబలె వేగంబుమీ
అంబ్రవీపా | కాగాఢ్యుర్వరవద్యులకవులుగదసి అంగాభరణోన్మత | హికారాదెల్లాంబు | కారాగతిసురవసతాక్లాం
తిమాయించిరంతన్ || మ || రవిపుత్రాంగకంజంబులన్నదన భూరంభద్రజంబుంజనం | దవనీలవళభతారధూమ్రనల
మైందశ్వేతముఖున్ప్రహా | స్తవినాసాక్ష నరాంతకప్రహుబృహత్స్య గ్రామణాలోమారంభం | బవరంబయ్యె సురాసు
రాదిమమరస్పధాఽశుతామ్యగ్రమై || సీ || అస్తాగ్రహస్తాగ్రహస్తాశ్చ జ్యేష్ఠవిధ్యంసీలనియోధవహా || గ || వనలభూ
మాక్షదేవాలతక ప్రముఖేనహంబులగ్రామణిహవనభయ | భుంకణామననానికొకరగ్రహప్రహరణగ్రహం | కమార
ప్రచార | మతికాయమేఘవాదతమోవి నిశ్చేదమిత్రాదులహంబుమీమిత్రశరము | భూరిబలమూలబలవశ్యోషరోష | భీ
మరఘరామసాయకస్తోమసూమ | దానపావకళభీష్మకప్రలోక | కటకవశాన్యమగుచునకట దనమమలే || చ || స
మరనిదాఘవేశ శరశాతకరంబులరామభాసరయం | ఉనురవిరోధిరాజకముదాంబి నొందితః స్వీయానన బ్జములలరించి
వేల్చుకవజకపలన్ వెలిగించిలోకశు | క్తమములడంచితోగప్రప్రతాపమాన్ || వెలుగొందెనెయ్యడన్ || మ || నటనా
దిత్యవధూతికా తనువితానశ్రీలుసౌదామనీ | పటలచ్ఛాయలుగానభిన్నతరతాకాభియంతిన్ || త్వటహధ్యానము
గజగాంగురిసంగల్పత్నోజసూనచ్ఛటా | పటలపక్షంబువశాన్యకోవదరన్ స్త్రోవప్తైజల్లంగన్ || సీ || అసిద్ధిభూనిర
శెందినవనేదరకోటిం బ్రతికించియాశ్చర్య రగముజూపె | శుచిముఖంబున నిత్యసంపన్నుననీతతోరహింజూడె శృంగార
రసముజూపె | బగతుసోదరునివివాజ్యరాజ్యమొనంగి రవించికొరున్యారసముజూపె | నలరబాబులగొల్లమైమపుష్ప
కమెకిరి ప్రభుతగైకొనిశాంతరసముజూపె | నలభరదాల్లజమనిసిందిలారిగించి | సుతనవనగోష్ఠింబరణయముజూ
పె | భరతుసేమంబుగనవాయుభవునిబంపి | దశరథసునంబు భ్రాతృవత్సలతజూపె || క || అనిందించుచురథమువతి
యానందిగ్రామమునకుటులనరగిని | తానుజవరనయమొడయి | తానుజతురలంకృతులను దారితంబునెన్ || వ ||

—(* శ్రీరామపట్టాభిషేకమహోత్సవము. *)—

ఇవిధంబునం జతుర్విధాలంకారచారుశరీగుండైశదవగరంబున || సీ || తనదివ్యమకటంబుతనజంబున నన తమజనంతరి
ద్యోతమహిమంగాంచ | దనకాంచనరథంబుతనవిధంబున సమాప్రతాపతానగప్రసాంశం | దననిత్యత్రికేశసరాశి
తనలిలఘనమాగవతఃస్థగభివసాంశం | దనపార్శ్వవామరద్విద్వింబుదవరంబునంబేని శరకశాన్యురణమించు | దన
పురోవీధిమ్రోయువాద్యములదనను | సువాద్యులంబులవతెల్లలోకోత్సవప్ర | దానహేతువులయి దిగంతములనొం
య | రామచంద్రుండయోధ్యాపురంబుజేర || సీ || కనంగశ్శనేటిప్రసూరామనమమగౌసల్యానిజనములు తొసూమొం
జ | రామనీకీతియారవిచంద్రమపుగాతయననపసిష్ఠండుదీవనలానంగ | దమనసేనినసుభను ముంనెయ్యభలింజెనని
పౌరుబత్సవమునమెలంగ | సకలదేశాదిచాయకులు గానుకలిచ్చి యలికకీలిక హస్త్యుయిభజింప | భరతలక్ష్మణశత్రు
ఘ్నపవనతనయ | భానుజాంగద జంబవత్ప్రముఖభస్మ | లుచితమగు సూర్యమాలచేయింబుగొంబ | రాము
జప్పమ పట్టాభిరాముండయ్యె || సీ || కననీయరతోష్ఠికల బూనినితభేదచదనంగకుండయ్యె సొగరుండు | పై
రువచ్చుతాళి మీరమొలకలగుర్పాటుకండుకమూసెరత్నగచ్ఛ | కినుకెంపుచుకంబు గనువింపసురదీక్షిణకాచేల్లెయై
మించెగగనలక్ష్మి | విమలకోరకమాత్రికములతో బిగురుకె బట్టుభట్టముగట్టిబహువనాళి | కంఠంబుభూగ్రాహిమృ

అంగుమంబుదంతయచివజహరమల్పాచ్యదిశలు । సీతతోగూడినరిలేనిచెలుపుపూని । శ్రీరఘస్వామివట్టాభికి కుడైనాశా
లగంతున్నిమరిచెనిర్భరతంజెందెభూధరంబుగ్గు । ద్వేషేద్రుఢభోగిరీతినుఖంబులొండెయజ్ఞాగతి । రృద్ధాహ
బుశమించెనాటవిడుపైనట్లుండెగూర్కంబుస । మృగ్ధోడకండుమునకథరాభరమురావత్తవరండుసన్క ॥ ౪ ॥ ఇత్తైరంగున
త్తరణికులగ్రామణిసకలదిగ్రామణీయకయశశ్చంద్రచంద్రికా విశేషంబుననశేషబుధలొకచకోరకంబుతోనతజన మహా
త్వలంబులనలరించుచుందామనగుణాంధతమసంబులవిరియించుచుసీంధురాట్చిత్రవ్యయపరివేష్టితబుధురఃసుంధర ధార ద
రంధరుండయియొకనాండుపూర్వపర్వతోర్వీరవణశిరోభాగభాగయణమణిప్రభాగణితమకుటద్రకటాతీతయంబునకు నక
టంబయియంబుజప్రియబింబంబుడంబుజెందక యముందరనమందమకరందర సాస్వాదనానందరంగచ్ఛృంగనఘాత సంగీత
ప్రసంగంబులతో వికసించి సీతకమలంబులవిమల ప్రకాశంబునంజెలవొందువండిమాగధ జనబృందాభి నందనంబునందన
నేతారవిందంబుల విచ్చిమచ్చితో నెదుటవచ్చినిలచున్న పుడమికన్నెచిన్నారినగు మద్దుమొగంపు ఉద్దంబుంగనుగొ
నుచు బాన్పుడిగ్గిసమయోచితాచారంబులు సంఘటించి కొలువుసంగారంబయి యభంగలదష్టాంగ వజ్రమయకుడ్చి
హస్తాంగసంగంబునంగనుపట్టుగట్టు రాయలపట్టినే స్నేహిచాయలదొట్టిన గట్టినీలపుమాలంబుల దండితనంబు లెచ్చరించి
హేమ్యనంబయిపయిం గ్రచ్చుకొనుపచ్చరాయరుంగుల పచ్చలచ్చజిగిపచ్చికలని మచ్చికలతోవచ్చి మారొక నులీలాచాల
గురంగంబులకు బెదరుపుట్టించు పులిచమకంబులుగలచి త్తరపు తపసులపెక జెడలకెంజాయవలెబుండేగనుమంబుల ప్రవాళ
మహాస్తంభంబులరంగారు బంగారుబొంతుల ప్రతిబింబంబులకునెలవయిన నిహకచంద్రకాంత ఒగజీస్థలంబులను గంగా
జలంబులం దోగుచందువాచెందామరకెందోగల పువ్వతెగలంగ్రండుకొను తువ్వెదలయెవ్వెలకిమ్ము బూపుసాంబ్రాణి
ధూపధూమంబులతోవాసించు ప్రాలంబకుసుమమాలికాపరంపరలకాంతిసంపదలకిరుగు పొరుగుగనోరణగండెగొప్పసా
ప్పాణిముత్యైపు తొలతండంబులభుజగాండకాండంబులనినిండుకొను గృహమయూరికలవిష్వగలపించంబుల యొప్పును
స్ఫులిల్లుకొలుపువెలయొప్పులడులకప్పుగీలుకొప్పులను క్రొమ్మెగిలునకుమెటుంగులగు తదుపరిపరివేష్టితకాంచన దామంబు
లతోబుడచించుకాంచనదోరణ సంభంబులునునిజమణినభోమణికాంతిపరీక్షోధకం బరుణబింబంబునంబరకలితకరాగ్రంబున
బిరుచుచున్నదోయనజన్నగునున్నశధ్వజపటసటలంబుల పటాతాగరంబుల కిళుకుపద్మరాగ విటంకభాగరటత్పరావత
వారంబులయారావంబుమించినరఘువీరునగరివాకిటనుండియు జలధిఘోషంబేలజేలతనంబు నేర్చిరనిను ధాగౌరవణకచ్చ
లంబునవానినగుసౌధలక్ష్మినవ్వవెన్నెలలమకుళించిన కెందమ్మిమొగ్గలనగ్గలంబగుపసిండిచూరు మొగ్గలనిగ్గులజగ్గుమను పువ్వ
రాగవలభిప్రతానంబులతో నుప్పరంబారయునుబ్బుచప్పరంబులలోపలనేపొందు గ్గుటకొవలసోపాసమాగంబుల చెంగటి
కురంగనాభికాపంక సంకుమదపంకిలాంగణంబుల రంగైనమణిమయ రంగవల్లికల ప్రభావల్లికలల్లుకొనగొల్లలగు ఫలపు
ష్పఫరానమ్రకమ్రతరకన కదళికాక్రముకతరుస్తంభంబులమీరు ప్రతిద్వారంబుల తీనైననవరత్న ఘటితకవాట హనుహ
ళిని వేషంబుల వాటంబగుకొలుపుకూటంబుల్రవేశించి భద్రాసనాసీనుడైనవివంకల భరతలక్ష్మణ శత్రుఘ్న దేహ

—* కర్ణాదిమహాగురురాములబూడవచ్చుట. *

త్సుగ్రీవాంగదనలనీలజాంబవద్విభీషణాదులు సేవింపనిండుకొలుపున్నగమయంబున ॥ సీ ॥ కర్ణగాలవగర్గ్యకౌశికవరతంతు
రోమకాదికుబుతూరుపుననుండి । విముఖశందళాదశుముఖాత్రికుంభజప్రముఖమునుబడక్షణముననుండి । జాబాళికు
త్సత్రిశంకులోధ్రోకధూమ్ర మంకణాదులుపశ్చిమమననుండి । వత్సకశ్యపభరద్వాజగౌతమపౌండ్రజమదమ్ములు త్తరము
ననుండి । పాప్రసామాజ్యవిభవుడైబాగుమీటు । దనుజసంహారురీఘువీరుగనిప్రశంస । నేయతలపులకేవ్యప్రశస్తికోటి
కొలువనరుడెంచిమొగసాలనిలిచిరపుడు ॥ మ ॥ మునులేతెంచినవాతకదెల్పురఘురాములజేరినీవంచగ । స్త్రియోగించినద్వార
పాబుడుసముద్రేకత్వరంబోయిరా । మునిసేవించిపరాకుస్వాఘటభగాముఖ్యప్రతుష్టచ్చినా । రనిష్టజ్ఞానమాచరించుట
యుదానత్యంతహాషంబున ॥ ఉ ॥ బంగరుకొండనుండిదిగుబాలదివాకరులీలరాముడు । త్తుంగమణిమయాగనమదోరపువే
డుకడిగ్గియంగముప్రింగమహాఘంకలంగదియబోయినమసకృతలాచరించిభ । క్రింగరముల్ మొగిడ్కితోడితెచ్చినభాతరర
త్నవేదిక ॥ చ ॥ కుశమృగచమకంకలితకోమలకాంచనరత్నజీరులంగుళికనుతాత్రికణ్వభృగుకుంభజముఖ్యలనుచిపూజ
నా । తిశయవిశేషగోరవవిదేయగుణంబులనింపొనర్చుచు ॥ దశరథనందనుండనునదభ్రినవాభ్రినదభ్రిమాల్భ ॥ ఉ ॥ కుశ
లంబేమునులారశిష్యులకమీకుకశిష్యసంఘంబహ । ర్నిశముకేవలనేయునేతపములన్నిర్విఘ్నతే సాగునే । కుశఃస్థాంబు
ఫలాదులబ్బునెవనతోణిమింముజేరిదు । గృశలెవ్వారునుజేయకుందురుగదాతథ్యంబుగాదెల్పరే ॥ ష ॥ భవదాశీర్గుధువైభ
వంబునగదాప్రాపించుమాద్యగ్గుజా । భవావబుయఃప్రతాపసమశుభశ్శల్లవంబుల్ మహాభవదాహంబుశమించు
మీపదజలప్రాశంబునంబగ్గుధూ । భవదామోవరతైనమీరలిగన్భాషింపగాశక్తులే ॥ సీ ॥ ఊరుభాగమునభూభారమిము

నిదాల్చెబ్రహ్మయస్త్రి నేష త్తపస్విభూనె | నలత్రమూర్తులంబుత్రకులగనీయతిగాంచెనలిగివారలనమ్మక ర్నిద నై | భువనస్సప్తికి
 మాఘపుట్టించెనీమానిషానియా యస్మింగేభువనరాశి | దనయోగమహిమనిత్రపసిక్రోధుజయించెనడగకుగ్రతనుగ్రునతడు
 గలిచె | యోగమహిమంబులనుమెచ్చరొకరినొకరు | యోగమన్ననునవ్వుచునుండులెపుడు | వింటమీచర్యలెదమెచ్చుకొంటి
 నిత్య | హర్షులనుమిచ్చుగంటిమహర్షులార || వ || అనియదంభగంభీరవచోనిగుంభంబునంబొగడునకురంభిసినుతాధీశ్వరునితో

—(* అగస్త్యాదిమహర్షులు శ్రీరామునిగీర్తించుట. *)—

గుంభసంభవాదుల్లసిరి || ఉ || లోకమునీద్యగంచలవిలోకమునకొరహించెభాసరా | లోకమునంబయోజినివెలుంగుర
 హిమజరావనైవలీ | లాకుశలప్రభావముచెలంగజగంబిటులీవుప్రోవగా | మాకుశలంబువేయెయొకమాటడగకవతనా
 రఘూత్తమ || శ || శ్రీలక్ష్మ్యైరవజ్రితాపసజనశ్రేణితపస్యానిల | వ్యాశస్వామిపరాగనారతిలతావాలంబధర్మాంబురు
 ట్టాకలాంభోదమురావణుండగెనీకాండాగ్నిచేమాతపం | బేలాగొండెడువిఘ్నమేచుఖలుడింకెవ్యాడసీతాధిపా || తే- గీ ||
 అనిమిళుగుండెహోగాలచుఖలలోక | నేత్రముననాటివేధించునెకసుగాలి | కాలిముల్లుకుభృతృళిపాలిపిడుగు | రావ
 ణుచుడించెభువనముల్రక్తిశైలదే || సీ || ముసుకువేసుకమూలమూలదాగినదిశౌధిపులకిప్పుడుబయల్దేరగలిగె | గులుకులాం
 దకకొండగుహాలద్రిచ్చురువేల్పు చెలులకిప్పుడుచెల్పుసేయగలిగె | జపతపంబులుమానిజడవృత్తిదిరుగు మానులకునిప్పుడుని
 స్థసలుపగలిగె | ననదతైగతిమాలిచనినఖేచరులకిప్పుడువిమానములెక్కిబోవగలిగె | బడకలెత్తగబడుగులబట్టియడగియు
 న్నసణిజాతికిప్పుడువన్నెగలిగె | దశరథకుమారతిలకనీధగ్గమునను | దనుజవిభుద్రుంచిభయముమాన్వినకతమున || సీ || ముసు
 లపాలిటివాడవనుటకాదినీవు సవరించుయజ్ఞరక్షణమెసాక్షి | యతిపావనుడవాటకలయహాల్యాదోష రాశిద్రోచినపాద
 రజమెసాక్షి | భువరాధికుడవాటకవిరతోద్ధతికూలి విచిత్రభించినబాహుబలమెసాక్షి | యథుటనప్రభుటనోద్యముడవాట
 కురాళ్ళునీటిపైదేలించునేర్పెసాక్షి | యఖిలజీవేశ్వరుడవయినయందులకును | వనచరులచేతదగుపనల్గానుటెసాక్షి | యి
 ట్టిసీకేముదీవింపపీత్రతాప | మీయశముగల్గెననుమాటకేమిసాక్షి || క || ఐననిజాశ్రితపక్షము | చేనానతియిచ్చితిరివిశిష్టులమ
 నుచుకొ | మీనామముజపియించం | గానెకడప్రతిష్ఠమాకుగలిగెజగములకొ || సీ || ఖలశితుసాధురక్షయునొనర్పనెకదాగు
 రునాజ్ఞ వనినీవుదిరుగుటెల్ల | బగతుఖండింపనెపంబుగల్గనెకదాసతినొంటినిడివేటచనువయెల్ల | గాండిశీకులహోమకగు
 ణంజూపనెకదాభానునందనునజేపట్టుటెల్ల | నేకాంతభక్తుడొటెఱింగియేలనెకదా హనుమచేనుంగరంబనపుటెల్ల | గ
 ణనసేయకదశకంతుండవృణముగాద | లంచియెకదావిభీషణులంకగట్టి | కట్టకయెమున్నుపట్టంబుగట్టుటెల్ల | రవిగహాప్ర
 మహస్సాంద్రరామచంద్ర || సీ || కులకర్తనంతిమీగురునంపిమాన్వనా యకుంభంగమగంగయమునకనియె | దనతోడయు
 ట్టునిండ్రుకెగ్గమా యెంగాయనిగొరిపతిమొగంబట్టెచూచె | మామనీగతిదలంపగనాయమేయంచు బరవాసుడేవుతోబ
 ద్భవతికె | దిరుగునట్లులతోడంద్రీభువనంబులొనర్ప వలయునోయనివాణివరునినడిగె | దనహయంబులకెల్లజీవనములొచ్చు
 నత్ప్రేమడునాచ్చెనోయంచునడలెవజ్రి | బాడబజ్వాలలట్లుసీపటుశరణములు | వాగ్ధినింకించునప్పడిత్వోకులక || చ || కరమున
 నీవువిల్లుగొంకాండముబూనినమూడుబోకముల్ | కరముభయంబునొందుగడకెన్నిన మారోగిననెవ్వండోవ్వభి | కర
 ముఖర్గతానలశిఖాపరివర్ధనుపర్వురావణకొ | దురమునబంధుయుక్తముగద్రుంచగసికేశగుకొరఘూర్చుహ || సీ || లోమ
 తాస్త్రకస్త్రప్రహస్తుండ మనప్రహస్తుడుతుమహూదరుండంబుమహూదరుండు | చండయుద్ధాకంపసుండకంపసుడుజేవాం
 తకుండయుచజేవాంతకుండు | కువచోనిగుంభండుకుంభుండుదితశశ్రు దానికుంభుండునందగుసికుంభుం | డహితవిరూపా
 ట్టుడుగువిరూపాటుండుయతియజ్ఞకోపుడొయజ్ఞకోపు | డాదిగాగలదుయతేయలడగిగద్ర | సంగరంబునసియోధన
 మితిదొడరి | కడకనతికాయుడగునతికాయుడీల్ల | నీసహూదరుచేతసీతాసమేత || మ || ప్రళయబృహప్రతిమాప్రమాణతసుగుం
 భకుంభకర్ణాదినీ | కులిశౌత్యగ్రాశితబాణహతులంగూలెదశగ్రీవహో | గృలమయినకొనహియింపవచ్చుగహియింపం
 గూడునేయంద్రజి | దృలమవ్వీగుడునాచ్చెనీకహితమాపాదించుసౌమిత్రిచే || మ || సురకన్యాకబరీపరిగ్రహణబాణభ్రావకి
 ర్తిచ్చటాకరసంసూచకవర్ణరావణసుతకథంబించుటింద్రాదిభి | కరపౌలస్త్యముభాసురప్రవరులకొంబిండుకార్యంబుతో
 సరియానందునగాదెనిగ్గయతమించంగల్గజేజేకులక || క || జేజేయనిజగమెంచగ | జేజేలకునభయమొనగిచెలగితివిభి | యా
 జేయవీరచైతే | యాజేయజయాప్తిచలరుమనియగ్గింపక || క || ఆరాముడుబుధవిహాగచయారాముడువెలుగుజేందియలజలియు

—(* శ్రీరాములుముసులను రావణజననాదివృత్తాంతమలనడుగుట. *)—

తుండై | వారలగనిగగనధునివారలఘుఘుమంఘుమారువంబునంబలికె || సీ || ఘటకర్ణకంపనాకంపనాదులమానియింద్రజిత్తు
 ప్రతాపమెంచనేల | ధూప్రహాక్షయూపాక్షదుర్బుకాదులవూనియింద్రజిత్తుప్రతాపమెంచనేల | నతికాయవికటప్రహస్తామణ
 నుమానియింద్రజిత్తుప్రతాపమెంచనేల | త్రిశిరోనరాంతకత్రిదశాంతకలవూనియింద్రజిత్తుప్రతాపమెంచనేల | వాకిల

తెనువీడంతవీరుడైనా కారణంబేమిజన్మప్రకారమెట్టు । లెవ్వరివరంబుచేసెర్ల రేంద్రుగలిచె । నెటులదనతండ్రొకంబెందా నెకుండయ్యె॥ ఉ॥ తాదృశవిక్రమాన్నితసుతప్రభవంబునకాదికారణం । బొదశకంతుజన్మమితదస్వయవద్ధతిదత్తపోషహ త్యాదులుతత్త్రిలోకవిజయంబునుమున్నగువర్యలెల్లబు । బోధయలారా పోష్యదశనొందినడాపకనానతీయఁ॥చ॥ పరులకు డాచుపోలికప్రసన్నులకుస్మిమువంటితెల్వీచూ । పలులగుపెద్దలంవికృత పారశినెంతరహస్యమైనదాఁ । పరులలితాత్మలూ

—(* అగస్త్యుండురావణునివృత్తాంతముజెప్పవారంభించుట. *)—

రయనిపలెగుడురామునిజూచితత్తపః । పరులయనుజ్ఞగుంభజుండుపలెనదంభవచోనిగుంభన॥ ఉ॥ వారిజబంధువంశ వరవారిధివంద్రదశాననాదిదే । వారిజనుస్తపోబలజయస్ఫురణంబులువిస్తరించెద॥ సారసభృంగరృంకరణసంగతరంగ

—(* పులస్త్యబ్రహ్మవృత్తాంతము. *)—

రవంబులీలనా । సారవచోవిజృంభణలుసారెవినందగునంచునిట్లును॥ చ॥ పదములనాల్గుగల్గికవిపద్యముకైవడిజెందుధర్మ మెం । దధికృతమయ్యుగంబునదదంచితధర్మగుండైపులస్త్యుడ । న్నొదలిటివేల్పుపట్టిముని ముఖ్యులకుంగమికాడుజ్ఞానసం పదలబిడారుశాంతుండుగృహనిధియొప్పునహాపతిప్రభ॥ క॥ శ్రీమించుసత్యమెనసిపి । తావహునకుసాటియొదంచితకరుణా । సామగ్రిసత్త్వయుక్తిని । తామహునకుసాటియననతండువిలసిల్లు॥ సీ॥ అకలంకసుగుణమాక్తకజన్మదేశమై యేమాసిహృదయాబ్జచింపుగులకు । ద్రిభువనీవిమలవారిజవనీహంసయైయేతపోధనుకీర్తియెంమెగాంచు । నజవనకిషలహర్షాపాదినై యేమహర్షి మహాతపంబతిశయిల్లు । సకలమానివతంసులకుమేలుబంతియై యేపుణ్యదినచర్యయేపుజెందు । వినతదేవకిరీటభావితసరోజ । రాగరుచికక్రచక్రచక్రమణగుల । నేమునిపదాంబుజములాప్పునావహాత్మ్యుడతడుసాధారణుండేపులస్త్యాహ్వయుండు॥ఉ॥ ఆమునిచక్రవర్తితనయంచితధర్మమహోల్లసించునామై మనగంబుచెంతజెలవొత్పణబిందునియాశ్రమంబునం । దామసముజ్జగించివనితావిముఖత్వముగాంచిక్రోధుతో । గాముజయించినూత్పశీవుకయివడినగ్రతపంబుసేయగ॥ సీ॥ వలరాజుకోసమైయలవసంతుండుగుంపుసేసినచిలుకతేజీలనంగ । వనరాశినావరించినకరంజనమే ఘటతిమించుచంచలాలతలనంగ । భువనముల్భ్రమియించుపూవిల్తునెలయింపరతదాల్చరూపాంతరంబులనంగ । మునిచిత్తములనొంపమనసిజుండపుడంపవచ్చుమంత్రాదిదేవతలనంగ । బెళుకుచూపులునొయ్యారముమొలుకునడలుద్రళుకుతోడలును సీఞ్ఞంపుకులుకుగుబ్బ । లమరునమరాహిళచరకన్యలుసఖీస । మాజములతోబులస్త్యాశ్రమంబుజేరి॥ సీ॥ పాటబాడుదురొక్కచోటమోటులుపల్లవించికోయిలలకువిందుసేయ । నాటలాడుదురొక్కచోటగాంచి ఘంటిరలుమ్రోయమరుమదావళములనంగ । మాటలాడుదురొక్కచోటజకెరవింటిజాణతేజికేదియ్యభాణమొసగ । సీటుసేయుదురొక్కచోటగేళినిమనో హరుజేడవలచునోయనిచలింప । నగుదురొక్కచోటగుముదసంతతులువిరియ । నిలుతురొక్కచోటపెట్టతమ్ములుజనింప । ఖచరగంధర్వకిన్నరాంగనలుమీరి । బ్రహ్మకొడుకుతపోవనాభ్యంతరమున॥ సీ॥ గణకసోకకురంటకముకంటకమిషంబుననుగగుర్పటంచెవనితచూడు । సరసమాధవిచేరవిరితేనెనెపముతోఁ జెమరించెసురపోన్నచెలియచూడు । లతకూనగదియబల్లవధంభమునరసాలమురక్తిగనిపించెరమణిచూడు । తనజాతికొంమచెందినమరుద్గతిబంధుజీవంబువడకునెచ్చెలువచూడు । మల్లికాయోగమందిసంపెగనువర్ణ । పుష్పములుపెక్కుమొనయించెబొలతిచూడు । మనుచుసకలర్తుకోభితంబయినమునిత । పోవనంబునమెలంగిరప్పువ్వబోండ్లు॥ చ॥ ఇటువలెజవ్వనంపుమదమెచ్చగనెచ్చెలులిచ్చమెచ్చగా । నటునిటుచెంతవారు చెరలాడగగంధువమాటలాడగా । జిటిపొటిగుబ్బుచేలలలి జీరగబల్లులుజీరజీరగా । జటిజపవిష్ణుమోరువగజాలకచాలగలంగియిట్లును॥ శా॥ ఓలీలావతులారనేడు మొదలేయొయ్యారిపీక్షించున । న్నాలేక్షణయాక్షణంబుననేకన్యాత్వంబుహృద్యంబుగా । జూలాలౌననుచుకళపింపముని । రాజుంజూడశంకించియిందే । లయాటలుచాలుచాలునింకరాచేయంచువారేగుచు॥ సీ॥ మగరాలచికిలిగమ్ములుడాయడెలుపెకెర జెకిలేమనియొర్తుచెలియనడిగె । నీలకాంతిచ్చాచునెరయనినూగారు మెలసెనేమనియొర్తుమెలతనడిగె । గస్తూరికరగపైగ్రవ్వనేడిదెచూచు కములనల్పనియొర్తుకాంతనడిగె । నళుకుచేబలుగెత్తియలసి రానేమొయియల సత్యమనియొర్తుకలికినడిగె । దారిసడచుచునలజడదారికనుక । దారితోత్సాహలయితప్పితారియతని । జూచితమెయంచుజూలాండ్రసోబగులెంచి । భ్రమసియొందారునడుగుచుబడతులరుగ॥ చ॥ అంత॥ఉ॥ బిందునిరోదమందుదృణబిందునినందినితత్తపోషనం । బిందునిభాననంబుగలయిష్టసఖీమణితోడజేరియం । దంతవరించుచుండెభయ మన్నబొకింతయులేకమానిసం । క్రందనుడప్పుడాడినతెరంగదివిన్నదిగాదుకావున॥ ఇన్విధంబున॥ సీ॥ తనతనూసురభిశత్వముఘమ్ముడునగ్రమ్మకొనిగంధవహభావవనీలుడొంద । దనకాంక్షిలతలల్లకొనవనితలెల్ల గనకసాలశ్రీలగనివెలుంగ । దనమందహాసకుందములకయివిరియు నానిసిగూర్చుమరుడసారెకున్నదిరుగ । దనకరావణుచురుల్లునలతానులదారసిలినవ్యకిసలయావళులనింప । దనపలుకుచిలకపలుకతోద్ర

స్తరింపఁ | దననకలు సెంమి కొంమలఁదప్పవట్టు | దననఖాంశువులిలకుగందంబుపూయ | రాజయుషిపుత్రివనవిహారంబుసలి
 పె || మ || ఇచ్చిధంబుననవ్వనంబులోననజ్జవ్వని విహరించుదనతోడిముద్దులాడివాడగానకనవ్వాలుగంటియెటుపోయె నోయ
 నియొంటిగానవ్వలంబునిచని || మ || కనకాంగీమణికంచుగీచినగతికగంతంబుమీఱకజటాం | తనీరూఢశ్రుతిపాఠమొందినపుల
 స్త్రబ్రహ్మ వేదవ్వని | స్వనియార క్తజటాధరుంగుశతృణాస్వితాసనస్థస్యగా | జనవాసవిహితాంగునజ్జటిలుఁగాంచెక
 ధత్సమీపంబునక || మ || కనుఁగొన్నంతనెకన్యకామణికేఁగొనికగాన్పించె | జన్మోచలన్నీలిమయావరించెముఖపొండు
 శ్రీమితారింఁచెఁగు | లుగనడల్గొంచెఁగృశించెమేనరుచియాలోమించెనారుల్లసించెనురుశ్రాంతిజనించె | గర్భమరహిం
 చెకమించెనిట్టూ శుభ్రుల్ || క || ఈలాగునచాలామణిచాలాలితనంబుతనకుఁజొప్పడినమదిక | జాలక జాలింబడియిడి | యే లీలఘ
 టిల్లె హేతువెయ్యెదియొకదా || తే-గీ || పేరుయుషిగానిమాతండ్రిపేరుసొంపు | గలమహారాజమణియట్టిఘనుకడవున | బుట్టి నే
 నిట్టిఱట్టాడిఁగట్టుకొన్నఁ | జెట్టుయినిట్టిరేతోడిచెడెల్లె || క || వచ్చినవేశాగుణమో | యిచ్చటియోషధులమహిమమిటు సేసిని
 దో | మచ్చకమునఁగ నైతిక | మ్రొచ్చెముగననెవ్వరిటులనొనరించిరాకో || మ || కడులేఁబ్రాయపుబూపచన్నగవసంగారం
 బుఁబోనాడియా | కడుపున్నేనుసబోయిమోలనిలువంగన్నయ్యకాపట్టమొం | దఁడెవిన్నయ్యలపశ్వసేంపుదురేమే సంబంధ
 ముకలేనియా | నడినావంటిలతాంగికిన్విధిఘటించెజెల్లునేయకటా || అనిచింతించుచు || మ || స్తనభారానతయైమదాప్య
 తసమువ్యధ్ధచౌప్యలఁ | జనితోచ్చావసవరంపరాగతకఞ్శ్లఘానితాస్యాబ్జయై | కనదాలాకనిరోధిచాప్యకఁ యెగాఢ
 త్రపాక్రాంతయై | జంకుజేరికుసూరయేమియుగణించన్నేరకున్నంతకుక || క || పంచినతలయెత్తకతనయంచలసిలుచున్నక
 న్నైవట్టెయవలోకించియొకించుకనంశయ | మించివెఱవహించితండ్రియిట్లునిపలికె || ఉ || ఎకగడఁబోయితింతతడవెవ్వరిక
 ప్రియమావరించివా | వెకగరినుండునిన్నుశపియించెనిమేషములోననీకుఁబూ | లెకగరణికఘటిల్లెవఁగవెంచకనింతయొక్క
 త్యమెవ్వడే | దికుగననుండిచేసెనిదిజెల్లుముగావివరింపుచాలికా || క || కులమపకీతికజెందజనకుండునువెల్వలఁబోవబాంధవా
 వలిదలవంపదల్లివగవంజలికత్తెలుసిగ్గుచేటుల | న్నళవళమొందనెవ్వడునుకొనకేఁగఁగజన్మనష్టిగా | నళుకుఁడాటింగికన్నె
 టికమారడిబెట్టుదురేమెకూతురా || మ || తలవంపుల్ఘటియించితందటికిఁగాఁగంతాయొకనీకేలనా | దలవంపన్నివరింపు
 మెట్లొదవేనేతద్దాహృదశ్రీయనం | జెలిబద్ధాంజలియైవడంకుచుభయస్వేదంబుతోమోమువె | ల్వలఁచాఱందనుఁగన్నతండ్రి
 గనిపలెంబలుగదొట్టిల్లఁగ || శా || ఏనేపాపమెఱుంగనాటలకుదండ్రియాపులస్త్యాశ్రమ | స్థానాభ్యంతరభూమికింజనివ
 యస్యాసంఘముకగానకచ్చానొంటింజరియింపనద్భుతముగాబూలేర్పడెక హేతువుక | గానన్నిచరణంబులానమదిజక్కం
 బూడవేనాప్రకుక || శా || ఆరాజపివరుండుపుత్రివచనంచాలించిధ్యావధా | నారూఢాంచితదృష్టిదర్పణముచేనాద్యంత
 ముంబూచియెం | తేరోమాంచముతోగుహారిగనితల్లినిన్నుశోధింపకే | నేరంబెంచితివంతజెందకుముసందేహంబుదీతెన్న
 దిక || శా || తనుగన్గొన్నదిగర్భమాననిపులస్త్రబ్రహ్మమున్పులెగనా | తనిశాపందిదినీవెఱుంగకెదుటకదర్శింపనియిట్లుయితివిందు

—(* తృతీయపులస్త్రదర్శనముచేగర్భిణియైన తనపుత్రినిపులస్త్రునకొనంగుట. *)—

లనీకేమి కొంత యంచుత్పన్నునిండుడప్పడేపుత్రివోడొగని బ్రహ్మశ్రుజుజేరబోయిభయభక్తులమీఱగానిట్లునుక || సీ || ముని
 చంద్రసద్గుణంబుచమించునికన్యకాస్తాభియుక్తినికగువహింపు | ప్రతిమహేశ్వరసతీత్వముగన్నతీశ్యామమహిభృతగమారిద్రే
 మముననేలు | జటిలభాసగరచారుసంజ్ఞయాపద్మనీఛాయానుసారిణివధరింపు | మపరాశ్మభవనిగ్గులాంగియామృదువాణి
 విద్యావతిదయాగ్రపిక్షణాడుయోగిచక్రేశవినుపస్పయోజపాణి | శ్రీవిలాసినిబోలుబరిగ్రహింపు | శమధనషభకామితార్థ
 ములొసంగుశుశుచిశుభరాశియూబధుశురభిఁబ్రోవు || క || ఆతపమునందెనిలిచిను | హతపములానర్చిబడలియరుదెంచినమీ |
 కీతరుణీకల్పలతవలె | శీకుసత్రియలనిపుసేయకయ్యే || శా || అశ్రాంతశ్రుతిపాఠయత్నజనితాయాసంబుపంచాగ్నిమ |
 ధ్యతద్ధాసహితప్రకృప్తకపయ్యాభాశ్శృంగపత్యగ్రయో | గశ్రాంతిస్ఫుగణంబుమాల్పఁగలదీకన్యాలలామంబుమీ | శుశ్రూషా
 ధముషీనిఁజైకొనుండటంచున్బ్రవించినవి || ఆ-గీ || ఆమహాపిమిగులహాపిఁచి | రాజయుషింఁద్రునుతఁబరిగ్రహించివరామ |
 సతగరించి | మవశౌరికివరామయానర్చిరణిఁబొంగుతఁడుచనియె || సీ || స్నానంబుగావించిచనుదెండునంతలోజపవేదిదగు
 రీతిసవరుదెము | జపనిష్ఠమొనరించిచాలి | చునంతలోఁజక్కగాదేవపూజకునమర్చు | దేవపూజయొనర్చిలకించునంతలోమ
 ద్రపాపూజాభోజనముపెట్టు | భోజనంబుకరంబులుగడుగునంతలోబణాజినములచే | భాన్వోనర్చు | బాన్వుపయిజేరునం
 తలోబడలిగనిచు | నంబునదలంచితాలవృంతమునవిసరి | తొడలపయినంఘ్రులుంచియెత్తుచుననేక | సేవలానగిచుదపసి
 కచ్చిగురుబోడి || ఉ || తోయములాడుచోనొడలదోమెడుకూమిఁకొకింతయాకటక | గాయముడయ్యసీకనొడికంబుగనన్నముఁ
 బెట్టుప్రేమకుక | రేయంబగల్గనపర్యలానరించుటకగరగన్దపస్విలే | బ్రాయపుటాలిసేవలఁగరంగరె | యంతటవారు
 రాఘవా || చ || పలికినచోనదుత్తరముపలుకెకానిబహుక్తులాడఁగా | దల | టకెప్పుడేదియొచితంబదిసేయటకున్నగనో

తుల్ | దెలిసి మెలంగ నేర్చుటకు పీపనమన్నినయంబుదాల్చెయ్యున్ | గృ. గృ.కున్బితావసుదాకానాకనాడలకన్యతోననన్ ||

—(* విశ్రవోబ్రహ్మజననప్రకారము. *)—

శా|| ఓలిలావతిసిగుణంబులకునాయుల్లంబురంజిల్లెన | నాల్కొకింపగ నైసగర్భమునసేకస్మాదృశుడాశ్మజుం | డీలోబుట్టెడునేంబరి. పుత్రుతీసివీవేళనాలించితా | వేళంగర్భగుండొటవిశ్రవుండనస్వీడాప్సులోకంబునన్ || శా|| సుధ్యగ్రేసరండ్రప్రతరగ్ర్యియిపరాస్తోకక్షమాయుక్తప | సాస్విధ్యాయప్రతశీలుండాగమరహస్యజ్ఞానవైజ్ఞానికుం | డధ్యాత్మస్థవిశారదుండభయవంశాధారుడబ్బాక్షరూ | పధ్యారగవిభానిరస్తముడీపొన్మృడజ్ఞాననా||క|| మాతామహుండపితామహు | డీతనయునినడకజూచియింపొందుదురం | చాతపసియానతియసత్రితిలకముహాషజలధిడేలుచునండెన్ || తతాగ్రంబున || మ || శుభనక్షత్రమునన్ శుభేక్షగ్రహముల్పూడన్ శుభోచ్చస్థిన్ || క || శుభవేళన్ దృణిందుపుత్రుగనియెన్ శుద్ధాత్ముడేజన్వినా | త్శుభవున్ విశ్రవునాతడన్ సకలవిద్యావైమిషిందండైనా | శ్శుభవుంబోలితపంబునన్ నిలిపెసాస్వంతంబుంబాన్ బాన్ బాన్ || సీ | పూరపాకారంబుబొందుత్రయీవిద్యబులత్వమొందినబ్రహ్మచర్య | మూలోకగోచరయాధమన్ దేవతప్రాణంబులూనినభవ్యయమ | మవయవంబులుదాల్చినట్టివైరాగ్యంబుజంగమస్థి | గన్మిశాంతరసము | వైయాత్యమొందినవయదికాచారంబుల్మృత్యుమైనయుక్యపాగుణంబు | దానయనచిశ్రవోబ్రహ్మశ్లితండు | లనుమతియొసంగనాకతపోవనముజేరి | యాశన్ జంబుచివేయుఘామిశులిల | నాశబుజయించితపముసేయంగదొడగెన్ || క || రుచిరజటారుచికిల | ప్రచయమహోలగుశస్త్రంపరివృతజై | శుచిభావమునదపముసే | యుచునచ్చిటుతజడదారియున్నట్టియెడన్ || క || ఆమునితనయుగృతేంద్రియ | యామునియోగముశిభావితాండ్రత్పాణా | యామునిజపఫలితప్రతి | యామునిగనిరోమహర్షులయిరిమహర్షుల్ || మ || శమసౌఖ్యామృతవార్ధివగ్ననలసిన్ జూవరాతగాంజేయుచి | త్రముతోను త్రమతాపసుండగుభరద్వాజుండలేచాయమున్ | గొమరుంగల్గినపుత్రేంద్రోటాగనిరమాకోకస్తరిండచ్చితో | ల్లిమధుద్వేషికోసంగవచ్చుభృగుపోలికన్వచ్చిపలెన్ || క || పణిన్ నిధానస. యీవర | వణిన్ నిమత్పుత్రిదేవవణిన్ నియనన్ గా | వణిన్ పదిగినదిదియా | కణాన్ తవిశాలనయనకైకొమ్మనియెన్ || సీ || అలమందగమనంబుహంసబోధమొసంగన్ శానునభోలత్వగతింబొసంగ | మోవికెంజిగురుజపావృత్తివహియింపబలుచాయెప్టాంగపటిమనింప | ఘననఖప్రభదారకాయోగముగణింపనానంబమృతక్రరాభమించన్ | గొమరుజండుషిటుందుగురువహత్వముండెల్పజిరునవ్వుముక్తానుసరణదాల్చున్ | దననపోరితిచిత్తయైతగినదేవ | వర్ణినామకన్యనవ్వర్ణితల్లి | దండ్రులయనుజ్ఞవరియించిత.

—(* విశ్రవోబ్రహ్మకుగుబేరుండుజన్మించుట. *)—

త్సవరాగ | మమునసకలగృహస్థధమన్ములునడపెన్ || శా|| ఈలిన్ గన్వగుదానుగుణ్యమ | యాన్ గ్లాన్ తోగూడియె | ప్పొన్మృండుగృహస్థధమన్కలనాపారీక్షజైనార్వతి | రోలంబాలకయందుశంభుడుగుమారుంగన్నయట్లాధరా | స్థూలాంచతరగ్రాతియందుగాంచెనాకపుత్రున్ బుణ్యచారిత్రునిన్ || చ || అవిరళపుణ్యలీలయగునాశిశుసంభవవేళధారతీ | ధవడరుడెంచిపొత్రజునిదప్పకకాంచిననేశ్వరుండవీ | డవునికవిశ్రవోమునికలాగ్గగన్నయపత్యమాటవై | శ్రవణుడన్ జగంబునబ్రశస్తివహించునటంచునేగినన్ || చ || ఉపనయనంబుసేసిశ్రుతియుక్తినిగానొనరించిశాస్త్రముల్ | కృపజదిపించిధమన్మెరిగించిహితంబుపదేశమిచ్చిపుణ్యపురుషుడైనతండిదనునన్నిటనేర్పరిజేయనాతడన్ | దపమునకేగెవంశగతధమన్ముమానరుసాధులెయ్యెడన్ || చ || ఇవిధంబునవయిత్రవణుండుతపంబుసేయంజన్ || క || ఆహుతులబ్రజ్వరిల్లెడు | స్వాహావిభులీలబ్రహ్మవర్చసముక్షమన్ | బాహుశ్యమొందనియమో | త్సాహంబుననుగ్రతపమతండానరించెన్ || మ || ఘనస్థాన్ జలపాయియెవటుతటితాగంతిచ్చటన్ బెడజెడల్ | దనరన్ మించెనహస్రవషన్ములనంతయొంతివాతాశనం | బునవేయెండ్లగ్రమించెమేనచలమున్ బోలన్ నిరాహారుండై | తనునాశింపకయేండ్లువేయుండపెండై గ్రోక్యమారాయనన్ || సీ || వద్దాప్తగతిహింపగలాడుగావునమొనసిపద్మాప్తాభిముఖ్యమూని | మకరసంగతిమీదమనుగానమకరభీకరజలాకరతరంగములనాని | ఘనవిభాగతసమగ్రతముందరికిగాంచఘనవిభావసుమధ్యగత్వమొంది | యతనువధన్మేత్రిసలరబోయెడుగాన సతనన్దగ్ధనన్మత్రియవధరించి | ఘోరతపములుసేసిమిగుటపుమహిమ | లవధరించినమునులుప్రయాసమనుచు | వణన్లొనర్పద్రినహస్రవత్సరములు | దపముగావించెవిశ్రవస్త్రుభవుండు || అంత || సీ || ద్వాదశద్వాదశాత్ములకిరీటమణిప్రకాండదీధితులలేయెండగాయ | భాష్టాపత్రదృక్ష్మతాతపత్రమున్ స్థిగశరచ్చంద్రచంద్రికలీన | సురనవీతటిదురుస్పరణతోదన తనూవరచుల్బంగారువానగురియ | బ్రగుణాగమశ్రీలదగుబుభులీకిసలయోజ్జ్వల జటాగ్రములనంజలలుదాల్చు | గగురుపాటునవడకునుగానుంపనెల్లసుమనోవితానంబులెనసికొల్వ | మంచుజిగిపట్టిపొగడవిరించుండు | గరుణబొలస్త్యజునకుసాక్షాత్కరించెన్ || క || పెన్ని

—(* కుబేరునకుబ్రహ్మప్రత్యక్షంబై వరంబులిచ్చుట. *)—

స్మేధివతదనకిటెవలె | సన్నిధిసేసినకడానిచాయలజేజే | మదొరపెద్దజూచిప్ర | పన్నమతిన్ లేచిమొకి భయభక్తులతోన్ ||

పంచచామరము॥ హరామర గ్రణస్తు కావ్యయత్ర భావభాస్వరా॥ స్వరాద్వివైకలోకసృష్టిశాసనక్రియాదరా॥ దరాజ్జహీర
హరభాస్వదారదరధీవరా॥ పరాఖ్యయత్రభృగ్నోబ్జపద్మనీమనోహరా॥ శ॥ అనితనుబాగడినమనుమని॥ వినయ
మునకుమెచ్చినయవవేడుమువత్సా॥ నినుమెచ్చితివరిమిచ్చెద॥ ననివచ్చితిసబులస్యజాత్యజుడనియె॥ తే-గీ॥ లోకపతి
జైననిన్నునేకపాల॥ కత్వమును మైమగర్భతగన్నున్ను॥ బహుధనాధీశ్వరత్వంబుచ్రాధనంబు॥ నేయుచున్నాడు
గట్టుడసేయుమయ్య॥ ఉ॥ కామితవాయివయిననిను గన్గొననంతననంతలోకలో॥ కామితచింతితార్థములయా రెలభించవె
య్యుచునేడింక॥ దామరచూరినలెధననాధపదంబుదగీశ్వరత్వముక॥ నేముదమందినీకెకరుణించితదేవతలెల్లమేలనక॥
క॥ ప్రాగపరదక్షిణములకు॥ నీగిరిరిపువరుణయములస్పజియించియుద॥ గ్భాగమునకొకనిదలచం॥ గాగలిగితివీపుమేము
గొతుకమొందక॥ ఉ॥ పాలితసత్యధర్మమగుబ్రహ్మకులంబునంబుట్టినట్టిక॥ నాలవవానెజేయడగునాయనలోకదిగీశ్వరా
ళిలో॥ నలంబాడవై బహుధనస్థుడవై మనుమంచుమయ్యక॥ లాలనసేసిధాతయొకనవ్య విమానమొసంగివెండియుక॥
సీ॥ పుష్పకాఖ్యమిదియపూర్వయానముదవ్య॥ పుష్పకాయమానపూజ్యమాన॥ మీవిమానమెగియెల్లవేల్పులలోన॥ నీవిమా
నకలమొకననుమ॥ మ॥ సవిశేషాదరభాషలాడియజుడుంజన్నకధనేకుండువి॥ శ్రవుజేరంజనిమొకిరతండ్రిభవదాజ్ఞక
బ్రహ్మమెప్పించియి॥ ప్తచరంబులీగొనివచ్చితిందగునివాసంబాయజుకవేడవై॥ తివినుత్పస్థలమయ్యెడెంద నిలుతుండెల్లం
బుగాండెల్పవే॥ ఆ-గీ॥ ఈతచాధలేకయింతైనబగవారి॥ చేతిచాధలేకచెలుపుగలుగు॥ నట్టిగీడుపలయునానతియిమ్మన్ను
బట్టి మోముంజూచిబలికెగురుడు॥ మ॥ కలదీదక్షిణవార్ధిమధ్యమునలంకానామదీవ్యత్పురం॥ బలఘుప్రాక్తటినీవిటోత్రామణ
ధుర్యావార్యహార్యశ్వక॥ ధ్యలసత్కూరఖురాగ్రసాధగతపంకాలేపనక్షౌశనా॥ కలితాకాశతరంగిణీతరళరంగత్తుంగ
భంగాశ్వమై॥ నీకనకకుంభప్రభాకలనచాలారూవిభ్రమముజూపెడుగోపురములుగలుగ॥ భమభూమిధరంబుపలరూ
పులామెనోయనమించునమహామ్యములుగలుగ॥ హీరకాంతులచేతచారకావళిగేరులసమానలీలాచలములుగలుగ॥ సగ
రిందిరాదేవినమమబూనినకాంచి కొమరుగాంచినమైడికోటగలుగ॥ ధూరివైచూర్యతోరణస్ఫురితవిపణి॥ మార్గములుగల
స్వగసామ్యముగవిశ్వ॥ కమనిర్నిచెనిర్నూకౌశలమున॥ రాక్షసార్థంబుమున్నప్పరముగుమార॥ క॥ ముందుముకుందుని
భయమున॥ నందునిలువ వెఱచిదైత్యులందఱుసుతులం॥ బొందిరినిర్భయపదమది॥ చెందిసుఖంపుమనితండ్రిసెలవిచ్చుటయుక॥
సీ॥ ఉపవనీరమమారుతోత్పతతుగుసుమరాజతైరతవంబునసేనలిడగ॥ బ్రాకారలక్ష్మీవజ్రపురాలతళుకుచేదనమేనమంచిగం
దంబుబూచు॥ భగ్నోపురచరత్పారావతద్విజ్రేణిపలులనెయాశీర్వదింప॥ రాజమార్గచిరత్పరత్పసాధశ్రీలుగడురక్తి
గుంకుమగానగసేను॥ గేళిభూభృష్పరంపరలేతనాంశు॥ కాప్తివావడలూనముకాశ్మధామ॥ లలితరుచిధూతచంద్ర
కలంకలంక॥ రాజసమునబ్రవేశించెరాజరాజు॥ మ॥ ధనధుండీగతిలంకజేరిసురగంధర్వాపురస్సేవ్యుడై॥ తనయజ్ఞోన్నతి
వైశ్రుత్భయముజెందదత్పురంబేబుచుక॥ జనయత్రింజనకుంగనుంగొనగనిచ్చల్పుష్పకారూఢుడయి॥ చనుచుకగ్రం
మరుచుకసుఖించెనతులైశ్వర్యంబవార్యంబుగక॥ తే-గీ॥ అనియదంభవచోనిగుంభనలుగుంభ॥ సంభవుండపులస్యపం
శక్రమంబు॥ గొంతచెలిపినవినిశ్రీరఘుప్రవీర॥ వర్యుడిట్లునునాశ్చర్యధుర్యుడగుచు॥ శా॥ ఓవింధ్యాచలగర్వహారణయతో
ద్యోగపూర్వంబులం॥ కావాసంబునురాధినాథునికాయ్యంబుచుమీరానలీ॥ గావిన్నప్పటినుండిచిత్రరసశంకాసంకులంబ
య్యెమ॥ ద్భావంబంతకుమున్నతాదృశబలీదైతేయులెవ్వారొకో॥ ఉ॥ ఆదిపులస్యవంశభపులాసురముఖ్యురనంగవిం
టిసే॥ తాదృశరాక్షసాధికులుదానపులంతకుమున్నెలంకలో॥ బాదుకయులదురంచిపుడుపలికెరిదశకంధరప్రపస్తామ
లకంఠెవీరవరులైనసురారులువారలెవ్వరో॥ ఉ॥ వారికివంశకతయగువానితెఱంగుబవారిశేరులక॥ వారిబలోన్నతుల్
పిదపవారిముకుందునకోడిలంకకుక॥ శెరకపొపుటల్జటిలశేఖరతెల్పుమునెస్తరించిని॥ బారుసుధారసోపమవచఃకలనక॥ శె
పులింపుంజెందెడిక॥ ఉ॥ భానునిచేమహాతమముచాయుతెఱంగునమానుమాదృశా॥ జ్ఞానముమిమ్ముబోనిబుధచంద్రులచేసని
జానకీబసాః॥ ప్రాణమురామధూవిధుండు ప్రశ్నయొనప్పదరస్థింకంబుతో॥ దాననియెందధావిధకధావిడుడంమనిస
మ్మదంబునక॥ మ॥ రవివంశోత్తమసంశయంబయినచోబ్రశ్నంబుగ వింపనే॥ తుంవినకనేతువుసావధానముగకస్తోత్రం

—(* రాక్షసవంశోత్పత్తిక్రమము. *)—

బుసేయంగమా॥కువశంబేపరమేష్ఠినుండియునురక్షోవంశమాద్యంతముక॥ వివరింతుకవినుమంచగస్తుడనుచ్రావృటూలమే
భూచ్ఛటిక॥ మ॥ హరినాభీకుహారవిందమకరందానందనేందిరిరి॥ బురహిస్కించివిరించియంచితతపస్సూర్తికజగత్సృ
ష్టివై॥ ఖరిబ్రాపించిమహాజలంబుదొలతకగల్పించితద్రక్షణా॥ కరకాంక్షస్సృజియించె సత్త్వములసంకల్పంబనల్పంబు
గిక॥ శా॥ ఆసత్త్వంబులుత్పదాతురతబ్రహ్మజ్ఞేరగావచ్చివి॥ శ్వాసంబుల్గనిపించనేమియొనరించన్మంముబుట్టించిచా
వోసామియిపుడేమిసేయుదుము నానుక్తికుడన్నవృత్తో॥ మీసామధ్యముబూతవిజ్జలము నెన్నినోచ్చివుడినాపుడుక॥

మ॥ జలసంరక్షయోనతుకమంచుజనియూసత్వాః శుభత్వత్పదా॥ నిలభావలబుసహంపకంబుశృలిగావించంగనుంకించియం
చలబ్రహ్మన్ద్రుకొంచికొన్నియనజతోమేతధాత్వర్థ॥ వాకలనస్మిభవసంచుకోన్నియనరతోమేతగ వైఖరిక॥ గీ॥ అపుడు
పరమేష్ఠిఁ డైంతటనిపలికిన॥ జంతువులయొక్కలగుచుబ్రశ న్నిజెందు॥ డనియెరతెంతవనినటె॥ నట్టివారి॥ రాక్షసులగంవను
చుంబలొరఘువ రేణ్య॥ ఆ గీ॥ రామయట్టియొక రాక్షసకొటిలో॥ నెంచవగినవిరులిద్దరై॥ నెవ్వరనలయొగ్గి హేలబోలినహే

—(※ హేతిప్రహేతులవృత్తాంతము. ※)—

శా॥ మా స్త్రీప్రహేతియగుప్రహేతిక॥ భేదప్రతీతిరులుమధు॥ కైటభనిభావిక్రమప్రకారులుపటుచా॥ హేటోపహేటులాదివి॥ శా
టులుహే॥ యగుప్రహేతులద్భుతహేతులక॥ వారలయందుంబ్రహేతియు॥ దారుడుగామాదిరివువిదారుండఁ బ్రతమం॥ దారుం
డుగుణనందితబృం॥ దారుండనపేక్ష తార్థదారుండయ్యెక॥ మ॥ భయసూరుండలహేతితాతవసుపన్నర్యాకుమారస్సృ
హే॥ భయసంగ్యాకుండౌటఁగాలభగిన్బ్రహేభకుంభ స్తనిక॥ భయయన్తానిబరిగ్రహించెదశదిగ్భాగస్ఫురస్థలికాభయ
శంపాండురమా క్తిఁప్రతనిప్రేక్షసేసగావింపగక॥ క॥ ఆశాతోదరివిద్యు॥ హేతుసంధ్యాబృంకటదీపతవిద్యు॥ తేర శునతే
జశ్శీచి॥ మేరశునిగనెహేతిప్రతిచెన్నునహింపక॥ శా॥ విద్యుతేరశుంకతోయగాంబుజముతీవిందాతకీర్తునిన్ను॥ నివద్య
భ్యాసవివేకముకవలెమహావిజ్ఞానివైరాగ్యమ॥ ట్టుద్యోగస్థునికన్దలహతయోగోద్భాసీయామగతిక॥ ఇద్యోతనిర్భాస
ద్భిగూంబెంబితృతృంజేసినానాటికిక॥ మ॥ నవవషాఁగమజృంభితాంబుచముచందాస్సగ్ధుస్సూజకతా॥ టపిలనప్పట మాపన
స్ఫురదవప్తంభంబునంబుత్రకుం॥ దువిజృంభించినరీతిహేతుగనిసుష్టుప్రీతిచ్రాపించివా॥ నియోరూపనూధికిందగినకన్యం
గాంక్షగావింపగక॥ సీ॥ కమనియకమలకోశములతోసమములైకులుగుగుబ్బుమెటుంగుగుబ్బులమర॥ నగమనసీలోత్పలస
మానరుచుబొందికలికిసోయగవునాల్గుల్లులర॥ శ్రీనందనన్యందనానందనరధాంగపటిషపిస్త్యోనతంబమురహింపక॥ గం
జరాగముమిమసంజకెంజిగిత్తిరువహించికెంమోవివన్నెమిగుల॥ నిరులసరులనుచెన్నెటులెరవుకొనగక॥ దారకస్ఫురిగన
నఖోదారకాంతి॥ సంధ్యవలెమించుసంధ్యాజ్వాలలామక॥ బ్రియకుమారునకాహేతిపెండ్లిసేసె॥ శా॥ తతా-లంబునంజారు
గాత్రియగుసంధ్యాపుత్రాపించివి॥ ద్యుతేరశుండుశచీసమేతుడగుండ్రుకోరోహిణియుక్తుడౌ॥ సతా-తన్మిరిజాపిలో
లుడగుపశ్యత్ఫాటనిబోలియ॥ త్యుతర-లోత్థరతిక్రియన్నదననేవోపాస్తిగావింపగన్॥ ఉ॥ నీలవయోదయకృపలసీటుననా
ధ్యుగూడియొప్పునా॥ సాలకటంకటాయువతి స్వాతిగతాంబువృష్టిశుక్తియున్॥ బోలెనిజేశులేజమునభూరితరంబుగనం
తగర్భమున్॥ దాలిచిమంరాదబలనితంబమునందురుసాహసంబుసన్॥ మ॥ పరులెవ్వోనుగానకుండనిజగర్భస్థార్భకంధ
రా॥ ధరమధ్యంబునకించినహిజనితోద్యద్గర్భభారంబుమున్॥ శరముంజేచ్చిగంగబోలుసురతేచ్చలోలయైజీవితే॥ శ్వరు
గ్గిరంజనెబాపమెంచరుకదాచానలఘుగ్రామణీ॥ శా॥ ఆసంధ్యాతనయావిస్మృష్టిశిశువాస్యంతస్సృరస్మృష్టియై॥ య-సన్న
క్షేతిభృగ్దహబ్బుగులుమోయంగాలజీమూతగ॥ ద్దాసామ్యస్థనిరోదనంబుఘటియించన్సాగసింహాదినా॥ నానత్వంబులు
దద్ధనింబెదరచెంతంజేరలేకేగగన్॥ అప్పుడు॥ సీ॥ బలుకెంజెడలతోడదెలిగన్నెరలవన్నెగలక్రొన్నెలవతలసకంబుతోడ॥ వ
లుదకూలముతోడనలిసుబ్బునలమబ్బువెలివ్రొబ్బుగరశభృగ్దహముతోడ॥ గిబ్బుతత్తడితోడగిరిరాజుహారిరాజకరిరాజునగుమేని
కాంతితోడ॥ బునుకకంచముతోడననతూపులనయేపు గననోపుదొరబూదమినుకుతోడ॥ బ్రమధతతితోడచార్వత్రిప్రమ
దతోడ॥ గరిముఖాదికుమారవర్గంబుతోడ॥ శివుడుమంథానగిరితుంగశృంగవిధి॥ జెలుపుమీరంగస్వారివేంచేయానపుడు॥ క॥
వాపోయెడుసంధ్యాతన॥ యాసత్యముదిక్కుజూచెనభవుడుగారు॥ వ్యాపారసుధాపూర॥ వ్యాపారకటాక్షవీక్షణాక్ష
యమునన్॥ క॥ అంగజహరుగనిప్రియమెన॥ యంగజగజ్జనగిరిజయవధారహిరా॥ డంగదయాదసిపాపని॥ యంగదచా
యంగజేయవహంబునినన్॥ మ॥ ప్రియురాలాడినమాటదాటకపురస్త్రీచిత్రతాళనా॥ తుయదర్శనశరుండుశంభుడుద
యాంబుద్భవద్బాబుబా॥ చియమర్త్యత్వముమాతృసన్నిభవయశ్శ్రీస్ఫూతికయఃస్వశ్వది॥ గ్లయతేజంబునభచ్చరత్నుత
ముగల్గంగావంబించినన్॥ శా॥ శ్రీగారీజలజాయతాక్షపలలాశిశేణికింగుర్గిన॥ ద్యోగరాప్తశయప్రసూతులుసుగద్యో
యావ్వవప్రాప్తిన॥ ద్యోగాధప్రతిభాపరాక్రమజయోద్యోగంబులిచ్చెన్లన॥ ద్యోగారూఢమనఃప్రసన్నుడగుకాంతండ
ట్టులౌగాకనన్॥ క॥ దేవికివేడుకయవునని॥ దేవరయశువరములాసగదేవరకనుచున్॥ దేవియుసాటిరిబేటకి॥ దీవింపగడ్డ
త్యశిశువుదేజమునొందెన్॥ శా॥ జననిసుఖంబెకోరికన్జైతటంబునచారవయించిపో॥ యనశిశువేడవానికియశింగ్రులకుం
గనరానివేటుపు॥ ల్లనబడికోరనేరడనిగాధవరంబులాసంగుటేడన॥ ద్దనుజునిపూర్వజన్మసుకృతంబెటువంటిదొకాకరాఫవ॥
ఉ॥ ధారుణిహానరక్షితుడైదైవసురక్షితుడందువార్యలౌ॥ వారదియట్టులుండెరఘువంశసుధాంబుధిచంద్రవింటివే॥ యా
రజనిచరాగ్భకుడునంతసుకేకుడనంబ్రసిద్ధుడై॥ గోరియుశంబుడున్ననుపగాశివదత్తపునువర్తియై॥ సీ॥ జలజాతరాగమండ
పితచండిలమండలావిష్ణుడగుభానుననుకరించి॥ తపనీయదివ్యరత్నవిమానసంచరిష్టుతనిర్విహించుశష్టశిశుసించి॥ బహుయో

—(* సుకేశుండు దేవపత్నినివరించిపూర్వపదానులగనట. *)—

—(* మాల్యావదాటిరాక్షసులను బ్రహ్మచర్యముచేయగట. *)—

తెక్కదేజిల్ల. దోషాచరతపోగ్నిధూమశిఖారతీధవశామీకొప్పూదంబలాన. చనుబ్రహ్మయోగిబీజమనామృతం గమ
ల్లహసి. చుకుటాగ్రమంబలనారయ. దైత్యమూర్ధన్యమూర్ధన్య బలహస్తినిశిఖాచయముచేసి. బిత్తిమయిననున్న. సంగ్రహిం
రిష్టతైముగ్రమహిమ. సుగ్రతపములుగావించుచున్నరాక్ష. సంగ్రహులచెంతకరుణించిపోయెడికాంచి. సంగ్రహులచేతివల
దీవించి మనియె॥ ఉ॥ ఇకబ్రహ్మసముదవలదేమియుమెచ్చినిగోయె లిచ్చెదన్. శంకరగంగిరెయినూరగిరెయినూర
టచుభారతీపంకజబోవచాకచవిభాసురకేసరవాసనాగతా. హంకరవాళియుంకరవాళియుదూర్జులనామృతం॥ మ
అమృతాభోచితరంగ ఘుంఘుమరవోహ్యత్తస్మధూక్తిగత. శ్రమవైకనమూవిచ్చి బాదెనులనాచిత్తాచి బిచ్చమ
న్నబ్ర. హ్మముఖాభోజముజూచితేచిభయకంపావాప్తిసాస్తాగతం. జములప్పించినిందిచ్చిలలలచ్చునూనూ
తై॥ మ॥ పురుషుండంచుబరేశ్వరుండనుచువేల్పుండెద్దరుంచున్నహే. శ్వరుండంచుబరేశ్వరుండంచుబరేశ్వరుండంచు
రీణులేర్పూసంజాలకడెక్కుభేదములనేభవ్యాస్తమహింతురా. పరమేశ్వరునిగోల్తుమహాభావలూ. శివశివశివ
తము॥ శా॥ ఆశాస్యంబులనీవలెన్నులకీఁసుంజంబుజేజేగలా॥ జేశశ్వరగృహమచేజేజేజేజేజేజేజేజేజేజేజేజే
శాధీకజయప్రతాపముబుద్ధియున్నవారోగ్యవి. ద్యాశాలిద్రావిణ్ణురస్పరహితస్య. జుకబ్రాసినలంపా॥ శా॥ లిఖింప
మయియెందుచునభివృద్ధిపహింతుమనుచుబ్రాధిచించినవ. ద్భభావలూదరమునవలెచ్చిని. తమలూదరమునవలెచ్చిని
తో॥ అంత॥ శా॥ భాషాచాధవరప్రధానవిలసద్భాసబలాటాపులయిదోషాటాధిపత్య. దాంధ్రమనాధాధామనాధాధా
చ్చిత. దోష్యాగత్తములన్నగ్రహించిమునులధూలించిసాధ్యాదులన్. రోషాగ్నికదపియింప. సోమకదపియింప. సోమకదపి
చన్. సీ॥ పట్టుగానకబయల్పట్టిరాదిత్యులుఖచులతోవలుగట్టువడియె. దీనులైగతమెల్ల. దనునెడిపాదములపాదముల
తోదిరిగిరి. వసువుబాపేదలవలెగాసింబెరినిగమించానిరుద్రులుగాడుపడిరి. యడ్డసింహులకలతోవైకమగత్తు. దోషాగ్నికదపి
స్సిద్ధవస్య. లోడిగంధర్వలూడనిబాడిరచ్చ. రలకుజెటలుప్పతిలేమహారాజికులకు. గతిగదలగ. దురించినలగ. దురించిన
తుసుబసేయురాయిడిరఘువదేబ్బ॥ క॥ నిరయగతులయినప్రాణులకగణికరక్షకునినొకగమకనుకేసరి. సుగమకనుకేసరి
వనాం. తరగతులూపదలబడిరితలొలమునన్॥ శా॥ ఆరాత్రిచరశేఖరుల్తుగురుగ్నాదిశ్వహాప్తికన్. సోమకదపియింప. సోమకదపి
మలయితమకుభూస్వగంబులీలమనో. హరంబానగర. బానర్చుటకుఁగానధికైల్పిప్రభా. భానయిననానాభావల

పరిధ్యుడేలేచినాడు॥ ఉ॥ మాల్యవదాదుఁ ట్లనిరిమత్కలకల్పియై॥ ల్లిర్పిరిదా॥ హాశ్యమెఁగివాఁచియి ధోళిపఁగహ
ములిహానపఁద్రా॥ బల్యముజెందెనిచతురభావముదిక్కులనొయి శిల్పకొ॥ శల్యనిధానముఁ బనికసద్గ్రహముఁ బ్రచీయింపఁ
గాఁదగుట॥ మ॥ హేమవత్పర్వతమాశిమీరనయినకహేమాద్రిపైనైంపం॥ దిమహీధాగ్రఁగఱియెనెదఁధాతయోణిభృ
చ్చుంగతుంగవణి॥ గోపురసౌధయూధములగల్గకమాకుఁగ్గొచ్చుగే॥ హమలంఛకపచియింపనయ్యమరలెల్పచార్య
విశ్వుండనుట॥ ఉ॥ దక్షిణవారిరాశితటధారుణిభాసురమాద్రకూటనా॥ మక్షితభృష్వరేణ్యమనమానవణియసానుసంప
దకాదక్షిణదిక్కికూటమనదిద్దిశ్యంగమునందొనర్చితే॥ రాక్షసులారమున్నొకపురంబనుఁడ్రునియాజ్ఞపెఁపునక॥ ఖ॥ అ
దియునుపష్టియోజనవిస్తీర్ణంబుశతయోజనాయతంబునువెన్గొలముక్తాఫలగర్భితసర్గహర్మ్యచ్ఛవిచ్ఛటాధవళితహరిదశ్వహరి
త్తురంగంబునుత్తుంగగోపురోపరిద్వారాంతఃస్థాపితకాంచనపాంచాలికాచాలికాస్తనాలతరక్షమపటోత్తరీయాయిత
వియత్తటిసితరంగంబుచువాసవకృతత్రాసనిరసార్ణవనరాశిసమానీతకలధౌళిగిరిపోతతులితలలితమణిమయక్రిడాచలవిరా
జమానయనునిజవైభవాధిక్యతసమగ్రసౌభాగ్యక్షీప్రాప్తనానిమిత్రసమాగతభోగవతీపురవ్యంజకపరిఘాయతాభౌ
ధిగతాశ్మప్రతిబింబంబుచళితకోటిశివాలయగీలప్రాకారజాలప్రభాభిధముధాభిషేకసమదయరుణకమలయితకమలపో
తమండలంబునునాయకోచితమరకతనుణిమయఘననివసనకనకవసనగగనలక్ష్మీప్రకల్పితప్రహ్లాపహారాయితతారాప్రతా
నంబునువనపవనచలితలతాప్రతానపతత్ప్రసూనపరిమళమిళితపరాగవాసితజాడకరండంబునుసమస్తఃస్తుపిశేషంబు
లనుజన్తనివాసంబునఖిలవిభవలక్ష్మీవిలాసంబులకువీడుపట్టునైకనుపట్టునట్టుగాగంగాదిశకునదప్పవేళంబునుటంకగ్ర
పచ్చిన్నచతుర్వికావకాశంబునుసగుక్రూటశిఖిరిశిఖరప్రదేశంబుననగ్గలోకపస్వాకసారాదిదిక్పాలపురంబులగర్భించి
యారితేరినశిల్పనైపుణ్యంబుమెఱసిగర్భించినయాలంకారపురంబుమీకాపురంబునకుదగునందునిలువుండనివెండియువిశ్వకర్మవా
రలంగనుంగొని॥ శా॥ లంకాదుర్గాముజెందిశాత్రవులకన్రక్షింపఁగారాకని॥ శృంగన్ఖ్యాతిగనంగలారంగణించన్శిల్పసం
రాట్సుధాసంకాశోక్తులనుత్సహించిబహురక్షశ్శ్రేణితోదోగ్ధలా॥ హంకారంబునంజేరిరప్పరినిశాటాద్యక్షలాకుటమ్మ
డిన్॥ శా॥ ఆలెఖిష్విపదగ్రగణ్యలభుజాహంకారలేజోవయ॥ శ్శ్రీలెల్లందిలకించినగ్గదయనంజెల్వాండుగంధర్విసుశ్రీలవణ్య
గుణాభిజాశ్యములహ్రీశ్రీర్తులంచొల్పనా॥ స్త్రీలన్మువ్వరనిచ్చేనాత్మసుతలన్జ్యేష్ఠాసపూర్వంబుగన్॥ గీ॥ సర్గదవళిప్ర
హసితమహూర్తికలిత॥ సర్కదసుగన్వసతియయ్యదుర్గదులకుననుయలకునెట్లాసుగగన్యకలననకు॥ కలిమిగుణవట్టిఁడ్వో
కుకులవరేణ్యుచ॥ మరుడుద్రిలొకమోహకరమాత్రసిగుంభితమాగణత్రయిన్॥ దరుణులుగానొనర్చిభువనత్రయభీకరరాక్ష
సత్రయిన్॥ మరులునముంపసంజెనొయనందగునజ్జవకాండమువ్వరన్॥ బరిణయమైవషర్త్యులక్రమంబునవారుసుఖించిరెంత
యున్॥ అంత॥ సుందరియనునిజసుందరి॥ యందుగనియేమాల్యసంతుడాత్మజనొకతేనందనులనేడుగురవిను॥ మందఱనామ

—(* మాల్యవదాదులకువజ్రమప్ర్యాదిరాక్షసులపుట్టుట. *)—

ములుదశరథాత్మజతిలకా॥మ॥ అనిశక్రోధుడువజ్రముష్టియువిరూపాక్షాఖ్యాడకదుర్ముఖుం॥ డునునుప్రఘ్నడయజ్జకోవు
డునువాడున్నత్తుడున్నత్తుకుం॥ డవిలానామకుమారియుంబొడమినకహర్షింపెనమ్మాల్యవక॥ మనుజాశీంద్రుడుపుత్రవలతు
డునుసంపన్నుండునైరాఘవా॥క॥ కేతుమతిదృశ్యపాంగజ॥ కేతుమతిసుమాలిసతిశుకివాణితనూ॥ జాతలదనుజాతులగనెనీ
తాధిపవారిపేళ్ళుసెప్పెదవినుమా॥వ॥ సుప్రస్తుండనందగుప్రహస్తుండునురణస్థలాకంపనుండగునకంపనుండునునసురవికటుం
డుగువికటుండునువిధ్వస్తశత్రుఘ్నస్తశకటిముఖుండగు॥ శకటిముఖుండనుంబరుషయషానలధూమ్రాక్షుండగుధూమ్రాక్షుం
డునుద్ధండభుజాదండుండగుదండుండుంజతురంగబలాశ్రాతసుపార్శ్వండునదగుసుపార్శ్వండునశనిసంహృదియగుసం
హృదియుండునుప్రభాప్రహసితోద్ధిప్రఘనుండగుప్రఘనుండును॥ మాగధీభూతసురస్తవనశ్రవణసమద్భాసకర్ణుండగు
భాసకర్ణుండనుంబుట్టిదిట్టతనంబుంజేపట్టిరట్టిరరట్టడివీరులకుదోబుట్టువులయిపంకయుంబుహ్మోతరటయుంకైకసీయంగుంబి
నసయననందగుకన్నెలుచెన్నుపింపించిరంత॥మ॥వసుదావోపశమాంబుడప్రతిమదీవ్యధాత్రుడమ్మలియున్॥ వసుదాద్ర్య
యతుండుబెన్నిధులజందన్గోరుచందంబున్॥ వసుధాభామినిగూడిశౌర్యనిధులన్వాళించివిద్విద్వభా॥ వసుదాయాదు
లగాంచెబుత్రులజతుర్వారాశిసంకాశులన్॥ క॥ సరసుండనలుడునీలుడు॥ హరుడున్సంపాతయనగనల్లనలుపురున్॥ బరుషా
ర్థంబులవలెనా॥ ప్పిరిరాఘవవారెకదవిభీషణమంత్రుల్॥ మ॥ ఇటులమృత్యువదాదులత్వజులతోనిందాదిదిక్పాలకోతరటసం
పద్ధరిసంబుతోద్రిగువనత్రాసప్రదోద్యద్భటా॥ ధృటధాటిఘటితార్థటిపటిమతోదమందఱున్గూడిమున్॥ పటలీలంగయ
డొరగామరమునిద్రశ్రేణిచాధిపగన్॥ ఉ॥ వారియుపద్రవంబుననివారితవైభవతైసమస్తబృందారకులన్॥ పసింపదగుతా
వికనెయ్యదియేదిత్రోవయే॥ వారికివిచ్చవింపుదమువైరులరాపనిచింతజేసియి॥ ద్భారిపురాపహారియెడవాపగలాడనిశ్చితా
త్తులై॥ గీ॥ శ్వేతరుచిభూతిదిశిభవ్యశృంగకలన॥ దనరిగజముఖసంయోగిగనియనంత॥ పాదకటకాప్తినైఃశయదాగుమిటి

శివునివలెనున్న కైలాసశిఖరిఁజేరినీ॥ అహో॥ బభౌషణుండయినయీవేల్పుమాయహేభయంబేరితినడచుచుననక॥ నేవుడొ
గుత్తుకవిషంబిడుకొనిమఁటాడునతనిమాటబునచ్చొట్టులనక॥ దనవారితనముతోఁగడుపుజనులసీయనపుల్యజనమై
యకానెయనక॥ త్ర్యంబకుండితఁడనేకాంబకుల్ దవతారిపులెట్టువారినిర్జించుననక॥ నలసుకేశకుమారసంహరమునకు॥ నే
టులనొడఁబడునతఁడనక్రిందముఖ్య॥ లటులనాపన్నులైభద్రపటమునిడ॥ నిందుగొలుపున్నపార్వతీసతఁగనిగి॥ కి
వినయముభయమును బెన॥ గొనఁగరములుమొగిచిశివునకునుబహుసాష్టాం॥ గనమసృతులొనరించెయి॥ ట్లనిబొగ్గదరి
ముసులుగూడియమరేంద్రముఖ్య॥ మవైభగర్చితసీసము॥ అభవకందర్పచదాపహసలచ్చశ॥ పద్మానికొట్టివ్రథాగోహయి॥
సుకపసుండుశ్యరతోగుణేతరమతిగోరీధూతాయకాజోహారు॥ ప్రభవకుంభప్రవిభంజనక్రవహాతిబ్రసంబుధోదేవాధోహో॥
హారు॥ త్రిభువనాధీశ్వరదేవసంయమమసఃపూజాపథేయాశ్మకాజోహారు॥ చంద్రశకలరోవతఁనకజోహారు॥ సురధరాధిపశో
చంద్రధరజోహారు॥ శరధికన్యామనోహరశరజోహారు॥ ప్రణతరతొవిచక్షణేక్షణజోహారు॥ చ॥ రతిపతివయినిశంకరంబురాకు
సుకేశసురారినందన॥ త్రితయముచేలబాధసతిధీసులమైగతిమాలిలోకసం॥ తతులకుదిక్కుగీవగుటందావకపాదములశ్ర
యింపవ॥ చ్చితిమీవయాప్రసక్తిమముజేకొనివిన్నపమాదరింపవే॥ ఉ॥ కాలిచిరాశ్రమావళులగార్ముకముక్షశరంగిల్ల
లకప్రేలిచిరెల్లదేవతలభీరులఁజేసిరిసిద్ధముఖ్యలం॥ దాలిచిరుగ్రరూపములదైవగృహంతరగోపురానులం॥ గూలిచిరేమిద
త్పదముక్తూరసురారులచెయ్యులీశ్వరా॥ సీ॥ పద్మాసనస్తులయిప్రణవంబునొడువుచుముకుటబట్టగలబొసమునివరులకు॥ నేవ
ట్లనైసస్వాహాపూర్వముగహవ్యుగ్నివేల్వగబొసయజ్వలకును॥ హవిరన్నకాటునేనపనకతగృహంబుదేరిచూడగబొసదే
వతలకు॥ గుహలలోనొంటిగాగుచ్చుంకిసిపాదచింతసేయగబొసెసిద్ధులకును॥ జేరిగురుకులవాసంబుజేసిశ్రుతులం॥ బదువు
కొనబాపెనెబ్రహ్మగారులకును॥ బార్వతీనాథమాల్వనత్ప్రముఖదైత్య॥ శేఖరులసేయునాజ్ఞావిశేషమునను॥ ట్ల॥ యుగమంబు
జాచ్యుతేశ్వరులమమెదినేశహుతాశనక్షపా॥ కాములమేమెయింద్రయమకంధివరేణ్యలమలచుభీమసం॥ గ్రామకతాహ
లంబుసజగత్రయముకబడలించురాక్షస॥ గ్రామణులకహరించిమముఁగావఁగదేశివయంచుమొక్కినక॥ శ॥ ఆముకటం
టిదరస్మితంబుననుపర్వాధీశులంబూచిమి॥ తోమోమోటములేకఁదెప్పెదననధ్యుల్ రాక్షసుల్ వారల॥ నేవర్జింపగనోప
వారిగెడపకనేర్చుకముకుందుండుమి॥ రీమంత్రంబెదనమ్మిశౌరిఁగనఁబొందీస్తార్థముల్ నేకురుక॥ క॥ దివిజాహింబుదేవగ
గ॥ నితరులచేఁజడరువారలిదినిజమనియి॥ య్యతనుహరుండాడిననా॥ శ్రితహితమునరింపమీకెల్లెనటంచుక॥ శ॥ లా
లాసనివాసునిడుకొనికారైకాతురత్వంబునం॥ బాకార్యాదులుబోయిబాడబభిఖిప్రజ్ఞానికానంగక॥ బయిదిబాం
గుడుభేదమానికలతోబల్మోతయుంగన్నక్షి॥ రాకూపారముజేరితజ్జలధిమధ్యద్వీపదేశంబునక॥ సీ॥ కడలిరాయలుమిన్న
గలమిన్నగమిదాంపఘటియించుబంగారుకణజమనఁగ॥ జలధిమణ్యమునందుజనియించినసహస్రసత్రాతాధిపైంమహర్షిగ
నఁగ॥ చెలిదీవిపుడమిముద్దులగుశ్శునిజపలగ్నమునఁబూనుసువణఁఘంటయనఁగ॥ బాధోధిసుతపీఠపద్మదాకటపుగుహ
రంపుహొంబట్టునరాతియనఁగ॥ నలుపురుటినవైకుంఠనగరిపసిడి॥ కోటంబుడఁగాంచిమొక్కుచుగోపురంబు॥ వణియ
జొచ్చిచుహొచ్చితగరుడకేతు॥ రాజినలరారుహారిహజారంబుజేరి॥ చ॥ తెలియగరాతికంబమలదీరినఁబొగరుకలుచు
మగు॥ పులకుమెఱుంగుకొప్పుసొలపుల్ మొలపించెడుకప్పురాలలో॥ పలగలకల్వచప్పరపువన్నెలఁగన్నగనొకటాడెడబా
నలరుచునేకతంబుకొలువైనహరికవినిరాదిశాధిపుల్॥ క॥ వినిసమయమానొకాదో॥ యనియించుకనిలిచియచటినపగరయ
చెలిక॥ గనిస్వామికిమాయాగతి॥ వినిసింపన్దగునటంచువేడిననదియుక॥ సీ॥ తిలకంబుదిద్దిదిద్దితిఁబాడఁడసురమాసురగు
కులలనీడఁబాచువాని॥ మొనపంటమడుపువేడిననిశయొసఁగ నందుచుఁజూటుకనమోవిగఱచువాని॥ నాచిన్నెలరి నుజ
కగనిమొగంబటువెట్టుకొనినభూసతివేడుకొనెమవాని॥ వారియింతలకుముగ్వాదుతానెఘటించినలిరేగి॥ బోగలనన్న
వానినిచ్చబరిపూణకాముడై హెచ్చువాని॥ నచ్యుతుఁగఁగాంచిమొక్కియందాదిసుగలు॥ దేవయనుజెంచినానఁచుచెలి
పింత॥ శీఘ్రమునదోడితెచ్చునిసెలవాసంగ॥ క॥ ఆవిశ్వంభరుననుమతి॥ దోవారికులెఱిగిపనుపదత్పరమయలయి॥ దేవదే
సస్మిధికిజని॥ సేవించితిరికుక్రశిష్యజిహ్వాన్విష్టుక॥ చ॥ ఈచందబునశంఖచక్రగదాశౌజ్ఞనందకధరుండునుభక్తజననందక
రుండునగు నద్దయాకరుచకునభవందనంబులొనర్చి బృందారకుట్టలయభివందించి॥ సీ॥ దండంబుశౌజ్ఞకొదండోగ్రకాం

—(※ దేవతలుమాల్వవదాదిరాక్షసోపద్రవమునువిష్ణుదేవులతోవిన్నవించుట. ※)—

డప్రకాండఖండితదైత్యకాండనీకు॥ జోహారుమదగజదోహగ్రహంబు గ్రాహచ్చిదావహూత్సాహసీకు॥ సందసంబర
నిందనుందిరామందురిత్సందరోరస్థలాళిందనీకు॥ జేజేహారాజాదిరాజీవపూజాసమాజోచితాంఘ్రికంకెబసీకు॥ బహుసం
సారముబుదక్రపాణినీకు॥ వైకసాష్టాంగములుజగన్నాథనీకు॥ బ్రణతిశతములసురసార్వభౌమనీకు॥ సంహనేవాంబులు
చదానందనీకు॥ ఉ॥ దానవవీరవయిరియవధారుసుకేశతనూభవు॥ లహూగ్రానలదీప్తనిగ్రహులుదగ్రులుమువ్వరుగూడెలో

కసం తానముఁగాసి సేసెదరు కద్యకలారువలేకమిక్కిలిం । దీవతఁజెందియిందరుగుచెంచిమహదబాపజేకృతఁ ॥ సీ ॥ ఖ
శ్రుర భేదియునంధక శ్చేదియలమించుహరుభుజావైభవంబనఁగనెంత । దరముతోజడకృత్రిందాల్చినరూపుడౌ శి
డనినత్వమెంత । చోరుచేనపహృతశ్రుతయైయజాఖ్య కాన్పదమైనవేల్పురాజమదెంత । పాకాపహృతయుజంభసిఘా
తమునచిచియలరువృద్ధశపుబలిమియెంత । యితరసుమనోగణములయహీనసమరకరికశక్యమదెంతగణుటనేయ । ర
సురముఖ్యులుచామెబ్రహ్మపదేవ । వరులనందఱమించినవారమనుచు ॥ సీ ॥ తగధసర్గుణమీవులెగపండిసినదినిజారివరల
కాయువునిండు । బలురయంబుననీవుదాణముల్పఱపినవినుతనైనికులప్రాణములువఱచుఁ గడిమిమైనివుచక్రముఁగేలనం
టినరాక్షసుగుప్తచక్రముగలంగు । నలెగేగిపొంచజన్యమునీవుపూరింపనహితజన్యములజన్యములమాను । గరుడవాహ
నమిక్కిలోకముబుర్రొగడనందకముఁబూనికలనికినడిచితేనిం । గొంచకెవ్వాఁడునిన్నెదురించువాఁడు । దామనముసేయనేల
రావేముకుంద ॥ ౪ ॥ అనియూపన్నులైనిన్నచించినవేల్పుమన్నెదొరలయెడంబ్రసన్నుడయివెన్నుడిట్లనియానతచ్చెచ ॥ ఎఱుఁ
గుమముకనుకేనుఁడుమహేశంకృతవిభవాభిరాముడౌటెఱుఁగుమహానిపుత్రకులహీనవరంబులబ్రంహయ్యైగా । మె
రసిజగత్త్రయంబునకుమీకునుభాధకులౌటనర్హమే । నెఱుఁగుమవేల్పులారవెతనింకకుండిలకజయింతువార ॥ ౫ ॥ పూ
ర్వాదిత్యమహావిలాసములయంబుంజెందనన్మద్దను । మూర్ఖులకృత్గర్హమించుమనోహ్లానిత్వముల్బాసమ । ధ్నుర్వారాళు
గవృష్టిముంచియింకదన్దుదోద్యమగ్రీష్మత । హ్లోర్వితాపముచాపునేగుడనవారుత్సాహముంబొందుచు ॥ ౬ ॥ ఇంద్రరా
నాథనదనారవిందగళద । మందమధురవచోమకరందనిందు । బృంతతుందిలసుమనోమిళిండులయిపు । రందరాదులుసెందిరి
మందిరముల ॥ ౭ ॥ అనికుంభజుడెఱిగించిన । పనిరాఘవుడవలనెట్టివృత్తిమెలంగిర । ద్దసుజులహరివారలతోననియెటువలె
జేసెఁబెట్టుడనియడుగుటయు ॥ ౮ ॥ హేరాగోపతగోపికాంశుకశుకప్రేతోపయోధిస్సుగత్పాలేయాంశుయశోధు
రంధరధరప్రత్యర్థిముక్తాంబుదా । భీలప్రస్తరవషణ్ణవారణవణ స్థితామృతాంధోద్విష । జ్ఞాలశ్యాభిదాఖరోత్తతవత
స్సంఘేపితేశోధి ॥ ౯ ॥ యతికుపలయహిమకరికర । భృతనందకచక్రచక్రహితఘ్నణిమణిభా । సితవత్సవత్సదనుజా । య
తహారుతఘజగజదుదంచితనియత ॥ భుజంగప్రయాతము ॥ నిశాంతస్ఫురత్పాండునిరేజసేత్రా । నిశాంతజ్జగద్వంద్యసీయా
జ్జుత్రాత్రయశోదానదాక్షిణ్యహరిత్యధుర్యా । యశోదామనోరంజకాశ్చర్యచర్యా ॥ *

గద్య ॥ శ్రీమదనగోపాలకృపాలలితకటాక్షపీఠాసమాపాదిచతుర్విధానవద్యకవిత్వవిద్యానధానాధునాతనభోజ
రాజసకలవిద్యజ్ఞరాధి వణి=తోదీర్ఘవిదీర్ఘవైభవాధఃకృతరాజరాజరాజయోగసామ్రాజ్యలక్ష్మీవిలాస ధురంధరధరాధిప
సభాంతరస్త్రానీచునయకశాయుగంధరబంధురమసీసావిశేష మంధానవసుంధరాధరశోధితాగణితగణితశాస్త్రరత్నాక
రవినయాదిగ్రంథరత్నాకరకంకంటివంశపయఃపారావారపరిపూర్ణ సుధాకరాష్ట్రయామాత్యసంక్రందననదనః జ్ఞానః భ
వవిజితనందనవిక్రమామాయావిలాసాభిధానయతుగాననిర్మాణప్రవీణతానిధానపాపరాజప్రభావప్రణీతంబయినశ్రీమదుత్త
రరామాయణమునుమహాకావ్యంబునందు ప్రథమాశ్వాసము సంపూర్ణము. *

ఉత్తరరామాయణము, — ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరాధామధురసుధా । ధారాధరలోలకామితప్రదశీలా । శారీరశ్రీజితనవ । ధారాధరజాలశ్రీమదనగోపాలా ॥
గీ ॥ అవధరింపుముకుంభసంభవమహర్షి । చంద్రుండిట్లునుశ్రీరామచంద్రుబాచి । జానకీనాథసురలిట్లు శిశ్నే=చేత । నభయ
—(※ మాల్యవంతుడువిష్ణుప్రభావమునదనతమ్ములకుఁదెల్పుట. ※)—
దానంబుగొనివేడునరిగినంత ॥ ౧ ॥ ఆవృత్తాంతమువేగరులైబుపఁగానాలించియమ్మల్యవ । ద్వేషద్వేషినిజానుజద్వయ
మునెంతఁగూర్గిగప్పించిమం । త్రావాసంబుననుండియిట్లనియేనేకాంతంబుగాశేమషీ । ప్రావీణ్యంబునుగార్యతత్పరఁసౌ
భాగ్రతంబుగాన్పింపఁగ ॥ ౨ ॥ ఉ ॥ వింటిరెతఁక్కులారయొకవితవినఁబడెమొన్ననేమొము । కటంటిఁగనఁగనెల్లతెఱగంటదా
కన్నులులేగిమొక్కిమి । బటులచేమ్మనొంచెదరుభాధలఁజెట్టిసుకేశపుత్రుల । కటంటకునల్వధించియికఁగఁజఁగదేశ
జేంచువేసిన ॥ ౩ ॥ కరచలనంబుమస్తకవికంపనముంగనుపింపవారితో । హరుడపుడానతచ్చెనటయాసురేంద్రులమా
యకియుల । హరియగునేన్ద్రుండుఁజనుఁడాయనయెద్దకటంచునట్టు ॥ ౪ ॥ స్థిగమతివారలేగిరటశీఘ్రముగాననురారిపాలి
ర ॥ ౫ ॥ హరునకుదెప్పినట్లుమహయాగడముల్పరితోడదెల్పనా । హరివెతలేలశాత్రవచయంబువధించెదగొంచకింకమీ । యి
రవునుండుండంచభయరుచ్చిప్రియంబునవీడుకొల్పఁగా । నరసముజెందివచ్చిరటయందఱుముందరిలీలగుఁపులై ॥ ౬ ॥ అసు
రులపాలివాడుహరియామనయిచ్చినబాసదప్పడే । క్రమమునవైరగల్గుమనగర్వములితకుఁజెచ్చెనెఱుఁడున । క్రమమెయెన
ర్దుమేబలుగైకొనమంతటివారి నాదరిం । పముబలపద్విరోధముశుభబానరించునెయెంతవ ॥ ౭ ॥ క ॥ హీనునితోడగు

రణమునఁ మానునతో జేయఁదగు సమాధానమునఁ ధానరాంబుల ధగవనఁ మానునతో దొలఁగిఁకొలిచి మనటయె యొక్కె॥
 మ॥ నమఁతులంబున బల్కించెచ్చుకొని యన్యాయంబున న్నుఖుడై కుమారుని వొడరంగ బోయి నుడియున్ | ఘోర సల
 జ్వాలులొక | బడినతాశలభంబుల సహజభ్రాజిష్టుకౌర్మ్యంబు నిలకడ భావంబున నుండగ య్యమునకుంగ లక్ష్మవేషట్టున్॥
 క॥ తనబల మెరిబలంబును గనుంగొనక హితోపదేశక రుపలకు | ల్వివకకుజ నుండు సహసః మనఁజెడి బలుగా డ్పడ ద
 రుభూయగలె॥ ఉ॥ కావున దేవతార్థముగ గయ్యము సేయగ వచ్చు విష్ణుక్షై | బోవుట పాడిగాద తమపుణ్యజనప్రియుడా శ్ర
 యించిన | స్థానకపోవడి పుడనకార్యము కయ్యమొ నెయ్యమొప్పు | సద్భావముతో ముకుందున కెభ క్తు మై న సాధ్యమున్నదే॥
 క॥ రాక్షసులు సేరిననుహరిరక్షించు నెయనగవలదుఁ డ్దాదు | బ్రాక్షసులు గాగోవారల | రక్షించడమి రెటుంగరావారి
 మహిమల్॥ సీ॥ ప్రళయాబ్ధి మోకాలు మట్టుగా జరియించు మధుకైటభుల బట్టి మట్టు బెట్టె | జాపచట్టుకథ రాచక్రంబు జుట్టికొం
 పో ప్రహరణ్యాకు బాడవడంచె | దైత్రలోక్య నాథుడై తనకీడుజోడును గాంచు నున్న హిరణ్యకశిపుడ్రుంచె | జదువులదొంగఁజ్ఞు
 జలరాశి హానిక పటిహయగ్రీవుకడిమి జెరిచె | నముచివధియించె నంహదనా మొనొంచె | గెలిచె శుంభశుంభునల సహ
 స్రు | కవచుడెగటా డై బరిమా డై గాలనేమి | దరమె విష్ణునితో బోరదమ్మలార॥ ఉ॥ వారలకంటె నెక్కుడగు వార మె విష్ణునితో
 డబోరని | సారణమిల్ల డాయనని జంబుగనేర ములేక శౌరియం | దారియదోష మేమి మనయందడదోష మెనిస్సనోంబు జం | బి
 రసమువ జేసెతిదియెంచియొనర్చుడుమీదికార్యముల్॥ తే- గీ॥ అహితంబెఱిగించినయన్నమాట | నాను మాలియఃమాలి
 యు నాలకించి | నీతి దెలిసియు దెలియక నీతిమాలి | యద్దమును గూడియతనితో నిట్టులనిరి॥ క॥ అట్లే శ్వశ్వయంతంబునీ నెలవునీయు
 చ్చావృశంబాయువు | తక్కుష్టప్రాభవశాలివంచితతపోధిక్యంబునీసాంమునీ | శిష్టా వారము పలుబంటిపలలాశి శ్రేణికి న్నాత్రి
 వా | సర్వోత్సాహుని దానసికుడగు నేనేడింతజింతింపగ॥ మ॥ విశిఖోత్తుంగ తరంగగుంఘమరవోద్వేలంబుదుర్వారవీరశతాం
 భోభటసంకులంబున ముదగ్రచ్చత్రఫేనావృతం | బుశతాంగాద్రియతంబునాసురబలాంభోరాశిచాడబో | గ్రశరజ్వాల్లల
 నింక నెవ్వరెనురికన్నీకుడై త్యాగణీ॥ మ॥ బలవంతుల్బయవతీయపుత్రకులునిభ్రాతృత్రిలోకైకపీరులనిస్సృత్యవుదేరిచుడ
 వెఱచురుద్రాచ్యుతాంభోజగ | ర్భులుసీపేరనినందలంకుదురుభీరుత్వంబునీ కేలనిం | దెలియంజాలక నానతిచ్చెదవుడై లేయా
 న్నమగ్రామణీ॥ ఆ- గీ॥ అస్స నాదులు సేయు రాయడిసుపర్వు | లచ్యుతుతోడ దెలిపినారనియె భయము | జెండెదవుగానిమన
 లనుజెఱుపనింత | కెత్తుకొనిరనియలుగవదేమియధిప॥ మ॥ అరులంజంభుపటంచుబందలయయ య్యాదిత్యలా ర్తి | న్నణించిరిపో
 సర్వసమానుడై చూరి ద్వేషిత్వంబుదాబూనియె | కరణింగయ్యము శేయవచ్చుమనతో గ్రార్యంబుగొటిల్లమాహరికింగల్గిన
 మావృసుండతనియాధిక్యమేమారయ॥ తే- గీ॥ సహజమాత్సర్యమున దేవసమితితోడ | మనముదొడరినహరియేలమచ్చరించు
 నతడెనిసారణ ద్వేషియయ్యెనేని | సంధికార్యంబువాసగు సేసర సగతిని॥ గీ॥ వసజనాభుడుగనిపించుకొనునటంచు | వెరచిప
 గతురక్షెగినగవిడువవలెనే | యేటియోవనబలవంతుడీహరించుని | యిపుడు శరణన్ననవ్వరెయెవ్వరేని॥ తే- గీ॥ వెన్నునకునస్స
 దాదుల మెన్నడైన | నపకృతియొనర్పమతఁడెన్నడయినమనకు | సేయడపకృతివేల్పులు సేసిరంత | వేలుపులమీదనికదండు
 డలవలయు॥ చ॥ త్రిదశులతోడగయ్య మొనరించిరమాపతియస్సదాదులం | గడిసిరణంబొనర్చిననుగాదనవచ్చు నెయంతభా
 గ్యమున్నదెయెటులయినమంచిదిరణంబొనరింతుమువేదశాస్త్రముల్ | నదివితిమీవులిచ్చితిమిజన్మములూనితి మైహికంబునక॥
 తే గీ॥ అన్నరీమాటజవదాటియాడితిమని | యబుక సేయక బ్రతివాదములుత్తమించి | యనుమతియొసంగుమిపుడెమదాంధుల
 గును | ధాధుంజయించివచ్చెదమనుచుబలికి॥ క॥ సేవాధిపతులరమ్మనిదానవపతియమర రాజధానిపయజనక | బూనిన

—(* మాల్యవంతుండు మొదలగు రాక్షసులు యింద్రునిపైదండెత్తుట. *)—

వాంఛిప్పుడేమన | సేనలరప్పింపుడనుచు సెలవిచ్చుటయున్॥ భుజంగప్రయాతము॥ ధణ్ణపెద్దయాజీకుధాభుగ్విరోధ్యగ్ర
 ణీ సేనలన్నించెగంధీరభేరి | ధణంధాణముట్టే ధానికనద్గ | ధీణగర్భగభ్రాణభేదంబుగాగ॥ సీ॥ తనగర్జరాచలత్వమునక
 లింసురాదిపాపోవుగతిబ్రతిధ్వనులాసంగ | దనకింక నెద్దిజీవనమంచువా రాశికలగనాజలముపంకిలముగాంగ | దననేరుగ
 రుపారదమమితిశధారివడకుగుబ్బనికన్నెవడకుపీపక | దనతోఁగె లిడేరెననుచొక్కపలుపుతోంగ హభోజిముకుంద
 కడకుంబువక | జెప్తులలోవేళుబునిచిరాజీవగర్భ | డిచ్చవేమియుననలేతదిచ్చవడంగ | మించిన్రస్థానభేరివేయించిదండు
 వెడలిరసురుబుజేజేలవీటిమద॥ సీ॥ సౌందర్యకృతమేరుమందిరాచలనింధనమలౌమహాస్యందనమ్మమీద | భూరిదానోనకా
 ష్టార్థబంధురకంఠరములయినమదసింధురములమీద | స్వజశమానసగంధవాహవాహసదాంధవములయినఘననైఘంధవముల
 మీద | బ్రతిపక్షకుంభికుంభచ్చివారంభరంహమునైనఘోరసింహములమీద | శరభచవరీమృగవ్యాఘ్రశిశ్యభల్ల | కానగ
 వరాహాఖిగ్రుంగవఖిరోష్ఠగ్రావిహాగభణికుగ్గమకగాదివివిధవాహ | వారాములమీదదైత్యవీరులెక్కి॥ సీ॥ మధ్యంధినాది
 త్యమండలగ్రాంశుపాణిందమాయుధదీప్తింబ్రుంగ | గాఢసర్వాంగీణకవచవజ్రచ్చటాచ్చాయలాశాకడ్యచర్చలాశంగ |

వీరపాణిప్రక్రియః క్తవ్యగృహ్యభిధిరాంగారవృష్టిగురియః । బ్రహ్మకలాభగ్రాహదాదా ఘృతప్రహసములబ్ర
హ్మిండమగల । దేవలోకజగీషచద్రపురహంత । కామకామాంతకోద్భూతాకారులగుచు । లంకవిడచి నోపిధిశక్తవిడిచియ
సురులు త్యాహములుగ్రాలనరుగువేళ ॥ శా॥ ఆలంకాపురిలోవినఁజడ్యగాలారావముల్ భూతభే । తాళక్రూరతరాట్టహాస
ములుమిథ్యామర్విలాపంబుల । వ్యేతస్వేలయుదాటినల్ దెసలంబు స్వేకసాగరోల్లోలక । ల్లోలవ్రేణిచరింఁజేయోజినుడుపాళు
వీ రాతప్రితెగియిత్ ॥ శా॥ రక్షయైస్యములోగబంధములుగృహ్యయిల్లనటించెంద్రిలో । కయోభలబుగవేళుముల్ గురిసెన్ ధ్వా
తాసిమాంప్రసాము । ల్పక్షతే సమురంపునిప్పుకలుగుబల్చువులక రాల్చెఁబ । ద్వాక్షుండిష్టదేమిమ్ముగెల్చిననుపలాభకా
శభూతంబనె ॥ శా॥ ప్రికసూరెలనన్వేసినుతులురాబెఁబిడుసిద్ధికవలె ॥ భాగ్యోల్లాసముల్యవతడభద్రభా
హంతరియోదితో । త్పాలంబుల్లిలకించెదైవకృతముందప్పింపరాదంచుని । స్థితేనైస్యముఖంబునన్నడిశెనిరెజాక్షతొస్ప
హా ॥ ఉ॥ మాల్యవదసురుపటులమాల్యవదాశ్చనగంబులీనె । శ్చ్యముతోననెకదివిషద్రుగంగతడైపటిరవై । క్షుల్ల
లసద్యతోధనసమన్వితదాతసార్థికోటిలూ । గల్యతగన్నకైవడిబకాఁతెశత్రులుభి నొడగ ॥ గీ॥ విభునిశౌర్యధయిర్యపిత్ర
మొన్నతిసాహ । సములసూచినకలనైనికులును । భయముమాలిమాలిపనుపునమృత్యవ । శాత్రులగుచునడిచెరమరపురికి ॥
చ॥ దనుజపరూధినిగలవితత్వరితాశ్వఖురాహతోర్వరా । జసితపరాగమంద్రపురిచక్కటకింజనుటాపొమ్మిపురిం । బనకదేదా
దగుదనుజముఖ్యులువచ్చెదరేడకై నబాం । డనిమునుమున్నెధాత్రియమరాళికిదెల్పుగనేగెనోయన ॥ మ ॥ సురదంతావళ
వానగంధలహరికసౌంబంధసౌరాపగాం । బురుహాళిందఱిళిదబృందముమహామోదంబునఁబైకొనం । జరిగీలాచలధాను
రాసురబలస్తుభేరమోద్యతటాంతరచఁన్తదమాహరింపరిపులన్నకై సైపరెవ్వారలన్ ॥ ఉ॥ భ్రాతలవీటికీగతనిపాధిచి
రోధులూనర్పజూడబా । వైతినటంచువిన్ననయినట్టిక్రమంబునగాంతమాసిఖ । వ్యోతుడువీరరాక్షసభటోద్భటపాణిక్రపా
ణదీధితి । వ్రాతముగప్పినకగనెవిఁర్ణరేద్రయపుల్లకై వడిన్ ॥ తత్సమయంబున ॥ ఉ॥ ఆసురరాడ్చయనకజయనకనాదము
వాలకించెనో । వాసవమాతపోయియిదెవచ్చిరిదైత్యులునానెటింగనో । తానకలాత్తుడొటవిభుతకగనెనోతెలియఁగరాదు

—(* విష్ణుండు దేవసాహాయ్యార్థముమాల్యవదాదులతో సమరంబునర్చుట. *)—

లక్ష్మీసురసోక్తుబందనిపజెందముకుందుదులేచెజెచ్చెరన్ ॥ వ॥ ఈప్రకారంబునక్షీరబ్ధికమారితోడివిహారంబునాలించినజ
సంహారంబునందుడెంచుగీల్చిసురబృందంబుమేలెంచిమహాత్సాహంబున॥సీ॥వనజమోహమునజేరినభాగరూడనాగ
శయకుశేశమునజక్రమమర । గనికరఁబుససి తాంబురుహంబుతగులీలనొక కేలనంబుజఁబొప్పమీట । నంజనాచలముపైన
రుణాతపముమించురహిమేనగనకాంబరముతనర్ప । దొలువేల్పురాప్రతిమలచెక్కడవుగండఁపంఁడెంబుడాకాలగండిజూప
శాజతూతాగదాభిష్టసహితమసాత । గాగుడసంధమెకిరబంగరవుగట్టు । తుదనుగనుపట్టునీలతోయదవనఁగ । శాత్రవ
జిగీషనరుదెంచెజక్రధరుడు ॥ తత్సమయంబున ॥ సీ॥ తూలఖండములట్లునుకలై పాధోధరములరోదోంతరాళముననెఱసె ।
సపత్రములలీలశైలముల్దివిబ్రతిధ్వనులతోనొండాంటిదాకులాడె । శరసిధుల్లోత సూపరసాతలముదోఁడజెలువతా
చెబలకంటెలుచలించె । గుల్శైలచలనంబువలనభారముమోయబెదరిదిక్కరులగీడెట్టసాగె । విఱిగిపెళిపెళిధరగూతెవిసిన
తరులుగ్రహవిభునితేరిహరులపగ్గములువదలె । బ్రళయజంఝానిలాభీలపక్షిరాజ । పక్షువీక్షేపజాతప్రభంజనమున॥క॥ పక్షిం
ద్రప్రక్షహతది । యోణీరేణుపటలిప్రతిపక్షచమా । రయోవీక్షలకప్రత్యక్షముగావించెభువనమతయనధిపా ॥ చ॥ హరిశర
పక్షింకంటెమునుపగ్గరుడోగ్రగరున్నురుత్పరం । పరలువిరోధిసైన్యములపైజనగూలెధ్వజాతపత్రచా । మరసుభటప్రకాండ
భుజసుండలమండితమండలాగ్రము । లపురుహసురులీరధంబులునుగాడ్చడేదేడ్పడిరెల్లసైంకుల్ ॥ చ॥ అమరులుపుష్పవృష్టిగురి
యకదివిదుంబురునారనాదిగా । నములురహింశసేవకజనంబులుగొల్వగజారణస్తుతు । ల్పమదమొనర్పవచ్చిరిపుభంజను
డాహరియొత్తెరుక్సమా । హమధితరాజముకరవధుతారిసమాజముశంఖరాజమున్ ॥ చ॥ అమరుగడన్సురారిభటులాజయ
శంఖరంబువినులం । గదసినగుండియల్లుగులగంపముతోదలలెత్తికాంచన । చ్చదరుచిమించునగ్గరుడుజక్కగనుఁగొనలేకభీతు
లయి । యదెయిదెవాడెవీడెహరియంచుజలించగనైనికాగ్రణల్ ॥ ఉ॥ గర్వముతోసుపర్వులకుగానసిసేయగవచ్చినావిడె । స
ర్వసమానలక్షణముసాలుహరీనిలపోకుమంచహం । పూర్వికతోగదాపరశుముద్గరతోమరపాణులయిషహవర్వతర జమున్న
శకపక్షులయల్లెరించిరొకటక॥సీ॥వద్వాబ్బగతినంపవాసదైత్యులుముంపనచలుడైహరియంజనాద్రుదెగడెశలభసహతి
లీలశత్రులొక్కటమీటగేదారగతినొందెగేశవుండు । మశకపక్షులయల్లుమార్తురుద్దతిబాప గట్టుదాలుపుచట్టుబెట్టుజెం
డె । మకరవయిఖరిపయిరినికరంబుచెలరేగవనజనాభుడువార్ధిపహివహించె । బూర్వనివిజులుదివిజులపోవెనెగుడ । నయ్య
నంతుడనంతాభనతిశయిల్లెదొరయుమధుమక్షికలవీకబరులుదాక । దేనెపెరతారిమధువైరిగానుపించె ॥ శా॥ రయోరాజధ
నుర్విముక్తశరధారస్సాహృద్వాయావే । గాక్షీణాస్త్రపరంపరన్నిగుడికీలాభీలతన్వచ్చిప । ద్వాక్షుంజొచ్చియడంగనొక్కట

దదీయాంశంబునంబునగ । ర్భక్షణావసరంబునకభువనముల్ ప్రాపించిలోనారహి ॥ అప్పుడు॥ సీ॥ పలుగనంబులవజ్జు
పాణిమోహనులీలరధికసారధులతోరథములడరె॥ హరినీలశిఖరిగోరాడద రొగనుజాడనిజయూధములతోడగజముల్ర
డరె॥ బక్షితార్మ్యతసహింపనిచందముననాశ్వికశ్రేణితోదురంగమములడరె॥ గదనమందెటులైననిదియెదికగనురీతిహ
రిపదంబునభద్రాంగరములడరె॥ నడరినప్పుడెరధికదోరధికధన్వశిఁజసిఁజూషములునుహస్తిపకహులక॥ రణములాశ్వికధి
కారరవములుగ్ర॥ భటకహకహర్షటులునిశాపటలినెరసె॥ శా॥ ఆనక్తంచర శేఖరుల్ గురియుదివ్యాస్త్రప్రకర్షంబుల॥
నానాశస్త్రపరింపరల్ పయిపయిన్నారాయణుంఁగ్రమ్మించం॥ దాసుచ్చాస్వసములేనియట్లొక మహూర్తంబయ్యెడంగంప
డక॥ బ్రాణాయామపరాయణుండయినవిప్రగ్రామణింబోలుచు॥ క॥ మినసమూహముబొరలమహానీరధింగలగనట్లుహ
రియుకరకు॥ స్నేహాధిపవానాస్త్రవి॥ తానములకుంగలంగకుగ్రతరకోపమున॥ మ॥ అతిశృంగునశృంగమెఱిగిడిగుణం
బాభీలతందీటుచుక॥ శతధారాగ్రములైమనోజవములైసంవర్తకాలానలా॥ దృతకీలాభములైతనర్చుశరముల్ దోరంబు
గాసేసినక॥ శతశశిఖండములైరిరాక్షసవరుల్ సంగ్రామరంగంబునక॥ క॥ శ్రుతిదాకశరములరిపో॥ సీతగిచిహారయేయనసు
రసేనలబడియె॥ జతురంగంబులుదిలశ॥ శృతశశికణశస్సహస్రశశిఖండములై॥ ఉ॥ వాయువుచేబ్రహ్మతమగువాసవలెన్నిజ
శృంగముక్తమా॥ సాయకజాతమద్దచుజనైన్యముమించిననువత్ససించినా॥ రాయణుండొలైనప్పుడుయుగాంతయోధర
ఘర్షణోదిత॥ స్థామదభంగురాశనిభధన్వధుర్యముశంఖవర్యము॥ శా॥ ఆనారాయణశంఖరాజరవవిట్టత్యగ్రమైవిద్వి
ష॥ తేనాధీశులవినులందొరచుభీతింజెందిసంహంబర॥ ఛాయోన్మల్లనేనుగుల్బేగడునట్లందందమూర్చిల్లుచుక॥ దీనత్వంబున
ద్రెళ్ళుచున్నుగడల్ దృష్టిచుచుక॥ స్రుకగ్రక॥ చ॥ గతులకుబాసెనశ్వములుగంధగజంబులమూర్చిలైరథప్రతతులత్రో
వగట్టుపదెబ్బనుజెందబదాతిజాతియ॥ దృతవిజయాంబుజధ్వనికిదోడుగగేశవృంధార్చిసంగర॥ క్షీదయద్రువకదిశాకరు
లుచేడ్వడశృంగగుణంబుదీసినక॥ వ॥ వెండియునకుగండలిశశయనుండు గుండలికృతకోదండమండితకరుండుయు గండమిగి
లిచండతరాఖండల మండలాగ్రనిభాఖండకాండ మండలాగ్రంబులంగొండలవలెదండిగల చండరాక్షసులగుండెలబగలించు
చుంగండలనగలించుచు గోదండంబులఖండించుచుదోర్వండంబులందుండించుచుదోళ్ళంజించుచు గాళ్ళంద్రుంచుచుంబ్రకగలం
గ్రొచ్చుచుడాకగలవచ్చుచునెమ్మలరాల్చుచుగొమ్మలజేల్చుచు భత్రంబుల భేదించుచుగాత్రంబుల భేదించుచుమెడలంజెంచుచు
దొడలనొంచుచుంజేతకత్తులంద్రోయుచుభీతజిత్తులంజేయుచుగపాలంబులనాసోస్థిటించుచుగపోలంబులనుత్పాటించుచునరం
బులవదలించుచుశిరంబులపదలించుచుభూషణంబులనులపుచుమాషణంబులసలుపుచుహైన్యంబులనెంచుచుశౌర్యంబులనడచుచు
ధ్వజంబులంజెడగొట్టుచు గజంబులంబడకెట్టుచుదొండంబులగోయుచు గండంబులవేయుచుచేరులకరుగుచు సూరెలదిరు
గుచుభీతులవడిదీర్చుచు సూతులగడతేర్చుచు యోధలగట్టుచు బాధలకెట్టుచువిరుదులంచాపుచు గరదలజూపుచునెకగ
డబూచినంచానయెచుట్టుకై పువంబట్టకయెదిట్టతనంబుతో బెట్టిదంబుగనుపించు నెడంబ్రళయోద్ధండమాత్రాండ మండలం
బుననుండి నలుగడలనిండికొనుకరమండలంబుల మెండుననజూడోపరితరంగమాలికవలనందఱంగలించు నభంగలరొత్తుంగ
తరంగమాలికలతెఱంగున మహాగుత్పరీతగిరిగుహకుహారసరణింబరతెంచు కాలసర్పంబులదర్పంబునంగప్పుజిగిదలిర్పనుప
రంబునంగప్పుకొని మిగుల మెఱయుకాటుమొగిళ్ళులవలనదిగుగగణితజలధారలతీరునందద్విశిఖంబుల సంత్యాతంబులయినిశా
టులశరీరంబులుశోషింపంజేయుచు నవృతాశనవైరులలోంబఱిచిముంచుచు జడ్రూషకలమగ్గంబులునాటుచుఘనవికత్తు
లశిరంబులపయిదొరుగుచుమఱియు నరిదిగానరివుండరికంబులుఖండించుచు గౌళికప్రతాపకరంబులైపరవాహినులయు
బృడంచుచునత్యంతసంతాపకరంబులయి యెదిరించినవారికవృతపదంబు బూపుచుగరుత్పరపరాపరిగద్దంబులై రుధిరం
బువెడలించుచు నవ్రశమితప్రదీప్రశిఖిశిఖాప్రతీపంబులయి గ్రహిపక్షబలంబులపయిం బ్రవహించునప్పుడుపద్మనాభుండు భ
ద్రేభవరదుండుపీఠతనిధర్మంబున మెలంగుచుండియుమన్నుంచవచ్చుటమేరగాదని వారించుతీటునసంచలతరంబులయి
ఘోరకరణంబులానర్చుచు దదభిముఖంబుగాశరణాగతరీసింబడుగంధసేధురంబులకు హరిసారూప్యంబాసంగనోయననూ
తనత్తతజధారాపూరంబులుకెంబట్టుపుట్టుంబులుగా గరాగ్రపరిసరపతద్రథచక్రంబులుచక్రంబులుగా వివతవిగతవిజయ
శంఖంబులుదొలిశంఖంబులుగా గ్రిదబడినవీరయోధచాహుకాండంబులు శయనీకృతవిలేశయప్రకాండంబులుగా జెలు
వొందునందుంగ్రందుసేయుచుభూతప్రేత భేతాశకూశ్మాండబ్రహ్మగక్షసపిశాచ శాకినీధాకినీగణంబులదేవాసురగణం
బులవలెద్వివిధంబులయి యాయుధాస్థిసూషణరజస్వికతాతలంబుననిచి మహాసింధురబంధురకబంధమంధాచలంబునడు
మనిడుదనరంబులునూరారులాకగట్సేసి గట్టిగాఁజుట్టియిరుచెగలవారిరుచెసలంబట్టి శోణితాంబుధిమధించుచుదన్మధ్యం
బుననుండిశాకినీభూతంబుల బాడవుగానెత్తినముత్యాలగొడుగుగ్రాస్తగాబాడమిన చంద్రుండనియునుబ్రచ్చన్నంబుగాము
నింగియుండిబయలు దేతినమోహినీభూతంబులచ్చరలనియునంగహీనంబుగాని మత్తమాతంగశవంబునకువెండియు రెండు

చక్రముగకదలంబడెశక్రకరాసిచ్చితోగ్రజైలములీలక॥ శా॥ ఈలీలకహరిచూలిండుంచుటయు దేవేంద్రాదిదిక్పాలకుల
ల్చులననంతసమందిదివ్యసుమవషణంబుల్పప్రసాదించిర॥ వేళవానివధంబుకన్నలెదుటస్వీక్షించిశోకానలజ్వాలల్త్రాలద
దగ్రజుల్పగచుచుకొనెన్యంబులతోచాటగక॥ శా॥ అంకామగకమువట్టిఁట్టిరిపులకలక్షించి తాత్పర్యంకడుసాహంకారస్థితవెం
బడిబడిస్వపక్షాభీలవాతంబున॥ ల్వంకల్ తారోగనకజేయఁచూలములలిలన్వారలుద్విగ్నులయి॥ చింకంబేడిచనంగకేళవుఁడు
గంభీరాట్టసోసుంబునక॥ ద్రగ్ధర॥ దెదరించునైట్టుమించునైనుశరములచేభీకరస్ఫూర్తికముంచుక॥ గుదియించన్గోపగించుక
గుడుమునలములన్గొట్టిచాదించఁడంచు॥ న్నవగొంచున్లండుడంచుక॥ ఘనపరిఘములక॥ ధముకగైగరించుక॥ వినశించునైంబడిం
చుకవినువకసురలకవిష్ణుఁడీరీతిండుంచుక॥ అప్పుడు॥ ముజహదస్త్రంబుబుతతురంగముఁబతచ్చత్రధ్వజంబుక॥ తీవ్రదృఢహుగీర్ణం
బునటశరబంధముగళద్రక్తంబుధావద్భటం॥ బుహుసన్నాతమువివ్రవచ్చప్రమదఃఖిలారంబునై యిందిరాగృహిజేతత్రు
బలంబుపెంపుసెడిపాత్రకదక్షిణాశాగ్రక॥ క॥ హరివెనువెంటందగిని॥ కరిసివహముచందమునగకాకపిలగుచుక॥ హరి
వెనుదగిలినఁబఱచిరి॥ కరినివహముతోడరిపులుకాకుత్స్థమణి॥ గీ॥ ప్రళయజంఘాసమీరంబువలనజెదరిపఱచుకాలాభ్రములు
లీలబస్మరాభ॥ శా॥ కోదండనిగ్గుక్తసాయకూగ్ర॥ పవనహత్తిదైవ్యసంఘముల్వట దెనపుడు॥ చ॥ గరుడతురంగనందకవిఖం
డితదాంబరాట్టపదుతా॥ భరణరుచుగ్గిగంతములబర్వేషురాఘనకోటినుండిధా॥ సురగతిమించుమించులనతోణిపయినహ
రికుంకుమాంబుర॥ ల్లిరియుతెలుగునదొరిగెగ్రొత్తగనెత్తురుతేలులత్తణిక॥ మ॥ ఘనదైతేయఘనాఘనప్రచయమాకా
శంబురంబాజనా॥ ర్దనపజన్యనియుక్తిఁజెందిరణవషాకపేళవషికంబెనూతసకీలాలముహర॥ యాక్తికలసద్వషోకపలవా
ప్తిసూతనికామంబుచాతకప్రతతికుత్సాహంబుగల్పించుచుక॥ ఈత్రమంబున॥ మ॥ గమకంబులెడికైదువుల్విడిచియంగంబు
ల్సేమర్పన్విరూఢమహాప్రాణభయంబునకదలలువీడకరక్తముల్ గ్రహించున్విముఖత్వంబునచాటురాచిచరులనైన్వాడిము

—(* మాల్యవదాదులుయుద్ధముననుండి తొలగుట. *)—

న్నాడిరి॥ క్రమముంబూపుత్రివిక్రమస్కరలిజకగజూచిరోషంబునక॥ చ॥ రణనయవేదియట్టితపరాక్రమవంతుడు మాల్యవం
తుడా॥ తుణమునవేలదాఁటిచనుసంద్రములీలస్వకీయవాహిని॥ గణముగ్రమించియాహరిముఖాముకింజనిప్రజ్వలతగ్రధా॥
రణనయంబులన్నిఁడుగురులెదరందలయూచియట్లగక॥ ఉ॥ బస్వనోకమానవయయోరణధర్మమువీరధర్మముం॥ దప్పిభ
యాత్తులైపరచుదైత్యులవెనోగనిహింససేయగా॥ నిస్పనిహీనుడైనఘటయించునెగిరులండుంచువానికిం॥ జెప్పెడిదేమికిక
యునుసేచుముస్వగకమాగల్గనేర్చునే॥ చ॥ సమరపరాజ్ఞులుచోడరిచఁటినహాఁడెటువంటిమంచిపుణ్యములానరించినబాద
యంబుప్రదివంబదినుట్టుబుంబెంక॥ య్యముఘటియింపనంతప్రియమైననునేనిదెయ్యన్నవాడబా॥ పుముఘజశౌర్యమీం
టచిరోమొప్పిదైత్యులంబాకనేటికక॥ క॥ అనుభవకింహుల్యవంతం॥ బస్వజైలములీలనిశ్చలాత్తుండై॥ నిశ్చినమాల్యవంతుంగనుగో
ని॥ కనుగొనఁగంజాయువోలకగాహరివలికక॥ ఉ॥ ఓయనిశాచరప్రవరయొప్పుగనప్పుడుపలుకనీరణ॥ న్యాయములెంద్య
బోయెసురనాఘులదోతడుచోటజాబుచా॥ ల్పాగ్ధుమువేతగాదెజయిమంచుటమీరుజగందెరుంగదే॥ న్యాయముమేముద
ప్పముకనాటికిదెట్లుచవిట్లుతెప్పెడక॥ ఉ॥ మున్నుచిధాతమీకుజరములగురుణించుటజేసిత్రోయరా॥ కిన్నిదినంబునువేనుత్త
మియించిరివేల్పులుమాకుప్రాణముల్॥ విస్మదనంబువారికోదవించినమిచ్చురసాతలంబునక॥ మిన్నకహరినకవెఱచిమిన్న
కప్రాసినబట్టిచంపుదుక॥ మ॥ అమరులమీదలనకభయార్తులయినన్నధికంచినకదైత్యులన్॥ సమరతోణిజయింతుబొందనిప్ర
తిజ్ఞాపూర్వకానిదా॥ సమున్నుచ్చితిభీతినున్నశరంన్నవ్వందినకప్రాసినకమిముఖండింపకపోవనన్నసతడన్ మేలఁచు
బెల్లాప్పచుల్॥ చ॥ కనుగవగొప్పసిస్వలాంబకన్బట్టరోషరసారుకాబ్జలో॥ చనుడగువిష్ణుమీదనొకశక్తిమహాఘజశక్తి
బూచ్చె॥ చినచదిఘటిల్ గోదలుగేయగమంటుమింటనంటగాజని హరిగొమ్మనగైగనెజారుఘనస్థితచంచలాద్యు
తిక॥ మ॥ దనుజాగాయియంబువేరురముచందళంబుత్తుగన్వోరసా॥ భనముంగ్రస్తుబూనిశాత్రపుమీదన్వైవసేనానిపం
చినశక్తికవతేమాల్యవంతునెదిజొచ్చెన్ప్రచ్చిదానగ్గహం॥ శనిపాతంబునగూలుసిలగిరియోజకప్రాతెవాడర్వరక॥ చ॥
తొడిగినతోడుప్రయ్యలుగదోరపునెత్తుటవోగియాగఁన్॥ బడిమరికొంతసేపునకుబైకొనుశ్రాంతివొటింగిస్వస్థుడయి॥ యది
రినిశాచరాగ్రణీమహాగిరిపోలికనస్తిరాకృతిం॥ దడబడకేగుడెంచిహరిదారోగనిమాంసానివిక్రమంబునక॥ మ॥ రటదత్తు
జ్జ్వలికికిణీతతసహస్రసార్థకాష్టాఽయ॥ స్ఫుటశాతోతరటకంటకప్రకటమైపోల్పాదునూలంబుమి॥ కుటపుండెపున
బూనికేకపువతోదేశముంగ్రమ్మియం॥ తటబోకల్లివిజారిముష్టినిహతింధాటించెరోషంబునక॥ ఉ॥ ఆతనిసాహసంబునక
నచ్చెనువందేవియచ్చరప్రజం॥ చాతరిమేలుమేలనుచువాచ్చిరైత్యులుమాల్యవంతుడీ॥ రీతిముకుందునొచ్చియరదేనిలుచుండు
గేంద్రమోముని॥ ఘాతముహోబముష్టిహతిఘట్టచనేసిపరాక్రమించినక॥ ఉ॥ పక్షకులేంద్రుడల్లినిజపడుపరంపరబుట్టుగా
డ్పునక॥ రాక్షసరాజునైకులరాయుడిజేసిసబండుటాకుల॥ ట్లత్తమతకతుణంబయిననచ్చటనిల్వగలేకబెండులయి॥ దక్షిణవాగ్ధి

లోబడినదైవవశంబునలకత్రోవగకాంతా॥ మ॥ విసతానందనక్షత్రమ రులహాకాభాత్రోత్రైమాత్ర్యవ । ధ్వజశ్రేణం
 కటనిల్వగూడకసహౌదర్యప్రమితంబుగా । జనియెకలంకక సీగ్ధతోనటలగంజాతాత్ముచేటకుమి । ర్గ్గల నొచ్చి
 రసాతలస్థులయిరయ్యాదానవుల్ రాఘవా॥ గీ॥ వేలయసాలకటలటకులమువార । రదికులమ స్మృతస్మృత్యలహావమున
 రామసీచితహతులైనరంవణాది । దనుజవరులుపుల స్త్యగోత్రంబువారు॥ గీ॥ రావణాదులకంటెనెప్పటికిక్ర । వక్రవంబున
 ఘనులైనమాల్వవకము । కాసురగ్రామణులగెల్వహరికిదక్క । నలవియెతదన్యులకులభానుకులవరేణ్యచాహరియలచుమే
 పునగనన్యవలెస్విననేలనీవెశ్రీ । హరివిపుడాలకించినమహత్వమునియదీశంఖచక్రము । లోరములబూనకీర్తివిజకటకులం
 బొలియింపమానుష । స్ఫురణజనించినాడవుప్రబోధనిధుల్నినుగందురాశ్మక॥ ఉ॥ దుర్గుతలెచ్చినాధులకప్రహమసే
 యునెడకజగంబునక । ధమకముదప్పనప్పుడవతారములెత్తివిష్టరత్నబల్ । కూర్మినొసర్చిదప్తజనకోహరితవురావణా
 దిదు । ముగ్ధపరామరాగిరిశంబకరాబఘువంశశేఖరా॥ మ॥ అలపాలస్తులకంటెపరులగపూర్వత్వకలంకవా । రలు
 ప్రాపించుటశోరివయిరమునవీరత్వంబుదీక్షరసా । తలమాభీరులచేరకడకెలిపిరిందర్వత్వత్తాలతవక । కెలియలజెప్పె
 దనాలకింపుముకథాధీనావధానుండవై ॥ వ ॥ అనికలశజుండమున్నదన్ను ఘువీరుండడిగినప్రశ్నలకునకుటులనదత్తరం
 బొసంగినవాడయిమఱియొట్లనియె ॥ సీ ॥ అమరలోకముజోకనాలోకనీయమైయేలోకమునమృద్ధినిపొనర్చ । గవలాప్త
 కమలారికాంతులొందకయెయేస్థలమురత్నప్రకాశములవెలుగు । బలిశాచరసార్వభౌమునజ్ఞావిశేషముననే భువనంబు
 సౌఖ్యముగను । భోగవశ్యావగాంభోజగంధానిలవ్యాప్తి నేనెవుపావనతెడెను । హంటకేశ్వరనేవాగతాగతాపి । కన్య
 కానూపురాగ్భటిగణకసుఖము । సగునేపదవత్తిరసాతలమున । నుండియంతసుమాలిదానొకనాడు॥ మ॥ ధరణీలోకవలొ
 కనోత్సవమెడకదొరొన్నస్వణాకృతిం । గరధస్థుండయిపుక్తైకసిజాంకంబెకీరాజంబలా । స్ఫురితలైతగనీలమే
 ఘమువలెకథాపాలనద్ధామిడయి । సరిదంభోధీవనప్రదేశములసంచారంబుగావింపగన్ ॥ లయగ్రాహి॥ చారుపదినూపు
 రములారభటిమీటమణిరొరములుచకగవలదారసీలమేలాయ్యారముల । నచ్చరలపేరణిసటింపవరచారుణులచేవయవధా
 రనిజతైకై । వారముఘటంపబలుమాటువెలిచామరమునూరెలివియచ్చరకుమారికలవీవన్ । జేరుగలపుష్పకమపైరుచిరలొ
 లగురుజేరజనుధీమనిగుజేరుబాడగాంచెన్ ॥ ఉ ॥ కాంచినసుమాలివెండియనెగాదిగజూచికళానిరూఢిసూ । హింశగవీని
 బోలగలజేయలచేదొరయిట్టిపుత్రునిం । గాంచినవిశ్రవోమునిదిగామరిభాగ్యమయారాతసు । ల్లాంశరసౌఖ్యమీదృశు
 నిగైకసివిశ్రవజేరికాంచినక॥ మ॥ అనిరిత్రోహితకార్యకాంతీయగునయ్యాదిత్యవిశ్వేషయో । జనగావిలచిమాక్తవద్దయ
 గుశ్రీవందాననిపొందునం । దసమోమాదరపూరితేక్షణములకద్బంచివలశంబుమ । స్సనపాయలబొకలేగణితక్షమం
 చుంగూమికతోనిట్లునుక॥ ఉ॥ మానినియీషణీమయవిమానముపైజనువాడువిశ్రవో । మానికుమారుడీశ్వరసమానుడగ్గీ
 శయేలునెప్పుడున్ । వీనిజయించుసాటిరణవీరులగల్గుదురవ్యహామని । శాసునిభార్యవయితనిసాధుమనీసభజియించితే
 నియున్ ॥ సీ ॥ దౌహిత్రకులముచేదమకుమేలగుసంచుచిత్రచేవలమనుప్రియమగుదు । రాడుబిడ్డయునల్లుడనివేడుకలు
 సేయగలిగెగాయనితల్లియెలమిబొందు । గన్యకాదానాభి గణ్యపుణ్యఫలంబుతదకు జేకురెనంచజనకుడలరు । పరుస
 తోభోగించివరమలీయదలంచియనలేడుగంధర్వులాశ్రయింతు । రాశ్మజావణిజనియించెనన్నమాత్ర । నట్టికన్యయసామా
 న్యయనియెటిగి । కువలయోరూపశీలభంగులకుదగిన । విభువెదకిపెండ్లికావించివెలయుగరుడ॥ మ॥ తనజామాత్రపు
 గాపువంశమునసౌందర్యంబునకసద్గుణం । బుదశ్రీదేవికిసాటిసేయదగుకలబూబోడిమావానికి । వృనియేబంధుమవేడగా
 వెటచుట్రత్యాఖ్యానశంకాప్తిజ । వృనివయినకదినముల్క్రిమింపబడెమద్యాహాహునిన్దానమిన్ ॥ ఉ॥ కమలదళాక్షి గుతు
 రినిగాంచుటమేలగునయిననొకప । త్తమునవిచారహేతువనికాంచెదనెట్లుగునన్నశిల్లనం । శముగురునన్నయలబువతీసం
 తతికన్యదురాత్మయైన నొప్పమియపకీర్తియన్ సకలబాంధవనిందయనొందుగావునక॥ ఉ ॥ దీనివరించువీడనచుచేవు
 డెటుంగునొలేకెటుంగడో । కానితదన్యడెట్లెటుగుగాననెటుంగ నితండునీవిభుం । దౌననిశిల్లినీవలన నన్వయమెప్పు

—(* కైకసిపుత్రాగ్నియైవిశ్రవసునొద్దకుబోవుట. *)—

బ్రసిద్ధిగాంచునం । చేనునునెల్లబాంధవులు నెన్నుదుమిప్పనిదీపకవేయనక॥ ఉ ॥ కమ్మలడాలుచేకులధగధగలినమొ
 గంబువాంచికా । నిర్మిలేచిసిగ్గుమది నెకొననమొకినదండీయైతిమా । యవ్వచపుత్రులంగిశుభాన్విత పయమను
 మమ్మహామునిక । సంమతిగొచ్చినీవనిప్రసన్నతదీవనలిచ్చిపంచినక॥ సీ ॥ నఖరుచుల్పరణారుణచ్చాయలనుగుడియలరకుం
 కుమగంధమహనొసంగ । రమణీయమణినూపురధ్వనుల్పచిత్తులగుద్విజాతులపలకలనుసరింప । సొగసవాలకెటుం
 గుచూపులాశావీధికలగల్గవిరిమేలుకట్లమర్ప । గరపల్లవశ్రీలుగంకణారవముచెగోయలయెలనాగగుంపునిలవ । గాంచి
 కాఘంటికలుమోయనంచితోరు । కదళికలుమీటఘనకుచకనకకలశ । యుగినిగన్నిగలాలుకనయ్యవిదళోభ । నాకృతీం

జేరెదొలస్త్వనాశ్రమంబు॥ క॥ కాంచనపాంచాలికవలె । మించినయకాంచనాంగిమెయిజిగిపయివ్యా । పించెగాంచినతరువులు । గాంచనతరువులతెలుగుగైకొనెనచటక॥ క॥ సాయమునమరునికెదొగ । సాయకమనరమణియటులంజనిపెనామంబుక॥ జేయుచుండెవస్వాహా । నాయకుడనదగువులస్త్వనందనుజేరెక॥ ఉ॥ చూచిమరీచిమాలిగుచిజొక్కెడుస్థిలిలకత్తితో । నాచెలియిచ్చమెచ్చుకొని యాతనిమోలనతాననాబ్బసం । సూచితజయైనిలిచిత్తోణిబదాగ్రముపకలఖించుచుక॥ వేచినయంతపెనానువిధివిప్రపుండున్నెరవేర్చిముందరక॥ సీ॥ తెలియచేరిలంతేసికన్నులదని మొలకనవ్వులముద్దు మోముదాని । వెలయసందెడుతలవె ప్రకల్గలదానిబసమించునెలవంకనొసలిదాని । గప్పుడలారయుబంగారుచెక్కులదాని వీడెపుకావిమోవిదాని । నుబ్బసిబ్బెల్లగబ్బిగుబ్బచన్నులదాని బిడికిటనడగునెన్నడుముదాని । మెఱుగువలెదళుకతళుకనుమేనిదాని । గన్నెప్రాయబుచేవన్నెగన్నదాని । దోరపుపిఱుందుదానికెందొడలదాని । సొగసునడదానినక్కన్నెబూచెనతడు॥ ఉ॥ చూచినవిస్మయాత్ముడగుచుకమునయెప్పతేదేమిసీదుపే । రేచెలిలేకనాంటినిటకేటికివచ్చితివెవ్వరైనరేచే । రేచిరొనీవేవేడుకుంజరించెదొకల్గినమాటకల్గిన । ట్లోచెలిదెల్పుమన్నచదియకగరముల్లుకుళించియిట్లునుక॥ మ॥ కరుణాసాగరనేసుమాలియనరత్నస్వమిగారాబుకూ । తురంబువోత్తుటచెల్లెలవహివహింతుకైకసీసంజచే । గురునిర్దేశమునచ్చవచ్చరణముల్లాల్వంగదావచ్చితి । స్ఫురికించందగునామనోరథముమీభవ్యప్రభావంబునక॥ వ॥ అనిపలికినయచ్చిలకలకొలికిపలకులువిని తనమనోవృష్టినదివచ్చినరాకయెఱింగి నుగుణాభినందనుండగునప్పలస్త్వనందనుండిట్లుయె॥ మ॥ కలకంఠీమణినిమనోరథమునేగంటకసుతాపిషుని । దులకున్వచ్చితివైనసందెకడనన్నుంజేర్చిమాటాడుటక॥ ఖలౌరాక్షసులుద్భవించెదరునీగర్భంబునన్నాపుడక॥ జెలిభీతిల్లివిసీతిమొకిరివచియించెన్వక్రవోబ్రహ్మవో॥ మ॥ అనఘామూడవబ్రహ్మవయివిబుధలోకారాధ్యశీలుండవై । మనుసీతేజముజనించినసుతల్లాంసాశులైపుష్టవ । ర్తనులైసాధువిరోధులై మెలగుటహాం బేగుణస్ఫుర్తిచే । నినుబోల్పందగునతుకూమారకుల మన్నింపంగదేనాపుడు॥ మ॥ అలపాలస్త్వడుగ్రమ్మఱబలికెగన్నెన్దాలదోషంబుపై । దలకేకాదువిధాతకైనవశమేతప్పింపనింకేలచింతిలనీపుత్రులయందుమేటియనగాదీపించువిద్యాగరి । వ్దులలోశ్రేష్టుడుబ్రహ్మనిష్టుడుకనిష్టుండించుచినానా॥ క॥ ననుబోలుబ్రహ్మనిష్ట । నినుబోలుప్రతాపరుచులనెనయువినీతిక॥ నినుబోలునకుకూమారుడు । మనునాతనివలనంగులముమనికితమేలా॥ వ॥ అనిభవిష్యదర్థంబువివరించివిరించి పౌత్రుండుపుత్రకాంతలాచరించితనువరించి మరులునందీవరించినయ

—(* రావణకుంభకర్ణ విభీషణులజననము. *)—

కూన్యకుగర్భాదానంబుంబ్రసాదించిన॥ సీ॥ మేరుశృంగములపైమేఘముల్డిగురేఖ నాతిచూచుకములునల్లనయ్యె । దౌహృదశ్రీనిల్చుధవళాంబుజముపోలిక దెలిగంటినెంమోముదెల్లనయ్యె । గృశదైత్యజాతిపర్థిలనిట్టులనురీతిగలకంఠిలేకానుబలితమయ్యె । గర్భగర్భాకతనూకాంతిబైలగులీల విమలాంగిసూగారువిపులమయ్యె । నలరుబోడికినొకయడుగామడయ్యె । గీరవాణికిజిట్టుముల్తారమయ్యె । నబ్జపాణికిమంటిపైనానయ్యె । నైకతత్రోణికిబ్రహ్మసూతినయమయ్యె॥ క॥ భువనములువలకమునులును । దివిజులడలదనదుగుండెదిగ్గుమనగరా । హువుశనిమొదలగుదుగ్రహనిహామునికలస్థలముననిలిచినవేళక॥ సీ॥ పిడుగుచప్పుడుతోడచెడగుజేగురునిండుచాయదేతెడుదకాస్యములతోడనిడుదకోటలతోడనెఱయగటుకరాశియైనట్టుగనుపట్టుమేనితోడ । జుటుకుచూపులతోడజ్యోతిర్లతారుణారుణములొకటకువెండుకలతోడ । దామోష్టములతోడదారుణాహులీలవెలయువింశతిభుజార్గళులతోడ । భయమునీభత్సమొలయురూపంబుతోడ । గైకసీభామినిమణిగర్భమునమ । పెనాగ్రుడగురాక్షసుండొకడుదయమయ్యె । గాలకూటంబువారాశిగనినయటుల॥ శ॥ ఆరక్షోవరుడుగ్భవించునెడగృధ్రారావముల్లించెమే । దోరక్తంబులుమేఘముల్లరిసెనాందోళించెభూతావళుల్ భీరుత్వంబెననెకసురౌఘములుగంపించెకస్సగాలచ్చట । లూరిజ్వాలలువాంతిసేసెరవిదీవుల్లానెమోనెన్నిశల్॥ క॥ ఆవేళబుత్రజన్మముభావించిపులస్త్వసుతుతుబటతెంచిదశ । గ్రీవుండనుపేరతనికి । గావించియథోచితంబుగానున్నయెడక॥ ఉ॥ వెండియువిశ్రవస్థునితపీర్యమునన్నలచూలుదాచ్చి । బ్రహ్మాండవిఖండనోద్భటతరాగ్భటమీతెడువానిగుంభక । ర్దుండనుపుత్రునికసురవరుల్యేగణాండగగాంచెనంతన । య్యండజయానశూర్పణఖయందనయంగనియెన్గ్రమంబునక॥ తదనంతరంబున॥ మ॥ గుణరత్నాకరుడింద్రియాగ్ధమరుదకూరాహివన్యాశుశు । తుణివిద్యానిధివిశ్రవకులహితాచారాశ్రయండార్యబో । షణచింతామణిసర్వభూతకరుణాసంగాత్మకుండోవిధి । షణుడుకైకసీగర్భవార్ధిబాడమెకసంపూర్ణచంద్రాకృతిక॥ గీ॥ ఆకుమారత్రయంబునకాగమోక్త । మార్గమునదండ్రజాతకర్మంబునామ । కరణములుమున్నుగాగలకర్మతతులు । గ్రమముననొనర్చియుపనయనములుసేసె॥ వ॥ ఇతైఱంగుననవిష్ట్రవస్తనూజాతులుపసితలై తండ్రీవలననఖిలవిద్యావిశేషంబులెఱింగిచిత్రధానుత్రయసమానులునుదినదినప్రవర్ధమానులనయి వెలయుచుండెరయ్యవసరంబున॥ సీ॥ అలతిగట్టులుభుజార్గళనిరగ్గళతనుత్పాటించి

కందుకప్రాధిశాపు । నుడువిధినారసిపోయెడువిమానములందు కొనిబిట్టునేలతోగొట్టియూర్చు । నాశ్రమోన్నతభూరు
హములుదాబడద్రోచిపరమానులడాసిపరిహసించు । శరభసింహమడేభసమితిసిడిచి తెచ్చిగట్టిగాదామెనగట్టివైచు । గ
రుడగంధర్వపన్నగాగ్రణులనెచట । గనినమీతోభుజాభుజేదెనగవలయునిలువుడనువారలఱుక వెన్నెంటదగులు । చాల్వలీలా
విలోలుండైపజ్జిముఖుండు॥ సీ॥ గిరిదిశాకరిభోగికిటకూర్గములువ్రాలనలఘ్రిభట్టనసర్వవిదగద్రోకట । సరుణచోదితర
భంబట్టిట్టుగాబట్టినలినాంశునింబంబునాకివిడుచుచు । బారసాచిదిగిశపట్టతాభ్యంతరోద్యుంపక్వఫలాగతతులంగూర్చు । గను
గొన్నవైమానికశ్రేణివివృతాస్యవిలగతంబుగనొకటాట్టుమింగు । నెదుటబడకున్నముగొటపెదకపెదకి । పట్టిభక్షించు
గ్రోవ్వగదొట్టిగురుక । విడిచినిదురించు లేచునల్లడలదిరుగుచుగంభకర్ణుండునడయాడుకొండకరణి॥ చ॥ అతనిగహ్వాదిరుండు
సుజనావసశాలివిభీషణుండును । వ్రతములుసల్పుచుకౌశుతిపరంపరయర్థముదండ్రెదెల్పుచు । గాహితమతినాలకించుచుజితేంద్రి
యుండైయుపకారశీలతక । బ్రతిదినముకజరించుమృదుభావముతోగులభగ్గుపద్ధతిక॥ ఉ॥ అన్నుసేయురాయిడిభయాతు
రులయిపలువెత్తుమానులం । గన్నులబాచెనేనితలుకంపముమాసిచినానియిత్తమా । పన్నులవీరిబ్రోవుడనిప్రార్థనసేయున
తంపవారలక । బిన్నతాననుండియువిభీషణుడెంతపరోపకారియో॥ క॥ క్రూరుడగుకుంభకర్ణుని । బారిపడిపిభీషణోక్తి
బ్రతికిముచులుత । తాగురుణికునిదీనింపుడు । రారవితారముగబ్రదుకుమన్నయనుచుక॥ ఉ॥ అంతటనొకనాడుతమయ
య్యగనుంగొనగన్నులుటకా । క్రాంతవిమానమెకుటకొసకన్నులపండువుగాంధనేశ్వరుం । డెంతయూచేడట వచ్చుచెలుకెల్ల
నువచ్చకజూచికైకసీ । కాంతస్వభావసీద్ధమగుకౌర్యమునంబశకంతుతోననుక॥ మ॥ కనుగొంటేభవదగ్రజుండయినయోడు
స్వామిసాధాగ్యుడు । తనదండంబుననీవునిట్టిసిరులాండకబాడగాంక్షించెదం । దనయాయెందుననీదృశస్ఫురణజేందస్వచ్చు
నానేర్చుకై । కొనుశీస్రుంబుననేటికూరకయశక్తులొలిపర్తింపగక॥ అనిప్రబోధించిన॥ మ॥ జనసీవాగ్వ్యజనానిలజ్వలిత
రోషజ్వాలయెయదృశా । ననుడేల్లంబుబ్రతిజ్జ నేసెజనని నామాటశభ్యంబుగా । వినుమేఘారతపస్వివైధనదలీలన్నింటికై
లేనిచో । దనతేజంబుననీదృశంబగువ్రభుత్వంబయినవ్రాపించెదక॥ క॥ పెకుటవకుసాటియునుగా । కెకుటవయుంగాకజో
కనతనికంటెక । దకుటవయిదానికనను । మకుటవవీహులువుమనిసమగ్రవిశీలక॥ మ॥ వినతుల్నేసెదశాననుండుమతత

—(* రావణకుంభకర్ణాదులుబ్రహ్మనుగూర్చితపంబుసేయుట. *)—

స్వేమాటుదీవించున । జ్వనకవిహొనికుంభకర్ణుడుగిష్టభ్రాతయున్నెంటరా । జనిగోకర్ణసమాహ్వయాశ్రమమువిశ్వా
సంబుతోజేరికాం । చనిగర్భస్థునినుంచియుగ్రతపముల్నల్పంగనుద్యుక్తుడై । తమ్ములతోనిట్లనియె॥ సీ॥ కమలగర్భుడూభక్త
కామధేచుప్రసిక్కు వంబుగావత్సలత్వంబుజూపు । బరమేష్ఠియాశ్రితపారిజాతముశ్రాంతి బాపికావలసినఫలములూనగు ।
భారతీనాథుండుప్రణతచింతామణి రాతనంబూనియురక్తి నెరపు । చతురాసనుండుదాససమీపమేరువకర్పర దాత్మ
త్వగరిమమించు । దాతతాపసజనకామితప్రదాత । పెద్దవేల్పుమునిశ్రేణిశ్రీతినిల్పు । నలువయతీవీక్షణాశులునిలచుకలువ
యతనిభజియింపమనకోరుటలబ్బుటరుడె॥ మ॥ అనివాణీరమణీమనోహరుని మాహాశ్మ్యంబువర్ణించియ । య్యనుగండం
మునియ్యురకృతపస్యాసక్తచేతఃప్రవ । ర్తనభారేయులజేసివారిసవిధారణ్యంబులకొనల్పితా । నునబ్రత్యేకపనాంతరం
బునబ్రశాంతుండైతపంబున్నెడక॥ సీ॥ వనజకాననశోషకునకెంతకువలయ పరితాపకృతనాగబ్రబలతపను । కరములు
సోకభగ్గునమండురవి రత్నములతనుజ్వాలికలాలసినపుడె । చురచురగాలేడిశుష్కతృణ శ్రేణిసరణీగన్నుడుగికుంజములద
గులు । మంటలువెదురుజొంపములబ్రాకిమహాగ్ర మైతదంతికభూరుహాములకెగసి । దరికొనివసించునకాకదాశలే
క । దెరలిమృగములుమృగతృష్ణకరిగిసొరుగు । మండువేసవిబంచాగ్నిమధ్యమమున । గుంభకర్ణుండుగావించెఘోరతపము॥
క॥ ఇటులెండకువానకును । తటతరమగుచలికివెఱకకంపించకవేసటబడకకుంభకర్ణుడు । పటునిష్ఠఘటింపెదపమపది
వేలేడులీ॥ సీ॥ కంటిచూపుజగంబుకంటిరూపునజాతికజ్యోతికతననైక్యంబుసేసి । సగ్వభూతదయాప్రసన్నభావంబుతోద
రలనియమంబుదగులపటిచి । యిండుకించుకసందడించుకోరికలతోవివిధేంద్రియవికారవితతులడచి । భ్వంధ్వముల్నసాయం
చుతాత్మికంబంబుశోగడిచిస్త్రైభంబుగట్టివయిచి । కమలపటంబుకోర్చిచికమలభవుని । కమలపదములదలచుచుగాధశ
క్తి । దగవిభీషణుడేకపాదముననిలిచి । యయిదువేలేండ్లుగావించెనతులతపము॥ క॥ మఱియొందువేలయేడులు । దెఱచిన
కనుమూనుకినునిచెనజూచుచునే । డైరనూర్ధ్వచాహుడయిమతి । దఱమకశ్రుతినొడివికొనుచుదపమొనరించెక॥ మ॥ యెలు
కల్పిల్లునిలకంతములుభోగింద్రంబులేణచ్చట । ల్పులులకసీహములేనుగుర్భాషాశుల్లడభేరుండము । త్పైమింజెంది
విభీషణాశ్రమమునంజెల్వాండుభూనాథయం । దులకుప్పొంగినటింతురచ్చరలవర్తుల్పూలవర్ణింపగక॥ చ॥ అనిపలిలో
పాముత్రాధిపతివెండియురామభద్రునీట్లనియె॥ సీ॥ అఖిలలోకాతీతమగుమహామహిమంబుబడయంగనుపొందిపజ్జి
ముఖుడు । విధిదేవతాకమైవిలసిల్లుమంత్రంబుజపియించుచునునిరశనతదాల్చి । యొకకాలిపెరివేలినుర్విజకటగనిల్పిసూ

ర్యావలోకనధుర్యుడగుచు. | డనహృదయాకాశమునవితామహునుచిధ్యానించివేయేడులమనవెనక | నగ్రమునమం
దునుగ్రతరాగ్నిలోన | మునుకొనికరాసితలందుంచికొనినభక్తి | కముగబ్రహ్మగ్నబంబగుగాకయనుచు | పీఠమోమాంబు
గావించువిస్తయముగ || మ || ఏకటాచారుడతంపవేల్చియిటులనెవ్వయ్యెండ్లకొరకరము | స్తకముకేదమొనర్చివేల్చదము
నన్సంపాసి తార్చిందదీ | యకరోటిప్రతతుల్పతిల్లు మనిప్రయంబట్టు ఘోషంబజాం | డకటాహస్సుటనాప్రచండతరమయినా
నాదిశల్పిండగణ | శా || పౌలస్త్యాచ్చితకీకసాస్రపలశుంభస్థస్తకప్రోవణ | స్థూలాభీలకరాశపావకశభాస్తోమంబుధూమం
బుతో | బౌలోమిపతిప్రోలుజుట్టికొనయెన్నావిప్రవృద్ధాసురో | ద్వేలాప్తాచ్చులుతద్భలంబులిటులదీపించునకపోలిక ||
మ || ఉరునిస్తోగ్రదశాస్యనిర్మితశిరోహోమక్రియాదగ్ధమే | దురమేదఃపలలాస్థితైశికమిశ్శద్దుర్వాసనల్యాసభోం | తరముల్నిం
డంగనైఃపనోపకక నెన్నుండచ్చునోవిసికే | వరమచ్చాసనుడంచునెంచువినుత్రోవకబోవుచెనోఘములీ || క || కైకసిసుతుండిటు
వలె || ర్వాక్కులమతదశసహస్రవమములరుగన్భీకరగతిబదియవతల | వీకంఢగగోసవహ్నిజ్వలదలచెన్ || అప్పు
డు || వ || గగనముమోసెవీచెనుడిగాలసముద్రములింకమేరువుక | దిగబడభూమిచక్రముగతెందిటీగప్రపిత్రోవదప్పెనంప
గలమగుండువీచదశపంబగుమస్తకముత్తరించివే | ల్వగంగిహూమవహ్నివటులంబుగలద్రవ్యతిలింగజేసినక || శా || ఆపా
లస్త్యవివధమానఘనహోమాహ్నిజ్వలజ్వాలిక | ఘౌఘద్రాకినదిక్పత్యుత్పలువిభ్రాంతాత్తులై నగ్వలో | కాఘాణా
ధిపత్యసౌఖ్యధి | బ్రహ్మజేరిసేవించినాస్వయి | పద్మాసనయాతులస్థమగృహదృష్టిస్విలోకంపవే || మ || దశకంతాసురు
డగ్నితోమ్మితలదావేల్చియుకనెటిక | ద్దశమంబయినశిరంబువేల్వగడంగందద్దోమధుమచ్చుట | దశదిగ్భాగములావ
రించెనెకలబ్రత్యతుంబుగాకుండితే | నిఖిజ్వాలలగ్రాగుముజ్జగములున్పికిరంబువాణీశ్వరా || డ || ఒప్పిదమయినసీకరుణను
న్నతుండయిమరిమీదగాజగం | బప్పిశితాశియేచుహవనానిలమిప్పుడెయేచబూసెడిం జప్పెడిఘమియింక నెడనేసినదప్పగుమీ
దిబాధకే | మొప్పితిముగ్రమవిక్రృతహోమముమాన్వగదయ్యచయ్యనక || వ || అనిభయోత్పాతవిఘాతచేతసుగలయిచేతు
లుముకుళించిప్రాధికంచు వేల్పులదొరలదరహాసవదనంబుచెలరలంగసుంగొని మంచదనినవ్వుచించివిరిచికాంచనమయకమ

—(* రావణకుంభకణాదులకు బ్రహ్మప్రత్యక్షమైవరంబులొసంగుట. *)—

లాసనంబుడిగ్గ సుతికియృతస్వరంబున || సీ || శ్వేతకేతుండుజోకసేసితచ్చిన పదాఱ్యనైయించహుమాయివడిగనెక్కి |
వెనువెంటవచ్చుసావిత్రిముఖస్త్రీలప్రణయభాషలమీదిచాళిమాని | ప్రాబల్యుతుడలతోబ్రణుతించు సంయమిప్రవరల
నుతిబేడచెవులంబెట్టి | సృష్టిక్రమముచెల్పజేరికయినడచుబ్రహ్మబడికురగగమాటలాడమఱిచి | గునుకుంహవునబటలెంచు
కొడుకువీణ | వినెడురక్తియూబూనకవేల్పుచెలువ | లాడంచాడంగనెడయొకనాటణమున | దశముఖునబ్బభవుండప్రత్య
క్షమయ్యె || శా || ఈచందంబునంబుజ్జీకంరునకువాణీశుండుగాకపించిసి | రాచారుండతడున్నయొకరతలపయిహస్తాసి
బూకపంగనో | హోహలిండుదశాస్యయితెగువకు దోగ్గింతురేమెచ్చికి | సిచిత్రాధ్వరకర్మవైష్ణికతకున్గోగుర
లీవచ్చికి || వ || అనివారిచిహితోక్తులవివరించినవిరించిపలుకులాటించి, హాసోద్యోగంబుచాటించిలేచితలయెత్తయితనిం
బొడగాంచిపులకాంచితశరీరంబులు యవిష్టవక్రమారుం డనేకనమనలరమలాచరించి యరువదికరంబులు ముకుళిం
చిహావగాద్యధంబువహించియట్లుస్తుతియిం || సీ || ప్రకృతిదురాపమరిభూణారూపమయియెసంగునత్రామాప్రమీపెకా
వెనత్తప్రథానమయిసాక్షితాధీపమైయెసంగునీశ్వరతత్వమీవెకావే | సృష్టినిర్మాతవైష్ణవార్థదాతవైయెసగునర్వణయం
తనీవెకావే | పురుషాహ్వయుండవయిబాధమయింబవైయెసంగుమహాత్మ్య డవీవెకావే | నన్నుసృజించుకొన్నగీనీవెకావే
నిన్నునీయండుగరుగొందునీవెకావే | యెల్లప్రతులెంచునుజేల్పనీవెకావే | యెల్లప్రతులకునావాసమీవెకావే || మ ||
తనుబుద్ధి ద్రియమున్ వికారముబహుజ్ఞాబేదగాజేసినా | నిద్రాత్తద్భహుకర్మయత్సమవగానీవేయొగించియం | దు
నదారిస్యమువయిభవబుసామకదుఃఖంబుకాలంబువెం | టనేకత్వచినమస్తమంగనునినుకధ్యానితునత్రాంతమున్ ||
ఉ || దేవశుభానుభవీకుబదేవనరాసురముఖులొండంగా | నీవేయొనతుకనాధ్యుడవునీకొకవిన్నపమాచరించెదక | జీవు
లుమృత్యువన్నవెంజెదురుచుగవిరోధియృత్యవే | కావునదద్భయంబుకలిగావడుకన్వరమీయవేక్యవన్ || మ || గరు
డాదిత్యనగళ్ళరాసురమగుధంధస్వసిద్ధిభా | స్వరవిద్యాధరయతుకిన్నరశిశాచప్రేతరతుఃఫణా | ధరభూతగ్రహవిశ్వ
సాస్యసమద్రశేణిచేయోయలక | మరణంబొందనిమనిరయింముగణియింపందకరమత్వోదలక || మ || అనిప్రా
ధికించివంశగ్గుగ సుడుదదీయాశాస్యమీదేక్పితెం | పునమున్నాతడవహ్నివేల్చినశిరంబుల్క్రవ్వుణకమొల్పిచె | త్వనయం
గట్టుడసేసిసౌఖ్యవిధిరయియారేడులోకంబులం | దునజేయుండనిశికగాంచుచుని సంతప్తాత్మగావించుచుక || చ ||
అతనిసపర్వలంబముదితాత్మగుడయిపరమేష్టియొగరం | జీతమయూనిశీషణునిజేరితపంబునధమమాగె సుస్థితినివా
ర్యభూతహితశీలనీప్రతిగాసనేనుమె | చ్చినిరుపన్యసీపలచుచింతితముల్గణియింపునావుడక || శా || అతర్వాదమువిన్న

యోగివరున్త్రామాటలాంచుచున్ | సంతోషించివిభీషణుండ విమలస్వాతలభవంతందయా | వంతంశాంతమనంతయా
 పీణమహంపందేయటంచున్ వచః | కాంతుంజేరినమనగరిచివలికన్ గంభీరవాచార్భటన్ || చ || ఇనుడుకరంబులన్
 గళలనిందుడుకిలవహ్నివన్నెగాం | చిన్త్రయసద్గుణంబులబ్రబద్ధి హించినలోకకతాని | వెనసినకూర్చివచ్చిననుసంత
 యుమెచ్చియిం | పైనవరంబువేడుమని యానతియ్యగనూరకుండరా | దేనుతిసేసివేడెదనహింసగగ గూడనియ
 గత్పతివెమెచ్చియిం | పైనవరంబువేడుమనియానతియ్యగనూరకుండరా | దేనుతిసేసివేడెదనహింసగగ గూడనియ
 ట్టియాపదన్ | మానితభగ్యూర్మమునమామకచిత్తమునిల్వజేయవే || క || ఏమాత్రమంబుజెందిన | నాయాత్రమధర్మమున
 కుననుకూలముగా | జేయుముహృదయముధాన్యకుం | దేయెడనవిజేయుండనగనేనియుండున్ || ౧ || శిక్షితముగాకయె
 మదీయచిత్తవృత్తి | కనుగుణంబుగనిమ్మబ్రహ్మస్త్రమనిన | నావరములిచ్చితచ్చద్ధికజాడుమెచ్చి | యిచ్చననుకంపజనియిం
 పనిట్టులనియె || ఊ || ఆసురయోనిబుట్టిలివియాసురవృత్తియెకి తలేదునీ | కీసురిలయినదీటగుదు రేభవదు క్తులునన్ను ప్రీతుని | జే
 సెనమర్త్యభావమునుశీలయొసంగితినింకనీవుదే | వాసురకోటిలోఘనండవైమనుమంచుననుగ్రహించినన్ || క || కొనియాడిర
 మరులజుగనుం | గొనియాడిరవేల్పుముద్దుగుండులు నెతవిడొగనిపాడిరిగంధర్వులుం | దేనుపగునమరత్వమవిభీషణుండొం
 దన్ || చ || పరసీతుడయినవానికిశుభంబులభించిననెల్లవారన్ || హరుషమెక్కడ్రుదర్శనునకాయువుత్రయునువృద్ధిబొంది
 నం | బరమభయంబుజెందుదురుభానుకులేశ్వరకావునన్ దయా | పరుడవిభీషణుండవిలభావమునొందిననుబ్ధిరందలున్ ||

—(* దేవతలకుంభకర్ణుకివరంబులివ్వవలదనిబ్రహ్మనువేడుట. *)—

చ || చిసరుహగచ్ఛుండిట్టులవిభీషణుకోరుగలాసంగిప్రాభవం | బెనగగగుంభకర్ణుకడకేగడనప్పడువేల్పులాడిర | య్య
 సురకభీష్టుచుయ్యదగదయ్యుపరాకునరస్వతీశవాండ | సదృశకాయుండిభువనమంతయుగ్రుంగగనోవునొకటన్ || సీ || గట్టి
 గాబరముర్విబెట్టెనేనియుసప్తపాతాళలోకముల్భగ్నుములగువాకగమాటటుసృష్టినికెగనేనియుశిరఃప్రహతిదేనుర్ధ్వకర్ప
 రమువగులు | నుత్సహమొదవమైనున్నించెనేనియుబచ్చిగోడలజాడవిచ్చుదీశలు | లేచిన్లుచుబారసాచెనేనియుజక్రవా
 తాచలేంద్రనువ్వలికిపీగు | గేరినవ్విసమీబోటివారికెల్ల | గుండెదిగులగుమముంబేరొగనగనేటి | కీవరకువాడుసేసినహిం
 సలెంచగూడదటువంటిఖలుదయజూడనేల || గీ || తనువుజాతమన్నగనరాదుతుండయె | లాత్మజాతమన్ననతికతినము |
 నడకచూతమన్నగడుహింసవాడేల | దానవతనితపముదయ్యమెటుంగు || క || నందనవనవాసినలబు | రందరసహచరు
 లనచ్చగలకెక్కండన్ | మ్రుందించెమ్రుంగెనరముని | బృందంబులఖలుడువీడుపిన్నతనమున్ || క || ఏవరములేకయె
 బలు | కావరమునజగములేచుఖలునకువరముల్ | దేవరహసగుటమండెనుపాపకులోనేయివోయభావముకాడన్ || ఉ ||
 కావునకుంభకణ్ణపయికారుణికత్వముమానిసీవుమా | చూవివశాత్తనేసివరమచూకదానినొసంగినన్ శుభం | బావ
 హిలున్జగంబులకునంచుసురల్వివరింపభారతి | దేవిముఖబుబాచెదొలిదేవరసాదరవీక్షణంబున్ || వ || ఇటువలెద
 నమొగంబుగనిన నలుమొగంబులవేలుపు దొరయింగితమెఱింగిమెటుంగులతెలుంగున దుఱంగులించుమెటుంగు చూపులదొం
 గలిరేపులనప్పించుచు విప్పుగలకప్పుగొప్పువిరులసరుల కయికన్నకొనునశిషరంపరలకళుకు సంపాదించునవతంసచాంపే
 య ప్రభాసంపదలకులంకెలగుచు గనతగనకతాటంక దీప్తులువిద్వెంబుజూవుకోవున నందంపుచెక్కుటద్దములపయి ము
 ద్దుగురియంగరంబులబుస్తకాక్షమాలికా విపంచికలుమెఱయ గొదమరాయంగవలెనచ్చడువుల జవరాలునతియెదుటిక
 రునుదెంచియుదంచితాంజలియొసరించి వినయలజ్ఞాభరానతవిలోకనంబుల దద్దవనంబులలంకరించి యల్లననేమిషాచ
 రించు నానతిడనిన నజుండునద్దేవినాదరించియిట్లనియె || మ || సరసీజేతుణయెల్లజేవులరసజ్ఞులేచేక్రీడించునే | ర్పరివివేకదకుంభా
 కర్ణురసనాభాగంబునన్ నిచ్చినే | వరమీవచ్చినవేళనయ్యసురచేవ్యగ్ధోక్తులాడింపుమే | య్వరముల్గోరగనీక పొంపనిననవా
 గ్దేవియట్లుండినన్ || మ || అమరశ్రేష్ఠుడునంతనయ్యసురదాయంబోయలేకుంభక | ణ్ణమహాభాగభవత్తసంబుగననానందం
 బువధిన్లెవే | డుమభీష్టుబానగూతునిప్పుడనవాడున్ మ్రొకిపాత్యాసముల్ | తమినిద్రింపగనొకగనాడనమొందం
 జేయవేనావుడున్ || చ || వనజజుడట్లయానిదియవశ్యముమేలుసుఖాననిద్రపాం | మనిసురకోటితోజనియెనతసరస్వతీయంద
 దాస్యవ | తానముడిగెన్నిజప్రతిభదాలిచియప్పుడకుంభకణ్ణుడన్ | దననుడువుల్దలంచుకొనితానిటులంచుదలంచెనెంత
 యున్ || మ || అకటాపస్కజునంతవాడువరమియ్యన్వచ్చినన్ మంచికో | రికలధింపకనిద్రయింమనెడివెట్టింగంటిపేయట్టి
 దే | టికినానోటికివచ్చెహతెలిసికొంటిన్ వేల్పులేశేసిరి | వికలత్వంబికనేలయైనపనికిన్విభ్రాంతివాటింపగన్ || క || పారుష
 మునకునుదైవం | చారయఫలకారియందురాదైనంబే | వయిరస్యమువహియించిన | నేరూపునబురుషుడొడసిష్ఠాద్ధంబు
 ల్ || క || దైవోపహతుడుసుకృతపు | త్రోవవెదకిపోవనదియెదుగతియగుమే | ల్లానలయునన్నగీడగు | గావునికజాలజెం
 దగాదనుచున్నన్ || ఉ || అన్నయుదంముడచ్చటికినంతటిలోగడువేడూవచ్చితా | నున్నవిధంబుబాచియిదియున్విదైవమొ

మొట్టమొదట సేసినది నివృత్తనంబుంజుండదగు సేవగపేటికించామరుండవే । యన్నంగలంక జేతనతండరకులేశ్వరవారిమాటలక॥ క॥ ఈతెలుగునదశకంతుడు । ధాతవరంబుననుగామితములానగూడక । భ్రాతృసమేతంబుగ న్నేష్టాతకవనమునకుజనియెసంతోషమునక॥ చ॥ అనియెఱిగించియారఘుకులగ్రామణితోమఱియునగస్త్యమునిశిఖామణియట్లనియె॥ చ॥ దశముఖుండీప్రకారమునందుముఖతోజనితల్లికింబ్రదీ । ప్రశమదియైనతండ్రికినిభక్తబ్రహ్మమమలాచరించెదైత్య । శతముగొల్వఁబా

—(* సుమాలిపాతాళమునుండిప్రహస్తాదిపుత్రులతోగూడరావణునియొద్దకువచ్చుట. *)—

యకదదాశ్రమభూమివసించుటంతయుక॥ విశదముగానెఱిగికడువేడుకల బొంగిసుమాలియయ్యెడక॥ చ॥ చిలువలగుంపు వెల్వడినచెల్వన రాక్షససైనికుల్రసా । తలమునసుండియుకొవెడలితకభజియింపఁబ్రహస్తముఖ్యపు । త్రులుసహితాప్రబంధులయితోడనరాదుహితృప్రియాశ్శబా । తులదిలకించునుత్సవము తోరముగానరుదెంచుచున్నెడక॥ శా॥ ఆమాతామహురాకమున్నెవినిభ్రాతాస్వీతుండైకైకసీ । కామిన్యగ్రసుతుండెదురొగినమసారంబులకొబూజలక॥ తేమప్రశ్నములకొవిసెలియనుభక్తిస్నేహముకొబూపన । త్యామోదంబువహించియాతడునునుద్యత్ప్రధవాగ్జ్ఞంభణక॥ సీ॥ చిలువమేపరిపుల్లుబలుచుట్టుపలఁబుట్టు గాఢుచేనొదవినగాళ్ళవడకు । గొంటుబంగరగంటికంటువేలుపువెంటి గుణరవంబుననంటుగుండెదిగులు । తొలివేల్పుచిందంపుతోరంపురవళిచేగర్జరంధ్రములందుగవియుచెవుడు । వేయియంచులవాలుమోయుచుత్థతిదాయుపపుడుపైకొనినభయజ్వరంబు । నేటితోచానెరాక్షసాసీకమునకు । వీరపామంబుచేసివువేల్పుకెద్ద । వెరగుపడజేసిలోకైకవిజయహేతు । పరములాండుటచాలస్త్యవరకుమార॥ మ॥ పరిపూర్ణోజ్జ్వలకార్తికుముదిని ప్రాణేశ్వరజ్యోత్స్నవై । ఖరిసీక్తిరహవిలాసముపొసంగకొసంపుగాచెకనిశా । చరవంశాభిమదీయహృత్సరసితాతోహైకసంపావన । స్ఫురణస్థింఛేభవత్ప్రతాపరవిరతోనాభనికంబుగక॥ మ॥ పరమాన్నాజ్యసంజ్ఞముఖాహుతులచేబ్రహ్మర్పణంబంచున । ధ్వరముల్సేయుదురందఱుకొవసుమతికడైర్యోన్నతిగిరికై । శిరమల్పాణిగృహాణిజేర్చియనలాచ్చివ్వేల్చునీయద్భుతా । ధ్వరకగ్గంబొనరింపరెవ్వరునుసత్యంబానురగ్రామణీ । గీ॥ మిగులకోపించితన్నినభృగువహన్వి । యడుగుపట్టినవేల్పురాదుడికివెఱచి । యడుగుపట్టినదైత్యులయాపఁబ్బి । కధిపయుష్మత్ప్రతాపమార్వాన్నియయ్యె॥ క॥ బలియొండన్వయకర్తపు । కలిగితివికనేలడాపగామనకొఱకే । తొలుతన్నత్యేరితుడై । లలితస్థితివిశ్వకర్మలకయెనచ్చె॥ చ॥ అట్టిపట్టణంబిట్టులేలవిడిచిపెట్టితరంటిపనినిపించెదనాకర్ణింపుము॥ మ॥ త్రిజగద్ద్రోహమునర్చుచుకొనమదప్పట్టిగూడిక్రీడించుమా । భుజగర్వంబునహింపలేకచనివేల్పువైల్పుకొన్నంజతు । ర్భుజుడభ్రంకవశంభరాజనినదలబుకొమీరసంగ్రామకే । భిజయోత్పాదనశాలిమాలిమునుగూల్చెనైల్చెమమ్మందఱుక॥ ఉ॥ అడ్డమువచ్చివేల్పుపురియొగడుగమ్మిటులావరించిమా । యొడ్డరములైరచ్చిహరియుద్ధతిజూపినగొల్లవెల్చినక॥ దొడ్డికిబాటునాపసులతోసరియెపురిబాసియాడ్రునుం । కేడ్డలవెంటబెట్టుకొన్నభీతిలిచేరితిముర్విక్రందటక॥ గీ॥ అదిముదలులంకపాడైననసురనాథ । యంతమీయన్ననడుమఠానాక్రమించె । దానముననైరసామభేదములనైన । బలిమివైరగ్రహింపుమపట్టణంబు॥ గీ॥ ఒరులపాలైనదమసొమ్ముమరలగొనుట । యార్తికేందినచుట్టాంనరసికొనుట । నిజకులోచితధగ్గంబునిలిపికొనుట । బలియొడగుటకుఫలమండ్రపజ్జీవదన॥ గీ॥ కరముచేగకకర్ముకంకణమువలన । గరముకరమొప్పుకరణిలంకాపురాధి । పత్యముననీవువెలయుదపట్టణంబు । వెలయునీచేతననితాతఁడెలుపుటయుచ॥ మ॥ దశకలరుండనుదాతనిసుడియధార్థంబయినచోనెంతచా । లిశుడైనన్నయమేదియగ్రజునిబట్టింద్రోచిదుర్వృత్తిద । ద్వశమాయితైటులాక్రమించుమఱిలేవాయొడ్లుకెద్దల్భవా । దృశులేయిట్లననస్సదాదులకుబుద్ధిస్సైర్యముల్లునే॥ క॥ అనితాతహాధసేసిన । పనికికొనమ్మతిలకతడుప్రత్యాఖ్యానం । బొనరించెనంఘనొకనా । డనువగుసమయంబుగనెబ్రహ్మస్తుండనియె॥ శా॥ పౌలస్త్యాశ్వయచంద్రశూరులకుసౌభ్రాతంబుబాంధవ్యముక॥ వాలాయంబనవచ్చునేబలిమియెవ్వాడొందువాడేకదా । వైక్రిలోక్యంబునమేటియానడతయేధగ్గంబుయత్నేశుపై । నేలాయొమెగమాటమాతనిపురంబేలంకశంకింపగక॥ ఉ॥ ఏలబహుక్తులప్పురిమహికొన్నజియించినయట్టివారువీ । రేలనవారువీరతనకడదికాదతడేలికంటివా । యేలడెయంతకాలమికనేలగనీకగుచాలివలతునక॥ చాలికిలంకతయ్యెడలభ్రాతలుగారెళులస్త్యనందనా॥ ఉ॥ అన్ననుద్రోచియెంతచెడువైదదీయగృహంబుచేరునే । యన్నదివింటిమీవలననారయగశ్యపునాండ్రుదైత్యులం । గన్ననెలంతవేలుపులగన్ననెలంతయుదత్తుతడజు । బున్నతెలుగువారలసహూదరమైత్రిజగంబెటుంగడే॥ ఉ॥ ఎకుగవలాడగావెఱతునిండ్రుడుభ్రాతలటంచుగాచేనే । యెకగడనయనదైత్యులమహూద్ధతిగల్గిననొంచుదకిరనక॥ దిక్కుయికావుమంచుహరిచెచ్చివధించగబంచుబూడమే । యెకగడియన్నలేటితగవేటివిచారముచూరకోటికిక॥ మ॥ దయయుకొధగ్గముసత్యమార్జవముశాంతంబెప్పుడుంబూనిన । త్రియలకొసొఖ్యములాంచువేలుపులేదైతేయచ్చటంద్రుంచగా । భయమేలామనవంటివారలకుదద్భంగింబ్రవర్తింపనెట్లయివన్నేలగుదాయగల్గు మనురేంద్రాయంచుబోధించినక॥ శా॥ అకర్ణించియతండురెండుగడియల్ ధ్యానించుమీభా

—(* రావణుడుప్రహస్తుని గుబేరునియొద్దకుబంపుట. *)—

షితంబేకర్తవ్యమటంచుదాతవదనంబిశ్శించుచుఁ జేచిచాహాకౌజేయకువైయమాత్యులుప్రహస్తామల్భటల్కల్యలంఁ కా
కాంక్షంజనినిల్చెదండధరదిగ్రాజుత్తిక్రూటంబునకన్నిలిచియచ్చట॥ చ॥ అతులవచఃప్రశస్తునిబ్రహస్సుజూచిదశాస్యుడీవికన్॥
బిత్తసమునస్కవగ్రజుగుబేరునిశీఘ్రమచేరినాయభి । స్థితమునులంకమున్నసురశేఖరులేలినకార్యభంగియున్॥ జతురతజెప్పి
యప్పురమొసంగగవేచనియాడిరంమనన్॥ చ॥ అతడుహసాదటంచతిరయంబునలంకకుబోయికిన్నెరి । శతమణికంకణాకృత
చారుకరోదరచామరానిల । ప్రతిహతకుంతలుండై సభాస్థలిలోలగమున్నచేవతా । పశినిభుక్తిధనప్రభునిభక్తిగనుఁగొ
నిమొక్కియిట్లునున్॥ ఉ॥ దానదయాదీనద్దుణినిధానపరాకుభవత్ప్రియానుజుం । దైనదశాననుండువినయంబునమీదగుసే
మమారయం॥ గాననుబంచెమీపదయుగంబునకున్నతులాచరించెమీతో । నొకమాటదెల్పుమనెదోరపువేడగవినుండుదెల్పె
దన్॥ మ॥ మనమాతామహులదికాలముననిర్మాణంబుసేయించియుం । డినగేహంబటలంకయెవ్వరచటన్లేకుండినకమీరు
గైకొనిపాలించితిరిప్పుడద్దనుజముఖ్యులవచ్చినారందఱు । న్నునుగొల్వంబురమేనుమీవలెనెకొన్నాల్వలగాంచిన్॥ మ॥ అ
నిమీకూరిమితంముడాదుమనినాడామాటయట్లుండెయో । చనయుంచెల్పెదబజ్జికంధరుడుభాషానాధదీవ్యద్వరం । బునదే
జంబునమేటిసెయ్యమెతగున్మూర్ఖుల్విరోధంబుసే । యనయున్నారమితంబుగానచటనయ్యానిదుచిత్తంబునన్॥ శా॥ ఆయ
డేశుడుపంక్తికంధరునమాత్యగ్రామణింబూచిమే॥ మోయంచుండితనింతమాత్రమునకోహూయంతసంకోచమే॥ లాయీ
ప్రోలాకడెంతనాధనమునాయేశ్వర్యమున్బ్రోవదా । నేయర్దుండగుటేమీమీరెలుగరేయిమైదిభేదోక్తికన్॥ క॥ సేనై
చేయగవలసిన॥ దానిసెటింగించెమేలుతన్నుడునెమ్మిం । దానిపుట్టణమేలుట॥ నేనేలుటకంటెవేడగయిబృహిగాదే॥ అనికల
యంబలికిన్॥ కాపురముసేయకలం॥ కాపురమెడచాయవలసెగాయగుబలువౌ॥ తాపముదోషగనీకప్రతాపముగలయను
జుదలచిధనదుడుమలరన్॥ క॥ రమ్మనుమాతమ్మనిదన । సొమ్మనుమాలంకరాక్షసులతోమేల్గె॥ కొమ్మనుమావలదనుమా
నంమనుమాయనుచుదండనాధునిబసచెన్॥ వ॥ ఇవిధంబునమనుష్యధర్ముండు దుగ్గుదుండగుదశకంధరునకు బ్రత్యుత్తరం
బువచ్చింపదూతంబంచితక్షణంబ॥ మ॥ నవరతోజ్జ్వలదివ్యపుష్పకవిమానంబెక్కివేవేగవి । శ్రవసున్జేరినమసరించి
యనుజప్తారంభమాద్యంతమున్ । సవిశేషంబుగదెల్పియయ్యెదిని వాసంబెంచువర్తింతుమీ । దివిచారంబికనేమితండ్రికృ
పనిద్రేశింపవేనాపుడున్॥ మ॥ ధనదుంగన్గొనితండ్రియిట్లునియెబుత్రానేడుగదద్దురా । త్కనిదొనిప్పనియల్లనాడెవిని
యీదుర్బుధియేమూర్ఖుడె । లెనయోయగ్రజుబ్రోలుగావలెనెబల్కింకొనంజోటులే । దెనయంబేలపరిత్యజించెదగనూ
క్తిస్మితిసేజెప్పినన్॥ క॥ చిలువకుబదనికబాపిన॥ చెలువుననాపలుకువాడుచేకొనకలుక॥ నృలుకకమొగములజేగురు॥ లాలు
కగవడిలేచియిచటనుండకచనియెన్॥ ఉ॥ వాడుమదాంధుడార్కులగువారలువలెననవాక్యపద్ధతి । న్నాడుకయోజగర్భ
నివరంబునలోకవిభుండుదానయై । నాడుదురాత్ములైనదితి నందనులచ్చలుమందిగూడికొ । న్నాడుశపించినంగనిసినన్బని
సేయడువానిపైనికన్॥ చ॥ తగనికుమారుడైనమమతా రహితస్థితియొప్పుదండికి । న్నగనిసహౌదరుండైనదానును
బాయుటయొప్పునన్నకు । న్నగదనిగ్రహించినను దాదృశుడౌదురుగానవానితో । దగదికబాత్తునీకొకహితం బెటిగంచె
దవిన్నుపుత్రకా॥ శా॥ లీలోద్యానలతాకుడుంగవిహరల్లేఖాంగనాహాసరు । జ్ఞాలప్రవదిండుకాతలహారీసంబంధమందా
కిసి । నాళీకోత్పలవాసనాజనితకాంతాయుద్భవోల్లాసమా । కైలాసంబువసింపనీకుదగునికన్జేరువచ్చొటకిన్॥ ఉ॥
అచ్చటికేళికావనములచ్చటికల్పితభూదరోచ్చయం । బచ్చటియచ్చపుగొలకులచ్చటిబంగరుచాయతంమి । పూలచ్చటత్తర
మందిరములాళ్ళకుమెప్పొనగూర్చునేకదా । యచ్చటికాపురంబునబురారిసఖుండగుపొంమునాపుడున్॥ చ॥ జనకునయా
జ్ఞమాళినిడినమ్మతమొప్పుధనేశుడప్పుడే । ధనమణిచస్తువాహనకథంబముచేకొనియాశ్రితుల్హితంబు । తనయులైనైకల్క
లువదకకలంకబరిత్యజించిశం । భునిశరణంబుజేరిప్రియపూర్వముగాశరణంబువేడినన్॥ క॥ శరణాగతసులభుండగు
హరుడాతనినాదరించియలకాహ్వాయమా॥ పురమిచ్చిమెచ్చిమచ్చిక॥ బరమాత్మునిగానొనర్చిపరిపాలించెన్॥ క॥ అనయ
మువినయమునయమును॥ దనసొంముగమెలగుకీర్తిధనుడెచ్చటకే॥ గిన్నెష్టార్థముజేకొనుగన రావధనేశుడిటులగాంక్షిక
మొందెన్॥ మ॥ జనలోకేంద్రకుబేరుడిట్లుగద్రించిద్యోజనీదీగయై । కనకోచ్ఛాసితసౌధయొనుగృహయై కన్నట్టునాలంతని
ర్జనయయ్యునైలు । వొందెనొక్కవిభుడాసస్థాడివీడొగన్నజ । య్యనవేటొక్కనిరాకకుందనరు॥ వేశ్యాకాంతచందంబు
నన్॥ ఉ॥ అతఃప్రహస్తుజన్మనిదశాస్యునకెంతయువేడగనంతవృ । త్రాంతమువిన్నవించదరహాసముతో సభవారిజూ
చిన । స్వంతయెనీభుజామహిమవీఱడియైపగబూనరాజరా । జింతకుగాసిగాడెవురమీయకయుండిననంచువారనన్॥

—(* రావణుడుమొదలగురాక్షసులులంకలోబ్రవేశించుట. *)—

క॥ అనినిజమౌననిపలుకుచు । మదిలోనముదంబుపొదలమంచిముఖూతం । బిదియనిభార్గవనదనులదురుగడన్వచ్చి

తెలువనదశముఖుడుక॥ సీ॥ తనపురోవిధిమాతామహుల్ మదమత్తమాతంగములమీదఁబ్రీతిజనంగ॥ దనకల్పితై కసిధన
శాక్షముత్యాలపల్లకిపైవారిపజ్జనరుగ॥ దనయరుదెసలసిద్ధులుతమ్ములపరిమితానీకినియు కులగుచ్చుగొల్పవ॥ దనబెంబడినేప్ర
హస్తపహుదరసుపార్వమూర్తిచముఖమంత్రములునుడువ॥ దివ్యరథమెక్కిశంఖవాచిత్రజేష॥ కామాశౌదులరవమలా
కాశమొరయ॥ ఛత్రఛామరకేతనచ్చాయలాలయ॥ వింశతివిభుజుండులంకఁబ్రవేశమయ్యె॥ మ॥ అరసంబొడచుమాల్వనన్న
ముఖపూర్వాదిత్యులవ్వేళబ॥ గరుపీతంబునబజ్జికంతుండిలంకాపట్టకాభ్యాసవై॥ పరిపాలింపుముజైత్యపాశిననుచుంట్టా
భిషేకంబొన॥ ర్చిరిశుక్రాశ్మజదత్తలగ్నమునభేరిశంఖముల్ మ్రోయంగ॥ శా॥ ఆపొన్నకులేశ్వరుండులులంకాధీశ్వరుం
డైహితవ్యాపారజ్ఞులబంధులన్ సఖులమిత్రమాత్ములన్ మాన్యభా॥ షాపూర్వంబుగదత్తదర్శనమొనర్చిభావ్యులంజేసేవి
ద్యాపాండిత్యతపోబలంబునయవయోహంకారముల్ మిరగన్॥ మ॥ అనవద్యస్థితినుల్లసిల్లుచోకనాడాత్మానుజన్ సిండుజ॥ వ్వ
నివాహూర్వూఖాఖ్యగన్నగనియుద్వాహంబుగావింపబం॥ ధునికాయాన్వితుడైతలంచులవిద్యజ్ఞిశ్వాపిన్ గాలకే॥ యున
తున్ బెడ్లియొనర్చెదల్లహృదయంబుత్సాహమగ్నంబుగ॥ ప॥ ఈప్రకారంబుహూర్వూఖకుపివాహంబుచరించుచియావిరించి
పాత్రజుడొకశరత్సమయంబున మృగయాపినోదంచాచరింపందలంచినమలచితమణిమయస్యందనారోహణంబుగావించిధ
నుగ్ధాంబుబుధరియించియొకగుండపోయియమితాగమసమన్వితంబైపులస్త్యజనకాననంబునుంబోననున్న యొకనిజకాన
కాననంబువ్రవేశించియచ్చట॥ క॥ సురమృగములనికనిటువలె॥ హరియింతునటంచుదెలుపుననువుననయ్య॥ సురశర్ధూలుడువన

—(* రావణుడుమయుకూతురగుమందోదరివివాహంబుగట. *)—

ధాసురమృగములవేటలాడుచున్ జనియెదుటన్॥ క॥ మయునిబ్రశాంతకృపారస॥ మయునిహూహాభ్యాసనియనుమహిమాప
హృతా॥ మయునిగుణముదితనరసుర॥ మయునిదొలుతగైకసీకుమారుడుమాచెన్॥ చూచితదనంతరంబ॥ సీ॥ పరిసరిములక
ప్పునభిజాలములయొప్పుగల కొప్పురహీమెప్పుగులుకుదాని॥ గలువరేకులయేపుఖంజనంబులయాపుననసిండురాల్ చూపునీటు
దాని॥ దళుకుబంగరుగిండ్లుదులకించువిరిచెండ్లునడగించుపాలిండ్లునమరుదాని॥ గండచక్కెరదీవిదండికెంఫలరీతిమొచిపిం
చుచెంగావిమోవిదాని॥ దళుకుచెక్కులదానిసిగ్గులుకుదాని॥ నొంపుగలదానిదొలుకొరుమెఱుపుచాయ॥ హెచ్చుబేగిదాని
మయువెంటవచ్చుదాని॥ చాలనొక్కతెజాచెనప్పజ్జికముఖుడు॥ క॥ చూచితలలూచియెటులనియేచినతమిదలచెనొరయ
నియాయొయారంబీచిన్నిపాయమీచెలు॥ వేచెలువలయందుగంటిమేలోకమునక॥ సీ॥ ఈనాటికొనుతోనెనగాకకాబో
లుసింగముల్లుహాలలోజేరుటెల్ల॥ నీచాలనడలతోనెనగాకకాబోలునేనుంగుడవిలోనీగుటెల్ల॥ నీచెల్వచూడితొనెనగాక
కాబోలుసారంగములుపొదల్సూరుటెల్ల॥ నీకన్యఘనవేణికెనగాకకాబోలునహులుపుట్టులుసొచ్చియిడుగుటెల్ల॥ నీనెలత
జేరికాబోలునించువింటి॥ చలచతనుడయ్యుజగముజయించుటెల్ల॥ నీలననన్మష్టిసేసికాబోలుబంక॥ జాననుడుపశ్వమునస్థు
యగుటయెల్ల॥ సీ॥ ఎలచేటివిహరణంబెపుడొందనిప్రపుల్లకమలంబుదొరసెనికలికిమోము॥ రాజిలకముకుటజేర్పనిప
క్వలింబంబుప్రతిబింబమెనసెనిప్పడతిమోవి॥ గండుకోయిలకుదక్కనిమావిచిగురులట్లెనగెనీలతకూనవృద్ధిఁగములు॥ నవ
భుజంగాలింగనమ్ముచేకొననిగేదగితావిదెలిపెనీతరుణివలపు॥ వన్నెగలక్రొన్ననగటారిమెన్నెనాడు॥ చిన్నవాడువహిం
చినచికిలికలువ॥ తూపులనమించెనీచెల్వచూపులగుట॥ చెండ్లిలేనిట్టులున్నదిబ్బిసరుహాక్షి॥ శా॥ ఈపశ్చేక్షణజాలియెవ్వది
యొపేరేమందురోయీఘనుండీపూబోడికినేమిగావలయుదోయేనథినివృన్నచో॥ నీపూజేందునిభాగ్యవ్యధాకాఠియా
కున్ననింజేలసం॥ తాపంబప్పటికితనింగెలిచియైనకానిబెండ్లాడెదన్॥ క॥ అనుసాహసంబుమదినిడి॥ వినయముగలవాడపోలేపం
శతిభుజుడా॥ యనపోపుత్రోవకడ్డము॥ చనివినతియొనర్చిపలికెజతురత్వమునక॥ ఉ॥ ఓమహితాత్మయ్యామహిమముగ్రమ్మగాకు
లమిప్పుకిందును॥ రేమిటికేగుడెంచితిరియెప్పుడునెచ్చటనుందురేమిమీ॥ నామమువాసుపూర్ణగజినకవలతి॥ నీగుండపుడన్న
వీ॥ తామయుడామయుండనుదశాస్యునితోగలరూపమేర్పడన్॥ క॥ దానవశిల్పాచార్యుడ॥ నేనుమయులనునెవవాదని॥ దువ
దనయి॥ మ్హానిమంతోదరియన॥ గానోప్పుమదీయపుత్రిగాంభిర్యనిధి॥ ఉ॥ నామహానీయశిల్పమునునానుగుణంబులుమెచ్చిచే
వతల్॥ హేపయనంబ్రసిద్ధిచహీయించియచ్చరలేమనిచ్చిరా॥ హేమకుగామనోజ్ఞమగుహేవపురంబుస్సజించియచ్చటన్
హేమనుగూడినేనునుఖియించితిఫంచశతాబ్దముల్రహీన్॥ శా॥ ఏమోయీశ్వరమాయయేనటుగదంప్రహేమతోనున్న
చో॥ హ్యామోహంబునబెద్దకాలముక్షణంబైతోచునాచెల్వనె॥ మోముకించుకచూడకున్నసిమిషంబుగల్గుటామోచునెలూ
మేలెట్టిదోదానిసిట్టుతెడవాయన్లేనహారాత్రముల్॥ శా॥ ఆయెంబోయెనునాటజోలయకనేబాయానలనెంబోచే॥ యో
యయ్యామటుకొన్నినాళ్ళువననాయోగంబునకదోహృద॥ శ్రీయప్పద్మపలాశలోచనగంజెన్॥ బంజెమాంబునయో॥ మా
యావినేమటిదుందుభింబిదపనిశ్శుంబోదరికన్యకన్॥ చ॥ అనిమిషులంతటంబిలువన॥ కింననెడను॥ సీ॥ హేమహోయిననానెడనో
టవసియింపసహింపకసంస్మృతిప్రవ॥ తానముజుగుస్సగాగనివిరాగుడనైతపమాచరించుదో॥ పసెనామకట్టిరూసుతవివాహ

ము సేయదలచియున్నాను || క || తగువాని నెందుగానక జగతి గ్రుంప దెదరా త్రి చర శేఖరసి | దగుకులమునామమేవిను | ద
గురుననుచుదోచెనేసెతగువివరింపన్ || ఉ || నావినిప జ్జగత్తుమమనంబున సంతసమందయోమహా | త్రావినునాకుబ్రహ్మ ప్ర
పితామహులు జ్ఞేయబుల స్వప్నాత్ముడన్ | చావనమూత విశ్రవుడు మజ్జనకుండ జగంబునకదశ | గ్రీవుడున బ్రసిద్ధుడనరీణ
పనాక్రమధైర్యధుర్యుడన్ || మ || లపణాంధోధిగభిరభేయవృతమాలంకాపురంబేలుడున్ | స్వవయోరూపకులానరూపయగు
కన్యంగోరుచున్నాడీ | దువివాహంబునిలినక మయుడుసంతోషించియహుకండితండువుమత్పత్రిపరిగ్రహించుటక నూ
చువోహుంకటకన్ || క || అనికృతనశ్చయదైయద్రుజమణికి దారవో సెదనపుత్రిమయుం | డనలునిసన్నిధినతడుం | దనరు
చుచాచిగ్రహణముదగనానరించెన్ || శా || మూణికృష్ణ స్వలకకణస్ఫురితమామందోదరీకన్యకా | పాణెంబట్టినసాక్షికోదయ
ముంపాపశ్చేదనదశగ్రీవుడైన్ | త్రోణేనాయకయెంత తామసగుంధుడైనచోనద్గుణ | శ్రేణిన్మించినవారిహిందోలసినంజే
కూరుడగ్ధావముల్ || ఉ || రాక్షసరాజ్యలక్ష్మీయనరంగుపహించినయప్పయోజప | త్రేక్షణిల్లు పెండ్లియయెంతయుజే
డగదశాస్త్రివాచసా | భృత్యుడుమామకుటబహువిధార్చనచిచ్చునాతడన్లలా | టాక్షునిసయిననొంచునొకయద్భుతశక్తి
యొసంగింపచుచున్ || క || ఇవిపరమఘోరసాధన | మదిరించినట్టిపగతుసేనిజెరుచుజెట్టిదుమీదగానివయవకు | మదురొండె
దువారిమనసెందులనయెన్ || గీ || రామయాశక్తిగొనిగాదెరావణుండు | మున్నుచునలక్షణునినొంచిమూర్ఖువుచ్చె | నది
యుజుమూర్ఖునినొందించునర్థియాశ | వలెనిరర్థకయెచన్నపగలబాగిలే || మ || అపయెల్లనీరఘువీరసివెలుగవేయాగౌధలట్లుం
డెని | ధ్నువివాహానాస్యమూచరించిదశకంతుడంపసాచుచున్ | ఛవిమీట్ బటిపుత్రికాదుహితవజ్రజ్వాలయన్దానిచాంధవు
లొరామనిగుంధుకర్ణులనుదాహుంబానన్చేసెమహిన్ || మ || సరమంగేసరమంజ సారభవతేసాండర్యలీలావిలా | సరమనై
భాసురమృగమస్త్రామింపజేయిపగంధర్వశే | ఖరుకన్యామణిజిన్నతమ్మనకువేడుంబెండ్లిసేసెనీశా | చరవంశగ్రణి
యట్టశాసనుడునిగొధాత్రిముప్పొంగున్ || ఉ || అవటకొన్నినాశ్యకుదశాస్త్రినిట్టపుచేపయెనమం | దోదరిగాంచెనొకకా

—(* ఇంద్రజిత్తుజననము. *)—

సుతునుద్భవు రాతనపుత్రిచక్రపాదే | గోదసి భేదిలన్సురవరుల్ బెగడన్ఘనలీలమోయగా ! నాధృతిమేఘనాదుడనునాఖ్యయి
డెన్జరకుండువేడుకన్ || చ || చిమిగులవృద్ధిబొందుశిభిచెల్వననద్దశకంరుమత్రుడ | భ్యదయముజెందుచుండెనితృపావణ
పెంపుననకుర-మూరుడే | కదమటియింద్రజిత్తునబ్రకాశితనతైలంగెల్లజానకీ | హృదయనరోజమిత్రవివరించెదమీదగధా
క్రమంబునక || చ || వినుమటమీదబ్రహ్మయోదవించినసిద్ధురమబ్బుకుంభక | ర్మునిమొగమూసజాగ్రదవరోధమునర్చినబవ్వలింప
గాద్రనకొకయిల్లు గావలయుదానవనాయకయంచునన్నతో | ననుటయునాతడప్పనికెనుప్పడపంచెననేకశిల్పిన్ || వ || వారు
నుదదాజ శిరంబునధరియించితన గంబు || సీ || చికిత్సప్రాగంపురిట్టికెలగోడలుపెట్టిపల్లపుగారలననులాసర్చి | మూలలరా
కంబముంబెకుర-జతజేసిజాళుప్రతిమలచాలచుచ్చి | తొలకించుపవడంనదూలమల్ పైనుంచిపచ్చరావలకలుపాదకొలిపి
పుబుడిడిరామొత్తములలోపలనమర్చిస్పృశకసాపానముల్ పరిఘటించి | పుష్కరాగవతర్లికల్భూరిచంద్ర | కాంతజగతులు
గోమీధికపుతలుపులు | తళుమముత్యాలసోరణగండ్లు వేడు సేయబడకెల్లుగట్టిరాశిల్పివరులు || క || ఆమడపరవెడలక మూడా
మడుడివియునుగలిగియెరిరమ్యంబై | రామఘటకణుకపటునిద్రామందిరమలరున్మృదులతల్పితలతోన్ || వ || అటులధవళప్రభా
పహసితకైలాసంబగుతన్నివానంబున || సీ || కిన్నరాదులగిట్టిగలుచునాందోళంబుమించబ్బగుగల్వరించుకొనుచు | దిక్కయల్
చెవుదొందదేవతల్ పెరగందబెట్టుగాగురకలుపెట్టుకొనుచు | గలలోనదిక్పాలకులమీదననిమాటుకొనవారిగనిపండ్లుకొరికికొ
నుచు సెలవులలాలచిప్పలనప్పటప్పటికించుకించుకచప్పరించుకొనును | మరలుచునుబారలుచనుచే నువజిచివిగుల | జెవ్వటల
దొప్పదోగుచునివృద్ధించినిండదామసనుభుమిచ్చునిద్రగలిసి | కాలముగ్రమించెనకుంభకణుకడధిప || క || కూరుడుడశముఖుడం
తబ | యోరుహభవదత్తపరమదోద్రేకమునన్ | మేరదలంపకదృష్టప్రారంభమునందెబద్ధియలవరిచెన్నపా || అదియెట్లనిన ||
సీ || గరుడులగరుడకంబములనేకట్టిగంధర్వులగంధర్వతతులనడచి | యతులబతులయటులబాంకగచోలిఖచరలగుచరులగాన
దల్చి | కిన్నరులన్నరులన్ననినొప్పించిసిద్ధుబద్ధులజేసికలచి | సాధ్యులుసాధ్యులై శరణుబొందగజేసియమరులచమరులయంద
కనిచిభోగులవిభోగులనొనర్చియోగితతివి | యోగితతివలెబలువెతనొందజేసి | చారణానిలతుషితభాస్వరులనొడిచి | యద్ధతే
జంబుగాపెలంకేశ్వరుండు || మ || హవనంబుల్ భువనంబులుంజెరుచుమాయల్ దాల్చుగూల్చుకెనుధా | శివనంబుల్ పవనంబుల్
లక్ష్మజులన్ భేదించుభేదించుద | ద్భువనంబుల్ భువనంబులున్నతటినుల్ బంధించుమంద్రించున | త్సవనంబుల్ స్లవనంబుజెందగురు
లుద్యన్ముష్టినొంచున్నడిన్ || ఉ || అంతటకొన్నినాశ్యకుధనాధిపడంతయునాలకించి | దుణ్ణేతవహించుతమ్మునికేసేతియుధర్మపు
దొప్పకూరిమిన్ | దూతసలిత్యరంబనుపదుశ్యకునంబులతోడలంకకున్ | భీతికేగివాడునువిభీషణముందరగాంచెగాంచి
నన్ || ఉ || అన్నగౌళివానిహృదయంబలరంగబహుకరించి | మాయన్నకు సేమమేనదిసహజముగాంచునెపుత్తులెల్లసాఖ

న్నతిలేక దాకుశలయుక్తులెయాపు యమత్రులాశ్రీతుల్ । స్నిటకలనంపెటతినేడననంతయువాండుదెల్పినన్గీ॥ కొంతచింతించిమహితోక్తులుసకార । వమునవిన నేర్చునేపం క్రివదనుడేల । యన్నయిప్పుడలపెట్టెనైననేమి । వచ్చివేగదరంమనివాని గొనుచు॥మ॥ గణనాతీతనిశాచర స్తవములకర్ణించుచుగంకణ । క్వణనంబుల్దగజామరంబులబరీవారంబువీక్షణభాం । గణసమృద్ధమువేత్రహస్తు యడుపంగానిండుకొల్పన్నరా । వణనింజేరివిభీషణుండెటికైకమాతగాస్పించినన్గీ॥ ధనదాని దూతయువినయం । బుననించుక చేరిమొకటముకుళితకరుండై । దనుజులబహుగమృద్ధం । బుననొదుగుచునలిచిపం క్రిముఖతో ననియెన్గీ॥ ఊ॥ సావ్యమిపరాకుదైత్యకులవంద్రత్వదగ్రజుండైనకన్నర । గ్రామణివలెతత్తగారవయు క్రిసమానుడౌటమి । సేమమువేడిమీకొకవిశేషహింబెటిగి పుమంచున । స్నిమెయిబంచెనెయ్యమువహించివినుండదివిన్నవించెదన్గీ॥ చ॥ సవతంబ రోపకారకృతినట్టుటయెసుకృతంబుఖేరపా । పముపరపీడ సేయుటయుబ్రహ్మకులంబునంబుట్టిదేవతా । ప్రముఖవిరోధము ల్ నెరపచాడియెధగ్గుముచేతగాదెయి॥ సమధిక సంపరల్దొరసిసంతతమందరమున్ సుఖించుటల్॥ ఊ॥ నాస్తికుడన్ శరండుకులనాపకుండొగడుడప్తవర్తనం । బాస్తికతాధురంధరునకర్త మెయిచ్చుకన్యచేనదో । పాస్తికుటించినాడవుకృపా గుణసూన్యుడవెభుబాబల । ధ్వస్తులజేయ నేలనుకవర్కులనార్యులధగ్గుధర్మన్గీ॥ ఊ॥ నందనమాడియాసరవనంబులగూర్చివచ్చురోవధూ । బృందముబుట్టెట్టిచెఱచెట్టితివార్యుల సేయుయాగము । స్మరిందజేసి తార్తులగమానులంబంపితవ స్మనాదులే । మందురోయిచ్చయంఁబుగవైతివితెల్పెడెట్లునీకన్గీ॥ ఊ॥ గొట్టుతనానడన్ వెడలగొట్టినట్టునురట్టడంచు దో॥ బుట్టువనొటంబొడనకపోయితింబుట్టుబాపినన్జుట్టుమువైనదాళుడుఁజూరతయేజడదారికెద్దలం । బట్టివధిం చుటల్వెడగుభావముమాచగదయ్యతమ్ముడ॥ మ॥ హిమవత్పర్వతతుంగశృంగముననేనిన్నాళ్ళువైవవ్రతం । బమిత్రద్రుహన్ ర్చివచ్చిభవదీయాద్వైతమాలించిధ । ర్మముగాదంచుట్రబోధ సేసిననుంచాటించివలశోచిత । క్రమముంగైకొనుముంచుచెల్పుమనెమిత్త సావ్యమిరత్తోధిపా॥ మ॥ అదిగాకస్యలకల్గెగన్గానియసూయామగుండొవానికా । పదచేకూరునవశ్యవట్టియ శముంబ్రాపించెమీయన్నయే । యదితారగణగవిన్నవించువినుడంచున్మాతకందోయునె । స్మరుటంజేరిచిపలెనగ్రమృర మదాంధుడొదశగ్రీవుతోన్గీ॥మ॥ దితిజాధీశ్వరయొక్కనాండుతుహినాద్రింజేరిమీయన్నయం । దలసాభాగ్యనిరూఢశంకరుని యధ్ధాంగంబునమ్మించుప । ర్వతరాటగన్యకనట్టెచూచెనెటులంబ్రాపించెనీభాగ్యమి । సతికంచుందనసప్యనేత్రమునగీర్వా రోషమగ్నాత్తుండెగీ॥ ఇటులంగుటిలబుద్ధినిక్షించుయత్నేను । సవ్యలోచనంబుక్షణములోన । దివ్యయోగమహిమదేవిగర్భము సేయ । నేమిసేయువాండనికననుచు॥ క॥ విత్తవిభుండడలియగ్గిరి । యుత్తరశృంగముననియమయ క్రినిలిచియ । స్తోత్రపదశ తక్షము । లుత్తమశైవవ్రతంబులొనరించునెడన్గీ॥ ఊ॥ భూరిజటల్ప్రవాళములపొల్పుగనన్ ఘనబాహుశాఖలన్గీ॥ మీరియ పర్వపర్వ సుచి కుకొనంగొన్నెలరేకకోరకా । కారముబూననీలగళకాంతులులేటులనిటుజెందమం । దారములీశూలిధననా ధునకుంగనిపించియిట్లునున్గీ॥ ఊ॥ మెచ్చిఃసితపంబునకుమీటగునిష్ఠకునివ్వుహంవ్రతం । బచ్చలభక్తి నెవ్వరుబ్రయత్నమతోనిటు లంఘుటంపలేరచ్చుగమున్నునేసలిపినట్లనెసర్పి వీవాకొండవే । నిచ్చితి నాసఖిత్వమువహంపుముమాత్తులితప్రభావమున్గీ॥గీ॥దేవి నేదృష్టిగంటివాదృష్టియొకటి । యామధరా రేణుపరివృతజ్యోతిగతివి । శంగరుచిగాంచునేకపిశంగనయను । డనగనెందునవె లయు సవనఘనీపు॥చ॥ అనివరమిచ్చి కూలిరజతాద్రికినెచ్చెలికానివెంటదో । దొంగిచనుచెంచెనట్లుగుటగోపమసూయ యుంగి దుధగ్గుర । ర్తవమునమస్తదాంధవహితంబగునగ్రజుబుద్ధిమాటజే । కొనుముశుభంబుమాన్పుచేడుగుండనమేలనిదూతదె

—(* కుబేరునిపై రావణుడు ద్వేషించుట. *)—

ల్పినన్గీ॥మ॥ పదమోముల్ప్రళయారగనింబములరూపంబుబూనగోపంబునన్గీ॥ రదసంఘట్టనమాచరించుచునదభ్రాహ్మకు టుల్మెర । నిర్వదికన్నుల్జ్వలితాగ్నికుండములయుగ్రశ్వలబుసూచింప మూర్ఖుడశాస్య డుదూతబాచి మిగులంగ్రూరా త్తుకయియిట్లునున్గీ॥మ॥ మంచితనముననితబోధించువాడ । పోలెతనయుగ్రతపమునుశూలితోడి । చెలిమియునుగల్గిబలిమియుం చెలుపబంచి । డెరుదొరనాచెంతనానలేక॥ఊ॥ రొక్కముగన్నకలిమియునుగద్రునిచెల్లియునంనుకొన్నెదు । ర్వాక్కులబ నెన్నిసెప్పియునురమ్మననీవెటుగాడవచ్చినా । ఎక్కడమూర్ఖయంచడిదమెత్తవధింపకుడంచుదమ్ముడన్గీ॥ మొక్కనదచ్చిదూత శిరముంచెగవ్రేసెవివేకశూన్యుడయి॥ మ॥ అలకాధీశునిదూతనిట్లుగనుపాదాంతంబునొందించియా । తలయన్ మొండెము గొల్పులోమెలగుభృత్యశ్రేణపాల్చెనెట్ర । జ్వలితాత్మగ్రదవాగ్నివేమిడిచినజల్లాలునేసీతివా । కులముభూతంపశ మిడుచునేకీసుకకాకుత్స్థాన్వయగ్రామణి॥ క॥ చెనటియనిదశముఖునినబనిలేదశనిహితోక్తిబ్రకటింపదలం । చినధన నాయకుననవలెజనవరవినుమంతనదశగ్రీవుండన్గీ॥ గీ॥ తనయమాత్యులగనుగొనిధనదుమాట । నింటిరేయిప్పుడెంతగర్విచి నామ । మాకుదనకున్నపాటివివేకమున్న । చేప్రబోధింపదాగాక నెవ్వరింక॥ ఊ॥ పట్టణమాత్రమించితనుచాటగదోలిగనో ర్చితానువో । బుట్టువుగానబోయెనటపోవకసిల్చిననేమిసేయునో । గట్టిగబూతమిప్పుడలకాపురిమట్టడిచేసిగట్టునీల్ । ప

శ్రీ మదుత్తరరామాయణము — తృతీయాశ్వాసము.

తొనక | ద్యక్షునరాధరంబదరేసంబుజపత్రగతిందదుద్ధతిక || మ || అసిగర్వోదితవిస్ఫులింగమయమైనస్తాలశీలకి |
 లసముజ్జృభితమై గదాముసలశూలప్రాససంప్రేరణా | వసరానోయ్యగృతాభిలదనవచావ్యాపారమైయత్సరా | తు
 ససంగ్రామముచూచుభేదరులకుగల్పించెద్యక్షర్వముల్ || శా || దోషత్తుగతరంగముల్నిగడగ్గోరాసిమీనప్రభల్ | మీ
 రక్షనైకచంప్రబుబ్బాసగగాంభీర్యంబవార్యంబుగా | భేదభా కృతిరావమొప్పుగరిభూభృతోటటబూదగా | బోరా
 డేవడిమష రాక్షసబలాంభోరాసులంజూరితోన్ || అప్పుడు || ఊ | కూలెడునేనుగుల్దెరలుగట్టములకొకరైల్లులేరు
 లుక | వ్రాలెడిటెకెముల్దునిసివమ్ముగుభత్రములాడునట్లుల్ | దూలెడిరూపులకొదొరగుతోరపునెత్తురుపేరులందుమై |
 చేలెడుపీనుగుల్గలిగితితలబోలెడులెండుసేనలక || ఊ | రాక్షససేనముందరదిరంబుగనిచ్చిరణంబొనర్చున | య్యక్షులబా
 చిపజ్జిగముఖుడక్షముడైనజన్మన్యరక్షణా | ధ్యక్షులమారొగనకబనిచితానునునిర్వదిచేతులకగదా | సేతురికాదిసాధన
 విశేషవిద్యుభముగానుపించినక || ఊ || బదరకయ్యులుకదనుజశేఖరుబిట్టెదిరించిభీకర | ప్రదరపరంపరల్గురిసి పైపయినెక
 విధామునచ్చటల్ | గుదిగొననించినరమునకోయనియచ్చినచోమహాదరుం | డుదురునవాకగ్రాగదయూనికృతాం
 తునిలనుగ్రుడై | క || వాయుప్రబలువిడికుజముల | దోయుతెజంగునగదాహతులచేడితిపాల్ | గాయత్సేనగూల్చెభళియ
 నిశుకసారణామలెల్లమితింపక || క || శుకసారణధూమాగ్రావికసేనాధీశులొకగదనదశకండుం | డొకదశయక్షులజము
 వీ | టికినతిఘృణజేసిరోహటింపనధిపా || గీ || అపుడుపటచయ్యులతిభీతులయిపూరి | గరచుయ్యులొడలుచుచయ్యు
 లటచుయ్యులయిమహావాతధూతజీ | మూతరీతిజనిరరాతులలర || ఊ || విచ్చిననొచ్చిననెట్టచివేడిసనోడినవారిబోవనీ | క
 చెప్పగుల్దయూరహితులైయలకాపురిదాకగోటలో | జొచ్చినదాకవెంటబడిశూలములకబలితపుట్రెలెల్ | గుచ్చి
 రివాచ్చివచ్చిగదిగోయనిపారులుతల్లడిల్లక || మ || ప్రకటక్రోధమునకధనాధిపతివంపకవేగసంయోధకంటలండన్యక్షువ
 రేబ్బుకొకగదపుడందంబయిపురద్వారము | త్సుకతంజొచ్చునిశాటకోటిపయినెత్తుల్దోమరంబుల్శర | ప్రకరంబుల్లురియిం
 చిల్వెదనకార్యంబందఱుకేసలక || శా || ఆరక్షోబలమాతనకగడువలేకాకంపముజ్జేందడా | మారీచుండెదిరించిశాతశర
 సంపన్నత్వముకూపన | వీరుండుకగదయెత్తివానిశిరముకప్రేయస్వనకగూలెన | త్వగ్రంభంబుడివోవసేలబడుపుణ్య
 భ్రష్టుచందంబునక || ఊ || కూలిముహూర్తమాత్రమునకుకదలివింగనితాటకేయండు | న్వాలుమెటుంగుతూపులనివారణ
 య్యునిమేనగ్రుచ్చియా | భీలతంజూపినకసమరభీతిజనించియితండుతాళక | జాలకవీగిపోయిననిశాచరులార్చిరిసంభ్రమం
 బునక || వ || ఇవిధంబునసంయోధకంటకుండాయోధనంబువిడిచియోధధమంబుదలకడచి పాటినమీటికొతుకంటునబడి
 మొగంబులకుతుకంబగుమందస్థిరంబుతో | బచ్చరాజగతులంగనుపట్టుకోటవాకిటరచ్చపట్టుకొట్టంబుననట్టనడి తెరువుంట్టు
 కొనిహొంగులపట్టెంబువట్టువేల్పుచలువలంగట్టినగోపురంబుడాసి | వాసిగలచిగురుతోగరులందెగడుపగడంపు దారబందం
 బులురులంద్రోచిమగరాలజోడుతలపులవీడందన్నిపదారువన్నెహూన్నపనులబూడంబూడవేడుకయగునగరిమండరి వై
 డూర్యమణితోరణస్తంభంబుకడకసరంభంబునజొచ్చివచ్చునకుంభకణాగ్రజంగుంగొగ్గ || గీ || అచటదోవారికండుమ
 హాహాసితత్ర | భానుడగుసూర్యభానుడప్పజ్జిగముఖునిఘడ్డమైయెందువచ్చెదవనుచునతనిజుట్టునరుడెంచుదైత్యులనిట్టద
 ల్చె || ఊ || సింధుప్రమించిగానియనిచెల్లెలికట్టతెరంగునన్నరా | బంధుబలంబునిల్పిలువన్నిలకేగడుపంక్తికండుగ | రావధూ
 నజూచిరోకునిలుమాచలమాఫలమాబలాపిక్తి | బంధులనొందవచ్చటనిపలికమహాగదపూన్చివైచినక || శా || కుంభీందంబు
 మృశాళముగురుములాగుదోపనానికభుజా | శుంభన్లీలసురాద్రిద్రుంచంగనియ్యుండగ్రుడైతోరణ | స్తంభంబుంబెక
 లించివైచనకడకవానసేధరకగూలక | య్యంభోజాననదత్తదివ్యవరమాహాశ్మగ్గంబునంగూరుడయి || క || అత్తోరణంబెకొ
 నినడునెన్నిసగులసూర్యభానికొమ్మిరిచోడుత్తుముత్రైరాడిలబడె | నత్తరిబరువెత్తెనచటియత్తుగుణంబుల్ || క || అలబ
 లయలిటులంబులిన | నలబలమెసకగదశాశ్మడనురావళితో | నలకగలపంగనదిగన | పలికెధనేశుండమానిభద్రునితో
 డక || క || నొచ్చిరిచునయ్యుంపురి | జొచ్చిరిరాక్షసులచాలిశునిదశముఖుని | వైచ్చెరనెదుర్పనీవా | రిచ్చగలరువిక్రమింపని
 దితినికు || గీ || అలసామిహసాపనియమిహసమర | దోహళంబుననతడుచతుస్సహస్రయత్నవీరులదనతోడనరుగుపాదేర | గ
 ల్పకాలాంకకువీంగదోవచ్చె || ఊ || పచ్చినమాణిభద్రబడివచ్చిననైకకోటకోటలో | జొచ్చినరాక్షసోత్తమలప్రకరగద
 ట్టానిమోచితూపులం | గుచ్చికటారులన్నిరికికుంతములన్పడగ్రుమ్మియూర్చినక | విచ్చినొచ్చియప్పురమువెల్వడిరుకుటలు

—(* ప్రహస్తాదులతో మాణిభద్రుడుయుద్ధము సేయుట *)—

దక్షిరకరసుల్ || ఇవిధంబున || ఊ || నాలుగువేలయత్తులనునల్లడగొల్వగమాణిభద్రుడ | వ్యేళకాన్మునైన్యములవెనొగని
 నొంచగదద్వయాధీపాలకుడాప్రహస్తుడురుచాహుబలంబునయత్తువాహిని | పాలుసొట్టెదీచ్చెమునుబాడెడుసేనలకుబ్బా
 నప్పుడుక || క || దళకతలిగవులిటువలెదలబడిపోరాడలెడుదళములగలయో | ధనులద్భటులగుభటులను | గలయొబడిపోరి

జోబగారంబూ వినయశోకముగాలిఁగూలుచాడునం | దటుకునవాల్సెదేరుపయిదానఁదైనన్యమలుల్లసిల్లగన్ || మ || ధనదుం
డీగతిమూర్త్య జెందిపదనంతక సూతుడత్రేయగ్ర | కుననం దాతటినిసమీపమునకున్ గొంపోయెయడన్బుడన్ || బునవృక్షం
బులువాక్రియుకగిరిబింబుల్ సొచ్చియున్విచ్చికా | ననముల్దూఱియుగోనలంబడియుదెన్య బొందెన్ తేసియన్ || గీ || మూ
ర్త్య మునిగినధనదు సమ్మఖముజేరి | శంఖపద్మాదిఁధులునిశాంతిమాన్వే | నంతదశక ధనుడునిట్లులన్నెకలిచి | సొలవకాత
నినగరంబుసొచ్చి యుచట || సీ || శాతకుంభ స్తంభనాహస్రములుగల్గివై డూక్యతోరణా ఖలుగలిగి | నవ్యమాక్రికవితానవి
తానములుగల్గి శిశికాంత వేదికాచ యముగలిగి | సొగసైనమగరాలపో పానములుగల్గి కప్పరాలలాపడి యొప్పుగలిగి | కామ
తార్థములిచ్చుఘనవృక్షములుగల్గి వికవక్లూరదీర్ఘ కలుగలిగి | మానజనవంబుగల్గికామగతిగల్గి | కామరూపబులుపహించు
గరియగల్గి | ప్రబలుపర మేష్టిరజతపుష్పముగాంచి | యందుపై నెక్కి యతడుతా రాదికరిగన్ || మ || ఖరఖోత్తుంగతరంగఘుఘు
మరవోద్భివ్యనందారవిం | దరజోబుందమరందతుందిలమిల్లంద ధ్వాననంబంధగం | ధరమాబంధుమందరానిలుసజేతక
శాంతినా యథాధనే | శ్వరుండుక దేప్పిరిభితిసేనగొంజంజరెవీడవ్యాడన్ || ఉ || ఆజితనూజవింటివెదశాననుడిట్లులబుప్పకం
బుశో | నాజిజయంబునున్బారసియావలంబోవుచునాచెముందరన్ | రాజిత శైలముక దపనరధ్యనిరోధకృత్యదగ్రతా | రా
జితకాలముందటచరతగ్రంసింహతరతుకోలమున్ || గీ || చూచియచ్చోటివంతలుచూడవలసి | బలసియిరువంకలును దైన్యభటు
లుగొలువ | జెలువమొలికెడుయమ్మహాశిఖం మెక్కి | యుక్కుడజరింపమారీచుడశనికనియె | ముకలభాతాచలదీర్ఘప్రచయమో
గంగాప్రవాహంతో | జ్వలడిండరనికామమోశిబరయోషాధన్వముక్తాస్త్రుని | ర్దభితప్రాచితచాపర వజమొవారంజిల్లు
లెండానుచేతులక్షేపండిన రెల్లుటల్లుననుమాదోషాచరగ్రామణీసీ | శైలజానహసగోజ్వలరుద్రకన్యకాచరణలాఠాపంక
మొకసినదియొ యిదిగంబను పెరనింపొందుగావునవిపులంబుగాబల్లునించినదియొ | తనగిరికెత్వమందటకుదోపనభంబుమించు
పెంజెడలువహించునదియొ | నానుభాగచరద్భుజంగభోగమణీసమంచితప్రభ నాక్రమించినదియొ | లేకధనాధుగలిచిత్రలోకవి
జయ | వాంఛకుడెందు దేవరివారికోప | తాపమునుండినదియొ నాడరూతరణకిరణగరిగైరికంబుగ్గిరి వెలింగన్ || చ || తరుము
గజైత్రయాత్రచను దెంచిననక గనియాకుభృత్తునిర్మరములబాద్యమిచ్చిరవిసంజ్వలితార్కమణీపథాంబం | పరలనివాల్సేసివ
నభవ్యశుకాదివిహంగమోక్తివై | ఖరిమతిసత్వదేకరజపకాంతుల వెల్లడనంబుంబూవుచున్ || సీ || చిగుంజొంపమలరంజిల్లనీ
యలతోట బెలుచపర్లకువేడసేయునేయొ | విరిగల్వనిరులచేవెల సెనికొంబనిందుజంద్రణాటు మకేళసల్పునేయొ | సంతానకు
సునుగాననలూ నెనికొంబనదేవకన్యకలుపర్తింతురేయొ | పుష్పపుష్పొడిదుమ్ముబొదలెనప్పొదలలోసిద్ధాఖిలపుడు వసించునే
యొ | తన రెటలుబిల్వరువాక్కునకుపులివట | బ్రచుధవయ్యలకివిచ్చప్పలులేయొ | యనుచుమారీచుడెట్గింపనచటనచట | నాన్య
సురభర్తవిహరించునవసరమున్ || సీ || చిమ్మచీకటిగ్రమ్ముక్రొమ్మానిగుమినల్లిబిల్లి యాదాక్షిపందిల్లినడుచు | వడిచాటుకిరితే
నెవాడకలందరుల వెంబడిఘుంఘుమనుమ్మగమదముతాంబూలుపొంబువిరవాది నాదలలోగుంపులునడుసురప్పొన్నపుష్పొడిదు
మార | మొలసింలేదెమ్మరలయెమ్మెగనుకమ్మబంగరుపూదోటపజ్జనమరు | మరకతనిబద్ధభూములమలయురేవ | లుంగగాతిన్న
యలచెన్నొసంగుబొగడమానినిడలంకునొకకొనలోనన్ | బుప్పకవిమానవటుసాంగిపోకనిలిచె || చ || విచించ బత్తికంధ
రుంబునివ్వెగగండియి దేలనిచ్చటి | న్నులిచెనుశక్తుడెయిశమనిల్వగదీసికిర్గమస్థం | బులుగలవోటుచూడుండటబొండనిమంత్తు
లబంపవారిల | కెలకులసంచరించి పరికించియు హేతువుగానకయ్యెడన్ || మ || అలమారీచుడుదేవవింపెయిదియ యాద్యతు
నింగానియొ | న్ములదైనూనిచరింపదోయతడుక్రోధోదేక్షయెన్వెనో | తెలియుండంచనుసంతలోకవిటుడైచిప్రాస్థుండయికుబ్బ
డై | బలధుక్యండగునంది యందుగనియప్పొలస్త్వతోన్లునున్ || చ || నిలిచెవిమానమంచురజనీచరనివ్వెగగండనేల | యానెవున
దేవితోహరుండు నేడువిహారముచేయుచున్నవా | డలగరుడోరగామరవియచ్చురువోడుదురీడబాడనిం | దులకరుదెంచినీ
బలముతోజెడిపోకతోలంగునావుడున్ || చ || పటపటపండ్లుగిటుకొనిపత్తిముఖాసురభర్తపుష్పకం | బటుడిగిశంభుడెవ్వడ
హహాననునివ్వెడునంతవచ్చెనే | యిటానునీశివున్నిలువనిచ్చినయట్లులగాచెయించుద | త్రటముననుండియగ్గిరివతంసము
క్రిందికివచ్చిచెచ్చెన్ || క || ఉరుశూలముగొనిరెండవ | హరునివలెనుదీప్తగ్రహముమీఱగవా | నరముఖమొందిననందిని |

— (*) నందికేశ్వరుడు రావణునిశపియించుట. (*) —

దిరికించిదశాననుండుపకపకనిగియెన్ || గీ || ఇవ్విధంబునదనుబాచినవ్వుచున్న | యతివిమూఢునిదశకంతునట్టెచూచి | యప
రిశిపుడైనందీశుడాగ్రహమువ | హించికటతటమదరగానిట్లులనియె || చ || కపివదనుండనైననుగన్గొనివవమానదృష్టితో
నిపుడుహసించివావుగదయ్యాదృశవక్త్రముఖుల్లుఖాయుధుల్ | కవులికసికులంబడపగల్గెదరంతటగండ్లగర్వమున్ | దపమున
బుట్టుబెట్టిదముతానెయడంగడురాక్షసాధమా || శా || శాపోక్తుల్ చరింకున్న నెదిరించకరాదెయెంపేనినిం | దాపారయ
రిమున్నుగామృతదవైనావిట్టిపినుంగుపై | నేవుంబాపగనర్హమానెయిదిగాకీచేయపాపంబుచే | నాపద్వార్ధిమునింగ

త్తలఁజూ| క్కలులకదీవిపెల్లగిల్లసురలాకంపింపనంభోనిధున్| గలగకదిక్కులులాడ్డగిల్లబడినోళ్ళందెట్టువాపోవగక||క|| తల
చిరిమనుజులకాండ| ప్రళయంబిదియనుచుదిగులుపడిరిమరేంద్రా| దులుయత్తునిద్రసాధ్యులు| కలగిరితోలగిరిపదంబుగ్రహ
రాణ్ముఖ్యున్||శా|| ఈరితిజగముల్దలంకరగనువేయేంద్రార్తుజైకూయగా| నాంతోవిభుజైన్యపాటుంగదైత్యశ్రేణికిన్సి
రుము|స్నిరయిపారంగనేమిసేతుమనుచున్సిర్విణ్ణతంజెంచిన| మూరీచాదికులాతంగనియసామాన్యత్రయోధంబునక||గీ|| పలి
కిరవధారువయితేయపట్టభద్రభద్రగజచర్మధారిపైభక్తియుంచి| యుంచితోక్తులనతఁనుతించితేనే| యీగరోధంబునెడవాపు
నీక్షణమున||క|| హరుండున్నైకరుణానిధి| శరణన్నబంగ్రహించుజగతినతనికి| బురుదున్నదేయజకనకాంబులెన్నగలేరుత
స్వభావంబునక||శా|| ఆపన్నుండగుపంజ్జికంతుండియీనంచుకలలాటేక్షణ| శ్రీపాదాంబుజముల్మనోంబుజమునంజెం
తించుచుకవేదవిద్యాపాండిత్యముసర్వశాస్త్రకుశలత్వంబుకమహాసాహితీ| నైపుణ్యంబునుగానుపించుబాగదెకగంగోర్చి
తుంగార్చటిక||శా|| అస్తోత్రంబుకామనోద్రణిమకాభ్యానాపికాయాశ్వదుండస్తోత్రప్రియమావహించిపెనువ్రేలావేళై
నైత్తిరక| హస్తంబుల్వేషలంగబాపికొనెదయత్యస్వామిపాలస్తల| న్యస్తప్రాంజలియైనుతంపదోడగెకగంభీరవాగ్ధుంభాక||
రెగడ|| జయజయశంఖరపాధువశంకర| జయజయరిపుభటచయనాశంకర| శరణనిరంజనత్వజ్జనరంజన| శరణప్రభంజనజగద
వభంజన| పాహిపురాహవబధురవిక్రమ| పాహియవిద్యాపంకరవిక్రమ| యచ్చుగనినుదెలియపుతోలిచదువులు| మెచ్చినె
త్తువుమెంగుపదవులునీకెవ్వరిపైనిలువదుకోపము| లోకులకెంచడెలుపుడుప్రతాపము| పరుదుగర్జననుడనుభావవిభేతము| బా
రయదునీమదిబూర్ణామోదంబభవునిభవున్నమితదయాపరు| నభిమతియింపువచ్చాదులనోపయ| బలండునుదాండుండంగ
లుపోకొప్పుండం| జలచిత్తుడంగడుజడుండన్యిష్టుండం| నేమిముఁబొగడంగనింతటవాండవ| స్వామిమదమక్షిశరణచ్ఛాడం| నీ
దాసుండనికనేమిలెచకు| నాదుర్వృత్తిమంబుననుంపకు| మెరుగకచేసితినిపుడపచారము| శరణన్ననుగదనతదెవిచారిము
వలసితినిసేవకులమహత్త్వము| తెలిసితినియ్యెడినేవరసత్త్వము| నీకనుదెరచినెగడుచుజగములు| నీకనుచూసినెనిలువవుదగ
ములు| యిట్టిగుకుసరియేననిహెచ్చితంబొట్టిక్రొత్తననపొగడగచచ్చితి| నాగుణమెంచకుననుచాకింపుము| నీగుణమెంచదనీవా
లిపుము||చ|| అనితనుప్రస్తుతించినదశాననుజూచిపురారినవ్వచుక| దనుజవశేన్యోనిస్తుశింకర్దయమెచ్చిఁద్రైత్యశాలివచ్చి| దను
నుతియిచ్చితిజనుప్రియంబగుచోటికినిఘజాబలంబనితరసాధ్యమంచువినియారయన్యోనిం| తెయయ్యెడక||గీ|| మత్స్యదాంకుష్ట
పరిపీడ్యమానరిజత| పర్వతముక్రిందజేతులుపడినయపుడు| జగములద్రువవిరావంబునలిపితందు| వలనరావణుడనుపేరివెల
యుమనిన||డ|| ఆదశకంతుండిశ్వరునకానతుండైశివనన్నుబోవనా| హాదముగల్గెనేనియిసుమంతంగొంతుయలనేనియాయావుక
నీదగుచంద్రహారమునునెఱుమిసంగుమటన్నశంభుడ| కైకదువయిచ్చిపింమటనభండతరాయపునిచ్చియిట్లనక||చ|| దిశజాధే
శ్వరనిపుకోరినక్రిముకదీర్ఘాయువుకనీకుని| చ్చితినిక్రొత్తననీతంజేకొనకదుస్థీలుండనైనంచునా| చ్చుకొందించితినెమావరి
ముమంపేదేరుఁబొమ్మన్నచా| నతఁడాశూలికెఁమొకివీడ్కొనివినునారూఢుండైయుబ్బుచుక||క|| తనపరివారిముగొల్వం
గం| జనియెకరజతాద్రికిగిస్వచ్ఛందగతిక| మనుజేశ్వరయనికుంభజాండినకులునకుదెల్పిమఱియుసిట్లనిపలికెక||చ|| ఇనమఁశో
త్తమవింపెపజ్జీవదనుండిలాదుకైలాసవా| సునిదేమన్ననగాంచిపొంగుచుంబ్రహ్మస్తుండాదియానైనికున్| తనుంగొల్పంజని
హేమకూటహిమవత్ప్రాంతంబులకంగంధమా| దననీలాచలపారియాత్రములమీదంగ్రీడనల్పైకారహిక||మఱియు|| నీ|| దరియిం
చునొకవేళజంబూనదీతీరసౌరజ్ఞవాల్మీకాస్థలములందు| విహరించునొకపూటవెల్పురాతోటలబొదలుగొజ్జగిప్రాప్తపొదల
యందు||గ్రీకించునొకపట్లకేసరశ్వేతాంజనాద్యద్రిరాధధిత్యకలయందు| నలకునొక్కడకేళినగుణోదమానసప్రముఖదివ్యస
రోపరములందు| నన్నెలవులందుమెలంగెడునమరభవర| యత్తుకిన్నరసిద్ధవిద్యాధరాష్ట్ర| రోధుబంగాదికులుమహాత్రోజమొంది
తనుగనుంగొనిపాంనభృతముఖుండు||నీ|| పట్టణంబనరాదుకట్టాయితంబుగానట్టేముట్టడిచేసిచుట్టివిడియె| బలవంతుడనరాదు
బలియుడైయెంతదవులనున్నవడినేగిగలిచివచ్చు| సురజాతయనరాదుకరమల్లియెటుబన్నజననీకశస్త్రాస్త్రసమితినించు| ద
రణీశుడనరాదుతనకునోడినన్నదాకనిరసమునవీకజూపుం| దాయపునెలంతయనరాదుపాపమునకు| భయపడకనెటులయిన
నుబట్టికలయుర్హవస్తువులటగలవనరాదు| దుడుకుమయిజొచ్చికొనితెచ్చదుట్టుడతడు||చ|| ఇచ్చెలుపునందనయిచ్చుకువచ్చిన

—(*) వేదనతనిజూచి దశమఖండు మోహించుట. (*)—

మోహునచచ్చటచ్చటనచ్చపలుండునిచ్చలుమెలంగుచునొకనాడుహిమవత్పర్వతంబునకును తరదిగ్భాగంబుననొక్కసుంద
రోద్యావంబునందర్పించియచ్చట||నీ|| ఘనమండలమనుధాకరమండలమనిండునటులమోమునజటాచ్చటలునెఱయె| వలజకి
వలుచికుగవలనొప్పుమృదువల్కలంబునగుచల్లికుచంబులారయె| దెల్లకుచూపులదెటిగలిచికయికోనియెనోనాగ్రిందక్కష్టాబి
నంబువెలయె| నభిపాళిబెడగుమాన్మకుమంచునుడులుకైవారెచాన్పటికొళిక్షమాకడగ| గళసుమరిజంబురొరనినకల్పలతక|
భాగుగవిఘాతినేతమయిదీగవెలుగ| నొంటిగిరికన్యవలెనడమన్నతననికనైనొకకతెజాదెరాక్షునిచుండ||గీ|| చూచి

యాచేల్వచేల్వంబులోచనము కబ్బులంబున గాఢమును బ్రసన్నమును బుష్పకముడిగ్గి నరభ సంబులదడ ౪౧ భాగవదశాస్త్రము
కెన ఎజ్జెను ఖుడుసీని నీకులంబెయ్యః నినామమేమందు రెహ్వా రాసవేయందువదన కలిగిలేచా యంబుకానపాల్ గావిం
చియేలకృశించె చేయగురుబోడి సైప్రా నాధుడయినను నేలుభాగ్యమెహ్వా రకిగల్గెనెం న్నెలాడే యేలకంబానరించియీచె
ల్వకంటినోయింక తపంబేలయేనయన కాక చెందిన సీతెలాకువ టితనువు వెండియు శగాంచుననిలంచి చూపలులి
యిచ్చి వేమలుతాపముంచె దేమినిచర్మలెఱిగింపవేల తాగి డేసీదిగగుబ్బచన్నులకునీ సజీపె న్నెగులున్వీరివికా సీబటువుంబి
లుందులకునీయెల పాయవుకల్గికింతిరో యీబనుమలబుకల్గిరి మెయి తల వేణియు పట్ట చీరలే యీబిరుదైనవల్లలములిత
పమిష్టమనోజభోగ మేసీ అణుమధ్యనీమధ్యమణిమంబువహియించువాహిక టినికట పహిమ గాంచు గిరకుచక్కికుచగిరులొందు
గరిమంబునలి నాటినీతైప్పలలరులమీమఃఖన శేణిసేపణిమనుఘః శ్రీవా ప్రియతవనిమయి ప్రకాశ్యతకు నెక్కు నంగనసీభ ర్తయ
భిలేశతకుడగు జెలిసికువశుడగు జెలుకువిల్లు డేన్నివ యభవములుగల్గియగురుబోడి బేలతనమున సీతప బేలజేయ గొదవయొద
వినదిదియందుమృదులభణిత జెవులకియెడబంధువు నేయుమనస కల సలతయుచు పలుకులు వీనుల కేడ జేసివానివిశ్రవసుతుగా

—(౧) వేదవతతనతపోవృతాంతము రావణునికి చెల్పుట. (౨)—

దానెరిగిహీనుడనకయహీనత నాతిధ్య మునంగి యెట్లనిపలికె ॥మ॥దనుజాధిశకుశభ్యజండనుక పోధన్యండుమున్నోషునా య
నవేదంబున తిండు వేళనదయంబయి నేనువాపోవఁగా ననుభ్రేషులబుజాచి వేదవతియొన్నామలబు గావించి పెంచిన లేజవ్వన
ముప్పతిల్లుటయొ జేజేలుమునుల్ రాజలు ॥క॥ననువలసియ ధీవణసుఖం గని వేదేనహరికినిత్తు గానియెరుసకి వ్యతావాణిసీనని
యోవ్యకికయిననొసంగడమి గవచ్చినవేళ ॥ఇవ్వధంబున ॥౩॥ప్రత్యక్షాన్యమజేయడ యుడ యుడనంబాపాత్ముడవుదంధుడక
దలుత్యుండొక్కడవచ్చినుజ్జనకునిదా వేడియానప్పచానెక్కుతకుభిబూసి శిష్టముననిద్రానకుఖండించియూ హాన్యన్వా
మనశించెని శ్తపసియిల్లాలగ్నిసోచ్యెకావెతె ॥గీ॥తల్లియునుదండ్రీయునుజన్మంధనయభాగ్య మునకుగలిగియుగలగక పూర్వని
ష్టజనకునిప్రతజ్ఞగడ తేర్చుననితలంచి వెన్నునిగురియించియటదపమన్న దాన ॥క॥కటినియిచ్చటివంతలు వింటివి నా పూర్వక
ధనవిస్త్ర ముగజే కొంఁబియూతిధ్యముతడవుంటివిచటజను ముగతానీ త్రిమయనిక ॥చ॥తనకిదిదకె నంచుబ్రమదలబునప
జ్జీక ముఖుండుమీన కేతునిచిగు రాకుబాకుమదిదుఁతినదాళిమిమానితేర గా జనియిదియేమి వెఱియలజన్వనమంబూరిపోవవి
చ్చుడంచునెకలకాలముదపసిచూపునదాఁటెదుశ్చధకాంతవయి డు వెన్నునకిత్తునంచుబలు వేదురుకేకొనితండియిల్లుటక
గన్నులబాచియు ॥౪॥హరియొకావలెనంచుదపించెదూం కేక న్నరికంబుకా అడవిగాచినవెన్నెలచేసియెయ్యయోనిన్ను మం
చేసిజనకునిక గురియించినవెట్టియొయ్యెడక ॥మ॥హరితోనేబలపంతుడయినను నుమీయయ్యెర్వరోధించియుక గుడుగ్రాసివ
ధింపనడ్డ పడిదోర్గర్వంబు గాన్పించెనే హరియొన్నామముక పుకుంబెరియ నేలాయావృధాభాంతియింక తొయింకన్ననుబా
న్తుమేలగుయవ సైజకిప్రభావాధ్యుడక ॥చ॥అనవికర్ణ ముల్చిగురుటాకులగే రేడుకేలుదోయిన వ్వనజడ శాక్షిమాసికొనివాని
ననాదరిదృష్టిబాచియూ చేనటివివాదముల్విడువుశ్రీహరి నేఘులుడయిననిందనల్పు సేతగుబ్రహ్మపంశమునబుట్టియుమభగ్న
ముమానవక్కటాసీ అవ్వయంబులకెల్ల నాదికారణభూతుడగుతాతగవినాతడత డెకాడెదన పోముఖముఖాచారనాంధ
లంబులరసియచ్చుప్రదాతయత డెకాడెనియందునా యందునిఖలాశ్మలందంత రాత్నయయికనునాశ్మయత డెకాడె సముడ
య్యుదుష్టశిక్షయిశిష్టశిక్షయుబ్రతియంగంబున సేయునత డెకాడె యాగమాంవరహ స్యార్థమత డెకాడె యన్నిజగములకధి
నాధుడత డెకాడె యట్టిహరినెంచ నేరకహంకరించినిర్నిమి తంబునిందింపసికుడగు నె ॥మ॥పలుకుల్వేయును నేలతెన్నవినుమా
పాలస్త్యనామేనునా యెలపా యంబునునామనోగతులునాయున్పాభిమానంబులా జలరుద్ధారికిధారవోసినవిదుపాకంక్ష
ల్విసర్జించిపెద్దలువ ర్తించుపదంబునక మెలగుమత్ దయవంబెనోడయ్యెడక ॥గీ॥అనిపలికియందునలకభయంబుదొలక గలకబి
ల్లికిదొలగురాచిలుకపగది నావలికిబోవ దేటులయాశికినినతనునిశ రావలికినిదాళకసురకదిసి ॥చ॥శేలిమను మోవిపానగము
చేవడదేర్పక మోముమోమునంబలుమలుజేచ్చముద్దిడకదాహాలతాపరిబద్ధుజేసిని న్నలమయగౌగలింపకరహస్యముగా
బహుబంధవయిఖరుల్ దెలుపకపోవనేల నునితెవునవేణికబట్టియూడ్చిక ॥చ॥ కలకవొలంగ వేదవతిగ్రకున బెత్తిలియె
త్తివేయుడు ॥ మలకవువేణివట్టనడుమందెగిచేతికిదునకాచికెనం బులకళుకొందికయిక సిసుతుండిదిదీనితపఃప్రభావమం
చనవడియున్ననచ్చెలియునివ్యభికింజనికోధమా ర్తియె ॥మ॥ ప్రళయాగ్నిజ్వలితేక్షణప్రభలనప్పొలన్తు న్నింగల్పునట్టులసీ
క్షించిదురాత్మనిన్నవు డెరుఘండంచుజెంతించియు ॥ దెలివిన్విక్రవసుందలంచుకొనియాతిధ్యంబుగావించిమాల్పులుకుల్ ప
లికానింతయుంగలిగెనోర్వంగూడు నేయింకిట ॥౩॥ ఘోరస్ఫారమదీయజోపరహనక్రూరార్చులన్నీరుగా సీరూపంబుద
హంపకోర్చితింజపోనిస్తార్థలోభంబుచే నోరీసీవిపుండంటుకొన్నమెయి నేనొల్లక జ్వలద్వహ్నిలా సీతైర్నిదినిమించుపూ
నికనుజన్మింతుధరకగ్రమ్మట ॥గీ॥ అనిమహూగ్రతంబలికికొధాగ్నితోడ నచటయోగ్నియునుమండునటుల జేసియ

య్యోదుటనిల్చి శ్రీహరినాత్మననిచి యేవు సేడిదయిత్తుడునువినసిట్టులనియె॥ఉ॥ ఏనుజంబుగాహరిపయి కొమడిగల్గినదాననేని
నా॥ పైనలినాత్ముడాత్మయిడిపత్నిగజేకొనుమాటతధ్యమవు॥ నేనియయాఃజశ్వముననిద్ధరబుట్టిదశాన్యుబుత్రమి॥ తా॥ సుజయ
క్రియంచసెపమయ్యోదగాకవివహ్నిజోచ్చినక॥క॥ వేదవతిమాటనిజమగు॥ వేదమువలెననుచు మో॥ సేవినువీధిమహా॥ మోదము
నగుసుమవర్షము॥ లాదిత్యులుగురిసిరఘ్నశవనీనాధా॥గీ॥ యతిసుతయునట్లుగయిక సీసుతకృతావమానపవమానజాల్వల్యమా
నకోపదహానసంయోగయోగాగ్నిదగ్ధయయివిదగ్ధతాస్నిగ్ధదైవయత్నంబుకతని॥సీ॥ తనపద్మవాసీసీత్యము జాపవహిలంక
దోయజాంతరమునదోల్తుట్టె॥నదేనికుమిత్తి నేయెగుదెంచితనన్నగనిబజ్జీముఖమునకేకానబడియె॥నతడు పెట్టియెట్టెవే
యించిననల్లికిబుత్రియాటచటదెల్పె॥బహుళోర్ధ్వశమునబయలుదేరివిదేహరత్నగర్భగర్భంత్నమయ్యె॥జనకదినాయకుడు
యాగశాలగట్టిచోటదున్నించనాగేటిసురసదోచి॥సీతయనునేరువహియించిచెలువుగాంచి॥ప్రేమశ్రీహరివగునిన్నుబెడ్డి
యాడె॥గీ॥ శంఖదక్రగదాఖడ్గశాశ్లకగరుడ॥వాహనాదులుమానియిత్వోకుకులము॥ఖ్యాతిగైకొనమానచాకారమూనినట్టి
నిన్నాశ్రయింతుబట్టాభిరామ॥క॥సాకేతనగరరాజమె॥వయకుంతమునీవెహరివివైదహా॥మా॥కొకస్తనియాకవులా॥నాకపు
లుయధార్థమిదిఘృణాగుణజలధీ॥క॥కృతయుగమునవేగవలీ॥ సతియయిత॥పమొందిత్రేతజనకజయయితా॥మతదలచినటుల
పట్టిన॥ప్రతియునెరవేర్చెదశ్రుభావంబనజే॥ఉ॥ నావినిరాముడద్భుతమునంగలకోద్యవుజూచియాసతి॥ బా॥వణుడట్టుతోల్లి
యుగిరాయిడిబెట్టెనెకోధమూర్తియుయి॥పావకులోపంబడినపాలికగన్గొనిచేష్టవక్కానా॥దావలనెందుబోయెదెలియన్వల
యున్వినిపింపుడంపునక॥మ॥అరిననంగ్రంహటగుంభజుండవియెరామా॥యెయ్యెడన్నిటుం॥గనిదేమిన్నదియైనమాఘనతలో
కంబుల్ప్రశంసింపనాజ్ఞునిచందంబుననాలకించెదవుపా॥జ్ఞునిచ్చలోబూవులం॥గనునానందమనీవెకావువిసురత్తశ్చర్యలామీద
టక॥గీ॥అటులవేదవతికన్యాయలశిఖలజోచ్చిమ్రగ్గుటజూచియచ్చోటవాసి॥చపలుకపుంక్తిముఖమచ్చుకవిమాన॥మెక్కు
కొనిధూమిదిరుగుచునొకనాడు॥క॥ఒకచోస్వాహస్వరశూన్యకవినిధాజ్యాహుతప్రవర్ధి॥కీలాద్రకరానలధూమవ్యా॥ప

—(*) మరుత్తునయజ్ఞశాలకురావణుడువచ్చియుద్ధముసేయుట. (*)—

కమగునొకసవనమంటపముగనుగొనియె॥క॥కనియెవ్వరిమఘమోక॥నొనిరంమనిశుకునిసారణునిబయపహసాదనిపోయి తె
లిసిక్రమమణి॥వినిపించిరియిటులనుచువిశతిభూజతోక॥సీ॥అవధారుజయరమాయత్తుడైనమరుత్తసత్వంసహాభర్తసఃనకర్త
యమరేశ్వరనుజాడుక్రమహత్త్వవాలినంవర్తకుండుగ్రతుప్రవర్తకుండు॥బలభేదిశమనాంబుపతిముఖ్యులగుచేల్పుమన్నవా
రివహించుకొన్నవారు పశ్యపాత్రవసిష్ఠకవుశికామలుపుణ్యవాజనంబులుతత్సభాజనములు॥హయమహాణికాంతిదగుశాలయ
జ్ఞశాల॥మెచ్చివాడుహుండర్థమిచ్చిపాడు॥విప్రయోగంబుమునులచేసుప్రయోగ॥మయినదనివారు తెలుపగానాలకించి॥శా॥
అహోనాయెదుటకమఖంబొకటిసేయంబూనెనేవేట్రీయా॥ బాహజన్ముడువిఘ్నబైదవదోభాగంబులెట్లందగా॥నూహల్చే
సికొమాతమిసురలటంచుగా॥హానకీడనో॥ త్సహాశ్రీసహియించియచ్చటికిదయితస్వామియేతే॥గక॥సీ॥నమ్మియున్నను
గ్రంధిదొంమిసేయనటంచునెల్లదూపుసురాధినేతదాల్చె॥ నాకొన్నహరిధాకచేకొన్నవాడంచుకాకవయిఖరదడకరుడు
పూనె॥మించివాడితడాక్రమించియేమెంచునోయంచునంచవిధంబుగాంచెపరుణు॥దొండుచూడండుమూర్ఖుడుముండనటం
చుడొడయయిగలిదాటియుండెధనదు॥డితరులాతురులయిజాతిహీనరూపధారులయిపాసిరంతనద్దశపాఖుండు॥దారు
ణాకాడైమరుత్తక్షితి॥దెగట్టెమటవచ్చినిలుచుండియట్టులనియె॥క॥ఓయిమరుత్తక్షితివర॥నేయుదాపేక్షుచటికేతెంచితి నా
తొయ్యుద్ధమయినజేయుము॥నీయేటికివెఱచిలెనివెగచితి ననుమీ॥మ॥ననునీరాజులలిలజూజవలదన్ననైవ్యతోనమ్మరు॥త్రస్తపా
లాగ్రణిత్రుకోటికులగోత్రపాభవావారముల్॥నినకేయుద్ధముసేయనెవ్వడవునీవృత్తాంతమాద్యంతముక॥వినిగాక్షించె
దదెల్పునావుమమరుద్విద్యేషిగర్వంబునక॥మ॥ఏనుమర్వీశ్వరనేబులస్త్ర్యకులుడస్వేధోపరోద్యత్ప్రతా॥పనియాధుండదళా
స్యరామకుడమదృతకథనాధీశుము॥న్నవిలోగెల్చివిమానముకొనిత్రిలోకాతీతమాహాశ్శ్యమొం॥దిదినవాడకరణభిత్తు
యిమ్మనినప్పద్మీనాయకుండిట్లుక॥చ॥అపురమరేమిసేమహిమలన్నుగెల్చితి నన్నమాటవి॥న్నవిశదమయ్యెనాయనదనం
బగువుప్పకమన్నహించితె॥భభిభర్తయింటగెచ్చికడచ్యుకరచ్చలగల్వబోవలెక॥భువనములందుకీర్తియునుబుగ్యము
దీపసమృద్ధిజెందజే॥ఉ॥ఇంతటిధర్మశాలినిజనెవ్వరెదొరొగనిగెల్చువారు॥మృంతప్రియంబుల్లింటులయినరంగంబొనరింప
నేనె॥న్నంతకుచెంతకుబయతుంంతకునేదగువాడంచున॥తంతకురోసమిసుదెరయకధరిణికుడులేచిచెచ్చె॥క॥మ॥శ
రచాముబుబుపూనినవజకవచస్పారప్రభల్ధూనభో॥శరమల్లిండనజాండఖండనముద్యచ్చి॥జిగినిస్వనిస్ఫురకరాజు
దశాన్యుపయిజనగనచ్చొడ్డమైధారుణీ॥శ్వరచూడాపణిపోకుపోకుచునిసంకర్తుడుదాతధ్వజ॥చ॥పటకెటశామరేమిమ
తిభాసిలదీక్షువహించిశత్రుమైవలుగుటనాయమేయిదిమహా॥క్రతువింతుకవిఘ్నమైచోగులమనశించునద్దశమఖుండునుదు
ర్జయుడేలవీతో॥జలముపసంహరింపువురువత్సమునావినయమ్మరుత్తుడుక॥శా॥ఆసంకర్తుమాటజేకొనిపరిత్యక్తాస్త్ర

కోదండుడై యీసుకరోశముజ్జగించినదై తేల్లెండ్రుండపిడించినా । తోగంగ్రామముసేయనోపకవరుత్తుడొడెజుండి
యటంచాసన్నాదిగుహవభుత్బదులుమోయంబెటుచాటిందుచుకొండె॥ ఆమఖశాలజొచ్చికుపితాశ్శుకడైమునికోటిద్రుం
చియూపంములుపెల్లగించిశుపజ్జిహారించిఘృతంబువహ్నికుం । దంములడించి ఘోరతలనడంచియఘోరతనమంచు
యూజకుం । డంమెయిబలగనొక్కగతనక్కడచాసించినెకబలంబుతోకొక్క॥ హరిహరముఖ్యులభయములు । గిరికొనిశిఖికాక
హంసకృకలాసగతుత్ । ధరియించియంమహాపద । ధరియించితదీయహితమాదలచిప్రియోక్తికొన్నులీకలచంద్రములు
గాఢువేళనెంమిగాబలకరునిసంమిగొనగె । దేదగాలముమనిగ్రహితాశ్శుకనధుక్తిగలుగగాజముడుగాకముగొనగె । బా
లునీతునునేగుపదుచునేర్పుబయోవిహారంబునుదధీశుడంచకొనగె । దలవెడివలెనుండనవుబంగరుచాయదులకించినరాజు
తోండకొనగె । వివిధంబుచదచుతమమెలమికదగు । వరములజ్జుతువులకిచ్చివారుసవనభాగమల్లాసతోయిరిప్పార్థివుడుమ ।
మఖమునెవేర్యేసంవర్తమానికరణచ॥ అటులచరుత్రభూవిభునియజ్జధరాస్థలిచాసేయార్చుచుంబటమహార్చటుల్లిశలుబ్ర
ద్దలుసేయనజేయుడెధరాపిటుడుపరాక్రమోద్భటులపీకనెదుర్చుచునోపమన్నచాటదనగెల్పుగెల్పుదెల్పుచుదశాస్యుడుదిం
మరెభూమియంతయుకొన్నీ పరిపంధిచదతమఃపంకజన్యదిభూవిభుండైనదువ్య తిభూవిభుండు । వయిరిరాజప్రాణవాయు
భుజంగాభిరాజయిమంచగాధిరాజుహరిశచర్యఘటితాభిలారివీరమృగాపహరణాజిమృగయుడయలరుగయుడు । శత్రు
హృద్యదనక్షమదక్రదీర్ఘరఘోపసురధుడయికాలుసురధు । డహితసుతచారుగౌరవుండగువరుం । వుండుమొదలయినన్మప

—(*) రావణుండుఅనరణ్యమహారాజతోబోడుట. (*)—

పుంగవులుమహాగ్రుడవుదశాస్యునితోడబోరాడలేకనోడితిమటంచువచియించికోహటించి॥గీ॥ ఏమిదెలిపెదనింక శ్రీరామ
చంద్రయొక్కన్యవుడయిననెచిరింపనోపడయ్యె । రావణాసురుపైననరణ్యన్యపవ । శేణ్యుడొకరుండుదాకెనిర్భీతుడగుచు॥ఆ
వివరంబుచెప్పెదదశానుడిట్టులనెల్లరాజులకొలపుదోయింగ జేయుచుబల్వాన్వతుడైయొకనాడయోధ్యకె । తెవడిసేగుదెం
చిపటతెంమనరణ్యన్యపాలబోరికికొనివులప్రతాపముగణెంతురుదిక్కులశూరులందఱుకొక్క । అనుమానమేలవెఱచినననమా
యోడితివటంచుననుమాటచులుకుగనమానవపతిచెవిసోర । ఘనమానమురోసమీసుగనబడిచనియెకొండె॥ ఏలదురుక్తులాడెద
నురేశ్వరమంమెదిరించిపోరగాజాలుదువేస । ద్వండమునజక్కగనిల్వమబిలుగమంబ్యెక । బేలతనంబుతోఘనుబుపెద్దటికంబు
గణించుకొందురెయాలములోపలందెలియునందఱుబిరములంచుబలుకుచుకొన్నీపుద్గిస్తలంబెల్లబెల్లగింపకజాలుపెంపొందుర
ధములుపెక్కువేలుఘనగాత్రహిమనాకాశమెత్తడుభంగిబెడగైనయేనుగుల్పెక్కువేలు । చక్రవాళమునైననజక్కదాటెడు
ధాటిబెరయుఘోటకములుపెక్కువేలు । కల్పాంతబైరవాకారులైగూరులైబిరుదులందినభటుల్పెక్కువేలు । మిక్కటవువీక
దిక్కలబిక్కటిల్ల । నొక్కమొగిదన్నుగొల్వగానుక్కమీటికదనమునకాయితంబైకదలిపోయె । రావణునిమీదమనయరణ్యన్య
పతికొక్క॥ అవిభునినైన్యపతులకు । రావణునినైనికులకుగ్రరణమయ్యెదిలోకివిస్మయావహోద్ధతి । దేవాసురయుద్ధమైనతెటగునన
ధిపా॥మ॥దనుజుల్సీలశిలోచ్చయోచ్చతలుద్యద్బాహులుగ్రాశనిధ్వసురొక్కచ్చడిబట్టిముట్టిభటమస్తంబులరధాంగంబుల
శ్వనికాయోధరపార్శ్వముల్కరటిహస్తంబుల్పదారింపన । య్యనుద్యోధిపుసేనగాడిపులరద్యానకవలెకొగూర్చినకొన్నీ॥ ప
డగలుగొడుగులుపావడల్పీచాపునొండొంటిపైవ్రాలియుండునెడలుతొడలునుమెడలుచేతులుగాళ్లువెళ్లుపక్కలుడొక్క
లొక్కప్రాగుగన్నయెడలు । నరిములెంములుక్రొవ్వనంబుడుమెదడుప్రెవులునెత్తురొక్కపైకలయునెడలు । హరిశుండలకిరిటాం
గుళియొక్కకంకజొంగదాదులుచూర్చమైనయెడలు । బహువిధాయుధశకలముల్పడినయెడలు । కలిగిపలలాశనోశ్వవకారియగు
చు । దనబలమునేలపాలైనయునికిజూచి । యలిగియనరణ్యభూపాలుడవుడుగఱచి॥చ॥కరమునవిల్లుపూనిలయకాలకృతాంతని
లీలమవుర్విటంకరణముదితగరిశ్రవధఘట్టనముల్ఘటియింపదేరుల । త్వరమునసూతుడుకనడుపన్నెదిరించినజూచిపజ్జికం
ధరుడవరణ్యునింబెలుచన్వచునీసువహించియిట్లునుకొన్నీ॥ ఆకలియబప్పిగొన్నసరాది । లాహరింపనరిసేనదెచ్చియర్పించిపటు
ల । జటులమామకవంశిభిజ్జాలికలకునిన్నొసగచ్చితేయన్నపుడుగినిసి॥చ॥ దనుడుగిరిబముల్బదియుదాకననేకశరంబులేసి
యా । ర్చినశతశాతబాణములచేదశకరుసురాజునొంచియా । తనినియిద్రుంచిసారధివధంబొనరించిహయాంగముల్ధిల । చిన
రధహీనుడయ్యెకదజేకొనశఘనిమోదెమోపినకొన్నీ॥ దండెతాడిభణిరీతిదశనుఖుండు । ప్రడమికుద్ధతిలంఘించిపిడుగుబోసు
కటకుటకుచెతదికొనుస్తంబువ్రేయవాయుహతసాలలీ । భూవరుడుగూలె॥ఆ॥ అగ్గతినేలగూలినధరాధిపుగకొనిసంక్తికం
ధుడుకొబుగ్గిలగేకవెసినగిరీరములాడితివిప్పడింతలో । దగ్గతెనోటుమృత్యువెచటకననుగెల్వగనెవ్వడోపునిసిగ్గిటుదేసెనామ
నచించినసిద్ధువస్తవచ్చుసే॥చ॥ అనితనుదూలనాడినజనాగ్రణికన్నులువిచ్చిదైత్యునింగనుగొనినన్నునీపుడుకాఱియబెట్టిననే
మిమీదటకొనినుచధియించినొక్కమిహానీయదరిత్రుడుమత్తులంబునకొ । జననమునొందినట్టిపరుషంబులుపలకకపొంము
రావణా॥ చ॥ పురుషుడుకర్మసంఘమునబొందుసుఖంబునుదుఃఖమెవ్వలె । స్వరికివిరోధముల్పులుపువారిదిదయవశమంబుదీన

గాతరతవహింపనెఁగనక దానముభాగ్యయనాదికర్మములెవోరసితినేఁపలుకపొలిపోవకనట్లగుఁగాకయంచనక॥౩॥మించి
నతమఁసురలుగురియించిరిమందారవృష్టియిదినిజమనిమోగియించిరిపణవాదులునుతియించిరియనిరిణ్యన్యపయతివిభవం
బుల్॥౩॥అదిసహింపకచ్యేడుగహంకృతితోఁటువంటసత్త్వమేకదనినునింతచేసెదదిగాంచయ్యవైరముమానవంనుబల్॥౪॥ద
గొనిమిస్తుకంబువగుటవడినొంచిజయంబుగాచిసమ్మదమువహించియేగెనఁ మానినీనత్వచరాముఁడెట్లు॥౫॥౩॥అరినో
ర్వజాలుపీరులుధరనెక్కడలేకొప్పిధర్మమునెడనోనరపతులశార్మదైర్యస్ఫురణిటులనేలగలసిపోనెమిటికిక॥౬॥అనిపలి
కియంతనిలువక॥మ॥అకటాసూర్యశశాంకవంశ్యులగుచాహశంభవులనొచ్చిరెస్వకరాస్త్రంబులుహానిజెందెనెమనస్సంప
న్నతల్గుండెనేయొకఁడైనకరిపునొంచకున్నతమేమోఁన్నవితయ్యెదక॥౭॥సకైస్తుత్యతఃప్రభావధియీసందేహముకొదీ
ర్పవెక॥నావినిలోపాముదాజీవితనాయకుఁడువగుభుక్షితకన్యాదృగ్జీవఁజీవహిదాననాదైవాత్మకుఁడైనరామచంద్రుని
కనిచె॥౮॥తనచేఁర్చితుడైనశాత్రువుదోర్మర్పించుగిర్జించినక॥విసిసంతోషముజెందునట్టిభుజుఁడుక॥౯॥శ్వాసశాగ్రణీహ
ననంబోర్వకవానియోటములేసేవాలించగాంతింఁచెదెంతనివర్ణించెదనీగుణస్ఫురణరామారాజచూడావణీక॥౧౦॥అశ్రమమున

— (*) అగస్త్యమహర్షికార్తవీర్యార్జునునిప్రతాపము రామునకుఁదెలుపుట. (*) —

ధరఁదిరుగుచువిశ్రవసుతుండుకార్తవీర్యార్జునవా॥ ర్థశ్రవసాదులకోడిదవిశ్రుతకదలుగలవవియువినుమనిపలెక॥౧౧॥ఆ
హంసోన్నతవజ్రసాధరుచిసాధాంబోధిదవ్యాపగోద్యాహూపక్రమసూచకోపరిచరత్పాండుచ్చదగ్రామణీసావాప్రచ్ఛ
నిస్సుతాంబుగణచచకమవుక్తికస్తోమమైమాహిస్మత్యభిధానపత్రనలలామంబాఘభూమిశ్వరా॥౧౨॥అపోలర్జునచక్రవర్తి
కృతవిద్యతోజీభృత్తిరవాగ్ధిప్రత్యక్షశాంకయురైనతదారిద్వార్తివిచ్ఛేదనోద్ధిప్రక్షిప్రదయానువర్తిద్విచతుర్విగ్ధంతిరా
డ్డంతకా॥తీప్రద్యోతితకీర్తియెలుయెపుడుకడేవేళ్వరస్ఫూర్తితోక॥౧౩॥అననద్యచాహసహస్రముల్లవచక్రభావమంతయుబ
ట్టబయలునేయనణిమాదివిభవంబులల్లదత్తాత్రేయగుర్యుపదనుమంచుకొనుటదెలుపసంతతోదార్యమష్టాదశద్వీపంబులే
తేజితనకల్పినేరుపరుపదక్షిణనాయకత్వమనేకసతులతోవిహరించుతననేర్పువిస్తరిం॥సార్వభౌమలముడైజగతియేలె
నప్రతిహతప్రతీపచాహాప్రదీప్తదానపావకకీలతానగ్ధదుర్జనార్జునండుకార్తవీర్యార్జునండు॥౧౪॥ఆసార్వభవుముడమితవ
శాసంగతసార్వభవుముచందమునబహుస్త్రిసంయుతుడైయొకనా॥దానన్నసరిద్విలోకనాధ్యక్షజనియెక॥మ॥చనివింధ్యా
చలసార్వభవుమనికటాంచన్నర్మదాడీచాగ్వదసాభాగ్యముమెచ్చిహేహయధరావజ్రాయుధుండంగనా॥జనతానేకవి
ధాంగసంపదలతోసామ్యంబులొవస్తువుల్లనుగొంచుకలతకూనలందొరసివేడ్కుల్పెంచెజైత్రుక॥౧౫॥తత్కాలంబున
రావణాసురుఁడుదైత్యగ్రామణులుగొల్వనుద్యతొకబేరవిమానపెక్కికొనియుద్ధాపేక్షరాసర్వభూభృతోటరకుటిర
ర్పనికరాభీలద్యుతిప్రస్ఫురత్పదకంజద్యుజుఁడర్జునుండనెడివార్తల్పూమిలోమించినక॥౧౬॥అతిరోషంబునమాహిష్మతికీంజ
నిరావణుండుసరురిస్పృహవచ్చితి నాయాగతిమియధిపతికిదెల్పుడనసార్వభవుమునిమంత్రుక॥అతనితోనట్లునిరి॥సీ॥బలువేస
డములపైబండ్లపైబబలోష్ట్రపంక్తిపైముంచుగాబరువులేగదననువర్తనలీలదారుణాయుధరుచుల్లిలకింపనుభటమఖ్యులుస
నంగరధికహస్తీపకతోరంగికుల్వలకొసమేడెమైకనుచూపుమేరనడువ॥జెంతలనెవ్వారిజేరరానియ్యకబహుంకంచుబరా
బరులునేయనవ్యసల్లంకికారోహణములానర్చిరాణివాసంపుసతులుపార్శ్వములగొలువభద్రగజమెక్కిమారాజుపా
భవమునన్నకాతీరవనికేగినాఁడునేఁడు॥౧౭॥నేడేవచ్చునోరేపెవచ్చెనోవనిస్త్రియుక్తిగ్రీడించుచుక॥రాడోరాజులచిత్ర
ములైలియనేక్షుకులాద్యతయెవ్వాఁడుక॥మాపురిజేరినీకరిణిగర్వస్ఫూర్తినిట్లాడఁగాలేడుగ్రుడవతండువచ్చిననుబాలిక
రంముమేలొననక॥౧౮॥ఆచూటల్విననవ్వపంక్తివదనుడవురపుయూబూమేలే॥లామియేలికనాప్రయాణకథలేల్లన్విన్నవా
డైవధూ॥స్తోమంబుంగొనిడా॥నేగొంభీతుంజేపోరాడునే॥ధూమినాగ్రణుడండువారినగుచున్బోయెన్నదోడైకి

— (*) రావణుండువింధ్యాద్రికేగుట. (*) —

యొగ్గి॥ ఇటులమహిష్మతిపురాధీశుఁగానకసురయచ్చోటువాసైన్యములదాసియలప్రహస్తుండుమొదలయినయక్షిలమం
త్రపుంగవులుగొల్వనవ్వలబోయిపోయి॥మ॥అవలోకించెదశాననుండెడుటదివ్యస్త్రైణవీణారవశ్రవణోల్లాసరిసోన్నమశ్శ
ణిణారత్నప్రభావాత్మభీ॥తివిభావత్తటకుంభిఘంకృతగుద్దివ్యద్గుహాయాతమా॥నివరారక్తజటాంశుకింశుకఘృణిష్విం
ధ్యాచలగ్రామణి॥౧౯॥కనియకొంకచక్కటికీంజకకనరిగుంగరుడగంధర్వాదిదేవతామిధునంబులఁధువనంబులకుదగు
ప్యధువనంబులలోందరలనియిరిలకిరవగుతోరంపుటిరంపుగుంపులబెంపుగనుమవ్వంపుదివ్వెలవలెనివ్వటిల్లుగనగనివణులకై
కెరలుమధుకరనికరంబులగతులతెమ్మెలవలనఁజలదబువొందునలరులయందుండియొదొరుగుమరందధారాబృందం
బువాకలంగలసిప్రవహించుసెలయేటినిటితుంపలదొరసిమందగతులందిరుగుమందపవనంబులందారొగ్గింపూవటిం
చుసానుచరద్బుజంగసంఘంబులపూశాగ్రంబులంబెగడువడివడినిగుడంబరువులిడుతమపడుచుజడువుదీర్చుటకెదురు

వచ్చుతపసిపెదల కటితటిరమణీయతరవ్యాఘ్రచర్మంబులడంబుగనితల్లడంబునగ్రేళ్ళులుకు కన్నెలేళ్ళుమేయుమొల్లలపుచ్చి
కలకుమచ్చికలెచ్చరించు పచ్చరాగనులచెంగటంగనుతట్టునీల త్నాకరంబులవిభాకదంబంబులంబు దనికురుంబంబులనియుం
దరుపరిద్రోచితజ్యోతిర్లతావితానంబులు తటిల్లతాప్రతానంబునియునెంచియాఁగాదని పన్నిదంబులసరిచిపరతెంచిప
రికించివృషయైనోడినవారిం గేరడంబులాడుచెంచుమించుబోడుల కరాంచలశరాసనొన్ను కదురాసదశరాసారంబులం
బగిలినవేణువులనుండిరాలుమెలుంగు ముత్తియంపురాలుదందశూకాండంబులని ఖండింపండిపురుశిఖండిప్రకాండంబులవి
స్ఫుపింఛంబులనొప్పుసాందతర చంద్రికాద్యోతములిందచాపద్యుతులని చరించురాయంచలచంచూపుటచరణారుణప్రభా
స్ఫురణంబులంగొగలించు జేగురులతోఁగరంబుమీటగుకూడఝూటంబులగ్రీడించుచు నప్పజ్జీకంధరుండు ॥ ౪॥ అచులో
పాంతమునంగనుంగొనియెందుంభంగభంగానిలా । భ్రీహిశ్శేచరచాలికాతిలకభాకృష్ణలీఘర్మదం । బ్రచురస్నాతశ్శృద
న్సవమహిమావ్యస్తనానాసరి । త్రవయాంతర్మదనర్మదిష్టలగభద్రంతావళోచయిర్మదః ॥ ౫॥ కసికోయష్టికచక్రసారిసబ
కక్రొచాదీరానాఖగ । ధ్వనులస్వీనులుచందదూర్మిలులితావైవేగస్థులు । న్వలజాతోత్పలసారసారభములన్నాసల్పదీ
యానిలంబునుమేనున్నఫలత్వమొందదితిఘామూర్ధస్యడుత్సాహయి ॥ ౬॥ అత్తటిశేరబోయివియత్తటికిసాటియైన
దౌరానునుచునొప్పుంకంబగుతటమునహత్తివలెసింపగగిబ్రస్తుడులికె ॥ ౭॥ జలశకునాకులచ్చకులజాలవిలోలవిలో
కనంబులన్జులకెటిగించుచుంగమలవండచలతలహంసీగాగరుచ్చలవసనాంచలంబునగుబాయితకోకపాళింగప్పుచు । నృలి
యుడవైనసియెదుటనర్మదసాధ్వీతెలుగుపూనెడి ॥ ౮॥ తనవిమలోదకంబులనుధామధురత్వను ధేనయుక్తమవుతనసికతా
తలంబునసితప్రభయుండనునాశ్రయించుగా । మృనననవద్యశైత్యమునుబొల్పుగనన్నదితండిపోలికనిల్లనియుండంచెగ్గింకనె
కళంకముకర్గయకైతవంబున ॥ ౯॥ మజలపానాగతసింహభీతిసలిలస్తంభేరమస్తోమసం । చలనోపద్రవధాఃకుదకమతీశంక్వాది
కేతస్తతో । ఎలవాచ్చునునప్రవాహాయగులేవందోచుమాలన్యమిజజాస్తప్రతిబింబమొందెజనునేసంసర్గదోషంబిల ॥ ౧౦॥
అరుణాబ్జశ్యామిముఖద్యుతులచేసత్యవృత్తోర్మచ్చటా । గరిషన్వీకరపంక్తిశేషకునరేఖీయసశ్చాయచేహరియింపంబడె

— (॥) రావణుడులింగపూజసేయుట. (॥) —

నంచునిన్నుఁబొగడెకహంసాస్పాటిన్వార్దిరా । ట్టరణిరత్నమువింటివేయసురచ । ద్రాయన్నలేనవ్వన ॥ ౧౧॥ చ॥ అవుననిమంత్రి
తోఁబలికియందఱఁజూచియహంసరూండునా । యవిరళకాంతికెవెరచియింబరమధ్యగుడయ్యెజల్లై । కవలయబంధువోలే
గనుగొంటిరెయిన్నదిగుంకియందరుం । బువులికగోసి తెండుశివపూజకటంచుదశాస్యడంచిన ॥ ౧౨॥ స్వామిహసాడటచుశు
కసారణముఖ్యసమస్తసైంక । గ్రామణులంమహానదితరంగములద్దలలావరింపగా । సామజపుంగవస్ఫురణస్నానములాడిదికూ
లధారులై । యామహానియఃస్యలసుమాపచ యనంబానరించిరందఱు ॥ ౧౩॥ తొలుగకెందంములుతుంమిపూలబ్బెండపువ్వపొ
న్నలుపొగడవిరులు । సన్నజాజులుసురపొన్నలుకలిగోండ్లుచులైలుసంపెంగల్పొల్లవిరులు । బొండుమలైలసోకములుమంకేనలు
నందివర్దన బులువీరవాదివిరులు । గోరంటలునుగొండగోగులుదేవకాంచనకుసుమములగొజ్జగివిరులు । మాచిఁక్రియగురువే
రుమరువకంబుదవనమునుగగ్గరయుబిల్వడిశములాదియెనపూజార్హవస్తువులవుడుదెచ్చి । వంతులకుగొండపొడుగుగావై
చుటయును ॥ ౧౪॥ పరితోషించిశివార్చచాకుతుకసంబద్ధాత్ముడేలేచియా । శరమూర్తన్యదునర్మదాతటినిలానంగల్పపూర్వంబు
గా । స్ఫురవైరిస్సరియించుచున్నువితన్మంత్రంబువేమాణుభం । గురనిష్టన్తయించివెల్వడివిడుంగుల్లెడినెమంబు ॥ ౧౫॥ ఏడతము
నకుచియగునొక । నైకతమునబడిదసింపిస్సం । బ్రాహ్మణకాంచనమయలింగమ । శేకొనిప్రాణప్రతిష్ఠచేసిసుగంధ ॥ ౧౬॥ ఆ
వాహనమువృషబాధివాహనునకునాసన । బద్రిశదాసనునకు । నర్మ్యంబువిషధరానర్మ్యధూమణునకు । బాద్యమాద్యమశఖా
వేద్యునకును । కలితాప్యతాభిషేకంబప్యతాత్మనకంబరంబతులదిశాంబునకు । యజ్ఞోపవీతంబుయజ్ఞాభియాతికిగంధంబు । వ
దమ్యగంధంబుకు । హరిదవలాక్షతలువంగరాక్షతునకు । నర్మణమొచ్చితత్సహప్రాధిధాన । మనులనుబంతాత్మరిమంత్రమునకు
నవక । మునచురుద్రయమునవిరుల్పూజజేసె ॥ ౧౭॥ అమృహాపూజకొనసాగినట్టులైన । సంగరంబుగెల్చినేశత్మనె । విఘ్నమొంది
నవోడునవ్యధనునుత్త । చిత్తుడవుటగణింకచేయదొడ ॥ ౧౮॥ ఇరువదిచేతులశాంభవ । పరిపూజనసేయుచుండిపంక్తిమఖుం
డో । హరిహరహరహరహరహం । హరణునెడివోళ్ళబలుకునబరమద్రువ ॥ ౧౯॥ కదలనిగా । తమొకించుగ । వలదనిపద్మాసన
ముశివానాదునపై । జెదరనితలవులుజలము । గదురనిచూడగలునుబంక్తికరు కేశగ ॥ ౨౦॥ ఈవిధంబుననంచహాశ్చైతన్యకేరిక । మ
లితనయనునినయ్యెటికెలనునుంచి । యంచితప్రీతిఁబూజగావించుచుండెంతసఁగడగా ర్తవీర్యార్జునుండు ॥ ౨౧॥ చీగురులు । ల్లు
చోజగురులువసుకేబుచిగురులశక్తితోజెలమిసలుప । బువ్వలుగోయచొబువ్వలుదమవవ్వ వృవ్వలతావితోబొత్తునేయ
లతికలుసేరుచోలతికలు తమతనూలతికలమృదురీతులనుబెసంగ । దేనియల్వడయుచో దేనియల్లమమోవితేనెలరుచుటొం
దికలఁజెంద । మాటలాడుదుఁబాడుచునందమందగమలముల గామినిహుంల్లలసిమెలసి । వనవిహారంబుగావింపదారిగూ

డి | యలరెనవమన్మధుఃఖీలనర్జునుండు || మ || పరితస్సస్తలతాప్రతానముపునఃకృష్ణప్రవాణ్భద్రోఽశరమాదాన్నిపతత్సమం
బుయ్యగపద్ధావత్తగంబంజనా | చరదిందీవరమగ్రతఃప్రవిచలచ్ఛా కానికాయంబునె | ధరణీనాథవధూవిహారములనుద్యానంబు
జాసీంబడె || అ || పుష్పము || శ్రమతోయార్దకపోలమంసగళచందన్మల్యయామ్లానగా | త్రుమసహ్యకృకంబుకంబలికమధ్యస్థాల
కంచానతా | స్యమదారోచ్ఛస్వనవాకులంబునగుస్వస్త్రిణంబుతోహేహాయుం | డమరియుక్తబలారియట్లరిగురేవాఁభోవి
హుస్సృహా || గీ || ఆరిగిపచ్చివాహినియైనయంమ | హతరంగిణీదాహుసహస్రమునను | గార్తవీర్యార్జునుండడ్డకట్టిశిము
భీసహస్రంబుతోజలక్రీడలాడె || అ || మ || గాగ్రహీ || పొంచుచువయన్యగ్రహించుచుదదంగములవంచుచుదరంగములముంచుచుజ
లంబుత్ | పెంచుచునొకళొకరియంచుచుసరోజములు | ముంచుచుముఖాబ్జములనించుచుదొగిల్పా | పించుచురథాంగులంగలం
చుచురాళములఁగాంచుచుసమిన్బొనుపనెంచుచుఁబలింబా | ర్పించుచుజలేభులకుగొంచుచుఖగాళిబెదరించుచుజేలంగిరిహ
సించుచులతాంగుల్ || సీ || సార్వదామనినొకసతిఁద్యములవైచిపద్మమల్వగుననిపరిహసింపె | ఒక్రవర్తినొకర్తునకకాసికువల
యంబులముంచువిసికుబోలుననియె | రాజుపైనొకతెత్తెరవిణీమఖోదారమధుదారఁజిలికినర్కబులాడెన్ద్రునుమేనొక్క
యతివదాహవల్లికలజుట్టెయకాచిశ్యగరిమఁడెల్పె | గట్టువాయొక్కతెసహస్రకరుఁమీదఁ | దలుచుగొగ్గినుశైవాలతమము
నించె | శలపనియొక్కటియెచుచుక్తబటంచు | విభుఁడుచిరునవ్వునవ్వునవ్వింపెన్ఖుల || క || మాహిష్మశ్యధినాయకు | బాహు
సేతువునఁజిక్కుపడికరతోయా | వాహినికడుసుడినడియె || క || హాసిచేబట్టువడినసతిచందముగ || మ || పతదభ్రంకవత్తిరభూ
మిహహయేపా | దుర్భవత్యేవయోహతనాళికమృతాశనాశయయభితాంభశ్చ | వా | కియై | కృష్ణవీర్యాశ్శబదాహురోధము
నలైకిబొంగిరేవానర | స్వతిపా | గ్వాధిచాయకుఁమఱలెజ | చత్తుంగభంగార్భట || మ || గిరివైరందెగగోసిమత్తహరిమా
డికాబాణునయ్యెఱుఘా | వరదోస్తంభవిజృంభముంగడిచిపోవకాబల్లిలేకట్టెస | త్వరయయక్రమ్మవచ్చిపజ్జిముఖిప్రస్వర
లి | గార్చనా | స్ఫురితద్రవ్యములెల్లముంచుకొనియెంబో | ద్యప్రవాణాధ్ధ || మ || తనురోధించెన్సపాలకుండతనిపైదండెత్తి
పొమ్మేటిఘా | జవలిచ్చినచందదూర్గిరినిచ్చద్దు | బున | బల | మ || వినకున్నకనదిమంచిముంచెనొయనకవిఘ్నంబుపూజా
విధి || మువయకదానవచంగ్రుడ | తరసాంభోరాశినుగ్నాత్ముడై || మ || చరమాంబోనిధిచెల్పియేలయసుచుంజాలించిపూ
ర్వాంబుధి || దొరయెంబోయెదనోతరంగిణియిదెందుంగానమండున్మహా | శ్వరపూజానియమంబుమానకంద్వానంబుంజే
తమం | తుమలంబిల్లిప్రవాహకారణమదోడ్తోనారయంబంచిన || క || వారలలోజతురులుకుక | సారిణులభిగతులగుచుజరమ
దిశకుద | త్తీరముననర | మనామద | దూరముసనవిరిమదవతుకలకలమల్ || మ || వెనియకాంతలదెంతగన్తోసిరిపా | వృట్టాల
కాలాంబము | ధ్వనసీలాలకవిస్తృతాళికునుదగ్రస్వోగపాహాసహ | స్రసరుద్ధాభి | శత్రుసభవదసంరక్తాంతనేత్రుఁసుమో |
హనగాత్రుగృహిష్టపుత్రుపలభేలాయత్తచిత్తాబ్జి || క || కనుగొనినవ్వెటపడిచ | య్యనమగిడిదశాస్యుఁజేరియంజలిబంధం |
బానరించిలిచిదేవర | వినుటొకవింతయనియనిగివేగరులంత || మ || ఘనసాలోన్నతిగాంచినాడుమరుసింగారంబునకమించి
నా | మనదికస్వీయభుజాసహస్రములనాటోపించిబంధించినా | డునవీచాంబువిహారశత్రురతవాండ్రుందావిజృంభించినా | డు
నరగాగ్రణియెవ్వదోయొకబవిష్టుండాసురగాగ్రణి || క || తనకరములవలెనివ్వా | హినితరగలుమింజెననెడియాసునగాబో | లున
తండుగట్టవాడం | డునబదమరజనకతటిఁతూరుపుట్టె || క || దేవరకంఠెనమించునా | దేవరకుసమానుడవునొతెలియబడదు

—(*) రావణుండుకార్తవీర్యార్జునుమీదికిదండెత్తిబోవుట. (*)—

మే | నీపరకావిధుబోలిన | హూవరుగనియెఱుగమనినబుద్ధిచలింపక || మ || శివపూజానియమంబుమనితో | జేజేపెద్దమాహిష్మణి |
ధవుదాతంశుభశుకనంబడెనుయద్ధత్రోణిమాతారతన్యవిశేషంబులుగానుపింతుజనుదెండఁచుకవడికలేచిదా | నవయోధు
బ్రథద | తివాహుకునానాసేంబుకగొల్వగ || మ || కదలిమదాధికపదాతిపదాఘా | ధూతధరాతలఁరాగపటలంబుతోగలసి
మలసిప్రతికూలమారుతంబులెరుగుకొనసుకుగొనకపల్చిమోన్ముఖుడైపజ్జి | ముఖుండుతత్తటినీతటంబున | జ | చని || శా || రం
భూయాశతగీతచృత్కరిసినిర్మగ్నాత్ముడైయాత్మదో | స్తంభస్తంభితసర్పదాహ్వయగరికకల్యో | జాలంబుతో | గుంభిండు
న్వలెగేళిసల్పుచుముఖ్యుడవవులంబాచిర | క్రాంబోరుట్టుతిమానవిశతిదృశుండైరావణుండెట్లన || శా || చేరంబో
వబ్రధానులడ్డమయియాజేపించియట్లెగగా | మేరానీవెటబోయెదెవ్వడిపునెంమింగొంమలగూడినే | డీరాజున్నరహ
స్యమెన్నవిధియేమీయన్నమీరాజతో | బోంకవచ్చితిరావణుండ | బిలువంబుండాతఁకజెచ్చెర || క || డ్విరకపోవడుచూ
చి | బోరకదశకంఠుఁడనినహరికృపాణ | స్ఫురప్రభలినుబాడువగ | వారలతనకసిరైర్మవైభవమెసగ || క || సమ
రమునకనుచునొప్పని | సమయంబునవచ్చిపిలువజనునేసీమా | త్రమనకతజేలయేమో | పమెరంజెదిరింపఁబంపుబలములన
నన || చ || వినిసహింపకద్దనుజవీరులమంతులురాజమంతులం | గినుకనెద్దికన్త్రుచయకిలికగాప్రలజేసివారిగొ | ప్పినభ
టకోటిభక్షణముసేయుచురక్తగులానుచు || మ || బునుజలరేగియార్వినడివోవమోహయపైనికాగ్రణు || మ || హుబ

నారాదపరంపరల్లరి నుచుంబైచైః బ్రహ్మస్తాదిషు | స్సహజలక్ష్మిమించిన గూఢజడలిగివా ప్రవృత్తత్రైవ్యటా | ప్రవృత్త
సేవలజెక్కుచుక్ నలుకుచుభంజి చుచుకొరంచుచుక | గహనంబగ్నిసఖుండుగూల్చిక్రయప్రగ్ధులజేసెనొక్కక్కడకొ
ఇన్నిగఁబునచ హాళపూర్వోనెదిచ్చిన జాత్రచేడిపవనైకో త్తములరాలసనకంగఁబూచిచనికంచకులన్వదెరాజుమంద
కొరలచివరాకుసామి బసచగుడొక్కడుపెక్కురక్కసుత్ | కెలకలగొల్వనొండు రికింపకవీకడకేగుచదగకొక || అడ
మొవో మనమొంపల | జడ్డిగములుఁద్రుంచెభనులసందడిమాన్వేక | దొడ్డచలంబుననీకెరుకొడ్డిఁజృంభిఁచెనవళయెడ్డ సధి
పా||గీ|| పేరు రాజునడటయే మొవీరిహారి | గొండటజయించినాడటయందటసలె | మింను నుజయించుటకుపరిమించినాడు |
మించి రాడిష్టడదెక్రమించినాడు | మ||అనుమాటత్ పేను గాడ్పుపయసిగిడిరోపొగ్నింబ్రవృద్ధ బొసర్చినధూమంబసభూకు
టిగ్గురణమిందెకొదంతఘర్షంబునంగనుపించెకొవిష్ణులింగములుదృక్కంజంబులకొజ్వాలులుకొ | జనియించెకొనృపుడంతసన్యబ
లసన్యాప్తోమనరంభిచుయ||గీ|| ఒదపుపగనాహినిరోధముజ్జగించి | యుటులన్వధావాహినిరోధమేలచేయె | సనుచునవరోధ
కాంతలఁజుట్టుకుమాన్చి | శరణిలోధంబువానిరోధంబునేరి||ఉ|| ధూమహృథౌతపటముల్ధరియించివిశేషద్యభూషాధవ
తానుతేవములప్రక్కలమిక్కిలమెక్కి శంఠియుం | గోధమమాగ్నిగైకొనినకోపునకాంనవేష్టనోజ్వల | స్వేధగదాధరుం
డగుచుజెచ్చెరరావలమిది కేగకకొ||గీ|| అసహస్రకరునినడ్డిగొచ్చెబ్రహ్మస్తుడగ్గోడచూకలావరించె | ఖరకరాయధాంశుక
లసంమూకపెం జీకటునునువిరియంచేసెనలడు || చ || అలిగిఁజూనుడుద్ధవిడిమేహయెడమొగల | బువయ చినకొబలుపడిపపు
దొచిగడవయికెగ నెత్తిచలఁచెనెత్తినం | చలనమునొందిప్రేయగుళప్రహతాచలరాజశృంగము | స్వతః తడొల్లబోయల
మొంబడియెకొజడియక సకంచరుత్||గీ|| వానిపాటుచుచినడిగలతపమెల్ల మంటగల మునున్నమంత్రివర్చు | లొకడుచనినతో

—(*) కార్తవీర్యార్జునరావణులగదాయుద్ధము. (*)—

వనొక్కడలోక | విరునోయిపదటిపాటుటయెను || గా || మోముల్ జేగురుచాటుమించదిభూమూర్ధన్య దశ్యుగడ
యె | యాచూర్ధన్యసెన్చిసూరిగదచాపగ్రయసంబూనియె | భౌమగ్రస్పృహసింహములగదియెసింహంబుక పలెకొవి
క్రమో | ధూమనతీడగత్పండునృత్యనిదాకెకసు | తేమెలనకా || చ || ఇత్తెరంబునకాకర్తవీర్యవైశ్యవర్మలు దాక్షశైవ్య
ధైర్యకౌర్యగర్భలయలహంస్యయగతాడంబరంబున నన్నంగమాతంగపుంగవద్వయంబుభంగిన భంగరక్రళలకాల
మాత్త్యంశమండలబద్ధియెంబు మెండునడద్దడలఁచువంజభగద్వంద్య బుగంబుననఖండకాండగచండ చండిశ్వరయః శంబు
నలెవలయెనమఁజెనమాన్చిద్ర సముద్రయుగోదేకంబుల యెడొరులనెదురొగ్గనిచుండలాక్యతం దొయెయె చిగదాదం
జంబులుద్రవ్యనుచుండలభ్రమణంబునం బరిభ్రమించుచుట్టతనంబు నెట్లుకొనమండెపెట్లుచుబెట్టుగా ప్రేయవేటునకొగ్గిన
టువలెనుండికొకొరంబునరించుచు బరులుప్రేయంగమకీంచుచు దప్పించుకొన దీగ్వునకాదప్పించి పయిబడంబ్బించుచు
వర్ష బులెరిగిసొప్పించుచు నుప్పరంబుకెసిగునోన్వగదా ప్రపఠింబులమేఘములికలజేరికిలు సెయెచుగ్గజుబులు
మ్రొగ్గనగ్గరికతో నుగ్గలంఘించుచు నాలీధాదిపదవిన్వృస బుల విత్తరంబుతోనొత్తరించుకొని యెరియెచు నొకరొక
రింజూచు కోవంబుచూల్చిదప్పులు గురియెనొండొరుల నొప్పిదస్వలకుమరియెచు బ్రతిహతులకుంపాయెచు నప్రసంగితు
లదాదెచుచు నుప్పొల్లుచుగొప్పనెత్తురు అదలదొప్పదోగుచు నొండొరులగదాహతులాగుచు నొడ్డాంబునవ్రగ్గులుపెట్టి
యెండుదెసలూచి యెండుదెసమసకంగొట్టి బడలికలుపుట్టిచుచుగట్టలకొ మట్టుమీటిధట్టిచుచునకలభూతంబుభ
యాన్యతరపోపేతంబులయి నలుదెసలకుంబటనాన్వచు బెట్టిదంపుసాదపెనకునలంబేర్చుచు హుంకారిబులొనర్చుచు
హుంకారంబుననెచుగ్గుచు నొల్లబోయెయొకొంశదలూరికనిల్చుచు నొకభౌత్యత్యబేరుకొనసిల్చుచు నిదిగోప్రేసెగదప్పం
చుకొనుమనిపొన్నరించుచు నితరెతరదాహుబలంబులుసహింపకమచ్చరించుచు బెట్టుమించినంబొగడుచుదల్లడించినంజెగ
దుచుగాలసర్పంబువలెబుసకొట్టుచు నేటిదరిబెట్టులునగ్గునూనంబులుగామెట్టుచు భుజాస్ఫులనంబులాచరించుచుగార్చిచ్చ
లబొద్దునంగోదరించుచు భేదరులుమెచ్చగద్దటిశనంబులబెద్దతడవుగదాయుద్ధంబుజేసిననయ్యనసరంబున || గీ || అలకవ
హించికార్తవీర్యార్జునుండు | బాహుగదబూన్పగర్జించునజ్జేయఁబు || యుగ మొరించునేయనదియెప్పెచురుముకాల | మేఘ
మునమించగనుపించుమించుబోలి || చ || దనుజుడునుకార్తవీర్యార్జునునురమునగదమిడంగురులుసెదరవై | జననదిపర్వతమ
ద్రంబునసూలొగుచుజ్వలలోలకపోలిక వెలింగెకొ | ఇన్నిధంబున||ఉ|| కొమ్ములగున్ములాడువదళూరకృపంబులమాడికబో
రుచానమ్మనుజేంద్రుడుద్దతిమహాగదవైచినంబంకికత || యుద్ధుదితాకితుదైవరశక్తిచండంగకవింబపెట్టుగూ | రంమగదెగి
మూర్చుడరంబుదమింబడెవీతచెట్టుడై | అప్పుడు || చ || గరడుచుసర్పముంబొడువుకై : డిరావగురాజుడాసిముకొ | హరిబ
లిగట్టివైచినక్రియంబు పాశనిబద్ధుజేసిభే | చరులునుమావళుత్ గురియెనయిన్యములతోబురికేగవంతన | య్యరదముచుట్టిభ
ట్టిరప్రహస్తముఖానురరాజనయినికుత్ || చ || ఇటువలెబట్టముట్టుకొనియెక్కడికేగదురాజనిల్వమెం | తటిపనకైవసబము

తో శోభముఖవైభవంబుతోనా వంధ్యగతిసంధ్యవార్చనవ్యాఖ్యనియె॥మ॥ కనిశాఖావృగమాత్రుగాదలచిరక్షస్సాన్వయియ్యిద్రపుత్రునికంచించిగ్రహింపనెంచితనమత్రులదవ్వలన్నిచ్చిక్రొనదానొకకడపుష్పకంబుడిదియందుకనద్దుగాకుండనొమ్మనబాదంబులుబెట్టుచుకొనెనుయెయంతంతనేతేగక॥చ॥ పదమలదప్పుడింతచెవిచాటిసగన్నులువిచ్చివారికన్తుదలనెవానిగన్తొనిననుగపటంబుబొంచిపొంచిపట్టెననిరావణుడునిగిడెకవడివీనిభుజాంతరంబులంబొదివిచతుఃపయోధులనుముంచెదనంచుజపించుచున్నెడక॥మ॥ చరణాగ్రంబులదిన్నగానడిచిపశ్చాద్భాగముంజేరియాశరుడున్నస్తమలోరజేసికొనిహస్తంబుల్పయింపబాచినక॥హరిదంతికగ్రహియించునట్లుబలుండల్వాల్సెనంటి॥శిరమల్పకకలుబాహుఃజులిటికించెంజండనత్తస్వంబునక॥ఉ॥చక్కలజక్కగానదిమబాహుశిఃప్రముఖాఖిలాంగముల్మికిలినొప్పజేయుచునమేయబలంబునవానిమింటికిగ్రక్కనినద్రమించెదనువన్తొనిచేల్పుబుసిద్ధసాధ్యుల్యం॥మకకవహాపరాక్రమసమగ్రుడితండఃసంస్తుతింపగక॥గీ॥ఇటునుద్రమించినయింద్రునిగారాబుపట్టిచిలువనొడిసిపట్టిపలుచుపన్నగారిదారిబళ్ళిమాంబుధిజేరినరుగనంతలోననదృతముగ॥శా॥అకాశంబుడ్డమేగినప్రహస్తాద్యాసురామాత్యలపాకారిప్రియసూతివాజనితప్రశ్నగ్రజః ఝూలోరజేకంబాంవ్యగదూలికల్చెదరురీతికేమేఘల్విచ్చిచి॥కాకైపోయెడుశోకనొచ్చిచనిరాకంపింపసర్వాంగముల్॥క॥ తోయదముంగొనిపోయెడువాయునలెవారిపంక్తివదనుసటులగొం॥పోయివడిబర్చిమాంబుధితోయములమునింగినియవధూర్వహమతియై॥చ॥ ఇరవుగనప్పయోధీఘటియింపగలట్టిక్రియల్లుటించియు॥త్తరజలరాశికింజనియధావిధిస్నానముజేసిపంక్తికంధరునలవోకసందిటనుదాల్చియెతూగువువార్దిశేరియంబురుజపరిష్కలెల్లయమోన్నదీటిచియివ్విధంబునక॥మ॥కృతకృత్యుండయియంద్రనందనుడుకిషింధావురోద్యానప॥దృతిబాగిందిభుజాంతరంబునవహజైన్యంబుతోకేలనదితిజాధీశ్వరానందువైచిగుచుండేవారిహయేప్పుడంచెనింటాడనవానియట్లుడుగవీతాహంక్రియపుద్ధత్యుండై॥మ॥తనువాద్యంతముజెమ్మరింపభయగాడ్డపల్లంబుగాల్పింపగన్తొనలకబాద్వములాహరంపవడకుందోడోబవర్తింపభోనునసిట్టూర్పులుమించలేచిదనుజేంద్రంబంతాగ్రమ్మరక॥జననంబొదితనంచునెంచియునియెకశామృగస్వాతో॥వ॥బలియుడవైననీవెనిరపాయదయాధ్యుడవయిననీవెని॥శ్వలమతివయిననీవెనిలసద్భృతివెను॥వెకాకినీలనొకరుండుశాటియగునెనురనాధకుమారినిన్నునే॥చెలిసితినేడుకకముగదీత్రుమదీయమదాంధకాంముల్॥శా॥కైలాసంబగలించిశంకరునిచేక్షిద్దంబుబాగిపించిదికానశేణిగలం॥మించిననంబుగత్తొంతరాశంబునక॥దూలకబువ్వలెనేలజేరితివిసిదోశ్చక్తిమోకవృధా॥స్థూలంబయ్యెమదీయశౌర్యవఖిలస్తుశ్యప్రభావోదయా॥చ॥గరుడారయంబుమానసముగాంచినవేగముచండమాగుత॥శ్వరయాభవజ్జవ॥బునకయిననుసాశివచ్చునే॥సురగరుడోగాసుసులజూచితిసిద్ధశబాహువిక్రమ॥స్ఫురలెగుంగసత్యమిదిస్తోత్రముగాదుప్లవంగపుంగవా॥ఉ॥అన్నపునీశభానుసుతునెట్టులనేనునుగూర్చితమ్ముడక॥నన్నుగృంగనుంగొనుమునాధనమంతయునీడినీవునే॥నెన్నటికిట్లుచెల్లెఁపించియెయిండుదమన్నసింద్రజం॥డచ్చుభోజితోడనవుడల్లనెసఖ్యముచేసివేడుకక॥క॥బాంధవుడగునాతని॥పిగ॥ధకుదోడుకొనిపోయిన్నేహమునజగ॥ద్వాండననుతబాచినగతి॥బంధురమతిబాచిమిగుంబహుమతిజేసె॥క॥మానముదారతనచ్చట॥మానమువసియింపిమిగులమైత్రియుగనియ॥యాసురపతిసతకృతుడై॥యాసురపతిసుతుమవనుపనిగెన్నపాలా॥వ॥అనిపలికెనుగస్త్యముశేఖరుండురఘువీరశేఖరునకువెండియొట్లనియె॥మ॥చతురంభోధులదైత్యముంచినభుజాశవుగృధ్యుచవ్యాసవిక॥హతుంగావిచితివొకకతూపుననమిత్రామాత్యపుత్రంబుగాగృహవీర్యాత్మజులించిపయించినతిలోకివర్ణితుక॥రేణుకాసుతునర్జించితవెంచశ్యమేమి॥తోణీసుతాధీశ్వరా॥క॥ఇనుపవ్వకేకధయిటువలెదంబుడుకిషింధవెడలితనసహజమకం॥బుమునుపటివలెన్పుత్రుల॥ననినొంచుచుధరంజరించుచునకకలమునక॥

—(*) రావణునికి నారదసః దర్శనంబగుట. (*)—

శా॥ సర్వాంగిగవిధూతికాలతులుశరశ్చంద్రస్ఫుచంద్రికా॥నిర్యాహంబుగకజలలభుజగమాణిక్యచ్చటలసాటిగా॥సర్వజ్ఞముసాలికాలమురహించకమిండుదేవర్షిలుంకర్వాణిస్తవనార్హకీర్తియెదురైనకదయత్యుడుప్పించుక॥ఉ॥దండమండ్రెట్టిసేనుమెకదామనిమేపరియయ్యవారికెం॥దుండిపుడెంబోయెదరోయోచనలేమివిశేషమెద్ది॥బ్రహ్మాండమనందుమీకుండెయింబడకుండునెసర్వముధరా॥మండలనాధుకెగలుచుమద్భుజశౌర్యముమెవలచ్చునే॥చ॥అనింజతురవచనంచరావిశారుదుండునీరదపథంబునంజసుపుష్పక॥బులునిలుపుచునియమిండియతనితోనిట్లయె॥మ॥యశముండేజముబాంధవప్రియముధ్యేష్టైర్యమల్గన్ననీ॥కుశలంబేదలతుశుభంబెకదీక్షకరాక్షసాధీశయా॥దృశశభరాధ్యుడవీవుమానవులతోనేవేళబోరాడంగాగృతంబాదెమదీయకొడుకచుదేమియన్నవాక్రుచ్చెడక॥క॥పిచ్చకపయబ్రహ్మస్త్రము॥విచ్చలవిడిసిగుదజేకువిధయింతెకదా॥మచ్చరముచనుజతటిమై॥దెచ్చుపొలియింపనీశుదిరుగుటలెల్లక॥మ॥అకటాశిష్ఠుఁగుబ్బటోడమునిదాహాశక్తిగూయించుటో॥సకలాదిశ్యవినాసముల్పలశటాశకున్నివారిచుటో॥వికటవ్యాధిజరా

వికారకృతులన్నిభాంతులకమర్త్యులకా బ్రకటకోధములకజయించినవికారంబందరేమాద్యశులకా సామజరాజముదో
మలతోమాటొకసొరసటులదోచెకమనుజస్తోమముదారొకనిసం గ్రామమునీవాచరింపగావనుగొన్నకామ వరమ
బాసనువెడినప్పుడునుదేవశ్రేణులంగానినే నరులన్వానరులకగణింపననవేనాయంబెభీతాత్ముల బరివెధించుటమారొక
లనెవలసికొనా తాళవాసులఫణా ధరులుకదయిత్తులులేరేవారసదులేదయితేయవంశాచే॥౭॥ అనిమనుజహితార్థియై
రావణునకురసాతలజయోద్యోగంబునందు బుద్ధివుట్టించియన్నలువపట్టియంతనిలువకాగీ॥ ఇదిహితంబుగనూహించియింక
మనుజు కోటిపయిధాటిచూపక నేటినుండి చనుముపాతాళవాసులసంహరింప నీగెలుపుగల్గుగాదుతయిత్యేంద్రయన॥
ఉ॥ నారదుమోముబూచియెలనవ్వుచుజ్జీమఃఖాసురుండనుకా మీరుమనవ్యకోటులకుమేలుదలంచితిరేముమంచిదే నూ
రులుభీతులంతోడరిజూరతజూపినశూరుడందురే భూరిగుణాభిరామతగుబుద్ధిగణించినమానవచ్చునే॥౮॥ బలిసద్బంబునకే
గిదొల్లబలికుభద్రరమకమాన్విజై త్యలయవుముద్ధశ్యమడంచితోగివరులదూలించివత్తుకరసా తలయాత్రాసుమతి
ప్రదానముమనీంద్రాచ్యుతేయన్ననం దులకానందముబొందిపద్మజానీపుత్రుండేట్లునుకగ్రమ్మకా॥౯॥ అలపుప్పొంగరసా
తలాధిపులవాహటోపముల్బావుగా నలతేనిందొలుదొల్లసంయమనితోవంబొమ్మునీరాకకుం మలికండెండిజముండయూ
రొకనిసంమర్గంబుబానచ్చటంగలుగుబోతనింజయించిశముంగైకొంమునామెచ్చుకా॥ఉ॥ దేవమునీంద్రమంచియుపదేశ
మొసంగితిరంతకాదిదిగ్గనతలకదురంబుననుగెల్వబ్రతిజ్జయొసర్చినాడుమః న్నావిధమెచ్చరింపహితమయ్యెజయింతునవశ్య
మాతనికాదీవనలిచ్చిమిరిపుడతిప్రమదబునవీడుకొల్పుటకా॥౧౦॥ పనివినయెదననినారద మునికిన్వినయోక్తియుక్తిమొకికాశా
స్యంద్రమమతిగొనిజముగెల్వలకజనియెచ్చలకలకలంబుదదలంబొదలకా॥ఉ॥ నారదుడంతనిట్లునిమనంబుననెంచెదశాస్త్వడంత

— (౧౬) రావణుడుయమునిసంయమనీపురిపైదండెత్తుట. (౧౬) —

యెం గూరుదుమాడులోకములకున్వెత సేయగబూనుకొన్నవాడీరసమెక్కుడంతకుడునింతడనంతటిరి త్రవోవునేవీలు
బోరుబోరుగనివేడియొనరెవదన్నదోయికా॥౧౧॥ యమునికిదాసెపెద్దయముజైభయమొందకరావణుండుసం యమునికి
భోయెంక నెటులయిననుమంచిదిమర్త్యకోటిబన్నముగడతేతొంతటగనారిలివెల్పులమదజూపువీక్రమవదిమేలుగాదయి
నగన్మొమెచ్చకపోవవచ్చునే॥ఉ॥ ఇచ్చటదామసింపదగదిప్పుడెయాతనికిన్విధంబువాప్రిచ్చెదనంచునారిదుడుగొబ్బునసంయ
మనీమహాపురిజొచ్చిచిత్తరత్నయశోభితదివ్యసభాంతరంబులోనొచ్చెములేకల్గిగొలుపున్నజముంగనిచేరిబోవకా॥
నీకగ్నగార్గేయమారకండేయల వంకనముచితస్సృతివివాదములుసలుప దమరుచెచ్చినప్రాణితతులముందరనుంచి
యెడనెడిగిరకుల్పొచ్చరింప నెన్వరెన్వరినొంతుమెందెందుబోదుమంహకృతల్లనియావయములువలకగవిలెలోనన్న
ప్రకారాబ్రజపాపపుష్కముస్థితగ్రస్తుండుదెలుపధర్మపీఠంబుననుగాలదండవృత్తు సహితమైసిండుకొలుపుండినకలలో
కచంద్యదాతండునుమానించురాకగాంచియెదురేగిమొకికాగర్హ్యబాసంగిగీ॥ఉన్నతానమననునిచిపూజలుసేసి
ఉశలమడిగిప్రియముగూర్చించటి కేగుచేరనేమిహేతువుమునినాథ తెలుపవలయుననినబలికెనతడు॥౧౨॥ నిభిలస్తుత్సభుజప్ర
తాపనిధిహానిమీదదండెత్తికాచ్యేఖంబుండెదశాననుండతనితోసిద్ధబుయుద్ధంబగుకాశిగిరిస్థేవముదాకికుందిగిరిసేవేవందు
రుచ్చంగరోన్మఖభావంబువహీంపుమన్ననగియ భోజాప్తపుత్రుండకా॥౧౩॥ ఉ॥ మేలునులేమిమాపురముమీదికిరావణుడెగు
నెందినంజాబభవత్ప్రసాదమునకౌర్యపరాబుధలింపజేసెదం గాలునిగాలదండమెటుగదొకొప్పాశ్యపునెండవాగిరింగా
లనుకగ్గరించెనదిగానియెడకమదివిట్టులెంచునే॥క॥మంచిదిరానిండతయుగాంచెదరీమునులుమీరుగర్వోక్తులుభాషించబని
యేమియలచునమంపతిదైత్యముననుండెనటదశముఖుడుకా॥౧౪॥ హలహలతీర్థభంగులులయాబుధరప్రతిబింబరూపముబ్రష్ట
ళయసముద్రఘోషములుదాడబకిలలనేలుతేజముల్విలియచుపూగ్రరవుద్రములువంతలుగాదగువీరగాక్షనుల్లాలుబలరేఖ
రాజపుగోళుముద్ధతిజూచివేడుకకా॥ఉ॥ అయతదివ్యపుష్పకమహాప్రభలాసిరయంభకారము న్నేయదశాస్త్వజయ్యెడగ
నుగొంయెన్వలకోటిత్తులం గోయగవేయగాగళగొట్టగదిట్టగబెట్టువేదన యల్పేజికికాసుక్కివెతచేష్టలుదకితాం
బుప్రేతలకా॥నీ॥ ఉకుకొకలకుకలొకికంతమర్మములట్టితీయగమొరత్వెట్టువారి గొప్పవిష్వలయేటగుచ్చిబోసియక
పానివియెండులనేయబారలువారి నెత్తునుచీమునిదేనకూపములవ్రాల్చిరుగులంగమదొల్వబొగువారి గల్తులుగోసిన
కాయముల్వారవాహినుజముంపగబెటుపనవువారి బిట్టుగాలినపెనములబెట్టివేల్చి విట్టిపడియెట్టెమున్చిల్లునట్టివారిస
ప్రత్యేకతాహాహాహామనకోక తత్తులగువారిజూచెనద్దశముఖుండునీ॥ పక్షపాతులకుకూటసాములుసన్మతోక్తిపరలరపు
రిపబాదపడెనువిధముకలహంతలునుభూగోళులుచ్చాన్వసనిరోభకంబుబడిరోజువిధముబ్రహ్మహంతయసురాహ
నిస్వర్గస్తేయసూకరంబునబడినుకుగవిధము న్వగురులెల్వగుడునున్నస్వగామి స్వహంశతప్రకుంభికబడితలపిభవం
కూతునుగోడనిబట్టికొన్నచేగుగు అరుదదబ్బాబ్రాహ్మినిట్టునులువిధము దగ్గరగువలదయమారేకులదగ

యాతనలగులువిధమతడవటజూచె||సీ|| భృతికివేదంబు పెప్పేడిదూబదవేనిందకునువిమోహపాతకముగనుట| నతిధులవృద్ధు
లనరయకన్నముదిన్నపాపకర్ముడుక్రిమిభక్షియగుట| గ్రతువు సేయనగవాసకతనననద్రాగిహయగువాడధోమిఖియయి
రలుట| బాహ్యుంజయ్యు బేరములాడుదుర్జాతయధకూపంబుననవశుడగుట| బర్వగామియగుహదాహిబంధురోధివ
యితరణిగూడికాలుటవనమునటికి| వయచినదురాత్ముడనిపత్రవనిదొరుగుట| బాచిదశకంధరుడుతలలూచి||వ. జీయు||సీ||
నవరత్నమయభూషణములబూనినవారిదివ్యయానములెక్కితిరుగువారి| వికచమందారమాలికలుచుట్టినవారిదేగొడగుల
నీడవెలయువారి| మృగమదశ్రీగంధమళితాంగులగువారిపిఠాచిగానమువ్వినెడివారి| నచ్చరల్లాలుబగ్గొవ్వయిచెల్వగనువారి
మేలిమిచ్చులమీదమెలగువారి| జండ్రసౌమ్యంబుగగనుతేజంబుమరుసి| చెలువమంద్రునిభోగంబుశివునివిభవ| మూసిభద్రానన్దు
త్రయేన్నవారి| ధార్మికులబాచెనొకవంకదశముఖుడు|| గీ|| చూచినేనుమొదటజూచినవారికియ్యడలానచ్చవీరికిధికసౌఖ్య|
యుక్తిమెలగజేసెనోహూజముడు|| తు|| పాతియనుచుబలికిపంక్తిముఖుడు|| చ|| పురుషుడుకర్తయేదురితమున్సృష్టంబొనరిం
పగర్తయొక్కరుడిదిసివుసేయువనగాగడకర్మరుడవుస్వతంత్రమే| విరహీతులకృపాపరిభవించెదరిఖలులంచుయావ్యకిం|
కరులనదల్చిరావణుడుగాధకృపన్విడిపించెదేతలకొక|| భయపడునిరయస్థులగని| దయయనుపేరెటుగనట్టిదశకంధునకేదయవు
త్పెనన్నవారలవయినవిపద్దశతలంపనలవియెయధిపా|| గీ|| ఇటులనిరయగతులనెల్లవిముక్తుల| జేసివారుహాయిచెందపొగడ| విక్ర
మింపగడగువింశతిభుజుజూచి| శమనభటులనీరసములగరలి|| మ|| పరిభూసిత్సురికాపరశ్వధగదాప్రాసాదినానాయథో|
తగరముల్పాదిదశాస్యుప్రవృత్తముమీదంబెల్లుగావించిహుం| కరణంబులగారి నాట్టహాసములుటంకారధ్వనుల్మీఱి కరులెయ్యె
కటజుట్టుముట్టుకొనిమార్గంబున్మిరోధిచినక|| మ|| దనుజాధీశునిమంత్రులజ్ఞమనిభృశ్యశ్రేష్ఠులంబిట్టుమా| తొగనితత్సాధ
నముల్లింపుటయునకోధాత్ములైహూలమత్| గొనివారుంబతిపక్షసూనికులకత్తోదేశమ్రుమ్మియూర్చినగీలాచలగర్జరం
బులనవాతెన్గొత్తపెన్నెత్తురుక|| క|| నెత్తుటజొత్తిలియుబలు| మొత్తములయిరాక్షసులుజమునిభృత్యులకుంజిత్రంములను
తములు| న్నర్తరమునుహత్తుకొనరణంబులుసేయక|| చ|| సమముగబోరునద్దనుజసైనికులంచెరలించికింకకోత్తములు| యోజ
ముల్పశిలధారలకాటుకకొండగప్పుచి| దమునదశాస్యుమేలుశరధారలగప్పినపుల్లకింశుక| క్రమమునరక్తసిక్తుడయిక్రావ్య
ముశౌర్యముదైర్యముండగ|| చ|| ఇరువదిజేతులన్నివిధహేతితత్సాధనియొక్కపెట్టికింకరులపయిన్నిగిచ్చినగకాభికితైరోక
కొండఱుచునోచ్చియొకకొండఱకతహతశేషులుక్రమ్మఱడాసిపంక్తికం| ధరుమయమంచినస్త్రులుదమ్మతడచ్చతమం
దిచూడగ|| క|| ఇకైకచడిరక్కసునకు| వెక్కసమునదొడరుజమునివీరభటెతో| నుక్కనమారొగినిరోగ|
వొగ్గరుడుగలుగదసురియోధులలోనక|| ఉ|| అప్పుడురావణాసురుడుయాన్యభటాస్త్రపరంపరల్లనుం| గప్పినగం
కట| బవిసిగాత్రముభేదిలనొచ్చికన్నలన్నప్పలుకుప్పతొరుగనేలకుడిగి| తతీయశవుర్యములైపురమయినసయిపకవడివి
లుపూనిగుణంబుదీటుడు|| మ|| తపనాదిగ్రహమలగదధ్వగతిజెందనేజువుంబెద్దమి| ట్టిపడనోగివరుండుడిలుడదం
ప్తిస్వామియుండెన్సప్త| యాధుల్లగంగులాగ్రులుచలింపన్నరకుల్లుల్లపా| శువాస్త్రంబరివోసియంతకభటు
బ్రుక్కగంబయొగించినక|| మ|| బహుశక్తుల్యహతోమరంబులుబహుప్రాసాదీశస్త్రంబులం| మహానియాస్త్రమునన్ద
నించిపొగలున్మంటల్పెలంగన్నహ| గహనంబుకదహించుదావశిఖిరేఖమిత్రభూభృత్యులక| దహించుచెన్నమి
వంబులోభువనమత్యాశ్చర్యమున్బొందగ|| గీ|| ఇటులయమభటకొటులనేడంచి| చటులమగుతచ్చరంబుపసంహరిం
చి| పురములేగినపాలాక్షుబోలియట్ట| హాసమొనరించెనతడుసంయమనిబెదర|| ఉ|| ఇంతయుజూచుచున్నభటులేగిక్యతాం
తునితోబరాకుదుర్దాంతపరాక్రమక్రమధురంధరుడధ్వశకంధరుండునే| డెంతయుమించిపాతకులనె| ల్లవిముక్తులజేసియు
గ్ధవి| భ్రాంతులుగాసికినీరులచాళుపతంబున| గ్రుంచిపాడనక|| క|| కటకటులదరబటుహూ| కుటిసిటలస్థలినటంప
గొప్పమిడుగురు| చిటచిటగత్తులజెదరగ| గిటగిటరదనములుబెట్టుగీటుకొనిక్రుధ|| క|| కూచునడంబుశమనుడు
ఱక| తేరకుమద్విరబటులదెగటారి నయవైర్వికిందెదజూచెద| సారధిమనరధముచెమ్ముచమ్మననగ|| క|| తోర
వులత్తుకచాచుల| పారువములుదట్టమహివవరకేతువుచె| ల్వరిసమకట్టితేరా| సారధిగొనితేరనెక్కిసంరంభమునక|| సీ||
కోనపాపకుడుండుకుండలంబులనేత్రగోళంబుముల్గుంటగ్రుంమరింప| గులికంబుచతురాకృతులగాంచెనామిచుడ| ప్త
లగలిసివక్త్రంబువెలుక| ద్వాదశద్వాదశాత్ములతేజమొకటయినగతిదుర్నిరీక్షకాశమెసగ| బ్రశయాకాలాభిలషాధోధర
ములీలదాళచుహూత్రాలతనువుగ్రాల| గాలదండంబుపాశంబుగాలమృత్యు| ఎగ్గిమయమదరముతకుగనాయుధము
లు| మూర్తులుధరించినబరధంబువపులుం| దశముఖుమీదికరుదెంచెదండధరుడు|| అప్పుడు|| సీ|| ప్రశయారగతింబంబు
పగిదిహూరిప్రభారాజతంబగుదివ్యరథముజూచి| సందర్శననుయప్రవండానలజ్వాలలంబూనుకాలదండంబుజూచి| కాలపా
శంబుమగ్గరముగైకొనిమోలడులకించుకాలమృత్యువునుజూచికల్పాంతభయరష| క్రొవ్వంబకాలంబునందెచూపగబూను

యమనిబాచి యతసహకారమునుబాచి యదరిచెదరి చెదరిపడములుతడబడనుదరిపాటు గదురుగదురుమనెంతదాల్చి కుదురుపదుప జాలకసురలుపరిచిరిత్వైకుతిలకచ॥ సహచరహుంక్రియోగ్రమహిషప్రవరోహిరకతఘంటికా బహుళ ఘణంఘణధ్వచులుపాశ్చ్యసమాగతకింకరాగ్రణి కహకహఘ్నావముల్తురగకల్పిత హేషలుచండమారుతో పహితపతా కికార్పటులభంగురచక్రవంబలాష్టక॥చ॥ నిమషములోననిట్లు జనిచరముఖ్యునిజెరవచ్చినది యమనివిభండుశూలము సలాసిగదాస్రముఖాయుధంబులో శక్రమొగిరిగిచ్చి పేరుకన్నడనార్చినరావణుండుడై ర్యమహిషునిచ్చితజనిశితాశుగ కోటులముంచెవాతనిక॥శా॥ ఆయస్తాంధతమిద్రమరగజదుమధ్యాహ్నంబున చందంబునది బాయందోచినహస్తబాణము లనప్పొలస్మ్యవోప్పించినది గాయంబంతయునెత్తుటదండియనాకంపించియుగిన్కడై తేయస్వామిపిఠిందికింజనగనుద్వ

—(*) రావణుండుయమనితోయద్ధముసేయుట. (*)—

త్రిక జమంబూచుచుక॥శా॥ బాహస్థానమాచరించిదశచావభ్యాళిమోహించిశా ర్యాహంకారతమించిహంకృతుల బ్రహ్మాండంబుభేదించియు త్సహశీవహియించితూవులమీరదకనించినోప్పించిన ప్తహారాత్రములోకకచండమన బోరాడకసమానోద్దతిక॥ ఇష్టదంబున॥చ॥ తనతోజోడయిపోరురాక్షసునిదొర్దర్పంబునైరింపక య్యనకుండెకశిరాసుడ య్యుబదివేలేనెకశితాస్త్రంబులం దునమేనంతయుగంతలయినదశవక్త్రంబంతమూర్చిల్లియం తనెత్తెప్పెర్లియూగాంతకం తుహరదుర్దాంతక్రధావంతుడయి॥చ॥ శమనుడవపుడువీనిశితసాయకముల్కమియింపుమంచున య్యవరవిరోధియాతనిహ యంబులసూతునినాలుగేడుబాణములగలంచివేయబలుసారసముల్మయి వాటనేసివి క్రమమునచార్యగాజముడుకన్నుల మంటలుగమ్మనాచి॥చ॥చ॥దనుజబలంబుబయినడరితచ్చిఖవేడినకాననేశ్యచే న్నుననలిరేగికాల్పగగనుగొయంతకుము న్నెవచ్చియి య్యంతెటగెల్లబాచుచతురాస్యగిరిశమరేశముఖ్యుల య్యనసుతురోవశక్తివతియించిరియెంచిరిరాక్షసేంద్రు నిక॥ఉ॥ఆయ్యోడమృత్యునిట్లనయెనరగజతోనసిబూనియేడునాశ్యన్యాసురాభియాతియెదురయినినునొంచుచునున్నజూడని గ్గయ్యెనునింతయేలననునంపుమొకిచుకలోనవీను గ్గయ్యెనునట్లుచేసెదనురాసురులింపునభేదమొందెక॥చ॥ననుచటన్వ శమేవిధాతకయినన్నాచేతగాశంబుపాదనవయి తెయుజుజంభపాకషధువృత్రవ్యాఘ్రనాగాసుపలకనకాక్షుడహిరణ్య కాదియగురక్షశ్శేఖరుల్కగుటల్చినదాలస్యదుపంపుమన్నజముడుస్పయిరింపుమంచాత్మలోక॥ఉ॥మృత్యువుబంపించనయ హీనబలంబుతోలంగుముద్దరపు త్తశ్యముపాసమర్త్రువధంబొరింపగజేపునర్వలోకాద్యమహేతుపాదకమహాద్భుతభండ ముకాలదండమక॥దయిత్వంబుదవసువనుచితంచివుడంచుదలంబిశూరతక॥చ॥బ్రతుకుడుగానిలేయికబుక్తిముఖయని కాలమేఘనివృతదమితాశనిస్ఫురణశాంభవసాలద్యగిక్తిలికా ప్రతినిధికిలలన్చువనపంక్తిగలంచెడుకాలదండం ద్రుగొని వయవమూచినబితామహంకడ్డమసొచ్చియిట్లనుక॥చ॥నిలునిలుకాలదండనుతివ్వంమీతనమీదవయిచగావలదుపన హరింపు మనివద్యవివేకపంబానర్చినన్నలరగజేసి ఇందుననురాసురికోటికజేయడమపద ర్తివరమొందినాడివుడుద్రెల్చిననావచ నంబువపుడేగీకాలదండబహుళుబుగాగనేనయాచరించితిదీనదశాననుండునొచ్చిననునోవ్వకొన్ననానోడువుబాంకు జెంచునటువలెగాకుండజేయుచునిన॥శా॥ఆపయవస్వతుడబ్బగర్భునుచనింబాలించినద్భక్తితోదేవాదేవరయాజ్ఞగాజేజగము ల్దీపించుమీపలుకన శ్చావంబొందెనునట్టులయినననురంప్రాణంబుతోగాంచితిన్లావుంజేవయగల్గియున్నముఖులిలంబో యెదస్వీకిక॥క॥మాటిమియానతిజపదాటకనడుచుటయెగెలువుదనుజునజేనాకోటమిగలిగెగదాయననేటికినిరధంబునో నద్యశ్శుండయెక॥శా॥కీవాసుడిటులేకపద్మలక్ష్మమనీగర్వాసంఘంబుతో దానంతర్ధివహించెనారదుదుయ్యుగంబెంచుచం బోయెలంకానాథుండుశత్రుతోడెననుచుంకవుతూహలంబొందిజై త్యాసికాన్వితుడైరసాతలజయోచ్చాయత్రచిత్తలయ నక॥చ॥చనిచనిచూచెముందటనిశాచరశంక్రుడుతోయచాలికాజనఘుషడోలికాయితవిసాలవిలోలతరంగకేలికాకచహి చూళికామణిశిఖాసఖవిద్రుకుపాలికావిను తనరుచిమాలికాపహితమాపనసారధితారసిధిక॥క॥గంభీర్యమునంతో ధనధేయబోవుకటులదత్తగర్భమజ్జిన్వీనిశాటమవృత్తిచూలోజనియెన్నిజయానకాంతిసరణిగణింపక॥ఇష్టధంబున జు చని॥మ॥దివిషద్వైషణచక్రవర్తినియెద్దవేంద్రరోకాగ్రభో గవతింగయిరవపద్మపద్మబిఘాకాగాదిగాగభభో గతి వ్రాజితనాలభోగవరశృంగత్రాజ్ఞులదోగభో గవతిన్వాసుకియేలుభోగవతిరాస్త్రైగలిరాపతిక॥గ॥కమగొనిబుద్ధిరి యిట్లుచ॥వనబలములువిడియబంచిదారుజబేరీధ్వనులడలదానుద్వారంబుననెలకొనియనికిభుజగముఖ్యులవిలుక॥ఉ॥నాద దివిర్నువింపజనివాసుకిబంధులగూడవచ్చిబల్వారణముల్రధాశ్వమలవారణగానికలిచ్చిమేముమీవారణముహాపయజనదూరమటచుహితోక్తులాడదేవారియవారివీడుకొనియప్పుచానిచమానమేతుడయి॥చ॥ మణిమయసౌధసాలగృహములపలి

—(*) రావణుండునకాతకవదులతోబోరాడుట. (*)—

ల్పముగ్గరయధార్థమపు మణికతియప్పరంబునకమర్త్యనిరోధిజయస్పృహపరా యణతజనిన్నినాతవచాబిధులకగదేవా

రురాక్షసా! శ్రణును పయోజగర్భవరగర్వితులతనిరాకకుబ్బుచుక॥చ॥ రణమునకేగుడెందెభలిరాచదశకః పుడటంచుశత్రు
భీషణుడుమోలొచ్చకవచప్రభలున్వితః ప్రికాప్రభ! స్పృహన్తనిస్తుల్యపాణమహాప్రభబంజెలంగరాః యమాయుత్యు
లదొడరివారొసరించరిపోయికుగ్గిరక॥ఇన్విధంబున॥శా॥ ఖడాశ్శిఖజాఘజిదొడరక్షసైన్యకులాహినీరాక్ష భీరవంబ
డంసుఃగర్జల్లితగాలానలత్విద్ధాఢప్రకటప్రతాపములువర్ధిల్లన్మరుద్వత్సరో! రుద్గర్బదిమనోభయంకరముగారోషించిపో
రాదగక॥ఉ॥అలమునన్నివాతకవచాసురవీరులవీకకోర్వగాజాలనిమంత్రపుంగవులస్నేహములకగనపంక్తికరుడాభీలభుజా
ప్రతాపమునుబెపునుదెంపునమీటవారితో! శేలుబగళ్ళునాకనలిరేగిమొగింబదిరెండుమాసముల్॥శా॥బద్ధస్వర్గలతోనివాతక
వచుల్బోలస్తుక॥గాఢసన్నద్ధత్వంసః క్లుపోరగశతానందుండువేంచేసియూ! యుద్ధంబేటికిమీరలందఱునజేయుల్పంక్తికం
తుండలి॥క్రద్ధుండెవ్వనిచేససాధ్యుకడికమీకుఁసంధిసేయదగుక॥చ॥ సమబలువుటజేయదగుసంధిబలాధ్యుసితోడసంధియు! న్న
మరముగాదుహీనునెవసంధికినియ్యకొనంగజల్లదీ! యమరవిరోధమీకుసముడవుటఁఖిత్వముపేలటంచుగ్రవుర్యవడచిపర్క
జుండరిగఃట్లయొచ్చరివారలయ్యెడక॥గీ॥అనివాతకవచులధికసంఖ్యంబుతో! దనుఁబహుకరింపదశముఖుండు! కొంతకాలమ
చటగూర్చిమయవసియించి! వలయుమాచులెరిగివారివలన॥క॥వారలవీడొగనివరుణజ! యారంభముతోనకదలియప్పధమున
దే!వారవరుడశ్శత్రుఁజను! పెరిటిదొకవురముసూచిపుధుశపుర్యమునక॥ ఉ॥ అప్పురివాకిటన్నిలిచియూర్చులానర్పగగాలకే
యెలా! వప్పుడులాలకించినభసంబునవెల్వడిపంక్తికరుండున! నప్పుడుతారసీల్లితమయగ్గలికలగనిపింపమీకుగా! నిపుతకత్తి
వట్టునెహీయటురండనిమంతులాగినక॥శా॥ కల్పంతాంబుకగర్జితంబులెసగంగాగాలకేయాసురుక॥కల్పగిప్రధమానతేజ
ముతోగల్పతూయాక్షయ్యసంకల్ప! ప్రోద్బునవిద్ధిష్టద్యుతదవీడ్డాకీలకీలచ్చటా! కల్పనల్భశరాల్భీవృష్టిగురియంగంపింపరా

—(*) రావణుండుకాలికేయునితో యుద్ధంబుసేయట. (*)—

స్నేహితుక॥చ॥తనసేనాధిపులాందుదీనదసయించతా॥లకేయన్వహీ! చినవీరంబుజూచిపంక్తిముఖుడాక్షేపించిరొషాగ్ని!
కకన్ద్రానలకజ్వాలలువుంచనద్దనుజులంగూ! రాస్త్రజాలబులందునుమన్నెనలువచ్చిపోవగనివిద్యుజ్జిహ్వపద్యుగ్రుడయి॥ఉ॥
వీరలుగంగమీకుడగునేబెడొడగనంచుసంగరా! ద్యోగనిరూఢినందఱకునొకకడకొల్లలజేసియొందుది! క్కెగకవారిలోగల
సియేజైరసూపగబంక్తికరువిటాగిశయిలముఘనావధియొకటంగప్పచాట్టునక॥క॥ ఆసందడిజగదబున! నాసురపతిమ
లధి! యునుమనకతనపయి! దానివసిసునకత్తి! న్నేవసెనముమురెండుగాగవిద్యుజిహ్వక॥ ఉ॥ ఉద్ధతిరావణుండుతన
యూథలుమెచ్చగతుశ్శతాసురుల! బద్ధనిలోధులయకది యబట్టిసమంగొసెట్టుద్రుంచిన! న్యుద్ధధరాతలంబుచఃశోదరబా
నూగళాదియుక్తజై! బుద్ధికిబాడికనైవృతబూన్యైగ్నతాంతునీవటయల్లనను॥ క॥ శరనిధితరగలతెటగున! గిరికొనిపట
తెందుకాలకెలయలనెల్ల! గరచంద్రహాసధార! స్ఫురగంశరిమార్చియార్చిభుజబలమలరక॥చ॥ తనవిజయంబుబేరొగని
ముడంబునశంకుప్రహస్తముఖ్యులంగనియిదియేటిమెప్పుకడః న్నలధీశునిగెల్చినంగదా! ననుగొనిమాడజెల్లుననినవ్యవీమానవ

—(*) రావణుండుచణిమత్తశ్శత్రులబులజయించట. (*)—

రాధిరూఢుడయిచనియె! విరోధిఃట్టణముచక్కటికత్కటగర్వసంపదక॥చ॥చనకయిలాసనగాధిరాజతులిశ్వచప్రభాదీప్ర
మోఘనవప్రంబువెలుంగజూచియిదియెకాబోలుగాండాధినా! ధుస్సప్రోలంచుదదీయగోపురమునందు! జేరిశద్రక్షకున్వినలం
కాపురనాయకుండనియెంద్రావృటాగలమేఘాగ్నటిక॥ఉ॥ఏదశకంతరామదనుజేద్రుడనంగరకాంతుఃచ్చిటకమీదొరతో
గణింపుడిదిమీటలెమంమెదిరించనొసినక॥ గాదనిజేగుడెండునుచుగ్రకురలలోపలికేగియందుక్షీ! రొదధిఁబోలువెల్లముడవా
కకటిగన్నడజూచిమొగ్గచుక॥సీ॥కల్పకసురరత్నకమలాసుధాకరాదికలశోబాడమిదిన్యమూర్తి! వాకలిగొన్నదేహ
దీకివృప్తిగానమృతంబుగురియుపాహృదమతివి! స్తవవిప్రవత్ప్రయోధారబుద్ధినయిల్లుకాలవెల్లిగజేయుభాగ్యవతివి! కోరినవారి
కేగోరిగ్గలవ్వారిగాదయనిచ్చులసమానదానవతివి! యిస్తికజనిచుకీర్తియెకొన్నలీలధఃభురుచిమించుమొదవులతల్లినిట్టిని
న్నుగనుగొంటిశుభముజనేనుగంటి! ననుచునురభీవలగొనియనురవిభుడు॥ఉ॥ అచ్చటిద్వారపాలకులసందరప్రచందగజేసివీ
టిలో! జొచ్చి! జేచ్చరావరుణసూనులెఱింగినుభంగురక్షధ! న్వచ్చినిరోధిసయినికులవాకికతూపులఖడ్గధారక॥చ్చచ్చిర
ధావ్యకంతిభవవర్గముతోవెనబేర్చయ్యినక॥శా॥ ఆధూమాణినిపెనాదగ్రముఖదైత్యామాత్యులతుగ్రబాహుఁసన్యస్త
క్యపాణముద్గరితరాద్యాయుధ! జేణివా! ధోధీసాగ్నజడః తిహాహభటులందున్నాడికాలాభగ! ద్దాధిక్తాః ఘనాట్టహాసము
లంక్యక్రంబుధేదించినక॥చ॥ఉపలక్షించిపయోధినాథనుశుభోపానిబుడంచాసురా! దింసేనానులన్వరించినాసిపంక్తి

—(*) రావణుండుచరుణసుతుల సమరంబునగెల్పుట. (*)—

దెచ్చిదిలేకల్పయో! దసకంబుంటివరి! పజేణిబహుమాన్తాండప్రభలవీంబదో! పశుకోపంబునబంక్తికరుఃశరీరంబు ములబం
చినక॥శా॥అశపుర్యంబుజహూదమండగ! లాన్వన్వనిచ్చికోటిక॥తేజోఘ్ని! యునద్దమి వివటుకక్తికస్ఫూర్తరొగదాగి!

హృశుంభత్పరిఘప్రహరపరుషవ్యాపారముల్ మాపెన | ప్పాశిహోద్భవసూతరధ్వంధముల్ పుంబులయి కూలగన్ || చ || అరద
ముల్లుక హయంబులునియంతలుగూలదీరువోక | వ్యోమసుతున్ ప్రభావమున వాయుపథంబునన్ బ్రహ్మసభోం | తరములు
మోయి గార్జుకగుణంబులుదీటుచునమ్మ హేమదరు | స్ఫురములనొవ్వ నేసివివశత్వమునొందగఁ జేసిరిసునన్ || మఱియును ||
చ || అశనిసమూహముల్ గురియనంబుదసంఘములోమహేష్వాక్ష | రుశకరముల్ పుగున్ బలయకాలవిభాకరమూర్తులోయన |
న్నిశితశరస్రకాండముల నేకములాకటనించినొంచెర | ద్దకముఖువాతఁడు బకటితఘ్రుకుటికుటలేక్షణోగ్రుండై || ౩ || జ్యో
భూరిధ్వసులాకసంబులగులిచన్పాశహస్తప్రభలఁగ్రోభించె శంకూలముద్గరగదాకుంతాదిశస్త్రోత్కరం | బాభిలోద్భతం
దైపమున్నిగుడజేయన్ మర్మముల గాఁడనెంతోభీతిల్లిపదాతులై ధరణికావ్యోమాధ్వగులడిగినన్ || మ || అవలోకించిహాసించుచు
స్తవముఖుండాహాసనున్బొందిపో | వనశంబెనుతహానుజేసెదనికగువార్తిశుగల్పాశవా! యువుబారింబబడినట్లు లేతరిగిడా యొండె
లపాణింబులా | నవిసర్జింపుడటంచువారలపైగుస్తేన్యంబులంబంచినన్ || గీ || ఆబలంబులశస్త్రాస్త్రహతులనొంప | బడలివరుణుని
కొడుకులుపుడమిబడిర | చనువరుల్గొనిపోవగేహములుచేం | డాచియార్చుచు రావడాసురుఁడువలికె || క || శంధులుగలిగియు
గాండస్ఫురణకుదొరయెవవానిపుత్రకులయ్యు | స్ఫురసేనలువెనుచటచుచుఁబట తెరఁగఁజూచిపోవఁబాడియెమీకున్ || క || బలము
చెడిసిగ్భకంబెను | బలుచనయైతింకమిమ్ముబాధింపగరా | దిలుసేరితంక్రి నైనం | గలఁకిబనుపుడంబెట్టుగానతడగన్ || క || ఆమాటల
బటచుచువరు | డామాత్యుండగుప్రభాసుడానించిపటు | సైమముననిలిచిదనుజగామణివినిట్టులంబునవాక్ప్రధీక || మ || అ
సురాధీశ్వరయీడలేడువరుణుండజ్ఞాననుంగొల్పబో | యెసమానుండగునేసయందొడరు | వీలెడులోకంబుల | దసమానుండ
పునీప్రతాపమునకి గంభోధి గాట్టుత్రపాత్రసుహృత్పుంగవులోడిరాతిడిక వేరాబుద్ధినుహి | పుమా || క || వరుణసహస్రమువ
చ్చినఁ | దరమేసినుగెల్వచినదశముఖుఁడుత్సాహంసోన్నతినార్చుచున | పురివెలుపడిచనియెదుర్మములరొదలెసగన్ || క || ఆని
కలకడెఱిగించిన | వినిరామస్వామియవలవింశతిబాహుం | డనిగోరియచటకరిగెనో | యనఘానేవినగవలకుననియడుగుట
యొక || చ || అనఘజనావనైకచతురాచతురాననచంద్రశేఖరా | ద్యుమిషరాజమానసచరానచరాచరవిశ్వలాకఁ | ర్తనమహా
నీయరూపమధురామధురాపురకామినీవిలో | చనుకువలాబ్జదాన్యవనజావనజాతవహంబుదోషమా || క || భద్రదాహృదయేశ్వర
బలభద్రాద్రావరజాగ్రగణ్యభక్తశరణ్యాభద్రాద్రిశరణకరణసు | భద్రాధిపభద్రకరణపారీగమతీ || మాలిని || పన్నగాధిరాజ
త్వపాదసేవనాపరా | పన్నకామరేంద్రచంద్రపారిదాభకిర్తిసం | పన్నగాలవాదివఁద్యమానబాణధోరణా | పన్నగాధదేవశ
త్రుపార్శ్వహస్తమస్తకా || గద్య || ఇదిశ్రీమదనగోపాలశ్యామలలితకటాక్షవీక్షాసమాపాదితచతుర్వధానవఙ్మకవిశ్వివిద్యాన
ధానాధునాతనభోజరాజసకలవిద్యజ్ఞనాభిర్గ్రితోదీర్ఘవిత్తిర్ణవైభవాధిక్యతరాజరాజరాజయోగసామ్రాజ్యలక్ష్మీనిలాస
ధురంధరధరాధిపసంభాతరస్తానీయనయకళాయుగంధంబుధురమనీమోవిశేషమంధానవసుంధరాధరశోభితాగణితశా
స్త్రురత్నాకరవినయాదికగుణరత్నాకరకంకంటివంశసయః పారావారపరిపూర్ణసుధాకరాప్తయామాత్యసంక్రంధననం
దనవిజ్ఞానవిభవవిజితసనంరనవిష్ణుమాయావిలాసాభిధానయక్షగాననిర్మాప్రవీణతానిధానపాపరాజప్రధానప్రణీతందై
నశ్రీమదుత్తరరామాయణంబనుమహాకావ్యంబునఁదుదృతీయాశ్వాసము || సఁపూర్ణము.

శ్రీమదుత్తరరామాయణము-చతుర్థాశ్వాసము.

—(*) రావణుడుబలిచక్రవర్తి జయించుచుచేసుతలంబుకరుగుట. (*)—

శ్రీరమణీ మణీయ | ద్వారవతినర్మ్యవాసివధూహృ | త్వారంగనివహమాహాస | నిరదసంకాశరుక్మిణీతరుణీశా || గీ || అ
వధరింపుముకుంభసంభవమహర్షి | వద్రుండీట్లనుశ్రీరామచంద్రుఁడూచి | రఘుకలాధీశయారీతిరావణు | డుజయించుచేకొని
వరుణాలయంబువేదలి || క || అతులమతుల్పబుపుదుదితి | సుతులుగొలుపనవలంబిగిసురిచి | విభవోక్తితులసురభానిఁబోలిన | సు
తలముగనిమెచ్చిసొచ్చిసొంతానఁచటన్ || నీ || కలఁకంఠశుకశారకారవంబులచేతవలనొప్పనుద్యానవిసులచేతఁ | బద్మకైరవచా
రుపరిఘాబువులచేతభాసీలుకనకవద్రములచేత | మంజులోజ్జ్వలసాలభంజికాపలచేతరాణించుచుణిగోపురములచేత | గా
రుడోపలబద్ధతోరణంబులశేతఁగనుపట్టునివణిహార్గములచేత | నట్లమోక్షికమఁబువితాసములచేత | ధమగమగమంగసోధ
యూఃములచేత | భవ్యశశికాంతపోహానపక్షి | చేతఁబొలుపుమీతేమనొతదివ్యపురముగాంచె || గీ || కాంచించుచోట్టిబహు
శీల్పకన్యలకు | నద్యుశంబుదినగరబాహ్యముననిలిచిదనుజవిభుఁడీనివాసమెవ్వనిదోవేగ | నుసిరిమ్మనిసేవానినంపుటయొను ||
చ || అతడుమహాప్రసాదమనియత్తోవాలికెచొచ్చియచ్చుటన్ | వెళికిమత్రివ్వరింగనకవేటొకవాకిటికేగిర్జన | స్థినిదియంగసం
బడినఁజెచ్చెరనవ్వవికోన్నవాకిళ్లు | ల్లశనముమీఱదాటిచనినప్రచరుల్వసియించునాకిటన్ || ౨ || అరుణుంబోర్నికాఁగితోనవహ
యోదానీలగాత్రంబుతో | నంబంబంబులగేమనేత్రములతో | నాజానులంబోన్నతో | ద్ధురబాహవిష్వయతో | చివరలనగ్ధురకాంబు

బకస్యూర్తితో నరుడై చూడికొకొకని వ్యభిచారముండచోటం గాన్పించినట్లు || ఉ || అనురమంత్రచోదయని బ్రహ్మలోన తండ్రుల
 సముం జేసినం గాని జేరిన వెంటచేటటువెత్తి దశాస్యుదానినం ద్రాసముంబొంది వచ్చిన విధంబిది యేమి పహస్తయన్నచో నా
 నురవైరి శేఖరులకకగడిచోవ్వమువాండు దెల్పినట్లు || ఉ || బొ || విచిత్రమైనది మహాపురుషుండతం దెవ్వడొకొక | న్నారంగ నేను
 జూచెదనటం దువిమానము దీగ్ని నిర్విక | నిర్గుణుడౌ ద్వారవటం మతిచే మునంగ్రమించిన ప్రహ | ద్వారము చేరంగాఁ జని ప్రధా
 నాండు నెన్ని నయటలచ్చటకా | నీ || కీలకీలారుదా భీలబిష్ణుక వానిదంష్ట్రక రాజశన క్త్రంబువాని | బభుబుద్ధి కేకపాశంబుగలవా
 నిన నాదీర్ఘ శంఖకర్ణ ములవాని | గుప్తగానిష్ఠకల్పరియుకన్ములవాని జటులంబింబారుణోష్ఠంబువాని | సుం కకర్కశశ్మశ్రుజా
 లులవాని | సుస్పృహ | ణోర్ధ్వరోషములవాని | భూరిరోషాభిసూచకచ్రుకుటివాని | నుష్పితోన్నత భుజాహుయ | గళివాని | శు
 క్కుగదయూనుకొనిసిలుచు న్నువాని | నొకకపురుషుని జూచెదైశ్వోత్తముండు || గీ || చూచియాచిన్యపురుషుండు చూచు వేడి | చూ
 పులగుజంకెలకుంజెంతనుడిచు వెఱచి | వెఱగుపడియుట్టెనిలుచున్నవించితభుజుం | బలికెనమ్మేటిగంభీరభాషగము || చ || కదనము
 సేయవచ్చి భావకంపితగానందవైవిధ్యాకుంజే | సెదవిదియేమి రాతిచర శేఖరధీరులధీరవృత్తిండు | ఎదురెబలిండునిందోడ
 పోరింగవచ్చితొనన్ను మారొకనం | గలదలంచివచ్చితో సమరకాంక్షితకూరుం దెల్పునాపుడు || క || శలగిన్న ధైర్యముగ్రమ్మటాని
 లుపుకొనిదశాంసుండునిర్భయుండగుడు || బలిదోడరివచ్చినానని | శలికిననస్సులుపడుండు | కపకనగుడు || నీ || త్రోలోక్యవ
 ర్ణితా దార్యశోభోజితోజ్జ్వలకీర్తిబలిదైత్యచక్రవర్తి | భుజవానీకనగ్రహవిగ్రహాత్మ్యగ్రసమనర్తిబలిదైత్యచక్రవర్తి | యవలో
 కమాత్రనేత్రానందకరసిరి | జనమూర్తిబలిదైత్యచక్రవర్తి | జగదీశ్వరార్పణేచ్ఛా | శక్తితయజ్జ శతపూర్తిబలిదైత్యచక్రవర్తి |
 స్వవశచక్రపరిచ్ఛానకలశక్ర | చక్రవిస్ఫూర్తిబలిదైత్యచక్రవర్తి | యమ్మహాత్మ్యునిదొడరినీకలవియగున | యెనబోవల తేబా

—(*) చలిపగ్రవర్తిరాజునకు విజ్ఞప్తి ప్రభాతంబు చేయుట. (*)—

మృదుర నాధాక॥ అనియవరోధము మానిన॥ జనియవరోధముననురచి॥ గ్రుంగనియె॥ ౩॥ వినయాదిక॥ గణసాంధ్రంబనిత॥ భౌ
 గామరే గ్రుబలిచైత్యే॥ దు॥ చ॥ కనుఁగొనియట్టుహాస మెనంగంజనిబాహువులప్పళించిని॥ శ్విసదశకరతుంగనిబలిచైత్యాదిపు
 లస్త్యవంశవర్ధనయిటురమ్మరమ్మనికరమ్మనఁజెంతకుఁజేరదీసిచ॥ య్యనఁదొడఁకుఁదనుంచుకొనియాదరఘార్వమాగాఁగని
 ట్లును॥ ౬॥ సేను మెమీకుబంధునకు శ్రేయ మెపుత్రులకు॥ భుభంబెని॥ వేమిటికిందుచచ్చెదను రేశ్వః కోరినకార్యమంతయు॥ బ్రే
 ముడి నెఱొనర్తునిపింపుము నాఁగఁదదంకవరియె॥ యామతుజాళియుఁబలికెనక్కడమాటనుటుంసువెట్టుచు॥ ౭॥ హానినుంగ
 ట్టిపేసెనియెందఱుఁదెల్పఁగ నాలకించి నే॥ హరినెరిదిరిచినొంచిభువనైకజదాన్యుహతాన్యపైచ్చనితాస్థి॥ ౮॥ రింపఁపాతుని
 గఁజేసెదనంగుడలంచివచ్చితి॥ హరియపుడేడనుందుననల్లనలన్బలవీంధ్రుఁడిట్లును॥ ౯॥ కిడపట్టవాఁటనీవి॥ పృథగఁమా
 ట్టాడినట్టిపురుషుఁడెవిట్లు॥ డుడుగనొకచొనుండియు॥ నకఁగక నెల్లెడలదోచునశఁడనులేదా॥ ౧౦॥ మునునారాణిగఁజెడ
 నుండునిమానుత్రాతయాశ్శియపు॥ త్రునివేధింపగ నాతఁడెల్లయేడలందుఁబూర్ణుడైయెందున॥ చననాతినిననుండేగోరిద
 దీయాస్తానగస్తభముం॥ దన్మసింహాశ్చిచ్ఛించినిమణుకదండింపఁజేరావదా॥ ౧౧॥ వినుమవిడ్డునిచేతఁగాదెకుకుండుస్వ
 త్రులనుసంహ్లాండు॥ దనువున్నభన్మంభశంభనముచీద్రవ్యోమధూమామశార్దువైరోచనకాలనేమికనకాక్షులూలుట
 తగలకే॥ యనిశాటుల్బుధుకెటబాధికులునుగవుటల్లురారీశ్వరా॥ ౧౨॥ మనవంటిదైత్యతందఱువనజాక్షునితోడనెటులవైరము
 గావి॥ చినవారవ్విధుచెనొ॥ చ్చినవారునుబలియుదొడరిచెడమనకేలా॥ గీ॥ ననొకనిశారిబంధించినాడటందు॥ నేంచెడపుగానితె
 లినులేవెలజనుల॥ జటులసంసారమోహపాశమునగట్టి॥ ప్రాభవంబునవెలయుటబజ్జినబు॥ సీ॥ చేలగిప్రపంచంబుస్సజ్జియం
 చునొకవేళనొకవేళశృజయింపకూరకుండు॥ విభుమతానేపోచునిశ్వంబునొకవేళసాక్షియెయూరకుండు॥ నామరూముల
 తోనటియించునొకవేళనొకవేళనవిమానియూరకుండు॥ దుష్టరాతుసశిక్షదొరికొనునొకవేళనొకవేళనమబుద్ధినుశకుండు॥
 నెటులదోచినస్వేచ్ఛతోనెటులనుండు॥ నెఱిగిభజియించువారిలనెఱిగియిండు॥ నంచహాత్ముడుగట్టినయట్టికట్టులన్నడిపింప
 నీకుచాకలవియగునె॥ ౧౩॥ అనిబలిచెల్పబజ్జిముఖుడౌనభయంకరమృత్యుయత్తుండై॥ ఘనతరకాలవండమునైకొనివచ్చు
 తొండునశవీ॥ గునినొదిలించివెండిమలరుద్రునితోదెకలియించున॥ నైనకగలందెవిడ్లుడు॥ చిపుడతందెటువంటివాడన॥ ౧౪॥ చ॥ బ॥ దై
 త్యే॥ గ్రుండుగ్రంమటబలికెనోపాలస్త్యవేదాంతవే॥ త్రుకుం॥ గానబడదాదిలయుడేతద్విశ్వస్వప్నస్థితి॥ ప్రళయాదకుడవ్వోగుం
 డతందెపొబ్రహ్మదీరూపంబుల॥ న్వెలయెందన్నహీమంబుబట్టిదనినర్థిం॥ ౧౫॥ సచిర్థుడనే॥ సీ॥ యాగంబుదోష్వయ్యయాగైకభ
 లముమనయ్యాగాహామంత్రంబులతడెచుమ్మ॥ దానంబుపాతయదావసాధనము॥ ద్వావార్కాలబతడెచుమ్మ॥ యోగం
 యోగియుయోగోపదేష్టయోగానందమహీమంబులతడెనుండు॥ ధ్యానంబుధ్యాతయుధ్యానంబుశ్చల్లమాధ్యానర్థియూ
 త్రియునతడెచుండు॥ తన్నునినదన్నదేరొగన్నదనునెఱిగిన॥ వారిముఖముంగడతెర్చివాంఛితములు॥ కరుణనొలగూర్చు
 బంధమోక్షములకతడె॥ కర్తనుమ్మెనిబలిదైత్యభర్తయనిన॥ ౧౬॥ వైరోచనుమాటలుచెవి॥ దూరకయరుదెంచిమున్నుదోచిన

యలదొవారికునచ్చగానక | నారాహరియోపిపోయెనంగర్వమునక || గీ || అట్లుహాసంబుసేయెచునచటనిలక | వర్షం గువం
తరములెసచాసివచ్చు | కేసరివిధాననవతివాకిఁగ్గుగడిచి | పుష్కకంబెక్కిజైతేయపుంగవుండు || ౧ || బలిర్బలించివెట్టుటనెట్లు
చేమద్బాహుబలస్ఫుర్తికి | నృలియుంగన్తోనమిస్థలంబునికంబద్బాప్తతద్బాగుల | న్నేలువబో | తెలేనామెదనచుండు || ౨ ||
జితోబలుగచు | నృలుమారున్దనువారుప్రస్తుతులూసర్వస్వంతసంబాందుడు || ౩ || చనియుచిగ్గిశిభిముఖుడైయెత్తనమఖుల

— (*) దశవదనుండుసూర్యునిమీదికి యుద్ధమునకుబోవుట. (*) —

డుహిమవద్గంధమాధన కైలాసాదిపర్వతంబులతిక్రమించియవ్వల || సీ || వీచాపుగుమివీచువిధముననుచు వెల్లుజల్లులకుగమల
రులదిరుగ | బావడలిజునట్లుపతులచేస్తుటబయ్యెదలమాన్పునతులునెత్తములమెలగ | దీపికావళిహెచ్చులెలుగునొక్కొక్క
వితానములుపత్నకలవెలుంగ | జూపంజెంగటనిల్లుసౌబగునహరులునుగరుదుబాదాంతికములనొలయ | భవ్యమందాని
మపటముగట్టి | నైరికద్యతికునికుమగంధమలది | వేడగంధర్వగానమల్వించుమించు | కాంచనవశ్యవైష్ణవీగాంకెనా
గీ || కాంచరజతాద్రిబెటికినకరణిదన్ను | దెటుకవలదనిగిరికానగ బెట్టెనీకు | దటవరత్కుంభికర | శత్రువుపాళి | గొనవ
మంత్రియననన్వికొనుచునచట || శా || అనాడెల్లవసించితగ్గిరివినోధారామలిలావిలో | కానంబామ్యతదాగ్నిగన్మగ్న
స్వామికార్యంబునక | స్నానాదిక్రియలూదరించిమణిచంచత్పుష్కకంబెక్కి | యానీరేజువశేషతాభివజ్జిమా
యెడ్డ || మ || అమరత్పాధరతుంగళుంగగతదివ్యాభవంబుననన్వారివాహుమరుగ్భూషణవాసముల్గడిచిస
లో | కములున్సిద్ధపదంబుమున్నగునెడల్గన్మించుదల్లాకుల | నృమరక్రీడికుబిల్చుచుస్వతఃపూర్వనాన్వరిమన్నిం
గ్రామిణీభిశిలేకిటులనుద్యద్వేగియెలక్షయోజనముల్పొయిప్రభాకరార్చకులకు | న్నాయాధిపాధావలో
మానతులకుండాలోచితాద్భూతంబువర్ణనసంసక్తులకున్నివాసమగుభాన్వల్ల | ముంగన్తోనక || మ || కనుంగొనెరివర్ణక
రవలోకంబగువాలోకలోచనలోకంబులుదటియంజొచ్చియచ్చట || సీ || అటబాచితపతాభిబంధబంధన
హేవలుచెలంగ | గనకదండోద్దండకరదండమాతరప్రముఖసాహాయినాగములెసంగ | వాంఛిల్లాదిక
గ్యజుషోక్తసారమంత్రాచ్ఛటిదగ | జామరగ్రాహణీధాయానభి | భీమమణికంకణక్యంనాడి | నేకచక్రధారా
ట | పాశకుంజలకటక కేయూరముద్రి | కాద్యభూషణభూమిలోనమరుసక్ర | జానుగనగొ | పొలన్మమ
క్రాంతరగంధమాల్యములతోనశ్శుష్టతేజంబుశో | మ్రొక్కొండముచెల్వుతోయగవయాద్భూతా
ప్రభాసువుతోడోదెంచునద్బాచునినీరగ్భూమినిజగ్గకొనకవత్తిగ్రీవుమగ్రాక్యక || ౧ || అనా
హస్తాపుశీఘ్రంబెయ | యనంజెరంజుపంక్తికంరుడనిసేయన్వచ్చెయోరాడర | వృష
మిశ్యుక్తియో | నకువాక్రువ్వగజెసిరమ్మనినయన్నాకారివాక్పద్ధతి || ౨ || అర
సికటంబుచేరునెడదార్శ్యకులడ్డముసొచ్చియేలపచ్చితివిటకన్నగావలుండుచెప్పినవాక్యములెల్లజచ్చెను | దివి
రింబుపుడునానివాచుచెచ్చె || ౩ || సమశరేరిమొక్కి | యవధానప్రయామయదివ్యమూర్తిశా
మరంబానరింసగవచ్చివాడుతో | రభభుజకక్రియోష్టునమరంబెయెనభేదరోయిదెర | చిల్లమువతో
దరోయిదియేమివాళుచుక || ౪ || అహారికశ్యుడిట్లునుదగొమ్మనితోమనకేటిపోరును | దేహనిశా
చాలదే యూహలికేలయిప్పటివోడితిమన్ననుకన్వగాదుపాం | దాహవశేళిలో
వారిలోదండుడగువాడువచ్చిపంక్తిక | తగయయ్యనినుదాసికయ్యమిశ్చ | బాలకోడినివన్నా
చ్చితివేగునిని || శా || ఆధైతేయకులేళ్లుగులడపుమదాహస్తాజనధ్యాన
లాభమో | హిమగ్రాల్వగులగనాన్పుచుప్రధానక్రేణియాశ్శుపతి | పా
వ్వలక || ౧ || తుహంచుగెల్చెదననిమహిరోపరిలోకములుక్రమంబెరయవెనక
దజేరివక్రమించినచుంత || ౨ || అవచికివీచామాసనహ
చితస్థితిచూటచాచుడైవేళ || సీ || తిలకంబుదిద్దు
లేనగవ్రజాచియూవితప్తాదండయెటిదనుచు | గలపంబుప్రాంతోయ్యలిమేని
చుగవుగవుదెమిచ్చుకనికీముచ్చటవినచేడు | మైమాటాటవేడుకొనుచు | నిం
గాగుతేరేకివేలసంఖ్య | పుష్కలగొల్వదనమో | లనరుగునొక
యకసొగసుమిటి | బాలతులచుగూడిపోవునిష్కరుమడెవ్వడచురమునిచంద్రవి
డు || సీ || ఒకనాండుజలపానమొనరించిబహుశాలముపవసించిన
ముసేసినక్షమాసాలియితడు | దిగువరాలినపండ్లుదినియనేకాబ్దు

లుగ్రసమాధిమూసినఘనుడితండు | దనుజవరయీతండమృతంబుద్రావికల్ప | వృక్షములనీడనీవేల్పువెలదిమంది | యుధరములు
నొక్కికొనుచుజిరాయువది | వెలయబోయెడునితనిపైనలుగవలదు || మ || అయిమవుగణింపగానినుచునున్నతస్యణి
స్యందనం | బునడందాంశుసప్తచండరుచివేల్పుగొమ్ములుంగొల్వగా | జనువెఱొక్కనిబూచియెవ్వడిఁగఁగ న్నొసినా
సంగరోర్వినిస్వామిపిఠుకొంతుగూలినమహావీరుండుదయిత్వాగ్రణీ || మ || అనికొండపొరిపాఱుండునుడివిసనూకొనచునయ్య
సురమండలాఖండలుండువెడియునిజాగ్రభాగంబున || సీ || ఉభయభాగములయందుండికొంతులువీచువెలిజాసురములువెన్నెల
లుగాయ | బద్ధరాగవిమానభాసమానద్యుతులకపటసంధ్యారాగకాంతినింప | విణెబువాయించువెలదులుగాంధర్వకనకచ
ట్టులనెల్లగరగజేయ | హెయిమకుండలకిరీటాదిభూషణులుచున్సింగిబంగారునీరువోయి | దనువుదాల్చినమరునిచందముననం
ద | మొందియుడువీధిజనుచున్నయొకవురుష | గాఁచివీడెవ్వడవదాత్రకనకదాత | యితడనితపస్విదెలుపదయిత్వేశ్వరుండు ||
క || ఆయుషిగనియతిశేఖరవీరలలోనెవ్వరెనివిసుకనాతోబోరాడగగలవాడగ | లారెతెలుపుమననతండలఁతోకినను || ఉ ||
ఆయతక్కుకర్మజనితాచితసపుఖ్యరసానుభూతికయి | పోయెడుపారువీరసురపుంగలవీరలదాసీకయ్యము | త్వేయగరాచువీ
రునిసేయగరారుకృతార్థులవుటని | కీయెడఁబోరగావలసెనేనిగణించెదనొక్కశూరుని || మ || అతుడెన్నాడనియంటవేలిను

— (*) రావణుండుమాందాంతోబోరి సంధిగావించుట. (*) —

మయోధ్యాపట్టణాధ్యాసీయయిచతురంభోధిపరితభూభరగదీతొదకుబాహుబలోన్మతిమించున్యవనాశ్వనందనుడుమాం
ధాశ్యక్రీతీశుండుని | సతయపువీరుడునికామిప్పటినరే | ద్రశ్రేణిలోరావణా || క || నానిసరావణుడవునవునివేణిగంచినటులద
తొచెదరతని | నైవయుషీశ్వరయివుడ | బూబరుడెందుండునిపుడపోయెదననిన || మ || అజభూమితుడువతెగివుసనసేరా
రాక్షసాధీశదిగ్విజయారంభముఁబూనినేడియెదగైశంబుమీబంద్యహు | ధ్వజినీసంగతినేగుడెంచుడుణమాత్ర | బూర్చినంద
ద్ధగా | భుజుతోనీకురణంబుగల్గిననుస్పృంగెన్వశగీవుండు || ఉ || అంతటగొంతసేపటికినచ్చటికిన్విసవచ్చెధారుణీ | కాంత ఆ
థాంతరస్ఫుతకాంచనునిర్మితఘంటికాధ్వనల్ | స్వాంతమరజ్జుప్రధీనయింధవమేదురికింకిణిధ్వన | ల్లంఘితాబరకటి
తధ్వజచిహ్నపటిపటుధ్వజల్ || క || అరవములువినిదశముఖు | డిరసమునడిపైలేచియిదెచనుడెంచె || ధీరుండగుయవనాశ్వకు
మారుండనిచడినెచ్చెమంత్రులతోడ || ఉ || వీరురంగబోయిపంక్తిముఖుండించుసొంపునుడెంచుపెంచుచ | కగదనమురజ
సంబుభుజగర్వముగల్గియ్యాచాలునిం | గదిసినరేంద్రనేనుదశకంతుడనంగరకాంక్షఁచ్చిరి | నైదరకనన్నమారొగనముభి
తుడవైదొలంగునావుడు || సీ || నిడుదకన్నులకేవనడరుకుంజిగిర్ణస్రాంకవమదమతోసంధిసేయ | గనుబొమల్ముడినం
దుకంఠమంతుగగరంబుననున్నచాపంబుగొనియమెనయ | బెనుగాడ్చుసోకగంపించుకెంజిగురునాబెట్టుహుంక్రియలాసిపే
దవియరడ | రిమణియరత్నహరద్బలంబునమనఃప్రకటరోషజ్వాలబయలుపడగ | జుఱుకుచుకుండశకంతుబూచియో | యో
రిపాలస్త్యచాతోడనారణంబు | సేయవచ్చితిమంచిదేమాయెనెదుట | జక్కనయినిల్వరాచంచుజనవిభుండు || క || పిడుగుకు
దోడువోయిన | కడిదిశరములసురరొంముగాడగనేయ | స్వడియకనాయులుములకా | పడెనివుడిచుకులనుచుబంక్తిముఖుం
డు || మ || పడికోదండములొక్కసారిగొనిదర్పంబొప్పమాంధాతపయి | బదరాసారమునింపదద్విశిఖవర్షంబున్నివారించితే |
న్మవియన్వచ్చునిశాటచంద్రిమణులగ్గాఢించిభూభర్తబెట్టిదపుదూవులనొంపనంతకునిమాడినా | వణుండుగ్రుడై || మ || తనబ
ల్నోదలనెల్లనొక్కటనయోధ్యాహురోధించబం | చినవారందనిజుట్టుముట్టుకొనియాక్షేపించికోపించిమించి | నీశాతా
స్త్రపరంపరల్లరిసినింగంబుమాతంగభం | జనముస్వేయగడంగినట్లున్నపుడుత్సాహంబురెట్టింపగ || సీ || శుకునబండ్రెండు
శానుకములనొప్పించిరాణునేడింటజడియనేసి | ధూమాక్షునెనిమిదితూపులనొగిలించిమారీచునిబందిటమదమడంచి | జం
బుమాలినియూచుశరములబడగించిమాపాక్షునాల్గింటనుడుటుమాన్చి | త్రిశిరునిబదియేనుదివ్యాస్త్రములనొంచి | దుర్గా
ఖునైదింటదూలనేసి | వెడియుబ్రహ్మస్తముఖులనుద్దండచండ | కాండమలభండనముసేయకుండదటిమి | తరమెననగెల్లరి
కనిదసముఖాను | రాగ్రగణ్యనిమాంధాతయపుడుపొదివి || ఉ || క్రొంచువేదశాలిండుగున్కంధుఁచందమఁజెందిముందెన |
క్రంచరరాజుపేరురముగాడగముద్గరమెత్తివేసినొప్పించినసొంపునిల్లికృతపెంపునెచ్చెరపాడురాజనిన్నంచెదనేడుదం
డికడకంచతిరొవకబూయి తాత్పర్యై || ఉ || అక్కనకాడిబిట్టచరనంటియదచ్చియెదిచ్చియన్విభు | డెక్కినతేరుచెక్కలుగసే
సిహయంబులద్రుంచిసాధింపకకనొంచికెడినముధారుణిగూల్చిననాగ్రహించివే | రొక్కరధంబుపైవిరకులోత్తముడె
క్కిలయాంతకాక్యతి || ఉ || పటుతరఘంటకాక్యణనబంధు | మోమహనీయశక్తియొ | క్కటిగొనిపంక్తికంఠతుదిగంటివిపొ
మ్మయేసియాన్చెం | పటుకునగేలికూలమనదానినడంచినశాననుడుభూక్రుటులెనగ || నృపాలుఁడుంగుంతములిర్వరి
పూర్చివైచిన || మ || అవిభండించియభింకకాండములుచందాంబుప్రభోవృండమల్లు | వనాశ్వక్రియసూతయేయదనుజ
ప్ర్యాకొంబుభేదలైన | తేవిన్వత్సు | దత్తదివ్యశరమాదైత్యేశ్వరుండేనిన్వత్సుకుడియైనకేశ్వరుడుదక్షిణవిభాక్రిజిం

తెంపగఁ తదనంతరంబున॥ చ॥ సిమిషములోపలందెలిసిరజబంధుకులారగఁబడ్డ । య్యమరవిరోధిమీదజలదాళుగమేసిన
వాడుమారుతాస్త్రముననడచెఁగూపతికృతానుశరంబరిభోసివైచినఁ । విమతుడురపుద్రబాణముననిల్పెదదీయశిఖాపరం
పరీ॥ శా॥ మాంధాతృషీతినాధుడుంగెరవభీమస్ఫూర్తిబహ్మస్త్రముఁ॥ సంధిచెఁదనవింటరాక్షసభటులసంత్రాసముం
జేందగ॥ ర్వాంధుండద్దివిజారిపాళుపతమేయంబూనెనయ్యుత్థతఁ॥ అర్ధిశేణిగలంగెఁగుంగెదరయాకంపించెన్వర్ణాద్రియఁ॥
శా॥ ఆయుత్యాతమెఱింగియాడకుఁబున్ స్థబిబ్బవేంచేసియే । లాయాయుద్ధముదీనలోకములకెల్లఁ భీతివాటిల్లెమీ । రా
యుష్మంతులరైచెలంగగలరుగ్రాస్త్రోపసంహరమున్ । సేయూడన్ననదాజ్ఞ జేసిరటులకవిత్తంబుబుప్పొంగగఁ॥ క॥ ముని
పతిలోకహితంబుగ॥ మునుకొనితమకెటులసఖ్యముంచేసెదనఁ॥ జననాయకుడుయధేచ్ఛ॥ జనియెదశాన్యడునుజనియెజంద్రు
నిమీదక॥ చ॥ ఈచందంబునదశకంధరుండు మాంధాతృవసుంధ రావరునితోసంధిగావించి సాగంభికబంధుమద సర్గంధనో
త్సాహంబునహించిమహానియపుష్పకారూఢుడై యుమ్మహాగిరివరోపరిధాగంబున శుక్లమించియవలపిడంబితాడంబరంబు
నంబోయిపోయి పదివేలయోజనంబు పొడవునబ్రథమభూమికయందగియగఁజితా ధరచరణారుణప్రభాపహాసితాభినవ
హంసమండలంబగు హంసమండలంబునని మరుత్పథంబుగడిచి యవలతనంతదూరంబుండిచి పుష్పలజలావిష్కృత పుష్క
లావ రకాది బహువిధజలధరప్రకాండంబులకునుండ నిరవగురైడవమండలంబునతిమించియవక్రవిక్రమాసాధ్యులగుసి
ద్ధచారణసాధ్యులకువీడుకట్టకుమూడవచోటుదాటియమ్మీదట నవనాయఃధిరతోడగ్రవినాయకభూతప్రేతపిశాచనిశాచ
రిగోచరంబగునాలవకఙ్కాంశరంబు దరలితరలీకృతవిస్తృతకర శీకదనికరంబు సభోగశవలాహకగర్భంబులునిచుచును
దంబితామరతరంగిణీ తుంగతరంగరంగతక్రమల కుముదాపహృతులంబాలుపుమీరు కుముదాది వేదండకాండంబులవిలా
సంబులకుసదేశంబగు పంచమప్రదేశంబువాసివాసవాసి ధారానివారణోద్ధార దారుఃరోంగరుజ్ఞాతసంచలనసమజ్ఞాత
వాతావధూతసకలగ్రహమండలుండగుచండజమండలాఖండలునకు వీడాగునాటకతావునవెడలికడలిబోలినగంభీరత్వంబు
భరి చినిశ్యసత్యసంపదలను బెంపుగవిసిర్తోవలీలగ్రాలుజనుదగ్గి ప్రముఖమునిరన్నంబులకు సిధాసంబగు సప్తసస్థానంబు
నంబ చలుదేఱిచువారిత కోటకమండలమందాకిరసరిజ్జలవిందు బృందంబున జేలువండిచలువలకెల్ల నెల్లయగు నేసిమిదవనె

—————(॥) దశానమంబుచంద్రుఁడీమఃకింఁడెత్తిపోవజతురాననుండతనిమాన్యుట. (॥)—————

లవోససికొనితదూర్ధ్వమాగఁ బుంజడలుండకదశసహగ్రయోజనంబురిగియద్విలనయియెయోజనాయతంబగుసుధాక
రలోకంబువిలోకించితన్మృగ్యభాగంబున॥ నీ॥ తనవి నోహరముార్తి ధరణిచి నివారిక పమేయపాత్రమైయొప్పువిగుం॥ దన
యచితః శాభ్యుదయమాశ్రయః చినవిధులకుత్కంశతవెలయజేయ॥ దనవిలాసములుచెంతలనున్నగోపాణీప్రముఖకాంత
లనింతబాల్చింప । దనచంద్రికామహత్త్వంబు బ్రహ్మాండకరండంబునకు గప్పురంబుగాగ । దనరుహిషధామనపుజ్యధా
మసోము॥ జేరబోయినయంతటశిశి కిరణ । పాల్చిపైఁననొలసినబంత్తిముఖు॥ నంతులమీను తెల్లగంపంబునొండె॥
క॥ చవిజనగాకవడంకునునలజడిబడిమంత్రులెల్లయయ్యయిచటకొనిలలేమతొలగిచనటకు॥ నెలవీవలెననుడ దనుజశేఖరడ
లుకఁ॥ శా॥ అహతావకదేహముల్వడకజేయఁజొచ్చెనంచూర్ణుడి । సిహరాంశుడుతాళుకించుకనియాగ్నేయాస్త్రవ
ద్రాస్త్రసం॥ దోహంబుల్శశిమీదనించుటకునుద్యోగించినఁ భూభూచాహకౌర్యమెఱింగివచ్చెటకుం బద్మాసనుండయ్యె
డకఁగీ॥వచ్చియిదియేమివశ్యభవత్సహగ్ర॥ బాహువిక్రమమితిభానుమీద॥ జెల్లునెచూపనీతండువల్లనిదొం॥ వీవచలదగ్గిబా
ణమల్వీవుచులుక॥ మ॥ అనివారిచివిధాతవెండియునవశ్శానీమహాసాహసంబునకమెచ్చిమంత్రమొకట టిదయపూర్వం
బుగానిచ్చెదం॥ గొనున్మంత్రజంబుసాంగమయినకఁ ఘోరాహవక్రీడని । న్నెనయుకొగల్పవిఃస్ఫుటైననశుభంబేతె॥ చు
శీఘ్రంబుగఁ॥ చ॥ అదిమృత్యుజయమాపదిల్వాడమత్రోయప్రానివేళకజపిం॥ నదగున్నకనిక్తికీలకయుషిచ్చదోధివైవం
బులు॥ దుదిహూమంబునుదప్పణంబు విరియదోడ్చివెఱింగించిపూ॥ ర్ణదయద్బంధ్రమొసంగి వెండియునుగీర్భమా
ధవుడిట్లుక॥ గీ॥ అనువల్లభప్రాత్యాచంబునంకు । సిశివాజ్ఞోత్తంశతాఖ్యమేకతమున । నేజనుడవిఘ్నముగజపి
యిందువాని కొదవువిజయంబుహఃయోగొయివయెచ॥ నీ॥ దేవదేవుడుచహదేవు నీకుకుభూతభావనుడ భవుడుభవు
డుశివుడు । భుజగభూషణుడుశంధుడు నీలలోహితుడుకృతజుడువెయాఘ్రిచర్మ । ధరుడుజగతక హనుమలలా
టాళుడంతకాంతకుడు యుగాంతకరుడు । పశుపతిసూరికపాలికాలగ్రీవుడుగుండు భీమదాధ్యుడుగిరిశు । డక్షులుడవ్య
యుబోదుననిచెప్పియనుకుదనిన॥ మ॥ శశిజిఁచితినందునన్నెలపువజాటింపగాబుచ్చింత్॥ దశలకఘూర్ణి జేయఁగూ
ర్యములతోదేవాచలాధిత్యకా॥విశ జేందూపలభూమికిందిగిడకఁ విభ్రాంతితోనచ్చటక॥ బ్రతకఁతుండునించెనంబరసదా
తంబుపైచాటఁ॥ చ॥ యివ్విధంబుననాటిరేయెల్లనచ్చోటవిక్రమించిమరునాడరుణోదయంబునగాలోచితకృత్యంబులు
నివ్వెఱిఁచి॥ క॥ అలరుచులంకకునికబో॥ వలగొనునని యమాన్యకృత్యవర్గమువినగా॥ బలికినబుగడలఁడిసిన॥ బలములదె

వియించి దైవ్యపతిపయనందై || చ|| మణిమయదివ్యపుష్పకవిమానరుచుల్ దీనిండైన కా | గణలిరువంకలకొట్టపరంపతో

— (*) దశగ్రీవుండు దేవయత్యుని (స్త్రీ) బజ్రబట్టుట. (*) —

నడువన్ముగంకు సారణుచుననేక భంగులను బ్రస్తుక సేయగ బోవుచుండి రా | వణదొక డన్విశార మొదవందన వారలజూచియు
 ట్లగుట || మ|| ఎల పామ్రుంబులు చెల్వ ముల్పుతురతల్ హేలా విశేష బులు | గలక న్యామణులెవ్వరోక్క బలిమిం గాంచొనుకూలం
 బుగా | బలుమంది జెట దెప్పు వానిని మహా పార్శ్వ ప్రహస్తాది మూర్తులు మోముల్నికసిల్లినట్లు విరిరి తో వా ధుకింపొందగట || సీ ||
 ముదిమ మెన్నడు లేనికొద ము పామ్ర ము చెల్వ సేపులు వేల్పుకన్మిరులక మరు | సొలపుల బెళుకుచూపులర భుగ జెగు లాయ్యా
 రముల్ మనుడకన్యకలక మరు | నిను వాలుజడలు పె దొడల చనడలు నెన్నడు ములుచాగకన్యకలక మరు | బాటుల మేలిమి నూట
 లతీయదనంబు గంధర్వకన్యకలక మరు | ముఱియొడకి నజాతుల మందయాన | బొరపులు వహించి యుండు రొక్కొక్క వగల |
 వీరిలో మెచ్చనచ్చినవారిట్టి | తేవల యునన్ననిండఱు దేత్తుననుచు || మహాన్దగ్ధ || కరుణా లేశంబు ధర్మక్రమముకలు భ శంకా కలం
 కంబులాత్మంబొరనికట వూర్ణ దేవాసురనరపరచతు శ్శవస్సాశ్శ విద్యాధర సిద్ధాదిత్యర డ్దోబుజగరుడగంధర్వ యత్యుది
 కాంతఃపుర కాంతా | శ్రేణిబట్టుబొదిరి బెదరివా పోవ గా బెట్టతెచ్చెట | గ్ధర || చాచ్చునే హంతరంబులు డిసిన మగలంబుట్టలన్బి
 ట్టుపొట్టల్ | వచ్చుక శాతాసిధారన్వనితలతలవల్లగ్రుడై పట్టి యాడ్పుం దెచ్చు న్యావంబు చేరన్దె చెడితనునిందించినప్పిరము
 ల్వా | క్రు మనై సరించినన్న నెలుపు డెటకు బోగూడిమికండునవ్వుక || సీ || సీమంతమా క్తిక శ్రేణియుల్లన రాలధట్టించి ముందలల్వట్టికి
 యీడ్చి వలుదచన్నలహం వల్లిక లైగిపోవ బయ్యెదల్చులిమి మైబట్టితివిచి | కంఠ కొవ్వొసరుల్లాసీయెయవయాడబలుకీలుకొప్పు
 బట్టి యీడ్చికడియముల్ గాజులుంగర ములుబిట్టూ పబల్లవహస్తముల్ పట్టితిగిచి | మూలమూలలనొదిగిన మొకిర వేడు | కొనిన
 మాయన్న కావ వే యనినృద్ధ | జనులమాటుల కెగినసకియలె || పొరలె నేడ్చినబోసిక చెటలు పట్టె || వ || ప టియొనగ్గు హీనం
 చుగురి మేర మెలుంగక తలిపండులప టుంగుననున్న మెలుంగుబోడులచ త్తమామల కింగనున్నయు త్తమాంగనల దరుతమమగ
 లతో గలిచికాపురంబులు సేయమహాపురంధ్రులబురోపవనంబులందోడి కేడియలతోడ గుడి కీపించుకాంచనాంగుల జల కేల్లి
 కలం దేలుబాళికలద్యూతావినిక్రియల జిక్కినచ కెర బొంతుల బెక్కు వగలనల జర రించుకొను చచ్చిలాతులవిమాన | బు
 లెక్కి హరి | దమధ్యంబునవిహారించు హరిమద్యలగిరిక దరంబులయందు వేడుకల జెందుకుందరి | అసౌధించి తాళిందలబులంది
 రుగుమందగమనలంబరాంగనలనక బాలికలనక మెల్లజాతులనాతులన్బలాకారంబునంబట్టి తెచ్చిపుష్పక | బుపైనుంచునృపమ
 హాహాకారంబులతో విలపించువారును బలికినదిపలుకుచుదపించువారును నేమి సేయుదుమనిపలవించువారును నింతదురః సవ
 చ్చ సేయనలల్ల డించువారును నులుచునిపిడుగువలెనిచ్చెడు గెక్కడనుండిన చ్చెననువారును ప్రికష్టునకు సృష్టిక ర్తయెట్టివరము
 లిచ్చిననువారునునంక నెక్కడినన్మంబులోకంబులన్నియు నధర్మోపహతంబులై నెడుకాలంబునుంచేవాననునద్రాక్ష్య యంత
 యరాజకంబై దిక్కులేకపోవు నేయనువారునునో మూల యంద్రచందాది దేవతలారామీరై నయాపవ నివారి | పరేయెను
 వారునుచిక్కిరిసి జేతులు వెండికొండకిందజిక్కి నాడపైయడంగద్రొక్కిన గునూచంబుసేయక మరలవరంబులిచ్చి హరుండు
 తనుగోడుబోసికొ నేనువారును హరుడేమి సేయదొలవుట్టువులనేమి పాపంబు చేసితిమోయది యనుభవింపక పోవునె యను
 వారునుజననీజనక గురుబాధవ ప్రాజ్ఞేశ్వరసుఖప్రముఖనుహృజ్జనంబులదలంచుకొనికన్మిరునించువారును నిట్టూర్పులుసిగిడిం
 చువారును రావణాయంతదురాగతలబుకొట గాడుమదిచుదినుడియట్టిపాపంబుల కేలయొడిగట్టెదవను వారునుదక్ష వారినం
 జలుంబట్టిపట్టినంబున దెగగొట్టినట్టుచుంము దెగగొట్టి పుణ్యంబుగట్టుకొ మనుజురును నాడువారి యుగురుకొంచంబుగాడు
 నిన్నునునీవారినినీలుగావించుజుమించునవారును నిన్నివగలంబొగులు మగులంబట్టి తెచ్చివీరికలననేమి సుఖంబునుభవిం చేద
 నువారును బహుసంసారి చేదనంబులు సేసి యీసడియనుదోసంబెన్ని నాళ్ళకు వీడుకొంగలవాడవని వేమలుపిన్పట్టువా
 రుచునై వానిచుట్టును నెరసినయ పయశంబుగనుపి | పజేయుకై పడివీడిన కేశపాశ | బులతోవాసికీ గ్రహతాపంబులు | రూపంబు
 లై పొడవడంగువడువున దెగిపడు మా క్తికహారమణిహారంబులతో వానిపాలితిరాక్షససామాజ్యలక్ష్మీ సామన్యస్యంబుబా
 డినతటంగెఱిగించుభంగిందుదిముట్టవాడిన ప్రసవదామంబులతో వానిముంచుకలువజల రాశియిట్టిదని తెల్పునట్లులనిట్టలంబు
 గబుట్టిప్రవహించు నేత్రకజ్జల ప్రవాహంబుతోవా డెక్కినవిమానంబుతో వానిభస్మ బుజేయ జాలురోష జ్వాలికాభీలకటా
 త్తజాలంబుతో గడగడవడంకుకొనులతోజడువుచేమటలుదొలంకు మేనులతోనిట్టూర్పు సెగలంబొగులువా తెరలతోనశ్రుజల
 ధారలం దేలుకన్నదామరలతో మంగురుల మొగిలు తెగలమలుంగు పడిమెలుంగుదొలుంగు మోముచందురులతో డెండంబులు
 సందడించు చింతాపరంపరలతో బొరలుచుండెరలుచునలతనాంచుచు వ్రాలుచు సోలుచుమూర్చిల్లుచు గార్చిచ్చు చుట్టుముట్టి
 ననొల్లంబోవులేళ్ళవలెనప్పల్లవ పాటులువెల్ల వెల్లనై ధైర్యంబుపెల్లుననుల్లంబులొక్కింత జేసికొనతమయంతవట్టుగూడుకొని
 యేకవాక్యంబుగా రావణును దేశించియిట్లనిశకయించి || ఉ || ఏము పతిప్ర తాత్వముదక్షించినవారలు మేనియిన్నినా శ్రేణిగొ

అంతలేక జరియించితిమేనినుదియమారముల్. కానునిశాస్త్రుడయిచెలుపగాబసిబూనయిదశాస్యము. గామినివంక నేయ
డగు గ కసుతానుజబంధుకోటితోకావ. అంశపియించియంతనిలువకన్సి. ఇనవారివీమడు. చినచందున వీనివానివారులుప
ట్టిచీరవలదె. మనదలమైచికిరీమనముగుండెడలీలవీనియాండునుబలవింపవలదె. మలపంటనతులబల్లి. బట్టము డ్వైత్తులువ
హస్తములెల్ల సునియవలదె వనితలుచుట్టునేశ్వగనవ్వుచున్నాడువీనితలగొట్టివేయవలదె. ముచుచుచాచేచ్చుడిగియియ్య
లగుబొడ్డుతన్నుదిట్టుచుబిటుకోదనమునేయ. నాలకి చుచునెబ్బడయ్యునెగ్గు. గ్గునంచకతలప్రోలుచేరెనితడు. ఇచ్చిగంబు
— శిరావణుండుభర్తృమరణంబునకువగచుచున్నచూర్పణఖను భీరాదులతోగూడజంస్తానమునకుబంపుట. —
నన్సివిమతజయంబుగాంచినచివిడుచూనంగనేపుష్పకస్థిత. ప్రమదలయాత్తనాదములుపాటలెనారికిదోడువంతెడ. యగ్గమ
నముతోడశూర్పణఖయుకలపించుచువచ్చియన్నపాదములబడెంద్యగశ్రుజలధారలుకాల్వలుగట్టిపారగకన్ గీ. దీనిగు
నుజనెత్తివాప్సంబుధారలదుడిచియాధరణముతోపమాట. లాడదోడుగునదృశాస్యరక్కసిచిత్త. మెటింగిచేలియలభియ
ట్లుజనియె. ఉ. విసులులేరేమెంద బ్రతివీరులపయిజనకోజయింగర. యింకమెత్తిపలెంకృతతజెందిషణండినొందెరొ.
శూరతనీకుజూపనగుచోటులులేవెమహిమాగపాపముల్. దూరునుసైనినాబ్రతుకుడుగ్గ. జేసితివేమిసేయదకన్. చ. ప
రులొనర్చుచునాలములబాపిహితాశ్రితబంధుకోటిదత్తమతిప్రోవనోపుద. బాంధవులందఱనబ్బయన్ నచోగయణదొల
గినీతియునుగాంచకవారలనీవత్తుంపనె. శ్వసనినునవునుగాదెనెడువారునిశాచనంద్రయామెడకన్. క. బలియురగుదొరలు
తనుగాదిలిచెల్లెండ్రుధనుంబుచెత్తు సనాకిట్లులపఱచింబొంగొసనీ. పలేవయధశ్వంబుచెచ్చువారలుగలరేకన్. అ. దూతైకిచె
లియంగను. గొసయితడగు ములముననుమరుతెనుగకడా. సినసిపెనిమిడిదునుట. వెనుక నెటిగిపొక్కిపడితివెలదిరొయచ
టకన్. క. చేవప్పినకార్మములకువేదనబొందుదురెజాలివిడుపుమకవనః భే. మువిధివప్పి. పంగాదరమేనీతువాడుగామినిచెప్పు
మా. ఉ. వీకుకోటంశనీకుజు. జేతునితోనయెల్లవస్తువుల్. ప్రేముడినేనొన. గెందపింపకునాయను. జాతనయిననిన్నీనుహి. చె
రిమాడగలరేమి. మానవదయత్యవానివగ్రామణులిచ్చవచ్చిన. కారమున జరియింపుమెయ్యెడకన్. చ. మనపినట్లి. యిభర
మానవభోజిరరుండుదండకా. లమునదూవణాద్యనుజవర్గముతోవలియింపబోయెడింజయమతడాదరించునినునర్వర్ధనంబు
నునేబంబెగక. వనజకళాక్షి. నాకడకువచ్చుచుబోవుచునుండుమెప్పుడకన్. క. నేనొకటియునతడొకటియు. నేనీకుమ్మగాడి
యనియనేకగతులన. న్నానించిఖసునిరక్ష. స్సేనాన్వితుబిలిచిదనుజశేఖగుడినియెకన్. చ. కవి. చియించెరాక్షసనికాచ్యో. గా
గలదండుదండకా. టవియటుగావనిల్వచుచుబంబునాలుగువేలరగగనుల్. భవదనుజమ్ములుంగొలుచుచాతైమువర్షకహాస
హింపనీ. మరరజదీవిశూర్పణవారసికొంచునమాదరంబునకన్. చ. ప్రశిరుడుచుండ్రుమామణుకుధీ. పునీదశవామియందుంబు.
ద్దశముఖుడాశనింబనుపరువానునేగిబల. బుగోజతుర్దిశభువన. బుంబంబలకదారుణవృత్తిలగుండుదండకా. పశమలపాలిమ్మ
త్యవ మురాభ్యముసేయుచుండెయ్యెడకన్. ఉ. ఆదశః. దుడంకదన. గంతివరంబొకయింతజొచ్చెనో. లేదోనిజాగ్రపుత్రు.

— (*) ఇంద్రజిత్తును హేశ్వర క్రతు నొంపుట. (*) —

డటలేయికుంభిలకధర్మక్రిమో. త్రావనకాంక్షునికవి. తానునునేగెనశాసనేతి. హాలదపరీతబుద్ధియయియచ్చటక. దఱు
లంబడింపగకన్. మ. దశక. తు. దీటులన్నికు. భికుదాత్తప్రీతితోనేగ. చుండుకుచిప్రోద్దశహిమామధూమకలితాస్తైకాచ్చిట్టిప్ర
యరా. పశతాకిర్నుచున్నానుంటపగళు. బ్రత్సగ్రయజ్ఞె. పవి. శశిభాకృష్ణమృగాజిహన్వితుసుతుకదస్పంచి. ప్రేమంబుకన్.
మ. అవలొకంబునకుశ్వవంజుడంపా. మంబోపురాలోసభా. ర్ద. క్లిష్టాహంతి. ర్ద. మానసి. మునః. కాంతి. బ్రకాశించునా. హ. ధీ
తొ. రిధి. మేఘవాడుకను. మో. దా. ము. తు. ని. దం. డ్రి. బా. చి. ని. శి. తి. బ్ర. ల. తో. త. మా. గు. డ. య. మో. డ్వై. క. రెం. మ. హ. స్తం. బు. ల. క. అ. ప్పు. డ. ||
చ. ఇ. కు. వ. ది. చే. తు. లం. గొ. డు. కు. నెం. శ. య. గూ. ర్మి. వి. గొ. గ. లి. చి. వే. మ. ర. న. డు. సె. త్తి. మ. గొ. ర్మి. ను. చు. ము. య. పు. ల. కి. ప. ము. ద. శ్రు. వ. ర్ద. ను. || ల్ల
రి. య. రు. చు. మో. ము. సా. రె. గ. న. గొ. మ. సె. గం. ద. ను. వె. ల్ల. గా. సి. గా. జీ. ర. ము. గ. ని. డ. నే. రు. ప. స. సే. సె. రు. జ. శ్వ. ణి. పు. నా. వు. డ. కన్. మ. ది. తి. జా. చా
ర్య. డు. వ. లె. క. నా. త. కి. బ. జ్జి. గ్రీ. వ. నీ. ప. టి. ది. ష్టి. శ. డ. యి. మ. వు. న. ము. దా. భి. వా. డు. మి. ను. ప. గ్ని. స్థ. సే. మ. ము. ఖ్య. ం. బు. లు. పు. || క్ర. తు. వు. ల్పై. కొ. ర. న. రి. చి.
చె. ని. శ్వ. రు. ని. నా. రా. ధి. చి. మా. హే. శ్వ. ర. || క్ర. తు. వు. ల్పై. ని. శ. కం. భు. డి. తి. స. కి. సా. తొ. తా. ర. మ. మ్యో. ం. బు. ది. కన్. ఎ. || కి. న. కి. లా. గు. ప్ర. స. న. న్న. డ. యి.
న. శి. పు. చే. ద. ధూ. త. నా. గూ. గు. చే. ద. ని. యె. గా. మ. గ. మ. వు. వ. దృ. శ్య. ర. త. ను. తు. య్య. స్త్ర. తూ. ణీ. ము. || ల్ల. ను. పు. దా. రు. సి. పే. రి. మా. య. యు.
బ. ద. స్త్ర. ల. ప్ర. ణా. శే. య. వ. || ర్ద. న. ము. న్ని. సు. తు. డి. మ. ఖం. బ. య. న. క. ద. ర్మి. చి. మా. తా. డె. డి. కన్. ఉ. ఈ. త. రు. ఠా. గ్ని. హి. మా. త్రి. కృ. త. కృ. త్య. తి.
జెం. దు. స. ము. వ్త. తు. స. ం. ఘా. త. ము. ను. గ్గ. సే. య. క. శ. క. త. మ. దృ. శ్య. క. దా. చి. రూ. ధ. డ. యు. || శా. త. శ. లి. ము. ఖం. బు. లు. రు. చా. ప. ము. జే. నీ. కొ. స. మి. ట.
ని. ల్పి. చ. న్ని. శ. న. యా. గ్ర. ణి. బ. దు. వ. నే. ర. డు. శూ. లి. యు. స. ం. చు. దె. ల్పి. కన్. చ. హ. ర్ద. ము. జెం. ది. ర. ర. క. హృ. ద. య. మ. చ్చ. టి. వారి. కె. టు. గ. న. నా. ||

— (*) విభీషణుడు రావణునికుబరాంగ నాపహరణము గూడదనితెప్పట. (*) —

సురవిభూడాభృగూద్యహుసజూదియిదెల్లనునుంచదయిననధ్వములుజేసిశత్రులగువాసవముఖ్యులగెల్చెనానుతు. డనిభది

నంబునల్పదగునయ్య సురారులకంచ బలుకచుట॥ఉ॥అచ్చటవాసిసానుచరుడయినశకః (దుడుమన్నుదాజెటల్ దెచ్చినకామినీ
మణులదివ్యవిమానముడించునంతలో॥వచ్చిభీషణుండుతగవాపః కాంతలబల్లిబట్టగా॥హెచ్చెనెనీశవర్మమిదియెలయైన
చ్చితిరాక్షసేశ్వరా॥ఉ॥అంగనలిః దుఃకుగోదవాత్రిదివాంగనలలేమిభాతివు॥త్యాంగుల బహవ్రతలనార్యుభార్యలదెచ్చిగాని
నే॥అంగనఘంబువాటిలుమహాపయశః బునునగ్గలిండుదా॥నంగడతేరునాయువునునద్యుతియుకపిరియుంబ॥తాపముక॥ఉ॥
అంటినమండుచుండుటమహానలకీలలుచేరబోయినంగంటువహించియూరపునెరల్సిగుడిః చుటగాలభోగినున్॥జటః హిం
పనామఃపువెనంగొనటంగసిపించుచుత్త్యుత్తల్॥గంటికీలెస్సయున్నపరికాంతలుమేలసికోరకచ్చునే॥ఉ॥ఏనరుడెప్పుడేవిఘ
టయించుచుదశ్యులచుప్పుడేకదా॥వాసికీచాస్తవవుననెడివార్తయధార్ధతనెందెనియ్యెడక॥దానివచింతుదృష్టముగదానవ
నాయకవిన్నునీమలో॥రానలనెల్లబట్టిరభసః బుననీవిటుదెచ్చునంతలోక॥ఉ॥మానకమాల్యవంతునకుమారికకూరిమిపటియ

— (*) దశవదనుండుమధుండనురాక్షసునిమీదదండెత్తుట. (*) —

యినకుంభిననబల్లిగయి కోసియభీషమముకమధుజేగసిప్పురిక॥దానవులడ్డమైనవిధారనడచిపరాంగనేచ్చనా॥త్మానుజగో
లుపోయితికదన్నపగోధుఃచులకనేచుగుట॥ఉ॥అంపధుడేకదె చునవృద్ధవిముంగిసమాధినుంటినే॥నమ్మెయిమేఘనాధు
డుచుగట్టికీధీనలింపకుండెనే॥తమ్మడునపుకయియెదురుదన్నునెఱుంగడుగాననాసికేగ్రమ్మతపోకగల్గెనలుగందగదాతల
మీదనింకిటకొగి॥ఏ॥చునియంటివేసియిట్లే ద్రమించి॥మనససోదరింగొనిపోయెనుధుడవాని॥బట్టిచంపిననపకీర్తిబః ధుహా
ని॥చుగునుశశుంశశులెల్లుననుజగిసిసి॥క॥మంచివినెకీవెంతనయమాకకముదెల్పెదవేసిచుప్రోలిండుకయయి భీతివ
హియుంపకనొకడసొచ్చిదైత్యులదంచినసోదాకబలమితోగొనబోయిచెలంగుచుచునియాల్చించినహింపచ్చనెభల్లి
మధుదానకండింపెచ్చునే॥ఉ॥చిచ్చొడిగట్టినట్టుచెడుసింహుసటాచ్చలలూడ్చుఘోరకి॥జొచ్చమదాంధుబోలితనశూ
రతరావణమీదబూపగా॥దచ్చెగదామధుడబహువాకులకుఁబనియెమిముప్పుడే॥యచ్చెడుగన్నచోటికియఁబుననేగిమ
దలబరించెదక॥ఉ॥అయిరాగ్రహగ్రహకషమ॥బు॥నొడతెరుంగకకకుంగొనలమిడుగురులుసెదరెనుదరిపడియప్పుడిమొగం
బుబటొలదింకిమనైవాడుతనసన్నిధిఁబలిస్తలస్యస్తహస్తుంకగుప్రహస్తుంకగుంగొనియట్లయె॥నీ॥సంగరోచితజగన్యందనా
న్యందరాశ్వపదాతివితతిసన్నద్ధమైవెడఁజేయు॥హింపంప్రసైన్యాధిపతుః మున్నగుంగలవారిబిల్వబడవాళ్ళుబనపునేడి
తదేసియన్నాడుటనకుంభకర్మురిప్పింపమిక్కిల్యమెంచి॥యాః భీషణుగొచ్చియేవరికీలంకగా॥గాదగునేనకాపుబె
ట్టు॥మనకుదోడుగమయపుత్రితనయుడేక॥దసినీవేగిపయనంబుదెల్పుమాజి॥ధుదోలుతగల్చిచరిమీదపగపుగెల్వన్వర్గము
నకేకకలెనన్నసరగనతడుదోరిసెలవొచ్చినక్రమమునబ॥వారమునెల్లగూర్చిపణవహుడుకా॥మరజజయానభకా॥ద్యు
రువాద్యరవబులోమహాద్ధతివెడలెక॥అప్పుడ॥నీ॥వెనచ్చేసలువదివెలయడుపుహింబుడుచుకేగంటుబుడమివడం॥కరి
హారిరభజుజంగఖరానిగతయోధజనులహుంకృతివాకసలబుకగుట॥చామిరికేతునంతతచ్చాచులహార్రాండబి॥బంబుమ
టుగుపడగ॥సయిన్యజోజాతసాదాగ్రధకారంబుభట్యపాణప్రభాపటలినడగ॥గ్రమాననగ్రబలశోధగ॥సుతడ॥కుం
భకర్ముండునడుమనుజ్జ్యభలి॥నేగుజేరగదశకః (దుడైగిమధుని॥ట్టణమమీదవిడిదెచత్తవురులడ॥క॥మధుదయిత్త్యుఁపుర
మానకి॥ద్విధమునజసికోటచుట్టువిడిసిమహిమాగ్ర॥క్రధయోధలడరదశమఖుడధికోద్ధతివానవీటికరిగెబెలుచక॥గీ॥అరగి
మధునంతిభరమనబాడగానకచటనిచటనరయునంతలో॥రావిధంబువిభాచభాతయయితమ॥యన్నరోషమడఁకునని
తలంచి॥క॥మాతవేణిజిగకు॥భీంసచువలాభిధానప్రియనందనకుంభీనసయెదురుగచ్చిదశానచరణముల॥వాఁయురిన
డలినక॥క॥అడలాచ్చిపంక్తిమాఘుడ॥పుడతుఁవడిలేవనెత్తిబాలానీకుక॥బడుపేలయేడిమధుడేక॥డనున్నాదసినబడుచుకళక
ళపడుచుక॥ఉ॥కన్నుకళోకబావ్యములుగ్రమ్మగవలె॥మధుఁకుబల్లిమయి॥నన్నటదెచ్చుగొన్నపుడెనావిభుడియ్యెనతండు
క్రూరుడను॥నన్నుబూచితాఘటయెనా॥మముగాదనిత్రుంచితేనియో॥చన్నుహింపనేర్తునెయెన్నవహాఃధపాత్వదక
ఖముక॥ఉ॥ఏదొకకార్యముఁబడఁకీచుకతాల్కి॥హించిచేసి॥క॥భేరిములెందదాస్యః తికిన్నససోదరిగారించిమ॥త్తై
యవసేయనింపొదవినట్లయినక॥మధుగాపుమంచున॥గానిలితోడుకేడదశకః (దుడనశ్వచుబలెగ్రమ్మటక॥ఉ॥నెమ్మదివంత
మానుతరుణీయధుగాచితిన్నగూర్చినికర్ణిలియెగ్గనీదల॥క్రముననాజసిచరాగ్రణి॥క॥పృనుమింద్రమీదబకరుహానరిం
పగనేడెపోవలెన్నముగదీచుభావలసినస్వనితావణిసంతసేపుదక॥చ॥చనియభ్యంతరకేళికాగృహవంహాశయాస్త్రకాని
ద్రబో॥పునిజాధీపః॥గ్రజేవిపటునత్తువ్వంజైనమామన్నయ॥దుగ్రి॥దేబోవుచునుండినిన్నుదనకెతోకూర్చిపైచోడురమ్మని
పొర్తింపగవచ్చెనావినిమధుండానందమాజెదుచుక॥ఉ॥అదశకః (దుడేరంజనియచ్చినలిచ్చియధోచితంబుగా॥సాదరభాష
లు॥బడసియదరకుందగవిందుబెట్టియా॥మోదమనెయ్యము॥వియముంగనపించినహృత్తచిత్తుడైయాదినశేషమాతః॥గృహ
మృగచ్చికమించిజేకుక॥ఉ॥మధురాలాడుమలన్మపెలావర్చినవన్నర॥బుగాసి॥చిపేగిధురాంచన్నుకనామేవిడకొనిన

మృగ్యహుశక్త్యంబు నృధునింబోలువలంబిదోడొనిమహామాత్యుల్బంధుల మృధునింగూడిఁజలలుదటఁజనంబవుల
— (*) రావణుండు మధుసూతుండై ఇంద్రునిదికి యుద్ధమునకు వెడలుట. (*) —

మృగ్యుడుబొంబుచుకొనుట వెడలెన్వ్యాజిఖురాగ్రఘట్టనలనుర్విందాలు శేషాహాయుం బడగల్వంపఁజమూసమూహజరజఃపా
రంపరి నేర్వెల్పుటేటకునుండెందభట్టాట్టిబెటహాశంఖాభీలఘోషంబులక జడధిధ్వానచడంగస్వఃపుగజిగిమోబద్ధచేతఁబ్రక
డైవః|| ఇష్టదువునవెడలియొక్కడిందింకగిరికలఁగొండ తొక్కుడులేనిదిదపయనంబులంజనిచు|| నీ|| పూరియొక్కటియల్పి
రుచుగలపథంబు సేననడిపించుభూరిశక్తిపాలేబుడించుచొంబయనంబు సేయుచొనెందులగ్రంధుగానీసనేర్పుపనికె రాగల
వీరభటులకునాడాడబహుమానములొనర్చుబ్రాభవంబుపలసె|| ములవ్వారిగాళిబిరంబునంజేల్పించుమహావిభూతి యడ
వులేలులుపల్లఁబులనకనుద్దవిడరధాదులతోజొచ్చుచువులధాటి తనకెల్లెననంగనద్దశముఖుండు వెండిమలదండకవుడేగి
దండువిడిసె క|| ఈలీలవెండిమలకడఁచాలెముడిగి పేళముడిగిపరిసరవరకంకేళిపససాళిఘన కేళివనదర్శనేచ్చిగిరికొనమెల
గక|| ఉ|| వా|| పుమిదబోవుదశవక్తుమగుల్పవహీంపవిక్రమోల్లాసిపలాశిసంగతిజెలంగులతాంగస్థలింపొసంగభృం గీసము
దారగానములగ్రేవలదెమ్మెరదాల్పుకొనిరుత్ సేనలువెట్టిరొక్క మొగిశ్రీకరపల్లవరాగమల్దగ|| మ|| తరుణాదిత్యులనిద్ర

— (*) సూర్యాస్తమయ చంద్రోదయాది వర్ణనము. (*) —

హించుటకుగాదండైత్రాదిత్యభీకరుడిప్పజ్జిమఖాసురుండితసరం ద్వాప్రతాతంబునే జనరాదిత్యుడనోర్వనేర్తునెచ్చ
ధాచుడత్యమింకేలయ సకరజీకభానుడుచందరశ్శిఖుగుచుం గాన్పించెదొడ్తోడుతక|| నీ|| హంసాఖ్యగనుటవిష్ణునై|| గుఱు
స్యగపంకిలనభోనదిగ్రీవసలిపెనేమొయికాశమణిమయాటనాత్మగుణప్రభాశ్రేణిగన్నడబ్రకాశిచెనేమొప్రతీసంఖ్యలసె
దుచ్చుప్రబంధమందేహదైత్యులదాకినెత్తుటదోగనేమొ యవరదిక్పతిమిత్రుడను మెత్తిగెంబట్టుతన కోసంగినగప్పకొనియెనే
మొసెప్తసప్తీరురాఘాతచరముశైలకటకగైరికధాతురాగములనెసి తనువులిండినరి కైగె కొనియెనేమొ యనగనరుణి
మజతామకాదపుడుమెరసె|| వ|| అపరత్నాధరమెక్కవచ్చుసరిసీజాపుష్పాంకింబిభిజతిపరితంబయితన్దుహాకుహానర్దిష్ట
త్వముకమానితూ|| రువుగట్టెగగబోవలీలఁబులఁచుచుబోవినీడల్సుదు|| పపథాకాంతివహీంచెభానునయప్రస్థీకం
ల్యాదచిక్క|| నీ అట్టికాంతతోకాంకారమనినోద సంగిభృంగకైతవమనంగఁజరి|| వాకిజాతిస్సృశాతకరమోఘోణపక్ష
ప్రభాశ్రేణిచెల్పిభగవంకైతమః యోగమునగాంచువిరాగమహిఘోరతరుకోటరాప్తినుడుదదనలమ్మీతుదన జెందినవివర్ణ
త్వంబువికచకైతవకాంతివిప్రసంపానచలసంఖ్యాశస్వముతకానియమితరాజినిపతిలేదనికాండాధిపతినివీడు|| కొనెమతలపు
నచరిగనోయనగబచ్చమాంబుఃభివాతెరుచిమాలియంఘమాలి|| మ|| ఇరుడస్త్రుగతుజైనబాంధజనులకహించింపమాంబుండు
గూర్చికె దామరముగ్గగుంపులొజగాచెంగల్వపూమలు|| ల|| గనబండంఘనిపాపతనిస్సహనతావ్యాసంగబాహ్య||
వ|| రంబాగ్నబకిరికిలకుచిసంధ్యా రాగమల్ రాజిలెక|| చ|| అలసిపతంగజేవుడపరా బుధివ్రాలినవేడకతొరస|| తలమున
నుండియన్వెలిదారుగాకాలభుజంగసంఘముత్ గలయగనెల్లదిక్కిలనుప్రంమెనొకప్రొడనంగరాహువం గలికతనెరాగ
తికజగముగైకొనెనోయంబుంచెజీకటుత్|| గీ|| ఉప్పముపేనొప్పెడుకప్పటఁటినుప్పలిచుకట్టురానినకప్పరంపు|| రుప్పలొ
యంబుదా కోరకాభి|| తారకాపథులంబరస్థనిసె|| నీ|| రతిచన్నుమిట్టల రాణిండుకస్తూరికాశంకమునదిలకంబు ద్వికేళి
నిసూదిమగశ్రీ బోమెడునెల్లచెటకుసింగణివిల్లుచేధరించి|| మోహంబురాడికొమ్మడియెమ్మకెనయమునబలువారి|| అమా
లుబట్టితిట్టిలచ్చికోడలికన్నులకునీటువచ్చునీలోత్పలశరయు|| లానరదాచ్చిలలితకలకలకలకోలాహలంబులెసగదళమఃకొనిశెం
డుగెంబగాదంబకోటి|| గొల్వరాచిల్లనాబాణిగుం|| మెక్క|| దర్పకుడుపాంధజనులపైదండువెడలె ఉ|| కొరిసమచితేనియ
లుగొంగినచ్చిసుగంధసంపదలుగ్గరలుగొన్నవోరివి|| జోగుణయుక్తిదశంబులాండగా|| శేరికసేయిపద్మినులశ్రీబొంగంగు
ముదియ్యపాంతము|| త్వరెమదాభులాశ్రయవిశేషమెలుంగుడుదెవిలిపసుత్|| మ|| తొలింకకల్పరికించు న్నొలుకులందున్నరు
ని చువలించులసత్పంకజకోరకాగ్రమునస్తోకాక్రిబాపించుటె|| కలలుకుకుల్మదనప్పశించుసరసింగాన్వించునాత్మాంగ
మేలిలకించుబతిమంచుగోకియొక మెంతెకతన తంపుయొక|| కలసలకుమేలుచెలుపగ|| నలయుచికోరికలవనటలడపదదొ
లుకెక|| నెలనిచిననెచ్చెలియనదొలిదిక్కుసధవకాంతివోరంబునెల్ల|| నీ|| యామిసీప్రాణనాయకు రాకవినివానియమగులకి
డిట్టిమడుగనన|| శ్రీసహాదరునిగర్భికరించి|| పూర్వదికాగంధనెమ్మొము తెలుపనంగ|| దొలిసెలదాల్చరేదొరివిడి
యి|| నిస్సించినమగరాలమోయనంగ|| గొమరురాగలడంచు గడుబొంగు వాహినిపరునియాత్ముల మిలచునుడుగనం
గ|| దూర్పుదిక్కునదాండిమదోతంత|| లోనదొడ్తోడనమయాభితానమాని|| విష్ణుపదమునివార్తింపవేడకనెత్తుకప్పుపు
దివ్వెయనసుధాకరుడువాడమె|| ఘజంగప్రయాతము|| క్రమించెంబ్రగాదాంధకారంబుపెల్లా|| క్రమించెకదివింజుండ్రక
ల్లారకాభి|| ల్పచుంచెకభగ్నించెన్వసంగోకిపెరా|| శనించెజకోరబ్బిజశ్రేణియాత్మక|| మ|| నవచంద్రానపకాంతిలక్ష్మి

దొలుతవ్రాణింజేడికుండ్యభాగవిరాజన్మృదుశోణమృతకలనరంగచ్చక్రచ్చదచ్చవిదాయాదసమేధమానరుచిజంచత్ఫల్ల
సౌగంధికాటవిసంబంధవిభాధురంధరపటిష్ఠత్వంబువాటిల్లఁగొవలె. ఈక్రమంబునగ్రమక్రమప్రవర్ధమానంబునెగడునియ్య
గణి : సాంద్రచంద్రికానికరంబుహరిహరిదంతదంతాఽశచతుర్దంతదతుర ప్రథాసమల్లాసంబుననల్లసించియులసితగిరిమల్లి
కాప్రసవవల్లికామవల్లికలమల్లంపుకాంతులెల్లంగొల్లలాడిప్రథమకుధరాధీత్యకాన్థల చరత్పటిష్ఠరసటాచ్చటాన్వచ్ఛతరవి
భాగుశచ్చంబులనాచ్చాదించిపల్లిమొకంబులవెల్లజలులతోనల్లినిల్లియైబీల్లవల్లవాధరులుబల్లపరమృరలవృగిలిన్చినముదురువెదు
ల్భాన్దీర్ఘుల్లునరాలినలుదెసలనెఱసినక్రోత్తముతైమ్ముమొత్తంబుపయిన త్తమిల్లించి త్తజక్రీడాయత్త చిత్తంబుతోనెత్తమ్ము
పట్టులహంతిమరులెత్తివేడుకనాన్ద్రతోగూడి క్రిడిన్చుభచరమత్తకాశిమల బిత్తరమ్ముగుత్తమ్ముచన్నులపయఁజిక్కువడువెల
యెకుండమగరాలసరులనిగన్నిగలకగపడివిమానమ్ములెకిరాయుప్పరమ్మునదమయిచ్చగాదిరుగునచ్చరయొప్పలాడులకప్పు
కొప్పునన్జుట్టినవేల్పుచెట్టుపూదండలదండేతనంబునమెన్డుకొనిపురోపనసరోవరపరిసరమ్ములనొప్పెడివుప్పొడిదుమారంపు
తిప్పలకుపనాధులనెచ్చుకొనిమచ్చిఁగలసివిహరిస్తునెడఁజేఁచిటుకుకావన్నంఁ శవశించిమోములువెలవెలమ్ముఁజెప్పదరిప
దరెడివారిఁజూచికిలకలనవ్వులతోఁజివ్వలకునివ్వటిల్లియింటిముఁగిళ్ళందెల్లనివల్వపాన్పులయింబళ్ళభీచ్చి నెన్దలకడనెవచ్చెద
మనీవాక్రుచ్చిప్రాద్దుపోయివచ్చినననువుకాండ్రంగటాక్షింపక మొగమ్ములవలమ్మెట్టుకొనినిట్టున్నులునిగిడించిమించినవలపున
నిట్టట్టునేరకయూరకయన్నునేరమ్ముగావన్దగుననితమయడుగులపైవ్రాలినంగెలిసదతాఽనంబుగావించుకీన్పువెయ్యాం
డచరణనఖకాంతులమైదొంతరలుగొనియింతలింతలబుడుతలతోబంతులుసాగిపరమాన్నాదిపదార్థమ్ముల భుజియించుకల
వారివెడిపళ్ళరమ్ములకునించకఁగించినసమచ్చితక్షీరధారావూరంబయిజలనవుతమయసౌధోపరిపరిచిత వృక్షలశయ్యాత
లంబులబూరలువిరసాణీజరంబులవిరహపాండురశరీరమ్ములఁబూయకపూసినఘనసారంబై యుబుసుపోకలనునెలకొండలో
మెఱుఁగుబోఁడులుచిన్నిపొన్నగున్నలంగనిపూయకపూచెనననవి. టిమన్నెఱానికీతకమూర్తిభవించిభుజనంబులవ్యాపించె
ననముజ్జరంబులంబవహించుగంగాతరింగిణీజలంబులకుల్లపావనత్వంబుపంఘటిల్లనొకకటియైయిటువతెవెల్లివిరిసినతనయ
క్షుగినిగూపణక్రియాధురీణంబై ప్రజ్ఞానందకరంబగుసుజ్ఞానంబుతెఱుగునంజెంగి యిల్లటవునల్లుండైదెల్లప్పుడురమావల్ల
భుండుతనలోనుల్లసిల్లనతనిస్వవ్యాపకత్వంబునత్వసమగ్రంబగుబదానునవహించిపాలవెల్లి ప్రపంచంబునందెల్లవ్యాపిం
చెనో దునఁజకొరకానికకృష్ణాకరంబై కరంబుమోసిసీతసగసీరుహకుముకుళబుల వికలత్వంబుపరిహసించు లీల దొఱసిమ
రాశకులాధ్యక్షవలతుపక్షంబులకువన్నియపుట్టించిగుహాకుహారంబులువెడలిఁబుడగుకోనలలోఁజెలగులుచలువరాతిన్న
యలనెలకొన్నతమవెనుకదిక్కులకొదిగియేమఁజించికన్నులుమూసిపలుకున్ననెచ్చెలులపెరులునొడివితముమెచ్చిచేమూతలు
సడలించువారింబెడమఱుచిచేరలినవ్వచిలువరాసపడుదుల క్రెంగన్నులతఁకుకులందులకించికిలికించితవతులగు యువతు
లంగలిసియులసినకాముకులఘర్మకణజాలలీలావిలాసంబులనపహరించిహాలారసపాదిలీలామదలోలాశ్మకన్వంబునం బరిత్య
క్తచెల్లలై బయలుదేరిబహువికారంబులంబొదలుశబరాభీరమైచ్చాదిజాతులనేలకలభాంతిఁగిధానధారణంబునకుఁ గార
రణంబగువై భరిధరించిశరధితరంగమాలికాఁగోలికాశ్శీకాలోలజలబాలికా పాలికలతనురుచులదండనిండకొనుపాడుర
డిడిరఖండంబులమెండునంగండుమీఱుగంఁమీలజరరవిశాలధాళధాళ్యక్రకాశంబులకుసకాశంబగువిధంచావహించి కేలా
లతామందిరాళిందంబులనింపొందెడిగఁధర్వమిధునంబులొ మెరులకుమొనపంటసగంబుగొఱికియిచ్చు తెల్లనియాకుమమవు
లంనుంగువలెననంగిపెనంగిసంక్రందనచందనగంధీన్యలికఫలకంబునంగులుకు కర్పూతిలకంబుతోదులనుంగి వేడివేల్పువెలం
దిమిన్నవేనలినలవరించుకొన్నసన్నజాజివిరులసరులసిరులంగడబుకొనియంతకాంతిఁపురకాంతాఽణిసీమంతమాక్రావణిసం
తశలకువంతకాంతులుసంతరిచిపుణ్యజనాగ్రగణ్యలావణ్యకళికరముకురదీధితి ప్రకరంబులెనుకరంబగంతెఱంగుగై కొనెర
త్నాకరాధీశ్వరవధూభయపార్శ్వప్రద్యోతమానభవళచామరద్యుతులకుఁబెన్నద్దిపద్మనంబుద్దయరహించిగఁధఃపాగం
ధనింధురగమనావతంసశ్రవణావతంసకైరవశ్రీలంగీబుకొనధననాయకాంగుభిక్తతజఽణిముదికాను కారిత్వంబునడంబు
మీఱికుమారజనకప్రియకామినివక్షోమహతువుమపటాంచితకంచుకచ్చాయలమెలంగియంరజభసీతాంగరాగనంవతగంగా
ధరాంగద్విభావిభవంబుశోరణంబుగనిశరవణస్ఫురణంబుశోబాలపిరివోవుకైలాసకై లంబుపైదండువిడసినదశముఘునివిర
భటులచేతివిచ్చుకత్తులతళత్తళలహత్తుకొనియతనివెలిగొడుగులపడగలబెడంగులనుడుగనికడిమిందొడరిఘన సారవిభాసితం
బుగాకుండియుఘనసారవిభాసితంబై తారకాభిఖ్యాభిరామంబుగాకుండియుదారకాపీఖ్యాపిరామంబై చక్రంజనకరంబు
గాకుండియుఁజక్రరంజనకరంబై హంసప్రకాశదూరంబుగాకుండియుహంసప్రకాశదూరంబైనదాన్యువదనంబువలెనుప్రస

(*) దశగ్రీవుండు కైలాసోద్యావనమందు విహరించుట. (*)

న్నతాసన్నంబై కాముదిగావునసకలపదార్థపరిజ్ఞానంబులకునిధానంబై యనూనంబయ్యెనయ్యెడ॥ గీ॥అట్టివెన్నెలబై టదశా

ననుండు|తనబలుంబులకేడగాఁగందలఁగివెండికొండపైనొక్కనెలయేటిదండనలరు|యలరుదోఁటబ్రవేశించియన్నెలపుఁ||మ||
 అవలోకంబులకుంబ్రెయింబడరజేయన్నులికామాధవీ|లవలీముఖ్యులతాగృహాజ్ఞలరసాలప్లక్షజ. బీరనిం|బవటాశ్వత్థకపిత్థ
 హేమకదళీపాటల్మశోకాదిభూ|జవిభేదంబులజంబుమెచుచ్చయభేద్యంగ్రిడగాఁంచుచు||౩౦|| ఆకప్రంపుటనఁటిమోకనడి
 చామన్నించుపన్నీటికే|ళాకూళిందిలకించియాదరినిజెల్వంబైనచెల్వంగరా|రాకట్టుదెలిచల్వదిన్నెగనియారామెంతసౌఖ్యప్ర
 దంబయికన్నట్టిదీప్థలంబనుచుదైత్యస్వామియందుండగ||సీ||గీదంగివాసనల్గలుబాడినునుసు|సొన్నపువ్వులవలపులుగపి
 స్సినొగడలపరిమళంబులుగొన్నిలావించిమొల్లలనెత్తాఁకొల్లలాడి|పాటలీసుమసారభముచూరగొనిమల్లియలసుగంధేశ్రీలన
 పహరించి|విరవాదులనెసంగుసుభిశత్వముగాంచిచంపకామోవతసగరతమ|చి|పరిసరసరశ్చరమరాళఁడుచలిత|లలితజ
 లబిందుబృంశతుందిలతజెంది|పెట్టచెంగల్వపుప్పొడల్మట్టిమెలగు|చలవతెంమెరయమ్యేణిశమముమాన్యె||౩౧||ఆమందాఁలు
 వెంబడికన్దురధనుర్యాబంధపుష్పంధయ|స్తోమధ్వానముమిచన|చితశుకీసూక్తుల్పహింపంచిక|శ్యామాగానమువీచెనం
 తనలకాసౌధాంతరస్త్రైణవీణామాధుర్యసువాద్యముల్లమఖానందఁబొసఁచెన్దగ||ఇన్ద్రధంబున||మ||పలుతావుల్యెనచ
 ల్లుతెమ్మెరలుపైబయిదాయరేరాజువెన్నెలగాయన్నధుపాళిమ్రోయగలకంతిపాళిగూయన్నరు|ల్లనల్లాసముసేయనొంటి
 నిశివేగదోటలానైందవో|పలవేదిన్వసియించుపాంధుఁ|స్మరాపస్కారముల్సేవే||౩౨||చక్కెరదిండితత్తడివెసందుమికించుచు
 బజ్జికంఠుడా|చికిరితవంచుని|చువిలుచేకొనియెక్కిడికల్వతూపుచా|లెక్కడుకినరాతోదొడిగియేసీయవోభవుడా|రైఃస్త్రు
 సంజిక్కినితాల్మికత్తలముచిన్గి|నస్రకిసూనారియాత్మలో||సీ||చక్కెరనిజెలిచెక్కనొక్కనప్పడుగదాయాచందురాతిన్నె
 యింపొనర్చుగలికపెక్కిలిసొరుగాంచునన్వమగదాయాపొన్నపూదోటయింపొనర్చు|జానవాతెరతేనెలానున్నడగదా
 యీతేనెనెలయేటులింపొనర్చు|సుతిముచ్చటచేసోకనప్పడుగదా|ఈచిల్కగుమిబలుకలిపొనర్చు|నతిదచిరునవ్వువీ
 ట్టిలచునప్పడుకద|ఈశరచ్చంద్రచంద్రికయింపొనర్చు|దెక్కలేటికినిదొక్కటక్కలాడి|ఎపుడదొరికినదయన్నియింపొ
 నర్చు||గీ||అనితలంచుచునున్నరుమనుచుబట్ట|గలుగావెన్నెలలుగాయందొగలతేనినట్టెచూచుచువిఁపాద్దుదగుచుముద్దు|గు
 మ్మయొక్కవెరాగోరుకొనుచునుండె|అయ్యనసరంబు||సీ||కులిశాయధునిండుకొలుపులొగుజరాతిమేలిరోవులగొంతమె

—(*) రంభనలకూబరునికడకుంబోవుచురావణుడున్నయుద్యానవనంబునకుబోవుట. (*)—

ప్పుడనీ|ఎనిమిదెగిచ్చినట్టివీరులనెదురొకనబోడిచేడెలగూర్చిపనిచి|ఇమగోమిపడిదలకేనెవచ్చెన|చువమకిచుయ
 జ్వలదాళబలికిజేలిమిచేవెంటవచ్చినమేలకాదిపూర్ణేందుబి|చావ్యలనిండకంచి|పాణిపదమెంధసరాజుపట్టిమిద|దాల్చిగ్గెర
 సేయరంభలోఁలికిబోయి|కానెచనుకట్టుబంగకుగజ్జెలాది|గావదగిశీత్రమునజలకంబులాడి||సీ||ఎలమాదళపుమేలిజిలుగుపా
 వడచూచివలదనివలుఁపావడధరించి|చంద్రికపదివన్నెజేలయేలసిహెహన్నుజగిబుససాసనీచీరగట్టి|కస్తూరికావరిశిస్తుగాద
 నినిటుగాదాలికుంకుమగకడమలది|జంటమున్నపుకట్టుజటరవికేసూనిగహించుమొగ్గలరకకదొడిగి|కపురతిలక|బుముత్తా
 లకమ్మదోయి|తారహారముమగరాలదండరెట్ట|పేటపాపటబొట్టునునిటుగులుక|నాత్మకంఠైవసింగారమవధరించి||క||ఎడ
 లేకకపువాసనలడరెడిచాగాబుకొన్నియూకులునుడుపు|ల్పడతుకనడనిడుకొనివె|బడిబడిరారంభసంభ్రమంబునవెడలె||
 వ||ఇవ్వడుపునంల్లువెలువడియప్పల్లవాధరినలకూబరోపగుహనోల్లాసంబునన్పయలుదేరిమేలివలిపెసరిగంచుచలువ||తా||
 శాలువమేలుముసుంగిడేశగడ్డునంబులావెలింగెమనెలరేఖదృణీకరించి|మగరాలపంజరచ్చాంశలరేగువలరాణుని|కట్టంపు
 రాచిల్కకఁగుచుట్టు|బునుదిట్టతంమ్మశోనవనిధి|ట్టభద్రునికట్టపథమ్మవట్టి|దంబులంబెట్టినమెట్టియ|లుకటమ్మలతోని
 ట్టుగామొరయరజతగంకరుగుడెందెనట్టిసమయంబు||క||అరుడెంచితోడిచేడియబరికించినమీపమయ్యెబడతియలకా|పుర
 మదెయదేయాచక్కని|దొరబంగరుమేడ|యనుచుదొయ్యలియలక||మ||కనియెన్నత్తగజోగ్గిగోతరపూజాత్థాగోత్క
 టాభాఁకఠాత్రిసభాః|పాించితతారచుకొనురనదీరంగత్తరంగాట్టగంగనటద్ధాత్పతురంగసంఘఘంశంకాకృద్గోలాంశు
 కే|తనదీప్యద్రధఘోరముకదశమభోద్యద్వాహినీవారము||క||కనియదిరావణసైన్యము|అనితెలిసినయస్యచూచియనురు
 లుకూర్చు|ల్పరరాదీతెరువుననికజనదగుగిరిమీదమనకుఁభయరొచునుచు||క||ఆలలనామణియనురుల|పాలెయనడగొంత
 దొలగిపావననందా|కూలకవయఁలిదరి|కేళివనజొచ్చెనిజసఖురత్వముతో||గీ||ఇవిధంబునదశకతుడేతనుఁ|నన్నయ
 లదోటయేదైవయోగమునను|లేమపులియున్నపొదసొచ్చులేడిపగిది|జొచ్చెయచ్చెటుమెచ్చవచ్చునపుడు||సీ||అప్పుద్గుఁయనకి
 లాగిప్పునజుట్టినవిరిమల్లెసరములపరిమళంబు|లకొంగంనునుచుటసోయగముదాదిద్దినకర్పూరతిలకంబుకంబుతా||యబ్బటి
 బగిగబ్బిగుబ్బలాలదినకుంకుమగంధంబు|తొత్తలపు|లచ్చేయిచెవిసందినమరుసంపెగపువ్వుచాయలజవ్వాదిసోరభంబు|లం
 మెఱుగుబోడిపుక్కిటితంమలమున|భుగులుకొనువాసనయుగొనిపోయిపజ్జి|ముఖునియాసబునఫలత్వమొనయసెదుట|బెట్టె
 జలపాదిదెంపెరపిన్నవాడు||౩౩||అయ్యామోదమునాసికాపుటగతలిబునునకదశాస్యాసుకంఠయా|రేపరమాద్భుతంబైన

దీప్యమోదమేతేనోనోయోయాంభుమీటాంచేనదియాయుద్యానధూభాగముకావయ్యెలాయెటులైనధాతనిపుడేవే

— (*) రంభారావణసంవాదము. (*) —

నోత్పన్నీర్తిపనే||క||అరితలంచుచునిజాగ్రభాగంబునక||కరకంకణపదముజే|| రరవంబుబుదిశలనొరయరశనయోమొరయక||
మరుగజ్వలగుట్టమువలె|| శభసమునవచ్చువేల్పుసానింగాంచె||క||కననివ్వెణపడిభ్రమగొనితనువునటచికోంతవడికిదనుదె
లిసిదశా|ననుడవ్వనితతనూవిల|సనముబుపలుమాటుబొడసాగెందనలోక|| సీ|వంచదృష్టిమీటుమిట్లుగొల్పెమనిదితేలియ
గారుమెటుంగుదీగయేమొకాల్పెనుంగుంకిట్టిశగలయెడిసొబగైనవెన్నెససోగయేమొకెన్నెలసోకిచిన్నెలన్నవెయిది
మరుసరాచిలకసాంధా|ణియేమొచిలుకసామ్మగిరిజేలువంపునడలుండునాయిదికికిరాణుంచయేమొకలికిరాణుంచకి
సోయగమ్మగలదెయెవ్వెలదిదిజాళువాబొమ్మయేమొచాళువాబొమ్మకివిలాసముబగలవేమెచ్చనగునచ్చరవెలందిమిన్న
యేమొమ||మ||మరనుండెన్మజిచెడిచినబుపయిమాటొడ్డితేకున్న||యుదుటుజ్జుబ్బలపొంకమొగములోనాయ్యారమీమనలో
గురుతీకన్నులజెళ్ళు|శీతశుకశీలా|శ్చన్నశృంగా|మీ|పరియార్వన్నెపసిండిచాచుమతియేపద్మాక్షకింగల్లనే|| సీ||క||బ||లి
దవచ్చగలువలకిటుండసొగనుదాలుమెటుంగుచూపులున్నజకవల్సాటినాజనుజకవలకిట్టయెడలేపొందికలెన్నదును
న||క||ద్లుదీట|దగుదేటువీడిటుసగుంపుచాయకజతగుడియున్నజిందంబుసరిపోల్పజెల్లుజిందమునకీయన్దచ్చుపెలుగుచెల్వం
దియున్ననెటులసాధర్మ్యమిన్నుకయేనిలేనివానినెటువలెబతిసేయవచ్చుదీని|జశుకువార్లచ్చులకుగుబ్బచన్నులకును|గప్పుకీ
లొక్కవనకుమెడయొప్పునకును||ఉ||పచ్చలజకగంములనుభాసిలుదాశశిలేలజాళువా|కుచ్చెలకొంగుదాల్చిశుకుదెలిచే
కొలుగింబొంగి||ఉ||హెచ్చుపిరుందుభాముసహింపకనెన్నడలింతకొంకగా|నెచ్చటయెచ్చటికీనేగడునోయేది
యొటిపాటునక||ఉ||ననువాలూపులజెళ్ళు|సొమొగమునందుండెల్లమాతెల్విగు|లక్కనటగీలొకనుతత్తంబుపలుకో
కుల్లంతనుబుజెం||గొనుభావంబుసభిహితోక్తులపరాకుమీటనికొకంబయొ|కనపయిమేల్పడనేగుచున్నసొల
పుగొప్పించెచూడికిక||సీ||ఏ|మోహనాంగుడియెలనాగముచ్చటల్వించుగొంగిటగారవించునొకొ|యేయెమ్మెకానికీర్ణం
టివాతెటేతెలిన్చిపయికోరమియిచ్చువాక్కి|యేచనోహరుండివధూమణిమణితంబుదేచారవక్యంబుజెందునొక్కొ|యేవ
న్నెకానికీలావణ్యవతిగోటిచెనకులుకళలారకజేయనొక్కొ|యీవెలంబిజన్మచామంబులేమియొక్కొ|మేలుగొనినన్నరతికేళి
నేదొక్కొ|యేలకుండిచీనసేనెలకడుకు|ననిదశాననుదవ్వజ్జినపైతేచి||ఉ||బాపువేగానిజూచివేటపయికోరందల్లడ
మచుచూరులేజీవలెగుండెరుల్లు||జేడ్చడివేల్పువేలందిపోవనా||త్రోవకునడ్డమైలి|తొయ్యనికేల్లకబట్టనిసొం|హ
వహించగవానిమొగమట్టెకం|గొనిరాజుండనక||ఉ||ఏన్వరివానవేజలరుహేమణయెయ్యదిపేరుదెల్పువే|బన్వనియెప్పనిం
దలంచిదయ్యననోయెడవేమిటా|ని|జన్వచమున్విలాసమునుజకదనంబునుసీటుజూచిక||బుద్ధిలుకాసికయినభ్రమపుట్టుగ
కథు|నైచమోహినిసీ|మొంబునున్నగదువికొప్పు|బెట్టినకీటు|గనుగొన్నమోహంభకారమొదళ్ళ|రవికలోగులుగతర
కొంగుకలకుండునుపుపూంభం|నుంగొన్నవాపియర||దెవినందిమోహయలుగజెరవినతోగరేకేకింపనామోదములుజని
న్చుసొ|నుకుచ్చెలమడిసోకశోభిలునాభిజూచినమరువడినుళ్లువొడము|గప్పురపుశేఖరగునెంమొగంబునందు|రహివిలో
కి|చివిదీచందూరాగరంబుంబుతనింగారమూనియాయంతగూడి|యెందుబోయెదనీవేళయందుచాల||సీ||దినమిథలాహారము
నడపింపక||ఉ||దాచిలుకలుచిలాగుపలుకనేచ్చె|దలికటాకులుదినితపమానగాంగదాపైక|బునిచాటిపాడనేచ్చె|నలరులేని
||లానిచాడవినుండక||ఉ||దా||శులునిచూపులట్లబునేచ్చె|జలముగ్రొలితటాకములవరంప||ఉ||దా||యంబనీనడలసోగ
మునేరె|నెలతయిటుకంటినిమాటనిదుపాటగ్రీసొలపుచూపునడలెమ్మిని||ఉ||నంగదొరుకునెసామాన్యకామకులకు|బ
యతపంబులుగావించిబడలకున్న||ఉ||కొప్పొకచేతకబట్టిమదిగోరికెలిరికతెత్తదేనయ|ల్చిప్పిలుమోవిగ్రోలినుచెక్కి|నొకుగ
చుగబ్బుండును||గప్పురవిజెమిచ్చితమకంబుననీవిదబద్ధియంశనీ|గొప్పవెటుంచుపైనొలసికూడినమేటికిన్వగకమేటి
కి||ఉ||పలుకులువేయనేనిచూరకను|గొనినంతనండియం|జిలుకటాగరపుతుత్వరసేసెకండమిన్వజూసే|మెల
కమటారితేటంగుముట్టుమొగంబొకయంతయెత్తితో||గలినునుతెప్పలార్చికడకంటంగనుగొగొంగిలంపవే||ఉ||లోకము
లేలువేల్పుదొరలుకనుగులుకదరులుకభయన్తులె|చేకొనుమంచునన్నునుతిసేయచుమొకుగదరట్టివాడనే|నీకునిజం
బుగావలచినేకిజెయంబలిచేసిప్రాకేదం|జేకొసమోవితేనెదయసేయగదేతగదేకలంపగాక||మ||అచమానింపకున
న్నువంటిపురుషుండాశించినదోచిరా|జనివేటొకసాచాయనాయమటెనాయందుకవిమర్శిచూ|నినగోరంతకొటం
తయంబుగలదెనిచెల్వంబుసాఫల్యమం|గననామచ్చటద్దీవేయనబలాతొగరంబుగావించిక||క||గడగడడడకుచును
దుపులు|తడలబడిగడరనెడదడడడమనగా|జడువుంజెమటనొడలు|డడియదశాస్యుంగనిరభతడయకపలకె||ఉ||వే
డుకకాండ్రకయితెగ్గవేల్పుల|డినజాడనన్నుట్లాడిగదాడయానొనజాధిపమామవునివునికునే|గోడలవావిదప్పుగుతె

కోవిదులన్యులు మోహదృష్టిపై వాడినమాన్యునివేకలియందనుకొనెదవేమిసేయుచున్ || చ || పౌలుఁగుబ్రహ్మవంశమానఁబుట్టి
శ్రుతుల్పరియించి ఘోరనిష్ఠులదపముల్ఘటించిబహుసత్కియలూదినమిచ్చువంటిపెద్దతెతగువానియొకవరుసఁదప్పిచరిం
చిననమ్మచెల్లగాఁ బలులికబాయనేరుతురెకాపదముల్దకుజేద్రనాపుడున్ || క || పకపకనగిదశకఁతుడు | సకీనాతనుజునకునీవు
సతివైకోడల || టికమెపుడుసేసితివినీ | మొకమేనెఱుంగదెల్పుమనిజంబని || క || శా || అ || భోజాననపలెగదావకసుతుఁడొనేక
దాయించితా | రంభుదానలకూబరుండతఁడుభార్యంగాననుంజేకొనెన్ || రంభానామముదానగోడలినిగానానీకునీకట్టితో |
సంభోగించివయపుడెతెలియుమీచందంబుదైత్యేశ్వరా || ఉ || సీ || కొమరుండుమెచ్చుటకేనేడిటువంటివనోజ్ఞవేషమున్ || జేకొని
పోయెదకవిమపుశీఘ్రమెపోవలెవేచియుండునా | రాకకతండువిక్రమధురంధరుండించుకయ్యలైనేనిచీ | కాకుదడుజగంబుల
దిగాకతపోధనవంతుడారయన్ || క || నన్నుగనికోడలనుచును | గన్నులగప్పుకొనిప్రియముగావెంతురుమీ | యన్నయునదిసేయన
టువలె | మన్నింపగదగదేనివుచూచువుగావే || చ || కొమరెనీకుతేరెపదికోటులువత్తురుకోరితేనియా | తమకముమేరగాదుసుతు
దారెనుబట్టివశాన్యుడెంతయ | క్రమమొనరించెజూడుమనదాసరివారపకీర్తిహేతువాసమిషసుఖంబుగోరిజననిందలబొందు
దురేభవాద్యశుల్ || మ || తగదయ్యానశకంతవంశగుణవిద్యాశ్రీలబోకాచ్చుచేతగదయ్యాయదితావినన్విడిపెద్దల్సన్నత్రోవం
మెలం | గిగురుత్యంబువహింపవయ్యయనియగ్గీర్వాణిపార్థింపఁగా | నగుచున్దైత్యుఁడురంభవాతెలిసెగాంతానీతోడల్చూ
చినన్ || సీ || పాండరికనిరూడిబరగువారికిగాకకలికినికనుదోయికాంచదరమె | హరిమెధకలనబాయనిధన్యులకుగాకపడకనీలేగా
నుపట్టవరమె | తెలికైదువలదారసీలుచూరులకుఁగాకచెలిసికటాక్షంబుజెదదరమె | ధర్మసంగతిమీఱదగుధీరులకుగాకచెలి
యనికనుబావల్తెలియదరమె | రాజసూయక్రియాలీలరహివహించు | సుగుణులకుగాకనీమద్దుమొగమదొరయ | దరమెయిత
రులకతచుండుతమెంన్నదరమెఱిగివచ్చుగవశేప్తతరుణిబోవు || చ || కులిశముచేతగానిపనికొమలిసీనునసోగకనికదాల్ | త
భుకుమిటారిచూపులెకదానెఱవెచ్చుబలారికొల్పులో || గ || లవెలయాడ | నెల్లనుశిఖామణివివేకదామకకియల్ | సలిపెడివారి
కంచితభుంబుగదానినుగూడియుండుటల్ || చ || వేడవిలుకాదునన్నరిధివిచెనికన్నినమానజాలనె | కడిపెడవావులెన్నెదవుకా
మిరియెకెగడనేనుచూచునెకగడికొడుకేటికోడలవుకంటిమెయచ్చరమచ్చకంటికెగ్గడనొకరుండెభరయనగావినియుంటి
మెకకుగలేటికి || చ || అరివేణిపదిలోపలంబునునొకండైయుండెనోలేదోజిక్కులరేరాచులకట్టియెన్నటనేకొకవాడునిక్కుం
బుగా | జెలువుండెకదనికుమమనగుడున్ జేజేలకున్ సీకునున్ || గ || లవేవాపులునన్నుమాత్రమువితాకారింతురేమాటలన్ || సీ || జన
కుండుసుతుడునుజన్మంబుసేసినవనితవారేమికావలయునీకు | నన్నదంమ్మలుసోమయాజులైవెలసినవనితవారేమికావలయుని
కు | బావయమతీదియుబవరానగూనినవనితవారేమికావలయునీకు | నల్లుడుమామయననద్రెళ్ళినచ్చినవనితవారేమికావల
యునీకు | వావివరుసలుగణియింపవచ్చితేని | వనితమాతోడమాటాడవశమెనీకు | జాలునికనెలరంమనికేలుకట్టి | బాలగొనిపోయి
చెంగల్వపాన్పులేరి || సీ || తమకించియొడినుంచితవ్విబోలినమోముజిగిదక్క - మోములుచేచ్చిచేర్చి | యెత్తూండనగుబా
హువులుగుండబెడిదంబులగుసందిభుసందిదిమిగదిమి | అవలీదశశులట్లనవలైనచెక్కులు పాడువారగమాద్దులాడియాడి
చిగుసగేరెడుమోనిగుగలించిపలుగంపులకరజేయుచుజేనెలానియానికునుమమంజరులనమించుగుబ్బవన్ను | లగడుపడబె
ట్టుకరములనదిమియడిమి | తీసెడలించిబడిలించినెలతసపుడుకితిసరతులవంచెరాక్షసవిభుండు || మ || అక్కతాశ్లేషమనీటి
జాననమయక్తారమవ్యంజితభుక్కుటికప్రణయంబుకిచ్చితసకృత్తుంభావమవ్యక్తభం | ధకశామర్నమెబ్బకూజితమనంద
ష్టాధరందై | త్యంకులేంద్రుంగరగించెదానిరతిమాహావానిమేలెట్టిదో || మ || కటిచక్రంబువలిచెహరిగిత మొక్తార
కలరాతనం | తటమోషకదోగతేనిగుంతపలభాద్వాంతంబువ్యాపించెను | త్కటకక్షోజగిరుల్వడంకెనవలగ్నవోగెను
మాకమేఖలార్చటిమోసెన్దనుజుండుబట్టిచుయిరంభంబట్టిభోగింపగన్ || సీ || రాజహంసవిహారరమణియతాహామా
కొలనిలులామంబుకలచునటులు | సిందునాగుకుపొందుసేయబోయెడితరంగిణియదేభముగలగించి | టులు | పున్నాగసం
శ్లేషమునకెక్కుజెలతీగజెనకిగాడ్చుచలింపచేసినటులు | వలరాజుజేమించువహికాంచిగులకించునలయచఁగిటినొంచి
యలచినటులు | ధనవిభునిపట్టిగనునట్టితలపుట్టి | యేగురంభనుదలిమిమైసటులబట్టి | బెట్టిదవుకేళినలమటబెట్టివిడిచిపె
ట్టెదశకంతుదామేలుకట్టిపెట్టి || చ || ఇక్రైగవడినంమొగ్గలివగరక్కసిచుక్కలరాజుచేతనొకగవడుపునవిడువంబడిసిచ్చింబు
గాదరునుగట్టిబెబ్బులివాతికింజిక్కియనుజిక్కపడిగినహరణికరణిరాహుముఖగహ్వరంబునంబడిబయలుదోనచంద్రకళ
చందంబుననున్దడగ్గిధ్రుండాగ్రనిహతిదప్పిపెరువడుచిలువచెలువచెలువునజెవరిముంగురులతోబెసరినబెళుకుచూపు
లతో | బినిలిననీవిభంధంబులతోవడలినకేశంబుతోబిగిలినబింబాధరంబుతోనాగిలినచెక్కుటద్దంబులతోగరగినకపురంపుతి
లకంబుతోబెరిగినతారహారములతోబడలిననెమ్మెగంబుతోవెడలినత్రుజలఘాగలతోసెలసికన్నదామరలతోనలసిన
కోమలాంగంబులవాడినవిరిసరులతోవీడినభూషణంబులతోససియాడుచిన్నయడుగులతోనసియాడునెన్నడుముతోన

లగినగచ్చిగుబ్బలతోగలసినసెమ్మనఁబుతోగాలిపడినజఘనఁబుతోవాడిచెడినతనుకాంతితోప్రీతినకంచుకఁబుతోగాలినచేక
ముత్యములతోఁ బాలువులేనియంగరాగంబుతోఁదలఁపరాగీనభావంబుతోగనుగందినబాహులతలతోవెనగలిగినపెందో
లతోనెడలేనిగోటిచెనకులతోగడలేఁచింతాభరిఁబుతోనాకారంబుదాచ్చివచ్చినశోకరసాధిదేశతవతెన్దైవతయాతవజీ
వోవకెరువువచ్చియూడించివచ్చికమాటలాడునెచ్చెలికైందండగొనియలయుచుసొలయుచుసిట్టుఁబునిగిడించుచుఁజనిచ
ని॥మ॥అలకావట్టురాజ్యమద్యమునఁటానీపుంగోటలో॥పలిబంగారుమాజారమకొడిచినకబాగంపురామేడలో॥నలు
కకొగిల్జడఁగొట్టుకేళిఁకజోపారిడ్డుకెడమిబాంగళపుకరాతునువ్రాసినట్టపడకంటకమించుపూఁబాన్పుక॥సీ॥హెచ్చు
వాసనవక్కలిచ్చుచుట్టినయాకుమడుపుగిదివిరెడునడవదాని॥వినికివేళయొడఁచువీజెమెచ్చిజమేళయించితెచ్చినగానవిద్యదా
ని॥బాలివోనిసేర్పుతోమూపుటెత్తులుగట్టివేడఁగానికలిచ్చునిరులదా॥బరిహాపకులునటుల్పుయకాఁడ్రుమొకసాలగాచినార
సితెల్పుకటికదానినించుకయుదెలిబూడకనంచుమీది॥హాల్లియునులేకనింతప్రాధ్దాయెరంభ॥రాకయున్నదదేమికారణమొ
యనుచు॥దలచినలకూబరునశీరితఫీరుబోడి॥క॥అడలుచుగాటుకకన్నీ॥గుడుగకజడివట్టికురియనొడలుగడగడక॥కడగకకట్టు
ర్పులనగలడరగదీనగతినతనియమగువా॥లె॥ఇచ్చిధంబున॥చ॥అకుగలవా॥లియేడ్చుజనరానివిగాల్చియుపింతతర్రం॥బడ
రగలవనె॥శియొడినుందిడిచేకొనిగంసంగవక॥జడిగొనునశ్రువుల్లుడిచిటాతేకికొ॥ముడిచక్కఁబెట్టియా॥బిడమొగవట్టెగ
గన్గొనికుబేరునికూరిమిపట్టియిల్లునక॥సీ॥కవజక్కవలటెక్కుగాంచుచనుదోయికలికియేగటినుంచుగానిపటిచె॥గొడమ
తుమ్మెదలట్లుపొదానిసెతెపరుచ్చెలియయేమలినుండుచిక్కుపటిచె॥వెలలేనికళలతో॥వెలయునీనెంమోమువనిసెయేవకలండు
వాడుపటిచె॥నంటనగండుపూకంటినినునుమేనుమగునయేదుజాకతియగడుపటిచె॥నెలంశయేచలదితుండునీపిసాళి॥కొక్క
వార్లన్నులనునీరుగ్రమ్మజేసె॥దరుణీవివరింపుమేనచతముడుమీది॥చేటెటుంగకన్నింశ॥జేసెననిన॥ఉ॥కోపలివంసున్నురగికుంచు

—(*) నలకూబరుండు గావతాసురునిశపియించుట. (*)—

చుమేనుసెమర్పగలుకేశ॥దామరదోయిమోడ్చిధవనానుకునందగుజూచిపల్కునో॥స్వారినినుగనుంగొనెడివాంభుడివఁబున
నుండియూవఁడు॥స్వాపఁటిటోడగూడుకొనిదయ్యననేటకేగుదేరకక॥చ॥ననుగోపందిలకించిపజ్జిముకుండన్యాయుఁబునం
గేలుపట్టినచోబట్టిమిరిపిటితెలిగంటభట్టిభోగింపవచ్చునెమామాతగవెచుకోడలనటంచుకబాలప్రాధిక॥చినక॥విసడ
ద్దుమ్మమబ్బిబల్లిబట్టికెటిచెన్నేమాటలింకేటికే॥చ॥శగవునుభర్మయూకొననిదైత్యులకింటలుకానదిక్కులె॥కగపడిగానిబొం
రునునియుంజగన్బొంతువా॥యెచుండగా॥వగలి॥నేలయైనబలవంతాదొకండినుచేసెనంచుని॥మొగమునదెప్పినీపుదయము
న్నొగిలింతుటకాకెంజెడక॥చ॥అగములవ్రక్కలింతుకులిశాయుధునంతటివానివీటపై॥జగడముసేయబోవునెలసాహసి
పట్టివవాడుదాననే॥కగవిడిపిండుకోఁగలనవారణమానమఁబోకమంసరక॥దెనువకజొత్తుఁన్నునువిధివిధిచేసెననుగర్వ
కాంతగాక॥క॥వలకూబరువిగికొగిటనలరుచుసుకియించురంభయటయిరువదిచే॥తులకక్కసీబలునందిట॥గళనశనండుమట
దైవగతినేమందుక॥ను॥అచుమాటల్వినిగుండెదిగ్గుమనగాహాస్యంబుకెందెమ్మతో॥నెనగాగన్నులమంటలంటికోనగానీష్టాభి
మానంబుల॥వైనుగానుంబులనాత్మనొప్పికొనంగాదేల్చిశాంతిక్షమ॥ల్లనగానన్నలకూబరుండుదనుజకశాపింపనుద్యక్తు
డై॥చ॥తనలోనొక్కమహూర్తమయ్యసురికృత్యంబెల్లజొతించివీనినికోధించుటమంచికార్యమనుచుకొన్వచ్చుగావించిదిగ్గ
నబూబానువుడ్గిదోయిటలుగంగాతోయముంబూబుద్ధినిరూఢస్థినిమిఁచిరావణునినుదేసించినకోధుడై॥ఉ॥తదనుజం
డుకోరికవహింపనిరంభనుభల్లిభట్టినటాదటలింకవొప్పరిచ్చుగాతులబల్లినిబట్టసేసిసాహ్లాదముదీరనంతకరముల్పరియ్యు
బడినూరువ్రక్కలై॥మేదిగూలుగావుతనిమేషములోధువనంబుమెచ్చగక॥చ॥అనిశాపోకముల్విసర్జనముసేయకాదెనిసెన్మొ
చ్చిభోగనివర్ణించిరిపుష్పవర్షములవార్గస్పారధారాధర॥స్వనగంభీరమృదంగఘోషములదిక్పక్రంబేల్లనం॥దినగాదేరిను
తిండుడుకసతులుసంతోషించిరెంతేరియుక॥క॥అపాలస్త్యకుమారునిశాపమువినిపంక్తిముఖుడుసంతాపించెక॥దాపించె
నాటనుండియు॥గోపనలమనోబుజానుకూలత్యంబుక॥తత్సమయంబున॥శా॥అన్నాభీభవప్రదతవరమహాశ్మశ్శబునం
గూరుడై॥యెన్నండెవ్వరిరావణుండతనిదుచ్చేష్టల్పివారింపనే॥డన్నన్నాలకూబరుండెప్రబలుడంచుకనుధాధులను
తు॥ల్పన్నకొగిరికాలంబడినబాలల్యాందిరానందముక॥క॥అలప్రియురాలికినిటువలె॥నలకూబరుడుత్సవబొన
ర్చితదీయా॥విలభావమడచియిచ్చుకు॥వలసినటులమెలఁగెరామవసుధాధీశా॥చ॥అనిపలికియగస్తమహామునిచంద్రుండు

—(*) ప్రభాతవర్షనము. (*)—

వెండియురామచంద్రునిట్లనియె॥సీ॥పొండరికసమృద్ధిబాపగాశశీతికమలగనావెన్నెలల్పలబాతె॥బలివకకసు
కుపతులకన్నులపోలిరాజుచెన్నెరకొరములబడతె॥బద్ధినుత్వేతజెండఁబహుసించినదోషముననాగగుముదినుల్గు
రువుదొటిగె॥బాంధసంహరపాపమునమూర్చిలెమారుడనరతికుచములనలసితూగె॥నిడురలునిడిగింపునారత్తికెదలవా

లుప్రాజుగంటుల యాణిముత్యాలసరులకై శృంగునచుల్కి పడిరభసమునలేచు తత్పతులన వ్వదీపికలబ్ధవళరుచులు॥ఉ॥కతుర
తాంతతాంతవిటఘర్మకణాపనయప్రవీణసౌధాంతరభామినివ్యజనతాంతనృత్తకచోత్తరీయచే॥లాంతమృగీమదాగురుసి
తాభ్రపటిరవిశేషవాసనా॥క్రాంతములయిదిగంతములగ్రమ్మేనిశాంతమరుత్తిశోరముత్॥క॥మునుకొనివేళువతరగరిదినము
ణేగనందిపురుపూర్వదిశకుంగోనజూ॥పినముంగరముత్తేమనలె॥గనబడియెన్నేగుచుకకలధాతరుచి॥ఉ॥కాయజుచారికొ
డినునుగౌతమికై తమకోడిజాతిపాదాదాయెనురేంద్రుడట్టిదొరనాగిజయికపదశాన్యుడీయడంబోయెడునిత్రైలుగువినుప్రోలి
కించెల్పుదమంచుబెట్టుగా॥గూయిడుచున్నవోయనగగుకుటముల్వోదసేసెదిక్కుల॥క॥తమిఃధుంగునినయంబర॥రమపు
లకాంకురపరంపరలుదోడ్తోద॥త్సమయశిశిరానిలుజే॥సమసెనోయనందారకావ్రజంబులడంగె॥క॥చెలిమికినందుబలుకర
ములతోడనుదేరిమన్నుముట్టినయదయాచలపతికివేళవీచిన॥తెలివిచోపుజిగిగూర్పుతెలతెలనయ్యె॥గీ॥ఇందుద్విజరాజునా
మించుచందమామ॥మనలనిద్రాంధకారాబ్ధిమునుగజేసె॥మేలుకొట్టెనినుండెంతమిత్రుడనెడి॥భాతీపులుగులుకలకలపలకెడి
శల॥చ॥లలితమరందకాంక్షుచుకుళంబులజక్కినకైతవంబునంబిలుకలనాండ్రున్నడిచిపెట్టి॥శి॥బ్రతిపతుబంధులొకలువలకొ
ద్దికైయవియగందిన॥గ్నముజేరుతేటుల॥గలకలనవ్వెబద్ధినులుకమతరాచ్చివిభాచ్చులంబు॥క॥మ॥గిరిబృద్ధక్షమువాసితా
వికిరవాకెందమ్మిపూమించుటు॥పరిగె॥శ్రీవెలయన్నరొవరసభాభాగంబుకన్గించెబంధరభామామృదుగానములకవివరప్ర
శ్యగపదార్పణు॥త్తరలోత్తుంగతరంగరంగవిలసత్కాదంబిసీలాశ్శముత్॥చ॥అలయకయెల్లెడస్మెలగియదొకచోనితరేతరాన
నం॥బుబుదిలకించియొదొకటిమారొకనుచు॥దమిడేరిదంచుపు॥బ్రతిమలనుంచినన్నియెటకల్లనువుల్లదియించిచొకుకచూ॥
దుగులుగుడంబయోరుహకుడుంగములన్నిహరించెజకకవత్॥శా॥అందోళింపగజేసెయందరజతాహార్యంబులంకేశ్వరుం॥
డెందుంకర్జయుడింద్రువీడారయుచోసేమెంపనోవాడుసౌం॥పొందంగానిక॥తునంచుదొలిగట్టుతగంతతోనెత్తుసే॥ల్పం
దాకెంపుతెలుగునకదనరెభాస్వద్వింబముకదూర్పున॥శా॥గంగపుకబలుచిల్వరాపడగన॥త్రాగంపురాచాయల॥డి
గ్గంధ్రావినవారుదొబ్బగృహవాటిభాగమాచంచలాదృగాభస్తరకుంకుమద్యతులతోరెట్టించిభాశ్శైలపాత్పాగ్నిర్యాతతధా
తురాగరుచులకభాలారకశోణాంబుత్॥ఉ॥అంతకుమున్నెగావణిశాటకులేంద్రుడువీతనిగ్రుండై॥యంతికబాసీనిస్వెల
యురాహ్నికకృశ్యములాచరించుద్దాంతరణోత్సవంబునబ్రధాననమోదరపుత్రమిత్రసా॥మంగుసుహృద్బుతోత్తముల
మిన్ననదోకొనిసేలబృగక॥స్త్రుగ్ధం॥కదలెంగంభాణిరింభాగ్రవిహితజశగ్రావసాదాభిన్నునై॥దదరకహస్తీందహ
స్తాంచీతవమధు॥జేజేలపెంద్రోలెల్లకటాదుకొదకన్యందనప్రస్థుతగతులకేతోబివీలబలాత్కదియకవ్యాపించుబల్చి
కటులరివిరధతుత్తమంధశ్వమూనక॥చ॥కదలిదశాననుండులయకాలకునాఘనగర్జితభ్రమ॥పదభ్రమసింహగర్జనలపౌరగు
హకుహారంబులానినక॥బ॥లుగమోయువేల్పుమలపజ్జకుబోయెడదీయపాదము॥ల్పిగురులముధరంగలయజేయుచుసేన
లుగొల్పనుద్ధతి॥గీ॥పోయితత్సమిషమునకుగానగవచ్చు॥వేల్పుపురమచూచివిస్మయపడి॥దేరియసవనములసేనలుపిడిపించి

—(*) రాజులుడమరాతిపట్టముచుట్టకేవేయుట. (*)—

యలప్రహస్తుగనిదశాన్యుడనియె॥మ॥కసుగొంతుయమరావతిపురమగంగాభేయతోయావగా॥మానసక్తామరరాజితామర
సప్రతాక్షీవిహారోత్తిపతనదంభఃకణమాలికాతులితముక్తారత్నశిల్పప్రక॥ల్పనభాగ్యప్రవిభావలక్షితనభోగంబుభాసేతై
డిక॥సీ॥ఈపట్టణులలానుమేకదాశతమస్యరాజసంబాందించురాజధాని॥యానగరీరత్నమేకదాబహుపుగ్యములుసేయుగ్రజ
చేరుపుగ్యలోక॥మీపుటబేధవంజేదాయెల్లసౌఖ్యములిచ్చుచనుభూతిగన్నదవి॥యాపురగాగ్రవణియేకదారణరంగహతులు
ప్రాపించుప్రాశ్యస్తలంబుకల్పవృక్షములున్నశృంగారవనము॥లీలవాసంబుననెకదాయెనకమెనగు॥గామగవిగట్టరిదిగదా
గాడిపట్టుదీనివర్షింపంబరమేష్టికయినదరమేసీ॥వీచాయన్నరేరాచరావాతశృగోమదుమీరినదిష్కగోపురమువలె॥యెవీధిగ
నుగొన్నహీరవారప్రవాసాధానోత్సేదసాధమణులే॥యేతోజలరసినగేతకీపున్నాగసుహనోమనోహరసురభిశమురే॥యే
యిండ్లుచూచినహీరతారచిరత్నరత్నసంపన్నరాజితములే॥యెందుజూచినబలుకోరుగలిచ్చుతరులే॥తాడబూచినవేడుకలి
డుకొలకులే॥యెచటబూచినబ్రతిలేకకృతకగిరులే॥యిటులగాకున్నబ్రభ్యాతియెటులగాంచు॥మ॥పగిఘాకారసురాపగాలహ
రికాపాండుద్యుతుల్వజ్రచా॥స్వరవప్రాచ్చుతరప్రభుర్వీదుశిలాసాధా॥సుయూధంబులి॥పుగ్గిపైగప్పినచూడనొప్పెదిజగ
త్పూర్వైభవంబుంజయింపరహింబైకొనుగీర్తివైకరిప్రహస్తాచూచితేనాపుడ॥చ॥అదివినిమంత్రియిట్లుసురాదికులేశ్వ
రకీర్తిగాదుగా॥యిదిభవదియవిప్రమనవృద్ధిజేశ్వరిమిసేసేయనో॥శ్రీదళులకేమిచోటోయనిదీనతవెత్వెలననౌపురిందిరా॥
సుదతివర్ణభావమనుచుంగననయ్యెమనాదుచూడ్కికె॥మ॥అసురాదినభవత్ప్రతాపసీఖపయివ్యాపించెనాబద్ధరా॥గసము
జ్జ్వభితగోపురప్రభముడగ్రంబయ్యెదద్దూమజాలశమశ్రీలవిశాలసిలరలభుల్గావించెదజ్జ్వలల॥జ్లేసగె॥ద్వారకవాటవిదు
మరుచుల్వీక్షింపుమిహోలున॥మ॥తనురోధింపగనేగుచెంచినమిముకదర్శించిభేదంబుజెం॥ననస్వర్గక్షీదృగ్రతతోయకణపం

కైటవోలకేశిసరః కనదాభీలమరాళః త్తయగరుక్ష్మంద్రాతః శ్రీద్రవర్షవచంద్రాశ్శువేశ్వజాలకగళద్వాపూరమొప్పారు
డికా॥ ఉ॥ ఈవరకిష్టోకదివిజులేలగజాచినయట్టిశిష్టజాత్రేవరనన్నబలపుష్పవలీలద్రీక్షిష్టమాక్రమించెయె॥ రావణదంతితో
డునురాజునుబల్విడిబట్టితచ్చెద॥ న్నావినిరావణుండుచిరునవ్వుననాతఃజూచియట్లుకా॥ ఉ॥ అంతటివాడనొమవెకదాయయి
నన్నధుమేధునాదదే॥ వాంతకకుంభశర్ణులనరాంతకముఖ్యులగుడియప్పరం॥ బంతయునాక్రమించిచతురధ్వములానుకనిల్వ
డంతజం॥ థాంతకుజేమిసేయునొయటన్నహసాదసియాహస్త్రుడకా॥ సీ॥ కుంభసికుంభముఖ్యులతోడనలకుంభశర్ణుండుదూరు
చగవనియందు॥ మాల్యవంతుడునుమాలియుబలయుక్తిదగమేధునాదుడుత్తరమునందు॥ ధూమాక్షురుధీరాక్షుదుర్బుఖాదుల
గూడిమధునిశాటుపపశ్చినుంబునందు॥ మారీచముఖులతోనారావణాసురాగణిగొల్పితానుడతీణమనంగునిలుచునట్లుగని
యమించినభిలబలము॥ పంచాయందండుపడిమగబంచినాల్లు॥ గడిలనాల్లుముద్రచుల్లిమ్మినటుల॥ జెలగిటువాద్యముల్లాగ్ని
యజేయుటయును॥ ప॥ అప్పుడు॥ మాలిని॥ మురజపటహాథకామఖ్యవాద్యస్వంబులృదితమిసేవాపాళిబల్బుమిన్వేక॥
సుంలుచెవునిసోక॥ బుకీభీల్లిరాస్వ॥ పురినలుదిశలందుంబుట్టెచత్పతకోటుల్॥ సీ॥ నిండినగేహముల్నిడినట్లనెయ్యంబ
లువిమానముతెకిపటపవాదుదగునువస్తువులతోదమవారిగొభీతియెసగనిహర్షోకమెకుగవారు॥ నొకరితోనొకరుచెప్పక
యధాచుధుంబుయేడకేడకంబరువెత్తువారు॥ నెందుబోగాశ్యాడకిండ్లలోమూలమూలలసొచ్చిచడకుతోవలయువారు॥ సచ
టజొచ్చినబోనిస్తురేనిశాలిదిగొలగలువట్టిరింకేటిస్వర్గ॥ సునుచుస్వర్లోకమునకునుపరుగువారు॥ నగుచునడఖాండిరమరాలయ
మ్మచారు॥ సీ॥ రంభూరులకునప్పరస్త్రీలతోగూడివీధిసరాళబువెడలచాసె॥ సోమయాజులకుంభామేనకలగూడిశ్శంగారవన
మవిక్షిపచాసె॥ బరమధాస్థికులకుబసిడిమేడలనుండవెలదులగానముల్విసగచాసె॥ సకలవ్యోమపాదకులకుసఖులతోనల
డేదనదీమలాడచాసెను॥ సురలకునిండ్లలోనుండియెనిసారదినటువికితలతెత్తిచూడచాసె॥ నలబలంబులతోగూడియలబ
లంబులమరపుజుట్టుకొనునట్లయవసరమున॥ చ॥ తలకునగొట్టల్లడలతల్పులువేల్పులుమాసిదాసికొత్తళములపైనినగ్గలము
దారొకనిమరొకనివిక్రమంపగా॥ గలరణశూరులయినయవికారులపలహెచ్చరించిపై॥ బలములరాకదెల్పసురపాలకు
పాలికిబోయియెడ్చెడక॥ సీ॥ శచిముద్దుమోముజూచుచునాగకన్యావీనగానమువినువించిహోయలు॥ వేల్పులమనవులుపిను
చునచ్చరమచ్చెకంటులనటనంబుగాంచుమురువుధనదాహితమంత్రజనులతోబలుకచుమునలవాదులకునవ్వెనయుహారువు॥
ప్రముకుగవారలపగేల్కొడ్చుచుగుడానతిచ్చయుక్తులెగుగహెచ్చరికయు॥ దనకుజెల్లుననకగసంతసమెసంగవైజయంతం
బుపైగోలువైజయంతముఖులుబద్ధిముఖులుచంద్రముఖులుగొల్పిండుకొలువన్నదేవతానేతగని॥ మ॥ కనిజోహరిడగో
లనల్లచనులంగావున్నవారేగుడె॥ చినవారిందవధారుదేవయనుచుజేమోడ్చుతోగంచుకంల్వినిపింపదొలునాడేవేగరుల
దేనిన్నట్టిప్రతాంతముక॥ దనలోదోచిబలారిమీరలిటకుకారాగార్యమేమోయనక॥ ఉ॥ వారువిసెతులైయనిరిస్వామిద
శాస్యుడుకుంభకర్ణదే॥ వారిమేధునాధుడు॥ ప్రహస్తమధుప్రముఖుల్బహుచమా॥ వారముగొల్వచ్చియిదేస్వర్గము
నల్లడలాపరించియు॥ న్నారవిన్నవింపసురనాధుడురోషకమోయితాత్సుడె॥ శా॥ ఔరా రావణుడబ్జగర్భవరగర్వా
యత్తుడైనాపురి॥ గారింకంజనుదెంచెనేతనబుజాగర్వంబునాదెంతనా॥ వాకవిరిదలంచినట్లనెనసుకవాడెంచగా
బోలుకానీరొబలవాద్విస్త్రబడచాగ్నికనేడెయింకించెడక॥ అనిపలికికొలువుకలయంగనుంగొని॥ సీ॥ గోటవాకిళ్ళుబ
లొకత్తళంబులలంగములునేయరకకాచిమోహరింప॥ దారుసిలాయంత్రతతికొంమకొమ్మలదోరంబుగానించిదురుసుసే
య॥ దలబొమిడికముకత్తళముకేడెముకత్తియాదిగాగలవిముస్తీదొనర్చి॥ సరదముల్లిర్వదంబులశ్వముల్బాదలైనసకల
వాహనములసంఘటింప॥ దగినవారినియోగించెననమి॥ మునవసిచువులోమజాముఖ్యసతుల॥ మరియొడనువారిబచ్చ
న్నమాగకమునను॥ స్వర్గగిరిశృంగమునకన్నికతముఖుండు॥ ఉ॥ కామగవీసుథాకలశకల్పకదివ్యమణివిభూషణ॥ స్తోమముమా
టుచేసితనతోడిదెలోకముగాజరిపించుసి॥ ద్దామరసాధ్యురుద్రతుపితాసిలభాస్వరముఖ్యదేవతా॥ గామణులకంఠోత్సుకు
లుగాసెలవిచ్చియొకండుచెచ్చెరక॥ కమలవిలసితవృత్తము॥ వనజనయనుగినివరదనిజేక॥ జనిముకుళితకరజలజయుగుం
డె॥ తనువునబులకలుతటుచుగమించక॥ వినయముదగసువిభుడిటులెంచెక॥ కవిరాజవిరాజితము॥ జలజదళేక్షణశాస్త్రము
శిక్షణశార్యవిచక్షణచక్రధరాకలితరవిగ్రహకాంతిసువిగ్రహకల్పపవిగ్రహకంబుకరా॥ విలసితకేతనవిస్వనికేతనసస్సతచేత
నవేషయతా॥ సలలిభవాసనసమ్యగుపాసనశౌక్లకరాసనసాధనుతా॥ మ॥ అపధారయ్యధశాననుండుసబలుండై నే
డునాపట్టణం॥ బవరోదించినవాడుతంముడునుదోడైనాడుతత్పుత్రకుం॥ డువ్యషాంకప్రియహామనిష్ఠబలిష్ఠుడైవి
జృంబించినా॥ డువిశేషించినీమధుండుబంధుండయివాడుగూడిచాడియ్యెడక॥ ఉ॥ ఇందులకేమిబుద్ధిగణెయించెదోవయింబ
నెట్లడంచెదో॥ ముందునువెనకతోచకయమోగదయాధివంచుజేరిక॥ ముందుబలాదిశత్రుజయముకథవయ్యుక్తికాదెక
ల్లాగొ॥ విందముకుందనివెకదజేగతివేగతులందలచింక॥ ఉ॥ ఆరయసర్వభూతములకాపుడవయ్యునుమంముగూర్చిదై

త్యాగముగాఁగించితిదదాఖ్యయధార్థము సేయుమోదయా! నీ ధిపాలముంచినచనీశ్వనుముంచిననీదేవేంద్రుని! వారమనీ
దులిత్తమనువాసపుబూచిజనార్థసుండినుకా॥ చ॥ ఆమరవరేణ్యుయిట్టిసమయ. బునరావణకుంభః ర్దుల! న్నసరములోకలంకలు
శక్త్యముగాదుకదీ. మనందనుండమితపరాక్రమక్రమసమగ్రుడజేయుడుమిద! గొంతకాలమునకుమానుషాకృతిజెల. గీవధిం
చెదవారిసంసరికా॥ చ॥ హరియదుదెంచియుంకదశాస్యునిదాకిఁ ధింపలేకక్ర! మ్మరెననునట్టిలాసునముమాత్రమేవేనిపుడెగు
దెంచిన! స్వరిహయనీవెపోముపలలాడులమాదొగ్గనొంటియటులం. దురమొసరి. పునిప్పటికిబోప్పడిమిదళుభ. బాసంగ
దకా॥ శా॥ దేవత్వంబుననుండియేపరునిమర్దింపగలేనంటివే. నీవేలాగుచరగ్వమొందిపగవారింగెల్వెదంబేనిరా. జీవప్రీత్యపు
మాటనిల్చుటకుగాజేకొంటికాంత. బి॥ భావిప్రాంచితరామరూపమునః పౌలస్త్యుబోగతునే॥ మ॥ అనిపీడొగ్గినవజ్రీవ
చ్చిరణవాఁఛాకల్పలన్వేల్పులం! గనిహర్షించిజయవకావ్యటులథకాగ్రంకశోపంబుల! దనుజస్తోమముగండెడిగ్రుమనర
త్నప్రస్థు* ద్భక్తశంఖస్వనద్వజసు టికాఘణఘణోగ్రస్యందనారూఢుడై॥ నీ॥ ద్వాదశద్వాశాశ్లోతోడఁడిబదుముగ్గురువి
శ్వలుముందునడువ! నురులీలముప్పదాఱురుతుపితులతోడనెనుండుపసువులునెనసికొలువ! మెరయునర్వదనలుగురుతోడ
నలుచడితోమ్ము. క్రసెలులుగొలువ! రూఢీనేకాదశరుద్రులతోబద్ధలుసాధ్యులుదృత్తినడువ! గరుడగఁధర్వచారుణఖచః సిద్ధి!
యక్షకిన్నరకింపురుషాహిగుహ్యకాలితేయమహారాజికాదిదేవ! నిమిత్తనలుగడగొలువవాసవలవెడలె॥ చ॥ వేరువడియెప్పుడ

— (*) దేవదానవులయొద్దము. (*) —

పుడరివీగులదాకుదమంచువిచ్చు! త్రులకడగుదళత్తనతోదనముందడవచ్చుదేవవీ! రులకునుజేయవిచటయురోవముతోజని
దైశ్యవీకలందంపడిరాసురాసురులుదాదొరనిరుగ్రతరాగ్రహంబునకా॥ చ॥ అప్పుడుగొప్పచప్పుడుప్పల్లబాహులస్పలింపు
చునరాఁజేలువులుపురంబునంబారయగుప్పించుచుదనుదేతిహేతులనరాతుసనొప్పించుచుదవదొరలమెప్పించువేల్పులను గో
షాగుణితలోచములనిప్పులురులాబరులనీలునిలుండనియెలుంగత్తిపిలిచినసఁచియెదిరించెక్షణాఖడ్గిందలఁడీయడిదలబులు పొడి
పొడియైవుడమింపబడినజడిమిడి. డిబడిబడినడరువడిసిగుడంగచాకచింజనంగులురికగ్రనులురనంగుచెలికాండకునహాయు
లైయారసంబునందానంబై పోరునంజేరువాణీవాడిమెరసీమున్నతమవారలనొప్పించిపరివీరులంగడచిపోవిడకయ్యింజేసిక
గ్యపుటుగువడిగనంబడజేయుదేవతలునుబంతంబుమెరసికుంత. బులబడగ్రుమ్మలసేమ్మనినొప్పిదప్పులెంచకతరాచితః ట్టి
సంబులవత్ప్రతిక్షణాస్తప్రసాదితకుంత. బులానుకొనియెట్టెనట్టెనడిమికింజెగగొట్టికట్టుకుబిట్టెగసీజగజ్జటితఁబునెదాటి
వారియదుటుమాన్పుదానవులునుగరకరిచ్చరయమెరయుసురియలురంబుగ్రుచ్చివీపుననుచ్చిపాఱునంతలోమరలఁదీరి
యువారలనావేరంగియాడుగఱచిసురియతోడికఁబుకరంబుదలంబతోబి. బట్టివలకేళి కరవారంబునందనలుకుటుకగనందె
గనరుకునువీరులునుబెట్టిదపుటాకలంబొడిచినకడుపులనుండిబాసబాసవేదలుపేవులప్రోవులదిమిడిట్టనంబుకొనడు
మంశుట్టికటికట్టిచెఱుంగులనడచి కట్టుకొనితమునెంచుచారీబట్టుకొని యట్టిబెట్టిసంబులేయాచరించునిశాచరును సింహం
రగదాఘాతంబులందలలంపగిలినొగిలిబుడబుడనెత్తురుగ్రకగచుండియుంబెండువడకకందిందరపుల వత్తుస్థల బులనూలం
బుల గ్రుచ్చిపడదోచియేడైర. బాపుపోటుబంట్లును, రోకురాధారలభుజశాఖలునకివైచినంగుకచిచేడికయరులం
బాటుకుచుటుకునగనుంగొనుచు మొఱకుతన. బునమిదికురికిబెట్టుగాబదఘట్టనంబులు పరిగించు కట్టడిరనుజను నెదురుగనం
డిచూచుచుతమయేలికలతో మార్తుటనిదెయిందరమ్రుదించివచ్చెదమని నొడివినవడివినం గడిమిమెరసి ప్రతిజ్ఞవీడేర్చుకొ
నిసొంపునందునిలుంపులుచుబెడబొబ్బలిడును నెరురుగానడుచుదుపెకుగవంకిగతురమైరోపంబుందొగ్గనొతోమరియు
గ్గని డీవాశూః యురికాదివివిధాయుధంబులపాదనంబుమోవల్లేరింగించునక్రంపరులునువడికలననింటివారిందలఁచుకొ
నికేడించివచ్చియచ్చటచ్చటవచ్చరంబులనెదోబలంబుసొచ్చిచ్చిచ్చివొచ్చువారింజచ్చువారింజూచినిజకలస్థానపౌరుషంబులు
దలఁచుకొనిముంచుకొను నభిమానంబుతో గ్రమ్మగదొడరివచ్చుచుచ్చరులును జనకాగ్రజావజతనూజాది బాధవులును
మ్రుదినబొలివోబంటుతనంబునంగంటలకుపై నురువడించి యెంటిపాటునం దమయింటిప్రతివలు నిలువుకొను తొలివే
ల్పులనునూతొలుగాయంబులంబడి నుగాయంబునొప్పిదలఁక నేలి. వానిగావ్య. బునకుబాటుపడునమర్త్యభటు శోటులం
గలిగియుభ ంబుల వీరభటులారభటులకో నుచ్చిగచ్చిబెబ్బులులవలెనుదుటుగల బొబ్బమెకంబులవలెనురుషుని పిడుగుల
వలెనుడుగనికార్చిచ్చులవలెనడివోనికాలసమగ్నంబులవలెనురువుడింపనిమహాత్ములఁలెనొలమాగగొనక నొక్కవంద. బునం
బోరుచుండిరట్టియెడ॥ క॥ పచులలుతలుచునటుకుడుపడుచేతులుజడుసింబెడువడుగుండెలుచేదృడుమేనులుగడ త్రొక్కు
డు! వడునడుగులుఁబంక్తిమఘవిభటులకుగలెగెకా॥ నీ॥ అపుడురావణుడంపయజ్ఞ కోపసుపార్శ్వధూమాగ్నియూపాక్ష
ధూమకేతుజంబుమాలినుమాలిశతమాయుధిరాక్షసఖరమశ్శూదరమహాకాయదూష! శ్రీశిరోనరా. తకమరాంతకమ
హాపార్శ్వమారీచసుప్రభుసూర్యశత్రువృశ్చిరొమసర్పరోమాజేధకవచవిరూపాక్షకాలనేమి! దుర్ముఖుకాదితీరవై

త్యులుప్రహస్త సహితులై తీవ్రహస్త శస్త్రశస్త్రా ధాశదశ్యబులకీలదీ క్తులునొరయ రామరవచూజి గీపులై యడరుట యుచు॥ చ॥ అసురులమారొగ నన్నుపుడంపిన భీష్మనాద్వలక్ష్మిను॥ ల్వసువులుభాగ్వరుల్ దుపితః క్యులురు॥ లుశ్శులుగ్రాసా హసముననొకెటయుల ప్రహస్తు॥ మున్నగు సైన్యనాథులక॥ మసలక వాకింద్రులను మారొగ నెగ్రులబొల్కిన మ్యోడిక॥ చ॥ అడరుదుహుంకరింపుచు హంకృత బాపుచునస్త్రధారల॥ న్నుడివడ జేయుచుండెగడుచున్నోడింపుచునిల్వోంపుచుంగడ॥ గు చునో సరింపుచుముఖా ముకీల్యుచుబిట్టదల్పుచు॥ జడియక పోరిరయ్యుభయ సైన్య ములంగలయోధులుద్ధతిక॥ చ॥ హరులుమదే

— (*) జయంత మేఘనాథులయద్ధము. (*) —

భయూధము నాగినకై వడిజే వీరు॥ యగ్యులనెదిర్చి శస్త్రములనస్త్రములన్నిగడింపర క్తనిర్ణయ ములతోడిజంగవధరాధరపం త్రులబోలివారలం॥ దలు వేసులెయ్య గాంచియేలనవ్వుపహించినుమాలియీను॥ క॥ చ॥ నెలగఁదోయి దేవరథినిపరులార యటం చునుజ్జ్వలజ్వలనరుచి॥ బ్రకాశన గుస్యందనమేక్రి గుణంబుదీటుచు॥ స్వల పుసైన్య పాలకుర ప్రైబళయాసః తున్యసానుకంబు లుగిడించియార్చిపొరివోని॥ రాక్రిమవై భవంబునక॥ చ॥ నసువులబిట్టదల్చిపితృవర్గముల బెగడించివిశ్వలల్వన మజేసిసాధ్య లజవంబడగించిశరాభిరుగ్రులక॥ దోనగులబెట్టిచారుణదోహశముల్ సడలంచియమ్మరు ద్విసరమునొంచిభాగ్యులబిమ్మ ముంచిపరాక్రమించినక॥ గీ॥ ఈసుమాలిసురలసటులజిక్కుల బెట్టనిసుమాలిచూడ నెలయనుచువసువుడాయు పేదవలెనుసౌవి త్రాళ్ళు॥ వసువునిక్రమించినవానిదాకి॥ శా॥ పీఠత్వముగానిపించితిమేల్వడింకనాశౌర్యము॥ న్నిపునవొనివల్వదేయనుచునిర్ణిదా స్త్రధారహతి॥ న్నానిత్రుడుసుమాలివొంచుటయుగోపాధూక్కుటిభాజితుం॥ జైవాఁడేసినబాణముల్పరికిపూర్వాడిత్తుడ తుగ్రతక॥ శా॥ ఆకాశంబయించుచారులెనగక జ్యావశ్చి మోయించుచుక॥ బాకారిప్రముకామరుల్యైగఁజుంబద్వజశాతా శుగానికంబవ్వశుగాత్రపంకజరమునన్నించె॥ చ॥ సో తాటన॥ వ్యాకిణకక్రధమైసకేసరీవలెన్వాడల్లివారిపై॥ మ॥ పదినారాచ ములేసిమయిరపుగ్గంబుగావించియిర్వదిబాణంబులతోంమగచ్చికరరాజచ్చరాసుంబుము॥ ప్పదివార్లొవలద్రుంచిసా గధించి॥ పాతంబురధ్యధ్వజచ్చిదనుష్పల్వదిసాయకంశునొనచైల్వెల్పులుప్పొంగెక॥ ఇద్విధంబున॥ మ॥ విధుడైననుమాలి మైవడరీసానిత్రుండుప్పతాదభూధరశృంగంబుశశారపాతమునవిధ్వస్తంబుగావించువై॥ ఖరినుద్దండభుజాగమండితగదా భూతంబునన్వానిబిగ్గిరముక॥ గాత్రమునుగ్గుజేసిరివిజశోణుల్పహసింపగక॥ గీ॥ అతనిపాటంజూచియ॥ శుధారాపురితా త్కలగునెల్లరాక్షసులును॥ దలలువిడనాయోధంబులంబడవై చిరంబువిడిచిచనిరఘువిరేణ్యు॥ చ॥ ముదిపొలదిండిచేటుతనమూక గురొందలపాటువేల్పుమ॥ న్నివొరగెల్పునిటుగనినెమ్మది॥ సుమరొసఁజుచ్చగం పొడవెడిచూచిక్రతోడనుజయోధులనిల్పుచుమే నునాధురా॥ బ్రదశులబిట్టెదిరైనతేరుశిఖద్యుతినుల్లసిల్లక॥ క॥ ఎరించిశికిశిఖాబ॥ ప్రదరపరంపరలనమరదలవనముడహిం॥ పటాడగెడగతిస్తతగ్రకిదలరదముదుణికిరీక్షగలిజలింపక॥ క॥ ఆక్కడికినోదుముందరంజక్కఁగిలిచి తేరిచూడజాలకదివి బాల్లికగ మెంబులవలెనలుగిక్కులకుంబులచిరేమిదెలిపేదపధిపా॥ గీ॥ ఇక్కడఁగిదేవతలలోనవాకగాడేనిరావణాశ్మజునెరిం చిరంబుమేరు జాలకనుభితిజనఁచూచితలముఖుండు॥ పేరులం గెల్లివారలంపిలిచిబలికె॥ ఉ॥ అమరశూరులారతగవాపెరవా రలుచూచినవ్వపంగ్రామముడించిపో॥ భుజగగ్వముఖర్వము సేసిరూరకే॥ యేమిటికిట్లుపాత్రేఁరొకించుకనిల్వడునేగవాసు బా॥ హమహిమంబికస్సుపజయంతుండుమాన్యునకుంచులగక॥ ఉ॥ అంతకుమున్నేరావణిరణాచనిగెల్వంగనుత్సహించికా లారంతకశౌర్యవంతుడుజయంతుండుసారథిజూచిదేవతా॥ సంతతివొంచురావణినిశావరసూచినెదిర్చిపోరనే॥ డెంతయువే డ్కగెయ్యెజవనింమురధంబు॥ యంబుతోనవక॥ ఉ॥ హృమిమహాప్రసాదమనిచయ్యనాతనితేరిశూతుండా॥ గోముఘుండాగ తింబుటపగొము॥ ఖరనాదములుల్లసిల్లమ॥ తా॥ మినుతుండురాణి॥ అదగమారొగనిభూరిచాణధాత్రామయ॥ గాప్రంపేసెనమ రప్రకరంబదిజూచిక్రమ్మిటక॥ చ॥ పకపకనవ్విరావణిసెబాసురయోరిజయంతదేవతా॥ నికరములోరలాధ్యుడవునివెయ్యుకించు కసేపుపొరిపో॥ పకనిలునిల్చినంబొగడఁచుచునిన్నుపల్కిశాతసా॥ యకములసారధిన్వయవయంబులనొంచియహంకరించి నక॥ చ॥ శతమఖనందనుండతనిసారధివొంచినిశాతసాయక॥ ప్రతతులనించిమేనురుధింబునముంచినవొచ్చిదండతా॥ డితభుజ గంబుమాడిభుక్కుటికృతకోమండైదసా॥ స్వతనయుండాజయంతునిసహాయులనోవ్వంగనేసెదూవులక॥ చ॥ ఇచ్చెలు పునజయంతునికిదోడుపడవచ్చినయచ్చగులమేనులుచ్చిపాటవి॥ రోచ్చయంబులునిగడించియచ్చిరుతరకగ్రామండు వెండియ॥ చ॥ అరధముమీదనుండియుభయల్పడకుగ్రతమంబుపన్నియం॥ బరగతుడైనరాసకృపాణపరశ్విధభిండివాలము॥ దగ్గరెరిగాసి తోమరగరాముసలత్తుకాధిసాధవో॥ తగరములుపైలశృంగములగాటముగాగురియించెనొకగటక॥ ఉ॥ అందునభితిపొదిం గురలందలునిల్చినచోబనిల్వకే॥ దె॥ దెదనంగనాత్మభటులెంతయువంతగనంగజూచినం॥ క్రందననందనుండుదశకంధనుతో త్తతమకిపరంపరం॥ గుందియుదేవసైన్యములంగొల్లలజేయగడంగుచున్నెడక॥ గీ॥ ఆమహేంద్రకుమారుమాతామహుండు మనుచుడలయుటగనితమాయవలన॥ నెత్తికొనిపోయెజలరాసికెవ్వరతనిపోకతెలియకనద్భుతాబుధిమునుంగ॥ క॥ పతిలే

నిచాననలదైవత సేనగలంగిదానవప్రభునతుచేంతిదైన మొందగనిసురపతిమాతలిదిక్కుచూచివటుమిదిపటికెకచ॥ అలజ
డింజెంచెసేనలుజయంతునిసెకగడంగననైతివేల్పులకునజేయడైనమలభూస్తలిరావణిమించెవీనితోగలహమెకర్చకు
న్ననికకగార్యముగాదురభంబువేగమాతలియటువూనిమునివధబొనరించెదనేడునాపుడుకనీకమనీయశకతోటిభుట
కాగలగణారవముచేదికగరుల్నపుడుదొరయదశసవాశోధగ్రతరవణీయచక్రచంక్రమగస్తీలిజగతివడకసకలలడిబివిచ
తులక్షహయకరొతరజోహతులసముద్రములుగలకగశరదభ్రవిభ్రమస్ఫురదదభ్రద్వజోభ్రటార్చటిభ్రస్తటమువగుల
జక్రచాపగదాఖడ్గశక్తిశూలకుంతతోమరపరిఘాదిఘోరసాధపాంశువులుశత్రుద్రుక్తాతులపహరింపనమరవిధులేనుమా
తలియపుడునడిపె॥ చ॥సలుగదలఁవరుద్వసుగణంబులుసాధ్యులకడ్రులశ్విసల్లాలువవరాప్సరోయవతికోటులుమందునటం
పసంఖమర్దరమరజాదివాద్యసనదంబులుభోరుకొంగజారణలల్పలునుమెంగాదనికీచాకహరుడరుదెచుచున్నడె॥ చ॥
అభీముఖుడైదశాననుండుదంచికకాంచనకింకిణిక్వణితువీతదిశాకరిశవగరోటమాధమెకిగపాహినిప్రభునిరువంకలంగొ
లువబందుతూర్వరవంబులాపుస్వర్విభునెదిరిపమాన్చివీరుడురాణితానెదురొకనె॥ఉ॥ అత్తగొత్తగాబనవసం
య్యెనురామరయోభకోటికింగత్తులబల్లతలలుకత్తుపున్నగరాశత్తవీమొత్తములైనభౌమణినిముంచెనభస్తటినీపాహా
ర్ములంజొత్తిలచేసెనైన్యయుగశోణరజఃపటలంబులాకట॥ఉ॥ అందునునిందుబేరగలయట్టిదొరత్పెరియోధులుగ్రుత్తె
యందరునందత్రైపెలుగచార్చుచునొడొరుదాకపోరిరాకంచునగుభికర్నుడచికత్వరముందుగనన్నెడెందమానంగమునెం
దగారణమొనరైమహార్పితశూలహస్తుడై॥మ॥పదఘాతంబులజానుగట్టణములబుష్టికప్రహరింబులంద్రిదసానీగినొంట
చుంగలచుచుందీత్వమొందించుడె॥రధసంగర్షములన్నభంబువగులకరౌద్రాకృత్స్థింపగానెదిరింపన్వసగాకభిణిదేవ
దాదులుర్విశ్వరా॥ఉ॥ అద్రిజేలంగుసన్నురచాలణకవమున్నదియించునాత్రవోపద్రకారినయ్యసురభర్తగనుంగొనరౌద్ర
మూర్తువోరుద్రులువచ్చితాకిరిమరుత్తులుబిట్టెదరించియద్రిస్థగద్రుమసంఘముల్లరిసికారియబెట్టిమీఱియొకటక॥శా॥ఆ
దిత్యుత్పలచేగియయ్యురుమేనస్త్రమవర్షంబులకజేధింపంగిరిన్గర్భంబులహించెన్నెత్తురుల్వాఱియొచ్చార్జింకరణధూ
మిమొల్లనపుష్పగ్రస్తులైయాప్రహాప్రానియెవలవెల్లగొలలుగచేయన్మిరేబోరయ్యడె॥చ॥కరిమకరాహికరటకకచ్చమీ
నడరాహఖడ్గరాసరచమరీతహతుహరిశల్యకురంగగండకాద్యురుతరవైకవాహనములుద్ధతినెకగరావీరులాసురింపెచ
రొకగమొగింజూపగులచ్చెగువందిచూచడె॥క॥అనంకులనమరంచునమానవుడొమెలవంగవసువులుతుపితుల్లాసినివిధా
రలడెగ॥చేసిరిరోసమునననురవీరులశిరముల్అప్పుడు॥నీ॥తెనుగులుజంబులుతుడరగుద్వీజంబులుశూలబడగజములనడరెచు
రజములువ్రీలునెమ్ములునెలరాలుసొంములుచికులొండురుకాళ్లుకుందీమందుజోళ్ళుసడలుభత్రములుగాత్రములుచుగ్గెడు
కరములుదునిగెడుశిరములుపొరలురౌతులుబీతిదెరలుసూతులప్రస్థియెటుగుబండ్లునుబెట్టుచెటుగునిండ్లుపారునెత్తురుటే
రులుదారవస్త్రధారలునుమీరుగాములచారుల్లిపేరుగలవేల్పుదొరలవెదీరునాళ్ళబలమువీక్షించిరోషించిపంక్తిముకుడు
మ॥అనురాధికధమూసమూహములదివ్యప్రాసలజ్వలలకసమరతోడిగలంచినందెరలియానైన్యంబుదైన్యంబుతోనమచి
ధ్వంసీరధంబుమాటునకుడన్నంగిన్గనేత్రాదయద్రములాలక్తపరోరుహద్యుతులశెందజిష్ణుడత్యుగ్రత॥క॥ అరధముదశ
ముకునిదంబరువడినడిపింపువేగమాతలియనుచుకగురుకార్ముకమోర్వీటంకరణముతోవచ్చునంద్రుగనగొనియెతడు॥
ఉ॥శారధినెచ్చరించిరభసంబుననిర్జరాజుతేరికి॥చేరువయైతనుంబొదుపుచిల్లరవేల్పులవాడతూపులస్వీరులచేసిమాతలి
ననేకసరణంబులవొవ్వసేసిసంజేరలుకన్యతకతుడుపేర్చినశాన్యుపరిచ్చెగురతక॥మ॥శతకోటిప్రహకోటిశాతవిశిఖాశారం
బులనైందవ॥సతతినొచ్చిధ్వజంబుముంచిమకుటిభాగంబులన్నింటిసూతతతనుత్రాగామజిచియించిననురాధ్యతున్నిరీక్షిచ్చి
యు॥వలిమైరాణుడాగ్రహించిదశకోదండికరోస్తంభుడై॥మ॥పదహస్తంబులనస్త్రమత్తోడినభోభాగంబుబేధిల్లవేల్పు
దొరల్వాన్వగనేసియాచ్చినచురుల్లొకేశ్వరుండుస్థిత॥ప్రదరాసారమునించెనిప్రసన్నచేంద్రస్వారచాతాఃపుల్లనిసెల్పసుని
దానంగ్రమ్ముదిశలగాండాదకారిరిచ్చటల్॥శా॥ఆపెంజీకటిలోన్వకియపరకియానీకీనీదేదద్య॥గ్వ్యవారెనెరులై
సుగాసురులుతాన్వోన్యముంబోరుచో॥దీపించెంబుజఖడ్గకాంతలపుడుద్రేక్రించిపాలస్తుగనే॥శా॥కైవశమంశ
ముందంబొందివిమ్రందంచేసిదైతల్॥శా॥ఆసేనాతుపగంబుగన్గొనికశాస్యాదిత్యవిద్యేషిరో॥పాసూయావిలమానసండు
గుచుసినాస్పూర్తింగర్జించివి॥తొసంగంబులీలనిప్పులుపుతిలనుగ్రహామటుల్గొములన్బాసిల్లందనసారధింగనియనుం
వృట్టుమోదార్చటె॥క॥ఇదనందనముననుండియు॥నుదయశిఖరిదాకనిండియుండెగునైక॥త్రిదశానీకీనడువన్నదంక
వనరధమునడుపుప్రావీణ్యమునక॥మ॥వసుధదానిలభాస్వరప్రముఖదేవశ్రేణితోనెడుజీ॥ధ్వసమీపంబునసంహరింతు
బొలియితుందోమగావత్తురా॥రాతుసపాతాయుధయతురాజసమనస్వాహావదూనాదేల॥స్వెంసగైకొందుదదీయలో
కమందోర్వీరంబుతోనాపుడు॥మ॥అతడారాగరధంబుదోలగసిహసాత్ముండువీక్షించియు॥ద్ధిజాదీశ్వరుశ్చయం

దేహిగియాదిత్యావలంబితానేడతశౌర్యంబున బ్రహ్మదత్తఃరగర్వాయత్తుడౌరాజులు॥ మృతిబొందింపదరంబు గాదుగ

— (※) మేఘవాదుం డేంద్రజిత్తుగుట. (※) —

దబ్బి - బట్టి తెత్తుంబుడి॥ చ॥ అవలోకింపుడుమీఱులందఱునుదియందైనశౌర్యంబట॥ చువిజృంభించిబలాదిగ్రీణపఃస్థుండైచరిం
చె॥ చ॥ రా॥ రివరుండుత్త॥ భాగవర్తియయిమీఱుగొంతసేపంతన॥ ద్వివిశేద్రుండెదిరించెదైత్యునతడదైవేంద్రుడాకేవలం॥
ఇవ్విధంబున॥ క॥ కుడియెడనులుగాదిరుగుచు॥ నెడనెడమారొకనుచుదలగియె॥ గుచుశరముల్బడిగొనసిగిడంచుచుబడి॥ బడినెడరు
చుదొడరితెంపుపసికిండుడు॥ మ॥ పలుచందంబుఁబోరుచున్నయెడజంభద్యేషియాదిత్యురుద్రులతోముప్పదిమూడుకోటుల
సురలొండతోవిజృంభించికో॥ లలుసే చందశకంటునిందొడరింభ్యవ్రాతమున్నంచెతులవిడగ్గదెగవ్రెసిపట్టుకొనగద్యో
గింపుధ్యేష్యంబున॥ చ॥ అరధమచుట్టుచుట్టుకొనియాగిదిశాస్త్వంబిట్టదచ్చిమైకురికితెమచ్చిపట్టుకొనియుద్ధవిడిందమతేరిమీది
కి॥ స్సుగపతిగొన్చిబోవుటలుచూచినిశాటులనుగ్రీ॥ దానవే॥ స్వరుడదుచికెదైత్యులకువచ్చెను॥ ధమంచుగూయడ॥ ఊ॥ ఆ
రోదలాలకిచితమచుయ్యయంపాపియుగా॥ చిసంగరకూర్చుడుమేఘనాడతకోపమాతోశకింబుట్టినట్టిబ॥ త్రేరునుగవుత॥
హ॥ ఇలుదివ్యదనుశ్శుభధుత్వెలుంగ॥ గౌరీరమణావనోహరవర్జిత్వనరాగతశౌర్యధుర్యుడై॥ చ॥ కడువడినేగుదెంచిదశకంటునిచు
ట్టునుసింహంబుగాగియుం॥ డెకితెఱగంటిమూకలంగడిందిబలంబునదాసియంపపెం॥ జడిసిగిడించినర్జుములజర్జములుంబగలిం
చినెత్తును॥ ల్బుమవులగట్టతేనెబలుముచ్చగమాన్మలుపొచ్చిరి॥ పగె॥ సీ॥ అరదంబులదలించిర్విరద॥ బులవడిచిదరదమ్ములగు
నాచుధులద్రుంచింపడగతెగుచిచ్చిగొడుగులగమిగూల్చివడిగలతేజలంబుడమివాగ్వి॥ శిరమలబగిలించిగరములనొగిలిం
చిరములువిశికిసంతతుబుద్రుంచి॥ హ॥ నువులనొప్పించినపులుదప్పించినపులుఃశిశశస్త్రములమంచి॥ భటులబడలించి
యాశ్వకార్భటులమాన్చిసారధు॥ నేసిధికులజదియంచేసి॥ హ॥ స్తిపకకోటిసలయించియభవదత్త॥ తానసీవిద్యదాబ్ధియ
ద్దనుజనుతుడు॥ క॥ అయకందేరునుదానదృశ్యుడయిమాయాధ్వంతమునికల॥ నృలియంజేయచునిద్రునిన్బొదివితత్వా
ర్చ్యస్థుతేతొదిచ్చు॥ లలకన్నాతలిపైబెతాకబయరద్యశ్రేణిపైచేరిపైదలుతూపుల్నిగిడించియానబలపయ్యర్థివిభా॥ తు
డై॥ అ॥ ద॥ బయ్యెడడ్గియగ్గలికనోనెరావతారూచుడైవరునింగానకనాల్గుదిక్కులరయిదౌలస్త్యవత్రుడగో॥ చరుం
డైగోచ॥ జక్రవర్తిసాలయశస్త్రాస్త్రముల్నించిబంధురమాయాతమిరాంధుడైయతన్బిరుండుడేనెచాసాఃశీ॥ మ॥ తన
మాయాబలలిసేతిసుధాంధ్రస్వామిబంధించియదనజాదికనుతుండునపువంధస్త॥ బుహునింటగట్టిననుగన్నదశానుద్రద
శకోటింగూడిబంధించనెంచిన॥ జేయటజికితిద్రయనుచుజిందంబుబూరించిన॥ ఊ॥ అత్రైఱగెల్లదెల్లమునారసియు
బ్బునుదేత్యహస్తము॥ ల్బుత్తలిమేఘవాదుబలుమాటునుకించుచుగకివేయుచు॥ న్నుత్తముసేయుచున్జలగిరింద్రుని
కొండపాటుమాడలే॥ క॥ త్తరిరుద్రసాధ్యమరుదశ్వమలాచ॥ నుధీరనుతులై॥ చ॥ చలమునరావణుంబొదివిసాయకజర్జరి
తాంగుచేసిత॥ కృలములనొవ్వనేసిగుమిచాయకపైపయిక్రంముకొన్నబిట్టలసితశాననుండునుబ్రయత్నముతోనచినేయనం
బర॥ స్థముననుడిమాచితభసంబునరావణివచ్చియార్చుచు॥ మ॥ ప్రళయాభింజిమిరాశనుల్లయదృష్టదేవదంన్వారి
పైసిలలున్నర్వశశ్యంగముల్బుంములుసేయూరవర్ణించి॥ దవ్వలకుంచాఱగదొలితండ్రెగనిదివుల్పారిరింద్రుండుడు॥ దృ
కిలుడైరాచెయచికెనేలయికసంగ్రామంబుడైత్యేశ్వరా॥ మ॥ మగంటిమినిడుగానిసురమండలితోనసనయనేలమజ్జముల
వేనాధుడవుస్యేములస్థరలింపంబంపునీకగుపడెవీడెవాసపు॥ టంచనుజూపినమేఘనాదెని॥ స్థిగియుగవుగిలిచి
కడుప్రితివహించిదశాసుడిట్టచు॥ చ॥ వెలనెగునంబునీవలనవిక్రమద్యేనిధానపోరిలో॥ బలరిపునంతవానింజెఱుటగా
నెవ్వరికైనశక్యమే॥ తెలిసిరినీప్రతాపమదితిప్రియపుత్రులుమజ్జగంబుల॥ స్వలసేనయట్లకొంటినినవంటికమారుడుగలిగియం
డుట॥ ఊ॥ అందరిలోనబెపునుజయుంపునుజెందితిగానముందుని॥ స్వందనమేగనింమువెనుచకిగవచ్చెదనేనుసేనతోనిద
ఱుజొమలుంగొలువనియ్యడనంచుగుమారునిబంచిమిన్నుండిబలంబుతోవెనుకయైదశకంధరుడేగవేడు॥ ఇవ్విధంబున॥ చ॥
సుతునిబురస్సురించుకొనూరెలమంత్రులుసు॥ సులింపగాశతముకుగుండెదిగ్గవన॥ సర్వనిశాచరసేగొల్వగానతులమహా
విభూతిమెరచందనప్రీతికిబోయిసోదరాన్వితుండైపౌరులుల్లసేల్లవేడుకనొంచుచునుండరాఘవా॥ క॥ అనికుంపజుడెఱి
గించిన॥ వినియింపుడెటులమరలవిడుపించుకొనె॥ స్థినింపుడవలీకధయని॥ మనవశన్మపాలమాల్మివణియడుగుటయ॥
మ॥ సతతాభరణాంఠార్ధిరిపుసేనావారణావాంఠా॥ రితమోహృత్తపనాయితగుశ్రీధారణాధారణాన్వితశతోభ్యు
దయాదయాముదితకు॥ తినదనానందనా॥ యతధాత్రీజహరాహరాదికసవర్యాభాసితాభాసిలా॥ క॥ అమరార్చితపదకమ
ల్పాకమలారవిణి॥ మీపగతహారమణీ॥ రివణీయదయైకమనాకమనాకృతిముషితగోపికామాధవా॥ పృథ్విత్తము॥ ఘరాభృ
చరుణాధరీప్రణంతికర్ణస్తతర్పణాఫణాయితఘ్నా॥ రసత్రవిలసత్కటాక్షేక్షణాక్షణాధ్యశలణాగతోచ్చయగృహార్చనా
కారణాదిణాశకణాదపత్వతముఖార్చ్యసంరక్షణా॥ గద్య॥ ఇదిశ్రీమదనగోపాలకృపాలలితకటావీక్షాసమానారితచతుర్వి

ధానదద్ధకవీశ్వవిద్యావధానాధునాతన భోషరాజసకలవిద్యజ్ఞాభీష్టితో దీప్తివితరవైభవాదః కృతరాజరాజరాజ
యోగసామాజ్యలక్ష్మీవిలాసభుంధరధరా దీపసభాంతర స్రవవియనయకళాయుగంధర బంధుః మనీషాపిశేషమందానవ
నుందడాధరశోణితాగణితగణితశాస్త్రతత్త్వరవినయూదికగుణరత్నకరకంకంటివంశపయఃపారాపారి పరిపూర్ణిరా
కాసుధాకరాస్పయామాత్యసంక్రందనందనవిజ్ఞానవిభవవిజితసంధనః ప్లుమాయావిలసాభిదానయత్ గాన నిర్మలాప్రవి
ణతానిదానపాపరాజప్రధానప్రణీతంబయినశ్రీమదుత్తరామాయణంబనుచహాకావ్యంబునందుచతుర్థాశ్వాసము.

ఉత్తరామాయణము - పంచమాశ్వాసము.

శ్రీమత్సతాజితనియమంజులచరణతలసమాసాదితలాత్రోమోహకరిచణవత్క్రీమధ్యస్ఫురితరత్నశుభకాంతెని
ధీగీగీ||అవధరింపుముకుంభ సంభవమహర్షి | చందుడిట్లనుశ్రీరామచంద్రబాచి||ఘుకులాధీశయారీతిరావనాశ్శృంఖలుసురప
తిగొనెలంజోచ్చుటయును||శా||ఆచ్ఛ్యరాత్రిభయాత్పులయ్యువసురుద్రాదుల్పుధాసిద్ధిష|| తృశ్చాచ్ఛాగముంజేరికొంతవ
డిబద్ధస్వర్ణబోరాడితదోశ్చక్రాగిగదాపశ్వధముఖాస్తోకాయుధస్తోమముల్||నిశ్చేషత్వముజెందజేయుటయుశ్రాంతిబాం
దివారందఱు||మ||బకచోగుంపులగుడికింములకుయచ్చావసమత్నించుచు|| వికలత్వంబునవైగాంచుచునయోవృతా
దీదైత్యచ్చిదాధికతేజోనిధికింతవంతవోడమేకదేవత్వముకరాక్షస||ప్రకరాధఃకృతమయ్యోగాలగతిమాన్యంగగూడదెవ్వా
రికి||గీ||యేమిసేయుదమింతకుహేతువలవి|ధాతగదయంమహాత్ముః కిత్రైఱంగు| విన్నపముజేసితద్వచోవృత్తిమెలగ|నన్నిటి

—(*) దేవతలు బ్రహ్మయొద్దకుబోయియింద్రునిపరరాజయముచెప్పట. (*)—

కిమేలనితలంచియపుడకదలి||సీ||యెమరుగావచ్చిదేవేంద్రునిబాడగానకల్లస్వర్గమువారుతల్లడిల్ల|| నిద్రునంతటివానికెంతవ
చ్చెనటంచువనటనువర్లోఃవాసులడల|జేజేలుతండ్రెబాసినప్రజలైరియోయసచూచిజనలోకజనులుదగవ|శతమన్యుజరట్టజా
లిశేషగవారలనితపోలోకంబుముసులుబెగడవాసవుండెంచుజనెనొవివణులగుచునమరులేపటికివచ్చిరోయనుచుసశ్యలోక
మునగాపురంబున్నలోకులరయ||జలజగర్భునసభచేరజనిసురలు||మ||చనినానావిధదివ్యరశ్మిమయభాస్వన్నవ్యశిశ్చుంబులం
గననై నైకవిధానతారకమలాక్షశ్లాఘ్య||గతాదిచిత్రనవస్పాటికకుడ్యహారిరుచులందలొగొందియాత్మకాశనిరూఢోన్మతి
దివ్యమానాకషహాసాధాగ్రభాగంబు||సీ||కపిలమార్గంజేయకఞ్చోదిమునిశిఖామణులతోనొకమోముమాటలాట||నిక
జేయదగుసృష్టియిదిసేయుడనియు||బ్రహ్మలకొకమోముబదులుపలుక|భావగర్భములాడు|భాషాభూటితోనొకమోమునగు
చునక్కొక్కినమః|నస్సరఃకమలాస్యలాడులాస్యములోకమొగముచూచుటకాభిముఖ్యమొంద||సర్వతోముఖచాతుర్యధూ
ర్వహత్వ||మొందిడెందలబుచెలువొందనున్నతాబ్జరాగసంహాసనస్తుడైరాజసమున||బెప్పకొలుపున్నజేజేలపెద్దగసిరి||మ||కని
యాదిత్వమరుద్రసుపముఖలేకశ్రేష్ఠులాపెద్దవేల్పునకు||సాగిలిమొక్కి||మోడ్చినకరాభోజాతయుగ్మంబులా||శ్లో||తలంబు
లజేర్చినిచ్చి||ధయాథౌరేధిరేయఃడైమరు||చ్చినకార్మంబిదియేమిదెల్పుడనిరాజీవాసను||డాడిన||మ||అమరుత్స్వామిప
రాకునెడమరలోకారాడ్యుడొసందు||స||మరతోణినెదిచ్చిరావణతనూజాతింబు||ధించిదుర్జనుశౌర్యంబునగొంచిబోయెపు
రికి||దద్ధోరమాయామహాత్వమునన్నేమునుదూరివచ్చితిమిమాతాపంబువారింపదె||ఉ||గట్టులమట్టుపెట్టుబలుకైదు||బట్టిన
యెట్టిదిట్టడు||దిట్టతంబువానిపొందిడికిలోబడిగాసిజెందగా||నెట్టుసహింపవచ్చుజగధిశయశక్తు||చందిమొంచచూ||పెట్టుక
నేలయుండువిడిపింపగదయచుదీచువల్లభు||మ||అనిప్రార్థించుదినాటగోటిగనియాహయెంత||గర్వంబు||చెప్పనిలింప||గ్ర

—(*) బ్రహ్మ దేవుడుయంద్రజిత్తునకువరలబొసంగియంద్రునివిడిపించుట. (*)—

ణీచుదాతకరుణాస్థితాత్ముడైలేచుకొ||ల్వవసున్నందఱుగొల్వ||వెల్లజిగిపుల్లుండేజిపై నెక్కి||గ||కుగనలంకాపురకేగజారణ
ముఖుల్గైవారముల్సేయగ||గీ||యేగీతనకుబూజలిచ్చిమతాత్మజ||భా||త్రుమత్తుడైనపంక్తిముఖుని||నాధరించిమింటనధి
వసించివిరించియండితోదనుజులరరబలికె||ఉ||చృదశాస్వయెందునినువంటిబలాద్యునిగానవేల్పులు||మచ్చరమొప్పగెల్చితి
విమారొనిజిన్లునిబట్టితెచ్చియు||ప్లుతుత్సుతుడింతకంపెభుజశౌర్యములున్నవేముంకదేవతా||హృచ్చరసిజముల్పొగులనిత
డుమేటగునింద్రజిత్తున||చ||అమరులబోవముజ్జగములారయని||ద్ర||బ్రతిష్ఠసేసన||డమొడటవాడుకారియబడ||దగడికిట
నానిమిత్త||మయ్యమరవరేణ్యుడుపుమంచుబయోరుగహర్చదాడువా||క్యములదశాస్యసూతినియంజలిసేసివిసితనిల్లను||
మ||గజధారాడ్యుపదాబ్జమిరలిపుడాజ్ఞాపిల్చినల్లెజయంతగు||న్విడెదనాకొసంగుడమంత్యంబున్నవాణిశుడు||న్నగియతాసు
రకిన్నరప్రమకివానాప్రాణిరిచోక్షికి||జగతికలేదమరత్వమొకటగాంచస్వేనుమాయిచ్చె||చ||అనివినిమేగనాదు
డనువట్టిదయేనిమహాత్మవైరితో||నినియెనంపగావలసినప్పడువేల్చియొచ్చిమహామః||హ్నినిజనియించుదివ్యరథమేక్కి
నచోసమరత్వమొందిని||మృనుపమహామనిగ్నమయినప్పడునాసముశ్చింతించితి||చ||తపములుబెకు||చేసికతాచయనుత

వ్యక్తగంగంకంబులు నిర్మలపరాక్రమంబుగ నేవేడెడనీయభిలాషమిచ్చువేక్సనఁ పౌత్రజుండడుగనిచ్చితినట్లుగున చిబ్బజుం
డవుడువిముక్తుడనదివిజాదిపుదోడుగనవేడగమీర ౧౬౩॥ వారలనటవీడుగనితనవారలతో గగనమార్గవర్తియైనచో
గౌరవపాదజజ్జాభారంబునశిరమునంచిబరదంబు ౧౬౪॥ నీవీడినసిగజాటునితపువ్వసకలతో మురుశ్చడచినవాడు మోమతో
డవందడిదెగిరానితారహరములతో వదలినధూమణవజ్రముతోడ బలుకట్లువద్దులేపుడుభూజార్దలశతోనలిగినవలువడువ్వలు
వతోడవరిశతజంబురితాదయవములతోబడకబాడముచేట్టాటుతోడనడుగులెడనెడదబడన శుజలను ౧౬౫॥ డరనడలననడ
తెంచి యంఘ్రికములయుగలివార్జినబలువైరినూరడించి యంచితప్రేమించివరించియనియె లోటకవృత్తము బాలికు
వైననుపండితులైనకా గాలవశంబునగర్భఫలంబుల్ మేయికిడయి మేకొనకున్నెయెలవనోవ్యధనికెవది ౧౬౬॥ మతోలజ
న్మంబునజేయుకర్మములు జెందుంగొదవంగొతరకదలచుందప్పక యాశరీరమునసౌకర్య బుకర్మస్థిమిత్ తెలియవ్యము
గావునాదృశులకడేవందనీకర్మమేకలంగిం గెన్నినుట్లుపూర్వకథ గుకర్మిపుమాతెత్పడక ౧౬౭॥ ప॥ అనిపల్కి శతానందం

— (*) ఇంద్రునకు అహల్యా ప్రాణనాథుడు శాపమిచ్చినవిధంబు. (*) —

దువ్వకంకడుకీట్లనియె॥ శా॥ నేర్పించినకామినిమణులలోనీటొందునీలాటక న్నేకకొకకాతెస్సప్తి సేతునయిని పరార్థ గావిం
చి యానానావ్యవిశేషవస్తువులసౌందర్యాంక మల్లూర్చిలో కానందాకృతిగానృజించితనప ల్యావానుభామావణి ౧౬౮॥ గీ॥
హలమునాగతియొపక హలముభావమనియెహల్యంబునాజనుఁ ట్టిహల్యనున్నెలంశకులేమినిహాగ్యునచు నేనుబలికతనె
ఱుగవేయంద్రుని నీ॥ కమలవైకరినుధాకరిక శావిభంబులొకటియైబలువొదియుండుటకునుభవరసంపదలుగంపెగవు
వ్వవిలసనంబొకటియైచెలువొందియుండుటకును రాడిమివిజనంకతెళుకమణీమాఖంబొకటయైచెలువొందియుండుటకును
శంఖశౌభాగ్యంబుజూగువీణాస్వరంబొకటియైచెలువొందియుండుటకును నేబ్రయత్నంబుసేసియెన్నెలతకన్నులవ మొగము
చువుగుమిచాసినయందరములు మోచికతలబునుస్వరమునుస్పృశించి కాంచితనురేంద్రఘటనాఘనాటి ౧౬౯॥ నీ॥ పూర్ణేంద్రభింబ
మెప్పుడుంల్పదానుగాననుదూఱినియాలనమువనగవజకదలదానుగాజేసెవాసననడిచిలికుచకుచమలవలన బగ
లుకల్వలచెల్లువ్రబలనియుండనతూదణదీనికందోయివలన మించినించుక సేవుమంపనిగ్గించలెడనుగట్టుదీనిచేహబువన
బావుకొనితెస్సస్పృజియించబ్రహ్మణునుచు గొలువవచ్చినజేవతాకోటిదలప నీవెవెదినిమనుచునన్నునీవువచ్చివచ్చియడుగు
దుమరిచితేజావణిచ॥ పలుమఱునివువేడినభశ్చరులెదరువచ్చివేడినంగడికినొసంగకెవ్వరికిగౌతవమాకిదానినిచ్చనంగ
శవశమందికపుగతికాంతకృతాంతలతాంతకుంత ముప్పువిడిమానసాంభుజముబద్దలువ్యాపిసద్యేమాత్రి ౧౭౦॥ క॥ ననుదూరు
చుగౌతమమునినిదూఱుచుగునుచులసితవల్లివలనద్వినిదాఱుచునచ్చెలిబెగొనగోడచుదొండప్రొద్దుగుంకియం ౧౭౧॥ ఉ॥ ఆన
డిరేయికోడినలెనాగ్భటిసేసిమనీంద్రునిన్నదీన్నానముచెనుబంచుకహరామునివైచనిగౌతమాంగనాసూనరితోత్సవాంబు
ధిమునుంగుచునుండితివంతలోనసంహారియెవచ్చినిన్నగనివచ్చరమలకాయుచ్చహేచ్చ ౧౭౨॥ మ॥ క॥ టాకారముబూనిమా
నిసతులంగాక్షించియాలాగుకా సపనుల్నేనుబడంగిరాడవెబలాకంక గర్వంబుచేద్రపతిశత్రుడు పట్టికట్టికొనిపొవడిటు
బొంతుంచుక ౧౭౩॥ శపియించెంగదహతిశాపమిదిగోసందిల్లెనినాటికి ౧౭౪॥ క॥ ననుగలసిజకాంతంబెనుదట్టయినుండుమని
శపించిజగతిజక్రసిసతులుతలుచుగపిగద రనిమునియనటులగలిగిరదిమొదలుప్రజల్ చ॥ వగవకుమీయఘంబునవాస
వవై ప్లవయాగమంచకంబుగనొసరిపుమీయనుగుప్రభుబులోముడువార్ధివైరిచె నగపడనీకదాచెవలదాతనికై నెత
జెందనంచున న్నుగరిపునూడించినలినప్రభువుండపుదేగవీటికి ౧౭౫॥ చ॥ కమలజుడానతిచ్చిన ప్రకారిమునంగ్రతువాచరించికే
దముడిగివాసవుండునిజధామముచేరెచ్చపాలరావణ ప్రముఖలకంబెరావణిపరాక్రమమెకుగడయన్నమాటని కకవవు
దదానుటంచలనుగస్త్యమహామునియానతిచ్చిన ౧౭౬॥ గీ॥ ఆపురావృత్తమునరావణాత్మజన్ము విక్రమముకెద్దయునమాట
వినిరఘుప్ర వీరుడనుచెంచెనభనున్ననిద్రజిదైవరులత్తుణునెంచెరపుడు ౧౭౭॥ శ్రీరఘురామచెంగట వసిచి విభీషణుడ
గ్రజక్రమం మాముషిదెల్పగావినిపహర్షముతో నృపుజూచిమున్నక నారగజూచినట్లుమనియానతినియ్యగ నేడువింటిన
యాతెనుగస్తుడెంత మహిమాతికుడంచునుతియ్యెడ ౧౭౮॥ క॥ మైత్రావరుణిధరి త్రిపుత్రపతిజూచి యనియె బంధావ
కశాధాత్రానరికరోక్తిసు గాత్రపదపుటకకటకఘటితోగ్భటు ౧౭౯॥ చ॥ జడదిమందాధకారహరిశౌర్యరసేశ్వరదామము

— (*) కపిలమునయైననారాయణుంచురావణునకుస్వస్వరూపంబుదావుట. (*) —

న్ను ౧౮౦॥ నడిగినమాటకింకనొకయశ్చతమున్నదియాలకింపుమివ్వదువునరావణుండుబలవంతులమారొకనువేడగ నొకనా
డెడపకశ్చిచూదిదరికేగితదంతికనానంబువ ౧౮౧॥ చ॥ పరిచరలూడిగంబుననుపన్నచివుల్పితభావలాడగా శరధితరంగరంగ
దురున్నకశిసీమలసంచరించుచుచ్చరివరధారుణించుహినపర్వతమోయనమించునొకభూ ఫరమణిజూచిచేరజనిదానపు
డదొకకొనలోపల ౧౮౨॥ నీ॥ నకిటావనీయుంక్తికిగదానిజటాంశులాప్రేడితరళంబులై వెలుంగ నాగన్నయురములందాన

నశోచోబ్జమేమి తారుణాంభోరుహములనింపఁ సవిధకుంఠిజాపు జముగ్రీవాలగ్నసద్భూతకసారభములవిల్వఁబరిసరవల్లవ
ప్రతతిబల్లవమంజుపాసముల్నుభికాంతిబహినింపఁ బద్మపద్మానన్తుడైపరమనిష్ఠఁ గన్నుగవమూసుకొనిపాణికమలశముది
తామూలికచేరివేలరాత్మయోగపూర్ణసుకమోదునొకమహాపురుషుగాంచె॥ ఉ॥ కాంచినమీఁభూమిదశకంఠునుచేరగ
దత్తిసంగనే॥ త్రాంచలవిధిపృథితెంగిశి వీధ్యుటికరాశము॥ మించెమఖఁబుబాహులనమే గళితాయుధయూధము
న్విజృంభించెడనూరుహాభిగనిపించెమరుద్వసురుద్రసంఘముల్॥ చ॥ బ్రహ్మలభానుడైగిరులగాంచనశైలమొవేల్పులందు
వృత్తిహుంతునిభంబులందుజవ్రదంతియుజేట్టులగల్పధారుణీరుహమువెలుంగునట్టులజగుద్రముఖామరమూర్తులందుదు॥ స్వ
హమగుచూడఁజేసుకొనియొసంగెమహాఘనుఁబాచుచున్నెడక॥ సీ॥ ఉరమున శ్రీదేవియూసులధర్మంబుశలవునమదనుండుపద
ముదమము॥ చూపునబితసంఘమునుశల్కములచురుద్దగములుగుమీశాగరిచయన్ను॥ వసువులునడువబార్హ్వములదిక్కులక
న్నుగవసూర్యచంద్రులగ్రమునరుదులశ్వినుచ్చైవులదాహాదఁడములునుభాతయొపధానియననుదైవదములు॥ రవ్యమాబం
దముదవి॥ రంబుపాణితలములనుభగపూఘులుతగనఖముల॥ భుజగతతీకోమములదానములుతనువున॥ వివిధదివ్యలతీనము
నవెలయునవియు॥ శా॥ ఆవంతల్లనియారి నాయెదుటమాచుల్నేయగాజొచ్చివా॥ డివాచంయమియ॥ దురావణుడువహ్నిజ్వ
లికాభీలిలావేలాస్త్రచయంబులాఘనునిపైనందందఁర్పించివీరవేశ॥ బునశ్చేయూర్చిననతఁడాటోపమపారగ॥ క॥ ట
డంగుజూపులనిప్పులు॥ జడిగొనవడిలేచి॥ న్నుశాధింపగ॥ నిక్కడడున్నచ్చితయోరీచెడుగాయనియచిముష్టిచేదాటింపెక॥ ఉ॥
ఆచునముష్టిఘాతముమహాకులిశాయలీలమీచిన॥ న్వాయనశూద్రతకథరణివాలమహాకుజమోయనంగడై॥ తేయుడు
గులెగూలినపతింగనిమంత్రులుదాకవచ్చినం॥ దాయగజేసెహుంకియనెల్లిచుడప్పురువండుభూవరాగీ॥ అతముష్టిబాడిచి
యనుదారినొగిలించి॥ యతనిచారిహుంకిచునెగలంగియమ్మహీనుదావుండంతిరగిగుహా॥ భ్యంతరంబుసొచ్చెనతరయమున॥
ఉ॥ ఆమెడమూర్చదేవీదనుజాగ్రణియందనదారిజాచిన॥ న్నిమెడముష్టినొంచినతండెక్కడకేగనటన్నవారలయ్యాయికినే
టికాతడుభయంపడియగ్గుహనోదిచెచ్చెదం॥ భోయొబరజ్జుఘండాడరబావుడురేమువంటిల్లిదుల్॥ క॥ అదిగాకబాహువిక్ర
మ॥ మదనంచితనికీమహాశ్మశనితో॥ చుచునున్నలిపాతెడుబండ్లకుపలవ॥ పదములుదాపదనుజవల్లభయనిఁక॥ చ॥ అరిగిబళా
యతండుప్రళయంతకుడుయననుబోవనిత్తునే॥ నిలువుడుమీరలిడననిచ్చియుండై॥ బీదాధకారము॥ దళముకొసంగమాధు
మదిలాగుననున్నగుహంతరంబులో॥ పలికిదశాననుండరిగెదాణిక్పవాణగుదున్వెలుగంగ॥ అరిగితప్రదేశబున॥ సీ॥ అభీవ
ణాకారులయిఘోశస్తాస్త్రధారులై విలసిల్లువీరవరుల॥ నఖిలలోకైకమోహనసిలాసాగణ్యలావణ్యవశులై నదైవసత్తుల॥
నవలోకిమలనెట్లొక్కండంబుభస్మంబుసేయజాలినమహాసిద్ధవరుల॥ శంఖచక్రసదానిశాగ్రముల్గలచతుర్భుజములదాల్చినపు
రుషవరుల॥ జూచివారలతేజంబుసొంపుపెంపు॥ గరుతవనమునుదనుభీతుగా॥ వానర్షసుప్తతలుతర్రమునసంయండువెంచి॥ పతి
చిదశకంఠుడగ్గుహభ్యంతరమున॥ సీ॥ దివ్యచందనమాల్యభద్రసాధిభములఘుంతునిగుహయెల్ల॥ గవ్వగొనగ॥ మహానీ
యకోటిమకరకుండలచాణిన్యతులంధకారంబుతోలగద్రోలు॥ గగనభాగహననశ్రుపంక్తులచోలియెరమనమాత్మకన
రములర॥ జామరగాగ్రీహణేవటులకంకణనిస్వసంబులు॥ జేవులగానందమొసగ॥ దగుశరచ్చంద్రచంద్రికాధలశిశువులన్వి
ళించిపదాబ్జముల్చాలయకతే॥ దోడిలనిడుకొనియొత్తగందోయిమోడ్చి॥ నిదునవోయెడియొకసాఖ్యిభీతిబూడ॥
గీ॥ నూచియాయనచెంగళసొబగువాలు॥ పెక్కుజూపుయొనచ్చెలియనట్టె॥ తొప్పజేయకకలునుదుర్వృత్తుడగుచు॥ జం
తకొకయింతజేసినయంతలోన॥ గీ॥ యెటిగియమ్మీటితామునుంగిజనజిజుగు॥ చలవవెల్లిట్టుదొలగించినరిగలేచి॥ సర
భసంబుననట్టహాసంలసేయ॥ శంశఃభుబభీతిల్లివివశుడయ్యె॥ క॥ వివశుడయిగొంతవడికద్దివిజారిప్రభదొకింతచెప్పిరి
యతఁక॥ సవినయమనగనియెవ్వండపునీవు మహాశ్మయేర్పడగజెల్పగచే॥ సీ॥ గుద్రనిగనుగొంటిరుద్రానకిటువంటిదా
రునోన్నిద్రరాదంబుగాన॥ జమునితోమారొకంటి జమునకునిటువంటికిరకతోదగగ్రహముగాన॥ పదముబాగడం
టిదసనునకిటువంటి ప్రతిమేతరప్రతాబుగాన॥ గనకాద్రిపైసుంటిగనకాద్రికిటువంటి యతిమర్రివార్గ్యదైర్యంబుగా
న॥ నింద్రచంద్రాదివిద్యులనెల్లగంటి॥ వారియుదీపభావమెవ్వరీకిఁగాన॥ నిగురిలోనిప్ప॥ తీరననచరిత్రమెఱంగుబడ
దన్ననగియతడిట్టులనియె॥ గీ॥ ఇప్పుడెల్లనునన్నునీకెఱుంగవచ్చు॥ నేదశాననయికమీదసేవయెఱిగ॥ ఎంతలోపలవ
దరినేనింతవాడ॥ ననుచువివరింపబోనరియట్టులుండె॥ శా॥ బ్రహ్మశాసనవరంబులై భుజనముల్దారిచి॥ బ్రహ్మణ్య
లక॥ బ్రహ్మణ్యంబులుపెట్టగామెలగినక॥ బ్రహ్మకైసయిరించితిక॥ బ్రహ్మఘ్నున్నివనింకమిదఁగలోదాహబలంజే
ర్పడక॥ బ్రంహశాదిసురేంద్రులడ్డడివకభజివుదురావదా॥ క॥ నేనెవ్వడతలంపితో॥ నానిజహుపబుబాచి
నామహీమంబుక॥ నానామమెఱిగికొమ్ము॥ యాననమొకయి॥ తిడెఱచిపంపటిలోనక॥ సీ॥ జ్వలనకీలాగవాప్రమలరకకరేయ
యిదవరుచికోటులచటదోచె॥ సరసురాసురవియచ్చరసిద్ధసాధ్యురద్రాహిగుహ్యాతతులచటతోచె॥ నఖిలసముద్రంబుల

భీలాంతరీక్షపంబులఖిలచరిత్యన్యలచటదోచె|నభముభూమియుగాడ్చుఁజ్జత్రములగిరులామ్నాయముఖవిద్యలచడదోచె|నట్టి
ముఖములెపెక్కువెలమిబెక్కన్|నయననానాపుటంబులనింతపడము|లమితబాహువులమితభూషాంబరాదు|వమితశస్త్రం
బులఘ్నార్థియందుదోచె||క||అయచ్చునతేజోనిధి|బాయంగరియొద్దితోమచండంబునదైతేయండుహినుడైతన|కాయము
గంపింపవెఱచి|న్నులుమొగిచె||ఎ||ఇష్టధంబునగీ||కన్నులన్నియుమొగించినక్తంచటరే|దు|డమ్మహాదమూర్తికానతులాత
రించినంజలులూ|ర్చిదేవనీడనివధీంచు|నంతకంటేశుభంబేదియనుచుబలకె|క||అడటగిరితోగుహతో|నాదేవుదృశ్యుడయ్యె
నచ్చుశభయసం|మోదములువెలచుమాది|బాహులతోనచటువాసియతదరిగెన్పుపా||గీ||రామగిరిలోనగిరిచెంతరావణునకు|
గనబడినదేవుడెవ్వడోయంగనేల|చుతడెగపితావతారుడౌనాదిఃష్టు|దాయనకునీకుబేషమింతెనగలదె||ఎ||అసపల్కయగ
స్త్యమునిచంద్రుడురామచంద్రునకిట్లనియె||సీ||స్నానసంధ్యాజపస్వాధ్యాయముఖములనెవ్వనిస్మరియి|తురెల్లఋషులు|
జగద్భవస్తితిసంహారకృత్యంబులెవ్వనిక్రిదలనివృత్తిలు||బా||బలుకలకపాపటకుఁదూఁమైయెవ్వనిబడకాంతియెసగు
మొసగు|దెసికోచ్చరితోపదేశమంత్రంబులైయెవ్వననామంబులపెనచ్చుబన్నజేంద్రా|దేవతాప్రభువులేమ|హామహునమే
యమాయాబ్ధిలోమునింగి|డరియుదావునుగానకతల్లకింతు|రతిహారవివేకావెపట్టాభిరామ||సీ||పదపంకజరజఃప్రభావంబుచే
రాలనతివగానొనరించినందువలన|సాక్షాన్నటాలతతాక్షుండుదాల్చునిల్ల|లీలవిఱచినయందువలన|ధనువుక్తకొనునెపం
బునగామదగ్న్యబాహాశక్తిహరియించినందువలన|నినజుతోటతినచెషనలీలనొకకొలనమరేంద్రసునుతుగూల్చినందువలన|
ననినజేయాపురుదుంచినందువలన|నాదినారాయణస్వామివగుటచెలిసె|నరయనరుడవెనీవుపట్టాభిరామ||మ||పదిమోముల్ల
లదండినికకసునర్చిభంజింపనీలాగునీవుదయబొందిననీపనుల్లదపనువ్యోగించిరుధ్రాబ్జగ|ర్చదిసేంద్రాబ్జముకామరల్పవన

— (५) శ్రీ రామాగస్త్యులు హనుమంతుని బ్రకంశించుట. (५) —

భూభలూకరాద్భానుజాం గదముఖ్యాగచరత్వముల్లసిరికాకుత్స్థాన్వయగామణి ॥ ఉ॥ అందఱునందఱానెకరయందఱిలోబ
వనాత్మకుండనియందువపత్తిగల్గిననుహతుడుదాత్తగుణోత్తరుండుసఃక్రందనజిద్దశాస్యముఖరాక్షసముఖ్యలవాక్కురుం
డెపోరందెగబాడనోపుబలరాసిమతింబదరంబెయితన ॥ మ॥ అకలంకాత్ముడపాయసూన్యడఖిలోపాయాధీశుండంచేటి
గికదాయెవ్వరిలేకనేయగలతాంగింబూచిగమ్మంచుముక్తికయీమారుతజేతకిచ్చితివిభూరిస్తోత్రపాత్రంబుగా సకలజ్ఞం
డవురామసివెటగవేసామీరిమాహాస్మ్యముల్ ॥ సీ॥ కదలఁడితడువజ్రకటినవిహుడంచుబోలగామైరాకనైలమెటుగు వెలుడి
తడునుహవీనశేఖరుడంచుశోధింపవచ్చినసురసయెటుంగు ॥ గలగడితడుభూరిగాంభీరనిధినివడితాయయిచ్చినవనధియె
గబలిమిసేడుమహాబలువంతవాడనికెరలిమార్కొనిలంకిణియెటుంగుజీవదాయకుడతడనితయెటుగు రామసాతకుడిత
డనియత్తుడెటుగునధికుడితడనిరావణియస్త్రమెటుగుసిద్ధమిదియెసరామనీచిత్రమెటుగు ॥ సీ॥ అవనిజాహృదయశోకాంధకా
రముమాన్వదపిరూపుగనినభాస్కరుడితండు ॥ దనరంధరోద్యానంతరువులుగూల్పమైదాల్చుజఁఝూమారుతంబీతండునై
న్యేసంపంకసప్తమత్రజగురుల్ వ్రాల్చుబాణమునొదువజ్రమితడు పరిపలాశికుల్లంబు భస్మంబుకాపింపశారమూసిన
పవజ్జ్వలయితడు ॥ రావణునిదైగ్యలతద్రుంబరంపమితడు ॥ దైత్యులకకాలమునదోడుమృత్యునితడు ॥ సకలకలిలోవన
చకోరచంద్రుడితడుఖరకరాన్వయమీకేడుగడయునితడు ॥ ఉ॥ రావణపుత్రుకంటెనలరావణుకంటెనువాలికంటెని ప్పా
వనిబాహువిక్రమవిభాసితుడించుయల్లెనేనలో ॥ కావలహావళిగనుమహర్షుల శాపముచేన్వకీయమా ॥ లావెటుగండుమ
తకరిలాగుననుండునీతండురాఘవా ॥ గీ॥ అనిప్రసంగవశంబెనలనుతుని ॥ బ్రస్తులించితికుంభసంభవునిమాట ॥ లమృధధా
రలవలెవీనులారినలరియెతడుతోజానకిజానియిట్టులనియె ॥ మ॥ కలసీనంభవమీరుపలికనదినికంటంబంజనావునుడ ॥ బలు
తెప్పెంగొనికాదేదాటితివిపత్పాథోధీయాభానుజా ॥ దులునకగొల్పనొసరెనీతఃమృదూక్తులూవేయింమేటికే లభక్తి
ననుగూర్చిచేసినపనుల్వర్షింపగాశక్యమే ॥ సీ॥ తనవాగమృతధారధరిణీజపాలిమల్నిచ్చినామదిలోనినెగులు దీర్యేశరణ
శొచ్చినవిభీషణుగూర్చుకొమ్మనితెలిసిమాకుప్రతిష్ఠగలుగజేసె ॥ బవంబులూబేర్చిం కీకంఠయరస్థలిమిష్టిహానొంచి
సగముసంపె ॥ బరులచేహనులై నష్టనగోత్తములకుజీవములిచ్చిమాప్రాభవంబునిలిపె ॥ బడినలత్కణబతికంచిభానుకు
లమునిలిపెనంతటజననీకనిర్వహించెవేయనీకనేలనాకొఱకైయనేక ॥ దనుజవీరులద్రుంచెనీయఃసముతుడు ॥ ఉ॥ తమ్ము
లబంధులంగలసితల్లులనుంగనినేనుసీతతో ॥ గ్రహ్మరసీయయోధ్యకధీకారంబుగాంచిసుకేనుపెల్లన ॥ త్యమ్ముసమీదసూనుని
సహాయతగాదెమునీంద్రయెన్ని జన్మమ్ములకయినసేతఃముణంబేడబావుకొనంగనేర్తునే ॥ చ॥ అదియట్లులండెనీయనమ
హామహాండగజుచెంతనుండె ॥ ల్లిదుడగువాలినేలవిదల్చింపకుపేక్షయొసర్చినాత్మ ॥ శక్తిదెలియకుం గాకయొకినకవహిం
చిమహర్షులేటికి సదమలమానసాబ్జంకుశాపమొసగిరెటుంగదెల్పవె ॥ మ॥ జననంబాదిగనిమహాత్మునిభూజాశోగ్యప్రభావో
న్నతు ॥ ల్విసగాంక్షించెదదెల్పుడంచుమునుషద్వీరావతంసంబుమూపు ॥ ననాశ్చీయకరంబుసాచిజగతీవుత్రీమనోభతకవేడి

సంబలైకమునినానటన్బునటాటికాభంగార్చటే॥ఉ॥చండకరాన్వయాంబునిధిచంద్రధూద్వహమాసమీరపు । త్తుం

—(* హనుమంతునిజననము. *)—

దుమహాత్ముడౌ నెకదత్తుల్లిటిపుట్టుక నేకపాదరు । ద్రుండితడంచుగొండలుబుధుల్ గణియింపుదురారహస్యమె । వ్యంఢెలు
గుంజరావరభువంబులెఱింగినసపుదక్క-గ౯॥ శ౯॥ సాక్షాత్తుంభుడుగాకయున్నగలవేచచ్చింపనీశార్కృతై । ర్యత్యైంతప్రతి
భాప్రభావముబురుగ్రాంశంబునంచార్వతి । కుక్షిన్వద్ధివహించబావకునిలా గొన్నాళ్లువడించుచియి । యత్తుయ్యద్యుతిపి
స్సుటంబవనగర్భాంతస్తుడైచాసిలె॥ చ॥ అనిలువరంబుచేనిదపనంజకుజనియించిజన్మమె । త్తినపుడెఘానునింబాదవేదే
వతలిచ్చువరంబులొందయిం । దునశిశువాటగర్వివలెదోచినమానులుశాపమిచ్చిరి । తనికొకగుండుపేర్చియ నదాకస్వశక్తి
యెఱుంగకుండగ౯॥ గీ॥ దానదనరావెఱుంగడుగానసితమ । వాలివధియింపడదిగగవాలిభాను । సుతులగొన్నాళ్ళుస
రిగాగజూచికొలిచి । యుండెగావునబగబూననొల్లడయ్యె॥ క॥ లేకున్నహనుమకెదురే । పాకారికుమారుడేడప్రభ

—(* హనుమంతుండుపలభ్రాంతిచేసెవిరాహువులమ్రొంగునద్యోగిచుట. *)—

వించుటసీతాకాంతలెస్సదెలిపెద । నాకణింపుమనిమరియునంమునియనియె॥ సీ॥ తనదైర్యమకోడికనకాచలేందలబు
సిగ్గుతోదనభతకజేసికొనగ । దననామమునకుచితంబుగాదనుదాకేశంబసాదనసామజలబదూల । దనఁబోనీయమలబగను
భారద్వాజాచివాచయములకుసేవలుజనిప । దనచాహుశాఖలదైతేయభీతా మరులకునునిలవనీడలఘటంప । దనరు
కేసరియనుపేరవనచరేంద్రు । డతనికంజనయనెడికన్యకనొసంగె । నతనిమాతులరుడువిక్రమాతులండు । కుంజరుండను
చానరకుంజరుండు॥క॥రంజిల్లజేసెగేశరి । యంజననిదివితయనుచునందజనగనకుంజరసుతతోనకపి । కుంజరుడొక
కొన్నియేండ్లుకూడిసుఖింపక॥ శ౯॥సంసారోత్సవకారణంబగుతనూబాతోదయదెంచియా । హంసీగామినితోబహుప్రత
పరుండైదాననవ్వానరో । త్తంసుంక్షిప్తమజెందనేరకమరుదదైన్యంబుచేదైన్యవి । భ్వంసంబానతనిన్భజింపుమని కాంతారత్న
ముంబుంచినక॥క॥పతియనుమతిగౌరీసతి । ప్రతియగునయ్యువతనియమభవ్యమతిసదా । గతియసదాగతియనియ । ప్రశం
బానరించెబెకుకాలమ్మదిపా॥ ఉ॥ ఆయమసేయఘోరతపమంతటవెచ్చినదాశివాజ్ఞనవ్వాయువుసోదరిస్థితశిశిరలేజ
ముదెచ్చియిచ్చినం । దొయజగందిగర్భమయితోరపువేడుకనొక్కవషమి । య్యాయితేజుదాచ్చిమరి యంచితమానాక
వాసరంబునక॥ మ॥ అమరుదీవ్యసుమావళుల్లరియరంభాద్యప్సరకాంతలా । డమరుడై వరులగుండియల్పేదరమింటనేరి
కాగోముఖ । ప్రముఖధ్వానముబుప్పకొల్లదిశలాప్పగగంజరిగర్భవా । సమునందుండియుగ౯మించేతడంచద్బాలభాను
ప్రభక॥అప్పుడు॥సీ॥లలిరసౌ దామినితులితదేహమువానినరుణాదుణాంబుజాన్యంబువాని । రత్న కుండలభాను రకపాలముల
వానిరంగత్పికంగనేత్రములవాని । నాజానుదీక్షుభాహాదండమాలవానిధవళయజ్ఞోపవీతములవానిహారప్రభావనోహరిత
మువానిగమనియకరకంకణములవాని । మంజురుచిపుంజిగనుహొన్నముంజివానిబసిమిగనుపట్టునునుపట్టుపంచేవాని । వా
నవధ్వజనిభవాలదల్లివానినకుకూమారునిగనితల్లియాళ్ళనలరె॥ గీ॥అలరిచెకుకనొకియకుకనజేచ్చము । ధాడినీకఫలమలా
రగింపవలసనన్నుడెత్తువాపోవకుండునా । యన్నయనుచుదల్లియడవికరిగె॥ ఉ॥ అంతటిలోననితడుదయాద్రిపయబొడలెం
చుచ్చునీకాంతుజపాప్రసూనరుచిగాంతుగనుంగొనిపండటంచువి । భ్రాంతివహించియాకటితోడద్రపిపైకెగనెక సమీర
నా । గాంతకవాణవేగపరిహాసినమిద్దమహాజవోన్నతి॥ గీ॥ఎగసినచున్నయీతనితెగులబూచి । గదనచరులైనగంధర్వగు
డయత్తుసిద్ధిసామ్యునివ్వెటజెందియమ్మ । హామహుండెవ్వడోయనునంతలోన॥ గీ॥ భానుకడకేగునప్పిన్నవానినేని । కెండ
దాకకయుండనుద్దండవృత్తినుడిగమిన్నేటితంమివుప్పొడిదుమార । మెనసివడిగాడ్పువెనువెటజనుచునుండ॥ సీ॥పదతాడున
ములచేబద్దలైపాధోధి పాలికల్దూలికాభంగిజెదర । నూరుఘట్టువలచేనూర్ధ్వగంధర్వాధి నగముచ్చిన్నోన్నములుగగ
బాహువేగంబుచేబటతెంచువైమానికులవిమానంబులకూలిపడగ । వాలవిక్షేపబుచేలాజనులబోలి తూలినక్షతముల్పై
లరాల । దేహకాంతులుచక్కగాదేఱిచూడలేకఖచరులుబెగడిచికాకుజెంద । నేదియునుబూడకీజగద్ధితచత్రుం । డట్టెచ
నిచాలబాసుబట్టెనపుడు॥ సీ॥ ఒద్దసేవలుసేయుచున్నఛాయాదేవిభీతిల్లికరములవిసికికొనగ । భయనివారణమంత్రపచ
తంత్రులైచాలఖిల్యాదుమానులుక్రేవనొడుగ । జడువుతోగైనువుల్విడిచిమాతరమఃఖ్యపారిపార్శ్వగుల్లెబాటిపోవ । హత
నేషమందేహులట్లుగావలయుబోయీభానునకటంచునిచ్చువలర । నలరునాపద్మహితబట్టియాననమున । బట్టుకొనకబట్టు
వేడిగానట్టెవిడుచు । నడుచుజేతులుసెగయైనయదియటంచు । గినిసియాకటికడిమినయ్యనిలసుతుడు॥ చ॥ జగదుపకారి
యీస్థవగ చంద్రుడటంచుదలంచిభానుడుక । ధగధగమండుచుండుకిరణంబులవేమిడిజూపడయ్యెరెం । డుగడియలేగనం
తదపనుక గ్రహింపగనాడుపర్వమా । టగదియవచ్చెరాహువచటంగల వారరుదండిచూడగ౯॥ ఉ॥ అగ్రహారాజ
బట్టినమహామహునీతనిజూచిరాహువత్యాగ్రహవృత్తితో గహకహర్షటిజేయుచుడాయవంతసూ । ర్యగ్రహణంబుమాని
యపురాయిదినల్లనిపండువచ్చెనం । చుగ్రలయోగ్రనిగ్రహతదొక్కనాతనిమ్రొంగబోవగ౯॥ చ॥ జడిసినిధుంతు దుండితనిజ

కరగనుంగొనలేకనయ్యెడం । బలువెత్తియత్తెఱగు వాసవుతో నెరిగింపనాతడుం । గడువెఱగందినీక్రమముగైకొనునంత
టివీరుడెవ్వడం । చదుగుచునాల్గుకొమ్మలమహాకరినెక్కి శతారహస్తుడై ॥ గీ॥ నలుగడలన్వయచ్చర గణంబులుగొల్వగనేగు
దెంచియ । జ్వలరుహబంధుచెంతప్రతిచండకరుండునదుర్నిరీషికాంతులందులకించినిమనుగనుగి సయెవ్వడో వీడటంచుజేర ।
లుకవహించిమ త్తకరినన్వయంగనియించియార్చుడుక ॥ క॥ పాండురుచిమించినదియా । సుడుహునింతునతిప్రపడికడువ

—(* హనుమంతుడుఇంద్రునివజ్రహతిచేమూర్చిల్లగావాయుదేవుడు శ్చ మూర్తినుపసహరించుట. *)—

సిపా । పండగుట దెలముకితడుచండాశునివిడిచియలగజమ్మపైకురికెక ॥ ఇష్టిధంబున ॥ గీ॥ కేనకిశోమిదృఢప్రతిమిదికు
ఱికినంతభయభ్రాతులొందుచుండబవనహతిదులుశారదాభ్రంబులైనభగ్నువిభుండుదెఱలజంభారగెరల ॥ ఉ॥ భద్రగ
జంబుపై పురుకుపాననినొండుకటకజయింపలే । కర్రులవకరలంచుకులిశాయుధమద్ధబూన్పివెవ నయ్యడిచరుండువా
మహనువంసుననొచ్చినమూర్చిజెందిపూర్వాద్రిపయింబడంగహకవశగ్నట్జేయుచురహువుబృగక ॥ చ॥ పడినకుమారు
నిగనింప్రభంజనుడాతెదపించియంద్రుడైనడిరేమకినతోజగములన్నియునిండనయాత్మమూతకనయ్యెడనుపసహరించె
బ్రజలెల్లనుజేష్టబుదకిరిమికిరిలెక ॥ జడిమదహింపబుత్తుగొన్జెలగహాకపారం చొచ్చినక ॥ సీ॥ యాజకుల్యహ్నహవము
లుప్రేల్వగజాచుహస్తములస్పచినయట్టులుండెదివిజులుప్రేరేపదికెగతినదేవయానంబులెగరినయటులనుండె । మనులుగడి
తోయములదోగముంచినయంగముల్చినయటులనుండె । బళుమ్మగనరముఖప్రాణులుర్వినికెట్లు నడుగులుకెట్టినయటుల
నుండెభానునుండలమొకరచాబాడుకొనియె । గాలగడపైసత్కర్యుల్లడచెవేడపాతముడివొయిబాహ్యమభ్యంతరంబు ।
గాడ్పుబంధించిననినయకారలమున ॥ ఉ॥ ఆవిపరీతముల్లనిభయంపడికొందలుతాపసోత్తముల్ । జేవవరేణ్యుడదియగుదే
వతలుంబరమేష్టిచెంతకుం । బోవదలంచియుబ్బుకడుపుల్నుడువన్నడిలేనిపాదమల్లాదటియున్నమేనులుగలంగినచిత్రములంగ
నంబడక ॥ గీ॥ ఒకపథంబునజనురాస్యనొద్దకేగికడుప్రయత్నంబుతోమొకరలిడుప్రయాసమునగరంబులుమకుళించుకొ
నిముగంబుతెట్టికగజోట్టికొనవారల్టులనిరి ॥ శా॥ వాణీచాధజరాయుజప్రముఖజీవశ్రేణులందొల్లని । గ్వాణంబినొనరించి
వానికిజగత్ప్రాణంబుగానర్వధా । ప్రాణాప్రాయునిగాసృజించితతడిపట్లన్వరోధించిత । త్పాణిత్తోభమునచ్చేనేమిటకొ
యిబన్నంబువారింపవే ॥ మ॥ వనజాతాసనదేహనామసవసద్వారావరోదంబుసే । యనితాందవ్యథమాయనుప్రతితిసుదాం
తాంగనాత్రోణితో । నెనయెవేదనజెందనీయడనునీవెల్లెనవారించియ । య్యనిలుకొన్నస్థునిజేసిప్రోవగగయ్యలాకిమల్ప
పుషక ॥ చ॥ వనరుహసంభ్రండునియెవారలతోవినుడంజనాఖ్యయా । వనితకువాయుతేజమునవానరవీరుడ కడపుట్టెచ ।
య్యనిననమండలంబుగనియాకటిపెల్లునబక్వమాఫలంబునికబళింపగానపుడేయాడకురాహువువచ్చియగ్రలెక ॥ సీ॥ తనపా
చిదాయయెతపనుగ్రహించునాంజనేయునిబాచి యాగ్రహించి । వెఱపింపబోయితావెఱచిశీఘ్రజనబటతెంచి యా
దవస్పతినిగాంచిభానుతిబాడువస్వగ్నానువేతోకరనినియమింపదగువగునేయటుచు । దూరిననాపీదనారహవిదియేమి
యొప్పుతంబనియంద్రుడలుకవాడమియపుడేరాహువుతోవచ్చియరుగచెంతనున్నకపిబాలుగనిజాయుధమువైవ । హనువు
భగ్నంబుగానతడవశుడైరబట్టిగనిగాడ్పుకోకంబుబట్టలేక ॥ గీ॥ ఈబలారాతెచేసినయెగ్గుదలచియలిగియాతడుపాలించు నఖిల
జనులవనసుతునిలిజేష్టలుదకరజేసెనింకనగాడ్పుచ్రార్ధింపనేగవలయు ॥ గీ॥ వాయువధికుండునకలదేవతలలోన । వాయు
వాధారమఖిలజీవంబులకునువాయువేబలంబుప్రాణాదివాయులీల । వాయువెచరించుచుండునికారయమలను ॥ క॥ ఆయనలే
కున్నశవప్రాయంబైయుండుజగముపలతెండికనవ్వాయువు । చ్రార్ధింపుదమిత్తోయజసంభ్రండువారితోజనుడెంచెక ॥ క॥ చ

—(* బ్రహ్మాండరామలుహనుమంతునికివరంబులొసగిపవనునిసంతృప్తుంజేయుట. *)—

నుడెంచిమారుతాశ్రిత । ఘనశయిలగుహంతరంబుకడనిచ్చినయిష్టనజభవురాకగనుగొని । యనలుడుగొడుగుగొనివచ్చియజు
నకుమొకెక ॥ గీ॥ మొక్కినసమీరుగనియేలయికరడిందిపనియొనర్చితివత్సనీపట్టియేడవీడెకదయనిపవిదారవివళుడైన ।
యకుమామగనుగొనియాదరమున ॥ గీ॥ పలుకులవెలందితళుకుచెక్కలవిచిత్ర । పత్రములప్రాయనేర్చినపాణినతెనీ । సుతునీ
నెస్సేరునీవిరినశోపదీరి । హనువేబైరునానచేవలెజెలంగె ॥ గీ॥ మూర్చుచెలిసినయంజనముద్దుపట్టి । నంకమునకెట్టియజ్ఞుడుముగ్ధా
డుచుండ । గాంచిహాసించి తనవక్రగతియడంచి । గాడ్పుజగములకుత్సాహకారియయ్యె ॥ చ॥ అనిలునకిలొనర్చిమదినంబుజసం
భ్రండువేల్పులగనిసురలారయికపిసిఖామణిలోకహితార్థమీదటక ॥ మనకుబ్రియంబొనర్చువదమత్తనివాటులనుకరడం
చుగావుననీతడుగ్రశౌర్యవిభవుండుగమీరువరంబులిదగుక ॥ గీ॥ అనినసురలెల్లమేలనీరవుడువజ్రితనశతారంబుదాక్షయహను
వువెలయు । కతహనుమంతుడనుపేరుగాంచునితడు । వజ్రహరినొవ్వడికననీవరమొసంగె ॥ సీ॥ బ్రహ్మాండంబునఽహ్యస్త్ర
మునహనినందనీఘోయవజుడొసంగె । శూలరంద్రాస్త్రపాశుపతాతికములచెజెడనిప్రభావంబుశివుడొసంగె । దనకా
లపాశంబుదండంబుచృత్కువీయననొంచలేవనీయముడుపలికె । నాత్మతేజమునశంతాశమిచ్చితివిద్యలిచ్చెద నీకననీయనడు
వలెకు । దాశమునంటబడదనిబలికెవరుణుం । డగ్గిదనచేతనశియింపదనియెధనడు । డాసగెదనగదవొగలనీయనికియెల్ల

క్షయమౌగ్ధ్యంబునకన్గపలికె॥ క॥ తక్కినదేవతలొకొక । రొక్కకవరంబునొసగిరుత్సాహముతో । నక్కవలగర్భుడని
 లుదికుగనిగణించె నెల్లదవిజులనినగ॥ పంచచామరము॥ సమీరనీక మారుడుగ్రకౌర్యదైత్యధుర్యుడప్రవేయశక్తిరామ
 కార్యభారమూరిరావణా॥ ద్యమిత్రభీకరప్రతాపుడైచలిదిచు లేదసా॥ ద్యమీజగంబులంద వీరికంచుబలి బోయినె॥ క॥ సు
 తనముననంతనభిస్వతుండకొడుకుఁ గొంచువచ్చిప్రచింతా॥ క్రాంతయుయివగచుకెసరి॥ కాంతకొసగియతనిమహిమగ
 ణియించివనె॥ గీ॥ రామయాపిమ్మటనకాదెయమహాత్ము । డంతికాశ్రమలుచొచ్చియచటిమునుల । వలలలాజినములు
 వచ్చివారిమాన॥ సములుగలిచినగోపంచిశాపమిడుట॥ క॥ శాపముసంగినబశ్చ॥ త్రాపముసాపించిదోషప్రతాపముడిగియ
 త్రాపమునులకు సేవకుడై । యీపవనజుడుండిపిదపననిజునిచేరె॥ ఉ॥ బోనుననున్నచు త్రహరిపొలికెద్రాప్తాశాపయుక్తి
 నె॥ తేనియుగొతిజుదెనితడితని॥ చాహుబలంబెఱింగినకమానముచేయభానుజుడుమలత్రులలోపలనెల్లవాయవై॥ శ్వ

—(* పవనజుండుసూర్యువార్డు వేదశాస్త్రాదులచదువుట. *)—

నకులట్లువీరురఘునాయకపాండుకయుందురెప్పుడు॥ చ॥ వినుమికనొక్కవంతరఘుపిరయినుండువరంబులిచ్చువే । శననిన
 మాటనెన్నుచివలంచిశ్రుతుల్ పరియంపనెంచియా । యనయొకనాడుభానుకడకప్పుడువేగముతోడబోయిము । కిరీనగ
 రుతాద్రవ్యప్రియిలకించి పయోరుహబంధుడిట్లును॥ మ॥ చదువుల్ నేర్చుకొనగవచ్చివోవత్సాహోవనెట్లభ్యసం । చె
 దురామువలంబుగూడదుగదాశీఘ్రింబునక బోయినక । మదియెకాగ్రతంజెందు నేనుజువుచున్నస్వియవ్వరుడ॥ య్య
 దయాశ్రామినిలెచ్చే చాదయుగళంబున్నదదేహొగ్రుడై॥ క॥ మనుహరిదివిక్రమాకృతి । గంపించినయటులనుర్భవక
 ర్వుకమెల్లక । దనుమయముగనిండిననీహనుమతగపిజూచివెరచెనఖిలజగంబుల్॥ కా॥ భానుండద్భుతమందెనంతనిజరూపం
 బూనియీవానరుఁ॥ డానీరేరుహబంధుతేరికైచురై । యాకాశమార్గంబునఁ॥ దానెంమేవడిబోవుచుకెశ్రుతులశాస్త్రంబు
 ల్ పఠించెబరి । జ్ఞానగ్రాహకతావిశేషములకుంజండాంశుడుప్పొంగగ॥ గీ॥ కుడిచిచల్లనీడలగురుచుండి । గురువుచె
 ప్పినచదుచరీధరవడుగులు॥ నిరశనుండయిపరచుచునింగిరుకు॥ టెండకుసహించిచదివెనీతండుఘనుడ॥ క॥ ఈశాఖామ్మగ
 శేఖరు॥ తొశతపుతికవిబృహస్పతులుమృదుభాషా॥ కొశలిశ్రుతిముఖవిద్యావైశారద్యమునసాటివత్తురెతలవక॥ సీ॥ వయిరా
 గ్యచుహిమకివడుగునివాసంబు వినయంబునకునీతడునికిపట్టు । శమదమోన్నకులకీచతురుడాధారంబుదాక్షిణ్యమునకునితం
 డుచోరు । సౌశీలమునకీప్రకాంతిశాలినిడారు పరహితక్రియకిప్రసన్నుడికర । విక్రమస్ఫురణకీవీరవర్యుడు రావుగాఢీ
 ర్యగరిమకిఘుచుడుప్రాపు । బ్రహ్మనిద్యకునింపేటిపట్టుగొంమ్ । ఘనతపాధనమునకునీయనీధాన॥ మతులధైర్యంబునకునిమ
 హాత్ముఃకిమ్ము రామనీభక్తిసిప్యరాశివెలవు॥ సీ॥ గురిమీటిరోదనీకుచారమొకటనుంప నుప్పొంగుబ్రశయిపయోధికంబె॥
 జగముబన్నియునొక్క సారేభగ్గముసేయ నడరెడుకల్పతయోగ్నికంటె । బహుపర్వతారణ్యపటవిజాణముసేయగ
 డగుసగవర్తాసుభంబుకంటె । బ్రహ్మండభాండంబు బట్టిబ్రద్దులుసేయ దివిరెడువిలబైరపునికంటె । నధికగాఢీర్యమతు
 లితంబగుప్రతాప॥ మనవధికవేగమచ్చతందైనరొత్ర । మీయ్యనిలవుత్రున కేకలదిచనమోత్ర॥ వాలిగిలియునిలుతురేవసుమ
 త్రిశ॥ క॥ ఇనసుకుకడనితడున్నా । డనియెఱిగియెవాలిగొందయళుకుచునుండుం । దనకేమియితడుగలడని॥ యనసుతుం
 డునువెఱవకుండునిద్రసుతునకు॥ గీ॥ అనియగస్త్యమహామునిహనుమమహిమ॥ లద్భుతంబుగదెప్పిననాలకించిసభికులనిత
 బుధివేలందములను । బ్రస్తుతంపగశ్రీరాముభద్రుడలరి॥ ఉ॥ ఆవిపులప్రభావనిధికదలిసేసిమునీంద్రవింటిని । చెవివిధేతి
 హాసముబుశ్రీహనుమతగధలాలకించితిక । దైవతనాధుడుకరవియు దండ్రీయనకవినినాడవాలిసు । గ్రీవులజన్మవెట్టులె
 టిగింపగదేయనిమానియట్లును॥ గీ॥ రామభూపాలతోల్లినారదమహాపి॥ యేదపంబున్నవనమునకేగుడర॥ వానినుగ్రీ

—(* వాలిసుగ్రీవులజననము. *)—

వులేయింతివలనబుట్టి । రననతడుదెల్పెననిధంబవధరింపు॥ చ॥ అవరసివాగమైమణియయాచితసానువులొండియెల్లలో॥
 కములధరించిపర్వత శిఖామణినాదగుకాంచనాక్రమ । ధ్యమశిఖరంబునందునియమాన్విశడైయొకనాడుభారతీ । కవల
 ముఖిమనోహరుడు గాఢసమాధివహించియున్నెడ॥ ఉ॥ తారకయోగనిశ్చలతదాశ్చిన్యపురమేష్టికన్నులం । జాతె
 మగందబిందువులుసారసప్రవిగ్గశంబులౌ । దారిముదక్రనిందువులతండవిహస్తములకధరించినక । శూరపరుండుబు
 త్తువిగజుండచునందనుడయ్యెనందను॥ క॥ ఆనందనుసజ్జనునిచ । యీనందనుబాచిత్రహస్తాస్థారణ్యధరో । ద్యావస్తులగలి
 ఫలముల । జేనెలదశచోపుకొనుచుదిరుగుమటన్న॥ ఉ॥ ఆవిధియాజ్ఞమస్తకమనందుధరించియతండుకాంచన । గ్రావ
 వనాంతరంబులనిరంతరముంజరియింపుచుంబసూ । నావళిందెచ్చితెచ్చిగురునర్చనసేయుచునంపగ్రంపం॥ బోవుచుగద
 మూలఫలముల్ భుజియించుచుత్తుమాన్పుచు॥ మ॥ ఒకనాడుత్తరశృంగముంగడిసియ యోర్కేశతానందపుత్రుకండి
 ట్టించెబ్రహ్మశూల్లకసముద్యద్ధిపికల్పట్పద । ప్రకరప్రాంతితధూపధూపములవీరకరాజహంసచ్చటల్ । వికచాఢోరు
 హసాధవీధిదగ్గిరింజెంగుకాసారము॥ క॥ ఏగించియతులలరగ॥ నక్షణమునయుత్తవిరజుడొడిగిసీతను॥ ప్రత్యాశనవధి

దీచి । సాక్షాదవృతంబుబాలు జలములుగ్రోలెన్ ॥ ౧॥ క్రోలితసింహతటయ కలసిని ॥ గనుబడినబూచియొప్పువనల
రుండు । సహజబుద్ధిబ్రుతివనచరుడువీని । దక్షైదనటచుసరసిలోపలికినురికె ॥ ౧॥ ఉరికియందెప్పరిగెనకరకసిట
బడితినవజ్రఘటితసోపానపజ్జి । శేరినంతసరోవరశ్రీస్వరూప । మిచ్చెనననొకరచకరనియంతయయ్యెనీ॥ తనశోణక
మలాంఘ్రోనలరుచుల్మగ రాలతలివెట్ల గెంపుపెట్టులనొనర్ప । దయసోయగవువాలునును బెళురచావులకొలనెలగలువవ
యివెలయజేయ । దనకుందనపుమేనితళుకులుతటధరారుహ ఘనావళిగొమ్మెటుంగునింప । దనగల్పివలగుబృచనుదోయ
క్రదంపతులసజాతిభ్రాంతిముంప । దనపెదవిసాంధ్యరాగంబు దళముకొలుప । దనకచభరంబులమిరసం తపిస్తజింప
దననగవువెన్నెలఘటింప । దరుచరమణిరమణియైయందువిహరించుసమయమునను॥ మ॥ కమలజగొల్పియైతైరవుగాజన
చున్ననురాధిరాధుడుం । గమలహీతుండునచ్చెలువగన్ గొలిదర్పకుడేయుపద్మకో । సమలంలంకిదానిగిచన్నలవా
నినెడుచకన్నులుం । దమిచెలయింపగర్వరునుదత్తరమందుచుబోకనిచ్చినన్ ॥ చ॥ మరుభధికంబుగాగతమన్యనిశేజమనర
మించియ । త్రుణిశిరంబుపైనొలికెదత్సమయంబునబద్ధివీనునో । హరునకునిండ్రియస్థలనమ్మెయిచయ్యనబోయితద
శాం । తరమునవ్రాతెనందువలనందమకంబులుదీయెవారికిన్ ॥ ౧॥ శిరముమీదబడినజీమడేయిముజాటి పాలమున్నచోటవ
చ్చిలిచె । నట్టిచోటబుట్టిచట్టివాసపుపట్టి వాలినాశెలంగవసుమతీశ॥క॥ ఉగ్రకరుశేజమకరం । బుగ్గివగళోతెరిమునము
న్నొలికెగదా । యాగ్రివనుద్భవించుట । సుగ్రీవుడనంగసూర్యసుతుడుచెలంగెన్ ॥ చ॥ తనపెడపేమమాంకమదలబునవా
లికొనంగిపాకశా । సనుడరిగెన్దవంబునకుసప్తహాయుండునుగుమిపుత్రునిం । గసిహనుమత్సభిత్వమధికద్యోయంగని
వృద్ధిబొందుమం । చనిచరమాబ్ధిగుంకజనెనాశ్శృజుడుద్భవమాటనోయినన్ ॥ ఉ॥ అదినశేషపెల్లదనయద్వయతోనచటన్వసిం
చిసూర్యోదయమైనగాంతయియుండుటమానినాటమూర్తియై । యాదృశపౌరుషంబుచేడియేటిభూమినియతనాయ
టంచాదిమవానరుండు వెటగందుచునచ్చోటువాసియయ్యెడన్ ॥ చ॥ తనవలెవానరాశ్శత్రులుదాల్చినపుత్రులుగొల్వబద్ధుగ
ర్భునికడకేగి మొక్కుటయుబుత్రయు గాన్వీనునాశ్శపుత్రునిన్ । గసిముదమందనిపుత్రోగంటతెనలబున గనవేగిదొడగ
నిధరకేగియెల్లకపికోటులబ్రోవుమటంచుబలిసన్ ॥ ౧॥ వినిహసాదవియాముత్తపరిజాడయ్య । యలసరిస్సగముగిననతివ
రూప । మేలప్రాపించేవేగిననేలయడగ । నానతియ్యగదేయన్నజాడుపలికె ॥ ఉ॥ అచ్చటదొడ్లిపార్వతివయస్యలతోజల
కేలిదేలగా । గుచ్చితువైనరకరసులుగొందరు । కామీనుజైజలంబులో । జొచ్చిసరిందుజొచ్చిపురుషుల్లిజుట్టనెయాద
రందులో । హెచ్చినకినెనట్లుశపియించితిరోహితమయ్యెనయ్యెడన్ ॥ ౧॥ అవ్వధిమునేనువినియండియంతగొంప । కా
లమునకంమహాదేవిగాంచివేడ । నచటమునిగినమగవానికాడురూప । మొక్కునాదండుమరునాటకుండదనియె ॥ ౧॥ కా
వునదినంబుచనినీత్వ । మడగెనింకనేలతామసంబవనికేగి । మించురహివిశ్వకమకామికాంచెచెలవ । ముందగపిరంధ
రాలించుదుండుమమచు ॥ క॥ నివరషాచేసిదివ్యప । రిహారములంసగివనుచులుక్షపిరబుద । ప్పవర రభనృపిహారనిచని
పిరంధనుతులతోసుఖించెంప్రభువై ॥ క॥ జననియయితానెకనియెన్ । జవకుండైతానెపిదపసంరక్షించెం । దనియులవ
శరకులనిధి । యచగాజనుబుక్షపిరబుడరకులేందా ॥ ౧॥ వృద్ధుడైపిమ్మటసుబుక్షపిరబుడెడ । సుతునిదనరాజ్యమునక
ధిపతినిజేసి । భానుసూనునియువరాజుగానొనర్చి । చనియెవవ్వలికథమీరువినినయదియ ॥ ౧॥ అధిపయ్యుభ్యుకథయద్వైతభ
క్తి । వినినవ్రాసిజదివినవిపులభోగ । భాగ్యములుగల్గిబహుపుత్రపౌత్రయుక్తిదనరుదురుభూమిదామదతంసరగచు ॥ మ॥ అని
విధ్యారివచించివెండియునురామాధీశుతోనిట్లును । నినుముర్వీశ్వరవైద్యుడట్లుకపిల్వీక్షించివిభ్రాతై ॥ తనలోపాఘన
మూర్తియే తలచుచున్దైత్యారిగాబోలునీ । యనగాకన్నగలాదేయస్థలకు సీయంచత్ప్రభావోన్నతై ॥ అనితలచి
వెండియు ॥ మ॥ కిషగవారైనగధారితోదొడరితద్భాహుబలక్షీణులై । తెగిహేమాక్షముఖానురక్షణముక్తికింబెదరేయ

—(* రావణుడుబోదాధికమై సనతురమారునియొద్దకుపోవుట. *)—

గతిం । బగగోవిందునియందొనర్చిసుగతింబ్రాపితునంచుంగడం । గగురుప్రజ్ఞ సనతురమారుకడకేగెన్నాడ బోదాధికమై ॥
౧॥ ఏగిచలిగట్టుపైనొకరయెడసనతుర । మారుజితమారుబ్రహ్మకుమారుగాంచిహవపులకాంకితగాత్రుడైయతనికేగి
హస్తములుమోడ్చియసురయిట్లునుచుబలికె ॥ మ॥ అమలజ్ఞాననిధానయాజగములందస్యక్తచానారహ । స్వమిశ్లేకగన్ధ
లామలకముల్పర్వజ్ఞులొమిమువం । టిమహాత్ములుతువైనశిష్యులయకొటిల్వొత్సమీక్షించిని । కరముగాదావకనానోత్తురుగ
దాకాంతొనుకూలాధమన్ ॥ మ॥ అనఘాయవ్వడనాదిమధ్యలయుడై యశ్యక్తుడైయుండునె । వ్వనిచేనయ్యెనధీశయుక్త
మగువిశ్వంబెల్లనెవ్వనిదే । రొగనినకబంధవిముక్తియావిబుధవర్మలృద్ధి నెవ్వనివ । శకనమూహింపగజాలగట్టిభను
నిందవ్యంబుగాదెల్పవేక ॥ నావినిసనతురమారుడు । రావణునకుననియెవినుమరతోవరస । ద్భావముతోనీవడిగినదేవు
నిమహిమంబునికు దెలిపెదదెలియన్ ॥ మ॥ అనఘుండవ్యయుడచ్యుతండుమలుడవ్యక్తుండనిర్వాచ్యుడం । జనరూరుండభిలే
శ్వరుండచలుడక్షయ్యుండమేయుండరుగు । చునననాదిశ్రుతులగ్గడింపనుతిగాన్చున్బ్రహ్మమాబ్రహ్మమే । వినునారాయణ

కృష్ణవిష్ణుహరిగోవిందదాఖ్యలంఘ్యగుణమ్ సీ॥ అతటంబరిపూర్ణుడైసిండియుండియుజలధిలో శేషాహిరయ్యనండునఖిలలో
కేశ్వరుండనుభూతిజేందయువైకుంఠపతియనువాతికాంచు । ధవళనీలాదివర్మసీయు క్రినొందియునానీలభువ । దేహుజవగ
వెలయు । సకలజీవులయందు సమబద్ధ మెలగియుఖిలశిక్ష సాధురతుయవొనర్చు । సభయుడయ్యునోధాధకమవతరించుమా
యదాసీయుమాంయచేమహేమగాంచు । బోషకుండయ్యునుగ్రడ్డైపోవడంచు । నట్టిహరినెలచశక్యమేయశురనాథ॥ సీ॥ రి
న్నుచచ్చించుంతగలుగుబ్రహ్మాండముల్ । గన్నుమాసిననవిగాంచులయము । మదిదలవంచినమాత్రానొదవునేక్రియయైనమది
దలంపకయున్నమాంయయడగు । జేపట్టినఖలుండుశిష్టుడైవెలయు జేపట్టకున్నబుధుడెపామరుడగు । వలసినసేరూపము
లనయినవతికంచు వలకున్నసభంబువెలుంగు । నాధిమధ్యాంతరసీతు డవ్యక్తుడఖిల । భువనస్మృతిక్రియా హేతుభూతు
డతనిసంస్మరించిన సకలదోషములువాయు । హరియసేవింపదగుదయివసురనాథ॥ సీ॥ విధుదర్శనబుచేసిబుధబోధానం
సాఫోధిసృదయాభ్రపదముమంచు । హరిప్రభావంబుచే । నాత్రితషడ్వగభద్రదంతావళప్రతతులగు । మాధవప్రాప్తి
చేమనశీలాంచితప్రజ్ఞావనంబులుపల్లవిండు । జక్రిగమ్ముఖముచేజగ్గమృతిక్లేశమారుతోడేకమ్ములయుటడుగు । పాయవా
ద్యాన్నికాదితాపత్రయంబు తలుగుగలహేంధకారిముల్లులగునహిత । శాంతిదుర్వృత్తిమూషకసమీగలగు । నరయుమిం
తయుగమముతోనసురనాథ॥ చ॥ అనవినిరావణుండునుమహాత్ముకుండునిజేతసంగరం । బునహతులయినశాత్రులువొంద
డిసద్గతియానతియ్యవే । యనహరిచేతనొచ్చినసురారులుశ్రీహరిలోకమందియం । దనయమువిష్ణురూపభరులయివిహరింతురు
రాక్షసేశ్వరా॥వ॥ అనిపలికననతుకమారునివెండియుయట్లనియె॥సీ॥ ప్రణవంబుజపియిండుఫలము కేశవుజేరియట్టహాసము
జేసినంతలోన । భాగీరథిస్నానఫలముశ్రీధరుడేయు సప్తాశ్రిమునిగినయంతలోన । బహుకాలచింతనాఫలముసారాయ
ణునటుకమైసీక్షించినంతలోన । బ్రాబలుకలనుతించుఫలమునందకపాణి నదలించితిట్టినయంతలోన । దనువుగృశియింపశాం
తితోదపముసేయు । ఫలముబహుమత్సరంబుతోబద్ధనాభు । నాగిమెయివొంగమాలాగన్నయంతలోన । గలదుహరితోడి
పగకంటెగలదేమేలు॥చ॥ చపలతలేనిచూడుకలనుసారెకుకొరిముఖంబుచూచుచుక॥ విపులరణోచ్ఛవంబులనువిష్ణునిపేరులు
పెట్టిపిల్చుచుం । గుపితమనసుకలైయొరసికొంచు ముకుందునిమోలగులడై । త్వపతులభాగ్యమెంతనుకృతాత్ములకైవసు
గల్గినేర్చునే॥ ఉ॥ ఆయుధధారముంచిరుధిరారుణచందనకర్తమంబునం గాయమునించితవిశిఖప్రసవాశిషైనిగిచ్చిడై । తే
యుబుకొర్యచేతనప్రముగాగయికోలడుముక్తిసాక్షి । ధ్యాయతపోమఖక్రియలుదాల్చినధన్యులకంటె ముందటక॥ చ॥ పలు
కులువేయు నేలమధుభంజనుకీర నతకృపలంబుశ । త్రులకనియంన్దుహామనివరుండెఱిగించినపంక్తికిందరుం । డలరిముకుం
దుతోనమరచుబ్బునె చువ్వినుచేతజచ్చిరి । శృలపదమొందగాగలనెశాంతినిధీవరింపవేయనక॥క॥ సనకావరజుండిట్లనుగ
నకాతులపీఠపంక్తికంధరవినుమా । గనకాయునితోననిమా । గొంసికాయమువిడువగలవుకుందకుమదిలోక॥ గీ॥ అన
ముదమందిశతకంతుకంసుహాను భావుగనియెన్నినాశ్చకప్పనీయొనర్చు । హరియననతండువెండియుననియె గృతయేు । గాం
త్యముచమానచేద్రుడైహరిజనించు॥ అదైరంగరింగిలచేదనాకణింపుము॥ సీ॥ వేల్పులుగావిండువిన్నగంబులువిండుహరిని
న్నుచదియించ రాక్షసులచు । రవికులాబ్ధిజరించురామనామముగాంచు వసజిజన్మమాగాంచురిపులనొంచు । శిలజెల్వనరినొంచు
శిశ్రువాపముజంచుజానకికరియించునంతసంచు । జామదగ్నిగలంచుజనకకాజ్ఞ బాలించుమునివృత్తిధరియించువనిజరించు॥
సహూరిముకుకభాడిపబుచు । సరగభగమావతాదునసంహరించు । నవనితనీవుగొనిపోవనాగ్రహించు । నదిగమిత్తంబు
నినురాముడనిచధించు॥ సీ॥ మణికిరీటమువాడు మకరకండలకాంతి దళుకొత్తుచెమకటద్దములవాడు । నిడుదకన్నలవా
దునీలమేగచ్చాయ గరమొప్పదివ్యగ్రహమువాడు । కంబుకంఠమువాడు కౌత్సుభత్రేవతలక్తియు తోరస్థులంబువాడు ।
కనకాబరమువాడు భగ్నాదిసంచా యుధములమించువతుగ్భజములవాడు । చిలువదిండిహుమాయిపైమెలగువాడు । శిల
కునుచాముపయిబవ్వలిండువాడు । సీమనోరధమీదేచ్చుకగముగనుకంసయలపకమన్నరాక్షసవిభుడ॥ గీ॥ అతసిచెకుగ
తులముబూనన్చుచుభక్తి నతులానగ్నిదేవపతులవతుల । నతులబీతులాడక నహచ్చీటుబెడబాసి । చనయె సైవరవృత్తిజనవ
ద్యోగి॥ రామాన్యపాలవింటిగదరావణుబుద్ధిసమృద్ధిజానకి । గాముకుడైహరించెనని గానకపలుకరామయిందిరాశ్యామ
యటంచునీవుహరివంచు నెఱింగియుద్ధసూమిని । చేమ్యబొందగావలసినీతనాగింగొనిపోయెలంకక॥ క॥ అనిపలిక
తీయుగలశజ । మునిమాజుకటియనియెగమళముకులవసమయాగ్రనటప్పిటలతటి । లోచనరటదంభ్రీవుటకటకచటులాగ్భ
టులక॥ మ॥ రవివంశంబునవెన్నుడెప్పుడెవతారంచొనెయష్టేటతో । బవరంబెన్నడుగల్గనోయెపుడతద్దాహతింగూ
లిదు । ర్భవమున్నుత్సృవులేనిదివ్యవదముంబ్రాపింతనోయంచునెం । చివిరాగస్థిశలచరించునసురశ్రేష్ఠుండ సీతాదిపా॥చ॥ నె
మకిసనబుకమారుగనిరెనుసామంబులెనిన్నదాదిగా । నమరనిరోదినీమదికిలలక జనింపసురాలినొంచులో । కములనలంచుజ
న్నములుగాంచినబిఘ్నములాచరించుసం । యములగలంచుబుణ్యనతులున్నగ్రహించుజరించునయ్యెడక॥చ॥ అలయకయట్లు
గంగుగంగుగనకంగడుగలోకముల్ । పలుకుడుబెట్లునుంచియొకనాడుమణిమయపుష్పకద్యుతు । ల్నుబుదిశలావరింప

గజనంగహరుండనంగని । ర్మలరుచిసుల్లసీల్లుసురమానివరుండచలయ్యెసయ్యెడన్ ॥ క ॥ ఎదురైనపొరుదండికి బదిశిర
ములపొలసుదండిప్రణతుండైనా । రదయెచటనుండియెటజని । యెదవెఱగింపుమువిశేషమేమియటన్నన్ ॥ చ ॥ ఎలనగవంకురి
పమునియిట్లరురావణయింకనేమినిం । తలువివరింతుసివిజథాటికిబీతిలియూర్ధ్వలోకము । ల్వలసలదియ్యసాగెబలవంతు
డవన్ననుసేవెచాకనీ కిలనొకరుండుసాటిగలదేయనబెట్టుగగేరినవ్వుచున్ ॥ మ ॥ బుబుమీసల్వడిగొల్చుచుచ్చిగువుతోబాల
స్త్రుడేమిటిహి వలసల్గిసెనెయూర్ధ్వలోకములుదేవషీకంద్రియల్లెనినం । దులకేగంబనియెమిశౌర్యముననన్నుందాకిపో
రాడగొం । గలహడెక్కడనుండునిక్కముగవకొకణింపవేనాపుడున్ ॥ డ ॥ ఆమునిగొంతసేపుహృదయాబ్జమునందలపోసి
యూసురగ్రామమింజూచిపల్కె సురకంటకయ్యముసేయగోరినన్ । రీమసముప్పలెల్ల దెలిదీనికిబామ్మచటంజతుర్బుజుల్ ।
తామరతామసాక్షులుసితప్రభుబుందురజేయులందరున్ ॥ శ ॥ చండాంశుప్రతిమానతేజములతోసౌవర్ణభూభృన్నిభా । ఖం
డాశ్శున్నతచిహ్నదేహములతోగొమోదకించక్రకో । దుడాధ్యాయధపాశితోదనదుశ్వేతద్వీకుల్డచ్చజా । కందూచండి
మంచాపనోమ్రుదుగులంకానాదపోమ్మంచనన్ ॥ క ॥ ఆరావణుండుక్రమ్మరనారదుగనియేతపంబానర్చినవారా వారాసియో
రంబెట్టుడు । రామాధతజ్ఞానతెబ్బుమనినతడనియెన్ ॥ మ ॥ హరిసేవాపరులచ్యుతాంఘ్రికమలధ్యానాన్వితుల్కూడవ । స్మరణ
సక్తుబువప్టుమంత్రజపితులచక్రాముధార్చారతులరుడారూఢకధాశ్రుతిప్రియలురక్షశ్చేష్టయందుచ్చవిం । తురునారాయ

—(* రావణుడు నారదప్రేరితుడై శ్వేతద్వీపమునకుబోవుట. *)—

ణచక్రనిదకళితగాశ్రుగ్నితురద్దివిహాన్ ॥ డ ॥ నావినిపంక్తికంధరుండునారదువీడొగనివేడొమీఱన । ద్వినిగనుంగొనందలచి
తీవ్రముగాంజనుమండివార్ధులన్ । దీప్రుబుబర్వతంబులునదిప్రతతుల్విషిదాంతరంబులున్ ద్రోవలుచూచుచుంగడచుదగ్ధనము
ద్రముగాంచెముందటన్ ॥ గ ॥ కాంచి దెంగటనుంత్రిపుంగవులగాంచి । కాంచితిరెయాయకూనారకాంచికిన । మంచిపక్షీరసి
ధిహీరమణినిరచిన । కాంచిరుచిగాంచిచెవులువహించెనెదుటన్ ॥ నీ ॥ శకులవాలోష్ఠిప్రజలకరంబులుమెఱుగు ముత్యములేఱు
పలుపరాదు । కలికిరాయుండతొక్కలయింపుతెలిచాయ తెరలతేటయులెఱుగరాదు । జలచాలికాపాలికలపొకిళ్ళు
వతులపతకములుబేదమరయరాదు । తఱుచుగాగిరిగొన్ననురుగులకుప్పలనిసుకలికుప్పలనిర్నయింపరాదు । కనుగొనుందుదా
త్తదాత్మత్వజనితకితిన్ ॥ ముంచుకొనెననిసహజమైమించుధవళ । కాంతిదిక్కులనెల్లచిక్కటిలవెలయుచాలమున్నెరుకన్నుల
పండువయ్యెన్ ॥ నీ ॥ వలయుకోరికలినియ్యగలపెయ్యగలిగిముషింపచున్పిరితుష్టిదెందులెల్ల । మెడగెంపురాతాభినిడుకొనిన
నమాలిలిచ్చిగుచ్చెతంబ్రన్నియబ్బులెల్ల । వింటితెర్వరిమేటివెల్లగొరునునిక్కుదెవులనిలనెకించెలగులెల్ల । గటికిచీకటికినగ్గ
లమైనరేవనైలాడివెన్నెలగిముగూడులెల్ల గూటిచనివేలుపుతెఱింగికొనుటయెల్ల నమరంసమీనిమాకులనమదులెల్ల । హ
రుండుశ్రీకంఠుండునుపేరవనరులెల్ల డలంపనీరవారాశివలినంగాడె ॥ మ ॥ వలమానాంబుకరీంద్రహస్తచలనావర్తభ్రమం
జోయదా । వలిమంథానమహీధరభ్రమణభావంబూనశంకాబుజై వలకూర్కాదులవత్తరంగములరే వల్లులకబున్యయ్యె
ని । కలలశొల్లింబునరప్పరోజననశంకాహేతువుల్ ॥ చ ॥ అనుపమబాడబావలసి ఖావళిపైచనివిడిచెనోయనం దన
రింబ్రవాళవల్లికలుదానపువారకనుండపంచుప । ణానమొనరింపుచున్దనుజనాయకుడవ్వర రాసిదాటిచెందినకుతకంబుతో
డదెలివిగనుంగొనిచేరబోవగన్ ॥ చ ॥ స్థలమహిమంబుపెంపున నిశాచరనాధవిమానరాజమ వ్వలంజనిలేకనాయుహత
వారిదమున్వలగ్రన్తుటంగమం । త్రులుభయంమందియిన్నెలవుదొడ్డదిమేనులుకంపముంచెడిన్ నిలిచెదమేమువుప్పకముని
ల్పిచచోనసురేంద్రనాపుడున్ ॥ చ ॥ నగుచుదశొస్కృడట్టులయిన నిలువండలిపుష్పజకంబు శీఘ్రక్షీతినిడిగిసాహసముగాధప
రాక్రమధైర్యసంపదల్ । మగటిమియుండగదూరభిమానముదోదెలిదీవిజొచ్చుసో । యెగరుడకేతుదర్శనసవిద్దవనాంధదు
ర్నివారుండె ॥ మ ॥ ఇతైరంగునదైతేయద్వీపంబుశ్వేతద్వీపంబుప్రవేశించితత్ప్రదేశంబున్ ॥ నీ ॥ ఘనసాదసితవారుకాప్రదేశం
బుబుశశికాంతవేదికాసముదయలుములు । మరకంప్రవిభాషమాససోపానముల్పద్మరాగోల్లసత్పర్వతతులసౌవణకమలభా
స్వరసరోవరపాబహారివందనాంచితోద్యావనసులు । వివిదవిద్రవలతావృతలతాగృహములబహువణాశుకపికభావణ
ములు । బందురానేకవిధవ్యపరిమలములు । మహితవజ్రోపలనిబద్ధమార్గములునిగ్గులోదకపరిపూర్ణాగ్నిర్ధ్వజింబులు । గలయడ
ల్చూచిదనుజుండకకజముంజంది ॥ మ ॥ ఐకశృంగారవనంబులొసఱులతోనొయ్యారముల్గొలుపు । త్వక్తవగ్రీడయెనర్చుభామి
సుబరత్తోఛగ్రవీక్షించిచెం । తకుంభోవంజెలియార్తపట్టియటజేతంబెట్టియెవ్వండవే । టకినిచ్చటికివచ్చినావడినంగుంఠిభూ
తగాంభియ్యడె ॥ క ॥ జకిసియుజడియకవిశ్రవు । కొడుకందసముఖుండరణముకోరియిచటికిన్ । నడతెంచితి ననుమాగొని
యెడువిరునినొకనింగానమేమందునన్ ॥ చ ॥ కింకిలనవ్యయిచ్చెవిసఖిమచులంగనియన్తలారవింతలగనంగొంటిరేయిదుగో
తానంటియిక్కడనున్నవారితో । గలహమొరర్వవచ్చెనట కాదనిపట్టినవీడుచేఱలో । పలికెడునేడు బహుభంగుల
ప్రేలెడుచందుబాసినన్ ॥ డ ॥ వారలలోననేటొకతెవచ్చిరయంబునజేతిలోనదా । బీరమదకియన్నయతిభీతులరావణు
బుద్ధిపానిపం । కెరుకొనెమంబెటుకొనక్రేసరబొల్లినబొల్లెనీకయా । రారవిచిత్రమైనపురుగచ్చెనడంచెలంగుడున్నెడన్ ॥

సి॥ దానిపాణినున్నవానివేటొకటాతె బలిమిదిగిచితలలుగుదియుజేతు । లిరువరియుగల్గి యీవురుగెంతవిం । తాయెనను
చుబట్టిమాడదొడగె॥ గీ॥ ఒకతెచేతనతనినుండనికనుసుతులొకతెచేతివాఁవాకతెయొడిచి । బూచిబూచియనుచుబొని
కపిడికళ్ళుబట్టిబట్టి గాసిపెట్టుటయును॥ క॥ ఆయిందుముఖులచేబడి రాయిడెబడినలుకుడువచురావణుడువడికగాయము
నొచ్చిందొలగును పాయముమఱిలేకయొకతెపాణిగఱచినక॥ గీ॥ చేయిగఱచెనమ్మచెల్లనిచేడువురు । గేడనుండెవచ్చెనీడ
కంచు । జడసికేలనన్నుఁభయపైవైచిననదియునతనిబట్టియాగ్రహమున॥ క॥ మాచెలినిగఱవవచ్చితి వేచెడువురుగయని
మింటివెగసిరయమునక॥ దాచెతనున్నరకగసునాచకగటివార్ధివిఫరియదిపచవైచెక॥ క॥ వైచినపనిధారానిహత్రాచల
ముంబోలిదైక్యంబుధివడినక॥ బూచిసురమానిగంతులు । వైచుచుదెలిపినున్నననితలబొగడె॥ శా॥ శ్వేతద్వీపము
కొండులిగతితనుంజికాను గావించినక॥ దైతేయాగ్రభీతివిస్మయపరీస్వాంతఃకైంబంతయుం జేతోజాతగురుప్రభావమ
నుచుంజింతించుచుకలేచిల జ్ఞాపతంబులుద్రోచిలంకకరిగెసామంతసంఘంబుతోక॥ చ॥ వనితలచేతగాసిపడివచ్చితివిష్ణు
నితోడనెట్టుమా । రంగనగలవాడునంచుమదిగొంకడురావణుడెట్టులైనెక॥ ననినదిఱించివొంచెదనటంచుగణించువ
చించువానిగలం దనకెదుచెన్నరంజనిమదంబనితోచునుచిన్నవారికిక॥ ఉ॥ కాంచనగర్భదత్తవరగర్వమునంగడు మించియు
న్నరా । త్రింవర రాజునట్టితెలిపిపూటులచేతగాసిచే యించినవాడవీవెఱుంగ వేయిదయేలయెఱుంగనట్టులా । లించెద
వట్టుచాంధకులీనతజెందినలేరుహేతుణా॥ చ॥ సబలుశక్తుజేయుదువగక్తు బలాద్యునిజేయదజ్ఞునక॥ విభుధువానర్తువ
వ్విభుధునికజడుగానొవరితునెట్లెఱుంగ గంబుబవత్ప్రభావమజకంతుహారారులెఱుంగలేటువే । డబములుగానైహికజ
డత్వములున్నవేసికురాఘవా॥ మ॥ ధరణిదైవతశాపవాక్యమునవీద్యారస్తులేదేవతా । పరుడైమాడుభవంబులకవినుంగ
నంప్రార్థించినకఘోనివై హరివైతోల్లిటిదైతరూపములుసంహారంబుగావించితి కరుణికరావణకుంభకర్ణులయినకఖం
డించితరూపునక॥ క॥ శాపవసమ్మననిరిపుడైపాలస్త్వంబుకోరినడువలేనిచే నేపదగనుద్వాపరముననీపదిభవమందిమ
దియనయునిముక్తిక॥ అనికలశజుండువెండియు॥ గీ॥ రాముంగనుగొనిశ్రీరఘురామరసతధామశుభనామకారుణ్యధామ
పలలామధశకంధరవిరామనీమహత్వమెఱిగినుతియింపవేర్తునేయించుకైన॥ నిరోష్ఠసీసము॥ జయదశరథరాజ జరరసాగ
రచంద్రజయతాటకాకరింద్ర । జయధరాశికజగజ్జాల రక్షదక్షదయ యారసరిరంజనకటాక్ష । జయఘనాహల్యా
ఘులయదాంఘ్రీనరసీజజయసహస్రాదిత్యసదృశదేజ । జయసంధ్యధరసరాససధరాధరచక్రజయనిర్మితసక్తజటిలచక్ర । జ
యఖరాదినిశాటశిక్షాలధాన జయకీరాదికృతార్చనాసన్నిధాన । జయనిశాతశరాఘాతజలనిధాన । జయజనకకన్యకాధిన

—(* అగస్త్యాదిమునులురామునిస్వస్వనివాసంబులకబోవుట. *)—

జయనిధాన॥ చ॥ త్రిదశులచితజాతేనమరితతివంతలుదీరెమానసం । మదములమీరునివసమాతుకాటద్రుంచిజయంబుగాం
చియేకొదువయులేనిన్నుగనుగొంటిమివేడుకలయ్యెబోయివ । చెప్పెదమిలమంముబంపురఁఘు శేఖరనిన్నశుభంబులొందె
కుక॥ గీ॥ అనిననానందకందళితాంతరంగుల దెరఘస్వామికలజుండాదయైన । మునులకగతాగంబుజంబులుమొగించి సూ
క్తి । చినయమువహింపనిటులంవిన్నవించెను॥ చ॥ అతులతపోమాహత్వని ధూలారలసతగుణాకటాక్షసంగ్రతుకనెల్లిసౌఖ్య
ములుగల్గుటనింతయెఱుఁముగన్ను । మృతములునిల్చుదేదలంపనేటినిమృత్యులైనమీదటం గ్రతువులునేనొర్చివాడరా
వలయుగృహమిందఱుక॥ శా॥ వీరులసౌఖ్యముజెందమివచనములేవిన్నందునకమిమ్మునక॥ మానంబొప్పగజూచిలో
చనముబానందించెయుష్కృతాతినున్నకృపజూడండంచనిసభ క్తమొకెగదీవించియుం మాల్వీడొగసిపోయిరంత
రఘురాచుస్వామిస్తాత్మకై॥ ఉ॥ వారిగురంచికొంతవడివణకన సేయుచునుండిపిచ్చిలం । బారులనిష్ఠభాంధవులభానకు
మారవిభీషణాదులం । గూరిమిశమ్ములకసఖులగొల్చినభృత్యులసాదలాంచితో । దారమృదుక్తులంబనిచితాననులోపలిక
గవయ్యెక॥ చ॥ చరమదిశానురక్తివిజాతే సముఖ్యతిమీరెబ్బిని । స్ఫురణలుదారెజక్రముల భోగమురెన్విజాళిసంధ్య
కుక॥ సరసులజేరేడములిచకగకెంబులుచారెవేడుకుక॥ దురుసుగమారుడప్రములు సూరెదమంబునుమేరెదికులక॥
ఉ॥ అంతకుమున్నెరామనసుభాధిప్రండంతిపురంబునందుసా । యంతసత్కీయయానిచయమంతయుదీళిచికళికాగృహం । భగ్గం
తరసీమభూమితనయాకృతసేవలస్వాంతమెంతయుక॥ సంతసంమందసహామహుచందమనకెనిగురించెనయ్యెడక॥ చ॥ పులు
గులనెచ్చరించితగపువ్వులందుశపుచ్చితంములం । గలశలనవ్వజేసినమగాడ్పులదికులలనుంచితాకరా । విలసవైభవంబడిచి
వేకువవేళరహింపరాము । లొగులువగవంగమాగదముఖులచనుదెంచియుదంచితార్చ్యక॥ సీ॥ చోరవైరాసిమూరిచో
రులజేరిమీచురామభీషణమేలుకొలుము మేటితాచేటబూమెలుఘానిమంధానజైలమెత్తినప్రభోజనమేలుకొనుము॥ ఘోణనై
సంభృతతోణివైరిపుయుద్ధకేళిగూర్చినసూరమేలుకొనుము॥ భక్తురూటులబట్టిబలకంబనముబుట్టి వెఱసిననఱనిహమేలుకొ
నుము । లీలచటువృత్తిగనుధన్యమేలుకొనుము । మేదినిశప్రవర్తనమేలుకొనుము । గూలికోడండఖండనమేలుకొనుమునీలగలాం
బుదశ్యామమేలుకొనుము॥ చ॥ మునుకొనదేవనీవుకనుమాసినలోకమాలస్తమించునీ కనుంగనెచ్చి చుచినజగత్ప్రయమె

లగునువిష్ణుమూర్తియో నినగొంయూడఁగాఁదరమెదురమాలిజగంబుబోవవేమనుకులనాధయంచుబలమొలుపువారు
సుతుల్ఘటింబుపగక॥ క॥ పినిమెలగుతనకంఠె॥ మునుమేలగునెచెలువుఁబూనిముందటనిలుచుండినసీతమొగమగనివతి
వెనుకకొమణిదగ్గుంబువేసుకఁగనుచుక॥ సీ॥ వాడినవిరులతోవాసుడయాసగ్రకజ్వలకలితాలికంబుతోడజేటులమైపూతతో
సీతాభృథారోజకాశ్మీగారువత్తుంబుతోడ॥ ఒడలుసంమొగముతోబజ్జిరధస్సుమాగలహరిద్రాంకగళముతోడగళిగ
హసీనువెడరిభగీరధారరకన్యకాదనదీతోయశలితపనకకలశములుసీతసఖులూనికాంచెయొన్న॥ యల్లవజ్జనసాలకనధిపు
డవెగి॥ చ॥ జలకములాడికొంజిగులుచుల్పలుదాలిచిపుణ్యవేదివై॥ నెలకొనిసంధ్యవార్చిజపగృహదీర్చికృతామృతాక్షరైవల
యుగరామరేంద్రులకవాఁగదాసములిచ్చిపంచమాతలకునిమనసరించికులవైవముగాంచిభజించిమ్మట॥ సీ॥ మణిసహ
స్రములద్రోమణీసహస్రంబులడంపెచ్చనికీటంబుగాల్చి॥ మొగముచంద్రునిగెల్పమొనయుకీర్తియనంగ॥ డేవిగాగపురపు
లిలకమూని॥ నిజగుణావలీలనిమకలశ్రీమండుకలకుముత్యాలచౌకట్లునిచి॥ డేవిమికిసేకబూనుబలుగిరుజములునాగరముల
వజ్రాలకటకములిడిపొసగుంకుమగంధంపుపూతరత్న॥ హరిములుగానరామునియింపుటంగి॥ రహదొడంగెద్దపీతాం

—(※ రఘువీరుండుకొలుపుకూటంబునపేరోలగంబుండట. ※)—

బరంబువెలయ॥ గొలుపుసింగారమయ్యెరఘాప్రభుండు॥ చ॥ ఇతైఱంగునఁగొలుపుసింగారలైయప్పతలగకలపుఁగవుండని
జాంగనఁజెఱుంబువాలుమాపులతోనివాల్చించిమేలికపురంపుదాగాలాగ్ధంగిసంగయిగొనిసీతయనుగునెచ్చెలి॥ డేచ్చియుంచిన
కాంచనపాదుకాయుగళంబుపెట్టుకొని తనగండపెండెరంబురవళిననుశంబుగలుకుటండియలరవలివెంటవచ్చిప్రడమిప
ట్టియిచ్చుమడుపులందుకొనుడుద్రుచతుకత్కొంతరంబులుగడచి॥ యయ్యంతిమరలననిచినముదలుననెదురొగినివననందనుం
డొసంగినకయిదండగొనితనయిగులంకులనకలంకముకురముఖులుపట్టుహూంబట్టుజిగిగచ్చుటదిగలగనిగలతోనొకయుమ
ణిమకుటప్రభలకునికటంబులగుపద్మరాగజుడద్యారదేహాలివిటకంబులబొంకఁబయి మీరుహజాఱంబుజేరియంతకుమున్నెయి
చ్చటికివచ్చియొన్నవసిష్ఠాచిమునిశ్రేష్ఠులకభివందనంబులూనరించితదంచితాశీర్వాదపురస్కరంబుగాఁగాఁచనవయోచ్చ
సనంబుననెలకొనికాంచనగిరిశిఖరంబుపయివిండొలగంబున్నయన్నలంగనంబులయన్నవిన్నాణంబువహించి తలంపురామిన్న
గదియపె॥ నెలకొన్నవేల్పుమన్నెశానిచెన్నుననున్నతిగని తిన్నవగునడలుమిన్నగలతోడలుమిన్నునగుకొనులహాన్నజిమే
నుబుదెళుకుతెలిగనులుగులుకువలిచన్నులుదలిరునిమోపునరులపేనుతపులుగలయొప్పులాడులుతమకప్పుపెన్నెలు
లకుజోడిగాకివివెలవెలనయ్యెఱాడండని॥ డేలివిపెదువడుపునవెలిచామరంబులువైవజందురునగుమొగంబులకొండలు
కుందరదనలుతమతేలివినగపువెన్నెలలచెలువంబుననలవదుచలువపావడలవీవఃజిలకలవలెబలకనేర్చినకొండలుకలకలా
డులుతమకుబుకుగుబ్బలంబోలకున్నీళ్లుమోయించిరనజాళువాగిండ్లుపునికలంకులఁగొలుపునేయఁగాఁగజడమంబుల
నంగొమరగుకొమరుప్రాయంపుముద్దుగుమ్మలుకొందరుతమతమమేనితాఫలకుతావలంబులగునట్టివేళ్ళునగలుకండువే
త్తాపులుదాళవృతానిలంబులునొలయింపసంపెంగముకులం॥ డెక్కలగలచక్కెరబొమ్మలుకొండలుకయ్యారవీటకాపె
టికాదులుగైకొయంతంతనివచితమతమయూడిగంబులకుసమయంబులరయగొరనెలతోనెదురునుదులుగలచదురాధ
ద్రుగొందఱుబురుహకరంబులఁదరంబులులవిజెలుడక్కలబిల్లినగ్రోవులుగిన్నరలుజెలగులుపొంగులురాదలంబులమొ
దలగుజంద్రబులుగొనితత్తమచితలయస్వరతాళమేళనంబులదానంబులువిస్తరించియనురాగంబుతోగాలావితరగంబు
లుసేయుచుమనంబులరంబాడుచునభారంజనంబానరింపనింపపకొలుపువెలచెలువలచెలువంబులుమెచ్చనిఁచుల్లాడు
లుగొందరరాశపతాకతామ్రమాసుచిముఖకటకామృతముఖసర్పశిషాకాక్షచంద్రమాక్షహస్తవిశేషంబులపీఠా
కనియంబుగానమనీయముఖవిలాసంబులుదాసీలమధ్యమద్రుతవిలంబితంబులుడంబుగులకసూళాదితాళంబులవేళంబుల
రంగగురక్తులెసంగనభియింపుచుజదురుపదముదేశియముమొదలగులాస్యవిధంబులువినిపింపవ్రహ్మక్షత్రీయవైశ్యకూ
ద్రాదిజనంబులుచితప్రదేశంబులవనియింపగురుకయావఘూజకరసింధుగారిధారసారకాశ్మీరచేడితంబులపాద్యులవి
డబచ్చితచోళపాంచాలమగధమాళవమత్స్యమళయాళనేపాలకైంకణగొంకణయవనబంగాళకలింగగ్రామభిషేధ
దేశాధివాదులలికన్థలవిన్యస్తహస్తలైభజియింపనీసలరాజకన్యకగర్భవయఃపారావారాపరిపూర్ణచంద్రోదయాద
క్షిణ్యతాణ్యనైపుణ్యలావణ్యప్రముఖనికీలగుణాలంకారరత్నణదక్షణక్షికులాధ్యక్షశిక్షావీక్షాధరంధరధరాకమారికామ
ణీరమణీయమనఃకమలకమలాకరవిరాజీద్రాజహవీనీత్తరసవిహరహరకేయూరకటకమకుటకంకణాంగళియముద్రికా
క్షుణ్ణాకోటికారిధూమావిశేభిరామజయవిజయభవయనివందిమాగదద్యుదంబుబహువారంబులుగైవారంబులసే
యసౌదంబుసాహసానీవాదంబులెసంగఁజ్రసంగోచితవచదరచనాపటులగుకవినటగాయకపరిహసకవిదూషకప్రముఖు
లుభజియింపనింపుసొంపులతోనుబ్బుచు॥ డేర్బిరెండునియోగంబులవారుపూర్వంబుననుండినేవిలవనిఁడొలగంబుననుండి
విదేహరాజముఖ్యులగులందుప్రముఖులనుసరించుచుభరతలత్తణశత్రుఘ్నులవచ్చిసేవించిననాదరించియచితానంద

బులనుండును ముందును గామరూపమువాల్చిన యంగవాదివానర విరుయోధులతోఁ దనపలపటికెలననుదగ్రవణి పీఠంబుపైనున్నసుగ్రీవునప్పటప్పటికినుచితోక్తులనలరంచుచు మంత్రించితత్త్వయసమేతంబుగాదన డాపతిపార్శ్వంబుననున్న విభీషణునప్రసేపంబుగానవలోకించుచునుజచరణపీఠానన్నవతికాయగుహనుమ తగ్రపిచక్రవర్తియుపమాద్యలంకారకలితానవద్యగద్యపద్యాదులదను బ్రశంసించిననవధరించిసంతసించుచువిదవృత్తిముఖతతజన విద్యాపరిశ్రమంబులఱుంగుచు హితవురోహతమంత్రసామంతమిత్ర ప్రముఖులహాభంగిబ్రత్యుత్తరంబులచ్చుచు చౌరజానపదచిప్రకృతజనంబులజ్ఞాపనంబులవధరించుచుదీనానాదజనంబులుగోరినధనకనకవస్తువాహనాదులప్పించుచుదేర్పుపెఱసి పౌరాణికులెఱిగించుచుసముచితపుణ్యపురాణకథాప్రపంచంబునవీనులకువిందుసేయుచు నక్షత్రమధ్యంబునందేజరిల్లురాకాచంద్రుచందంబున గ్రహసభాంతరంబునవిలసిల్లుప్రభాకరుభావంబునంజెలంగెనయ్యెడసా॥ ఆరామక్షేత్రనేతఁజెప్పినయంబౌదాదమైశ్వర్యముం! దారుణ్యంబునుజెప్పిచుచ్చిపులూశ్యప్రాజ్యసామ్రాజ్యరక్షారంభంబులుమాసివర్చి సభాత్వయత్తైతయిండిర । పౌర్వల్లానపదారులొంహకపసుల్పటింపరెప్పట్టునక॥క॥ ధ్యానములమాత్రమునబరమానందముసంగుబ్రహ్మమాకారముతో । గానంబడిన

—(* శ్రీరాముండుజనకాదిన్యసవర్యులసత్కరించిపంపుట. *)—

నుహించినమానవులనందవార్ధిచుగ్నులుగాఁచె॥చ॥ ఇనకులశేఖరుండటలశేల్లజనంబులసంతసెల్లగా । దినమునుచాకశాననుగతింగొలువైతనపెద్దకొల్వలొం । దసరుచునొకగానాడుయివిధంబునబంగరుగదైనన్నయ । జ్వనకన్యపాలజూచియుపచారపురస్కరభంగిసెల్లునుక॥ చ॥ జనకునికైపడింబ్రజలసంతతమ న్నయబూచిప్రోవగా । జనకసమాఖ్యమీకనరెకాత్రవశేషయొనర్చిసీతతో । ననుపమసౌఖ్యమేగనినంతయుమీకృపగాఁచెమామగా । రనుటయెకానిమారశధావనిభతకమీకుభేదమే॥ ఉ॥ పెకుగదినంబులాయెముమ్రీతిగనుంగొనివచ్చియెన్నినా । లృకగడమీరలున్నభమేయగునైనబ్రజాభిరక్షకుల్ । దక్కించసిపరాదనిగదావివరించెదిబోయిరండుమా । దికుకటాక్షముంచుడనిదివ్యవణేషయభూషలిచ్చినక॥ ఉ॥ అమిథిలాధిరాధమణియిల్లుఁడొసంగివరత్నసూషణ । స్తోమముహాణినందిన్యపసోమయువేటికిమాయయంచునక॥ బ్రేమబహుళకరించుటయెపెకుగధనంబులుసీతలత్కరి । వేచుధువైరినిమహిమలెంచుచునూరికిబోయివచ్చెడక॥ క॥ అనియుచితభంగివిడొగని । జనకమహాభతకరామచంద్రుననుజం । ననవెంటభరతుడనుపం । జనుదేరంగమిథిలకేగుసంతమెనక॥ ఉ॥ ఆత్మనగాఘ్రంబువినయంబునకేగయముఖ్యుఁడొయుధా । జిత్తునిజూచిపలెన్యపశేఖరయూనిభవంబుయొవ్గదా । యత్తముమాసమిరెకదయాక్ష్మలుమిరిటదామసిన్చి॥జిత్తమునన్తుమీగురుడుచింతిలుమీరునుబోయిరాదగుక॥ గీ॥ మిమ్ముబసుపంగవచ్చిసామితియనుచు । నమితరత్నాచ్చరశేణులతనకొనక॥ బ్రేమనన్నియుమరలనప్పించియహా । భణితనుతియిచ్చియుజ్వలపాండురిగె॥ క॥ శ్రీరామచంద్రుండంతటవారాణశ్యధిపుండగుప్రవధకననామక॥ ధూరిగుణధామునిజనఘాగారవమునంబూచిప్రియముగఁనబడఁబలికె॥ ఉ॥ నీవుగుణాంబురాశివినినత్తుడవెంతయుదేద్యయవాఁడువు॥బాపనమూర్తివాదగంధచాయపునేశిశువైనదాచిగా । గావురబాయజాలననిగర్దిచుడిగ్గికవుంగిలించినంభా । వనసేనీవీడొగ్రాపెభానుకులీనుశుగుభ్యులెంచక॥క॥ తరువాతప్రిశధరణి । శ్వరులబ్రయంకరులరామచంద్రుండువెలిదా । మరకేకలుకేదచల్లనకగుణందనచూపులాలయంగనుగొనిపలికె॥ మ॥ ధరణీనాయకులారమీధుజబలౌద్ధత్యంబునంబక్షికం । ధరుడేన్యన్నినుఁడెనుకారణముమాత్రంబింతెమీలోననా । కగరుడన్నయెడనెయ్యముంచినయమాగంబూపుమీమీదరబేపరిపాలింపగనిం । కబొండనిసుధాప్రాప్తయోక్తులంబలిగనక॥క॥ ఆయుచితోక్తులనవనీ । నాయకులనందమొందినపరక్షణసంధాయకురఘునాయకులుభద్రాయకుగనియనిరిముకుళితకరాంబుజువై ॥ సీ॥ అభిలఘాతమయిండువగుటనీనిజయవందణిజయంబునుటసేన్యంబకాదె । యొకటికివనసేలసకలంబునకుహేతువైయుండుదదియుదగ్గంబకాదె । యంతరాశ్యకుండవైయందఱలోనొకరయాశ్చరినునికితథ్యంబకాదె । నీయందునెయ్యముల్నిలుపుటనయమాగంబూనన్నమాటదగ్గంబకాదె । విభుడవయ్యగుమానుషవిగ్రహంబుదాల్చివెలుగొందునియాజ్ఞదలలమోచి । పోయివచ్చెదముంచుముపూణకరుణ । రాజదేవేంద్రదశరథరామచంద్ర॥ గీ॥ అనిచుతించినవస్త్రమాల్యాచులేప । వీటికాచులుతద్ధరాచిఘలకొనంగి । వినయమనలనిన్నతమ్మనివెంటబనుప॥వాగఘూత్తమువీడొనివారలపుడు॥మ॥ అవసిభాగముకంపమొందగననేకాక్షౌహిణిల్లాల్వగా । జననాశ్వద్విరదాదిభూషణములుదిక్చంక్రంబుమార్గోయథా । ధవులెల్లంజనిరాశ్మభూములకునైత్యచ్చేదనంచాచిగా । రవివంశాగ్రణిదేసినట్టిబలుకాగ్గంబుల్ప్రకీర్తించుచుక॥గీ॥ ఇటులజనకాదిబంధులనెల్లపుపుల । బనుపరామాజ్ఞనరిగినభరతలత్కరి । ణాదులాయాన్యపాలకులంపినట్టికానికలతోడవచ్చిరాఘవునిగాంచి॥ సీ॥ పట్టపేనుంగులారట్టాశ్వములహొన్నగట్టులమెచ్చనిఘనరథములు॥బట్టుచుట్టులనేకపరిమళపేటికలకలంకరత్నపర్యంకికలును । ధనమణిరాసులుదాసదాసీజనుజికిరీటులబులవణిసరములు । జాళువాసో

—(* శ్రీరాముండుసుగ్రీవాదివానరులనువిభీషణాదులనుబహుళకరించుట. *)—

ములుసరిగెడువ్వలువలహైచుమాణిక్యసింహాసనములు । బట్టెమంచంబుబొటపైనపఱువులుదీటి । బొమ్మలనుబోలునుద్దుల

గుంమవాదియైనకాసుగులుగొలుపున్నయధిపుదృష్టి పథమునందిడిసద్భక్తిబ్రతులైనక॥ కాకత్తుడలరియ్యములౌకొన్నివిభూషణంబులతులాంబరముల్చేకొనిసుగ్రీవాదిమహాకపులకునివ్యభిషణాదులకొసగె॥ గీ॥ ఒసగిరఘరాముడొకసామూనిభల్లు॥ కేంద్రగుగనితాతతగుసుసికిదీగ్రహీంపు॥ మనిననన్నేలకొమ్మనెననుచుముసలి॥ కేలనననవ్వెసభసారమిచ్చెవిభుడుక॥ ఉరములమణిహారంబులు॥ కరములగటకాంగులియకప్రముఖముల౯॥ శిరములమిసిమికుశాయిలు॥ ధరియించిచేంగిఖిలతరుచరముఖుల్॥ గీ॥ వారిలోనవిశేషించివాలిపుత్రు॥ నిన్నురుత్పత్తింబిలిచిజాంకయుగభినివిపికొనితానెతోడపులన్నియునుదొడిగి॥ యరగసుతుబాచిపతియిట్టులానతిచ్చె॥ క॥ నినుగొలిచినకపులంబులు॥ ఘనకార్యధురీణులగుచుగడిపనల్చేసినవారునికుమారుం॥ ఉతనిసుతుడుమోజకర్ణులననతడనియె॥ సీ॥ శాఖిశాఖలనెక్కరాశాఖామృగములకుహేమససములపై నెక్కగలిగె॥ వలగలకొపేనవంతులౌకపులకుబట్టబరమ్ములకట్టగలగె॥ వనభూరజముగప్పికొనిమెలంగువనటులకుజందనాదులలందగలిగె॥ ఫలమూలములుదినిబ్రతుకుమరగటులకుమేలోగిరంబులుమెక్కగలిగెవాడలసేబోడిమియలేకనున్నవలిము॥ ఖులకుగటకాదికములూనుకొనగగలిగెనటవిచరులకుంబురిదిరుగాడగలిగె॥ శ్రీరఘూత్తమనినుగొలిచినకతమున॥ క॥ సీ॥ నెయ్యముగల్గినదృఢమైననుమేరువగుమేరువయిననుదృఢమా॥ సీ॥ నెయ్యముదఱిగినసీ॥ వానరులెంతయనరావవసులేకుడె॥ క॥ సీ॥ వారిసీవుసన్నుతిగానింపపుగాకసహజగాంభీర్యనిధుల్సీవారిందరువినుత॥ భావింపగపిరిపనులపలమాద్భుతముల్సీ॥ ఘనభూమినుచ్చిరోగములెక్కుఘనులకునీచిన్నగద్దియలెక్కుటెంత॥ బలుకాంతిబలమేళుపలువలగప్పెడిఘనులకిజిలుగులుగట్టుటెంత॥ తులలేనిశుభవాసనలమించుఘనులకీయలతితాపులగంధమలందుటెంత॥ యవృతాశనులసామ్యమందినఘనులకునికూర్చుగవిగొనిమెక్కటెంత॥ యధికగుణరత్నభూషితులయినవీరి॥ కింభూషణతతులకహింసటెంత॥ యఖిలజగములనప్రతిహతరయమున॥ దిరుగువీరులకీప్రోలదిరుగుటెంత॥ చ॥ వననిధులన్నియుంగలచివైవనసుందరిల్లగింపసూ॥ రుగిదిగమింగఘూరలయరుద్రునినైననుమారొగనంగనో॥ పినమనులీమహాకపులుభీతికహింపుదురేవహతుశాసనమునకట్టియాజ్ఞగలశౌరనిధిన్నినునెంచశక్యమే॥ అనిమైత్రింగొనియాడిమంత్రినహితుడౌపంక్తికంతామజె॥ మునిలావించిబరీముఖాగ్రణులకెతోవేటకబుట్టించియె॥ క॥ నిమేషంబునితోంపబెక్కుదినముల్కాకత్తునర్తుంబుమన్ననలక

—(* శిశిరముతువణకనము. *)—

దేలిచెవారునుండిరమితానందాబ్ధినోలాడుచు॥ క॥ శిశిరమరుదెంచెనంతటనశలాయతగతివహించెనెత్తమ్మతెగల్॥ కుశలతడించెదిఫలంబులు॥ గృహింపచెవడంకుముంచెనెల్లజనముల౯॥ క॥ అంబరమణిసాంబరుడైయంబరువిడుజరమగిరికినుర్వంశకుండ॥ య్యుంబవమానసఖుమమం॥ చంబులక్రిందటనెడాగుజవియల్పంబే॥ సీ॥ మద్దుగుమ్ములమొగంబులజూడనేకానిమానసింపరుచంమామజూడ॥ జవరాడ్రునిమందహాసములుచెందెనేకానిపిలువరుపండువేన్నెలలబైట॥ సకుంకెమ్మోవిపానకముగోలనెకానికాంతసేయరుపానములుగోల॥ జెలువలకునదుగ౯ములకుబ్రాకనెకానితలపరుకృతకభూదరములెక్క॥ జెలులనాభీనరస్సులేచేరికాని॥ యెల్లరుసరమ్మలనుజేరియోలలాడ॥ మానిసులకంమయూర్పులెకానిసురటి॥ గాలిరానియ్యరగపులకాగలమునను॥ సీ॥ దినముబ్రాతన్నానమొనరించిద్విజులకునగుకర్కలోపభయంబుకంటె॥ బ్రాచిపసుల్సేయలేచుకోడండ్రకౌనత్తలవలనిభయంబుకంటె॥ గడుపులోహూరమేగగమన్నచరులకునరిపుచేనొదవేభయంబుకంటె॥ గజజంబూనరింపగడగుకాపులకారయమిబైరుచేడుపభయంబుకంటె॥ గడిదియయ్యెసీతుఖగవృగీపశువర॥ ప్రముఖజతువులకుభావములను॥ జాలమించెమిధునసంపరగసౌఖ్యంబు॥ శిశిరమహివినుతిసేయవశమే॥ కాచెనువిరికలుతటువగ॥ బూచెంకమంతివిరులుభూమికిబరువయి॥ తోచెజణకాదిసస్యము॥ లేచెబలుమంచుజనులహేమంతమున౯॥ గీ॥ యెల్లజనములదిలచూసనీకవలయు॥ నల్లహేమంతముతురాజయశమురిసర॥ నాధరించెనోయినగమందగ్గలించె॥ రోచసినదండ్రచంద్రికారచిరరుచులు॥ గీ॥ కొండలెల్లమంచుకొండలయికనిపించె॥ లడవులెల్లిబూచినటులమించె॥ దీవులెల్లదెల్లదీవులయింహిగాంచె॥ మాపురేపుమించుమంచువలన॥ శా॥ ప్రాతర్వేళలమందుచిక్కుగమిజొంపంబయినలెవచ్చి౯॥ శ్వేతశ్రిదులకించుటెంతయెరహించె॥ సర్వభూతంబుల౯॥ శీతశ్రాంతివడంకదానచలయైచెల్వొందుభూదేవికి౯॥ శీతరుప్రభుడిచ్చెవజ్రములరాశింబోలినల్పంకల౯॥ తతగలంబున॥ చ॥ వలపులగ్రమ్మగాబాగిచివండినకారపుగాయగూరల॥ పృథములదియ్యచేరోబుపుపప్పురసావళులింపుటోగిరంబులపుడుగాచి తెచ్చుఘృతముంబలుమాంసములరగపుత్రము॥ ఖ్యులరఘురావబతి

—(* రాముండు వనరాక్షసులవీడొలపుట. *)—

బ్రయమొప్పఘజించిసుఖించిరెంతయు౯॥ ఉ॥ అయ్యడనొక్కనాడినకులాగ్రణిభానుజుజూచినెంమది౯॥ నెయ్యమజేచికనాకొఱకనేకవిపద్ధశతోచిచేయుసా॥ హయ్యముచేతనేవిజయమందితిసన్నతులేలపెక్కనా॥ శృయ్యెనునీకువచ్చియగఘాయికనూరికిబోయిరాగడెసీ॥ అంగదుననుగోచ్చయంగదునలరింపుహనుమంతుగుణవంతునాదరింపు॥ జాంబవంతుంబరాదిశువంతుభరింపుననుమహూజితదవానాధలంపు॥ నీలుసేనాలనాభీలుతాలనసేయశతబలినతబలినవధరింపు॥ తారుగి

ర్తిరస్తతామగతాక్షింపుశరభునాసురసింహశరభుబ్రోవు జగవయగంధమాదనగ్రధనకుముద । పనసధూమ్రసుషేణా
విబలిముఖేంద్రులిందరుసునరముగమీసులిచ్చినారు । వీరినెలసురక్షంపువీరవర్ధిలక ॥ నివహంటక మైతనరడికపిగ్రధకుబోయి
యింకగేవలకరుణా । నివహృతమతివైవాసవి । నుమోగర్యములెంచకంగనునిబ్రోవదగుక ॥ అనిపొనకపున్యముగానినకు
లపతివాలిసుతునినేతెడుపనియియ్యినజునకుదెప్పియుపగూ । హనమొనరించియెల్లకపులనలరించికృపక ॥ గీ ॥ ఆభిషేకజూచి
మహాస్థుని । పుట్టినప్పుడెవెన్నెలోజెట్టెకల్లి । విసయభర్తనివేకముల్వేటయేలబోధలైననువినునాదుబద్ధియొకటి ॥ చ ॥ కొలి
చినవారురాక్షసులుత్రూరముమానసముకొవైకరిక ॥ నినువదుకాలపద్ధతినేకవికారములొందునెంచునట్టి దలకకనన్న
పెనెనరున్నముపెలియముంచులకని శృంగతబ్రోవుదార్మికుండుశాశ్వతుడైవెలయుకవిభిషణా ॥ క ॥ మటువకునీతిసీతు
లు । మటువకుమామిడిప్రేమమనకపివరులక ॥ మటువకునీతివిదంతులమరువకుసుగ్రహకులాబ్ధిమణిదెల్పుటయుక ॥ క ॥ ఆరఘు
పతివచనామృతదారల । బండ్లిజెంచినవరువరత్తో । వీరులిటులననుచుబొగడిరి । సారేకుబహువార్ధిలాకగపరిమోయిర
హికసీ ॥ శశిబృహస్పతులైనసవతుగారొకబృహస్పతినీమనిషకుసాటియగునె । వెనుదియజులైనసేమాత్రమోకానియొక
యజుడిశూక్తిసుపరుచుగునే । లక్షశేషాహివల్లభువైనేమొకాకొకశేషుడిబల్మికుదియగునే । కోటిమన్మథులైనదీటుగా
రొకమన్మథుడిదేసుపువకుదుఱ్యుండగునె । తలపశతకోటిమేరుభూధరములైన । గొల్పదగుకయొకమేరుభూధరంబు ।
పోల్చునెద్దైక్యక్షికిబోలియగునె । రవికులాంబుధిచంద్రశ్రీరామచంద్ర ॥ సీ ॥ ఎన్నిచోషములున్ననెంచకనించుకగుణమున్న
మెచ్చిచేకొందువనుచు । బాటించుపతికినపలుకుబ్రహ్మవరంబుగాబ్రదిష్టకుదెచ్చుఘనడవనుచు । హేనుడైనసమాశ్రయం
చిందముగజూచినంచవానంజూతువనుచు । గొలిచినవారినిగూర్చినాచంద్రదారకముగ సౌఖ్యములాసంగిప్రొతువనుచు ।
బరుబస్వజులనకప్రజలనందఱుగన్న । ప్రజలలిలబ్రోచుప్రభుడవనుచు । నీగుణంబులెంచునిభిలలోకంబులు । రవ్యగుణస
ముద్రరామభద్రుల ॥ అనికొనియామచున్నసమయంబునమారుతసూతిస్వామికె । వినుతునొనర్చిపలెరఘువీరభవశ్చదపం
కజంబులక ॥ ఘనతరభక్తిమొల్లుపుడుగల్గనిమీకథయెంతకాలము । ర్వినిదగునంతకాలముశరీరమునిల్వవరంబొసంగవే ॥ కీక
థలెప్పుడుకొనినచునీపదచింతనమాచరింపుచుక ॥ నీకరుణావలోకములునీమృదుభాషలునీవిలాసముల్ । నీకలితప్రభావములనె
మ్మది నెంచుచుచున్నగాకయే । లాకపిమూతకజేకొనియాలాస్థలిజెందవృధాయుగున్నతుల్ ॥ క ॥ శ్రీరామునికథామృతధార
లుకణాకంజులనుద్రావెడిధమ్మల్ ॥ కొరుదురేయమరత్నము । తారుదురేజన్మమరణదారుణరుజలక ॥ సీ ॥ కొసలేయత్వదీయక
థలూకొననివాసరంబుకల్గుచుసరంబుగాడె । తాటకాంతకనిన్నధ్యానింబునేయనితనమువారితత్వముగాడె । జానకీ
రమణశరలుంబొనర్చనిఘటికవిషాపూర్ణఘటికకాడె । సాకేతనిలయయుష్మత్పూజనలుపనిజాముమృత్యువు । నిల్చగీముగా
డె ॥ శ్రీరఘూత్తమిన్నుదర్శింపకురకకడచుకాలంబుగాలంబుకరణిగాడె । రామయటుగాననిన్ననారతమవినుటదలచుటన్నా
దృశులకుచితంబుగాడె ॥ చావినిసంతసించిరఘునాథుడుగర్దియొడిగ్గిగ్రకుటనం । చావనిచేతులంగదియబట్టిశపుంగిటనుచి
పలెనకసనిపుడిచ్చయించినవియిచ్చితిబూమిగలంతకాలముం । చావకకీతియొకనిలుచుతంద్రచరింపుచిరాయుగున్నకె ॥ కీ ॥
ఆపదచానిప్రాసయినయన్నకుబ్రత్యుపకారమానగగా । గాపురుషుండుగోరుబతి । కారముసేయదలంపడార్చుడ । య్య
హారాదలచిపటులొధిగ్రుడవైచగీకులే । వాపదలేబ్రతికియయొప్పుకుజేయదలంపగావని ॥ మ ॥ నినబూజించునతిం
దుబాహీతుడగున్నీలోననెప్పుడుం । గనిపింతున్నినిపింతురచ్చలువేడగంద్వతగ్రధల్భ్యాతితో । మనుమంచుకహనుమంతబ
లిగరఘురామస్వామిసుగ్రీవులచా । యనివైచార్యపుతాశ్విగైకొని తదీయగ్రీవనుండకగృహక ॥ క ॥ ఆహారములొకైక
ను । నోహారముబూసుకొనిహనుమదగ్రేశుడుసం । దోహవృతామృతాహారాహార్యమొయనుచుజూపరగ్గింపంగక ॥
చ ॥ ఇటువలెరామండ్రాత్తుల నెల్లగ్రమంబునబజ్జింపుచుం । బటుపణిభూషణావళుల పారముగాదయచేసివెంట
యుక ॥ భటసహితంబుగాననుపభానుకమానభిషణాదులే । మెటువలెచానిబోదుమవనీశ్వరయంచునుము క్తకంఠతై ॥ చ ॥
పంపలగన్నులచొటుగుచాప్పకణంబులతోరఘూత్తముం । బలుమటుచూచుచున్నచి పంచితివేరఘురామచంద్రమా
స్థములకంచుమూఘుల విధంబునవేడుచుచోయిరెంతయుం । గళవళపాటుతోగరుణ గల్గినరాజునుబాయగూడునే ॥
ఉ ॥ భానుకులీకకరణిభానుజుముఖ్యులనీడుకొల్పి తన్తానితశౌరదైగ్యములుమాటికినెంచుచునార్యబంధుమి । త్రానుజం

—(※ వ్రష్పకంబుధనేశునిపంపునరామునిగొలువబచ్చుట. ※)—

త్రిముక్తిపరాస్తాముదాకవిభాతరంబునం । దాసువసించియుండెనుజనస్తననీయకతాభిరాముడై ॥ చ ॥ తదవసరంబుక
దశరథప్రియసూతరికినొకగదిత్యమూర్తినివివసించియిట్లనియె దేవకుదేరునిభ్రష్పకంజమి । పదములగొల్పవచ్చితింగృహ
న్ననుచేకొనుడన్నరాఘవుం । డిదితగునేపతికవిడిచియేటికివచ్చితివిందునావుక ॥ గీ ॥ అనిమానరాజమనియదేవరయా
జ్ఞయత్తుప్రోలతౌలతరుగనతడు । మీగుణంబుమెచ్చిమీసేవగావింపు । మనుచుమరలబనిచె ననునరేంద్ర ॥ ఉ ॥ ఆయనపం
పుకున్నసుగుణాకరయూరకనేనువత్తునే । నాయెడసంశయంబుడిగినన్నగ్రహింపువటన్నజానకీ । నాయకుండుస్సహించి

సమీధరించు పెంజెడలగుంబి. వనముదవాభిభ్యసహించుఁగావున జనీయించుకీలికాసముదయంబో. మధునశంబునజేజు
మాల్సేయిరుండుంచు సవిరహస్తాక్రశక్తప్రచయము. యట్టలంబుఁగొమ్ముగట్టుకొన్న. డెడగుచెంగవివరిపెహ
వడలొమ్మనఁగ. నలరెబోమలకర మరణాధనముల. తొగపొగ మలజిరిగించిచిగులలరె. గీ. అతసుశాస్త్రరీతినతిశయం
పఁగఁగల. మేలిగునులదొరలిదాళిమేసి. యభ్యసించెగోకిలా. కప్రకరంబు. శ్రుతిమనోహరైః సూక్తులపైడి. మ. వసు
ధాపంబులగంబులొచటగేవల్లులకమరత్నాలైనా. గిసలశ్రేణిహంపఁగోయిలభాషింపన్వసేత్త్యయా. రగమూరన్మరి
యొడురత్నముల వర్ణంబుంచెనేమోయనం. బసరొంచెండలిరాకులన్మరకతత్ర్యగ్జగద్ధులక. సీ. పాదపంబులపే
రిపాఘోదములమీదగనిమించునక్షత్రగణవనంగ. నవవల్లికావసంతసము గమంబునజనియించువులకలచాలనఁగ. వనమ
హాభియుట్టియెవలేరుచులచేఁ గొమరొందుమగరాలగుమయనంగ. వనరాశిగన బహుళముల్లునుగల్గి నటుదోచినమా
త్రికాళిమనఁగ. నలరువనదేవతలపల్లవాంఘ్రియుగము. లందుజేజువొందుసితనభిప్రదిమనగ. మిత్రసాంకేమధుషణిశో
రకములు. కోరికలుచెందగోరకవారకంబుక. పదనెటిగిచిలికిదేసిన. మదనునినునుతూపుతెగలుమధుడీగురులమే. ల్వాదల
నిడెననముగ్గల. గుదులుతలికొకొమ్మలందుగుడిగొనిపోడలక. సీ. నన్యపరాగచందనచూర్ణ శేటికల్పదలసంమోహన
మార్గములు. కొదమతేటులుగన్నకోరులపంటలు వలిగాడ్చుమెచ్చలువల్పులకొటారు. లావనిరొదతేనియలకణజం
బులువనలక్ష్మిసౌభాగ్యమునకునెడలు. సకలదేవవర్కులకు హేతువులపరహిషధూజన్యములకెదురుచుక. లభిలవిషయా
గ్రగణ్యంబులనగదగిన. యలరుగుంపులుగమకంబులైగుళుచ్చ. భావమువహించి యెడలేకబటువులాది. యలరెగొ
మ్మలకువములయందములను. చ. రవముల్సేయుచుభృంగకోకలక శోరశ్రేణియొగన్వియో. గవతివారముదూరదూరము
లకేగంగీశుకాదిప్రసూ. నవిశేషాంశుకసంగతీకరజమ నూనంబయిరహింపఁగంబు. వృవతీత్వంబువనేందరావమణికీచ్రా
పించెనన్యూచునిక. చ. సుమనమయాధివుంగలసి సొంపెసఁగంగశలాటుసంతతి. గ్రమమునగ్రాంచెగర్భములగయిగొనెన
ట్టులమంజరీస్తనా. గ్రమిలితభృంగనిలిమనగందులివుట్టిడిసిండడెల్లడా. లమరమరదధుగ్గమొలయన్వలసెక. తలకూ
నలమొకక. సీ. మతునికర్చింపనాముసమకట్టినపచ్చరాబరీణలుబాగుగాంచి. ఫలములాళించికొమ్మలనాశ్రయించినరాచి
లకపంటరహివహించి. ధరణియాశ్మజతరూతరమునొకటబూడి బహురూజములనిల్చభాతిమించి. లతికాగన
లువేహలకుపట్టువచ్చమేల్కట్టు బంతలగుట్టుబైటనుంచి. యసమసాయకజనకాభనశిశయించి. పసిమిమోచ్చినపచ్చిక
పసంపించి. మన్మహాపదశ్వహారికాంతమహీమనొంచి. పసరుచాయలకసుగాయలెసకమొనగ. క. తానుద్యానగు
డొందు. భానుమహా మూనిరూఢిచాటించినయ. ద్యానంబునబహురూపము. వైనిశెనోయనగఫలములరుణిమనల
రెక. శా. సారంగప్రసూదాసుపెహామ్మి రహించంబులనశ్రేణికా. రారంజెల్లితికాతతిద్యతులు మీరంగీరచంచుడిత.
ద్వానిసాభిరభుప్రసూపయోధారల్లగకశ్యామలా. కారశ్రీదళముల్దనర్పణనరెజ్జుల్లచెని-లౌఘముల్. చ. అసీతరసాం
సాలకిసలగ్రసనన్యసనానురాగచా. గ్రసనపీకన్వసంబులువికన్వరతకవెనిచొకిరియంపునక. మసలుచుకత్తులాణముఫన
త్వనంబోవకనిచ్చినందునక. శ్వసనుంబుమందమంద గమనంబులజందెనామనక. చ. హాళిహాళినప్పులిచ్చినక్రియన్విరి
వేనియలానునేటులుక. మలయుచుదాచఁజెటినక్రమంబునబంగ్రసించుచిలకలం. దలచుకొనిసంపరించినవిధంబునఁగెం
జిగురుల్గహించుకో. యిలలునుగల్గియానునిరహించెమహీజనరంజనాకృతిక. గీ. అట్టివాసంతవేళరామావశిశ. మౌళిము
న్నీటిములచూటిమగువచూలిదాళితోఁగూడివనపాళికేళిసలుప. నుల్లముజనియింపరహిమించియొకనాడు. సీ. కలితాలికన్య

—(* శ్రీరాముఁ డుద్యాచవనమునకు బోవుట. *)—

స్తకస్తూరికాతిలకముముఖలావణ్యకాంతదెలుప. సునుపాలకాయయొంటులునవశ్రీగల్పుశవలయగ్గుముకీర్ణనవధరింప.
జనమాలికాజైత్రనక్షత్రమాలికహృదయస్థగుణపాలినెలకపటుప. మకుటకీలితప. మణిగుచుల్దనవిటుణాళుతనల్లెల్లటాన
గొల్వ. మిసిమిబంగారుతెగులమేలిగున్న. పుచేటుంగులులలితాంజవాచలమున. నలగునగుణాతపచ్ఛాయనవలప్రోయ. రా
ముడభిలైకనయనాభిరాముడయ్యే. మ. పురకాంతామణులార్జురూపవిభవంబుల్చూచికందర్పగో. చరతందత్తరమంద
మందపననాంచత్వందనారూఢుడై. స్మృతుడించున్నవగూడినైతు. దిలకించుబోవుచందానంబు. పురధండెకిరిజావ
రోధనహితుండైయదముప్పొంగక. శా. భూవాంధకరాంగసౌరభము రంగతంజరాగోపల. శ్రేణిధాగభగన్న
రద్రదనమద్రిస్తధికభూరిస్ఫుటా. రివోరోజమెసంగమోహనకళారేఖామనోహరమా. గాణిక్యంబిరువంకలంగదిసిశృంగా
రంబునకగొల్వక. క. ఒకచోనటభవపరిప. సకకాయకన్వణికాదిచతురులుసకవి. ప్రకరంబునుగొలువగది. ప్రకగా
న్వయచుణిపురోపవనమునకరిగక. ఇష్విధంబునందనవిలాసంబునకుచితంబైన మితపరిజనంబుతోనరిగిపురపరిఘాయితా
యతోత్తుంగతరంగరవానుషంగరంగద్భృంగయుగయుగపద్విపారణోచిత పరాగవిసరకేసరయూధసరోరుహభాసురన
రయూరోధంబునంబొదలు కదలి కరంజక వంజుళ సరళ పకుళచందనహరిచందనపిచుమందమందారసింధువారతాలమాతల

సాలహింతాలనారికేశ పనసఖబూరజుబీరమధూకజంధూగశింశుపాశోః కదంబప్రముఖతరుకదంబచ్ఛాయలసోయగం
బయిసాగిసోగలకునేలకతీగతతోగలసి చాగుమణయుమిరియంపుపొదలతుదలంబొసఁగు లవంగలతాకుడుంగంబులతోనవంగి
పెనంగియపంగు లతెఱుగునరంగయి నలుంగవల్లికల నల్లుకొనియుల్లినిల్లియగు నాగవల్లికలప్రేకలజేకొని మోకలగుపక
లప్రమాకుల తీగలబండునబొందిన ద్రాక్షపండిళ్ళసందునం గ్రందుకొనురుద్రాక్షతపల్లల నిండికొన్నబండిగురిగింజతీగచప్ప
రంబులనొప్పుచనుప్పురంబు నంటుకప్పురంపుటసుంటిగుప్పునంగప్పుతావుట రావుకొనుగజ్జు లేమావుటజ్జులసజ్జగంచుగొజ్జంగి
యారంబులనంటుగొరంటలతో జంటదామనిగెంటనలయంటుననింటులతో గెంటనిగెడుగుల లెగలతోభుగుల కొనునగలువా
పనతిదాసివాసగన్నగానసముల యూసన్నసరణిజెన్నుబన్న సన్నజాబులతోవన్నెకెకుర హొన్నగన్నేరులదొరల సురపొ
న్నపుప్పొకిమచారంపుతన్నెల చేపవంచాటు పన్నీచికాయలవరుల పొంతచంటుమిరుచేమంతుల చేంతలనండగొన్నబొండు
మల్లిమలంగలసి మొల్లంబులగు మొల్లలతావులగొల్లలాడు భ్రమరదంపతులయంపుసొంపులు దింపునంపెంగలనండలగుని
రుగుపొరుగువై పాదుకొనునిరవానుల మాదటప్రోటచానుజాదులతోదులయూగి కనుపట్టుకలగొట్టుచెట్టులపట్టునగట్టలంబు
గాబుట్టుమెట్టు కెందమ్ములకు దోమబుట్టువులగు చేంగలువలచలుపలుసెట్టుకొను పట్టిపెళ్ళకడలమీరుకురుపెరు సరువునగుభా
లింతును సువంపు వలపులతోజెలిమినలుపు సూదిమల్లెతీగలవాదుకొని పొగడదగినపొగడలగడలుగొని ఘుంఘనువాతపోతం
బులచేగదలు పారిజాతంబుల కొమ్మలప్రేలుజాళువాచూగుటుయ్యాలల కోళ్ళగీలుకొనురతవంపుమెఱుంగుల దురంగలెంచు
కృతకాచలకంవరంబులందిరమ్ములగు మందిరమ్ములమెచ్చిమాడవేడుకజొచ్చి జోడుగూడుకొనివచ్చినయియూగ్య గవాక్షంబు
లుచూచ్చిపోకూడకలికివెనుకచికురవకరస య్యచకెరదిండి నేజీలముకురలనెకర సకెంబులాడునకరడిసగొజాతరాగ
ధామరాగంబులనరాగంబులగు చిగురులపొగరుననెగరు కొమలరసంచమస్వరంబుల గరబుం నేలరాయగంగుదొంగుజ
లధారా శికరంబులంగనుంగొని యంతరంగంబులుప్పొంగనటించు నీలకంఠంబులపింఛంబులయొప్పు తప్పకచూచివిప్పగలక
ప్పుమొగులను దిగుబనగొలంకులకెలంకుల నిలువదలంకించంబలించు రాయంచగలరుదంచలభాశధళ్ళంబుల సమయంబలాల
తలసొంపునంపావంపనిలిప వలసంపనలబొంపిరి వోవునయ్యెలదోట డాయంబోవునవసరంబున॥ సీ॥ సవిధపంకజవసేద
రమాణకలహంసగరుచంచలాంబువఘక్యంబుగాగ । దనయంతబరిసరంబునడన్ జమరాలుకంఠం క్రొవ్విరిచాలకానరగా
గ । నళినకుటుంబములరాయిడిజేరువలజాటునవపరాగంబుగండవడిగాగ । గాఢస్వోకిచలించుకర్పూరకనళికాదళమూలుతా
శవ్యంతములుగాగ । శౌరికాకిరికాసమంచద్రుతంబు । వైదుషిభూషితోరుప్తవంబుగాగ । నమరనారామలత్నయారామ
విఘ్ని । బూజగావించుచుదానబోల్చెనపుడు॥చ॥ ప్రసవరజంబుగంవడిపై కెగజల్లుచుభింగర్పుంకృతిం । బంగగనుతలపు
చుకజలజఘాగమనందకణావరీము । శ్రుసమితితో నెనురొనియె సొంపునగంధన హోగ్ధకుండుగా । రగహితజైలంగ
రఘురామునియుల్లముపల్లవింపగ॥ సీ॥ కలకలబలురచిలరలకొలెరదమజాతిగా బోలనగచిలరకడుపుపొదవ । పాక
తైనేలుగ ప్తిచిరదోయ్యలిదమ కులమనికోయిలల్గుంపుగూడ । వెడిజారుకొప్పుతోగడుమెఱుగలావడిదమవియ్యమనితెట్టు
తారసిల్లి । నటనతోనదుచువందనగందిదమబండువనియెంచబలగంబువెనుకొనంగ । శతసహస్రసఖిజనససాతజనక । దహీ
దగణికాసమూహంబుతోగొలువగ । ననుచరులనెల్లనననిల్వనానతిచ్చి । రాముడభ్యంతరవనాంతరంబుసొచ్చె॥ అప్పుడు॥ సీ
కుంభినిసుతగబ్బిగుబ్బపాలిండ్లతోబ్రతియైనగజనించుపండకొన్ని । జనగకన్యపినా శీజలుకుకచోయ తొనడియైనపెట్టదామ
రలుకొన్ని । సీతాంబుజాతాక్షిచిరునవ్వుచాయతోసవరైనవిమలైనరులుకొన్ని । కోసలాత్మజపెద్దకోడలిసంమేజిబోబోలు
మేలిసంపెగలుకొన్ని । మైదిలిదేవిదంతసంపలసొంపునకుసమంబయినకుందబృందములుకొన్ని । యేర్చికొనితెచ్చియొనకులా

—(* రాంముండుసీతాదేవితోనర్కొక్తులాడుట. *)—

ధీశ్వరునకు । నేలమివన పాలకులుకానరలిచ్చుటయును॥ గీ॥ అవికటాక్షుంచియుడిగంపుటలరుబోండ్లు । చేకొనినరాముడాచే
సీతజూచి । వనితవీయంగములబొలువస్తుసమితి । చేకొనకమాకునిల్చునేచిత్తరునిన॥ మ॥ ధరహాసద్యుజ్జేల్లువెన్నెలచం
దంబొందెనెంమోముచం । దురునుదుందులకింపగాగలికికాంతండాడునర్కొక్తికె । శిరమెక్కించుకవంకికేవలగటా
క్షుంచెందదీక్షాపరం । పరలేఖావులుగామగుండురఘురామస్వామినేనెకవడిక॥చ॥ అలికులచేణిలేనగవాయారపుచూపు
ముద్దుమోముక్రొం । దళుకుకడానిబంగరపునకులలెక్కులజిక్కులచెక్కులుం । బలుచనిమోవికెంజిగురుబంగ్గుజూడ
కానితోటబో । గలిగినవింతలెవ్వియునుగక గొననొల్లడురాముడయ్యెడక॥ క॥ తరుణిదమణాంగుళములకరిమునందె
లించియహిమకరకులజశిఖా । భరణముతనువునబులుకలు । దొరయగవరవీధిబ్రయముతోవహరించుక॥చ॥ ఇతైఱంగునహ
రింపుచునత్తరణికులగ్రామణికనకకన్యామణితోగిట్లనియె॥ సీ॥ ముదితనీపదసద్గుమలబాలనిచిగుళ్ళపాల్చినికలేణిపాలుచేసి
చాలని యవయశిలతోసరిగానిప్రసవాలియశీపక్షిపాలుచేసి । పద్మాక్షినిమోవిపంటితోసరిరాని ఫలరాశికుకకోటిపా
చేసి । వనితనితావితో నెనగానిబహువిధపరిమళంబుగాడ్పుపాలుచేసి । యుపవనశ్రీవధూటనీయెప్పిదసిబు । చిలుకపలుకుల

బియతినేయసాగె | నవనిజపుగావుననుసహజానురాగ | మవనిజావలిచూపెట్లవమిషమున || మ || జళుకుంగన్నులడెకెర
మున్నుసరభాషింగిరతతుఃఖారము | గలితభ్రామ్యుగళివిలాసమునసింగాణింగచలేణికాం | తులమార్వీభాషులబూరగో
నియమోడోతోడనిబోటులిం | దులగంటేమరుతూపులంజిమమనుద్యోగించిరజ్జానవా || చ || కనుగొనిపట్టయంటినిగొగి
టజేర్చిమొగంటుజూపిమూ | గొగనిపదిమంచిపాడిముఖగుంభితమారసములిగచేట్టులక | ననలాదవిచిసీచెలలానర్పు
ప్రసూనవిరామమిచ్ఛనిం | గనబడనీకవించితివికామినియెంతప్రవీణురాలవే || సీ || గోరంటనెదనుచికొంమయిశోకంబుతగ్ని
తినిదియేమితిబొక్కర్చె | సఖిగోగుతోడముచ్చటలాడి సురపొన్ననవ్వితివిదియేగుణంబుదప్పె | గలికిప్రేరిఖణముచెగటం
జాడిపోగడపైనుమిసతివిదియెదురుక్తులాడె | జానమామిడినంటి సలపెగకునుమోము చక్కజూపవదేమితకురవయ్యె |
దిలకభూజుంబుకారుజ్యదృష్టిజూచి | సింధువారంబుచేంగటజేరియుసురు | మంటిపదియేమియపరాభమాచరించె | నుడిద
యూపక్షపాతహేతువుగణింపు || సీ || ఈద్రాక్షపలములకెక్కువోనిమోవియీసాచిచవిజూడనీవేచెలియ | యీమంజురుల
కునుసీడేమొసెచ్చులింకొకపరిపటసివెసఖియ | యీయనంటులకును హెచ్చానాసితోడలీపారిపటసివేలతొంగి | యీకప్పుర
పుచేబ్బకెనయొమిగుట మొసెపట్టలింకొకసారిపట్టమతివ | ముదితయాలనలీదళంబులకుజోడా | షడ్దయోతగటచెక్కి
లియుద్దురావసేవ | యనినమస్తనస్తువీక్షణమున | రాముడవనిజబలగనారామమునను || చ || అటపరితేనెపానకములనెడితే
టులవాటురేపజె | చెప్పనలిరేగియుంక్యతులు శేయుచుడాయుచుమీదమూగినక | వెలుచికపుంగిలిండుధరణీసుతనకుర
ననుచిం మోమువంజిటునగవంతురింపరఘుశేఖరుండెట్టపలాప్తిరంజిలుక || ఉ || నాయకతావకీనశుభనామమునెచ్చెలిపట్ట
గంటివే | కోయిలపల్లకున్నదనికోమలిపల్లినజావదానగా | దీయెడయెటుంగువినుయీగతిబలగలేనిజ్జన | కోగియి
లచూకవత్తిగయికోన్నదనెకగఘురాముడొప్పుక || చ || భ్రమరసమూహమల్లపుడుపైకొనినకృపాదయేశయేయుపా |
యముననుచాటదోలితిరట్లచుధరాసుతపల్లరాముడో | రమణియుపాయమేమిటికెరంగుగనినునుముకురచంపక | భ్రమ
మదలింపగానవియపాతెనటంచనిపల్లివెండియుక || చ || పరిచంపకప్రసవపజ్జులబుట్టినవట్టవాననల్ | గరళములయిప
యింబారయగానిలివచ్చునుదాళినీపరం | పరలుభవత్పదాబ్జములపైనొలసెందమునొంచుచంపకో | తగరములనీజిగింగెలిచి
కావగదేమొనిమొకుకయివడిక || గీ || తేటులానుపువ్వుతేనువాగునుబక్వ | ఫలరసప్రవంతిపైకగీతి | దొరయుశశిలాంబుదు
నియుద్రివేణిగా | మగువయిచటచుండుమాధవుండు || గీ || ఇట్టలపుపువ్వుగత్తులనట్టనడుమం | గలికిదుళకించెచాడిమీఫలయు
గంబు | కంటెకంటురవికెనికటలియబ్బు | నీబటువుగబ్బిగుబ్బులనీటుబూని || గీ || తరుణికడువంతనీముఖదర్పణము
న | బ్రతినలిం చేచుకుకదష్టపక్వనింబఫలమనుచుభతకభావగర్భముగబలం | ముదితముసిముసినగవుతోమొగమువాంచె || చ ||
పొనపొనపొన్నమిన్నుపయిబోటిగొమ్మిక్రప్రాకిమాటికి | నున్నుసరితేనెజిందుచుమనోహరభృంగరవంబెసంగగా | లినొలు
యుమకరత్నినుచతెంజెలునొంచెడినన్నల్లడల్ | గనుచునతొంగినవ్వునమొగంబదిమెంబుతీపేరురంబునక || మ || ఎడపైప్రా
లినబాలమైనదిమిసోసేకంగముప్పొంగగా | సుదతిచికిరితివెండుబోయెదపటంచుంగంచుకంబున్వజల్ | పదొడంగిక్కుడంబు
నంజిలుకపల్లంగలిగిపల్లంగుట | లొగదవంబోవగడంగుసీతవగెరామోర్వీశ్వరుండయ్యెడక || ఉ || కోమలలంపనోహ
రులగూర్చుమనోజునితేజుయ్యురా | రామశుకంబువిఘ్నమడరంబులికెంగలకంతదీసినిం | కేమణిముద్రజూపిభ్రమయించె
దనుచుస్వరత్నముద్రశ్రీ | రాముడుచూసనింబమనివ్రాలెశుకంబవనిజమెచ్చక || ఉ || శ్రీరఘువీరశేఖరుడుచిత్తమరంజిత
బలుగచిలగముం | జేరహియింపసీతగనిచెల్వగొనీయధరంబునింబికా | శ్రీరసమొలగరాచిలుకచేరెడునంచునోళ్లునవున్వి
లక | వారకమాటుచేసెదపురంపనసేతురెయోశ్రయించినక || మ || హరిసిలాలకచిలగనీపలుకుతోడయియుండగామధుచ
కెరయైవందయసేసిపంపగడనీకెంగెలిగించినీ | సరసాలాపసుధారసంబయినగాంతుగ్రోలగానియ్యవే | తదితీపేల
నటంచురాఘవుడుసీతన్నంచెరాగాంబుధిక || ఉ || తనతేజకగ్రహించినారమకందర్పప్రభుండలగతో | మనపైసేసినచూ
పుచాలనగగొంమాయల్లక్రొంమావిచా | యనెరానెన్నిరిమోదుగల్పవనచాలాందోళనక్రీడలం | గనుగొంటేయనితత్సమీ
పచువకుండాకుఘ్నడేగెప్రహిక || ఏగితత్ప్రదేశంబున || చ || కరమునమెట్టిదమివిరిగైకొనిరాఘవుడందుకోపెనుం | దరయ
నియాపజూపివనితామణియంచుకనికిరాపాణీం | కరుహముసాచినంబూడపుగామటియొకగరమెత్తుబాహుమూ | లరుచు
లుజూటుపయ్యెదచెటంగుగుచంబుబుబూచువేసుకక || సీ || సిగిడినికినజాటునీనిగన్గానునానవెలిదికందనితీగవిరులజూపు | వ
గువయెద్ది ననూగుపుబుచూచుకితమిదబోదరికిబన్నితేటిదారిజూపు | నగ్గిపక్తికలికొగియిచ్చుననుకోరిక బాలతికివరి
పువ్వుబాదలబూపు | బడలిపయినొటుగునన్నాల్లిరాళికిగప్పరపుదిప్పనొప్పనట్టుచూపు | నధరబింబంబుపైగాంతునడరు
కలికి | చిరుకనదలింపజకెరచింకుపలుకు | వినుప్రియంబుననెలమావిడనుబూపు | సీతకవ్వేళరఘువీరశేఖరుండ || మ ||
ఎలసీగప్పుచుకాంతుజేలగులతొంగితిగకున్నేకిం | దెలియకరాదువిభేదమంచొజ్జింతిబొకవేరాకపో | కలనీకంచకువేటులే
దుచిరుకంక్రనుంచకేచిలగప | లుగలోనిపల్లెలోగాంచలేమనుచుబలగక రాముడాయయెడక || ఉ || అంటివేమెపు

వృతతియకాలకూనినటైననుంటును. న్నుటకుముందుచాకననియ్యిటకేగినసీలంబుచున్. వెంటఁ పూపొదకద్దరిగి. వేసరిచె
మ్మటవొప్పదోగినం. బంబనలంతియిల్లుడుకృపాధికొగిటగ్రుచ్చెనంతటన్ || గీ || అలరువుప్పొడదులముకచ్చిళ్లలనైయి |
జేందకనుడాసినటయాడుసీతజూచి. యధిపుడొనెరజోవతివయితివనుచు | బలికేవిభ్రాంతిగనునంతబరిహసించె || వ ||
ఇవిధంబున వివిధసనోదంబులం దగిలివిహరించుచువిపుల పరిమళమిళితప్రసూనవల్లరులహరించుచుంగలవవిరి తేనియలు
గ్రోలుచురసానుభవోల్లాసంబున సోలుచుజిరమచీకటులగ్రంము పువ్వుక టిరంబులలో దూరుచుగొజ్జంగిపువ్వుగొజ్జలం శే
రుచుడోలికాకెళికలుజోకుర-చుం గేళికాశయలంబులెకుర-చు నెలమానిత్రేవలసిడలనిల్చుచుగలెర-రాచిలర-లంబెలుచుచు గిస
లయకునుమలలితెరు శౌఖియాపుడు భ్రమిరసముదయంబులంజోపుచు మత్తమయూరంబులనదలిచుచు మరాళదంపతుల
బెదరించుచు బన్నిటయేటి కనరకులమెలంగుచు గొన్నెలరాలతెన్నెల్లపై నెలంగుచు బ్రణయకలహంబుల పూనుచు దరుల
శాదులకుబరిణయంబులూచుచుచు విచ్చలవిడిచరించుచు సీతారాములారామకేళిం దేలిరయ్యవసరంబున || క || తిలకిం
చుచున్నపతిమా! పులకింపుగ మెలగుజనకపుత్రిక సంతో! నలరించుచునాయమతో | నెలిగుంపునుమానవయముసేయుచువే

—(* సీతా దేవిచెలిక పైలతో గూడినుకుమాచయంబుబానర్చుట. *)—

డూన్ || రగడ || అతవ ముశరములకునల్లిభటావళికాపు. ప్రతిలేసిననసస్యపాళికావనికాపు | పాకముడివీడజేపొగడకే
టిసికర- | బాకమూక్తులయొద్దిపొదచీకటినికర- | గలగొట్టుచుట్టుబొడగట్టింజేచెలులకర- | నెలకట్టుగెంపయ్యెనీపాదము
లలకర-తేళుకుబంగువిరులుదాచినావలెమూల | నగు కేలబ-లరుద్రాక్షితరువులమూల | నలివేణచేంగటనెయలరికాచె
నునిండుయలముల్లిచుగనియ్యివేకానికానిండు | ననలబదులంబుననవ్యులతలనుమలచె | బసిబూసిదేమంబులతినదిప్రియముం
చె | గలికేకనులేసవాకలమిందునియ్యలలు | తెలిగంటమనకిచటగిగ లేయయ్యెలలు | తరుణయ మల్లికకుదగునునమాకా
రంబు | వరలుమంకెనవిరువెననికలంకారంబు | కొంపయికర-దనుగులకర-నిము సేలా లతలు | నెలమివినుకలకంఠనేర్పవాచా
లతలు | మారేసుబండ్రికైమగుపకచుగోరేర | చేరరాగడయ్యెచెంతనదిగోరేల | యంతిడికితోనాన సెసిదిగొహింతాశం
బు! వితపిగవాదీవికేలకాంతాశంబు | మదవతులతోపగొ నమంకవాచూలంబు | నువకకంజవెప్పధ స్థూల బతులంబు |
మగువపలుగెత్తక వెనురువంపుతాపులకు | ముగుదబొదమగోక ములుపలయుతాపులకు | కెట్టకేయ గవిరుల మెట్టకవెలతకూ
న | పొలతిముదిదసాగబొనబొన్నసిడలకు | జలుకుపలుకులుతలు మదేరినవిసిడలకు | జెలియకంజగురుకే జుగుసరిగిల్లకుము |
తలపమరుచాకుగేదగికిరాగిల్లకుము | చెలిదీసికిదయ సేయ కేలబసంబు | నెలతికుగుపెరువేణినిగన్నదవనంబు | పూచిమోదు
గలిలబోటిద గెవారిజము | సీవరగములనాయనగ డెస్థలవారిజము | నారబొట్టిబా తెనదెయ వతంసకువలంబు | పరికర చెదజడ
మెపలుమాటుకువలంబు | వలదయూడలజడలవరలేజటిబాలమూల | వలదు వెలగలకు గావనితియూ జాలములు | లేమబలువిరుల
బాదలెడిదేవ కాంచనమునీ మేరికాంతియొత్తిర మించెకాంచనము | మోవిమనుజేరితిమినుగువమాదివలంబు | కావలసెనేగొ
నుకానగమాదిపలంబు | కనకాంగికనుగొంటెకర్పూరకదలికలు | డెనుబొడగదలుచునుబిన్న పోకదమల డెడగుకెంజాయగ
నుపించెనుగదంబములు | నబలెసభినడలికేదహంసీకదంబములు | తనుమద్దదగెనారదముననిసభరములు | ఘనకంఠంకకంటక
ములుచానభరములు | వెల్లియైతొరగెగురువిందలమరందములు | చెల్లివిరుల సెగనిరచెలులుతెమరందములు | హేమాంగికికందునె
మేయాలకుచములు | భూమిజతుజెమరించెబొకబొలకునములు | దరచైనవిచడనుందరికడరాశములు | కరవీరములకేల్లగొ
నెదరాశములు | పువుబోడియేమిటికిబోయెదుతర-లికలకు | నవలాయలరేగెనితకానోలెర-లికలకు | బాటిరతలులాటసిపద
గదవేగణిరలకు | బోటిమికిర-లియలతపుచ్చెగ డెగణికలకు || క || అనినరసోక్తులగమలాననలననోడిమిబడలెనగునెమ్మెగముల్ |
సునుచెడుగులుజెమరింపగ | జనకజకణసీర్చిరట్టినమయమునందున్ || సీ || చిగురుల్పియుహరించెతిరింలేమీరక్రీలచెనయినబో
పించుడనుచు | దదితేనెల్లెగ్రోలిలిరింలేమివచోమధువయినగరుణించిమనుపుడనుచు | భలముల్పియగొల్లెకెట్టిలిరింలేమినిం
బోధములనయిన బలుపుడంచు | గంనుకొవ్విరుల్లెగయికొంటినింలేమితావుననాసంగిపొన్నడనును | వేడుకొనవచ్చుగతి
కవెతతేలేంట్లు | చిలుకగుంపులువలికరువలియుగరము | భారగొంగనుగంధాప్తికనుగరిప | బడలెయాడాదనిచిరిపడ
తులపుడు || చ || లలనలుచాహులంబుధములగ్భిగిచనులగప్పకోప్పలం | బలుకులబాటలకలలలబల్లపగుచ్చమిందకిరకో
కిలములసెప్పటట్లకలిగించవనేందిరమించెబూర్వభం | గులపనసీజయ క్తిమనుకొంమలచేసనిగేగిలదునే || చ || చెదరిన
ముంగురుల్దరుచుచెంచుటవోగినతళుకచెకుర-లు | న్వరనికప్పగోప్ప వసివాడన మనోకయంతజాటుప | యెదయాసే
యానులేగవునునిట్టదుతోక్రిలువద్ద స్వయంబుబెల్లూదవేడియూర్పులంగలతలోదరిగన్లొనిరామడిల్లనున్ || చ || అలగతి
మించునింబ ముఖియకర-టయంగముచంమరించెగు | బ్బలరవి కలమాన్పుకటిభారమకంగయధండగొంమునె | చెల్లులునుమే
మునొకర-సరిసేనెదమేపనియైనమాడిగం | బుగగనియింపుమన్నపతిమోమరవంచబోటియట్లనున్ || చ || ఘనగసగుంభనం
బులెనగకఘనవారికరాగముపుమీ | రనుపమితామృతస్ఫరణనాడిరందునవేడగ జెందెనైననురువ నౌఘపువ్వుహరణంబు

నబుట్టినత్రాంతిపాయెనెం । చినయదమేఘపుష్పములు సీతరఘూత్తమయంబుదెప్పినకా॥ గీ॥ స్వామినగుచుఁజెలువనరనులు
గాఁక్షింపెం । బలుకనీవేనేతుకపద్మరయన । గగనకుసుమమధ్యగామింపమేఘపు । ప్పంములరుగుననుచుఁ బలికొనుచు॥
క॥ పనితానహస్రములుగొలువ । ఎనితాంబెప్రేమరామవసుధాపతిజ । వ్వసితోనవ్వజిలొపలజనియెఁజలిగాడ్చు సెలగుచల్లని
త్రోవకా॥క॥ చనిముందరగ నెనిందర । ఘనముందిరములకమందలితమరందం । శనసుంగతైనభృండుల । స్వసభఁగులరంగ
సంగంజలజాకరముకా॥చ॥ కనుగొనిరాఘపుండువలిగాడ్చునరేగినతేటిగుంపు । నద్గునదమనద్గుంఠవిడిచితోయజమండలినం
చలార్వబుద్ధనతేలితొకకజాలు జిగివెన్నెలలంచుజలితువక్రపక్షిగ । నెగులుమాన్విభానడరుదెంచెనకదరిసెత్పేడుకకా॥
చ॥ జనకజంబూచియీసరసిశేవలకేశనిపద్మకోరక । సునిసినహామకంబుగళిసైకతచారునితంబునిల । చనయునుగాన
సినభయదాడ్చునత్రాంతిహరించెరాజహం । సనకరపక్షచామరజచందనశైశ్యమరుత్పరింపకా॥ సీ॥ కలికజకరవలసీవల
గుబ్బలకునుచ్చిపటలంచెబాటువపట్టెనేమొ । వెలచితుమ్మెదలసిఫెనలిసిడ్చిచి యరుదెంచెగురులెటుకాయసేమొ । చెలు
రామంచనిచున్నినెన్నడలకై మలసెజుట్టరికంబుదెలిసెనేమొ । చెలిజలేభములసిచికిలితోడల్ గూచికెఁ య్యెత్తిజలిమిగాఁచ
క్షించెనేమొ । పొలితినిబెళుకవారుచూపులకుమేని । తళుకులకునోడనునుబడసలవాళి । యిచ్చెదవజాతిపెద్దలంచెటిగియే
మొ । యువిదసిరులున్నబాంధవ్యముదవుటెంత॥ సీ॥ ఈయూమికలికమీదనివువిలోదింప నాప్రేడితంబుతైయడరుకున్నె॥

—(* సీతారాముల జలక్రీడాభివణికానము. *)—

యీకల్పలికమీదనివుపట్టగలింప విగళితమధువుతై నొగలకున్నె । యీయంచలికమీదనివుపట్టదలంప దొలగివైవములయాట
కున్నె॥ యీతేలులికమీదనివురాయడిసేయపవిధకుంజములకుజరుగకున్నె । యీరథాంగంబులికమీదనివుదలుమ । నగసిక
మలవసంబులసికుగన్నె॥ యీయసుకతిప్పలికమీదనివు । కొలనుసొచ్చినప్పుడె పెందడిపోకకున్నె॥ క॥ శకులములకుదుమికెడు
లకు । ముకులగుతరలననలినములపుప్పొడిజా । నకియిచ్చటనెఱసెందటా । కకమలిసీమీదజల్లుగందవడియనకా॥ చ॥ సకియక
లంకతోయకణసంగతపద్మపలాశ । మధ్యపాల్లకరుచులొప్పడింగొలకులచ్చినినుంగనచెల్లెహెచ్చగా । మరకతపాత్రలోవి
మలమాక్రిగముల్జతగూచికరత్నదీ । పకలననిచ్చువారతులభావమునంగనుగొంటెయిచ్చటకా॥ మ॥ చెలియబ్బంబుభవక
ముఖాకృతిరహించెంగానజందబ్బుడై । యలరెకసిముఖవైఖరింగుదలయంబైతతరళంకంబుని । తళుకుంగన్నులపోలికరే
పగలుచెంగకలేకవిన్నుదనల । బలయంగానపకీర్తిమొదెచు ధుప్యాప్తిగకగొంటిపే॥ మ॥ అనివణికంపగనంతజానకి
వచున్యతాత్మపుష్పంబులకా । మినుకుంబంగరుజిల్లుబాత పనులకేమేలైనవల్యల్పడ । ల్చినునుంజదురుకావిపావడలు
బాలంబూరికేతదంబులకా । ఘరరక్షోసుహపాభిమాటగునుచుకగానారముకజొచ్చినకా॥ సీ॥ పద్మయతాక్షులప్రప
దసంపదలచేగుఁముకల కొకవింతకొమరుగలిగె । బడతంబుతళుకుపెందడలచేజలదతి కరములకొలిపింతగతిసుగతిగె ।
దరుణీమణులమీలితచులచేడలు వైచితరగలకొకవింతయురవుగల్గె । గిసలయాధలపొకికళ్యచేవతుకలవతాకళికొకవింత
వన్నెగలిగె । గోమలయూరులనళులొదె గ్రొత్తసిరులు । సుఖులగుబ్బుల దులికించెజకరవకువ । నలవలముఖద్యుతలమిం
చెనంబుజములు । సుదతులుక్రమంబునగొలంకుచొచ్చునభుడ॥ సీ॥ కళ్యకంబొకయీదసేతుకపొనేరవో పొలితిలొలిటుమిం
చిచోకుమనుచు । సీతనేతుకనటంచునెఱుగమాయామిదనోల బెట్టిటునోయెదుండుమనుచు । మనయుద్ధిమన్దుగుమ్మగుమ్మ
యదిముంచెనొదెనోయెడినోపోసికమనుచు । వలదురాకుముమించియలనాటనధాటి యెలనాగమఱిచితివేమెరునుచు ।
జెంతజేరినసీతేమీసేయుదాన । వాయయాపట్టిపగ్గలేలమ్మయనుచు । సరసనల్లాపములకెళిసలిపిరంబు । జాకరంబునబూజకా
చంద్రాస్యలపుడు॥ సీ॥ మొగములగానరాసిగరికామినులిరగొలనెల్లజలద్రమండలములయ్యె । గుచములుగానరాగొమ్మలీ
దసరొదరంబల్లగమలకోగకములయ్యె । గ్రొమ్మపల్ గానరాగొదురేలిందిగదటాకలకెల్లగాధాదకారమయ్యె । బిటుమి
లుగానరాభినంహాననలీదదీఘికాంతరమెల్లదీపులయ్యె । బాహువుల్ గానరాబద్ధపాణదీద । సరసియెల్లవృణొత్తైకసస
శుచయ్యె । సంగములుగానరాగాంచనాంగులింద । సారసాకరమెల్లబంగారమయ్యె॥ గీ॥ కుచగిరులనీరిలారాయగొమ్మ
యొకతే । మునిగలేచిననెంమోముమురువుచేందె । శైలమధనంబుననుదొల్లిపాలవెల్లి । జననమొందినపరిపూణకవంద్రద
గడి॥ మ॥ జవరాలోకకలెవొల్లిదన్నుసరసిజాతంబులకనొంచిన । ట్టిపెఘాట్టిరలంబయోజముల దాటించంగనంకించి
యెఱు । బువులదోననిజస్తనంబులరుణొంబోజాతకోశంబులం । చువసంబాణులుచాపజూచి నగిరచ్చోనున్నికధ్యామణాలి॥
మ॥ సరసియోచినమ్మగు రాంద్రముగముల్ సత్యంబుగామించుతా । మరలంచుబలుపెత్తబోయెడువదోన్ముత్తద్విరేఖంబుతా ।
సరసిజాతులవాబుచూపులుసరోజాతాటవికానానెం । బరరోలంబకదంబకంబులనుచులయినె ట్టిపెఘాట్టిరలంబయోజముల
ణాముఖలూనుపంకుమదములాగ్గీరమందావిక । సురియుకగంధముసంగ్రహించియరిసందోహామణామణిమణిమణి
సామలగాసికోరిచేసరకిపద్మాభ్యుపద్మాక్షియి । స్థరనాక్కియధనంబులెంచరువిన్నూతద్రవ్యవాంఛాపరుల్॥ ఉ॥ అనన్దేభుత్త
లవిహారమొనర్చుచుదర్పమొందియిం । దీవరపత్రభంగములదీణతజేయగలూటయేలయిం । దీవరపత్రభంగములదీణత

నెకనెయించుడత్సర । శ్రీవిరున్వచించియలచేగొవారలపత్రభంగముల్ ॥ తత్సమయంబున॥ ఉ॥ వారివిహారముల్ గణియ
వారితజారివిహారవాంచలలో॥ గూరినసీతవేడుకశుకూలుడుగానడెటుగుబోలున । వ్వారిజగఁగితోమొగలువైఖరిగెళిస
హామైరయూ॥ కాగముతోధరావరశిఖానుణిగద్దియడగ్గనయ్యెడక॥సీ॥ ప్రతిలేనితనమోముపరిపూర్ణచంద్రచింబమయం
చుజక్రదంపతులంగ॥ గనమయినతనకొప్పుకాచంబియొయలచు రాజహంసకుటుంబరాజీదెగడ॥ గనరానితనకొనుకఁతీరవ
మునుజనక లేనుకఁద్రసమితిదేమల్ । డలకంచుతనతనుద్యోగంసంపాగయొయంచుబంచరీకచయంబుచంచలంప । జరణకాం
శులుసంజకెంజూయలనుచు॥ బృవనలక్ష్మీల్లడపాటుజంప॥ మేళికులరాజమాళికంగేలుపట్టికలితమిన్నకొలకులాపలికి
డ్గి॥ డగ్గిపయ్యగజగామిని॥ సగ్గరికనరసిలోసికధిపుడుబివియొక । కగ్గలికరయంగంనున॥ ఓగ్గరమెడకొగిలించిదగ
దగనగుచుక॥ ఉ॥ జానకిజూచియొకకలశంబుభరించినవారలెంతలో । వైననుజొచ్చియాదగ మృగాక్షయరోరుహకుం
భయగ్గుముక॥ బూనియొసటికికెవెటచిపోయెదవంచురఘూద్వహుండన॥ గానగియొకలతాంగిపతకాయమునకతలయై
పెరంగుచుక॥చ॥ మొగముబిడెంబునెన్నడుటిముంగురులుకొకళుకొందుచూసెలుక॥ బిగినదోయిచెంమగిలుచెకులలలేట
లుముడ్చుమాటలుక॥ వెగడునునప్పుడత్తరమువేడుకలుంగలసీతచెయ్యెలు॥ దగిలివిభుండులోమజీచెతత్సరసికపహారిం
పవచ్చుటల్॥ సీ॥ దీఘబాహుపుల్పికించుబరికించిజలదంతిహస్తముల్ జలయజ్ఞుచు । విభునికన్నలలెవ్వవిత్తచివీక్షించి
త్రేలిదమ్మరేకులతెలివిజూచు । జేలుపునమైచాయదిలకించుదిలకించినలోశ్శలంబులసీటుజూచు । బ్రాజేనుగళరఖభావించుభా
వించిశంఖసాభాగ్గంబుసాలెజూచు॥ నధిపుదరహాససంపదలరయనరసి॥ సరసిజరమరాళయంగగుచ్చయజూచు । సతని
యవయవములకుతోడోవాకాట॥ యనుతలంపునగొలనిహాసవనికన్య॥ సీ॥ తోడలబంటిరంముజడియొకయనియంతనత
తోతునడయాడనేచే॥ జేలుబిడులాడజూచితేయించుజేయిచ్చియల్లనెల్లననీదులాడనేర్చె॥ నలయంచబట్టితెంమనకొరిగరే
చినిబ్బరపుటితలసిటదిరుగనేర్చె॥ బాణిబూనిసంమిబ్బిదాగొనవైచిననిజానీకంటికొనగనేర్చె॥ దొలుతనెగనాగవనక
రతోయధార॥ ముంచుకరవారిధారలముంచెనేర్చె॥ శ్రీరఘుస్వామియంభోవిహారవేళ॥ ధరణికన్యకకన్యచందములునేర్చె॥
ఉ॥ అంచలనంచబోలికమటలావిసిందిరంబోలినాచుమ । బృంచులమించుబోలితెరలంచెరబోమణిశ్రుతిబోలియ॥ కారంచన
గాత్రిరాఘుపురికన్నలకింపొనరింపుచుకజలా॥ భ్యంగతకేళిదెత్తెనరసాళులుపకముఖమాశంపగక॥ గీ॥ దశరథాశ్మజ
కరవారిధారధారు । ణిగుమారికకుఱలపై నెఱసిచెకుట॥ లూఱునికణలీలమొగమానిమెటసెముఖను॥ ధాకరునిగొల్వవచ్చి
నతారలనగ॥ మ॥ అలిజేణిమణిసీతయాశ్శుకిరశోడాంభాకరణాసార । పక్కుటలుకొస్తుంభరసప్రవాహారుచినెంతోమించె
కాంతతహళా॥ హలిసెందలబలమాళిగించరఘువీరాంచతగావశ్రీలన॥ జ్వలముల్నేకొనెచాకశాసలలిలాస్వధికద్యుతిస్సగ్ధతల్॥
సీ॥ కొదమజకనగోటదుచ్చినపద్మకోశమురేఖనుగొంటెసఖియయనుచు । పద్మినిపై నెక్కిభ్రమరంబుమధురసంవాసు
చందముగంటెచానయనుచు । జలదంతియూపతకసరణిహస్తాగ్రంబు జొనిపినతమిగంటెసుదతియనుచు । నుత్పలిన్యద్భా
తోర్నిశోలికనంచనిదురించువగగంటెనెలతయనుచు । ధ్వనువెనగబలుగుచునుఖగధ్వనులవినుచు । సీతతోగూడిరఘువీరశేఖ
రుండు॥ బాలలుస్వపక్షమునసీతపక్షముననుజల్లుపోరాదగనుగొంచుసరసిదేలెక॥ తన్నతేగమగువలరఘురా॥మునితెగకా
మినులముంచిమించిననగున॥ జ్వనకజనగవులదీఘకయనిమిషదీర్ఘకవిలాసమయ్యెడగాంచెక॥ ఉ॥ తనకుందవ్వగుపద్మినిస్వలసి
సీతాదేవిప్రాధికంచిన॥ స్థువువంశాగ్రణియ్యకాంతనుస్పృశింపన్నాకనర్హంబునై॥ కొనుమీవేనినుదెత్తువాడకనుచుకతోణి
జవాహంతరంబు । నబూనెంగమలావధూటనెదపైమున్నుంచుకొన్నట్టులక॥ ఉ॥ కామినికేలుదమ్మకనకద్రుపదబ్జయుగం
బుమోముకెం । దామరనేత్రపద్మములుదగ్రగుచాంబుజకోరకంబులక॥ రామన్యపాశేఖరునురంబునంచెబయోజమాళి
కా॥ శ్రీమహిమంగచద్యుతులుచెత్వనగెన్నఘపాళిపోలిక॥ఉ॥ ఓలలువెట్టిగల్చినపయోరుహగంధిబూనకుండినం । బోలద
టంచునీతిగలఘాపతిగావునగానెఱానినా । డేలలితాంగియారఘుకులేశ్వరుండచునుసీతనెచ్చెలు॥ వ్రేలియొనర్పరాముడుస
ఖియుశుడైవిహరించెనప్పుచుక॥చ॥ కమలమరందనింబువుదకంబునజిందియమందచంద్రికా॥ క్రమమునమించెనేమియిదికాం
తుడయందుధరాజవేడినక॥ రమణిసరోజలక్ష్మీమగరాతెలికంమలుగొంగవే॥ గమకొనుమంచురాముడన్నగొనబోవ
గగ్గెట్టుగాగొగ్గచెలియలలోనసన్నగడుజేసెదవేరమరామయంచుడెం । గలువఁ ధూటిభతకయెదగ్రంవగవైచిన
చోటులంకువృత్తినికట్టుపూవులనవారణములిందిరాముడందునం । దలకినయట్లుచేరెవసుధాసుతమాటునకకగఖ
లోనగలిగె॥ఉ॥ గణించికాదొరలు దండనసేయుదురొద్దివారివా । తప్పునకన్తిమందికలదాననటంచునమారుతూపు
లంసుభిలితపునెం॥ గూడిభలామృదమోముద్రిప్పినం । దప్పునసహింపుడచుపతనపుచు గొగిలియిచ్చెభతకక॥ఉ॥
నలసివనిం॥త్రైవిధులకేళిదేలియు । స్నేహకవెల్లిదేలెరఘువీరుడమారుడుకకవేయగక॥ అప్పుడు॥ సీ॥ అమృత
యధార్థముగనెఱుఁగుభరియించెననిమిషాలోకాప్తినధివనించి । వ్యగ్రభిధానంబువలెనె కెకరగబూనెగరియా

నలివిలాసగతులడంచె । ధీరాహ్వయముసార్థ మైరహించవహించె జెనులమందస్మిత శ్రీలదొరసి । వనసమాఖ్యప్రశస్త
స్తవాచకంబుగదాల్చెగొమ్మల చిలకపలుకలజలంగి । కమలభావంబునుకరంబుగధరించె । లికుచకుచలకచాళకరు
చిగొని । శరమనెడి పేరునజమందమెఱసిమెఱసె । శఖుతనువులనొలసితత్సరసిజలము॥ చ ॥ అడదెడివేడకనొండొరుల
నంటినయప్పుడుకొగలించిన । పుడుజనియించుసాత్త్వికముపొల్పుతనూచులకాంకురంబులం । గడలమేలంగెబోటులకుగా
నగనియ్యకనోలాడియె । కురడతమిథూమికన్యమురఘప్రభుమందనినొందిరియ్యెడ॥ చ ॥ అనివబచావులకొరవికు
లాగ్రణిమైకిగినల్లకల్వయం । గువలయనేతనన్వలురఘుప్రభుమావులుదెల్లగల్వలెకురవయనిండెడినుగగోసినపుళ్ళల
కంబెర్రెట్టిగానవురదసూవరుల్సరసికర్పణసేసరనందొలంగుచు॥ చ॥ సఖులుపయోదముంగడచుచంచలలోయనవెల్వడంగ
మద్వికచపయోజహల్లలతతింగొనికేళియొనర్చినీళ్ళలో । మకరులజేర్చిపోయెదరుమానినలంచునరోవరేంద్రరా । మకరము
ఖిలూపవెనమ్రోసనహిమ్మగస్వనంబు॥ ఇవిధంబున॥ క॥ చెలువలుమురుగువెన్నెడి । చలువలుచెలువలరగట్టినకలాభ
రణం । బులువరుసనొకిగిరులికిబలువుగగ్రొమ్ముమలుపునిదాగొంచునెడ॥ సీ॥ స్తలగులుచ్చంబులన్నసికాకృతహస్తక
ప్రపలవములుగప్పికొనగ । వమజాంబుదలలపహియించుకచపాలితటతరుస్థితకేకటలిచిలువ । రాగలెటులరాగడాగ
నానుసాగ్రహొగంబుననతాస్యచక్రముదుగ । దడిసినజెలుగుతోదళుకుతలకసుమేనిమించులకొరలనెల్లముంచుకొనగ । గా
నుగడగవడకప్రేకపుపిరుందు । భారముననెన్నడమతోట్రుపడందటాక । మపసికన్యకవేలుయధిపుగూడి । దరినెచ్చిన
సఖియలదఱునుజేరి॥ క॥ కొందఱురఘుకులభర్తకు! గొందఱుమిధినాధుకూకునకత్యా । నందకరంబుగైసే । యంగిరి
ర్వుగుజతుర్విధాలంకృతులక॥ అప్పుడు॥ తొలకరిమించుకందొగలతోగలతోయజతారహరికాం । తలదగునవ్వక్రొన్న
చలతోనలతోరపుగుబ్బచన్నులం । దొలగెడికొనుచంచలతతోలతతోదగుమేనితావికిం । దులయగుకొప్పుగేదగులతోగులతో
యవవేణిమించిన॥ సీ ॥ ఒప్పులాలెడిదళుకొప్పులోదులకించుకమ్మగేదగిలేనులెఱ్ఱెగులెర । వలిపమైతాణిపావడమి
దదగునిదుజిగిబురుసాచీరసాగనుమితై । పొనగుచంద్రపుబిళ్ళబొట్టుపైగనుపట్టతళుకుతస్తురేఖసొలపుదెలిపె । రవికబూ
న్చినలలీల సవరొందు తెలిగందములం దినచందంబునందమయ్యె । రత్నతాటంకములు బవిరలునుచావి । లీలముత్యం
సరములుకీలుకలుకడెము । లాదియగుసొమ్ములంగంబులనియలరె । ననివిభుడసీతసింగారమభినుతించె॥ సీ॥ మొకమున
వ్రాబుజానకి వాలుచూపులు కస్తూరినామంబుం గడలుకొనగ । బయికోన్నసీతనెమ్మేయిదాలు కట్టిధ్ధకన కాంచు
కస్రీరంగొగలింపం । దులకించుకులకాంత తళుకుచెకురలకాంతులరము గందపుపూతనెరసికొనగ । గెలనమించుధ
రాజకెంపురాబాగకల జిగిచెవిజవాదిచెల్లికలరం । గదసినిలుచున్న సౌమిత్రివదినెగారి । జిలుగునవ్వలు మగరాలచి
రెలితాలి । ననగిపెనగద్రిలోకమోహనవిలాస । ధాముడైమించెసీతాబరాముడవుడ॥ చ ॥ ఒరవువహించిజానకియు
నున్నచెలువ్గణికాశిరోమణుల్ । పరిసరభూమిగొల్వనరపాలకుడాసరసీతటంబునక॥ గిరికొనుగజ్జుమామిడులక్రేవజ
గాకురుచందతీగచ । పురములనీడజంద్రమణిబద్ధచితదివసించియున్నెడ॥ గీ ॥ అంబకొసల్యపనుపమహానసంబు । జ
నుబుమానసమరింపంజూబుభక్త్య । భోజ్యహాస్యారికములకవాజ్యదధులు । మెచ్చదగమాంసకాకమల్దెచ్చుటయు
ను॥ సీ ॥ వగవగకూచలువరుగులప్పుడములునొబుపుపప్పునుమించుటోగీరములు । సహ్యోఘృతంశులంజకెరలుకెరల్
పచ్చమ్మకిచ్చళ్ళపాచుసములుం । గలవంటకములిడెనలువడలప్పుమ్మతిరసంములతేనియలఫలములు । గాలెలుబూరులు
చారుమోరులంక్రమమాంసముల్ఘమ్ముమనుచు । వలచుపానీయములుచేలుల్వరుసబసిడి । పాత్రలధరించిడ్డింపు
దాత్రులన సహచరులబతిమకొనజానకి॥ తాంగితోకూడిరఘువీరుడారగించె॥ క ॥ మధురసగుంభనములగ
లమధురవదానములచవులమఱిరసనతక॥ మధురమసారెకుబాగడగనతిపతిసుఖలీలనలనెననమువెక॥ క॥ పొలోం
గూడియపుతము । గ్రోలెడిసురరాబోలియోణీసుతతో । గ్రోలెసుధారసధారల । బోలినమాధ్వీకరసముభూవిభుడెల
మి॥ మ॥ అవసికన్యకగూడియట్లుచతురాహారంబులందృప్తుడౌ । యవణీశగ్రణికామసికరణివ్యాసంగభృంగారుకాం
బువుకథాతకరాననారుణ పవాజ్ఞుండైనహోధూమిపు । త్రివసంబావడయిచ్చిపైటం దడియొత్తెన్నతకపాదజ్జముల్ ॥

—(* సీ తారములుద్యానంబునందలిమేడపెగొలువుండుట. *)—

ఉ॥ అట్టియెడన్నపాపడుననాతరకేలినగాగ్రసీమంజూ । పట్టెడుకెంపుటుప్పరిగెబాలిగనుగొనిచందుచట్టులం । గట్టన
మెట్టునింజుదంజరుచిచ్చిడికెంపుగుంపులం । గట్టిగమెట్టువైవెలయగామినికెల్లానెయికియకరడ॥ సీ॥ నిలువుటద్దముల
తోదశవళల్యెలిగ్రంముముంమూం రామొత్తములనెసంగు । బలుగోడల బొసంగుమలిపచ్చపగడంపుపాటుదూలంబుల
రమాను । వుబిండిరాకంబములదాలుగరిమంబునుమెటుంగులరంగులునుచుసిండ్ల । ప్రతిమలరూపమేర్పడదోచునశిశో
తగ్రపేటశాంగయగముదరికింబచ్చికబెడంగులిసుమేటిపచ్చరాల । చిలితిన్నెముంగిళ్ళజెలగుచలువ । చప్పరమక్రేవ
జలయత్రజలకణంబు । లాలయమింతబుదిలకించియుత్సహించె॥ చ ॥ విరితోగవలదవాతెగలవేడగయానడియొకజంబు

మారువిరిగోలలనేలెడువాలుచూపులకై । రామునిజూడగాబరిసరంబున నున్నతాంగియయ్యయో । మేవేవధూటిసీవు
న నెరించుకయెంచకవాడిమాపులం । గోమతజేషుడయినరఘుకుంజరుజూతుర పేయనకరహితః॥ గీ॥ రాజసముమీజను
దెంచి రాజుజూచి । సాత్వికముసిన్పుష్పానినచందమేమి । తామసముసేయకిదిదెల్పుథావ యనుచు । బ్రౌఢసఖయోతాదనచెలి
బరిహసించె॥ ఉ॥ జాతినబువ్వుదండజడజకరగజుట్టుకకొంతపాణిపం । కేరుహసీమబూనుకొనిశ్రీరఘురామునిజూచెము
త్రైపుక । సోరణగండ్లనోతునినుజూచిననన్నుమరుండునొంచెద । తూర్పురసుమాలబింబులిగోయనిచూడగచెచ్చెనో
యనక॥ చ॥ ఒకరమణీశోమణికుచోపరిసీమవెలుంగుకెంపురా । చికిలిమెలుంగుతొళిచిఘు శేఖరురూపముగానుపించును
త్సుకమతిపాఠెగుబ్బచనువోయినిజేర్చుచునుండేయొద్దిచా । లికలనుచెకరలకబ్రతిఫలించినరామునిజూచెజంకెనక॥ చ॥ చెలు
వయొకతుకబోటితన సిద్ధిపుగుబ్బలపత్రభంగముల్ । వలనుగవ్రాయుకుండియిదెవచ్చెరఘూద్వహుడన్నభ్రాంతిపై । బలు
మఱురామనామములెబంతులుగాలిఖియించనగ్గతక । వెలువడెదేరునీచియనిపినిభరితకుచెచ్చెనోయనక॥ గీ॥ అతివయొ
కరతెయుత్తుంగహర్ష్యమెకిర । రామదండ్రునిశృంగారరససుధావ్ర । జాహవీతొడరంపరవలనంగ్రలి । తొప్పులార్పక
యెచ్చరయొప్పుదాల్చె॥ ఉ॥ అంబరులీలజూడనొకకడంగనితానునువచ్చితాజసం । క్రందనునందమంతయునెగాదిగంగక
నిదొకియట్టియా । నందమొయిందతోందెదఱునావలెనేయనియానుచెందెభూ । నందనికెట్టులండునకనాధునినందఱు
జూచిచాకిరనక॥ ఇవిధంబున ॥ సీ ॥ రాకాసుధాకరశ్రీగిరిమదుమోము కళలెట్టివడసారెగాంచికాలచి । యాజాను
లంగిచాహాగళంబుబుప్రేమ నిగిడితిగలుసాగటాగఱిపోగడి । కణాకంతడిఘుకదకరజాతయుగలౌల్యమిచ్చనిచ్చల హె
చ్చమెచ్చిమెచ్చి । బలుతల్పునగునురస్థలముపయివెటివి యాతమినిల్పియేమేమొలచితలచి । మెలుగునీలంపుచామనమేని
చాయుఁ । గనివిమోహతమంబులోమునిగిమునిగి । కొమలులాజాతుతోత్పల్లకుసుమరాజి । సేనలాలకంగయొగసాల
చేరివిభుడు॥ క॥ వేదండముడిగిభరతుడు । కయిదండయొసంగబాదకమలంబులకుం । బాదుకలదొడిగెత్తుణు । డా
దటజలజాతులిచ్చిరారతులుదగక॥ శా ॥ శత్రుఘ్నుండతిభక్తిబాద్యమొసగకసౌమిత్రిపార్శ్వంబునక । ఛత్రగ్రాహ
కుడైవసింపజగతజామాతసంభ్రతుడయి । మిత్రామాత్యసుహృద్భటాదికులనెంమిస్వీకృకుంబుచ్చిభూ । పుత్రీరత్నవిచిత్ర
సౌధమునకుంబోయిస్సహస్థంబుగక॥ గీ॥ పోయియటవంతయానొకభూరిచంద్ర । కాంతగృహమునసోదర్యగణమున
మకసఖులుగొలువంగనొకజాముసరసగోష్ఠి । నెలమివసియించిమఱివారిండ్లకనిచి॥వ॥ అయ్యదాత్రగణోత్తరుండుజాన
కీమత్తహంసగమ నారిరంసావరాయతచిత్తంబున దతాలోచితకృత్యంబులు నిర్వతకచికిలికెచితవతసమచితక రాబ్బ
రాజుల్లామజ్జకవ్యజనోజ్ఞాశశీతలవాతలహరీనివారితఘ్నరారినైయనాంతగస్తూరికాసారకర్పూరశకలసమఃకయోదయ
భానుర ప్రముఖప్రశస్తంస్తుపులగ్రంముకొనిఘంమను తమ్మలంపుకంమతావులకనుంగులకు నంగరాగవాసనలడాసినకైశి
కప్రసవమాలికాపరిమళంబులను నింమకొనుగండు తేటులదీటులనీటుగను మేటిసీలంపురాలనిగన్నిగలనెడు చికిలిలోడలకైవ
లవేలుజాళువాపంజరంబుల చిలుకలవలకులకుమాటుపలుకు గోరువడకలవంకల జెలదేగికవకవలగొలుగుచు గెరలుఒక
దాగులయారజంపుటేలుంగుల నెఱుంగనికమఱుంగుచేయు మెఱుంగుకెంపురాసౌరణగంటి చిటుతతెమ్మెరసోకునందనంత
మొరయు విపంచికలతావప్రపంచంబునక బ్రాణంబులదచ్చెనోయనమెచ్చు సుప్పాణిముద్రియంపు గచ్చుటోడరులగచ్చ
కొని మచ్చకంటుబుకితెరిగిఒంతంబులు గదలించిరందనకువిచోపులు ఏచుకుందనలపుకీలుబొమ్మల యెంమెలకింనుగుచుఁబూ
డబూడ వేమకయగుచు నెగడుపైకిమేడయెకియకరడ॥ సీ ॥ రకిజొకికెలిసీరమణిగుబ్బలమీదవ్రాలినవలిరాచవా సోగ
ను కినిసికీల్లడలనుగొట్టినరోహిణికిమ్రొకిమమతజూపెడిచందమామవలపు పౌరుషంబుమించిపొలోమనెదనుచియలను
డువేల్చిరాయనినిలాస । మధరంబుగ్రోలమ్మసరంభచిలుకంబుబట్టి వేడధనేలగ్రుహ్మహాయలు । కలయవ్రాసినతెగుట
గోడలమెఱుంగు । మేఁముశ్యంపుతలుపులుబూలచెంగు । వాతెగలధూషధూమంబువదిరిపులల । గిండ్లుమొదలుగలకేళిగ్న
హమునందు॥సీ॥ కడవెన్నెబొమ్మచెకరటపుచొకరపుకోళ్లుపగడంపునికరంభపృథ్వియలను । సరిలేనిమలచినజ్వరవేతకట్టయు
బకపెరరామంచగరులపరుపు । నరివిరివిరవాగివీరులబూన్చినపాన్నపైబటచినవలిపంపువలవ । గొమరొండునేకరంగుమ
రుంగుతలగడల్పలితంపుబురుకాల్పట్టుబటువు । లమగమగరాలపనిచప్పరముమెరుంగు । చాయబుగుసాతెఱయొరహించం
గమించు । పట్టెమంచంబుపైరామభద్రుడున్నయవసరంబునజనకకన్యాలలామ॥ చ॥ తిలకపురంగుశోనలికదీపులునెన్నడు
టన్నటింసగాగలవపు తావనల్లడలఘంచునగన్పరిగంచుచెల్వకు । చెల్లలపరంజిషెట్టియలు జీరగనందెలుమోయసోయగం
బాలుకగవచ్చెనత్తటి గఘూత్తమచిత్తముతత్తరింపగక॥ క॥ వచ్చికపురంపుచాగా । నిల్పిపిదపమడుపులాసగియింపగు
సేవల్ । మచ్చికదొనర్పజెలుం । డచ్చెలువంగలసిమెలసియానందించె॥మఱియును॥ సీ॥ బంధచాతుర్యసంబంధమప్పుణము
గామ్యూతకళిప్రాధిదొరసిదొరసి । కలరవాచలకక్కికనుటకుఫలముగాగడతేరివేడరలగలసికలసి । యలరుపుకొటవిడియం
బులుంకువలుగానధరామృతరసంబులానియూని । పరిరంభమంబునిస్ఫురణలేకములుగ సొలపుతోగలశంఠిచాకిర । చాకిరసొ

గనుమాటలనొకటాచి ముఖంబున లయంగ జరుగుట మచ్చు మచ్చు. పులక లెనగంగ మణితమింజనవనెనె! గతి
యమతము జెలంగిరినై. గతులు. చ|| పరిపులరాజే పేటబయలు గలయెట్టి మాహాభారమో! తెలియదునచ్చులందునెడి
రని ముచ్చటగానగుటకు కలెడికొగిలెడి తిలలన్నుచున్నది తీతుములుం. గలకలుగానికూటములుగిల్లి మించిరిమించిరి
య్యుంక|| నీ|| మరుససమోగానగుంకొకటా మలంబు రులనొంజారులపలుకపలుకలెల్ల. సంచుకల్లులయ్యెయోగించువా
లూపులుసొలసె మించుబుజుచు ముపులెల్ల. నదనుక కొరహస్యంబులయికలలుపొలసెయెడ రులంకెచోటులెల్ల. రతిమ
నోహుమనో ముఖేలవనులంబుగొనుట మెకోసతలంచుతలంపులెల్ల. వారిచోకుటలకలవారివగలు. వారిపన్నెలు
చిన్నెలుకొనుటలు. వారిహామపులుమునుపులు వారికళలువారివల. పులునొలపులంపశషపొగడమణియును|| నీ|| నెలసెనెనుదు
టిమునుకుటలవకరగకుచ్చి ప్రియముతోగీలొకప్పు బట్టు నేర్పు. పన్నెటసమోముక్తాశనమొనగ్గితిరుగాదలకంబుది
న్దుసొగసు. చిత్రచే ముటబుగ్రంమ మెఱుంగులేచెకులవలనుగామకరికత్రామయవశాయలు. సరచికులదీర్చబవ్వాజి
కస్తూరిక్కుగుచ్చుల బూయకొడగనము. హెచ్చిమగటిమి జూపునొచ్చెనేమి. యెత్తునునెయించునలఘిగేలుం
చునెనరు. వెలదికొన్నుపుకిరిచివేడెమచ్చు. బాల్మజవరాలిగరగించిభతకయలరే|| నీ|| గళరవంబులునేర్చికళరవంబులప
లగనిగ్గుతో నెబమోముజేచ్చుకలాయలు. సరణలాటముఖాంబుజమునగన్దెనినవ్వచునుమించుటద్దంబుబూపుసొగసు. కొన
రుమాటలచుబైకొన్నచిన్నె గణంపగనుకతోనుదరిజంకించువగలు. దోడనుంచి యలఘిలొత్తుచు జన్నదోయిగన్నులశే
ర్చుకొనిబాల్మనలనుమనుత. తమకమునమించియేమేమితిస్వలాచ. రించితినియన్నియునుక్షమియించుడనుచు. వినయమున
జుద్రముఖిముకిరిచేమభక్తివృత్తిచిత్తంబుజరగించెనుమషమునను || చ || చతురతపంతబంధములసారెకుగలన్ననసేయు
చుంబరా. రతులబెసగుచుకొరకులరామడిసోలినభచ్చిదారద. తతములగ్రంమఘృలపుగాంచుచుగంతుడు పూససూ
త్రపుం. బ్రతిమలనొలికందనరాత్రులంబయితోచెవారికిక|| క || ఈలీలకలఘామిజ. నేలుచుబగల్గెల్లఘామినేలుచుధగ్గు
శ్రీలోబుండైయేకస్త్రిలోబుండనగబతి ప్రసిద్ధివహించెక|| మణియును|| నీ|| ఘనలతానువధాళిగదియు. తేటులకళిదనరుకే
ళాకూవిడగులయందు. శారికాపికగీరసల్లాపములుమీఱవలనొప్పుశృంగారవనములందు. ధైర్యగంటిచెలిమందినెఱచితరుల
జెందిగహిజెందుమణిమందిరములయందు. దపనీయరుచిబాలతపనాంశుపుల నేలజాలిలొక్కెలగమితియందు. నందమగు
చందురాతినైలందుజంద్రశాలందునుమాగుటుయ్యలందు. మసాననయహితయగమహిమహితగూడి. యహరహం
బునువిహంగించెనుహిగకుండు|| క || శ్వశ్రూజనగులఘాసురశుశ్రూషాస్నిగ్ధగతులశుద్ధప్రతబద్ధశ్రద్ధలబగజనన్ద్రశ్రేతశక్ష
ణంసీతదగెబతియలరే|| నీ|| స్నానసంధ్యాహోమదానాదిక్యంబులహాకాలములందెయూచగించి. యంబరాభరణమా
ల్యాదులేపనములసమయోచితస్ఫూర్తికసంగ్రహించి. భోజనపానశాంబూలాదికములునేహినుగుణంబుగానపధరించి. వృ
సనంబులందుగేవలనక్తిజందకవియునుదగురితిననుసరించి. జాతకేష్టాగ్రహేంబిగితితులెఱిగి. నీతనేలుచుబజరక్షించుచును
సహివాదగులబ్రోచుచునుదల్లులుత్సహింప. వసుధబాలించెరఘువంశంబుండు|| క || పదివేలకోట్లయేడులు. వదలకధరరా
ముడేలవలెననిప్రజలెల్లదలంపసీతగూడుక. పదివేలేడులుసుఖించెబహుసౌఖ్యములక|| చ || జనపతియట్లుసీతయెలజవ్వవం

—(* సీతాదేవి గభాంబుదాల్చుట. *)—

తయగొల్లలాడుచుక. దినములుగొన్నిదాటగరతిప్రియుడస్త్రముతూటమాటగా. ననితరగభాచిహ్నులచలాత్మజదావి
చెగాజమాళితో. ననిశముంగూడితొగ్గియసలాశ్మగభాముబూనుకైవడిక|| నీ|| కంమలవగరాలకాంతిగ్రట్టునొనగద
కుసులేచెకులందెపుమించె. బూరకస్తూరిపొలపుమించెనొ నాగగలికిమాచుకముఖనలుపుమించె. రతికాంక్షగృశ
మాతెఱంగుచెప్పనొ నాగనలిసెలవేణిదేహముగృశించె. వేలుగీలపుతాళిదాలుముంచెనొ నాగగరియాననూగారుగాలు
కొనియెజడిమప్రాపిచెఱిట్టుముల్గుంభవించె. దోహ్పదముజానకిదేవిదాల్చురపుడు|| గీ || ఇటులగభిజ్జయై పూజేందుంబ
ముఖియొకానొకనాదాన్యసములవంత. వగలకైసేయనప్పరొవనతబోలి. హెచ్చిహిగాంతుచెంతకువచ్చుటయను||
—(* సీతాదేవి మరణ్యంబున మునిపత్నులతో మెలగగోరుట. *)—

శా || అహోకీచిదరస్మిశంజెనయ రామాధీశుడుహృదయచ్చురాలి దోడనుదనుచుకొనిమించుకలకలలేచెమట. లా
ళిలబల్లులగోటమీటుచుచుచోపర్కులనస్తూరపతి. రామచ్చికులదీచుచుంబలికగాంతొకణ నాకాంతియై|| వ || దరహా
శమ్యతులెప్పుమందొరయటంద తాగంబులంబొందెనొ. వరపీటిగతచంద్రకండ చిపెవ్వాపించనోచంద్రకాం. తరమంగ
చ్చివశిష్ఠినిలెనొచునందళొకండనిచెకులం. దరుణిపాండిమతాగహిమకరోదాప్రభస్మిగ|| మ || స్తూశృంగారర
సంబుమాచుకనముద్రస్మిలిమంకానుపిం. చింసినంబగుపీతకస్తూరిగుచింజెల్లొండ్లైందిజా. జినతక్తాగయెనగతాకొర
గుమిటాగించెచ్చికదోమరా. జరూధాంకికపీష్టిదోచుజడయాసిగ్ధబసంబూపరుల్|| క || గడునువతిగచ్చిబల్లు. దేదెదశ
భారమునజడిపిపదనముతో. తదకెడినడుమునకి. యెడభగనమ్మగ్గియభయమిచ్చెగదనెలి|| క || సోమసిగచ్చివనదగ

మోమున గాజేవిమెచ్చి ముద్ది ముగ్ధులకొనెనో కామిని మదికాదేనియు । నీమొగమున మంటితావియేమిటకొదవెక ॥ చ ॥ జడగతి
 బాదముల్లసిన బాహున వాలుమిటారిమాలక ॥ బడలిక మబ్బుపైకొనిన బాగున మోమున బాండురద్యుతు ॥ ల్గుడిసిన లీలమంటి
 చనిచొప్పున గజజవహించినట్టునీ ॥ యెడదనురేమియైనయొక ముచ్చజనించిన దెల్పవేచెలి ॥ క ॥ పల్కుగులమరిలనిత ॥ రవ్వో
 యమునది స్త్రోత్రాగివాంఛితమేమో ॥ నూత్నముగ నడిగి మగడది ॥ యత్నంబున జేయవలయునతివరోయనుచుకొ ॥ ఉ ॥ మా
 టలబాబుగొంతకుడు మాటికిదేనియటాలా వేడినం ॥ బాటలగంధి సిగ్గుప్రతిభాపితచాతురిగడ్డగింపగా ॥ గాటపుకాంక్ష
 యువకులకు త్రే బదిదవ్వరసేయనల్లనక ॥ మీటిన మోయుపిజేనలెటుంచు నెలుంగునవ ర్రతోననుకొ ॥ శా ॥ సారంగీశు
 కోకిలపువ్వునదీర్చుచు హాపాతశ్రమం ॥ బాజునైతిక రాంబువుల్ని గుడజేయన్చు భాగీరథీ ॥ తీరారణ్యములన్వసించుమని
 పత్నశ్రేణితోడకొఫలా ॥ హరింబుల్లోనియొకం నాడు మెలంగబ్రాణేశవాంఛించెదకొ ॥ ఉ ॥ నావినిసంమతించిరఘునాయకు
 డానతిరాదరింపుచున్నీరుదలంచి నట్లతఃజేమడిపటిరేపటంతలం ॥ బావనగాంగభూములకుబంపెదనంచు మెలుంగుచెక్కు
 ల్నిపావసీలంగుడు గొనియామహాపలికన్పింపటకొ ॥ సీ ॥ అడపంపుచోరవాడేటవాయకడ నెడమడిచిన తెలనాకుమ
 డుపులానగ ॥ జీరామదుప్పటిచెఱగుచేఱానెంబడిగిండికొనివచ్చుబుడుతడొడుగ ॥ ద్వారపాలకులుత తరముతోవడిలే
 చిముగళి హస్తత్రైముకులడగ ॥ బనులసందడినెదుర్పడినదాసీదాసజనములుజడసిపార్శ్వములకొడుగ ॥ గట్కవారు
 నుదగుమాడిగములవార ॥ అవసరంబుననియోగ్యులడనాడ ॥ బాడగనియభోచితాకృతులార్వరసీకొలువ ॥ వధ్యకత్తెంతర

—(* భద్రుండు పౌరులాడనిందావాక్యముల రామభద్రునకు చెల్లవుట. *)—

ముచేరిమునుజవిధుడు ॥ గీ ॥ లలితనవరత్నప్రీతమలంకరించి మంత్రబంధుహితాస్తసామంతవరులు భద్రమధుమ తకాశ్యసప్ర
 ముఖనర్మ ॥ సఖులగొలువంగగొలుపుండెంతసమున ॥ సీ ॥ శ్రుతులుశాస్త్రంబులు స్మృతులవరించి విద్యజ్ఞులై యేవాన
 మునివిచుచు ॥ బ్రాహ్మోక్తులలరబా రాణికుల్పిపించువిధమరాణార్థవిత్తవినుచు ॥ నవరసారలంకార నైపుణ్యంబులమహాక
 థకులుగణించుకథలునుచు ॥ జాతియమేర్పడసరసభంగులబరిహసకులై బహుహాస్యములువినుచు ॥ గొంతప్రద్దుబుచ్చ
 కొనికొలిచినవారి నెల్లబనిచివలయుసీతులుగొల్వ ॥ దగిసరితిగొంతదడభండహితగోష్ఠి ॥ భద్రులుచిరామభద్రుడనియె ॥
 ఉ ॥ వింతలుభూమి నేమయినవింటివె పౌరులునన్నుంగూర్చుని ॥ దింతురొయెంతురొ తెలివి తెజనసిగురుపోదరాదువే ॥ కాంత
 మునందు నేమచుచు నాడుమరోవినకుండువోటువిన్నంతయునీవు దాపుకయ ధార్థముగావివరింపునావుడకొ ॥ మ ॥ కరముల్కొ
 డ్చినీతిభద్రుడనియెంగాకుత్సనంశేంద్రసి ॥ చరితంబుల్బదివేలనోళ్లబ్రజలెంపన్నిందు నేనెండులకొ గురునాజ్ఞాన్వసించరించి
 అవతాకూ సారముంగట్టియా ॥ సురురంగొట్టినచర్యలెంచకివియెచ్చొట్టననిందింతురే ॥ చ ॥ నరునకుశక్యమెయిమొనకొఖర
 దూషలముఖ్యరాక్షసే ॥ శ్వగులజయంపవానినడపంగపివచ్చులచేబనుల్గొనం ॥ బరుషశరాగ్రబిందువుగబలకడకొఘటి
 పసితడా ॥ హరియొకగుండుయంచుజనులాడగవిందునరేంద్రనావుడకొ ॥ చ ॥ ఎలనగవంకురింపధరవశుడగ్రమ్మబలె
 భద్రసి ॥ పలుకివినికరమానయినచౌరులు భూమిజనుల్ శెభాశుభో ॥ క్తులువచియించుచోటననుగూరిచిజానకిగూర్చినిండ
 లం ॥ బలుకకపోవరతైళగబద్ధములాడక తెల్పుమీయనకొ ॥ శా ॥ అభద్రుండువిసమదైవతేవానీవువల్గాలున ॥ నీభంగిన్ని
 జమీదుచెలుపుమనినకొహానాశ్శుక్కుబురప ॥ లేకభావ్యంబనివిన్నవెతునదిమికేలావినస్తూర్ణత్రై ॥ యేభాపాలురమెచ్చ
 తీరగుబనీరేపాటిపాటింపగకొ ॥ సీ ॥ కరుణగల్గినరాజంతీరవునిగన్న మెత్తనివాడంచుమెచ్చంతన ॥ దురుసుధండనలధదోధర
 యేంద్రాగిన్నసొసాపగుండనియెంగరతని ॥ ధయిర్యసంపన్నుడొధరణీశ్వరునిగన్నక తనచిత్తుండనికదియరతని ॥ సుజను
 లుబ్రోదు భూభుజునిగన్నపక్షపాతియంచలతిగాబాతురతని ॥ నేవివెతవంతులేమెరుంగుదురట్టి ॥ యెఱుకలేనిజనులన
 రసకుచేసి ॥ మొలకుపరుకునినెకికొఱకుమేకొనగదే ॥ వరకుదగునెయూజివరకుమారకొవనజనురాడుకొనియెడి ॥ నానోళ్ల
 లువివదించినన్నకిగివమి ॥ యారకువెఱచిగణించెదభానుకులాధీశవినుముపౌరులపలుకుల్ ॥ సీ ॥ ఏకశంకములేనియెత్వొకకు
 లమునసంభవించియురాసుచంద్రుడకట ॥ తొడమిదనిడుకొదోషాచరాగ్రణియెత్తుకచలనింకనేడుగాల ॥ ముంచినెగ్గ
 లిందుకకొందకమగల గాగొనివచ్చిమరులుపొచ్చి ॥ యెభృతీకములేకయేలుచునున్నాడు చెఱకువిలాసికిజికినాడ ॥
 పగసురేకాంతలచుచగట్టికొనిన ॥ బలిమివిడిపించుకొనితెచ్చికలియవచ్చు ॥ బ్రజకురాజానుమతమెధగ్గుబుగాదెయనచు
 గురుగూడిపనికెదరవనిజను ॥ చ ॥ వివిసేనుజేసరికివీధులవీధులన్నిమాటలే ॥ యనుకొనువారలూరధుశజ్ఞులనోరలు
 మూలవచ్చునే ॥ యనకులవాధవారినితేమనగూడునటంచుదెల్పినకొ ॥ వినిశోభాలములైవుల ప్రసేనలాగయిజాతజెంచు
 చుకొ ॥ గీ ॥ అధిపుడొద్దనున్నయాపుంగనుగొని ॥ యావిధంబునురునెఱిగియొండు ॥ దురెయటన్నవారశీరములనంచుచు ॥
 న్నాయుమేరుచెలుపువామని ॥ చ ॥ ఎడగలంగరాముడొకయించుకనేపుముతేమిమాటయగ్గొడవచమాగమూనినత
 మాగొననివెఱగంగనియంకన ॥ కిడగలయాపులంబనిచికమకనొక్కకడకొల్పియి ॥ కిడగమిదియోదోవరలగకట
 నునోళ్లనిదముపొన్నకొ ॥ గీ ॥ వాచనశీఘ్రచారియెవాచారి ॥ గగనములకుబోయిరావ భూమిశ్వరాడయెఱుక

చేసినభరతాదులిపుడుపిల్చు । టేముయనియాక్షణంబుననేగుదెంచి॥సీ॥ ఉస్సనినిగిడించునావులబలువేడించికంమోవివా

—(* రామభద్రుండుదేవుని పౌరవాక్యంబులదిమ్ములకెఱిగించుట. *)—

హిచువాని । నడగకయడరెడునత్రుధారిల నడ్డుగించిత్తెప్పలనప్పుంచువాని । నాశ్చర్యరసమగ్నమగమానసంబుతోనుజక
జేష్టులదకియన్నవాని । వెలవెలనెలనిపెడనవ్వవహించిముతపెంబుదఱగినమోమువాని । దైన్యమాకారమైనచందము
ననున్న । వానిదమయన్నగనుగొనవారువెఱగి । పడభయంపడితొకటపడికటకటపడిదిగుల్పడివడకుచుభక్తిజేరి॥ ఉ॥ ఏమి
టికింతవంతవహించినవాదొన్నపాలుడివిధం । బేమియొయెవ్వరేమిగణించిరోయీవెతయెల్లుదీరునో । స్వామికటంచు
జింతిలుచుసాగిలిమొక్కినకూమితంములక । రాముడుప్రేమమీఱగగరంబులగ్రుచ్చికవుంగిలించుచుక॥ గీ॥ చేతనం
దరనిమహిమచేరజేసి । గన్నులనుగ్రంముకన్నీరుకరతలమున । నప్పళించుచుగాభద్రమడచియెప్పటెలుగునూలూరల్పివార
లక్కిల్లులనియె॥ మ॥ అనుజతోచితప్రతిబూసమునువాయభకంబుబ్రాంబునా । యనుగుఱుటములాశ్చలుస్సఖులమీరైరా
జ్యధోరెయుగా । ననుమిరెయొనరిచికోలురటుగానలూసబోనెద్దియె । ననుమితోనసకప్పుడజ్ఞులనునిందావాక్యముల్విం
టిరే॥ క॥ అనిననిదియేమినిందియె । మనుకులకతయెన్నట్టిమటాడడుతెం । పునననియెండురుమెగములుగనుచుకదిగు
లాందివినగగాతుత్తుతుడనుక॥ చ॥ చేరగొనిబోయియొప్పురదేచికదశాననుజానరెగిగి । ద్వఱిచినసీతదెచ్చుకొనిభావ
జాత్రుకులకొగ్గియెగ్గుసిగ్గులుగక గూడివాడినకులేశ్వరుడకటాక్షత్రధమకముత్ । వఱిచెనొయంచునన్నబ్రజమాటికి
చూరెడినేమిదెల్పుదుక॥ చ॥ పరుడిపుదేవభూటితెలుబట్టినవానివధించిసాధ్వీయా । తరుణయటచుజేకొనుటధమువు
గావగనెంబరాఘవే । శ్వరుడకనేలశంకయెన్నజనులాడడిమాటలంముతై । యరువడిగుండెలోమెఱుమచున్నసోద
రులారయియెడక॥ వ॥ అనితిన్నున్నదేశించిబుద్ధిలేనిజనులాడుకొనునుద్దులుగొన్నిదయవగవుతోనొద్దనున్నతంములక
తిగించియద్దకరధునిపెద్దకొనుకుతుందుడుకు మెండుకొనవెండియలత్తునిగనుంగొనియెట్లుయె॥మ॥ అనవుగాలత్తునిము
న్నెరుంగవసమస్తాచిత్తులుకరుసులు । న్భవనిరేజభవాదులున్నునులుదిక్పాలుల్వితోకపగా । నవనీకన్యకలేననొల్లనమ
హిమాగ్రాగ్నింబ్రవేశింపుమ । స్వపథమస్సలివహ్నిబోచ్చుటరహింద్రైలోక్యమున్నెచ్చుటతే॥ ఉ॥ అప్పుడువచ్చివస్తానెనయా
కృతతోధరణజదెచ్చియా । యుప్పులకుప్పసాధ్వీసుగుణోన్నతనెనకలాంతరాన్నినై । యెప్పుడుగాంతనొచ్చుమొకయం
తయులేదనియప్పగించుడ । యుప్పులకుప్పజంబులనియాడరెయిచ్చటివేల్పులందరుక॥ చ॥ అనిమెనబంక్షికండుడనిమా
డినమేలుదలంచియిచ్చకం । బునకుధరాజమంచిదనబాంకిరోవెల్పులసీతభావమే । గనియెనుమాధునిట్టులనగాగలరంబు
దలంచికాదెయ । య్యులముమండజేసిచోరుమంటినిదానిదల్పరైగ॥ ఉ॥ పామనలాడుమాటనెంతపాలగనెంచివిత
కునెందగా । నేమిటికంచుమరువచియించిననేజనునైనదిట్టగా । నూమిచినిందజెందిమృతిబొందిన యయ్యపకితిభాజ
నుం దామిహిరెందుతారముగనాపదబొందునరౌరవాడులక॥ క॥ విపృతస్వగకద్వారంబవరజవలూరపుణ్యయశవం
దులకై । సువివేకులుత్సహింపుదు । రవివేకులుగాంక్షసేతునపయశమునకుక॥ క॥ క్షీతిమీదబ్రతికియొండియె । మృతిబొందిన
వారునిందలెనసినవారల్ । మృతిబొందియుబ్రతికినఘనులతినిగ్గులకితకశహలపరజులారా॥ క॥ కానసడికోడిస్రామలై
నబుబ్రాణములకెల్లబ్రాణములగుమి । మ్రొవనుద్యజింతుననగాజాననేడవాయుటెంతచర్చింపగక॥ ఉ॥ దీనతపాయ
నెల్లిపడిదీటగదేనికజానకీనతిం । గానలద్రోయబంచుట సుఖంబనియెచితిమంచిధెనగి । దైననమచివంచునెనుదండములా
డితిరేనమీకునా । యాననుడియటంచువిభుడాడినగొండలమందరందరుక॥ క॥ జనివిభుడంతటలత్తును । గనుగొనిమీవది
ననన్నుగాంగతటతపో । పనులుగననివేడుపుశ్చేడి । ననివేడినదట్టుగాననదియెనెవముగక॥శా॥ పల్కాటల్లలకెట్టకరుడుడ
యంపకరుపెయిలోకినిం । దల్మానంతసుమంత్రచాదిరరధాధ్యాసినగావించివ । న్యల్మెదంబునజూడరవునచుగాం
తస్మిపుగోరియియా । వాస్మీకుల్వసేయించునాసమముచేర్వకడించెచ్చానెనక॥గీ॥ ఇంతపైనితిమూఖకన్యవేలయన
కు । మవనిజకునాగుదీతెబుదానుబంధ । మబయకాదేనిజనులిట్టులాడుకొందురయ్యయికనేరపలుమాటలకొనగ॥
క॥ ఆనయానతిచ్చిభరతా । ద్యనుజులగృహములకుబనుపవానతముఖులై । కనుగవలనబులొలుకగ । జనరధిపుడువన్నవ
గుచునదనముశేరెక॥ గీ॥ చేరయెవ్వారిరగుబాప్పవారిధార । లరుణనుచిగన్ననామరరాసినిదుర । మాన్మదెల్లవెతజెం
దమనుజులనాధు । డలతనటువేవేగించిరనుజులెల్ల॥ క॥ లోకాపవాదముననాత్మకన్యద్యజి పనెంగానోయేమో । యీ

—(* రామాజ్ఞచేలత్తులుండుసీతనువాగ్నికాగ్రమంబునకువోడొగసిపోవుట. *)—

కొంతచనినరాని । కాకుల్మనకొకటబ్రహ్మకల్పంబయ్యె॥ ఉ॥ జానకీనిందజేసినప్రజన్మలుకాకలమంబోషర । క్షాన
నడైజెలింకెననన్నురుడుగుడారుకాంశునం । తానముతోగనంబడినదత్సమయోచితకృత్యముల్వేసం । దానొనరించి
లత్తుబహుదైగ్ధముటా సుగంతుతోననుక॥ ఉ॥ శ్రీరఘువంశచారినిధిసీతలధాముమరాముడంపగా । గోరికగాంగతరవ
కోనుటానానకిమాడమోమెడిం । చేరుసుమంత్రశీఘ్రమునదెంమనిపలికరధంబతండు । సింగారముచేసీయశ్వములగట్టరయం

(21)

శ్రీ మ దు త్త ర రా మా య ణ ము — షష్ఠా శ్వా స ము.

౧౦౭

బునదెచ్చినిచ్చినక ॥ ౧౦ ॥ ఆశామిచ్చుదాత్తుడొటవగదైన్యంబున్ముఖాబ్జంబున । స్వీసంబంతయు దోవనీకతెగువస్వేవ
 చ్చిసచ్చక్రిసీ । తాసీమంతినికన్వీసముడయిమాతాగాంగతీరాశ్రమే । తొసక్రిస్మినునందుదోడుకొనిపోవ్వంబు స్వీసం
 డంపినక ॥ ౧౧ ॥ వచ్చితిరధంబు వచ్చిఁ । విచ్చేయువటనసీతవేడుకపడుచుక ॥ బొచ్చుంబులేనికృపసెల విచ్చేనేపతియనఘ
 పొదమేవనములక ॥ ౧౨ ॥ అనిన సేమియెఱుగదకటయీముగ । యనధదేసియొంటినడపద్రొచి । యెటులవత్తుననుచునెడద
 దల్లపపడె । లబనయెఱుగకుండలత్తుణుండు ॥ ౧౩ ॥ అంబుజగంధియయ్యెడవహామకలపత్నులకంచుగొన్నిహే । మాంబరరత్న
 భూషణవయంబులుకొనియంబుబందియు । న్వంబడినెకటాగరధమువేడుక నెఱిచిరత్నరత్నపీ । రంబుననుండెవాజులహు
 టాహుటతోలేనుమంత్రుడంతట ॥ ౧౪ ॥ రామాజ్ఞకువెఱగందుచుసౌమిత్రిభయా ర్థదైన్యసంవృతమటయై । యేమియుననకే

—(* సీతాపదమశ్శకునంబులంగనిచింతించుట. *)—

గగనోడతోమహిజకు దోవనయ్యెడుశ్శకునంబుల ॥ ౧౫ ॥ ఆదుర్నిమిత్తములగని భూషణకుమారిభీతిబొందివనస్సం యో
 గంబుడెందనుడినె । తోవైన్యముమించలత్తుణునితోననియె ॥ ౧౬ ॥ సీ । నరియదుచెరువాగగరుడియుబాలయు నెడవనుండియు
 వచ్చికుడినిలిచె । జెవులుబొ తెదరయ్యెజమరుణాదెనజూపెచలుమాటుచెవీబెబెడికటె । సుడిగామ్మి తెరిలల్చుట్టుజట్టు
 లువెట్టెగడిదిమంటబువేళ్ళగ్రకటనకటా । యడ్డమైకాలాపాయదెల్లటతుదకెకటాగనుగొం బెధ్వజముపైగ్రద్దలాడె గావి
 రిదిగంతములనెల్లగ్రంముకొనియె । ధరణివిరదిరదిరుగుచుచుమునదోచెగగనవణమా సెబగ లెఘూకములమ్రోసె । నన్నల
 త్కుంబుదియేమియూగడంబూ ॥ ౧౭ ॥ మునకొనియిట్లు మశ్శకునములగన్నిపించుటకు నైఱుండువె । ట్టినగతినామనంబునగడింది
 భయంబుజనించెదక్షిణాంగనికరముల్బలించెఘటెగాసిలేమేనవశత్వముండనే । మనివివరించుదానజగవంతయు బాడయి
 తోచెజూడికిక ॥ ౧౮ ॥ ఊనాసఖునామనోహరునినాప్రభువారఘరామదేవుడ ॥ బాసీవవాశినున్నమునిపత్నులజాచెదనంచునే
 లపే । రాసగణించివచ్చితిహేతాహితచింతలులేనివారుగాదేనతులంచుమాన్వకతదేమిటికివ్వరమిచ్చెలత్తుణా ॥ ౧౯ ॥ ననుమది
 కోరికెల్పుమనినాధుడనంబధునాలుగేండ్లుగా । చినవసులింతేకాయనివిశేషమువేటొకటచ్చగింపకే । మనివనిజూడగోరి
 తహంబులులన్నిపరితగాంక్షపా । త్తనజనుపాపజాతికినిదుశ్శకునంబులుగాకయుండునే ॥ ౨౦ ॥ కుమతివినాశకాలములకున్వి
 పరితవుబుద్ధిబూనియొక్రమములెకాంక్షచేసి చెడుకావుననానుగుగోరరానిది । ప్తమనితలంచిదుర్దశబడంబులెంచితి మీదడు
 ర్దశా । సమితికినిమిత్తములేసారికిగాజెన్మపాలనందనా ॥ ౨౧ ॥ ధవునెడవాసివచ్చుతెగదారికితాకివంతయేలని । య్యవశకునం
 బులంబొడమునాపదలన్నియుమాన్విరాదుభూ । ధవునకునీకునత్తలకుదకీనబాంధవపారకొటికిక ॥ వివిధశుభంబు లీవలం
 యువేల్పులటంచునమసుగించినక ॥ ౨౨ ॥ ఆయమచిత్తశుద్ధికనయంబునకు న్వెఱగండిలత్తుణుం । దీయభిలైకమాతపతి నెప్పుడు
 గూడినుభించునట్లుగా । జేఱుకవామచేసెవిధిచేష్టగదాయనినిందసేయునే । మోయనబోవుమానుపగనుస్సరనుండలవం
 చునయ్యెక ॥ ౨౩ ॥ అన్నవలామిన్నయూత । డున్నతెఱుగుదుశ్శకునములుడుగకనననా । చున్నతెఱుంగుగనియునుమిన్నకచనె
 పైవగలగ్రమింపగదరమే ॥ ౨౪ ॥ ఇవ్విధంబునసీతాలత్తుణులడవులడచియేటులుదాటిపగవృతంబులుగ్రమించి పకటాడుల
 తొక్రమించివనిచనముండట ॥ ౨౫ ॥ గోమతినమ్మతరసోపమ । గోమతిదరువుంజమంజుకుఁజోరకటగోమతినతకలితవ్రతి । గోమ
 పీత్రాపించిప్రొద్దుగుంకివయంత ॥ ౨౬ ॥ సరిదంతికాశ్రమంబుల । దిరముగవాడుండివేగదేరెకిమహూ । ధురగతిమధ్యా
 హ్నములో । నరిగిధాగిరధీతటాంతలమానక ॥ ౨౭ ॥ ఉత్సాహ ॥ చెంగటంగనెకలతాంగిశీతలానిలాహతోత్తుంగ భరిగదీరసం
 గతుంగవాగరంగదా । రంగరంగదంబుజాతరంగవృత్తచంగసా । రంగగంగనంగమంతరంగమంతపొంగగా ॥ ౨౮ ॥ ఈవం
 దంబుననంగజాచితనతానింపొంకితికంచు । సీతాచంద్రావ్యసులత్తుణుండుగనిచూస్తాన్వమియాజ్ఞాపనం । బాచింతా

—(* లత్తుణుండుగంగదాటిరామాజ్ఞనుసీతాదేవికితెల్పుట. *)—

భరమాయప్రసథయునిత్రైవ్యవకలేమినెం । తోచెల్వొందెడిసీయికావిసపుపలెలకందెల్పుదుక ॥ ౨౯ ॥ అనిసపలుపరానివ
 గవున । గనుచున్నీరునించిక స్త్రీంబుడెడియా । యనగనివెతయుదిగులుజెన । గొనగానజ్జనకరాజుకూతురుపలెక ॥ ౩౦ ॥ ఊ
 నిన్నదనంబుమించెఱునివెల్వడినప్పటినుండిసీమెగంబున్నతెఱుంగుగాంచి దిగఁబొందుచునుందు నిధేమొయంచుమీ । యన్న
 కుదత్సహూవరులకావులకుకఘభమేకదన్నని । కన్నులనేలనశ్రువులుగ్రమ్మెడెల్పుగదన్నలత్తుణా ॥ ౩౧ ॥ చ ॥ అడవికిదొల్లి
 శీదోగియన్నుగుగోళ్ళచువచ్చినప్పుడ ॥ గడుసరియంద్రజేత్తునిముఖాముఖిగయ్యముసేయునప్పుడు । న్నడుడగురావ
 ణాసురునికత్తియురంబునవాటిననప్పుడుం । బొడమనుకంటనీరిపుడుపుట్టినదేకొతండెల్పువే ॥ ౩౨ ॥ మానసికవ్యధల్రుజలు
 మాన్వగనోపినపుణ్ణగాశిగం । గానదిశేరియండియును గన్తీపడందగునయ్యవేడుకతో । నీనదినాటితాపసుల యింతుల
 గన్దానిభూషణావళుత్ । కానుకలిచ్చివీవనల్లకొనివత్తమురమ్ముచెచ్చెరక ॥ ౩౩ ॥ అనిపలికినలత్తుణునిచైర్యంబుగని తలకి
 రలనిట్లునియె ॥ ౩౪ ॥ కనరానిదుశ్శకునములు । గనినప్పటినుంచిమనసుగలగెడునాకకవనులేలమరలిపోదమె నినుజూచిననిను
 డెంచెనెవ్వగలనిన ॥ ౩౫ ॥ కన్నులనీరుగుకుకొనిగ్రకునలత్తుణాదేవుడన్నమున్నుది నెమ్మదిందలచి । యార్తియొకించుక

డించితల్లిరో! నిన్నటిదుర్నిమి త్తములెనెవ్వగగూర్చెనయోధ్య కేలమి! రెన్నినలనవ్వలికినేగుదమంచునచించిధీరభేదా॥ చాఱి
రదముడిగియచ్చతురుండచ్చట సారధినుంచియోడవై! ధరణిజనెకబంచివతనారోగనం దానునునెకీతత్సా త్తరణమొస
ర్చివేగదటధారుణిజేరియుశోకవార్షిలోఁ । దరశమనసురఁడైమునిగిధారగగన్నుజనశ్రులోలర ॥౧౫౬॥ చాఱిసకజమోము
దీనతయొసంగఁగనుంగొనియీరెలుంగతో! జననిరోపాయదీహృదయశల్యముశోకవహాగ్నిగ్రాగుకం । యనుమరణంబుమే
లుజననిందితకృత్యముబూనివచ్చితిన్నసుశపియించుమంచుజరణంబులచేఁగటవ్యాభియేడ్వగకే॥ ౧॥ ఎడదడెడదనలు దుడుపు
చు! నదవదయెదతొల్లి నదలనంగముగవలం! మదమొదలుతేదీనతగదురఁగజనక సుతయననిగనుగొనియొసరికే॥ యీఅన్న
యనేకదీనదశలానినవేళలనైసవనీప్రము! స్నేహమనితవంతవహియింపఘృతైశ్యముడింపనేలనే॥ డెన్నెగులొంటిరొండెడప
హీనగణాంబుధిపంచునీగుణం! జెన్నుదురందతెవ్వరికేనెగ్గునతండుతత్వగ్గడింపవే॥ చాఱిపరమమెల్లకల్లులుగధావనసేయియ
వెల్లవేళలకే! బంధనమన్నహరిహరిభంగిఁగజూతువుబొంకవెన్నెడుం । బరువములాడవెన్నెరినిబ్రాహ్మణభక్తియు రామ
సేవయుందిరమగూఁకఁడంఠ్రజననిందితకృత్యములెవ్వియియెడకే॥ ౧॥ షన్ననదొలంగినినుమి! యన్నసారాకరణాదేవయాడ
నూనికా! యన్నసయభక్తివొలంగెనొకనామముసేమియైనగాఱించివహా॥ ౧॥ గురునిందయాచరించితోపరమామలాసేసి
తివోకృపపారహితండువై! శరణన్నవాడుద్రోచితో! యరులకువెన్నిచ్చివేగయెరుగించివహా॥ ౧॥ రామాజ్ఞతేకయేననుదీ
యమయ్యెడిన్నుడువుసూత్రాదేవిజామాత! యశ్రీమత్పద్మదళాక్షుడంగముకుల మేరాభిబూర్జెందుడా! హేమయ్యెగిధి
రుండాయసుకమతైభేంద్రహర్యతుంధా! శ్యామాంగరభుజామహాప్రభుండుతెన్నెయన్నవాడేపుంకే॥ ౧॥ మునుమా ర్గసి
రతుండనగా! మునుమానవపతిదయాభిమానవ్యభుజైనినుమానెనొననుమానెనొ । యనుమానముమానితెల్లభువనముని
నితోకే॥౧॥ తెలుపుటకుగొంతచింతిలి! తెలుపకపోరాదటంచుద్వసనశ్చందంతలచుచు వడిలేచిక్కతాం । జగ్గెయిదిడ్రు
లొలుకజనకజనియె॥ ౧॥ ఇంతకుబూనివచ్చివచియింపకపోదునెవినుజల్లిదు । శ్శింతులవైశ్యజేబడిన సీతనగ్రాంబు
నేలుచున్నవా । డెంతవిమోహిరాముడనియెగ్గులుపలికననాలకించుభూ । కాంతుడనిండజేందసనుగానలలో పరడిచి
రంసునెకే॥ ౧॥ తుల్లకజనదుష్టవహా! బల్లకదంబములహృదయవద్దమగలభూవల్లభుడోరిచేభవదా! యల్లకభరమేమివి
నియెదమ్మగొయికకే॥౧॥ మునుబునుహరితపోనిధులమోఘదయాంబుధులాశ్రయించుకా । ననములుజేరినవిక దినవృక్షతో
యగదమ్మయంచునె । యునికికనర్హమైనయెడలాపుగణింపగనొగ్గరాలర । సీయనదతనబునైచెమది యలమనోదయంత
టికైతిజూడుమా॥ ౧॥ జనపతిలోకనిందబడజాలకనివ్వనిద్రోయుమన్నజో! వినిసహియించికానలకు వేగమునంగొనతెచ్చి
నిల్వగా । జనునెడబున్గణించిభృతసంపదబాంపిరివోవుచిన్నవాఁ । డనుననువంటిమూర్ఖునకటావిధియేగతి సృష్టిసేసో॥
౧॥ అంచితవామబూరుజవనాంతరభూమలనిన్నుడించెర! ముంచురఘూద్యహుండునిచెనెకరొయెకరొడనిచ్చియెల్లుచే! గిం
చెదవమ్మమెవ్వరుసభిజనులయ్యెదవంచుమేమియూహించినినంబునింక గ్రమియించెదనంచుడత్రాతావణి॥ ౧॥ సీవిమలప్ర
భావమునునీవినయాపికనన్దుణంబులుసేపుడెఱింగియుండియును నిందలకుంబుయులోడియోజగ । త్వానసనివుగోరి నెవం
బుననిచ్చటికంపిరాడుగా! కీవిరహాభి నేకరణినిదగలాడతడింకమీదటకే॥ ౧॥ దాయలకైనట్టివెతనారోగని నెగోజూ
డవచ్చుని । స్నియటవిస్థలిస్వడిచినే సటులేగుదు నన్నునేలభూ । నాయకుడిట్టికెట్టిదమొసర్పగబొంమనె కెట్టివైనచో
జేయంగనోడడికరినచిత్తుడటంచునెఱింగిపంచెనో॥ ౧॥ మితలేనియాడిదీమేలంపుమెకములుసభియలబలగమేజనసకం । బా
రికింపరానియాబలుమలల్నవరత్నమయచంద్రశాలలేమాతనీకు । గడుభీతియుండునీగ్రహనముల్వివహరింపదగినపూదోట
లేతల్లినీకు! ఘోరనక్రభుజంగకోటితోమలయునిగ్రహబములతోలకులేయమ్మనీకు!బంధురమునైనయామహాప్ర స్తరంబులిం
దుమణివేదికలెజనయిత్రినీకు । గటగటాయుంటినిచ్చోటనెటులనిలిచె!దండునీయునిరొకేమందునమ్మనేను॥ మ॥జనసగీవుమహా
పతిప్రతపునీసాశీల్యమిల్లాండ్రకే! ల్లునుమేల్చింతిరఘూద్యహంఘ్రియుగళిలగ్నాత్తవైయొండమి । యనిసేనెవ్వడవిన్నవింప
బతిజాయంజేసినిన్నొంటిడిం! చినిపాపాత్ముడనోరికేగుమనుచుకొనెల్విచ్చెనాదెవుడకే॥ ౧॥ ఆలలనయతనివచనము! తెల్ల
న్వినిమొదలునరుకనించుకచడిలో! డ్రెల్లెడికరళికవలెహా! తల్లియనిబుట్టుసొరిగిధరపైబడియె॥ ౧॥ వ॥పడిచేడ్పడిబడిబడిబా
డముబడలికవొడలెటుంగకరెండుగడియలుండికొండొకదెలిసివెండియువలసియవనయై దీనదశంబోరసియాకృశాంగిమర
గన్నుదామరలవిచ్చిచ్చివిడివెడలెడియశ్రుజలధారాప్రసాహంబులు చెకుటద్దంబులపైజాలువారజాళునా మేలుంగున
య్యెదచేటంగుమీదికిదిగజారియుత్తుంగతి రస్తనకనకలశంబులునిండకొన మెండుకొనుగిట్టూర్పునెగలం దగిలిచిగురువారే
అతుకతుకనుడుకనుడుగణంబుల చెడంగునడంగఁద్రొకురజేర్చుకరదేటలదటళతరచికురనికరంబులకఫలకంబునఁ జెరలా
డచుటిమినవిరుగుదులతో నొటలకొప్పుపెన్నెలులంతభాగంబునంబారలి పడజడుపుచెనుటలం గ్రమ్మకొనిసేప్పేనగ
గడవడంకగడంకదక్కిచిన్న మొగుంబువిన్నదనంబునకిమ్మబూప బరితాపదవానలంబునబడి పురపురబొకురచు వార్తిద

1) స్రుకురచులేచికూర్చుండి శోకరసంబాకారంబుదాల్చిన చందంబునజీతరూపంబుగాత్రంబుగైకొన్న చెన్ననసాధ్వనం
 బసాధ్వియైర కరణంగరుణంబుకరణంబునొందిన తెలుగుననుటంవెక్కి-వెక్కియే డ్దుచు నేడువువడిచిమానంబుపూనుచు
 మానంబు మానితనలోదానగుచు నగవుడిగితలయూచుచు దలయూఢుటవిడిచి ముకురపైవేలుగీలుకొలుపుచుజాలిగొని
 శోకకారంబునలుపుచు దలపనీతలపులివిగోగూచితే లత్తు శాయనియతనిదికురచూడురలునిగిడించుచుయల్లసియె|| చ|| అ
 టకుచున్నపసుధాధిపునానతిదాటవచ్చునే | యిడుములశెందుమంచువిధియాధరసిన్నసృజించియండగా | గడదగ
 కెవ్వలోపుమరుకానలకెగిననాడెయూపదల్ల | ఉచితనంచునుంట నెటుగంచుదిట్లగునంచునామదిక|| క|| అదుర్నిమిత్రములభ
 ౨) మీదుఃఖము సేయకు నైయిదుఃఖములాపాదింపవిధితలంచియె | కాదేయాకోరికనాకుగలిగించుటయుక|| చ|| ఎడనక
 వ్రావజ్జముల సేమిధునంబులబాయెజేసివా | రడగలపవ్వుచుండితినోయూయఘమూరకపోనెవాడుకా | అడవులరామ
 కాదడలబాప్తివసించిసేడునాధుపాం | దెడసిననాధనైయిచటనేగతివేనభరింతుబ్రాణముల్|| గీ|| ఏనసాధ్విసనుచునెల్లవా
 కలునన్ను | సన్నుతంతురనుచుసంతసెంతు | గాననడుమన్టికటికనిందలుపుట్టి | యడవిప్రోచురాముడనుచునెటుగ||చ|| కటక
 లత్తు శాపమగుకంటెనుదెట్టిదమైనయాటనే | డిటువినియుండియుంబగుల చితుబగాదుగుండెయె | పుటివలెనున్నదీకటిక
 గామముశోననువుభేరియించియి | య్యడవి నెయింక వేవలననాపదలాలదగనున్నదాననో|| చ|| కళకళమందితెల్పితివోకా
 కపరాకునదప్పుండివో | కలనయిననగ్రహుద్వహుచు కానలలోననుప్రోయబంచునే | తెలిసిగణంపులత్తుణమలిభ్రమయై
 కదోహానహీయంపుమి | పుటుకులెటుంగకంటివెతచాటిలెసికొకభ్రాంతియున్నదే|| ఉ|| ఎన్నటికినగ్రహుద్వహునిసేనునునన్ని
 గరామచంద్రుడుం గన్నులబాడకల్గరాకొకల్గకయుండినబ్రాణమేలపో | దన్నరఘుప్రవీరుచెవులారగనింతయుదెల్పునాదు
 సే | నున్నదిచెంతగంగమడుగున్నదిమైనటులయ్యెడుండుదిక|| చ|| పతిమతినెంచెనేమొతనుచాసియుశోకవనంబులోపలక||
 ప్రతుకదెపెకురనాశ్వునుచుగ్రమ్ముదాజనుదెంచికత్తునిక | హతునిగజేయునేలననునాసగదాబ్రతికించెనాటికా | గతిక
 సేమియాసగొనికాయమునిల్చుచుతెల్పుమిన్నియుక|| చ|| ఎటుగనిమూఢులాడుకొనునెగ్గులకుకభయమందియప్పుడే | కటకు
 మనంబుతోవిధుడు కాననసీమకుంబుచేచెగాకచెత్తెటగొకసారినన్నిలిచి తెల్పిమనోవ్యధతీర్చినన్ననే | మఱననిపంపడయ్యెన
 గికానముగూర్చిమునెందుటోయెనో||క|| అకరుణయాత్రసన్నత | యాకూరియియాత్రయోక్తియాగారవముం | గాకత్తుం
 డుమఱిచెగదా | యాకస్మికముగజనించునపవాదమునక|| శా|| అకణ్ణాయత సేత్రమైమణిమయోధ్యత్తుండలద్వంద్వశో |
 భాకీర్థాంచితగల్గమైచురదనంబైనుందకభ్రాముతం | బైకమస్మికచంద్రకావిలసితంబయియొప్పుశ్రీరాముమో | మీకాలం
 బునబాచుభాగ్యమికలేదేమోనుమిత్రాశ్శుజా|| సీ|| అవనినయోనిజనైపుట్టిమిధిలేంద్రువీటనేబుట్టినవిధమువినరొ | యంగరా
 గములద్వియెనమూయముదలయినసతులెంచుకొన్నదిజాలవినరొ | యాలంకలోదొల్లితైలోక్యమునుతింపవహ్నిసేజొచ్చి
 నవార్తవినరొ | యాసీతనివోషయేలుకొమ్మనిరాము బ్రంహదలపుడన్నపలుకువినరొ | వినియంగనియుబ్రజలుననునిందసే
 నినయితమాత్రమునకెంతధిపుడుపలికి | యంతతెగువసేయనిచ్చగించుటనాయభాగ్యమింతెయొకరిబలరనేల||చ|| వనముల
 కేలవచ్చివివల్లమనింపడవాసియెంటిగా | వనిమునిపత్నులెల్లగుమియైయడుగకధృతమాలివారికే | మనివివరింతునింతవిన
 దంబుధి నేకరణంబునెంచు సుపుననీప్రకృతుణమహాయుగముల్గ్రమయింతలత్తుకొ|| ప|| అనిపెకురవగలనంబుగువహిగలి
 మగంకెగువకుబుంతపించియు నించుకతగవుదలంచి తెగువహించి బహిలిభిలచిత్రంబు కొంచురొందియున్నయంచురంది
 తోమఱియుట్లునియె||చ|| వగవునదోచినన్నియునదారణబలిరతిగాకభర్తకు | న్నగదపవాదముంగడువశక్యమేనేనుకయోగ
 నుగ్నతం | దెగువకుబొడ్చిరాముజననిందుతుజేయుదునేతదాజ్ఞయె | ల్లగతులబూనికానలమెలంగెదవేనుగలంతకాలముక||
 సీ|| అచ్చులత్తుణముకనాలస్యపిటికిజనుమయోధ్యాపురంబునకునీపు | మువ్వగత్తులకునుమొక్కితిననితెల్పుమచటిబంధులనె
 ల్లవడిగితినుమతికృపాశునకు రామావసింద్రునకునామ్రొక్తుగానతిభక్తిమొకురమీపు | తనయాజ్ఞదలదాల్చిజననిందతనశైం
 దరికకానలజరియింతుననుము | భూజనులబాంధవులెన్నప్రోవుమునుము | తలపనాకేదగడయునునానెయనుము | భావమె
 ప్పుమవనమూతిబాయదనుము | నెంచియొకయంతనామీదనిల్చునునుము|| గీ|| పోయిరమ్మశుభంబులుబొందునిన్న | నన్నుమ

—(* లత్తుణుండువాస్తాకాశ్రమంబునసీతనువిడిచియలనయోధ్యకువచ్చుట. *)—

లుచకయుం గుమాయెన్నయనుచు | గన్నుగవనత్రుధారలగ్రంముకొనగ | నన్నెలంతకదినయైయడలుచున్న || క|| చనగాళ్ళు
 రాకచగకె | కనవనిగేంపుడుబాయజాలనివత్సంబునుబోలిజాలిగొనియా | జనుజననాధుగొలువజనుదునెయనుచుక||ఉ|| అ
 ల్లనమొక్కి కాళ్ళుకడకాడదక్షిణమాచరించి సీ | నెల్లిశెలింపహూరుమని వేద్యుడుబద్ధమెలుంగతోడమా | ల్లనిడించిపో
 యెదనుదాపసూరుమలారకూర్చిసం | ధిల్లగటోవశేయనుచుదినతలత్తుణుం దేగవయ్యెడక||గీ|| ఏగనావయ్యెగియెడవత్తు
 డపడదిరిగితిరిగిసీతదిగురగనుచు | దికురగలిగిసిదికురలేదాయెగా | తల్లియనుచునచలితటములే|| క|| తేరినివగనంబుండె
 డి | తేరెక్కినుమత్రమొంతదినతవచ్చె | శ్రీరామలిలమిత్తే | శ్రీరామధూనచుశీంతిలకొనుచుక||శ|| చనుచుచెడిచ

—(* జా న కి శో కిం చు ట. *)—

టసీతా | వనజాక్షియునతడుమరలివచ్చునొయినయో | యనజనిత్రోవపలువలు | గనచుకొనెదదూఱుకొనుచుగటకడయ
చుకొగి | రమణిమఱికోంతవడిదాకరథముబూచు | దరుణిమఱికోంతసేపుకేతనముబూచు | గాతవఱిమీదరథపరాగ
బూచు | బడతిమఱియంతటనువట్టిబయలుచూచుగి | చూచిచూచిచూకినస్రూతామినకి | వగలబొగగెయూర్పునె
నాగిలిదిగులదగులగుంటవగజెందబెగడొంది | యలసిసొలసిమూర్ఖులాలసిదేసి | వ || అచ్చెలవతన్నమున్నముచ్చటలడు
నప్పుడప్పుడమితేడుచేసినచెయ్యులుదలంచుకొని | అడిమిదనిడుకొనియోమ పైజేర్చుటచేరికకకకకసాదయేమె | చెగ
చెంమటచేలచెరగునదుడుచుటచేలిమికినదితుదిచిట్టయేమె | పుకటితావికప్పురవిడచిచ్చుటయగురాగమనకదియెడ
యేమె | కోరినపనికియ్యకొనుటకరుణాప్రబంధంమునకుఫలగ్రంథమేమె | మోముమోమునగరియించిమద్దుగొనుట | య
యేమోహంపుపనికిదీరుదలయేమె | యెలనగవుడేరజూచితామరికనచుట | మేలచిన్నెలకదివాలివేరయేమె || వ || అనిద
ఖించునవప్రధంబెలుపకాహభూవిభండింతవం | వనగామిచునెయంచువిన్నగుకచుదంబనంబెత్తిపొం | మనెమోమో
కనంచునెంచుబలెంచాయంజేసితదైవమా | యనునికెప్పుడుదిక్కునదిదొలగఃప్రాణంబులొరాయనకొ || క || అంచాయన
బలకవునా | చుంపూయనుజాహ్నవీదయానిదిననుజే | కొంపాయనుగలశాంబధి కొంపాయనుగలశ్శుగములుగమిగ
నియడలకొ || సీ || వనవిహారమునభూవరుడాడునమకామత్ మమతదలంచికంపమువహించు | బలకెలికెలచోకెలపుండ
గావించుపరిహాసకములెంచుబరితపించు | భోజనాదులవేళరాజేంద్రుడొనరించు బహుమానమూహించుధాత్రిమించు
ద్యూతాదికములంచుదొరయెలుంగనియట్లు కళలంటుటగజించికళవళించి | యేకశయ్యాహారంబులెంచియెంచి | ప్రజయ
లహంతములవగలేవలికిపలికి | పలవుముచ్చటలెదజేర్చిచిననదివనది | యంతెలసింజెగలకండులెల్లగదియ || క || కాంతా
త్నంబిటుల | కాంతారమునందుపగవకాఫలములక | ధ్యేంతజరియించుముగనుతు | లంతెయవినివచ్చిజూచియరుదందె
నకొ || శా || ఆవాహ్నికులచెంతకేగినతులైయ్యాయముక్తాబ్జయా | శ్రీవామాక్షయధాత్రికిందగినజేశయరాజుదేవేరియో | నా
ల్లాండులతాంగియోతుకవనిలో నందీనయైబెట్టువాప్రోవంగకొలలెప్పునచ్చివియిప్పుబోడిగవందగకొ || చ || అనిమ
బాలకుల్ బెలుపనంమునియాదరదృష్టినంతయం | గనిరఘురాముదేవిజనకతీతిపాశ్చజయించుజలెగ | కుటనవటులఘృక

—(* వాల్మీకిసీతనూరడించితనయాశ్రమంబునకుదోడ్కొనిపోవుట. *)—

పాత్రగొనికొల్పులువెంబడినేగుడేరచా | యనిదయితలంబునంబుమొనయంజనిగాంగలెటుంబుచెంగటకొ || చ || ఉడుగకలేరువ
న్నదెసమానసిచూడులంగన్గొలంకుల | స్విడువకపారునశ్రువులకెల్లులలాటలేగయూర్పులుం | గడయిడరానిదంతయెడ
గాంచనిచెకిలిగేలుధూళిబుగ్గ | గుడుసడుమేనునుంగలిగికుండెడిజానకిగాంచికూరిమి || శా || ధేరబోయిచప్పుడెంతవిన
నియాసీతాంబుజాతాషియ | కార్త్యుకాంబుధిసత్తచోధనమణింగన్మిగులేకకలెక | జూకెత్తెప్పలాకింతయెత్తికనివి
శ్వాసంబునిశ్వాసముకొమింకెట్టుగనేడ్చుచుంజరణసామీప్యంబునశ్వాశ్రీనికొ || వ || యేమూర్ధన్యడుబజ్జగించివగపే
లాపుత్రునిసద్గుణో | న్మతినీభాతకయెరింగియూజలనిదల్దాగ్నిగండింపగా | ధృవీతెహనలంజేనితయనవోదృష్టి
న్విచారించివ | చ్చితిసన్మృధిలాధినాధువలెనిచిత్తంబులోనెంచుచు || చ || అటమలయెలసేలచునాశ్రమదేశమనిదకాద
నీ | కెటపరికంబులేకనికనిచ్చటనున్నతపస్వికాంతలం | దలునుచితోపచారములొనగ్గుగలారువివేకశాసన్ | మటులెత్తెప్ప
దైవగతిమాన్వంగనెవ్వరికైనశక్యమే || చ || జనకుడుతండ్రినద్గుణవిశాలుడుపంక్తిరధుండమావచు | గ్ధనభుజగర్వవైభవ
వీరాముడురాముండుభతకనీకనీ | వనుపనధమకనుమకాధిపజ్ఞతజెందకునాధునాజ్ఞజే | కొనిచిరియింపువేలవెలగుండెద
వఘ్నకముగొంముమానినీ || క || అంచాయూరకవగవకలెంచానావనమునికలీలావనమా | రంచాయదెజలములచేకొం
మానీముఖముగడిగికోంపూయనుచుకొ || గి || అనునయించియఘ్నకమాయమకిప్పించి | మానిమణిజాత్రమంబునకనుగూర్చి
తోడదోడుకొనిపోయెనిర్వాహ | బంధుజనులుగారెట్లహ్మమునులు || క || సీతాసతితోనిటులెట్లచేతనుగనుతుండవనముచేరిత
నకుసంప్రీతిమెయినతులానర్పుమ | హతాపనసతులజూచియశలమితిసనుకొ || ఉ || రాజకులాధిరాముండగురామనదేవి
విదేహధారుణి | రాజకుమారిపంక్తిరథరాజమనోజునికెద్దకోడలి | రాజముఖిలలామయలరాజసహాదరిబోలనీవెకుం
బూజలుసేయగదగు దపోధనకాంతలుమీరలందలుకొ || చ || చెడుగులురావణాసురుని చేజెటవొయినకాంతయచ్చియే
లేడుననితన్నుబలినజలించిరఘూద్వహాడిమెనద్గుణం | కెడదనెరింగియొక సడినహింపకకానలకంపినాడుమీ | కెడవక
యీమెప్రోవుడనియింతినివారలకప్పగించితికొ || ఉ || వారుమహప్రసాదమనివామవిలోచనగారవించియం | తోరహిబణ
శాలలకుదోహానిపోయియథోచితంబుగా | సారెకువంతులుని యుపచారముసేయుచునుండిరంతన | కార్తణికండు
చెందనకొతుకమూరడిలేవధూటియొకొ || సీ || రంగారుబంగారుచెంగపులుధరించుశృంగారవతినారచీలెలూనె | భూజ
సంబులుమెచ్చుభోజనంబులొనర్చుకమలాక్షికందమూలములునమలె | జంద్రకాంతవిశాలచంద్రశాలలనుండజవ్వనిమునిపగ్గ

శాలసుండే। నురలతో శ్రీ రామునురముపై బవలించుచాలికామణియొంటిపవ్వళించె। గన్ననన్నలశ్శాంతకాంతలావ। రిం
చు సేవలు మెచ్చుకొంచనాంగి। యొగ్గ మనిమగ్ధకాంతాకృతోపచార। విధికే నెంచనసాధ్యంబుపధిగలదె॥ ఉలకగడలత్తు
ణుండునటులాయురుడై చనుచుండెఁజోవలం॥ అకురచునెవ్వనితుడగుసూతునిబాచిసుమంత్రచూచితే॥ యకురడనిమ్ము

—(* సుమంత్రుడులత్తుణునకుదుర్వాసువాక్యంబులు చెలిపియూరి డేచుట. *)—

త్త మున రాత్త జ కెంతయు పాధీపవచ్చెదా॥ నెకరట్లై నెలచువెతెనెకరడద్రాణముడదనాకడే॥ చ॥ అడవుల బెకురనాల్కి
డుములందివిను బెడవాసిదైత్యుచే॥ బడియట నెవ్వరుంబడినిపాట్లకులోనయి ప్రత్యయ ర్థమై॥ యడదెడచిచ్చుజోచ్చియ
తి మత్తు మునస్సుభమింత చెందెనం॥ గడపటజానకీపతికగాపురముగడతేర దాయగా॥ మ॥ శివుకొదంబముద్రుంచెవాలినడ
చెక జేపట్టిసుగ్రీవుం॥ బ్లవగ శ్రేణుల నేలతొరజలధిగ్ధ ధి చెబొస్తునా॥ హా॥ భూమి నైలుటా ద్వేసినితికైయారా
న్వ యస్వాము॥ ట్రివధూటింబెడవాసినిల్పగలదేతల్లెచే తంబునక॥ క॥ ౨ నులదర ౨ క నియె॥ దర నికదపతిసీలపడి
చేసవనిజ శాపం॥ బునవగుపాపముజనులదో॥ జననాథు దోగణెంపు సారధిని నుచుక॥ చ॥ వగచుచుబలరత్తుణుని వా
కురలుసారధి యాలకించి కెల్॥ మొగిచినచిలచె నేలవెత మోదముభేదముగాలఁ ద్థతిం॥ దగులుచునుండ నెవ్వరికైవ ముంద
రబొనుషంబుపెం॥ పగు నెమహాశ్శతోల్లిబధులాడినమాటలఁ న్నుతెప్పెడక॥ గీ॥ ధర్మనిధియైనమీతండ్రదశఁ ధావ॥ నీశ దొ
క చాచునిజత్తురోహితునజూడదలచిరథ మెక్కి సూతకృత్యంబునెను॥ బూనగపసిన్దమనివనంబునకబోయ॥ శా॥ ఆపత్రం
బునకేతవాషికముఖవ్యాస క్తిమైవచ్చియ॥ రావసుండుక గురుచేతనుసిగ నిదివ్యద్వహ్నిభానుద్యతుల్॥ భాసిల్లందగువారి
జేరజనినద్భ క్తిస్తుతులెసిత॥ త్రాపశ స్త్ర్యంబునకబ్బుచుంగొలిచిభూపాలుండుపతికల్లగక॥ గీ॥ ఆతిథివెకవిమాంయింటకధి
పయసుచుకందమూలాదికములువెడలనొసంగి॥ తామునుభుజించియ మ్ముచుల్తగినమాట॥ లాడుచువసింపనవసరంబర
సివిఘ్నము॥ క॥ అలదుర్వాసోమునికంజనిచేసిమహాశ్శరామజండ్రుండెన్నా॥ ల్లిలయేలుగొడుకులెందలు॥ గలిగెదరాయిక
షమాగతియెయ్యదియో॥ గీ॥ అతనితమ్ములబ్రతుకెట్టిదరరవంశ॥ వనసింబద కవతికంచుననఘచరిత॥ యానతీదగునిత
యువనిగరుణ॥ పొడిమిమీతండ్రక మ్యత్రిపురైదుదనీయె॥ క॥ అనఘాసీతనయాగ్రణి॥ వినుమీధరబడునాకండు పేలేడ్లెలుక॥
మునులెంద బెకురయగములొనరించుందిపమత్రయగ్గ ముగాంచుక॥ క॥ ఆదగన్రుతునయోధ్యకు॥ బొందగబతిజేయునా
ప్తబుధ పుంత్రిసుహృద్భృందముతో నానందము॥ బొందుచుదుదిక్కిస్తూలకములకుఁబోవుక॥ గీ॥ కొడువముగ్గురుపుత్రికునకి
య్యరిసువును॥ పుత్రిబూవియన్యధామిలేల॥ గలరుపెద్దశాలమిలనిల్పునెవ్వకు॥ వంశమింకనొకరవార్తవినుము॥ మ॥ ధర
శేజ న్నెడవాసి రామవసుదాధ్యతుండుపెకేడ్లుత॥ ద్వీరహంబొందెడికారణంబుగలదావృత్తాంత మేమంటి॥ పరిపాటి
య్యసుపితునిస్సూరిజుల్ భంగుచిన్పడెత్తుగా॥ తురువైముకేభృగుపత్నియట్టుజోటనెలతో కూర్చినకాంతయొక॥ గీ॥ వారి
కథయెల్లచిన్పై పరిపాటింపనెనురవై పోషియప్పురంధ్ర॥ శిరముచక్ర దార భేదిచిన్పైత్తులగంపాంకభృగుపుచాలగిసి॥ ఉ॥
దేవుడవండునిమ్మనిసుతింపు పురందరునితత్రూరతక॥ స్త్రీవధయెల్లు చేసితివిశ్రీధరయాకొలచెందకుండినం॥ బోవునమాన
వత్తుమునఘాపినివికబుట్టియాత్మ పత్నివిరహ ర్తివందువనేకదినంబులటంచుదిట్టినక॥ క॥ హరికిచ్చినయాశాపము॥ పో
కసెనతని మరలయుభులబోధనలతఁదా॥ హరిబాగడిమాన్చె శాపము॥ హరికథలెట్టులయినషేలెయిదయేలనృపా॥ క॥ ఆభృగుశాప
మువారిడ॥ నాగుమవిహియించిసికునందనుడయ్యె న్నిభాగ్యమెంచదగునెక॥ దాభూవరరాముడొందుదశ్శలమింకక॥ క॥
హరికైవహరుకైవం॥ బరమేష్టికీనైవవిప్రభాషకత్రోయం॥ దరమగునేయనిలీలా॥ హరుడమ్మునిదెలుపన్యపతి యద్భుతమిం
దెక॥ గీ॥ ఈరహస్యంబుపురిజేరునెడన్యపాలు॥ దానతిచ్చిననేవిటినిం నెకాని॥ యెవ్వరు నెఱుంగరీవాతకనిపుడుపొగల॥ నన
దెచ్చినిదినిల్పుమాశ్శయందు॥ చ॥ కతివయవగ్గు ముల్ చనినగాగ్గములన్నియుదీర్చురామమా॥ పతిమిముమున్నగాబడిచిబ్ర
హ్మపదంబునకేగుసీతకై॥ వెతపలేదనకృత్యంబువేడుకయు న్వహియించిలత్తుణం॥ డతనినితింపుచుంజనిర యంబునగో
సుతిజేరనాటికె॥ క॥ మరునాడరుణోదయమున॥ నరదముసూతండు పన్న నతడెక్కివ హాత్వరమద్యాహ్నములోపల॥ ను
నిమితాయోగ్యయగునియోధ్యకుజనియెక॥ వ॥ చనిడినాననుడైపురద్వారంబుసొచ్చి యెచట నెవ్వరనింబాడకతలవచి
నిరాజమాగ్ధంబునంజనుచున్నతనదైత్యంబుజానకీసూన్యంబైనరథంబునుంగను గొనిపురజనులుగుంపుల గూడుకొని సవన
గగానిన్న మనమువిన్నది నిజంబైతోచుచున్నది చూడండనిగునగునలంబాపు వారునింతలేసిసంచారచ్చేదంబులుమనయూరి
బ్రహ్మత్తులవలననేక దాయయ్యెనింక నేనోరుపెట్టుకొనిమాటలాడుదు మనువారునింతమాత్రంబునకే రామభూకాంతుం
ంతసాహసంబు సేయివచ్చు నేయసువారు నిట్టిసాహసంబుచేయుకున్ననిష్ట హాపవాదంబు భూపాలుండేపగిదించావుకొన
పుననువారునట్టిరట్టువినినప్పుడుచెట్టువడిపుట్టినకోపంబుపట్టజాలక పాపపుణ్యంబులకట్టిప్రజమీదంబెట్టి పట్టభద్రుండె
చెట్టిదంపుసనిసేసెనతనినిట్టిటనగూడునేయను వారు నెఱుకమాలిమొఱుకుతనంబుతోనట్టిపరమపతి వ్రతంబలికినవారుచల్ల
బ్రతికెదరనువారువారువీరి బ్రతుకుబంగారపుయ్యెనిప్పుడుబంగారువంటికాపురంబువిడిచియాశృంగారవతి కారడవులంబ

డిబడలికతో నడచుచున్నదిగాదాయనువారునుబూచిన తంకేడువలెసింగారింఁచినరథంబువలెగన్నులపండువ గనిండు చు లానె న
డవులపాలుచేసి తాళవచ్చు నేమనజనపాలుండేలాగుతాల్చిదాల్చినల్పినవాడోయనువారునిందువేవురుగలిగిడికుల లేని దానివలె
గానలంబడితల్లియెంతసంతాపించెదవోయనిసీతాకాంతందలంబుకొనిదుఃఖించువారునుదైవమాయుటవంటి మిగచాట్లుపగ
వారికైఁకందగవును మీయనికన్నిరునించువారునునైసలు జలదంబులంబలుక నాలకింపుచు నేనుగమొగ సాలకడరథంబుగ్గిసు
మంత్రనిసగౌరవంబుగానింటికింబనిచినట్టడవులలోమీపట్టంపు చేపినిపడిచి పెట్టి వచ్చితననెయిగొట్టుమాటట్టవనంబతోనధిప
తింజేయుక నేటునిన్నుసంబుసేయుచుదైవ్యరసంబునకునదనంబగుశ్రీరామ దేవులివదనంబుజూచియేచందలబునదాళుదనను
తహతహదునిన్నునెకొన్నికత్యంతరంబులుగడచిరాయంచ లేనికొంకువలెరన్నంబులేనిపెట్టియవలెబద్ధంబులేని కొలనువలె
జుద్రకళలేనిగగనంబువలె సరస్వతిలేనిముఖంబువలెరామభక్తిలేనిచిత్తంబువలెనుపకృతిలేనిసంపదవలెగిరిలేనిబ్రతుకువలె
వార్తలేనికవిత్వంబువలెకాంతిలేనియద్ధంబువలెశాంతిలేనితపంబువలెశాఖలేనిచెట్టువలె రేఖలేనిబొందివలెసకలవైభవంబులు
గలిగియుజనకనందనలేనందునఁజెన్నుదటిగివిన్నవయున్నయన్నగరుప్రవేశించితడియగృహభ్యంతరంబున॥ సీ॥ ఏక తంబునఁదొ
ల్లియంతిపల్కనకూర్చిపల్కలువాక్రుచ్చిపనిపనివి । ప్రజలమిద్యానిండఁబాటించివడి నెంతతెగువ సేసితిసంచుఁబొగిలిపొగిలి
యీమాటసామితియెఱింగింపనతియేమియయ్యెనోవనినంచునడరియడరి॥ సా జేశ్వరినిచాసిప్రాణఁబులిక మేన నిలుచునేయని
భీతిగలిగికలగియేనుఖమునింక నేలనియెంచియెంచి । నేత్రములకోకచాప్పముల్నించినించి । సొరిగిపలుమాటుబాన్లుపైనొఱిగి

—(* లక్ష్మణుండయోధ్యకరిగిరాముకలంకదీర్చుట. *)—

యలయునిభుజూచిలక్ష్మణుండారుజగుచు॥ క॥ చేరితనయన్నపాదాంభోరుహమునవ్రాలియెక్రుపూరములేత్రై । పాటనడ
లంగధృతిసెడియారఘవమదతసమస్త సుశ్రులముంచె॥ ఉ॥ ఆయెడలక్ష్మణుండుహృదయంబునచైర్యము వెంచిచూచిభూ
నాయకచంద్రుదీనవదనంబునసాశ్రురీక్షణావళుల్ । దాయగజేసి దేవరయలంఘ్యతరాజ్ఞవహించిసీతఁగొం । ఖోయిసురాప
గాతటతపోవనధూములడించినచ్చితి॥ ఉ॥ ఆవెతలెన్నియెనగలనరగకులాధీపదాటవచ్చునే । దైవగతుల్ శరీరకిసదాకల
దేసుఖమూర్తిజెందినం । బోవునెవచ్చునాపదలుపుట్టిలయించుటకూడిపాయుటల్ । జీవులకున్ స్వభావములుచిన్మయమూర్తి
వినివెలుంగవే॥ చ॥ వగచుటపాటిగాదుమిమువంటిమహాశ్శులకాశ్శతత్వమున్ । తగిలితలంచిచూచినబృధగ్విధమెయ్యదిస
చ్చిదాత్తకంబగుపరమాత్మవీవుజగమంతయునిపుడలంపనయ్యెనాదిరుగుడైననీకునుపదేశమునొనరించువాడనే॥ చ॥ అవని
జలాగ్నివాయుగగనాత్మకమైనప్రపంచమంతయున్ । వివిధచరావళులునీవయినిండివెలుంగుచుండగా । నవనిజయెందుబొయిన
దియయ్యభవద్వ్యతిరీక్తమైనచస్తునొకటియున్నదేమటుపుమాపునజూచితలంక నేటికి॥ చ॥ అమలకమిమ్మెఱింగినవహాత్ములె
పుత్రకళత్రమిత్రవర్గముపయిమోహముంచకవిరక్తివహించుమీకుజెల్లునే । భ్రమగొనివందురందరుణిచాసిధరాపరిపాలనం
బుసేయమఱిచెరాముడంచునప్రజలాశ్రితదత్సతోత్సుకా॥ మ॥ అనిబోధింపగలంకదేరిరఘువంశౌంభోధిచంద్రుడైమ్ముని
నెంమోముప్రసన్నదృష్టిగనినంమోదబువాటిల్లెనీయనవదోక్తిహజారముకదొరసియన్నానాల్లనాశ్శయ్యభూజనసరత్
ణమెల్లికైనఘటియించుటోదగు న్వేడుక॥ వ॥ అనియానతిచ్చియచ్చంచాంఁకువంశమండవస్తునెండియుననుంగుతమ్మునింగనుం
గొనియిట్లునియె॥ మ॥ సుజవానికముట్రోచుచుంగుజనులన్ శోధించిదండింపుచుం । బ్రజలాయాయెడదెల్పువిన్నపము లొప్పించు
చూపాతనంబుజవాధీకుడొనర్చికిర్తివడయునోగప్రమత్తాత్ముడై । నజనుల్దిట్లుదురిచ్చటన్నిగయసంతప్తాంగుడొనర్చుటన్
క॥ ఇలతేడుసుకృతిననుచును । బలుమఱులోపలనెయుండిప్రజచిన్నపముం । దెలియనినడేనిగిడగు । గలనీయర్థమునకొక్కకథవిను

—(* రాముడునృగమహారాజుచరిత్రమునులక్ష్మణుండుజెప్పుట. *)—

మనఘా॥ చ॥ నృగుడనురాజుతోల్లియతనిగ్భుకిర్తియుట్రాహ్మ్యప్రియుండగణితవిక్రమోన్నతుడహంకృతిశూన్యుడు సత్యవా
నా॥ గాగడతకెక్కిరత్నమయభూషణభూపిల లేనవత్సవై । తకుబహుధేనులన్ దినముదానము సేయుమహీసులాళికి॥ చ॥ అ
తడొకప్రణ్యకాలముననృగుసంఖ్యుమించునై ॥ ప్రతకసనక్షిణాకముగచాగ్గొకొటులకిచ్చుచోటను । వ్రతడగునొక
విప్రునిపవత్యకథేనువనేకధేనుసం । గనిటరానెఱుగకత్తొనుదుల్లిన్మపాటచిన్న॥ క॥ దానముగొనియతడేగిన । ధేను
పుగలవిప్రుడాత్మధేనువునెదున్ గానకబహువిసంబుబడినుండైవెనకెనెల్లదేశములందు॥ గి॥ గోత్రగలగోత్రలంకెల్లగో
వువెదకి । గాత్రమలయంగనతడంతకనకలాఖ్య । దేశమునకేగియదొక్కదిజునియింటయాడతోనున్నతనద్రోణదుఘనగాంచె
క॥ కాంచినొంచినబరీయంచునిగుచుటయూవోడయడగుడెచినవాడ । చునదిదూడతోజను । దెంచితనపుమాగ్నిసంగర్భ
జుడిదొదవక॥ క॥ తనధేనుపుత్రనుజేగను । బనియేమెవ్వరికిననుచుబనినడివెంటజనుదెన్ననాపువోకొనచనదానముపట్టినట్టిత్రై
సురుడొక॥ మ॥ తగునేచాముసొచ్చిచామొసపుచుద్దన్నబుతోగొంచుచా । అగజోరత్నముగావలుత్రెత్తుగధీత్వంబెరుక
జాకతినిగవీడవెరుదకి । పింజరదలంజేరిటచున్నచ్చిన్నగియానిపుడువెట్రియగ్గధమైనిన్నేలుగైకొందునే॥ క॥ నామొనవి

నిక్రూపముగఁ | నేమందలగలసితప్పియిటజేరినదో | యీమొదవుగానకయెయీ | సీమంతయుదిరిగియతలజేందితిననినక॥ఉ॥ ఇచ్చినయ్యి వాతన్యగుడమొదవుంగయికోన్నవాడనే | నిచ్చటనేవచించెదవెయ్యియన్యతో క్తులురాజెచెంతకుం | జెచ్చెరరంముచూతమనిచేకొనినాతడుపలకాదనక | వచ్చునెయ్యట్లులైనననివచ్చెనతడునుగొప్పసమేతడై॥గీ॥ వచ్చివెక్కునల్లవసుదేకువాకిలి | గాచియతనిసంముఖంబులేమి | రోవొసిద్విజులున్యగునినూసరవెల్లివై | వుట్టుచునుచుదట్టిపోయినరఘు॥ శా॥ ఆశాపంబున్యగావనిశుసీమబాహ్యద్వారముల్ దెల్పనెం | లెళోకించినజాత్రితాప్రహీతమంత్రశ్రేణికన్వ్రసం | కాశలదొద్విజశాపమున్నొడివివేగంబుత్రుసర్వక్షమా | ధీశుంజేసినయానయంబులహితోక్తిందెచ్చిభక్యంబునక॥ చ॥ పరియునుమంచునెండయుపవానయుగాలియుజేరనీవిబ | లకలుగటుచేయబంచయదికన్వడకుడగబుట్టులులబాన | బృథువుగసంఘటింపుడనిపలికనిజాకృతిడించినొచ్చియం | దలయుచునున్నవాడిపుడునాన్యగునూసరవెళ్ళిరూపునక॥ క॥ కావునవత్తుండగున్యపుడావిధమునహానిజెందునసఘానిమయక॥ భూనరుడునుగురుశాపము | చేవనరుమత్తవృత్తిజందియకాడే॥ ఉ॥ ఆకథయెటులన్ననినుమాదియుగంబునసూర్యవంశజుం | డైకొవరొందుచుండగమిదన్వననాధవరుడుంశత్రుశి | టొకశతలడతం

—(* నిమిషక్రవర్తివృత్తాంతమునురాముడులక్ష్మణునకుజెప్పట. *)—

దుగహిగౌతమమానివనంబుచెంతలోకైకమవోహరంబగుమహాపురియొండానరించిదానికై॥గీ॥ ఎల్లుసౌధవిజితవయజయంతముగానజయజనంతమనెడివరసమాఖ్య | యమరజేసియచటనమరనాధునిబోలి | యవనిసెలుచుండయాఘనుండ॥క॥ గురునిభుజనదగుతనకుల | గురునింగనియొక్కనాడుగురుమతిసేన | ధ్వరమొకటిసేయబూనితి | గరుణ్గీరదివహించికడతేర్చుడనక॥ ఉ॥ ఆర్యశిఖాపతంసమతడాతనికట్లుచునన్నమున్నెయ | ధ్వర్యతకున్వరించెమఖవతుడుదన్మఖమయినభూమిభృ | వ్యగ్యభవన్మఖంబునకువచ్చెదగాళుమటంచుబోయినం | గ్రోర్యముతోన్యపాలకుడు గౌతమమానివరించెచ్చరక॥ శా॥ భృగ్వత్రివ్యవనాదుతైవముఖులంబిల్పించిప్రాగ్ధించియు | ర్విగ్వగంబుగవారిజేకొనతదాదేశాప్రీతాచల | ప్రాగ్విశంభరయజ్ఞశాలదగళుభత్సంపదంబద్ధరా | భుగ్వంశాగ్రణిదీఘసత్రముజగంబున్యజేసెకరహిక॥ గీ॥ అయిదువేలయేడలడిగినవారికి | లేదునాకవరమణిదుకూల | భూతుణాన్నదానములదృప్తిగావించె | నతవికలిమిబొగడనలవియగునె॥ ఉ॥ అంతరమున్నెయింద్రుమఖమయినదదర్శితుడైయరుంధతి | కాంతుడువచ్చియంతయునుగన్గొనినన్నగురుకద్యజించిదు | శ్చంతమటొక్కనికగురునిజేసికొనెన్నిమివీనికండక్రొ | వ్వంతయునేడడతుననియలకనువాకటగాచియున్నెడక॥ గీ॥ బడలిబగలురాకపవళించినిమియంతి | పురమునందునిదురవోవుచునిక | నెలుగడవ్యసిష్ఠుడేలెంచికాచట | యిలబ్రమత్తజనులనెలుకగలదె॥చ॥ ఇటులనుహూతమాత్రమవనీంద్రునివాకిలిగాచిరాకయుం | డుటకునసాంపకాయజతనూజుడుగాయజుమేనడంచుఘా | జకటివలెమండనవిడిచిజన్నముచేసియుజెంతజేరడి | కుటిలుడువిడనంగుడయిత్రుమరుగాకనిశాపమిచ్చినక॥ఉ॥ ఆయనశాపమెట్టిపొన్యపాగ్రణికాయమువీడెనప్పుడే | కాయముకంటెముందుకడగాజనెనిద్రయనవిధంబుఘానాయకుడాశ్మగోదెలిసినన్నున్యదాశపియించినాతడుం | గాయముచాసిగాసిపడుగాకనిత్రంనుతశాపమిచ్చినక॥ క॥ ఇతరేతరశాపక్తుల | యతియున్యపతియినివేహులయిరప్పడుడుకి | ఖతుడైవగీష్ఠమునిశత | ధృతికడకుంబోయితన్నదెలివికొనియనుక॥ మ॥ నిమిశాపంబునస్థులదేహమడగేన్నెసూత్కుచేహంబుతో | నమగారాభభవత్పదబ్జములుడాయన్వచ్చితెకస్థులదే | హముబ్రాపించుచుపాయయేమిముకనేనందావిగ్భవించుకతయా | సుముఖత్వంబుననానతియదగునంచుకదీనుడయివేడినక॥క॥ పరకేష్ఠిపలికెవిశ్రా | వరుణులతేజంబుసొచ్చివారలవలనక॥ ధరగీవయోనిజుడవయి | భరియంప్రముచేహుచుచుబనిచినదతడక॥ ఉ॥ ఆవిధియానతిచ్చినక్రియన్వరుణాలయమొందునంతమి | త్రావరుణల్పయోధితటధారణిగ్రుంమరుచుండియొక్కలీ | లావనవీధిసూర్యశివెలగుటగకగొనిరండువిశ్రుపయి | నావగలాడిచువులాలయందమినాతడుమ్మధాతుడై॥గీ॥ చానగనిసకంతజటమధాశువుజాట | నదిగ్రహించిఘటమునందుడించి | పరుణుచెంతమెలగవరుణుడుకాయంచి | సంభ్రమించికరియసకియపలికె॥క॥ మిత్రదువరించెదొలుతగ | శత్రుముగాకెకమిరురక్షింపుటకుం | చాత్రమగుజేరిమామక | గాత్రములించునుఖముగయికోనుడనినక॥ గీ॥ దానికన్ననినునుపలకదానికగ | దనియెయ్యారమునుమెచ్చిశాస్త్రినివ | లేకవరుణుండుగుడస్థునిచేదేజ | మదియుమునుకటిఘుంబుచెయివేమయంచె॥ ఉ॥ అంశులకల్గిమిత్రుడనిదానుముంనవరజెందియుండియు | స్పందకుదాళియన్వరుణునింగదియంబగగీకుధగ్గమే | యిందునభూమియందేవసియించిపుయారభభార్యవమునడిం | బాదుమటచుట్టెగణిబుట్టిరగస్యవగీష్ఠునిరంగక॥ క॥ చనియెనగస్త్రుడతసమాన | కిరవంశాంభోధివంద్రుడిత్వోగుడుదోడ్ | కొనివచ్చెనన్వసిస్థుని | దనకెప్పవలెబరోహితత్వమొనర్చుక॥ప॥ ఇదివన్వజస్థునకారంబికనిమిరాజవృత్తాంతంబుదెల్పెననిమని | రామభూకాంతుడుగ్నిశాకాంతునట్లనినె॥ మ॥ నిమిదేహంబుపణియయా భరణపంక్తివృత్తమాల్కమలేపమునకమాను | లకరించిదయాతోనయ్యగజేమబుఘా | లకముగావిన

జ్ఞేహరించుతానమా । చారముగ్రాసించితవిచారముమూరమటంచుదెల్పినక ॥ క ॥ లవణుకౌర్యమురఘవతీలవ
మునకుంగొనకమానులంగనియంకక ॥ లవణుపధింతునవశ్యము । భవదాతెహరింతుననుచుబలికప్రియమునక ॥ క ॥ భల
తునినలశత్రుఘ్నుని । గరుణాకలితేక్షణములగనుగొనిమీయి । ద్గతీలో నవ్వడులవణుని । బరిమార్పంగలరటన్న భరతుడు

—(* రఘువీరుడులవణాసునిసంహరింపశత్రుఘ్నునిబంతుట. *)—

పలెక ॥ శా ॥ ధాత్రీచాయకనన్నబంపుముహాద్యద్ధాత్రుగుంభీనసా । పుత్రున్నేవధియించివచ్చెదయతుల్ భూదేవ
తత్ దేవత । ల్విత్తాసస్థికులింకజెందనినన్నేలేచిభూభతకకుక ॥ శత్రుఘ్నుండుక రాబ్జముల్ మొగిచి చంచద్భక్తితోగట్లు
నుక ॥ మ ॥ ఇనశంకాధిపమిమ్ముచాసిబదునాల్ గేండ్లు న్వంతంగూరలే । తినినారల్లరించియైబడలనండిగ్రావచా
సంబుచే । సినవాడిధరతుండుమీశరణసంసేవాప్తినిండుండనిండుండనింజనిలో నెలవణున్వధింగగలనన్నంపింపుడంచతగ్రావక ॥
క ॥ తలచెదమిపవస్సుము । నిలిచెదమధుపురముచెంతనిమిషములోనక ॥ గలిచెదలవణునిమీకృప । బాలిచెదనననుజుమెచ్చి
భూవరుడనియెక ॥ చ ॥ అరవిశ్లేధ్యరావికృతాసుకనాహవకోవిదుండవీ । వపునిజంపకాదెలిసియంపెదవైరివధించి
భూరివై । భవములశివుదత్పురముచాలనసేయుముధాత్రీబోమధ । ర్ముననకుసాటిలేదనిమున్నటిపెద్దరాజదీతులక ॥ డ ॥
అలమురిపుంగెలిచియారిత్రునాజ్యముధ్వసంగతిం । తాలనసేయకున్నగుబావముపూర్వజనాజ్ఞయెయ్యెడిక ॥ చాల్వర
కుకగ్రహింపనగుబలకుమేమియశత్రుపట్టణ । శ్రీలకుసీవెరాజవభిషేకమహాత్మ్యవమందుమంచనక ॥ చ ॥ అలుకుచున్న
ణావరజుడగ్రజుడుండగరాజ్యవైభవం । బులువహింపంపజిన్నలకుంబోలునెయంచనబోయిక్రమణంబులకకక్రకుకనకభ
రణిపాచుడులేనగవంకురింపగాలలితమనములొభరతలక్షణలంగలపలెనత్తజీక ॥ చ ॥ శగునభిషేకఃస్తువులుదారతదే
దగువారిబంపుడా । ర్యగురువురోహితాప్తనచినాడులబిచ్చుడుపిన్నతమ్మునిం । బరశునిజట్టణంబునకుబట్టముగట్టెచు మా
టవీటిలో నెగడగజాటబంపుడననిల్వకవారలుతత్క్షణంబునక ॥ గీ ॥ అధిపుటదానతచ్చిన్నయుజతగూచి । గురువురోహి
తాదికులనుబిలిచి । నకలకార్యములనుసంఘటించితిమనివిన్నవింపరామవిఘ్నదుదనరి ॥ సీ ॥ శ్రీరస్తురిపుజయశ్రీరస్తుతేయగిషే
తిసురశ్రేష్ఠలాశ్వీరదింప । బటహగోముఖశంఖసణవాద్యబహుత్కారరవమురొదోంతరములనెరయ । హృద్యవాగనవ
ద్యగద్యపద్యస్ఫూర్తిగనుపించివందిమాగధులుపొగడ । నటదశాస్త్రినుగుణ్యంబుగాగణికాంబుజాన్యలసరసలాన్యంబునలు
ప । దల్లులందఱుగన్నులుదల్లగాగ । జూచిజడుసంతసిలవసిన్మండుమంగ । శాభిషేకంబుగావింపననుజునిటలపట్టికనుకర్ణప
ట్టంబుకట్టెవిభుడు ॥ చ ॥ భవదనుజున్తునేడుమధుపట్టణభతానొనచిచనప్పుడే । లవణుడుపోరిలోబడియెత్తణపూర్వజమీరు
నెంమదిం । దనిలితలంచినట్టిపనితప్పనెద్యముగాకయందానా । చ్యవనుడుమున్నుగాగలనుహర్షులరామనించిలయ్యెటక ॥
చ ॥ అనుమగత్పథూషణనుహాప్రభచాలదివాకరుండొనా । దరుమచేరవచ్చిసమదంబునినానటడైనపిన్నతం । మునిదయ
మీట నెత్తుకొనియూర్ధముమూర్కొలియకుకజేచిగ్రాకునిదొడమీరశంకుకొనితోణిసుతాహృదయే శుడిట్లునక ॥ మ ॥ అ
మరశ్రేష్ఠుడుతొల్లి మొంకగవహనియాస్త్రంబున్నించెడెం । దమునందామధుశైటభాసురులు దానంగూరిరయ్యాస్త్రరా
జముచాకుకలభియించెలోకములకున్సంత్రాసమాదస్పృయో । గముచేనంచదియెయెనెవ్వరిపయింగైకొంమునీకిచ్చెదక ॥
మ ॥ అనుజానీకిదిగర్గిరకలవణసంహారంబుదుస్సాధ్యమే । యనిశత్రుఘ్నుకుంబ్రయోగమునంశారంబుబుమంత్రక్రమంబును
సాంగంబుగనానతిచ్చివిశిఖంబుంగూర్చిచ్చిరా । మన్మసాలాద్రణిక్రంచుబంబలికెశుంభత్రౌధవాగ్ధుంభనక ॥ డ ॥ అనిట
తాక్షదత్తచతులాయతసూలముకేలబూనినక । దానపునికజయింపబురుదానవభేదికినయినశక్యమే । దానిగృహంబునండి
క్షుధాన్యసగానలసంచరించుబోవానినెచ్చినంజయమవశ్యమనికగులత్తుతానుజా ॥ డ ॥ అమునెయవచ్చెపుడచోకయిం
చుకవాడెటిగినక । శూలముకేలనేమటడు బుంపదినుంచిదవ్వలం । బాశేముడిచియొకర డవుబాకృపాధగు
గ్ధపడవై । యాలవణుండు ప్రోత్సేదలనప్పుడెకప్పుముగొప్పుతూపులక ॥ డ ॥ ఘోరశరాహాన్మోలికున్పితడైపురమాట
బోయినక । టూజగనీకయయ్యసురతోననినల్పమునిల్పమప్పుర । ద్వారముచికరగైమొఱగివాడుగృహంబునకేగని
యొక ॥ భోరునదెచ్చునిచ్చునుబూజలొనర్చుమహాగ్రశూలముక ॥ క ॥ అనిమిడమానగశూలంబనదగశూలంబులనియె
వసరమునక । త్రునిగెల్లపునుచుబలుమటు । ననుజాయెటిగించినాడనదిమటుపకుమీ ॥ సీ ॥ క్షణములోపలనద్రొకలిచు
జనంబురనుమించుహయములుచాల్చువేలు । మణిహేమరుచులరొహిణిమేరువులుమీటిదండియారధములుకొండువేలు । నిగి
తోనొటసుయతుంగాంగకస్ఫూర్తిసరిలేనిమపనసామజములువేయి । విలయరుద్రసినయినవెఱపింపగాబాలువీరభటులేది
వేలిమంది । గొలువకవినటగాయకకోటివం । మాగధసమూహమూరవ్యమణులదడు । వెంటరాలక్షువగహారువెచ్చు
మునకు । గొనిమధుపట్టమునకుజనుమునీవు ॥ క ॥ సేనాధీశులబటులబ్ర । ధానునులబాంధవులసాతులదగరీతులన । నన్న
నింపుమేమటకతరి । యయిపసుల్గోనుముసమచితాదరణములక ॥ క ॥ వడిగలవారనిభటునుబడనింపకుమనభనిడదడయ
ంబులనుండెపువేసవినిన్నిడిసిన । యెడలనబ్రజడప్పివొప్పులెటుగుముకరణక ॥ మ ॥ ధనలోభబునబ్రోవకుండెదనుమీడండ్రె

సమాయగామరిన్ || క || తెలిసివసిష్ఠుడభూవర | తలకకునీయసురతనముద్యాదశవషణ | బులుననచోలగెడినననతడలిగి గు
రున్గుగలిట్టతనంబువుగొనన్ || మ || మదయంతీసతియడ్డమైవిడుపుమోక్షమండలాధీశచే | ల్లడుకోపంబువసీష్ఠమౌనిపయి
నేలాయితమౌఖ్యంబలం | బదభాగంబునడించెశాపజలముంచాదంబులవ్వేడిమిం | గదిసంగబురభావమందునదగ్గగ
ల్లాపపాండుడనన్ || క || ఆసాదాసుడుయాగము | సేసినచోటిదియటంబుచెప్పినజటిలా | గ్రేసరునుతజేసెనుమి | త్రాసకగగో

—(* జానకివాల్మీకాశ్రమంబున గుశలవులంగనుట. *)—

ట్టుకొడుకుదత్సనుమనన్ || మ || ధరణీపుత్రయునాటిరాతిరిశుభస్థానంబులన్నద్గ్రహా | తరమల్పిల్వగవలదీపకలబు
త్రశ్రేష్ఠులంగాంచెన్ | బురదత్సంభవవేళబూలుగురిసెన్ | మోసెన్దవిన్దుందుభుత్ | వారసెన్జల్లసగాడ్పునల్లడలసంతో
షించిరచ్చొయును || క || మునిసుతుబువచ్చిరయమున | నినవంశునిదేవసీతయద్దరుసుతులం | గనియెననివన్నవిచిని | విశ్వవల్మీకి
ద్యవంబువేడుకతోడన్ || మ || యశశున్విద్యయుభాగ్యముల్బలముదీఘాయుష్యమంగతురీ | శిశువుల్బట్టివేళవచిదను
చున్శిశుంబుగాపోయిత | తురశలాభంబుగనమ్మనీశ్వరుడురత్నోనాశవంత్రస్ఫుర | తురశసంఘంబులనంబునించిజతస్తా
మంబుతోట్లనున్ || క || ఈకుశలవములమార్దల | మాకొమరులకాచరింపుండందునరత్నో | నీకాదికభయమడంగును | జేకురుశు
భునినటులజేసిరివారల్ || క || కుశమాజికతుడగుసుతునకు | గుశచామములవజలములగుశలియయినయా | శిశువునకలవసమా
ఖ్యయు | బ్రశమననిధియతడొనర్చెబ్రహ్మతమగన్ || క || చంద్రారూలగతినిద్రో | సేంద్రులవలెనశ్వనులరసాంగుశలవులా |
సాంద్రతపోధనశాలద | యంద్రాసములేకవెలసిరత్యజ్జ్వలువై | క || పుత్రోదయముధరిత్రీ | పుత్రితేమంబునత్తపోనిధిదెలుపన్ |
శత్రుఘ్నుడువినియారా | త్రోత్రములఫలించెననుచుసాంపువహించెన్ || మ || హరిహయదిగ్విధూమణియొ | నంతవిభాకరు
గాంచెత్తుకా | వజ్రజునుత్యకృత్యమునవారితనజ్ఞనానర్చియమ్మునీ | శ్వరునకుమ్రొకిరయనయెసంగెడిదీపనలాందచెచ్చె
రం | జరమదిశాభిముఖ్యవిలసత్పదవింజనియెన్ జయార్ధియై || చ || చనిచనియేడునాళ్ళకురసాసతిగట్టెడునీతిఫట్టమో | యనిహరిసి
లచైవలశశాంకకళంకకురంగనాభికా | భినవవిభాప్రభావమునబెంపగుభానుజరజేరియున్నడిన్ | మునిగిక్యతార్థుడై చ్యవన
ముఖ్యులనకరడగాంచివేడుకన్ || క || వారికిమ్రొకిర | ప్రియంబున | వారిచ్చుధలాదికములవారన్ తుత్తున్ | వారింబిగతశ్రముడై | యా

—(* మాంధాతలవణాసురునిచేమృతుండైనకథనుచ్యవనుండశత్రుఘ్నుతోజెప్పట. *)—

రాతిరిచ్యవనుతోడనతడిట్లనియెన్ || మ || ఆనమాయాలవణుండుమేటియనిమీరానాడుస్వామితో | ననగానేచునువింటినైనశివద
త్తాభిలూలంబుచే | ననిసానెవ్వరినైనవీడడచేనేయాచందముల్లలిన | నినిపింపదగునన్ననాచ్యవనమానిశ్రేష్ఠుడేట్లంచున్ ||
క || అహ్మాయాలవణాసురు | నన్నాహమతోడగదియజనిశూలముచే | మున్నాబిబడినరాజుల | నెన్నంగాశక్యమేకణేద్రునకై
నన్ || క || పచ్చినపులికినిదే | జచ్చిననృపలెండటోయసంఖ్యులదేలా | మచ్చరమనలవణునిచే | నొచ్చెన్గృధాతియునువినుమువి
వరింతున్ || మ || యువనాశ్వుండనురాజనందనుడు | ధ్యోనాత్తహేమాదిశా | త్రవశితౌషమదిక్రవక్రముడు మాంధాతృషీ
ప్రేకుడుము | న్నవసీనాధుల | నెలగెల్పిసురలోకాధ్యక్షునిజేంచయి | ద్వివముంజేకొననెంచిదండువెడలెన్దీవ్యత్ప్రతాపంబు
నన్ || క || వెడలికడవన్నెగుబ్బలి | గడిచిదివిడిమించిరాగగాంచిమొగుల్ | త్రడితోనతనిజయించుటకడుభరమనియెటిగివచ్చికనటు
మలిననున్ || ఊగిమ్ముఃఘామిశాత్రవులనెల్లజయించి | దానవర్థత | స్వమ్ముజయింపరావలయుమానవనాయకనీకలేయుడై |
యమ్ముపుత్రకుండలవణాసురుండండగ | నెట్లువచ్చినా | వివ్రేయివాసిగెల్వకయెయింద్రునైననరాజసిగ్గునన్ || గీ || వానిదాడిద
పరచ్చెవనివీటికననటుల | శేయమనుచునింద్రుడరిగెనాక | మనకునన్దీ | ద్రుడలుకతో | మధువనంబుకడకుమసలకేగి || చ || ఉకవ
నవీధిదడుదిగియుద్ధతో | గొకదూతనంపినం | గుపితమనసురదొలవణుకొల్వనకుంజనివాడువానిచే | నసహృతకాయుండ
య్యెన్పుడంతటనంతకుమాడి | బేర్చియంచుపలునిజేరబోయిదనుజాతకురాధమబోరరవ్గనన్ || శా || గంధేభంబునెరుర్చుక
సురవలెన్దీక్షంపుడుకవాడుగ | ర్వాంధశ్వంబునశూలముద్గవిడివేయందచ్చిఖల్లప్పిన్ || బంధువ్రాతమతోనమాత్యతనుజాప్త
శ్రేణితోసేనతో | మాంధాతృషీతినాయకుండపుడేభస్కంబయ్యెనొకరన్నుడిన్ || ఊ || కావునవాడుముమ్మదలకైదువబూనిన
వేటబోరికిం | బోవకుమీన్యపాలసుతమున్నెసమస్తముదెల్పినాడురా | మావనిభతదెల్పవలెనాయకమేమునులేవవశ్యము |
నీపుజయింతువాలవణుని | నిగింపుమునేడునావుడున్ || క || ఆశత్రుఘ్నుడుచ్యవనుని | పేళలభాషముదంబుబెరయుచుని
ద్రా | వేళముజందెడిన | తగు | శేళయహీతుండుదయశిఖిరిశిఖరముజేరెన్ || ఊ || అంతకుమున్నెలేచియతడాహ్నికకృత్యములె
ల్లదీర్చియ | త్యంతదయా | తనమ్మలగునచ్చ | మాసులకెల్లమ్రొకిరవా | లేంతయువేడర | శత్రుజయంపుమటంచనుపంశరాన

—(* శత్రుఘ్నుండులవణునితోబోరుట. *)—

డేహంతకృపాణతూలములుదాల్చికళిందజదాటిచెచ్చెరన్ || క || మాధవదేవికినిరవగు | మాధవుపురమెదుటజూచి | మదిదై

ద్యుమయింగ్రోధముచేసినగొననుచువనియోధాగ్రాణములనులేచియుండెడివి. ౧౧. ౧౨. రవిభూర్వగ్రాహముంజేరకయేమును
పురావంగసింహశ్వవిద్యుద్ధముద్రోహదిబలముగ్రసవలసనకాంతగేహలబువసె. స్విధారణ్యలిడ సేన్వేలతయుమెక
ములకవేలవేలక. ౧౩. చక్రవ్యాదిశాంతస్థుసంమరల్పశ్చైవధ్యాపూజమైచి. ౧౪. సీ. సందిభ్యసితేనిసమభేదశామూలకేహు
లబలుమాటుగొరికికొనుచు. బలువచ్చిపాలనుండేసలపుల దిగజారుచల్లనాలుకచాచినకొనుచు. మదవత్తచిత్తుడైప
దఘట్టనలచేత జెట్టులబడబెట్టి మెట్టుకొనుచు. దేవతల్లవర్తంగ సస్పటస్పటికిగిలాచుకొనుచు. నెదురులేక యూరి
కేతెంచు మధుపుత్రు. ఘనతనూనిరుద్ధకమలమిత్రు. నలకరాశవక్తుచగ్నిజ్వలస్నేత్రు. జూచిలత్కృతానబుండుగిసె. ౧౫.
మహాద్రధర. ౧౬. డాచేన్ద్రియమోదండముచ గుణరవాడబరంబుండజెను. స్మించుండైత్యుడలగన్నగడు శిఖిశిఖిన్న
నేత్రకోణంబులానం. జూచెంబ్రోధీఘవాహున్ముగ్ధి పధగతచతుప్రయోజన్నిభావ. ద్రోచేన్దుల్యస్త్ర పూణో
ద్భుతశరధిశత్రుఘ్నచంత. ౧౭. మ. చూచికరాశవక్తుడగుచుండగ జెట్టుగవర్షిత్రోవలో. పేచికరంబునందు నొకకల్లును
బూనియున్నది. జూచినవాజికిదొడరితూరతజూపగవచ్చివట్టులం. దోచెఫవాద్యుడుకొయెడురొగసనన్నజయించు
వాడని. ౧౮. ఈ పెడబుద్ధి కెదనియించునొయేజడుడైరదెల్పెనోహవిధద్రోయసికువశమాలవతాసురువారిబడ్డచారీవరకెవ్వ
రైననునిలేయికనూఱు బ్రహ్మలాగిన. జావకపోడువోటుకొనసాగునెసేపలవిద్యలిచ్చుట. ౧౯. క. దినమునుమెకములయెఱచిం
దిననుచుచుచివాచునెమధినగలిగెగదా. మనుజాధమసీమాంసంబనిపలికెడలవణజూచియాడుగఱచుచ. ౨౦. క. కటకటము
లరదగస్థులంజెటచిటనిచ్చుకలుచెదరజెలువజెలువచెం. మటాండలగదలకొనన. కుటటలనకుసుమిత్రపిన్నకొడట్లనిదె. ౨౧.
౨౨. నీకాలపోతుబండుననెన్నిదురోక్తులుప్రేరేదోరిదు. ర్భావమదించిమున్నటిన్యపాలరయట్లనెకడలంచితో. రాజు
బుత్రులనరకగంబులతోననిద్రుంచినట్టిరామావన్ నాధుతమ్మదగ్గతాతుడునికెటువోయెదటిట. ౨౩. శా. శత్రుఘ్నయ
ధాగ్ధమైగహావహించంజేవభూదేవ. తల్విత్రాసన్ధిశిజెందనంకనమరోర్విస్నేహభండించినె. గాత్రంబచ్చటికంకగ్ధమల
పొల్లంబుగురుభీనవాపుతాదష్టదరిత్రనిల్వమనినన్ముగ్ధిక్రుధాపేశుడై. ౨౪. ఆరతోవిభుదార్చుచున్నభిలంకధీశుమన్న
లంబు. బోరంగూర్చినరాముసోదరుండవేపొమ్మెననాకోరిగియా. దేరెన్నిచ్చవగ్రజాప్రహితకోటింగూడనేడంతకుంజే
రంబంచెదనిల్వమంచుబురికిస్థిభుంబుననోటగ. ౨౫. అలుకకలత్కణతంముడడ్డమయారాయోరిదోపాటమా. జ్వలకుల్ప
లిగితోలంగిపోయెదవు రారానిన్నుశత్రుఘ్నడి. కరలనంగూల్పకయేలపోవిడుచునికంచాడిభీరుండవై. తలగన్నవ్వరె
లోకులంచు దెగడదర్పించివాడుద్ధతి. ౨౬. చ. పలికినపలుకలోరిజనపాలకులాధమయాశ్శనిల్పరా. కలిగెడిదప్పలవను
చుగ్రకుగబాహువులప్పలింపుచుంగిలంలనార్చుచుంజెలగి కేరుచునొకకవిశాలసాలమ. గలమగుబస్మితోజెరిగైకొనిజక్షము
చూచివైచిర. ౨౭. అథరకశత్రుఘ్నండది. పదితునియలానదైబంచభలప్రహతి. స్థవమెత్తినటులవాడును. బదలసిరోషము
నవ్వువవముగురిసె. ౨౮. కుగసెడువృక్షవషమునకున్వేనుతీయక భానువంశజు. డురుతరిసాయకత్రంజమునొకకమొ
గిన్నిడించియూర్చినది. గురిసెడువారసిశిఖికోటులుపాలములంచునశ్శముల్లు. రిసెవిరోధివజ్రశకోటనదెంచెనతండ. గ్రంమ
ట. ౨౯. తేవాధారముద్రుంచం. గానీభారమననట్టు కటకుండువడి. న్నారాతరువులువైచినమానకయతడదచెనిమిషమాశ్ర
ముబాన. ౩౦. క. తుమ్మరైనశిలలపోళ్ళును. గుమిగొనితుత్తునియలెనకుజశకలంబుల్లుమరోర్వినిండికొనద. త్వమయంబునసమసన
చటిసాలములెల్ల. ౩౧. చేరువచెట్టులెల్లసరిసే. సినిశాటుడుషానుజాసరిత్. తిరమహీరుహావళులుదెచ్చబయింబడవైచుగ్రం
మటం. మూరమువోవనేడబురియూరునొవీడనియకుమారుడు. న్నారెకురామదత్తఘనసాయకమేయదలంచుచుండగ. ౩౨.
అంతటనేమఱిచిలవతాసురుడాకకకుజంబుదెచ్చిదు. దాంతరయంబున్సరముదాకగప్రేయనతండనొచ్చివి. ౩౩. తి
వహించిమూచిలెనురల్లుచుబున్సెగదొందిదప్పర. కాంతలుజాలిజెందిరిజగంబులకంపముబుదెవదెడ్డి. ౩౪. అదిమృ
గాదలంచిరి. శామచునేటికిశాలమింక. న్నెదిరినవైరివచ్చెనెత్తెల్లమృగంబుల భూరిమాంసము. దిమనమెకర
చున్నయెడమూర్చకొలంగినగన్నుచిచ్చిపే. రుదుటునలేచెలత్తణ సహూదరుడుత్సవమండలోకమల్. ౩౫. అత్రైఱగన
మూర్చదేరియంద్రజిద్విరారిగురిమితో బుట్టుభదనకపైడుటబలుచట్టులుచెట్టులుపట్టుకొని పదభట్టనలనిలాతలంధేట్టట్టుడ
పలలెంచుచున్నమధుదైత్యపట్టభద్ర పట్టుగనుంగొనివీరలొద్రరసంబుతో నంగమంతలకనుప్పింగ బ్రహ్మకాలాంతకు
తెలుగునంగనిపించినిటలతటంబునవికటతరంబుగా గుటిలభూకుటిఘట్టి దటిల్లతాపటలచటులద్యౌతలకుదడయగుకో
దండంబు సారించినిమిషమాత్రంబును సైరించకవైరించనమామంచదగరుచంచల చంచలనిభివిభాప్రపంచవలచనాచుచు
పొచ్చితకాంచనసంఘటితపుంఖప్రభాధురీణంబునరీణ లేజోవిభవాధికవధుకైటప్రముఖసిఖిలక్ష్మిర్భుఖకంటక కరళం
తరక్రియాచమత్కరియాభిమత్యశయత్యసంపత్త్యఖాణంబునుసకలభువనద్రోసనవ్వననాత్మదా శరీల సమదేకాలమృత్యుక
రాశవక్తుగిభిందంక్షాంకురప్రమాణంబుకుబ్రిమాణప్రభావవైభవాధి కృతచక్రశూలాదినానాశేవతా శేషవైభవకృపా
ణంబునగురావతాంతకప్రసాదానాదిత నవ్యబాణంబుతూణంబు పెడలందిగిచి లవతాసురుప్రాణంబు పహరించుగుణి

బువగుంబునకూచికన శతకోటిమాతాకాండమందబోధుడకరకిగొన్నుగణ లగ్రేసేయతదభండపరుగ్గుండలంబుడిబ్బండ
 లంబునిమకొనిచొడగూడక చూపులకుమిమిట్లు గొల్పుటయునెల్లకల్పయూతమిట్ల తరాశునకుడకవ్వలికా మాలిగ
 లోనుభీరుతైగమడగంధర్వ సిద్ధనిద్యాధరాదిదేవతలు దేవతాశ్శృంగులగు సరపేష్టికడంబనికెనుత్తలై యిట్లునిన్నవించి
 రి||మ||జగముగ్గి గ్రాడికుదుతేజముజగత్సంహార ఘోరా | గ్నిమాజగదుద్యాపనభాసరరక్షభయి సుశత్రుభూతాణా
 ర్చిము| జగముల్లంబుతెరంగుననెల్లిగెడిన్నర్యేకయింకపిధం | బగునోకకములద్ధరింపగదవే యన్తకాధాత్యండనున్ ||
 మ || భయశీలంసులారతోల్లిహరియాచాణంబుచేదైర్బరా | జ్జజనుములైకులవహంసెనెవ్వడిభమెనత్రుఘ్నుడింబూని
 దు | ర్జయలీలనలవణువ్వధించునకమేనంతాపముల్గొచ్చుద | ద్దయసౌఖ్యంబువహించునన్నజని రుత్సహంబతోదేవత

—(* శత్రుఘ్నుండులవణాంబురుససంహరించి తిన్నరంబునేలుట. *)—

త|| చ|| అలశత్రుఘ్నుమనివ్విధంబుననుదివ్యాస్త్రంబుసంధించిపే | రలుకన్దైత్యులతోంములత్యముగనేయం జ్వాలికల్లి
 కుల | నైలమరికత్రునితోమ్ముమారియిలముకేభేధించిపాతాళవా | సులకునభీతియొనర్చిన్ద్రుగపొదిం జొచ్చెచ్చరల్లె
 చ్చగనెక||దా||మమవెడలినయప్పుడే | ప్రాణంబులువెడలిననుజపతిపవనహత|కోటిప్రసమువలగులకతోజేన్ద్రుజగములె
 ల్లకోద్యముజెందె||శో||కము||ఇలపైలవణాసురుడిట్లాటుగక | గతకాలమువానియగారమునకే | వలెనొప్పెదుముంబొన
 వాచ్చిప్రదేనబహుదేమశూలమునంగలసెక || క్రౌంచపదము || తావుబుటంబూవులవానలుకుచుగ గురియగదలికున
 భేరుగ్గేప్రవలమోయకేవలగతక్రియలనువనతలుగరికొనియాడక | దేవతలెల్లరివిసుట్లొకస్థిగమరిగొలువగ దివిజపిఘం
 యం | చావకముఖ్యాశాపరిభుక్తిక | బగతునివడచిన ప్రభుగనవచ్చె||గీ||అభయబ్రహ్మరి పడర్దుల | మొన | ఘనులశత్రు
 ఘ్నుదీవించికొతుకమున | రావణునిసంహరించినరాముబాగడి | లటులబాగడిర దేవేప్రడతనివయ || ప్రణవప్రత్యము || తీ
 త్రెన్మానుగురివ్వేళం | జేరెచ్చాకునుజగసౌఖ్యంబు | త్రెత్రెన్లోకులదినగండంబుల్ | మీరెన్నిజలిమిదణజేయంబయి || క||
 వచ్చితినిప్రతాపము | మొచ్చితిమిభవజయానవ్యగ్ధినిన్నున్ | మొచ్చితిమొకవరమియ్యగ | వచ్చితిమనఘాన్యయాడుగవల
 యుచటన్నక||మ|| అలశత్రుఘ్నుడుకక్రముఖ్యులకునాప్తాంగంబులర్పించియం | జలిగావించినహస్త్యులారభివదంబత్పదము
 తగొల్పగా | గలిగెంజాలదెయెననిమ్మనుపొల్లనొన్నదొల్లింటికం | తెనస్సంపదమీటజేయతమిపుటెంగల్లనిండటెక ||
 మ|| అనినన్నీవునలంబునట్టులతిరమ్యంబైభరాస్వర్గమో | యుననింపొండెడునిప్పురంబనుచు | వారంలెద్దిజెండస్తుదంబునశత్రు
 ఘ్నుడుకత్రిసంహారణమా | పొద్దెరఘ్నుస్వామికే | స్వినిపించంతగువారిబంచిహితమంత్రశ్రేష్ఠులేతెంచినక||గీ||వారివాదరించివ
 చ్చిరసేనల | గలమవిజయసూచకంబులయిన | బటహగోమభూదిబహులవాద్యంబులు భోరుకొలగమధురపురముసొచ్చె||
 గీ|| చొచ్చితిమిచ్చోప్రజలకుపొంపెనంగనర్థరంబయినమధునిమందిరముజేరి | భవమణినువర్ణ పస్తువాహనములెల్ల | జేకొననుసి
 రాజ్యంబుసేయుచు-డె||అప్పుడు|| సీ|| దివసప్రభుశశప్రథితభాప్రచయదీప్రకనకప్రచురవక్రగణముగలిగిఘనయాధపథరో
 ధకలనాధరితభూభరసుధాభవసౌభరాజగిగి | నరభేరివిలోచనముదాచరణసూచకమణిచయకృతచలములగలిగి|ను
 పచేభీమభలాళికుకశరిసమదాభిఘనకేళివనపాలికలునుకలిగి | రంగదుత్తంగతరగోపురములగలిగి | కలితగృహగర్గవిపణి
 మాగములగలిగి | వికచకల్హారహారదీర్ఘికలుగలిగి | పొలిపెనత్రుఘ్నువలననప్పురవరంబు||క||జహారులుకునశ్యో వ్యాహ
 రులువచ్చిరిలిచివలసినవస్తు | వ్యాహములనించినప్పురి | నారిదశ్శోన్వపాయునాభ్యోవబనక|| మ|| తనప్రదేగకామేయాం
 చునందలుకునందస్థిపథస్థి || ననులంబోదుడతేమియుండెలుపు హృశ్యంతాపముందాపమో | ప్పనియందుంగగపంపకెల్ల
 ప్రజలున్నర్థిల్లులండెండుహా | యనమల్ రాజ్యమునేసిరామపదడియొకాంతియయింతటక||మ|| సుగుణాభోధులమంద్ర

—(* శత్రుఘ్నుండుశ్రీరామపాదసేవాద్ధియైయయోగ్యకరుడెంచిమరలిచనుట. *)—

పుంగవుననచ్చొచుచిమదస్థతిం | దగువారిందనవెంటబెట్టుకొనిరక్తస్థంబనారూఢుడై | నగరావాసులనెల్లవిదూరిన్ద్ర
 యాగవ్యాపిగొల్పెన్ద్రుగపలనేవ్వుడుకజేరెనాఘనుడువాల్మీకాశ్రవస్థానముక || క || చేరివాల్మీకులకునాతోనేసియాత
 డంచివాశీర్వచస్సూన్ధిరీనాదరించి | యిచ్చునద్భూదకములవహించిశ్రాంతి | దొరగివరిజనయత్తశత్రుఘ్నుడలరె | అ
 మ్మరిచప్రదంశదయచాత్రగొనిపలెనెల్లలో | కమ్ములయుకులముల్లయినకంటగనిప్రణలీలనొకదా | గమ్మునగూ
 లనేసితినంతఘాజాబలకౌలివెంచగా | నిమ్మహినికుపాటిగలరేశరకొనలిత్తుదానుజా | ఇ.కొకనాటికొలవణడిల్గు
 నెలలోకులచాదదీసునే | శంకదొరంగివీనిజనిజంపెఱిశూరుడుఘామిపుట్టునే | యుక్తిలేకయందుదురేయిండుదలపుదు
 మాతలపునీ | ధంకధరించేనేమబుధవత్సలనిన్నునుతింపకక్యమే | రావణుడ్రుచునాడురఘురామునకకబహుశక్రయత్న
 ముతో | గావలనెన్నశాసనునికంటెమహోద్ధతుడెయనేకులక | భూవరులకహరిచినరిపున్నిమిషంబునద్రులచేనుచున | దై
 వసభనురేంద్రదేవతింపగవెంటిమినిప్రభావముల్ || చ || లవణుతోడనీవికల్పబిబోరెడువేళనేమహా | గభృతడునుం
 డేమాచితిమిసర్వమునిపుతియంతయొప్పునే | యపునపునకెచ్చెనని యకులనజేర్చిశరంబుమూరొగకె | బ్రవిమలచిత్తు

డత్తపసిపంక్తిముఖాంతకుపితమసిన్ ॥ చ ॥ ఇటువలెనాదరించిజటిలేశ్వరు డాప్తబలాధిభూసుహృత్ । బృటయతు
డైవయాతనికేబక్వఫలాగులప్పప్తిచేసిచేం । గటియుటజంబునన్నిలువగా నెలకెచ్చిననకుమారుడ । చృటవసియంచెభృ
త్యులుపచారములకొర్రమముల్వారింపగన్ ॥ అయ్యవసరంబున॥ సీ॥ డునుధారసధారలాలికెడుచంద ననరసస్వ? నూ
ర్తిసంఘటల్ల । రిన్నగాదాపూదేనెసోనలమించుపథమునద రమ్మన్వర్తిల్ల । గండచకెరలానకమ్మల ప్రవహించుర
హింఘనరాగములొక్కగులగ । విరవియయిచేటకుపాల్వెల్లువపా రెడిక్రమముననాలాపగతులుకలయ । గవలకపీజేలుని
ద్రాక్షోఫలాది । ముసమాసితవశ్శ్రీమారనిచిత । చారురామాయణశ్లోకసమితగాన । లీలబరియింపశత్రుఘ్నడాంకిచి॥
క॥ ఆనధు డ్ధులగుంభవ । రామాహృదుఃస్వస్థులూపదనడ । ర్బామిరకౌశలియావా । క్రామాణికమెచియితడుప
రవసుడయ్యెన్ ॥ క॥ పరవసుడగుదెలియుక్ర మ్మరకెతలయూజినింతమా త్రిముసితా । ఎరవుత్రలే త్రపోధి కరణస్మరిగద
యనుచుకొత్తుక మొందెన్ ॥ చ॥ అతనివిజాపులయ్యతరసాబ్ధిచునింగినిజలబాన్వోమో । తీతినిటుపంట్లగా నములునేయిగవిం
టపివీరతెవ్వరో । యతివసుజేరివేడగరగునయ్యుంబరబరమా ద్భుతంబలి । య్యతివరుపాలనున్నయడెయ రయనెంతటి
వారమంచనన్ ॥ క॥ శత్రుస్సుడిటులసీతాపుత్రులగానమునువేడర బొందెనిను చునా । రాక్షిగడకె నర్దక్షణ । మా ప్రముగా
నంతభాసుమంతుడువాడిచెన్ ॥ చ॥ దివసముఖోచితక్రియలు దీర్చిముసీద్రుడనజ్ఞయయ్యగా । నవనయ్యత్తిడకొనినై
న్యముతోడనిలట్లకానుజుం । డవిరళవేగలీలరవియంబరమధ్యముజేరునంతకున్ । రవెకులనాథుడేలేడిపుంబన నన్నెయ
నోత్సవంబుగ ॥ ప ॥ ఇత్తైరంగునంగనుంగొనియభంగహవన్ తైరంగితాంతరంగంబునంబురలక్ష్మీగరాంబుంబుల ముకు
లిచినముచితప్రకారంబునంబ్రవేశించి॥ సీ॥ సామజహయభటస్యందనావళులతో నెడనెడసామ. తులెడురకొనగ । భూసు
రాశిశ్వాసపువ్యవాద్యములతో వందిమాగధులకైవారములయ । గమనీయఘృణిమణికంకణక్వణనలైచేలలువేడలనండేసే
సలూలక । నబ్జముడలసాండురాతపత్రిములతోముందరబలుటెకెంములువహింప । బొరులాలాడబొడగనిన్ములంపఱ
టచాబహువాద్యరవముతోబ్రజలయలిపు । మీఱమొగసాలముందరదేరుదగ్గి । శరముపైనంజలిఘటించినగనతడఱచికొలు
వునకేగిరామవృపకుంజరుపాదయగంబుమస్తకం । బాలయగమ్రెక్కెశత్రువునినుండియుదెచ్చినదిస్వరన్నెరా । సులగు
కానగసేసిపగిశుద్ధమృతకరముల్కాగిడ్చిచూ । పులుఫలియింపస్వామిమొగముంగనుగొంచటనిల్చింట్లనన్ ॥ ఉ॥ దేవరయా
జ్ఞశత్రునివధించితదీయపురంబుదంచిత । శ్రీవిలసిల్లజేసిపదిరెండుశరత్తులదాసీయండిలిం । గవునమీపదబ్రముల గంగొ
నవచ్చితిదాశశక్యమే । యాపునుచాయుక్రేపువలెనచ్చటనొంటిగనిల్చినాపుడున్ ॥ సీ ॥ నగచుదంమునిశేరదిచికొగిటజే
చివసుధేశుడనునేలవగపువత్స । యరిశిత్తయుగుధరాపరిరక్షయనుజేయ కూరకండగక్షత్రేయనకుదగునెయచితకృత్య
ముమాన్వనోపియుండుటగాకనినుచాసి మేమైననిలువగలమె । వలసినయపుడేందువచ్చిల్లులహంముజుట్టులమిత్రులబాడరా
దు । తామసింపకసప్తరాత్రములుమాత్ర । మచటవసియించిపురికేగుమింతదడపు । రాజులేకున్నరాజ్యమరాజకమగుననిన
వతియాజ్ఞశిరమునతడుపూని॥ మ॥ భరతునిఃత్వణుంగదినభక్తిరతుల్లుటయించివారియా । దరణము గాంచిప్రేమమున
తల్లులకెల్లనమసురించితి । త్వరమహిళోక్తులందనరిబంధులరా పులమంత్రన్వరా । మరులయధోచితక్రియలమన్ననజేపి
యనింతరంబునన్ ॥ చ॥ ఇనకులుడానతిచ్చినటులేడుదినంబులునిల్చియవివృణం । డనుమతిసేయగాబయనమైజనని బధబధుకో
టివి । బొకనిభరతుండులత్వణుడుగూర్చి వెంబడిచచ్చిపంపజయ్యవనతడయ్యెడన్సబలుడై చనియెన్నిజరాజధానికొక॥
యీశత్రుస్సునికథయోధీశాలులువినిసహితమతింజదిపనతొగశతివ్రాసినశత్రువి । నాననమగురాజ్యమును ధవంములు గ
లుగున్ ॥ ఉ॥ అల్లువకొరియిట్లుచనియాశ్మపురీజనులల్లసీల్లవం । ఫల్లసుససూతకధరణిబోచుచుశ్రేకీర్తియుక్తిరా । గిల్లి
యునగ్నభంగశ్రుతకీర్తిమనోరధపూర్తిశేయుచున్ । తుల్లకులార్తిబెంచు భయజూర్తి సడదగ ధర్మమార్తియం॥
ఉ ॥ అకరడనకరడావిమలయంతటిధైర్యముబూనిరామభూ । భుకులచక్రవర్తిగతుభక్తులసర్వమద్భక్తులస్ససు । ప్ర
తికలకాధువాకులబ్రసన్నతతోనిగిడించినతిగ్రియా । భాకులుగాధరాజనులబాలనసేనెసదృకరౌననన్ ॥ సీ॥ శ్రుతిమ
ర్మములెఱింగిసుస్థిరాంతర్యాగవిమలువైబ్రహ్మభావమునమంచి । యధిగతధర్మత్రయరినాశమొనరించియాశలుగేగెచిద్రాహ్మ
ణులగొలిచి । పరమార్థచంతువైసురచిరాసప్టాంగసంగతిగాన్పిరాజయోగమువహిన్పితగుశాస్త్రముః నేచ్చిద్వద్వంసహి
ష్టుతైలెలిపిమహార్యసేనలుఘటించి । బ్రాహ్మణక్షత్రియౌరవ్యభటులుయోగి । జనులలెమించజగతిప్రశస్తనస్యవత్తెయె ఫలింపనే
లమూచువానలెచ్చ । రాజ్యమొనరింపుచుండెత్తెరామవిభుడు॥ మ॥ కతిపయమాసముల్చిననొకానొకనాడనకృద్విలాపవిస్మింజ

—(* వృద్ధనిప్రమిధునంబుమృతుడగుకుమారుని రామునివాకిటవైచివిలపించుట. *)—

నమత్రువారిపరిపిక్తకదోలమురువ్యధాభరా । నతమొకవృద్ధనిప్రమిధునంబుమృతుడగుపిన్నపాపని । స్వితమతికొంచువచ్చిర
ఘువీరునివాకిటవైచిదీనతన్ ॥ క ॥ హాసుకుమారుక । హాసుగుణనిధాననీకునర్హంబటరా । గాసిపడజేసిమముం । చాసి
జనగనేమితప్పచాటిలేచెపుమా॥ మ॥ మొగలనిన్నుచంటి సుకుమారశిరోమణిమన్తకంటిదు । గ్ధులకునేలదకర బహు

మాత్రసపర్యలానర్చియెల్లదే । వతఃసుగోచ్చిన్నగనివంశమునిల్చినటంచునేమున । మ్మితశ్చదనిన్నకాలమనవృత్త్యః । వు
మ్రుంగుటెఱుంగమేసుతా॥ ఉ॥ ఎకగడజొత్తుమేదితెరువెవ్వరుచికగగువారలింకనో । చకగనితెండ్రపాదజలజలబులగజ్జలు
మ్రోయముందుమా । చకగినటింతువిప్పుడొకసారియునాడవుమాటలాడవా । మకగవయెందుబోయెతుణమాత్రములో
నెడకేగితియ్యడక॥ ఉ॥ అకగడయైచువహములయ్యకుండకగడమత్తువెకగడే । చికగనెట్టివింతగలదేతలిదండ్రుల
కౌవ్వడైహికం । బెకగడబుత్తులుండెఱుఱియింపుదురాత్మజశోకవహ్నిచే । బొకగచుదండ్రీసేయునొకొవ్రత్రునకుకదహ
నాదిశృత్యముల్ ॥ క ॥ శిష్టసుతధర్మనిధినజనతప్తికరుడురాముడచ్యుతనకెనయండా । దృష్టాంతముపుత్రకనీ । దృష్టాం
తమువలనదెలిసేతిమిమ్మషయనుచుక॥ మ॥ ధరవణాశ్రమధమకరతుణమువేదప్రోక్తమాగంబునక॥ ధరణీనాథుడొస
పడేనియతడాధమచ్యుతింబుట్టిని । పురపాపంబులకెల్లనెల్లయగునెచ్చరాజవోషంబునక॥ దొరయకధూజనకోటి
కేట్టులపమృత్యువ్యాధిబాధావళుల్ ॥ చ ॥ అనిసతుయుతుండై పరాసుండగుసుతునిమీదంబడి ధరాసురుండువిలపించి ఖ
రాసురాంతకునుద్దేశించిమఱియునిట్లనియె॥ ఉ॥ అసురభీకరుండినకురాగ్రణరాముండుగాజ్యమేలగాధూసురబాలకుండువృ
తెబొందెనటంచనుమాబవాసితో । నీసహజన్తులాశ్రితులునిన్నభజింపజిరాయునున్నత । శ్రీసుఖయుక్తిరాజ్యమొనరింపు
ముసొంపునరామధూవరా॥ త॥ ఇత్వోకువంశజులుశౌర్యత్వేలగ్రీవులవనినరయగశిశుమ్మ । త్యుత్వేలపసరమోఘప్రత్వే
శననీతరమునచాటితెనదియుక॥ ఉ॥ సత్యముధర్మముకదయుయ్యైపతిదాల్చిననిట్లుబాలురక॥ మృత్యువుచెందునేయి
కనదేటికిబాలునికగ్నికృత్యమా । చిశ్యమేమేముసేయుట త్యజించెదమీవెతదీటబ్రాణముల్ । హత్యలమూడుసుంబారసి
యయ్యసుఖింపుమటంచునాడగక॥ క॥ ఆపలుకునువినిభయపరి । తాపపరితాత్తుడగుచుదాశరధిక్యపా । కూపారుండా
పారునిపాపనిబ్రతికించుతమీసభకువచ్చెవెనక॥ క ॥ హితులబురోహితులమహి । పతులుమహామతులగృతులభ్రాతృసు
హృత్సంతతులగుణాన్వితులనిజా । శ్రితులంబిలిపించిచింతజేయుచునున్నక॥ సీ ॥ సంవతజలరాశిజానుదఘ్నంబుగామ
నినమూరగండేయమునివరుండు । ఫాలలోచనునితోబ్రతిఱుటించిపదాంబుజమునగనుగొన్నగౌతమతపస్వి । నిస్సంశయ
జ్ఞాననిధులలోదొలుతగీతికంపగాదగువామదేవమాని । భక్తిప్రపత్తిసంపత్తియుగానవైశాశరద్యమునుగన్ననారదుండు । మ
ఱియుజాచాలికాశ్యపమందపాల । కణ్వకాత్యాయనాత్రిమాద్గల్యభృగువ । నిష్ఠముఖ్యులుశిష్యప్రసిష్యసహితు । లగు
చువచ్చిరిరఘువరునాశ్మయెఱిగి॥ క॥ సభయులయిలేచిరస్పడు । సభగలవారెల్లరామచంద్రుండునుద । తృభగస్తునిరాట్పద
ముల । కభివందనమాచరించియానందమునక॥ క॥ ఉచితాసనములనునిచిన । ముచితార్చావిధులొనగియుచితజ్ఞుండై ।
రుచిగాననశశినింబ । ప్రచురతరసుధాయమానభాషలననియెక॥ చ॥ అరుదుగగోచరింపనిపదాధకములైనమనః ప్రబో
ధవి । స్ఫురణలమీరెఱుంగుచురుప్యూతపోనిధులారయాధరా । మరునికుమారుడేమిటికిప్రందెనధమకములెట్టుచెందని । ధ
రణిననన్యధాతవసుధాదుభురోక్తులనారదుండనుక॥ మ॥ అవనీదేవతలెల్లనంచితతపస్యాసక్తియుకసత్యమా । శృవివేకంబువ
హింసగాగృతముధర్మస్థానకమించుజిరాయువు । నారోగ్యమునెప్పుడుంగలిగిభూయోధైర్యగాంభీర్యపయి । భవయుక్తిం
బ్రజయొప్పురయ్యగమునంచాణికృతోర్వీసుతా ॥ సీ ॥ ఆకృతయుగముననలకజతుష్పాదచారియైధర్మంబుజనపశేణ్యత్రే
తసత్యపదంబుతెగపదత్రయగామియగుత్రయియతసంబపుడుతలుచు । తమతపోమహిమలధరణిజనులబ్రోతురాయురొ
రోగ్యభాగ్యములుగలుగు । నన్యతముల్పలకదువచ్చటచ్చజనుల్బు ధులుమాత్రముబొంకు బొరయరెందు । ద్వాసరంబు
ననగచాలుధమకమేగు । నంచుద్విజరాజశుశ్రూషలాచరించి । వయిశ్యులుతపంబొనర్తురవార్యనిష్ఠ । నదివిపర్యాగమైతోచద
య్యగమునక॥ కలియుగమునచాదత్రయి । తలగునుధమకంబుశూద్రతపములుతలుచొ । గలపెన్నియెనవింతలుతలుచ
ననహంబులాధర్మములధిపా॥ శా॥ ఆలాగిప్పుడుశూద్రుండొకగడదపోవ్యాసక్తిసీఘామిలో । జాలిన్నిష్ఠవహించెనందు
వలకకజచ్చెకధరాదేవతా । బాబుండాకుటిలాత్తుజంపిశిశువుంబ్రాణాన్వితుంజేయుమిం । కేలావాలవిడంబమీతుణమే
మ్మిత్వోకువలశాగ్రణీ॥ క॥ పాపాత్తులదండింపనీ । త్వాపతికాపాపముననుషడ్భాగముసం । ప్రాపించుగానధరలో । బా
పములేకుండనరసిబజబోవదగుక॥ ఉ ॥ ఈయెడరాజనీతివచియించిప్రినింతియయొకగసారిరా । మాయనిన్నదేరొగ
నినయంతనంతములైనపాపముల్ । పాయగనీకుజేకురునె పాపములిద్విజపుత్రుజీవితం । జేయుటయంతతొల్లకపిసేనన

—(* రఘువీరుండు శంబుడనుశూద్రతపస్వినింజంపి బ్రాహ్మణకుమారునిబ్రతికించుట. *)—

నికబ్రతికింపవేక్యనక॥వ॥ అనిపలుకనారదుపలుకలాకణించియాకరాంతలోచనుండగు నయ్యహల్గాశాపవిమోచనుండు
మనంబున నప్పనియొప్పికొనితనచెంగటనున్నలత్తుణునుపలక్షించి నీవువోయియీతుణంబతోజీసురునిమనఁతోభంబునవారిం
చితత్పుత్రదేహంబునుగంధతైలకటాహంబున కుక్షినిక్షేపించిసురక్షితంబుగావించునదియనిసయోగించి కించిన్నీలితనంబు
నుండయిహృదయబెసపుష్పంబున బుష్పకంబుదలంచినంతనంతానంత మణిప్రభారమణీయపద్మరాగమణిచ్చవిచ్చటాచ్చా
దితదశదిశావకాశంబైగగనతారకాయమాన ప్రకూనకాయమానఘనఘమానంబున నవ్విమానంబుసోతొలగ

రెంచిసంగటాక్షించి సహషకంచముహషికజనంబులకునమస్కరించివీరించి సములగువారియవారియాశీర్వాదవచనవయిభా
వంబునొందితదామంత్రణంబుగావించిపురరక్షణంబునకు భరతలక్ష్మణులనియమించినమంచితతపరిక్రియాసమున్నదశూద్రశీ
షణ్చిదాచికిషకదురాధర్షావషణహర్షోత్కర్షంబవధరించి కవచంబుధరియించికవదోనలుబిగియించిఇడ్డంబుసంగ్రహించి
కాముకంబువలంబించి జాతిమగరాతిముత్తంపుక్రొత్తముత్రెంపుచేకటంపు పసిడంబునంబ్రకటంబగుమకుటంబుతత్తత్తలు
వినుత్తలంబున హస్తకొననుత్తుంగతరదివ్యయానలలామంబుసుచుంత్రాది మంత్రిజనసమేతంబుగానవరోహించి ధరావ
రాహోహాభిరావహాసుహాంజనాచల సదృశాంగసమంజనాంజ నాభిభకుంజరేంద్రసాంద్రమదధారావోర నీరణదృష్టు
రయుకారరవాహోగంబగు పశ్చిమదిగ్బాగంబు పరిశోధించి సురావరోధవధూనివహవిహారణోచిత గచితాఖర్వసార్వ
భౌమాత్యఖండగండకండూతిమస్మత్త వేద్యండగపితోర్ధ్వండగండోపలప్రకాండమండేత హిషవత్పర్వతసార్వభౌమభూమ
హేనుప్రభామండలపీఠండలంబగునుదగ్ధరామండలంబుదూరసి యపరపూజకనకకడ నెల్లనరసిదీక్షాకలముద్రుజనమల్లాలక
ల్లాలమానికాకీర్ణకలశార్థపకణ్డేజపవర్ణవర్ణితైరావణవంతావళవతుడంత తంతన్యమానకాంతకాంతికిరమాసమాక్రాం
తంబగుశచీకాంతిగంతంబుడూసి దృగంతవీక్షాపరంపరవెదవల్లియొచ్చిట విపర్యాసతపశ్చర్యాధుర్యనిం బొడగానకగా
నకభావతుగోపభాగవరధ్వమానికశ్రేణికాశ్రూయమాణ విరారవంబులాలింపుచునిజవిమానరాజవిరాజమానరాజమ
ణిఘ్నజిహ్వాకావల్లిమలైకడకలననికొన నబ్బల్లిదుండుసర్వంకషశేముషీధురీణ సర్వోర్వరాగీర్వాణసర్వదా ప్రకల్పితనదీ
స్నానసంధ్యాజపానుష్ఠాననిష్ఠరతపోస్థాగదిష్ట తాశ్రేష్ఠతరాశ్వత్తతరుప్రణామపురస్కరప్రదక్షిణంబగు దక్షిణంబునకుంబ
టతంచి గిరిప్రాంతంబులుపరికించిసరి త్తటంబులువిమర్శించి సరోవరంబులుపరీక్షించి యరణ్యంబునిజలోకించి తపోవనం
బులన్వేషించి జనపదంబులుపరిక్షించి ఘననదంబులుపరీక్షించి గోకులంబులుతలకించి కోవెలలువెదకీపకటాణంబులునెమకి
పానియశాలలుచూచి మతంబులరయంబించిమఖిశాలబుచ్చించి యగ్రహారంబులుగనుంగొని యున్నచేతంబులుం బొడగని
యల్లముకముళియునందంద మలంగుచునమందనింఘార చారుణోజాస్థాస్థా మధురీణతా వామనసింధురంబుడంబున బం
ధురంబైకన్నులపడంబువగు సింహుజేగురుచాయలదండినిమండుకొను నొకతొండదంబుండరికపండవోచికాండ పాండురత
రంగమాలికాహోరికావిహారమాణ మరాళికాపాళికాకేళికాసారంబుగుకాసారంబొకటిగనుంగొని తన్మధ్యప్రదేశంబున॥
౧౦॥ శ్రీరామక్షితినియకాగ్రణి నిరీక్షించెంగృహంగున్నిగా । హోరుకేశోణజటాచ్చటాధరు మహాగ్రాచారు నేకాగ్ర
తా । వారీతాశ్శుకభోముఖుభాసితశుంభత్వాండురశ్రీనిధి॥ ధీరత్వాకసుజీరదారునొకతికదీప్యతపస్వావ్యుత॥ ౧౧॥ వీ
క్షించినిప్రసంగువడి । యాక్షతికికడిగ్గినానిక పరోక్షగతికసాక్షాతగరించెసాక్షా । దక్షరతత్త్వంబుశూద్రుడల్పుడె తల
పా ॥ ౧౨॥ ఇటువలెనత్తరీధికునిదృష్టిపథంబుననిచ్చిరాముడో । పటునియమాద్యయే శుభముపాటిలజేసెదవీతపంబుదు।
ర్ముటమిదిత్రునిప్రదవోరాజవోవయిశ్వుడవోవివేకివి । స్ఫుటమతిమించుమాద్రుడవోబాంకకదెల్పుముకల్పనంతయు॥ ౧౩॥
నాపేరురామంబును । భూనాధుడదశరధపుత్రకుడునీ । తాపసస్త్వగనుంగొన । నీపాలికిపచ్చినాడనినుదెల్పవన॥ ౧౪॥
౧౫॥ కరమువిడిచివాడనునగణ్యగుణాబ్ధివిసీతపేడగా । హరిహరియెటుబొంకుదుయథార్థముశూద్రుడశంభుకాఖ్యుడ । న్నరవ
రబూనితో నెనుకనాయకలోకముజేందుకాక్షుడు । షరమగునిట్టిబలీతపముగైకొనేచేసెదనంచుదెల్పిన॥ ౧౬॥ వినియంతవి
సయవంతుని । జనుసేహింసింపరాజజన్మమునింద్యం । బనితోసివెనకభూసుర । తనయుమృతిదలంచికినుకదయ ఓడవా॥ ౧౭॥
౧౮॥ కలకలనవృషున్నపశిఖామణిహొన్నగసిబులోనియి । ట్టలపుష్పెలుంగుచాయలబెడంగుకటారిజరీనదూసిమం । త్రులగన
శూద్రుమస్తముకరుకురనద్రుంచెదదీయరక్తమ । జ్వలజననంబునుంచెదివిషత్సునువషణముభూమిమించగ॥ ౧౯॥ చ॥ అమరేం
ద్రాగ్నియమాదిదీప్యతులు సిద్ధాదివ్యగంధర్వసాధ్యమరుగింపురుషల్ । ఋషులరఘుకులాధ్యక్షాగ్రభాగంబునక బ్రహ
దంబొప్పగవచ్చిచ్చి పటువాక్సోగ్రధింబ్రశంసించిరంశమరుద్వంతుడనె॥ బురాహ్మతసుధాధారానుసార్వక్తుల॥ ౨౦॥ వి
ష్ణుసముల్లహించిపృథివీభరమీవుభరింపజోకపా । రిష్టవతావికారములురీణములయ్యెభవత్కపాణధా । రాష్ట్రసమ్రాతు
డైవ్యమాండంగముతోదివికేగితిస్సరా । నుష్టవప్రతివాడదెకనుంగొనుమయ్యదశాననాంతకా ॥ ౨౧॥ యల్లకులన్వర్ధించిపరి
శుద్ధులనేతెడమించుమెచ్చినే । డెల్లసురల్వరంబొకటియెచ్చెద మంచుడలంచివచ్చినా । రుల్లమునందుగావలసియున్న
యభీష్టముదెబ్బడన్నభూ । వల్లభుడుత్సహించిసురవర్యులకంజలిచేసింట్లను॥ ౨౨॥ ౧౩॥ కరుణజరంబొసంగువడిగల్గినదేవ
తలారతద్ధరా । మరసుతుప్రాణమిండుమహిమంబలర॥ బ్రతికింతునంచునేభరపడిమున్నపకీరణభాస్థోబాలకుడట్టుల
టరా । యరయమిజేసికాదెయసునాయనతోననిసిరెల్లవేల్పుల॥ ౨౩॥ శిఖికడువల్లనైననుడుశేఖరుడవ్వుగుణంబుబొందిన
నిఖిలశరణ్యమీర నెడునిశ్చయవాకులబొంకుకడెందునే । స్వఖరకరాసేశంబుకునిజంపినయన్నదెప్రాణవంతడై । సుఖము
నన్నునవాడమన్విజనుండనుండగాకభూవరా॥ ౨౪॥ ఊహకలంగజింతికలయుండుమహానికాశ్రితావనోత్సాహజం
లొనియెకలశజన్మడుదుద్వాదశవషణయాగదీక్షాహితనిష్ఠుండెదసాంగముగానెఱవేట్టినేడపూ । ఊహుతిసేయ

—(* గృహోలుకవివాదమును రాముడుతీర్చుట. *)—

కటివను దెంచి వెనకొగ్గి మ్రొక్కినిలిచెనంతనొక గాయలూకంబు పచ్చిబహు పరంకున స్వమియనుచు వినుతియ్యదరించ వెలు
గండరము కాము । డందుగ్రద్ద పలికెముందుగాగొక శిశింతువు దుర్గాదుల । రక్షింతువు దేవతలను బ్రాహ్మణుల గృహస్థ
క్షింతువా ర్తనను । సాక్షి ద్విష్టు కవులను కృమి పొగడకొసే । పరగుని ద్యాప్రోధి బ్రహ్మ దేవుని కంటె రోద్ర సంపన్నుల
ద్రుకంటె । గాంధర్వ సుర్యతంగల శౌంబునిధికంటె దిరమైన తాంబూ ఘోషా దేవికంటె । మతివవత్రాత సమున్నతి బృహస్పతికంటె
నదికడై కృమున హేమాద్రికంటె । ననుపమాన విత్తీర్ణ భన నాయకుని కంటె ధన్వంతరి దండధరుని కంటె । దేజమున భాసగుని
కంటె దీప్తి కీర్తి శశధరుని కంటె ఘను సపునకల భూత । సంభవస్థితి కరుడవు సర్వసాక్షి పఖిలరతుక యొక వాక్యము వధరింపు
ఈకొ శికంబు నాయులు చేకొని నాగృహ మటంచు జేరగనిదా । వాకిలిని డ కొని పోరెడి । మోకొ శికయా గరతు ణోత్సుక యెపు
దుకొకొ । నాయన వతనము మాన్పికు । లాయము విడిపించి దుర్బలస్యబలంరా జాయను । వాక్యము సకల ముగ్ధేయ గదేయ నినిగూ
బక్షితి పతికనియెకొ । సీ । ఇంద్రునంశంబున నెల్లభోగము లుదివహియంశమున బావనత జెంది । యమునియంశమున భర్తాభి
రతు యొనర్చి ర్మతియంశమున దుర్మితి మాన్పి । వరుణాంశమున బ్రజాపతికి సేమములిచ్చి పవనునంశమున నౌబలిమి హెచ్చి । ధ
ననాయకునియంశమున విత్తీర్ణ వహించి శివునంశమున భూతినవదరించి । భాస్కరునియంశమున బ్రతాపంబుబూని । చంద్రు
వంశబునను మహాసౌమ్యమూని । యఖిలకల్యాణగుణరాశివై సనిన్ను । సుతియొనర్పక కృమే బ్రహ్మకై నా సీలక్ష్య మహారా
జ్జలక్ష్య చేక్షముగల గరుణయు రోషంబుగడలకొనక । నెల్లసర్వమునకు నెల్లయోమనమున శాంతి । దొర్లభ్యముల్ సందడింప
నుచితవై చిత్రబెసొందిన మాటలవినయపాదువ్యముల్ విస్తరిల్ల । దరహాసచంద్రికాస్ఫురితాస్యమున నాభిముఖ్యంబువయిము
ఖ్యమునుక సొంప । శిష్టజనరక్షణము దుష్టశిక్షణంబు । నాచరింపుదు వెకటనఖిలభూత । సమడవయ్యగు ధర్మగణ్ధాపనార్థ
మిన్నిగుణములు పహించి యీశ్వరేశొ । ఉ । ఉద్దమరేయి భూమినశ నార్థము గ్రుంమరిల్లె వారినిన్ని ద్దురజేందవచ్చునని నేను
బ్రయత్నము సేసికట్టితిం । దద్దము వేడకనిల్లా పటితద్ద హాసీమవసంపనియ్యదీ । గద్దరిగ్రద్ద చేరికలకాలము పోరెడి పోరుమాన్పు
వెకొకొ ధర్మగతి గామువవగతి ధర్మ మెచునియిక సుఖస్థితి బ్రతి కదనేనిల్లి చినయూసదనము । కూర్చిన్విడిపింపవె రఘువ్రతరయ
నకొసే । విలతాంతరవై విజయుడో విజయునినతులరూపజయంతుడగు జయంతు । సకలైకధర్మ పాలకు ధర్మ పాలకునిధి కస్తు
త సుమంత్రుడగు సుమంత్రు । నరీ రాష్ట్ర సాధకుండగు రాష్ట్ర సాధకుని పకాగ్యత మోరక ఘృష్టిశృష్టి । యాచక సిద్ధార్థుడనద
గుసిద్ధార్థుడనవరత మళోకుడకునళోకు । గాంచివింటి రెక్కధర్మముక ములవాకుట । ఎనివిమానంబుడిగిరాడచటనెచి । పు
లుగులను బిచ్చియే పశీతోలునగట్టె । సీగ్రాముదుల్పడనగృహ్రిమిట్టులనియెకొ । ఏనాడు బ్రహ్మశ్రుతైనా । యేనాడు బ్రజా
సమృద్ధి యుద్ధంగ నెనో । యానాడెనిలవనెడని । యానీడముగట్టితిన్న రేళ్లరయనికొకొ । కేచక మనెఘనసూచక । వేచక
మీదెంత వెలుచుచు పలాడంగా । భూచక్రముననుచే । సీచెట్టు యనవుడయియ్యోసీయిలనాడెకొ । చ । అనినిమంత్రపుంగవు
లనందలుగన్దాని గామవంతుడో । యుతగధర్మ మగ్ధులారదినాంధము భూజమల్ జనిం । చినపుడెగూడుతానిచట జేసి
తినవ నెగృహ్రి మిర్విపుట్టివయపుడేనివాసము । టించినచ నెనికట వెర్దియొకొ । క । దాక్షిణ్య బునుటయో । పక్షంబులుదలప
కుభయసక్షియలెనగా । నిక్షించితిగవుదీర్చువి । చక్షులులకునిహాపరములసౌఖ్యముగల్గెకొ । చ । తగవునుబధ్యమకొ హితవు
దప్పకధర్మము సేర్పిర్చువా । రగుననిసంతసంపవ్యవహారములాపుగదీర్చిగజ్జుసల్ । జగత్ప్రసిద్ధి కుటయరు సశ్యముధర్మ
మెరిగియుండియుకొ । దెగమొగమోడియున్న జననిందుతులాండురుదండభోగతుల్ । ఉ । ఊరికరానిపొనిపడయొక్తులగొ
న్నిగజేచివాళ్ళు । తొరముమాపిరచ్చలనుధర్మముదీర్చనిదుర్విచారుడ । వ్యారుణపాశబద్ధుడయివందుతుగావున మీరు
గృహ్రికా । కాదులవాడుదీర్పడుయధార్థముగాననియానతిచ్చినకొ । ఉ । ఆయెనమండ్రుమంత్రులదా జ్ఞాపించి మహా
ర్తమాత్ర పి । కాయనతాన్రసక్త మతులైశలపోయిన రేంద్రుజూచిభూ । నాయకగూటగెట్టెనవనంబు వైమృషలాడెగ్రద్దయ
వ్యారుపధానువర్తి యిదియ్యు ముదండనకంబుదెప్పినకొ । చ । అలలిఘూర్షహుందనియె నొసడినామదిసున్నలాగునం । దై

లిపితరమ్యలూదముగణించిన నేవిజముర్వివృక్షము । ల్లలగకమున్నెయ్యిగృహముగట్టితినంచునబద్ధమికగడ । స్ఫులికడిగృ
ధమిచ్చెడుగుబట్టినధింపకమానవచ్చునె|| ఎనుడేకానకదమైనకాలమునమున్నెప్పుండునిటన్నయిం । చిననద్దేవునియాత్మబు
ట్టిదివిషజ్యేష్ఠుండుదగుకృషిహః । యనగోటుల్వసీయించిర్గమనమార్గా న్యేషియైయున్నెడక । జనియించెకగనకారవింద
ముదరాంచన్నాభికాక్షిర్ధి కక||శా||అనాలికమృతాశనాశగతిబద్ధగ్రంథబ్రాహ్మచర్యభా । మోనాధుస్సధుకైటబాఖ్యల దలిం
చన్నిద్రమేలాగించిడెం । దానంగోపముమించునుగ్రుడగుచున్నాభానరోజుడడు । రానోదగ్రులవాద్రులచేనతేశ్శుప్రా
ప్రగక్రాహతిక||క||ఆదానవమూర్ధన్వలమేదంపంకముననయ్యేమేరియపుడు । త్వాడిచివైలతరుస । శ్యాదులనబడందు

—(* రాముడుబ్రహ్మదత్తునిశాపవిముక్తిసంజేయుట. *)—

వెనకసఖిలముగలిగె||ఉ||కావునగౌళికంబునకట్టిగట్టినగ్రదనుబట్టిగట్టిగా । నేవధియింతునేడనుచుహేతిధరింపనభస్మరస్వ
తీ । దేవవచించెనోన్మపవధింపకుమిప్పెనుగ్రద్దతోల్లిధా । త్రివరుడాశరీరమదిగృధ్రత జెందుటనిన్నుతెల్పెదక|| ఉ|| పూర్వ
ముబ్రహ్మదత్తుడనుభూవరుడైయితడొప్పునత్యముక । సర్వవిరోధిజైత్రఘజశౌర్యముడైర్యముడల్లికీర్తుల । పర్వమునాటి
వెన్నెలలబాగునడికులనెల్లబల్వగా । నుర్విరయేలుచుడుబుధయూధచకోరములుత్సహింపగక|| క|| ఈతనికడకొకదిన
మునగౌతమమునివచ్చియన్నకాంతునతిధిని దేదెంచితిజెప్పెదెయన । నాతిథ్యమొనర్చియాతడడిగినభంగిక|| క|| ద్వప్తపదా
ర్థంబులతో । బుష్పికరంబుగనువాడుభోజనమిడియా । ముష్టింపచునకునటువలె । నిష్టాన్నమునూటయిరువదె నేండ్లిక
గక||చ||ఇటువలెబెకునాన్లుభుజియింపగజెట్టినయాతనింతటన । జ్జటవసియించియొకదినసంబుననన్నములోనగండయె
కగటిగసికూటిలోజలలఖండముజెట్టితిగానదీసనీ । వటవినిగృధ్రమయిమెలగుమంచుశపించెదయానిహీనుడై|| క||శపియించి
నభయపడియాన్మపతియతనికెఱగియెఱగనిదిదప్పెనం । గృపశాపముడుపవేయని । కృపణతబార్ధింపమరల బుషియి
ట్లనియె|| సీ|| వెడదకన్నులవాడు విగ్రహాయుతకోటి విగ్రకాయతకాంతి వెలుగువాడు । రామనామమువాడు శ్యా
మలాంభోదవృక్క్యామలాంగకలీలనమరువాడు । మునులపాలిటివాడు వనజాతహితకలా వనజాతహితకీర్తి దనరువా
డు । పల్లిబొంకనివాడుపంక్తికథరశిరఃపంక్తికంథరమరుత్యటిమవాడు । దశరథుబోలునొకరాజు దశరథునికి । దన
యొడయిపుట్టగలడాసీనతయుడెలమి । మించినదేహమునహస్తముంచినపుడె । యతివిభుడవాడువనియేగెయతివిభుండు||
క|| ఆశాపమకగజేయుము|కౌళికహితకాంతునేలగ్రద్దనుజంపక । శైశవమునునొనరింపవె । కౌళికహితకార్యమనిన
గనవాణియనక|| ఉ || ఆరఘువీరమాళిచతురంబుధి వేష్టితవిశ్వధారుణిధారుణభారనిర్వహణదక్షతినక్షీణపాణిపదముం
గారుణికత్యమీర్పడద । గద్దశిరంబుననుంచెసాపసం । హారమొనర్తురచభయహస్తమొసంగుతెఱంగుదోపగక|| చ|| ఇ
త్రైరంగుననత్తనణికులపుంగవుండు బంగరుమించుటుంగరముల మెఱుంగులనగరంబుమెఱయు తనకరంబువిహంగమోత్త
మాంగంబునం గదియించిన || సీ || మార్తాండఘృణినేలుమనికీటముడాలు మొనసిదికులగీలుకొనెవెలుగ । నుడుజా
లములలీల బెగడగొందుమగరాలసరులపొందునజాలనురముమెరయ । జగములన్నియుగెల్పుతెగువలెవృద్ధిదాల్చు వలరా
జువలెబోల్చుచెలుపుగులుక । మంచిపున్నమచందమామవెన్నెలచందమొందుకప్పురగంధమొలుపునెఱవ । మఱియుదగుభూ
షణంబులుమసొతచిత్ర । వస్త్రహాల్యాదులరహింపవాసవాడు । లవురయద్భుతమనియెంచనాక్షణమున । గ్రద్దయొ
కపుణ్యపురుషుడయికానుపించె|| ఇవిధంబున || గీ || పురుషుడయినిల్చియమ్మహపురుషపాదప । ద్దయుగళంబున వీరద్ధరా
గ । మకుటరుచులావరింపనమసగరించి|హస్తములుమోడ్చియిట్లనియభినుతించె|| సీ|| జ్ఞానమాగకహారాయ శరణాధిక
హృద్వనాజ్ఞానమాగకహారాయతేనమోస్తు । దీనజవసదాయభేనభంగాంచన్నదీనజీతనదాయతేనమోస్తు । మానసత్వ
వరాయమాన వాళివిధానమానసత్వపరాయతేనమోస్తు । దానవారిధరాయధైర్యసంపదూతదానవారి ధరాయకేన
మోస్తు । భాసుజాదికసేవ్యాయతేనమోస్తు భానుగోత్రపవిత్రాయతేనమోస్తు । మానితదయాసముద్రాయతేనమో
స్తు । జానకీప్రాణనాథాయతేనమోస్తు|| మ|| చరణాంభోజరజంబుసోకశిలయోపాత్తవంబుగ్లాచెమి । కరపంకజము
దాకబక్షినరుడయిగాన్పించుటాశ్చర్యమే । దురితంబుల్దొలిగె శుభంబుగలగె దొల్లిటి చందాననా । పురికిబోయె
దసెల్వాంగుమికనో భూరిప్రభావోదయా || క || అనియెంచి బ్రహ్మాదత్తుడు । మనువలశన్మహామాళి మణిసమచిత
భంగినిగారవించిపసచిన । దనదేశంబునకుజనియెదద్దయుజేటక|| చ || అమరులుక్రొవ్విరుల్లరిసి రంతటరాముడు పా

—(* రాముండగస్త్యుజ్ఞంబుచూడ దదియాశ్రమంబుబ్రవేశించుట. *)—

కశాసన । ప్రముఖులపెకులచందములం బ్రస్తుతిసేయివిమానమెకిమం । త్రిమణులగూడికుంభభవునింగనేగ వేరకన్య
కా । కమలరచోధుగంధరసుగంధసమీరముసేదదీర్పగక|| మ|| శతమన్యండుటలేగురాఘవునిజ్ఞంబోవుచుకరావచూచి
తెయాద్రోవిడఘామినేడయినయీచిత్రంబుసౌమాన్యప । ర్వతముకగానముతావకీనఘనధైర్యస్ఫుటికచేగాసియై । షీ
తిలోజ్యోచ్చియడిగెనోగిరులనస్సితావిఘండిట్లనుక || ఉ || సర్వసుపర్వమాళిమణిసంగతదివ్యపదాబ్జసర్వతో । గర్వితపర్వ

తప్రకరఖండనచంజకృపాణిమంచగా । శేర్వకమీరురాగనివసింపకయిచ్చటికొండలెల్లనీ । యుద్వినడంగెనన్నడగునొప్పు
 నెయిగతినానతిననక ॥ చ ॥ నగుచుబలారిపలెరఘునాయకచెంగటగంటివేయభంగగురుతరప్రభావవణికణికనా
 దగుతాగ్రువణికకం బొగడతకకుక్రొత్తతెలిముతైపుచిప్పలుసేతుబంధినా । ద్యగణితతావకీనచరితాజితకిలిరుచిన్వే
 లింగెకి ॥ క ॥ మలయముగనుమలయజదరునిలయముచాదాగ్రభరితగర్భరఫణభృద్వలయముగృతపధికశ్రాం । తిలయము
 నగభావధృతమణికనలయముక ॥ మ ॥ అదెకుంభీభవనాశ్రమంబదెసమద్యతగణకశాలోతగరంబదెపాథోధరయూధవృ
 ధ్ధికరదివ్యద్వోమధూచువ్రజం । బదెశాలాగతమంత్రతంత్రపరహోత్రధ్వరుముత్విగణం । బదెయూపప్రముఖాహా సా
 ధవచయబుచున్నురేండ్రంజనక ॥ క ॥ వినియతడుదెప్పినన్నియుగనిరఘువీరుడడుపుష్పకముడిగ్గిముదం । బునదద్రవ్యత
 పోదన జనములగునువిసతుడగుచుజనుదెంచెవెనక ॥ చ ॥ అజరులుదెల్పగావినిజాగమనంబునకుల్లపిల్లశుం । భజనిపదాం
 బుజాతముబుఫాలముశోకనమసగరించుభూ । భుజుడతడిచ్చునహాబహు పూజలదృప్తివహించెనంతయా । గజనిశహ
 వ్యసౌగముగైకొనియేగిరివేల్పులందరుక ॥ చ ॥ సముచితభంగియాగిపధిసర్వచుచ్చయగస్త్యమానిధూ । రక్షణనినా
 టిరానిలరమ్యువాసమమర్చికందమూ । లములనుదేనెలందగుభలంబులదృప్తియొనర్చితత్ప్రస । స్వముఖసరోరుహంబు
 ననునైజదృగాళులజేర్చియట్లునుక ॥ ఉ ॥ నాదెసనెయ్యముంచెరఘునాయకమీరుదెంచినందునం । గాదెచెలంగెమన్మథము
 గతెతతపక్షిభూమ్యాశ్చయన్మహాప్లవముజెందవిప్రతసయార్థముశూద్రునిసంహరించియుం । ద్రాదులకింబొనర్చుటనవస్తము
 వింటిమివారుదెల్పగక ॥ క ॥ ఐదంయుగివేన్మసతులకీదాక్షిణ్యప్రసక్తి యీకతుణయునీ । యాదార్యశౌర్యగాంధీ । ర్యదు

—(* అగస్త్యుడురామునకనర్ఘ్యతర్పహారమునిచ్చుట. *)—

లుగలవేసుతింపనలవియెనిన్నుక ॥ చ ॥ నినుఘనుడంచుమెచ్చిధరిణినరయేమియొసంగువాడనై । ననిదెవిచిత్రతత్పమయ నవ్యప
 భూషణమొకకటెచ్చెదం । గొనుమనికొరఘూద్వహుడుకుంభజమాకబ్రుగ్రహింపవ । చ్చునెద్విజరాజధమములుచూ
 చియొసంగుడునానతండనుక ॥ చ ॥ ఎలమిగుజేరువంశముదనియ్యగబుచ్చుకొనంగవచ్చురా । జులకదియెట్టులన్నమను
 తోణిజనంబుబురాజశూన్యతం । దలకిబలారినిజకరగణంబులనేలెదులీలదంమునే । ర్పడదగుబ్రోచురాజబడయంగదలం
 చించితపాలిక ॥ చ ॥ అంగినమసగరించితరురాసనరాజోకరుండులేకయీ । ధరణిపహింపలేముకులధమకపథంబులసంచ
 రింపదు । మరచుయియున్నదొండొరులగైకొననుకుండెడిచెయ్యుఫట్టెడిం । దిరముగజితచేసియొకధీరునికన్మజియిం
 పకేనుక ॥ చ ॥ ననుచురేంద్రదండజలనాధకుజేరులబిచ్చిపలెమీ । బలములనాలుగింటనొక పాలాసగుండుత్వదంశ
 చాతుడై । యిలభరియింసనొకనృపు నేనుసృజించెదనన్నునిచ్చిర । చెల్లువునవారలందునసృజించెవిభాజితబుక్షుక
 టువుక ॥ మ ॥ తువుక్కివడిబుట్టిబ్రహ్మాదనుపకతోణితలార్యతుడై । యువుడైశ్వర్యముదృప్తిదాతృతయు సింద్రాభోధ
 పాశంబుక ॥ రిపురాకంబుకృతాంతనలశమునదారిద్రాతిసంహారమ । ధకపరత్వంబుధనేశువంశమననిశ్చయూని ప్రో
 చెంబ్రజక ॥ చ ॥ కావుననెవ్వొచ్చిరనుగయికొనవచ్చునృపాలమాళికి । స్త్రీనృపాలమత్రుడకనిమకలకీతివి విష్ణుమూర్తివి ।
 త్వాచణభూషణంబిక గృపంగొనుమంచునగస్త్యుడిచ్చివక ॥ భూవనశాసనుండు ప్రియపూర్వముగా గ్రహించివేడు
 కక ॥ చ ॥ అదిధరియించిమోనిగనియయ్యసమస్తరహస్యధమసంపదలబాసంగుమీరుప్రతిభావలపలిక ననేరముకతమిం
 పదగుచుకంచునేమిటికెబ్బుకువేడగనైచివారెకా । యదిహృదయంగమంబయినదెకగడిదీషణిభూషదెల్పవే ॥ సీ ॥ అవివరణ
 మాళివింధ్యవగంబుమీకుదాయవివణకతిబూనదామొదటనే । యహితాతిభయంబుడొనహుషావనీభర్త యహితాత్మిని
 ననడవబడచె । ధర్మకయముననెంతయువార్తకెగియుధమాశయంచేసంతతముమనరె । దానవద్విజనముద్ధతిష్ఠిష్ఠి హి
 యించిరావద్యిచ్చుగుక్షిలోనడపరె । యలసముద్రంబుప్రాగభిష్యక్తసత్త్వ । మైనశింపగొనరెయాపోశనంబు । ముంజు
 టిగయునెటులనిసొమ్ముగలిగె । ననుటయనుచితమదియోర్చియానతిండక ॥ క ॥ అననగస్త్యుడిట్టులను । ననఘృక తెలి

—(* అగస్త్యుడు శ్వేతుడనురాజుచరిత్రమునురామనితోడప్పుట. *)—

యచలసియికిగినడప్పావినుమీయాభరణము । వచ్చినధమాద్యంతమెఱుకసేసెదనీక ॥ ఉ ॥ ప్రధమయూగాంతరంబున ద
 పుబాపరింపకనేదలంచియీ । పృథివినివాసయోగ్యచనమెకగడగల్గునోయంచువైకది । కృపపధికుండనైసమధికత్వర ద్విస్సర
 యొకగదికుగనం । బ్రధితబహుక్రకుంజనికగస్ఫురితాటవిగంటిరాఫవా ॥ చ ॥ అలశతయోజనాశ మహాటవియోగతి
 గాంచిచొచ్చియ । నైలవువిహంగశూన్యమునునిజనముకన్మగజజితంబునై । యశుకొనరింపజాలుటకునచ్చారువొందు
 చుబోయిపోయిచెం । తలపయనోత్సవస్ఫరణదాకొననొకకొలంకుచూచిక ॥ సీ ॥ అలలునుయ్యెలలూగుచలరెడియల
 చలునంచెలశనునలగ్నాంబకములు । బకములువిహరించిభంగిసారసములసారసములచేరిజకగవకవ । కవకవబలికెడికం
 ణివారపమంచమించినందుననిద్రడించెగాన । గానముశ్శేయుభృంగములవేడు గనంగనతనాదృకాంతిసలరుతోలగరన
 మనోహారవాసనల్లలయరాచు । నాచుజలదంతికరమలపాశమున । యమునరహిగాంచునత్రోయజాకరమున । గమరవ

ముప్పదీర్చితగాల్పవిధులు॥ క॥ ఓజవయావరకొలనొక॥ యోజనవిస్తారముందియెరపైనదియె॥ దేజనునిగానగద్ధరి॥ భూ
జావలిమొచ్చునొకతపోవనిగంటి॥ గీ॥ కనివయోయిట్టివనమేమికారణమున॥ నార్యమునశూన్యమయ్యెనోయనితలంచి॥ కం
దమూలాదికములనాకలియడంచి॥ నేవసించినాటిచేయెల్లనచట॥ క॥ మఱునాడరుణోదయమున॥ సరసికిన్నానంబుసేయ
జనుమకజగదీశ్వరనేదెరువునజూచితి॥ బరిపూణాకంగంబునొకగ్రామపువళముక॥ ఉ॥ చూచిపనోహరాంగవగు
చుంజెనుమొచ్చునీరమిచ్చటక॥ వైచిత్రీరియన్నడుదివంబునకేగనోయాశరీరంబు॥ దేదెదవైచవంటినయింపకమించుట
కేమిహేతునో॥ యీచతురంగభూమిగనినిట్టివిచిత్రమటంచునెంచుచుక॥ చ॥ అంతనొకింతసేపటికినంబరవీధినినేనుగంటిదు
గాకంతమణిధగద్ధరితరమ్యసువణాసువణాఘంటికా॥ క్రాంతముచంద్రచందనశరచ్చరదామరదంకాంతిసా॥ మంతసితచ్చ
వైకలసమానమునొకగ్రామహవిమానముక॥ చ॥ అందొకదివ్యుడజ్వలతరాభరణద్యుతులల్లసిల్లగా॥ జందసలిప్రదివ్య
తపసౌరభముల్లిశలావరింపగా॥ జందురుకాంతియుంగుసుమసాయకుగేరెడిసోయగంబునం॥ క్రందనుభోగముంగలిగి కన్న
లపండువుగాగనంబడె॥ అప్పుడు॥ సీ॥ వింజామరలువైచువేల్పుపూవోమలకంకణక్రేంకారకలనకంటె॥ వివిధగీతావళు
ల్వినుపించుగంధర్వచనితలవీణారవములకంటె॥ నటియించునప్పరకుటిలాలకలపాదకటకర్పశర్పశాశ్చటులకంటె॥ సౌ
పణానేత్రభృత్సాశ్చకవ్యాసముతగలితసాహజానినాదములకంటె॥ సరససంగీతవాద్యఘోషములకంటె॥ నౌపవాహ్య
మరాశసాప్రపత్సర్పకృతులుమించవెలయునాస్వగీదివ్యయానమణిడిగ్గివనభూమికరుగుదెంచె॥ క॥ అరుదెంచెయిల్లశ్శ
వము॥ దరిమధినిడాసికోసికండలుదివిత॥ త్వరసీజలపానంబునబరితుష్టింబొందియతడుపటువేగమునక॥ చ॥ కప్పలున
న్విమానమణికొతుకమొప్పగనెక్కికేవలం॥ గొమ్ములుగొల్వనేగగటిగుప్పజనించిననూరకుండకే॥ నమ్మహానీయమూర్తి
గనియకగ్రాటదివ్యవయ్యురోతలే॥ కిమ్మునుజామిషంబుదిననేమిటికెవ్వడవీవుదెచ్చిమా॥ క॥ హేయవగువనఃజమాంస
ము॥ రోయకభక్తంపనాశరులకుదగుగా॥ కోయిమహాత్మకయిప్పని॥ సేయకసీకగునెయినసిగ్గుచనతడక॥ చ॥ శిరమొ
కయింతవంచినుతిసేసికరంబులుమోడ్చినాపయిం॥ బరమవినితజూడులిడిపలెగమునంద్రవిదభాధారుణే॥ శ్వరుడునుదేవు
డన్నప్రపతివయ్యడుదొల్లినతీద్యయంబునం॥ దరుసముబూనిశ్వేతసురదాఖ్యులనిర్వరకాంచెబుత్తులక॥ గీ॥ వాలో
శ్వేతుడునియెడువాడనేను॥ మజ్జనకుడారవినుకథమప్రసక్తి॥ జగతిచాలించెదత్పరోతుముననన్ను॥ గడగి మంత్రులుంగట్ట
బుగట్టిననఘ॥ ఉ॥ పట్టమునేనుగట్టుకొనిచాహుజనీతియెవట్టిశత్రులం॥ గొట్టిచునేకకాలమునుగుంబినంతయునేలియంత
దొ॥ బుట్టినయట్టియాసురదుభరావరుగానొనరించి నెంమదిం॥ బుట్టినశాంతినిఘనతపోవనభూమికివచ్చియిచ్చటక॥ క॥ ఈ
సరసీతటసీచునె॥ వేసరకవసించిమూడువేలేండ్లుతపం॥ బేసల్పిపిదపగాయము॥ చాసితపోవహిమదేవభావముగంటి॥
శా॥ దేవత్వంబువహించియాఘనమణిదివ్యదివ్యమానంబుపై॥ నీవేల్పుంజనరాంద్రతోమెలగగానెంతంతకరాక్షసు॥ త్రేవే
ళనన్నుగాసిసేయనిదినన్నేలాగుప్రాపించెనె॥ దేవావాసముజెందువారలకుఁతూతగ్రాస్తావ్యథలెందునె॥ మ॥ ఇదియేమోయ
నచింతజేసియొకనాడే॥ బద్ధజుంజేరితత్పదముల్ ఫాలముసోకమొక్కికరుణాపాథోధియోభారతీ॥ హృదయాధీశ్వ
రనిన్నుజేరియునునేసిలాగుఁబాద్యాధజి॥ కిందినంబుండపియించుటేమియనబలెగ్రాతనాతోగృహన్॥ మ॥ నృభాషం
బునరాజ్యమేలునపుడున్నీవన్నదానంబుదా॥ నపరత్వంబునజేయనంబుకణమైనందప్పిగొన్నట్టివా॥ రిపయింగోటవిదీర్షవా
కగడపురీనాథసాధుస్థితం॥ దపముల్సల్పుచుబ్రోవవేయతిధిరానక॥ యొత్తునిన్నేచెడిక॥ క॥ ఆకొన్నవారిరమ్మని॥ తేకు
వనన్నమిమవాడేదేవుడుదేవ॥ త్వాకాంతజేయతపములు॥ ప్రాకటముగనన్నదానిధలమునకెనయో॥ చ॥ అలసిశ్రమంబు
తోనధికయాశ్చర్యకాంబునకేదుదెంచినం॥ గలిగినమాత్రమన్నముదకంబునొసంగకనేడదీర్పకా॥ యలసౌరసీకదేమిటి
కిసిడకువచ్చితివంచుగ్రూరుడై॥ చలమునబలుదృష్టగృహివచ్చిననేనుగునున్ననేమగుక॥ మ॥ చలసినయన్నవధూలకవారణ
బెట్టెడిపాటిసంపదల్గలిగియుదెట్టవైతివటుగావుననాతివహించెదీతుంధ॥ స్థిలవకమున్నుయేగిధరణ్ధలివేడినవేగమాం
సమా॥ కవిసెడమెక్కితత్పరసిగల్గినతోయముద్రావిరమ్మిగన్॥ చ॥ దినమునుమాంజమిచ్చుదినిత్తప్తిపహించెదుమాంసన
ష్టిన॥ త్తమవునశింపకెప్పటివిధంబునబూణాతజెండుబెకుగహా॥ యనములువోవగుంభజమహామునిరాగలడాడకము
నింగనుగొనమాటలాడిననుగట్టశవామిషఘక్తిదీరెడిన్॥ ఉ॥ తానొనరించినంతయునుదామనుభూధిషహింపకుండీనం॥ బో
నేతపింపనేమిటికిబామ్మనిబ్రహ్మవచించనిగతిం॥ బీనుగుమాంసముందినుచుదెకుగదినంబునుండిపూనెదన్॥ వీనతనాతె
అంగితిమునీశ్వరయెవ్వరుమరుదెల్పరే॥ చ॥ కమలజుడానతిచ్చినయగస్త్వలెకావలెగాకయున్ననీ॥ గమదికచిత్తశుద్ధియును
శాంతియుదాంతియుభూమినన్యసం॥ యములకుగల్గనేచుకనెకృతార్థతశంఠిమిమ్మజూచియో॥ వివలతశశిభావని
ధివిన్నపమొకగ్రాటయాలకింపవే॥ మ॥ పాత్రులకున్జలాన్నములుభక్తిసాగుగమజేసికాదేవర్॥ గాత్రముకోసికోసినగా
వలసెన్నచుబ్రోవుకిమణిచిత్రవిభూషణంబునుజేకొనియంచునొసంగునంతలో॥ జిత్రముగానగోచరతజెందెశవలతడు
తృప్తింపగన్॥ శా॥ శ్వేతుండంతటనచ్చరల్లాలువగాశీఘ్రంబునన్వచ్చి॥ సంత్రీచిన్నాకనమసుగించి కరుణాభిష్టకటాక్షంబు

నక్షాభ్యుత్థిజేదితింసుదక్షశల్గడచతింగై కొంటసౌఖ్యంబుశంకాంతంకంబులుదీరనంచరిగె । నేనంపకఘట్రాపణిడొక్క
తపసియసూషధరణీశ్వరమీరుధరించినంగునక । శ్వేతుడుదారసౌఖ్యములజేకొనిశాశ్వతదాతృలాకసం । సౌఖ్యతజేందుసం
చుగలశత్రుభవుండజేరింపజానకి । నెతమహాన్పుత్రాంబుధిమునింగియగన్యునిజూచిక్రమఱక ॥ చ॥ ఓముససైర్వభౌమశత
యోజనవిస్మృతిగన్నయీవనం । జేమికతంబునకౌఖగ మృగేతరమవ్యోజనుల్చదింపగా । నెముసయోర్వలేకశపియిడచేవచిం

—(* అగన్యుడుదంబుడనురాజకుమారునివృత్తాంతంబురామనితోడెల్పుట. *)—

పుండరన్ననమ్మె । గ్రామణిపల్లెదామరసగర్భవధూపదనూపురాట్టక ॥ క॥ మనువంశరాజశేఖర । మనువనుదో ।
తొల్లిగగనమణికుంమణియయి । మనునతనికినిత్వోకుడు । మనుజన్ముతుడుచ్చివించెమహనీయరుచి ॥ ఉ॥ ఆయిత్వోకుడుశయిశ
వంబుననమస్తామ్నా యశాభాధ్రోలేయుండైశ్రుతులన్ని యుంగనిధగుర్విద్యామాద్యతరళా । వైయాత్యంబునబూ
నికౌర్యమహిమన్వధిన్లి సామ్రాజ్యరత్నాయత్తాత్తునిజేసితండ్రి మిగులకహషకంబుతోన్లెల్లనక ॥ చ॥ చదీవితెల్లవేదములు
శాస్త్రములుకన్యుతులభ్యసించిత । భ్యవయకరంబులైకగంనొప్పిన యాగమముల్పఠించితే । కడతొల్లిధమకమత్రమము
గాననుపథకములస్యంబుగా । మదినదలంపుకామమధమంబుగజూడుముపుత్రయెప్పుడుక ॥ క॥ అదియేమీయంటిపేసియు ।
మొదలునుధమకంబు లేక మొనయదుద్రవ్యంబుదిలేక కాదుతలంచిన । యదిగావున నేనుధన్యుధికంబంటిక ॥ ఉ॥ ధన్యునంబ్రజా
మౌతమువారొనవేల్పులుమత్తు రామ్యలు । గూమివసాంతురధకమనుగూప్తకయేయభివృద్ధిబొందుదు । మగర్మలుబీతి
జేసుమశత్రులకుగుదురిష్టసిద్ధియాస్పిలకితియై ధరణినిల్పదివంబునుగల్గుబుత్రకా ॥ చ ॥ పరహితమాచరించుటయె
భావ్యతపంబునిరారినయము । ల్పరులకుఁగీడుసేయుటాక పాపమటంచువచింపనేలయి । స్వరమహితోక్తిబట్టిబరచాధగదా
యనియానరాదుభూ । వరులకుచాపకర్ములగువారలదండనసేయగాండగుక ॥ క॥ దండింపవగనినుజనుల । దండించినదండ
మునకుండగదుజనులక । దండింపకున్నధరణి । మండలపతినరకూపమగునుడుగాడే ॥ చ॥ ఎడపకదండనీతివహించి
యెకితియస్వగమన్నుపు । ల్వడయుదురాదిగాజనయపద్ధతులట్టివిగావెయగ్దతి । న్నడుపుముసౌఖ్యమొందెదవునందన
యంచుననేకనీతుల । కొడుకునకానతిచ్చినయకోవిదుడానయయేగగానకుక ॥ మ॥ మనసుతుడుందదు క్తమగుమాగక
మున । బ్రజనెల్లబ్రోచుచుం । దనమతిపుత్రకాంతలకుందావలమాటయుదానధమకము । ల్పునుకొనియాచరించిమఖముల్ప
తతంబునుసంఘటించియం । దునగనియెంగుమారకుల నూర్గురచాంధ్రులత్సరింపగక ॥ గీ॥ వారికెల్లనుగడగొట్టువాడు
జండు । డనేడునుర్కార్ముడన్నలయటులగాక । శ్రుతులుచదువక సాధుసంగతులమనక । హితులమాటలువినక యధేర్పను
లగు ॥ మరియుచు ॥ సీ ॥ వీదిబోబాడగన్నవృద్ధులనరికట్టి వెకలియెపలుమాటువెకగిరించు । నాడబోయినచోటదోడి
చాబురబట్టిచూర్చుడై మంగముల్ముతీయగొట్టు । దదువరాయేలదొజన్యమూనెద వన్నకన్నతల్లినిజెట్టుకడగిట్టు ।
నూరివారిండ్లలోనున్నపసుపులెత్తిబలియుడైయెందైనభాటవైచు । నార్యులుపురోహితులుననన్నలరుగుదేర । నూరకయేజెట్టి
బిగుసుకకూరుచుడు । సహజభౌర్తవ్యముబూనిజైకవమునంచె । తండ్రివెతజెందదండుడుద్దండుడగుచు ॥ ఉ॥ బాలకుడెంతలే
తనుచుబక్షుముతోనొకకొన్నిసార్లుభూ । పాలకుడార్చవానియెల । పాయమునందలిచిన్నెలుంబర । స్త్రీలకుగామెలంగు
టబుళిషులనెంచకనిందసేయుచు । శ్వేలములుంగనుంగొనియిసీయసిరోసెమనంబులోపలక ॥ ఉ॥ రొగప్రదావలకబుధవ
రుల్దనధర్మమనీషమెచ్చుగా । నాసుతుసినుతోనినకు లాదిపుడాతడు పిల్చివింద్యనం । వాసమునీకుమేలచట వర్తిలుపొం
మనిదూరదేశగుం । జేసెకుమారుడంచునృపశేఖరులోర్వరుమేరమీతినక ॥ చ ॥ మధుమత్తుండగుదలచుడిట్టుగురుండంప
న్వింధ్యజైలంబునక్కుసుముతలబనుపట్టాంబొకటినిర్కాణంబుగావించియం । డధికైశ్వర్యసమేధమానుడయిశుక్రాచార్యరా
చార్య । త్తిధరింపకదలయేలేకతముల్ దేహితుల్దోడుగక ॥ చ ॥ అతడొకచైత్రుమాసమునహషకముతోజని భా
గవాత్రమ । క్షితివాకచోగనుంగొనియెం జిత్తజనూతచరాత్మిలక్షికిం । బ్రతియగుదానిలగొమరు ప్రాయమునంశ
లువొందుడానినే । కరముననున్నదానినొకకామినిమిత్రమరాశగామనక ॥ చ॥ గనుగొనిమావిలేజిగురుకైధువజోదుపడై
దుమారులే । సీనననువాడితూపులెదజికిన సుకియతండుసేరియో । వనతరయొంటియేటుకిటువచ్చితవెవ్వరి దానవె
మిని । యుపమనామమేకరణాగతుండవినిపింపరేయనక ॥ చ॥ కరముభయంబుబొందియలకన్నియొట్లనునోయి రాజ
సీ । గుగుడనిమించుకుక్రతులికూతురనయ్యనఘండుకూర్చిన । న్నరజయటంచునిల్చునతడంపగదాపసన్మనివ్వనాం । త
రముననున్నదానందగుధర్మముదప్పదలంపనేటికెక ॥ చ॥ అనవినితండుడిట్లనియెనంగనభాగకెయయిననేమిని । ఘనకటసీసి
యపమగౌనుసిదిగిచన్నదోయిసీ గనుగపబెళ్ళులుంగనినఁగాముండుతాళగులేడుకొంగిలిం । మనుచుబయటంబట్టినభయం
పడియంమదిరాక్షకన్తుక ॥ ఉ॥ అకటధర్మమేగురునియాశ్శజపట్టిరమింపనెంచసి । కెకటబుట్టెసీమమతయెప్పునిశుక్ర
దువిన్నసెచునే । నికటముమోహమున్నతనింగనివేడిపరిగ్రహంపుమి । కకటసపుందనంబుకొరగాదనిసారేకుబద్ధిజెప్పి
నక ॥ చ ॥ వినకయతండుగినునికవెచ్చభృగుడవహుడేమిపలికన । నివియెతగాకయిప్పుడలివేణిరొమారునిచారికో

ర్వరా । దనుమబలాత్కృశిగదిసియగ్గురుప్రతునిబట్టికూడెనే । మనివినుపించువాడమదనార్తుమీదటి హానియెఱుఁగెన్
క॥ అక్రొశింపగనిటువలె । శుక్రాశ్శుజబలిమిబట్టిసురతెలిసినో । పక్రమముచూపియాపా । వక్రీడాపరుడుననియె బ
ట్టిమునకున్ ॥ చ ॥ అదజమునానతాన్యయయియశ్రుజలావృతనేత్రయైకుచో । పరిపరిషిక్తమృయయి పాణినిర్దక
పోలయైనఖా । కురమృదితాంగియైనిటలకుఁచిత కుంతలయైమనోవ్యధం । గరముదలంకుఁచునెడ గావ్యడువచ్చిన
విష్ణుఘాత్తుడై ॥ ఉ॥ కూతురయెలయింత వెతగుండెగ వెవ్వరునిన్నుట్టిరి । లేతశరీరమిట్లుబడలింపుదురేయనదండ్రపావ
ము । ల్పాతినిజాశ్రులంగడిగి వాయుభిమానమువీటబుచ్చియా । రోతలసేసెదండుదనిరొదనమాతురయయినర్పగన్ ॥
ఉ ॥ ఉడుగకయెల్లలొకములు సొక్కటమింగెడురుద్రపోలికె । బడిబడికోపముప్పతిలబండుచుశుక్రగుడుగ్రుడై । చి
డిముడిపాటతో నెదుటివిఘ్నలగన్ గొనివింటిరేభయం । పడకమదియపుత్రగనిబిల్వరమించినక్రిందచైఠముల్ ॥ చ ॥ మం
టకుజేరికొమిత మాడినశంపగమతుగమాఁరిమె । నంటియనింటి కేడిచదలంటినదుర్గతసేనతోడగ్రం । దలంగమంటవా
నగురియంగలదేడుదినంబులింకనే । మంటి నాయంచు నెంచవలదప్పడె యప్పునేలపాలుగన్ ॥ ఉ॥ మావకసాపయ్యుక్తి
మధుమంతయునాలుగుదిక్కులంచు । నూతామడదాకనున్నవనమంతయుఁ ర్జరమానిటంమన । య్యామివరుండువలెనదియో
రగనేడుదినంబులెంగుడా । సీమనువంటివానగురిసెన్నశియించెనుదండుడంతటన్ ॥ గీ॥ అప్పురంబుజోవృష్టిపడిగియడవి
యగుటనరిదంకకారణ్యమనగబరగె । గావ్యనిమహ్నుగ్రశాపంబుకతననాట । నుండియునువ్రాణిశూన్యయయిండునధి
ప॥ ఉ॥ తానుగురూక్తివయ్యరజదారుణమైనతపంబొనర్చెన । కాననమధ్యసీమనునగల్గరజోమయవృష్టినోర్వకంఠా
మినిశేరిరల్లగుధుమంతముపొరులునానిచేజన । స్థానమనంగనన్నెలపుధాత్రైప్రసిద్ధిపింఁచెరాఘవా॥మ॥ ఆరజానంగలయోజ
నాయుతరసఃప్రాంతంబువ్రాపించువా । రురజోవృష్టికిదప్పిపోదురనెశుక్రండాదటంగొండరా । సీరసీరముకానలకబ్రది
కిస్వేచ్ఛంబోయిరంచుకఖరా । సురవిద్వంసికగస్త్రమోనిదెలికెన్ శ్రోత్రంబులింపొంపగన్ ॥ క ॥ తెలిసినకథనిరిఘువతి
కలకజునింబెకుగతులగణించుకసొం । పలరదధావిధభావణ । ములన్నీగిడపెనంతబ్రాద్దుదయించెన్ ॥ గీ॥ ప్రొద్దు
పుట్టినపుడేపుడమిరేడభిభక్తి । నప్పుడాచరింపనర్హమైన । కృత్యవెల్లీర్పయేతెంచియమ్మహా । ఋషికినతియైనర్చియట్టుల
నియె॥ చ॥ ధాగలీర్థకోటులకుఁదానకమైపిలసిల్లుమీపపాం । బురుహములాశ్రయించితిమిమంగని కొచ్చితిమాటలాడితిం
బొరసితిమియనుగ్రహముపుణ్యుడైనెనుజ్ఞయిచ్చినం । బరికికబోయివచ్చెదదపోధనభేరయంచుబలికనన్ ॥ మ ॥ ప
రిశోషించియగస్త్యుడిట్లనియెనోభక్తాచనాలభోజభా । సగరసాధానణసాధారణేద్రవలెనజ్ఞశ్వబుపైబూనియకగరణి
న్నునునుతింపనేమిటికిసాక్షాత్తారకంబైనయ । తురతల్వంబపునీవునిన్నుదెలియంగాశక్తులేమాదృశుల్ ॥ సీ ॥ మొదటనెవ్వ
నిపాదమనబట్టినదులలోఘనకీతికగాంచెగంగాప్రవంతి । మనిమఖ్యలెవ్వోమూఁకెగానగలేక తపియంపుదురువహత
పముఁబూని । యెవ్వనివాక్యంబులీరేడుజగములశిక్షింపగౌరవశ్రీవసేంచి । మహీమనెవ్వనియనుగ్రహముకించిడ్జులన
ర్వజ్ఞులుగచేసినవధరించు । నట్టివారివయనసికనర్హ్యంబొసంగి । కన్నులరంగజాచితగాఁడదీరం । బలుకులునువింతమీ
కృపబడియగంటి । నద్యదన్యోస్థియనుకొంటనాశ్చయందు ॥ సీ ॥ నియతిరామాయంచునీనామముజపించు భాగ్యశాలికి
వేతపాతమేల । నీనునొక్కపరియైనగనుగొన్నసుజ్ఞాననిధికి । ప్రజ్ఞాననిధికిప్రజ్ఞానాస్త్రలేలసిభక్తియొనరించునిపుణుజేరి
భజించిస్థిరబుద్ధికిరపంబునేల । నీకటాక్షముదారినిమిషమాత్రమచేయెలగుమెటికెర్థసేవయేల । నీవిలుతిగేయవానికివి
కుఁతముగజింతగేయంచణిమాదిసిద్ధులేల । జాననాథమీపాదజలముబుగ్రోలు । ఘటగుణార్థితేవత్వకాంక్షయేల॥ఉ॥ద
ష్టిరథంబునంబకినతేవవిరోధులైననంపటన్ । శిష్టులచేరుతావునను జేర్చుదయాభిక్తగానగీవునా । యష్టికివచ్చిననఘ

—(శ్రీరామచంద్రుండగస్త్యునివీడొగనియయోధ్యకువచ్చుట.)*—

టియించునపర్యటమెచ్చినావునీ । తుష్టియనర్వలోకములతష్టిగఘూర్వహాపోయిరంమికన్ ॥ మ ॥ అనిగంధీరవచోగిగుఁభ
వింశ్యారాతిగీతికంపం । చినచోటి తపస్విచంద్రులకు భాశీర్వాదముల్లాంచివీ । డొగనికొబేరవిమాన వెఱినచిపు
ల్లాగొల్వంగమధ్యందినం । బునకున్ రాముండయోధ్య జేరయనియెఁబూర్ణామరాగంబునన్ ॥ గీ॥ జేరజనిడిడివనులెలగచె
ద్ద । నగరిమొగసాలకడవిమానంబుడిగి దానివీడొగనినంతలోదంములెఱిగి । యెగుఁడెంచిపదంబులకెరగుటయును ॥ చ ॥ ఇ
రువుకులేవనెత్తిప్రియమేర్పడగొగిటజేర్చిరాఘవే । శ్వరుడునుజన్మలారమిమువంటిగుణాధ్యులుగల్గనాజుమీ । వరణముమా
నిబ్రాహ్మణకుమారుడుప్రాణములాంచెనావెళిల్ । వారగెనటంచువారలనుదోకొనిలోపలికేగియచ్చటన్ ॥ చ ॥ జనసుల
గాంచిమ్రొక్కియరుసంబునవారిలాసంగుదీవన । ల్లానిసమయోచితంబగుటగోరికమీరగ । మజ్జనంబుభోజనమనొనర్చియొ
క్కమణిసాధతలంబునవిక్రమించియ । జ్ఞనపతిచేతనున్నయనుజన్తులనిర్వరజాచియిట్లునన్ ॥ చ ॥ వదలకమీనహయతంబ
వతిలిబల్కివహించియజ్జన । య్యెదననువాంఛపుట్టెనవ రేంద్రుడుచంద్రుడుమున్నుకామిత । ప్రదమనిరాఁసూయమఖరా
జమొనచిరితన్మఖంబుసే । యుదునొకధనమైనముఖమొక్కటిగేయుదునొగణింపుడా ॥ క ॥ మీరెయ్యదికొనిననడిగెరవ

మున వాచరింపకలవాడకాని. ప్రారంభులారయసురభువీరనకుభరతుడనియెవినయంబెనయకామ॥ ధరయూథారము
సర్వభూతములకుకథాత్రయూథూమికా॥ దరువైయుండెడివారుమీరుసురసంతానంబువాణవనో॥ హరుచేరక్షితమాగ
తికజనసమూహంబెల్లయొక్కతల్పా॥ స్ఫురణస్వధీలుగట్టిప్రాణులుశుభంబుల్వాయరెయెందునకాసీ॥ అమరనాథుడస
తొల్లియూయాగమొనరింపనుగ్రదేవాసురయద్ధమయ్యె॥ మనహరిశ్చంద్రుడామఖముమున్నుఘటింపరణములోబాలిసిరిరా
జులెల్ల॥ గలువలరాయండాక్రతువుపూర్వమునందుసవరింపనక్షత్రసమరమొదవె॥ నభిద్రుడాదిసయ్యజ్ఞంబుగావింపభూరి
యాధిపాళిపోరిమడిసె॥ నాహవకరంబుగావుననాహవంబు॥ తటచుగాజేయరెవ్వరుధరణినాధ॥ యితయునుమీకెటుంగ
రేయిష్టగోష్ఠి॥ కిపుడుమనుజూచియడిగితిలింతెకాక॥ ఉ॥ అచితధగ్ధతత్వములకాస్తవమైచెలువొందుమిమ్ముబో॥ ధించ
గనేర్తురెయ్యురుబుడేవరయానతియిచ్చినట్లుగా॥ వింఛనొకింతనేతుకమసువిన్నపముస్వనిరాజసూయమి॥ వెరచినయట్టిదొన
నిమహీవతితచ్చునిమెచ్చెనెమ్మడిక॥ క॥ సౌమిత్రయపుడురామ॥ స్వామికిహస్తములుమొగిచిజనవరసవన॥ ప్రేమముజనించె

—(* ఇంద్రుండువృషధలవలనంగలిగినబ్రహ్మహత్యను అశ్వమేధాధ్వరముచేబాపికొన్నకథ. *)—

నేమియుమీమదినిడరాదెయ్యవేధమొనర్పక॥ చ॥ సకలాశీష్టఫలైకసాధనముదిష్టబ్రహ్మత్యాదిపా॥ తకవిధ్వంసనకార
ణంబుహయమేకంబంబుఖంచాచరిం॥ చికదాయుండ్రుడుబ్రహ్మహత్యయెడవానందొల్లితత్పూర్వపు॥ జ్యోతాసంత్రవణం
బుసేయదగువంచాలత్తుణుండెట్లునుక॥ ఉ॥ వృతుడుభాసురోపసగమీద్ధమహూతద్విషస్సహో॥ వృత్రుడుబ్రహ్మసచకాస
పవిత్రుడునాదగునొకకదేవతా॥ పుత్రుడయోజనాయతసమద్ధతగాత్రుడతండుమకబహి॥ శృతులతోడనాళ్ళిగతశత్రు
లుగెచ్చిజగంబులేలగక॥ చ॥ పలుమహిభూమిమన్నకయెపండుసభస్సోభూజనావళు॥ ల్వలసనవస్తుశ్రుతియువారిధియూ
ర్గంబత్వమాలికా॥ వళిగొట్టెచైవనవపక్షములున్నెలమూండువానలు॥ న్వలయగనెల్లచోదనరువృత్రునిధన్యములెచ
వక్యమే॥ ఉ॥ అకములెల్లగెచ్చియతిలోకుడనంగనలండుమించియుం॥ చాకవిలోధికిన్చయముపాటిలశంబరుడకగుమా
రుక॥ స్వీకృతరాజ్యలక్ష్మికభిషెక్తునిజేసితపంబానర్చెర॥ త్నాకరతరధాతుణినుదలచితవైష్ణవభక్తిమీఱగక॥ ఉ॥ వానిత
పోవిజ్యంభణమువానవిముఖ్యులునూచిభీతలై॥ వానవవైరజేరజనితత్పదకంజములాశ్శమాసళిం॥ దానితరత్పదీరితులుదా
రొకనవందనమల్లుటించియో॥ దీనశరణ్యవృత్రుపగదిచ్చికగంబులవంతమాన్పవే॥ మ॥ తపమునమజ్జగంబులకుదానయధీ
శుకనైసుధాంధులం॥ గృహణంజేసిదాసులుగనేలెదనంచుదలంచినాడుద॥ త్రవమభలించెనేనియరుదయదియట్టులుగా
కమువరం॥ దపముభవ్యహితపమునకహరియించివిరోధిద్రుంపవే॥ ఉ॥ నావినిపద్మనాభుడెలనవ్వలవేల్పులజూచిపలెకా
నో॥ జేరతలారవృత్రునిపధింపగనాకుచితంబుగామనే॥ నేవరమిచ్చిఁదొలుతనిండ్రతారధరిత్రులందుమత్పావనరేజముం
చెదనిరక్షునిపెనచుదంబుబచివకామ॥ అరురున్దిష్టనిగూడికాత్రపునిదాయంబోవగానంతలో॥ గమలనాథునిలేజముగనే
త్రిభాగస్ఫూతేనందావ్యభా॥ గముత్రస్సగదాల్పనింగొడువభాగంబుర్విచాపించిన॥ స్త్రుమువిధ్వంసీవధిఁజ్ఞాన్యహ
తాంతకృత్రునిపృత్రునక॥ ఉ॥ పృత్రునిజంపివప్పుడెనుకేంద్రునివేకొనెబ్రహ్మహత్యత॥ ద్రాత్రముకంపమొందమిదిగాడ్ప
డియెచ్చుగతాకేబహి॥ చిత్రములట్టులైరివెతజందిరివిప్రలువపక్షహీనక॥ ధాత్రుశస్వఫలథాత్రయనందగదయ్యె
నయ్యెక॥ క॥ అహత్యవలంగలిగెను॥ ధాహరిస్వామి తయశజైతొలగెక॥ స్వాహాధిపముఖదివిజులు॥ హహాకరముల
తోడగురిజేరివెనక॥ ఉ॥ ఓహరియొక్కపాజలదియోపరమేశ్వరమీరెపంపగా॥ నాహరివృత్రుజంపగనేహత్యఘటల్లెదొ
లుగెగాతడుక॥ గేహముచాలోకములక్లిష్టవృత్తిగలంగెనింకమా॥ కేహితమానతిచ్చెదొకదేయనచాయనపళువారి
కిక॥ మ॥ హాచుకేకంబుమదర్పణంబుగనురాధ్యక్షుండుగావించెనే॥ నియునాశంబగుబ్రహ్మహత్యయిసన్నిభేదతైషల
లా॥ క్రిముచేవేంద్రునిగానబోయిచునువైరివ్యాకృతలైచ్చని॥ శృయబుద్ధిస్సునికోటగూడియతిదాజన్నంబానర్చెకరహిక॥
క॥ సవనంబుసేసివాసవు॥ డడబృథమొనరించునంతనలహత్యయుఁజ్ఞా॥ రవికారాకారముతో॥ రవిశేంద్రునితనువుదొంగిడివి
బులగనియెక॥ ఉ॥ ఈవిడవుజునితరువుననెప్పటివలె॥ విక్రమింపగగూడమివేల్పులార॥ మొందువసియింతునింకనాకిరవుజూపు
డనిననాచిత్తురాబ్రహ్మహత్యబాచి॥ క॥ పాపములకెల్లబలువగు॥ పాపంబునునీవునిన్నుభరియింకనొకం॥ డోపునెనాఱుగు
చోటులబ్రావింపునుటంచువాణపనిచిరవానిక॥ చ॥ జలములఘేనరూపమునసాలములస్పలుబంకచందమై॥ చెలులయెడక
రజోమహిమజేకొనివతిలేహత్వయాంజ॥ స్వలలరమించుదృష్టజనసంతతిజెండుటకుననొకకాపా॥ ల్వలకొనెయెన్నరేం
ద్రుడునునెంమిదిచంబునకేరంజితెక॥ ఉ॥ కావుననశ్వమేధచధికంబుమఖంబులలోనవశ్యముక॥ దేవరయాచరిపుడదిదేవ
హితంబనిల్తుఁడన॥ న్భావరుడత్సహించిగుణభూషణయ్యాతిహాసమింపుగా॥ లనన్నినంగలిగెనేడనిత్రస్తుతజేవగి

—(* శ్రీరాముడుతంములకు యిలోపాఖ్యానముజెప్పట. *)—

సివెడియుక॥ చ॥ అనఘతురంగవేదమఖిలాఘవినాశనవిష్టసౌఖ్యద॥ బనియిపుడిదెచ్చితియధాథకముతోల్లియిలా
నుడా॥ జనవరుడమ్ముఖంబుపురుషశ్వముగ్రంనుఱజెందుకాంక్షమై॥ నొనచికామోత్యరణియర్చురమేలెనటంచుబలి

క॥ ఆచూటకువేటగందుచు | రామునిగనితమ్ములనిరాజేంద్రయిలుండేమిటకేమగతనముచేడి | బామినయ్యెయ్యండెదెలియ
లొడబున్నక॥క॥ అంభోజబంధుకులకల | శాంభోనిధిచంద్రుడాదయాంబుధిపలికె | శంబుజటజ్వలంభనరీత్యంభృతగం
భీరఘోషసంగతఫణితిక॥ క॥ అనుజన్తులారయిలడను | జననాథునికథపురాణసంహితులందుక॥ ఎనబడనత్రైత్యగతయు
వినుపించెదనినుముచెవులువేడుకబారయెక॥ గీ॥ కదఁముదుదవ్యతేజఃప్రభుటితాఘఃకథఁముడునాగమన్నొకఘనతపస్వీవే
లయుతనికెబలజితానిలుడువితర | తైలబిలుడాప్పనిలడనునాశ్మజుండు॥క॥ ఆయిలడఖిలకళాధా | కేయిడైబారురూప
రేఖాజితరా | మేయుడైజనాజేయుండయఃభూమిలోబ్రసద్ధిపహించెక॥ మఱియును॥ సీ॥ పరమధర్మాసక్తివాటించు
గావునసకలమాగణకొటిసంచరించి | సార్వభౌమస్ఫూర్తిఁనుర్విభరణమబూనెగావునఘనదాసకలనమించి | యంచితానం
తవిద్యాశాలిగావునభోగభోగావాప్తివతిశయించి | జీష్ణవైభవలీలజెలువందుగావునబరిగోత్రసంపదల్పరిహరించి | గరుడగం
ధస్వగుక్షరాక్షసరాధి పతులుతనవిక్రమమునకుభయమునొంది | యగతికులమంకునశ్రాంతమాశ్రయింప | బ్రాజసామ్రా
జ్యమేలెనప్పానికవుండు॥క॥ ఈలీలరాజ్యపాలనలోలుండైవెలసియయ్యుండొకప్రాతః | కాలముననిత్యవిధులనుశీలంబున
చీకొల్పునింగారంబై॥ సీ॥ అరినెవ్రవరచిత్రకరవేత్రకరకోటిబలసిముందరబరాబరులొనర్ప | శరదలంబధరకంబుశరభంబు
లహసిండుజిమించుచామరత్పెలువీవ | గరలోలనరపాలవరఫాలములగప్పురములీలబదనఖప్రభలనిగుడ | స్థిరగాంగరు
రరంగదురుభంగరవభంగివేలయమాధగపాళివినుతిసేయ | నచ్చరలుచెల్వమెచ్చవిమచ్చెకంటు | లచ్చెరువుపొచ్చదండలా
స్యములుసలుప | నన్యగంధర్వయువతిగానములుచినుచు | నిందుకొలువుండెనిలధరాఖండలండు॥అప్పుడ॥ ఉ॥ తడవెడ్లుగ
టిమేనులుంబిలికిపూదండన్నిటారించుపె | నిడముల్లేగురునామముల్బదనికల్పెంపొందులేదీగలుం | గడియంబుల్పెతోచువల్లి
డములుంగాసెల్విపాళింపగా | దుడుముల్గూడుకవచ్చిచెంచులునరేంద్రుంగాంచిహర్షంబునక॥ చ॥ వెదురులముత్యము
త్పెలలవిండ్లుజవాదిపునుంగుచట్టముల్ | పెదపెదదంతముల్పునుగు పిల్లులుజల్లులుజుంటితేనియ | ల్బదనకచాలుగాతెనుము
జానుననంటలనంటుకప్రము | ల్బాదలగుకాసికల్నృపతిముందటనుచిజోహరానర్చుచుక॥ గీ॥ పలికిరానేలయెకిమీలకొల
నుసామి | చేతగుత్తుగలపెద్దచెంచువాని | యింటిచెంచెతచెలిమించుగుంటికలని | పొలములోపలజెలగుచెంచులముమేము॥
సీ॥ తొలిపందిబలుచదముబచెంచుననుడాకబెరయపందెలెకకొప్పెట్టరాదు | కడిదిగొరులమూకకసిమనంగెడివికనెగగసిం
గపుజాతినెంచరాదు | జంటనల్హబ్బబల్దంటమెపంములబలగంబుమితియేరుపటుపరాదు | పొలములోలేడిమాడలనేడమననిని
పులులసంఖ్యలెఱింగిపలుకరాదు | కటికియేదులనెలుగులగాతెనుముల | గత్తినేరిమెకంబులగణనసేయ | రాదుమాయన్నగా
ననోరాజులయ్యసోదమాసామివేటాడిబూడరాడె॥ గీ॥ వానికందువమలలమైవ్రాలుమొగులు | చాలునరికట్టజాల్పెంచుజ
ద్యమలకు | నిబ్బకపుతూపుతడవింటబ్రబ్బజేసి | మబ్బుపైబాటుమెకములగెబ్బులెంత॥ సీ॥ దానియేనుగలతోండముమీద
నుండియుయ్యెలలూగునీచిన్నియెరుకవాడు | లేదీగబులికిదళ్యేముజెట్టివయ్యాళివోలగాటడవినీదుండగీడు | కరిజంపిపో
పుసింగమువెంటజనిగోళముత్యములైచ్చునీముగుదళిశువు | గండభేరుండంబురెండుతలత్తెండుచేతుల జించునీచిన్నివాడు |
వేడుకలశేరియటకాలవ్రేలదన్ను | నడవిపందులకోరలిపడుచువాడు | తక్కునలుగులగిలుగులలెక్కసేయ | నేటికికనీవెచూ
చెదువేటలందు॥క॥ తలకకంపెలగెడిమెకముల | ననుగులపాల్సేసిమృగయునగుననిపొగడక | బులుగులవేటలగనిమె | ప్పులు

— (* ఇ లు డు వే ట కు బో వు ట. *) —

గులుకచమరబుడనంచుబోయలుతెలుపన్ ॥ మ ॥ మృగయాక్రీడనతత్పర్వతమునధాత్రువాకుండకిరా | తగనంబుల్బ
హుమానరీతిముదమందనజేసి | యవ్వేటమాటగరిష్టార్థటిరాణువెల్లవినక జాటంబలచిచాలించియో | లగనుభ్యంతరమొం
దియహావిధులెల్లందీర్చిశీఘ్రంబునన్॥ సీ॥ సగచాటకపురవాసనలమించుకురంగచాభిదీర్చినగీరునామమమర | విదిసదుల్మై
మైరమెఱయగట్టినబురుపారుమాత్పెరంగులంసమునఁబొదలక | దానికుంకుమపుగండపుబూతదగుపేరురంబునరత్నహార
ములువెలయ | నునుపాలకాయయనంటులతెలిచాయలాలసిచెక్కులకువెన్నెలలుగాయ | జిలుగుచెంగావిధట్టిపైఁజెక్కి
కొన్న | వంకిదులకించుపసిండిదువ్వలువవల్లె | వాటునెఱనీటుగిలకపావాలుమెట్టి | రాజదేవేంద్రుడంతిపురంబువెడలె॥
అప్పుడ॥ సీ॥ వినుకెంపునడకింపునునుకెంపుపల్లంబుదీపించుపచ్చరాదృష్టిదండ | బెళుకునీలంపుసింగంపుతలాడంబుదండివయి
డూర్కంబునిండువాగె | నిగరంపుపగడంపుజిగిదొట్టుమొగముట్టురంగారుమనిరిణిసింగిణీలు | గోమేధికంబులఁగొవరొం
దుకల్లెంబువజ్రాలమేలంకవన్నియలును | గ్రొత్తముత్రెంపుతెఱలదళిగొత్తుజాన | మురుమరకతాళిమెఱుగొందు తరక
సములు | బసిడితరటునుగలిగిసొంపెనకమెనఁగు | నుత్తమాశ్వంబుఁగొనితెచ్చెసాధ్వీ ॥ క ॥ తెచ్చినతేజికివలగొనివ
చ్చితగన్మొక్కియెక్కివాగెగొనియహూ | యెచ్చరికసామియనురవ | మెచ్చగగఁచుకులువెంటనేతేరంగన్॥ క॥ జోడన
లునిబ్బరంబులు | వేడెంబులుమెఱయురాజువేడుకతోడన్ | గోదాడుమికింపగజతగూడిరిదొరల్లెభటులగుమిజెనకొనెన్॥
ఉ ॥ మట్టికుళాయిన్బిగువుమాటల గుంకుమతావిగంధపుం | బట్టెలుజడబులున బంగరుకాసెయొరఁజెక్కి కొ

న్నట్టి బెడంగుబాయపిడియంబులుదళులమప్పటుల్లగం । జట్టపురాకుమారకులసొలవనవేగిరిరాజుమందలకొ ॥ ౮ ॥ గా
టపుబోనుబుజిగురుగండెలుసివ్వగిబండ్లువాగురా । కోటులజక్కములైటలుగుంతములుదడమిడ్లుమపులకొ । ములుగు
దీచుముక్కులుబుమేలిమిమూలికలిపెటూనయా । వేటకురాన్యపాలకునైవలనేగిరికేవలత్వరకొ ॥ ౯ ॥ కంబుజున శుభమునజల
కట్టెరుగుము । జాలిదేగయుమొదలైనమేలిదేగ । తెగలదగనేర్పరించియైములనుంచి । కదలెన్యపువెంబడిసెయూడగములగ
ములు ॥ ౧౦ ॥ బోనులగుండెలకొదిగువసిలిట్టికోటులపాలివృత్తువులే । గూరముగోత్రమాంగములగుతెలపెట్టెడుగులశీర
బాం । క్రూరనిరాదముల్పశ్రయకాలసదృశ్యగయావ్రధానము । తైర్పరవవాహముల్పటులజలనేగమరుజ్జనోద్ధతికొ ॥ ౧౧ ॥
దిరించుసింగంబుబెదరిచివడిమించి సటలనుయ్యలలాగుభటుడనేను । గవినున్నపులిగన్నగదసిగద్ధించి గొబ్బలనీడ్చితెనో
పుబంటనేను । గరమూదిపైజెపుకగననెక్కికరికుంభమగలించిపరమచాహనుడనేను । శరభంబుకాళ్ళుకొంచక పట్టినేలతో
గొట్టజాలినమహాగుడచునేను । గడిదికిటికోటిపాలిటిపిడుగునేను సకలవృగములనడచు నంలెకుడనేను । దేవయకమ
మ్ముచెలిసెదవీవయనుచు । వేటగాండ్రాడుమాటలువేడగవినుచు ॥ చనిచని ॥ ప్రగ్ధర ॥ కనియెన్నుపాలలోకాగ్రణితనయె
దురన్తాథదస్మకనిచ్చే । మనమాద్యవృల్లహస్తస్థలగతభరతన్నరత్నన్నగాలో । కనజాతాతశంకాకలితగమనధాగం
ధకుంభీచ్ఛటాదా । పనభీతతుద్రనానాద్యగమ్యగనినదజ్వాకులంబైనకానికొ ॥ ము ॥ కనియకాగననదేశమున్నభటుసంఘాతం
బుతోజోచ్చుచు । ల్లననానామృగసంఘములైలగుపట్లంబోగువారింపిచుట్టును । ధానుషాగులగుతధారులగుబంటుల్నిల్వ
నేనుంచికం । భువాదంబుబుదుంచుభిన్నవముడకాగనాదమ్ముంచగకొ ॥ గీ ॥ కలయజోవుదువెట్టిపగరియుగురియు । గా
నరమునేగరియుమప్పిడిమియెలుగు । బులియుమొగలగుమెకములుగలకదోలుక । చెదరినలుదికులకుచాచె నదరిబెదరి ॥
మఱియు ॥ సీ ॥ అస్మయంత్రములుపెల్లాకాశమవియంపబయమందినెలవులచాయనవియు । బటహాశంకధ్వనుల్పహ్నిండ
మగలింపచులికినర్చికులకుటుకునవియు । భటులకోలాహలాల్పటులన్నికడలానబెదరిజలటలువాసిచెదరుసపియు । ధాను
షాశంజినిధాన్యవచులైవిదాటనులకీదాటుననిద్రలుడుగునవియు । నగుచుబటచుమ్మగంబులనాగిమూగి । యటరివెన్నాడిము
న్నాడియాక్రమించి । విక్రమించిరిముంచిరివిశిఖదృష్టి । విధుడుగదియింపబెకగండ్రువేటకాండ్రు ॥ చ ॥ విలయఘనాఘనం
బులటవీర్థలిడిగ్గొయంధకాసురుం । డిలజనీయించిక్రంమటననేకశరీరమలైన్తోపషానలమునుమహేశ్వరుడుమిసినంబలు
రూపుల జెందెనోయన । న్వలసినసూకరప్రతతివెల్వడెదికులనిర్లునిండగకొ ॥ ౧౨ ॥ అప్పుడుచెంచులున్నభటులడ్డముబోయి
లకోరికొలలర । గప్పగనంతకంటెమునుగల్గబయింబడెజాగిలంబులుం । జెప్పెడిదేమికోలములు చేకొనినస్త్రచయంబులి
పెలుం । గుప్పుబుకాబశ్వలుచుకోరలజింముచుజాగిలంబులకొ ॥ ౧౩ ॥ సారెకుచాలచేరుటలుజాగిలముల్లబళించియాడ్వగానిర
సముప్పువారసిలియూపెలువీరభటాళినొండగా । దారకకొప్పరింపుచును దుష్ట్రులనిప్పుకలుపులిల్లగా । బోరుగడిందిపం
దినాకబోయసిడెంబునగ్రంమెగులగకొ ॥ ౧౪ ॥ ఇరవులువాసితారసిలునిన్నిటికింపటమేగియొక్కరొ । కగరమొకపంది
జంపియెదగ్గకొనువారముసామిచూచుపాశ్చరికయటంచుబలిపరుషధ్వనినొంటరికాండ్రనేకసూ । కరములగుప్పుగుప్పు
మనగాబడగుంమిరికుంపజ్జులకొ ॥ ౧౫ ॥ తెలవగవెండిగుడ్లుచలదేజముమీసినబైర్యవాశ్వ । పంక్తులుపడినైదులాకగ
మొగి చూరినగోరలజీల్చివైచుచుం । బెళపెళబల్లెముల్విరివి నిల్లులతల్లడచుందనుద్ధతి । స్వలలనుచెంచితేజిపయివచ్చికిదొ
రనొంచెనూపునకొ ॥ ౧౬ ॥ గిరిగుహనుండియొకహరిక్రేపలరాజుహాయంబుమించినకొ । హరియనుపేరనేనుజలవందిగ నీవును
బూనిరావెచాస్థిరమగుపేరటన్నపగచేసిలెనైకరుదేరభర్తయుకొ । శరమొకటేయుద్రెళ్ళకవెనన్నిగుడన్నటికెంగటారునకొ ॥
౧౭ ॥ అయకలేడిహూడగుమిచాగెడుకోల్పులనవ్వరించుదం । తులవెటపించుసింగములద్రుంచుదదార్తికరోగ్రశౌర్యముల్లల
శరభాళినొంచిగమకంబునవానిగలంచుజంటపెం । దలలకడిందిజంతువులధర్మశతింబతిసిచునొక్కటకొ ॥ ౧౮ ॥ కిరికరిహరిశ
శభామల । హరియింపుభటులలరనట్టిపసులకుందొరలేకపిరికియయ్యుం । చరియింతురశశకములకుజంబుక ములకుకొ ॥
౧౯ ॥ ఒకతూపుబలుమొకముల । నొకమొకముననేకసాయకోతగరములనొ । కొక్కచోవడుచుచురాజ । న్యకులూగ్రణియతడు
వేటూడెయధేచ్ఛకొ ॥ ౨౦ ॥ కడువడిబటచెడిమొకమును । జెడుమకముంబడుమొకముజెడ్వడుమొకముకొ । బడలుమొకవడలెమొక
మును । నెడయుమొకంబయ్యెవటనిలిసిభటులచేకొ ॥ ౨౧ ॥ కండలుగుండెలుగ్గెదడుగాటపుప్రేవులునెత్తురేకమై । నిండెనరణ్య
మంతమృగనిర్వరణోద్ధానిమానియుండియుకొ । వేడియుభూవరుడనుపవేటకుమీటగుడేగవేటయుం । గొండాకనేపుచూ

—(ఇటుడుసపరివారముగ వెండికొండదండనుండువనంబునమగువయగుట. *)—

చితగుకోరికలిచ్చెబుళిందకోటికొ ॥ ౨౨ ॥ ఇవిధంబునవృగయావినోదంబునందనివిజెంది పందికండేకండభిమృగము
వలగుమొకంబులపలంబుపంచికొనుటకుం దమలోదమరుపలుచందంబుల నందడింబొందుపులిందబృందంబులం దిలకించికిం
చిద్ధరహాశకందభితపదనారవిందుండైయన్న రేంద్రసంక్రందనుడు కొండాకవిక్రమించుతలంపున పరిమితచయూగమూహా
పమన్నితంబుగానకాగడవిగడచి యక్కడకుజక్కనియుత్తరపుదిక్కునబెక్కు నిండుచంధురుల పడువెన్నెల లొక్కట

దుద్రుణిశవాళ వస్వస్సగసిద్ధసాద్యాది దివ్యస్తవాకణానారోధ కణోత్పలా మోదలోభ భ్రష్టద్భంభరోజ్జుంభితస్ర
సఖత్పర్వవభాస్వద్యయనభ్యమణి చామరవ్రాతజాలానలాధూత నీలాలకస్నిగ్ధమగ్ధేందు లీలాలసత్పాలకస్తూరికాచితశీ
కోద్భాసిని సంతతోల్లాసిని గౌరీమహేశ్వరీ శాశ్వతైశ్వర్యలక్ష్మీకరీ శాంకరీకాళికంకాళినాళీకధారాఽభీభీత భాగా
శ్రితస్వీయవత్సోరుహత్సోణీ భృద్దుగఽదుగాఽమహాదేవిదేవిమంత్రి శ్రితాతిఽచ్చటాభల భీల్లిననుంగన్నతల్లి నమశ్కల్పవ
ల్లిరమస్తేరమస్తేరమః॥ క॥ అనికొనియాడినగిరిజా! వనజాననసంతసించివల్లభుమదిలో! నెనరొలక దేలిపియ్యలం॥ గ
నుగొనియిట్లనియెఁగరుణగడలుకొనింగ॥ క॥ సగచాలశంకరుండను! సగచాలేనగుటనీకుసగమియ్యదగు॥ మగువయ
యికొన్నివాళ్ళు॥ మగతనమునగొన్నివాళ్ళుమనుమికఁమీద॥ అనపలికెయప్పరమేశ్వరియిట్లనియె॥ ఉ॥ ఎన్నిదినంబులింతితన
మీపువహించిచతుర్విలో! నన్నిదినంబులుండుమున్మపాకృత నెప్పటపౌరుషంబుతో! నున్నపుడింతివా టెలుగకుండుము
కామినివైచవేళము! నున్నపుపత్వమున్మఱచియుండుమురెంటనుసౌఖ్యమన్పెడే॥ చ॥ వలచువిచారమన్ననుభవానికేనయ్య
లమొకేకాక్రంతుం॥ బలికెమహాప్రసాదమన పాయదయానిధినియనుజ్ఞచే! నలయకయొకమాసము నృపాకృతఁజెందు
చునొకమాసమి! చెల్లితనమొందుచుఁగ్రమణసేనెఁగలముపంచవయన॥ క॥ మంచిదియటువలెనాబా! మృంచును
బామ్మంచుమోవిహాసనాంకురముల్! మించగగిరిసుతపంచరం॥ జంచలలోచకులుగొల్వఁజనెనిలయనుచు॥ పంచచామర
ము॥ ఇలాసుతాధినాథుఁడానతిచ్చినన్మవిస్మయా! త్తులైనహోదరుల్ నరేంద్రతోంటిరూపువాసియి! య్యలుండుగాంతయై
మఱొకకడకడన్మలంగనే! స్థలంబునంజెలంగెదద్విధంబుదెల్పవేయన॥ ఉ॥ తంములఁబూచిరామవసుభాపతియిట్లను
నట్లుగౌరిచే! సంమతిమైచరంబుగొనినర్వసుహృద్భటమంత్రేపుంగవు! ల్లాంమలపొండుముల్దొరసికొల్వగ వాహానకొటనొ
కకాపా! ర్వంమునడించియయ్యలప్రసన్నమతిన్మహరించెఁగానల॥ సీ॥ తిరుగునొకొకచోటజరణాబ్జములసోకివహీ
యెల్లమెట్టనామరలుగాఁగ॥ బలుకునొకొకచోటబలుకుచకెరలకైకలికిరాచిలుకలబలగమొలయం॥ జూచునొకొక
చోటఁజూపులుపోదలపై నెలసి తేటలుదాటులినుమడింప! నవ్వనొకొకచోటనవ్వ వెన్నెలలచేనమలోనెల్ల! గ్రొన్నచ
లుమించం॥ జొకకముగచాటచాడునొకొకకచోట! గరుడకోయిలలెల్లఁజుట్టరికమరయం॥ సొలసియొకొకచోటునిల్చు
సొగసుమేనికంఠ తావులుదివెలెల్లఁగంఠమునఁగ॥ వ॥ ఇవ్విధంబునఁబ్రథమమాసంబుననసమానవిలాసంబులమించునమ్మించు
బోడి త్రికోక కామిని కామినియకంబులకునాస్పదలపైసాను మత్సానుభాగంబులసానదీరినమానికంబువలెడంబుగని ఘనత
రవనౌఘమేఘనూలికయంచుదులకించు తొలకటిమంచుమించులవహించి మహితనికుంజపుంజములచేరువ జారువల్లి కామ
తల్లిగానముల్లాసంబులెల్లగొల్లలాడికలంకులేని కొలంకుల కెలంకుల బంకజప్రభువునివారువంబుగావరంబునపారువడసినిలి
చినచోటనిలువకచూచినచోటుబూడకకోడెపాయంబుతోడిచేడియలఁగూడుకొని వేడుకతోచెక్కజాడలగిడింపుచునొకక
నాఁమచూకకాపుకొండకం॥ జకకసిదక్షిణంబునఁజుకకలరాజుచకకనికొడుకు తపంబునేయుపెక్కతెరువ తాడులఁబుంపె
కుక నొకకయకకజపువనంబుగనిపరియఁజొచ్చుట ॥ క ॥ విహరింపుచువిరిపూతా! విహరింపుచుగాడ్చుమెలగపిలసేల్లుచు
నం॥ మహిశామణిసహచరబహు! మహికటులంగుడిగహనమన్యమునండ॥ చ॥ గగనముతోడరాయునొకగట్టుకనుగొ
నిహొన్నచాయలన్నగునొకదివ్యచంపకవనంబున గంకణపద్మరేఖలం॥ దిగివలకరత్నముయధాతధభావమునంజానంక

—(* వనితయైనయిలునిబుధుండువరించుట. *)—

జిన్నులుగుకునొకకొడిఘంకకనుగొనితజ్జలమధ్యమంబున॥ క ॥ మరునిస్వేలపురాచకొమరునన్నగుసొగసుమింక మహి
మరసొంప॥ దురసుతపమూనితగుచం॥ దురుసుతుబుధుఁజూచియధిషన్జాతురయై॥ చ ॥ గుభుజముత్వేడందయురమిం
దునిగిందునమించనేనినెం॥ మొగముభరంపిడాల్లలిరుమోవియుఁజేరలమీరుకన్నులు॥ నిగిలపెచొడల్గలిగి చెల్వఁజూపించిన
యీతఁడిద బెట్టుగుతపమూనినాఁడుచెలులారగనుంగొనుడంచుదెల్పుచు॥ క॥ వికచారవింవబృంద! క్రకటతరామోదభరి
తపావీరమరున్మికరనలానలనిలా॥ లకఽసఖుఁ గొల్వనకొకలంకుసేరివెన॥ గీ॥ కలికిరాయంచవలెసోయగవనడలు! గు
లుకునకకలికచెంగవికోకవదలి! చలువపావడతోజొచ్చెగొలకునెలకు! మారుపైమారుడనుచుగటారుబోలి॥ అష్టదు॥
చ॥ హళహళసేయుచుకజలరుహంబులుగోయుచుఁమీదవేయుచు! స్పిలుమసి హెచ్చరించుదునుగీళ్ళనుమంచుచు నుల్లేహిం
చుచు॥ బుంగులందోయచుంగలువపువ్వులనాల్మచుఁదేనెగ్రోలుచు! న్వలగుకలాండొరుల్లాలనవేడుకఁగూడుకక్రీడనేయ
గ॥ శా॥ తతాంతాకుచన్మైలఘటనసముద్భుత్తుఁగభంకైకరం॥ గతకజాతసవంజసభ్రమర యంకారానుకారిస్ఫుర!
త్పూతాకారార్వితవారివారణకరాధూతారికోమస్త్రికా! ద్యతకంతాగ్భటిపిసులబడిననెంతోసౌమ్యండుద్భ్రాతృఁడైగీ॥
తపముసాలించివారిలోదళుకువాలు! గన్నులనువాలుగన్నులచెన్నువెలయనన్నెలతచిన్నిపాయపుచిన్నలెల్ల! జోద్యపడిరె
ప్పవేయకచూచునంత! గీ॥ మోవముననైదుతూపులపాదుషాహు! తంమిదోదుంమిమికోందిడెందమ్మగ్రమ్మకమకొనిదొ
మ్మిసేసినసొమ్మపిల్లియమ్మహామహుండిటను నెప్పునమున॥ ఉ॥ యొకకడనుండివచ్చెగోకొయిచ్చెలియెవ్వనిమద్దుగున్నయో!

యెక్కడిసోయగంబిదినుఁజేంద్రునికొల్వఁజేరుంగుబోండ్లకిఁ | చక్కఁదనంబులున్నవెబినప్రసవప్రభవుండవంతగా | సెక్కిల
కంఠకంఠిసృజియింపగ నెట్టితపంబొనర్చెనో॥ మ॥ చిగురాకుఁజిగినేలుకేలకవ డాల్చెదమిచందంబునక | సొగసొండు
న్యొగమిండుకాంతరుచిమించుస్థించుచెక్కఁజ్జగా | పగడంబుంబగడంబుగ న్నెవవివేల్పాలిండ్లు హాఁగిండ్లనం | దగురా
యామృగ రాజమధ్యసరిచానంగాన నేనెక్కఁడక॥ చ॥ పలుమఱుగప్పువెన్నెలులుచారలగొల్వగవచ్చునచ్చుల | దెలిజిగిచె
కుటట ములుసిడలసూడగవచ్చుగాంచనా | చలయుగిగల్గినంగలికెన్దవతోసరితూగవచ్చుని | చెల్లినడుమెయలంతియనిసిం
గముగొల్వగవచ్చుచాబురే॥ ఉ॥ కొంకకగుబ్బచన్నురనుగుంకుమపంకమలందిచెక్కల | స్సంకుమదంబుబూనినెఱజాణతనం
బునజాతకస్తురిం | బొంకముమీఁగంసుదుటబొట్టడిసృన్వలశయ్యజేర్చిమీ | నాంకునికేళినేలిజవరాలికిచాళిఘటెంతు నెన్నడో॥
ఉ॥ ఏలతపంబులకప్రతిములలితొంగినిగూడియుండెనఁజాలచెయించుకొంకలనకుంజయ్యనవేల్వడిపణకశాలకు | న్చాళిద
లిర్పనేగిమునిచాటరచేబుధుండయ్యలాఖ్యుని | లాలకయాళులన్నగురైయగుం | బిలిపించియట్లునుక॥ చ॥ అలికుల కేఱలార
యిపుడబ్బవనంబునదంబునూపుల | న్నెలదనిప్రేయచున్వలచెనెకఁభరియించిననల్వగల్వపై | నొలసినతేటిర్పుంకృతులకుల
చుండుగులకచుంకేళినల్పుచా | నళినదళిక్షి కెవ్వడధినాథుండచెవ్వతెచెల్పరేయినక॥ క॥ నెలతనయునీపదములక | న్నెలతలు
నతులాచరించినిలిచియనఘయ | చెలమా కెల్లనధీశ్వర | యిళిచేరనిశ్చన్వవంటిదనితెల్పుటయక॥ క॥ తనయోగ దృష్టిగఁగమ
తనయోదంతంబుతుదమొవనేర్పడక | స్సం సేర్పడుగంబునుండ | వ్వునితలవీక్షించిపలికెవారనికరుణక॥ చ॥ సరసిజనేత్రలా
రశివశప్తవనంబునమీరుస్త్రిత్వముం | బొరసితిరింకమీజననములే భరియింపఁగనాయనుజ్జగిం | పురుషులభార్యలయఃసుఖ
ముబొంగుండువారలనేసృజించియి | ధ్వగమునొచ్చిచాడనిన తక్షణమందట వీడుకొల్పినక॥ క॥ ఇలయొక్కతెదకక
నిల | చెలులందఱునతనియాజ్ఞచేగింపురమా | పలికలసివెలసింపటిగ | నిలచినయిలజేరిబుధుడనియెననురక్తిక॥ చ॥
సరసమరాళసంగతిఁబొసంగనిపద్మసీంహలికోవెల | స్ఫురణములేనిమామిడినిఁ బోలిమదభ్రమరాభియోగముం బొరయ
నిపుష్పమంజరినిఁబోలివృథావనియింపనేలన | స్వరునిగనింకజేకొనిభవంబుభలింపసుఖింపవేచెలి॥ ఉ॥ యెవ్వడోవీడటం
చుననునిచ్చదలంపకుమించుపుత్రుడక॥ జవ్వనినేబుధుండనినుంజకకగనుంగొని నంతనుండియుం | బువ్విలుకాడునాహృ
దయమున్నొగిలింపుచునున్నవాఁడని | నన్వముగంబునామొగమునంగదియింపవెయదరింపవే॥ చ॥ ఇరుగులవంటిసీయ
డుగులిక్కడికకకళాభూమిసోకిన | నొగితిరొయటంచునామననునొప్పివహించినదింతమకుటవం | దగిలినిన్నుచాఁసెచ
నథర్పుపుగాదికలెన్నచూడవే | మగువయటంబునాతడనుమాటకుమోమరవంచినీగ్గునక॥ చ॥ యెలనగువంకురింపనల
యిందునిభాననపలెస్వామిని | పలుకొనరించుటెంతయును భాగ్యముగాచెనుఖింపుడిచ్చకు | వ్వలసినయట్టులేమిటికిన
న్నడుగంబలివీపుభార్యనే | నెలమినొనచేమస్సధుండయిద్దఱకుందగులాటమియ్యెడక॥ క॥ అనుమాటలుచెవినాటిన | నను
మానమునూసొమ్ముండలరుడనపుడ | య్యనుమానిమధ్యజేకొని | యెనుమానసభవునిపంతమీదేరంగక॥ వ॥ యీవిధం
బుననలభావజునిహాసభావంబుల నయ్యలరుబోడింబరి గ్రహించుమించుపూవుతావులగు భాళించుతనపణకశాలప్రవేశిం
చెనప్పుడు॥ గీ॥ అయ్యలరుబోడిసిగ్గురయియ్యరునిచ్చ | బచ్చనింటిదునేదారిహెచ్చరింప | బతికివిడెమిచ్చియడుగులుబ
త్తిన్తోత్తచాలవలపించితమిహెచ్చబలికెబుధుడు॥ సీ॥ కలికికప్పురపుచాగాలాసంగినయట్లు వేడుకతోముచ్చటాడితేని | మగు
వయితేలియాగుమడుపులిచ్చినయట్లుయెలనింజెక్కిలిచీరనిచ్చితేని | చెలిపాదములకేలుచిగురులంచినయట్లు చిగురువాతె
ఱదయసేసితేని | కొమ్మనీజనముచేకొనినిసరినయట్లుకమ్మ యూహలయంబైగ్రమ్మితేని | వెలిదితగుసేవనీవుగావించినటు
లఁగోకిమీఱంగనస్త్రీకొంటివేని | నేలనాలస్యమీవేళదాళనీడు | వీరులవిలాసంబుకొగిలివేలతాంగి | కరుణచేకొన
కావవెకలికినన్ను॥ చ॥ అనిగ్గుదులోరులందిడినిజొంఘ్రిసరోజములాత్తుచున్నచ | కకనిచెలిమీదికిందిగిచుగ్రక్కనక్కని
మంచినంత | బక్కనడన గంశవిడెనతికంచుకమిర్వరగాత్రశీమన్తునుకొనియె న్నరుండిడినిములుకలావాఁబులకాంకురావ
కులీ॥ చ॥ చనుంగవధికిహేయకలశద్వయిదాచినచోపడంకుమకమినుకుకడానిచెక్కలనుమీటగఁబూనెడుచోక జేమర్చు
చుక॥ మొనసికటినువణకధగ ముట్టినచోంబులకల్వహించుమ | వ్వనజదళాక్షిగూడునెడవల్లభుకేల్లగెదసరాకృతిక॥ ఉ॥
అంటినఁగందునోయనకముంగమునిడయవృత్తిమీఁగొగింటికిదాజేనుజ్జగునో కెంజిగురటిదినాకయోవిబల్ | గంటులోన
చివనగ్గవనలుంగునాకనభాళిజేచివాల్గంటిరమించెనాథుడుస్వకార్యపరుల్గువారలెంచగక॥ సీ॥నునుచెంమటలక
గంగినయంగరాగకుంకుమనక్తియెఱుఱుట్టికొమరుగాఁగగ్రయాన్లేషనంబహితాంగములఁజెలఁగుట భుజాభుజిచెనంగటలు
గాఁగ | ననోన్యదంతాచలాక్రాంతరవముఢోద్ధఘతామగటచుచదములుగాఁగ | గల్లన్దలచేటగాధవక్షోభట్టనాదులు
ముష్టిప్రహతులుగాఁగ | జంకెనలువాడిగూపుబింకములగళాతిరవములఁబరుకొనునలవులల్ల | సములనగవులఁదై
గువబుసమముగాగ | మల్లయుద్ధంబుబోతెదంతులగతము॥ చ॥ ఇటువలెనయ్యలఁగలసి యందుకుమారుండుచంద్రకాంత
సంఘటితలసద్వితద్రికలగ్రావమహాకహరంబులకసరి | త్రుటములఁజల్వజప్పరపుచాయలమవ్వపుంబువ్వదోటలం | బటు

తరమంజుకుంజగృహభాగములన్నిహరింపుచున్నెడన్||క|| కళలుగలవానికొడుకుం| గలసిద్ధయ్యలకునొక్క-కళయొచ్చినె
న| నైలయతడుగళవల్లింపగ| బోలెతనముమానియంతబురుషుండయ్యెన్|| చ|| ఇలుడిటులన్నిజాకృతివహించిమహేశ్వ

—(* స్త్రీరూపధరుండైనఇలుడుబుధునివలనపురూరవుండనుకమారునింగనుట. *)—

రువాజ్ఞబోటియయి| మెలగుటలచ్చటన్బుధువమినిచుటమాసమతిక్రమించుటల్| దెలియకమున్నువేటచనుడెంచుటలెంచుచు
సేననవ్వన| సలివెదకందొడంగిరిజాసతిమాటకుదప్పుగల్గునె|| క|| వనమెల్లవెదకియిచ్చట| దనసేనంగానకతడుతహాత
హతోడం| జనుదెంచిసరసిమధ్యం| బుననుగ్రతపంబొనర్చుబుధుబొడగాంచెన్|| చ|| బొడగనియెంచుహావహునపొంతకు
బోయినమసకరించియో| యుడుపతిపుత్రచాస్త్రియసినొప్పెడుప్రోలికినేనురాజని| య్యడవికివేటవచ్చితిభటాదులగూఁ
డుకవారలెల్లనె| కగడజనిరోసనున్విడిచికానననన్బుధున్బిల్లునుంగృహన్||చ|| వసుధాధీశ్వరసిభటుల్పటుశిలావక్షంబుచే
గొందఱు| గ్రసమీరోద్ధగొందఱున్నడిసిరింకన్వారికైకందపా| లనునింబోలకుకండమూలఫలముల్భక్షించియాయాశ్ర
మం| బుసమస్తాతఃపారంబునిల్వమిచటన్మోదంబుతోనావుడున్|| శా|| అచాస్త్రికుడుసమృద్ధిచియనునయ్యామంత్రసామం
తనా| నాబునిధుప్రకరంబులెల్లఁనిహానంద్రుభ్యనేకాక్షేనై| బోనొల్లపురంబుజేరనిచటన్మీనాదముల్గొల్చుచున్మీబోధల్
పినుచు గ్రమింతుదినముల్మీరిప్పుడనట్టులన్||క|| విశదయశోమంతనిధికిన్| శశిబిందువుగాగజెలగుసత్పుతుడీవుడా| శశిబిం
దుడుభూభరమన| దృశలితిభరియించుగాకయికననిపలుకన్||క|| అలరాజతనయుడలరుచునిలరాజయ్యైసమంచిడేడాదిచ
ట| నిల్లువుముమీకుభంబులు| గలిగెడిననితెలుపనతడుగైకొనినిలచెన్|| క|| అన్నెలగడచినక్రమృత| గ్రొన్నెలనడుచుదురు
గలుగుకోమలియయ్యెన్| వెన్నెలగీముకుమారుడు| గన్నులలరజూచిదాసిగలసినునించెన్|| క|| మగువయొవివలచియుం
డున్| మగవాడైకొలచియుండుమదనునిభావన్| మగుతనముమగువతనమునుజగతినాయకుడుదనకుడుసఫలతజెందన్||గీ||
మగువయైయున్ననెలయేల్లమమతబాచి| చాననురక్తుడైయుండుజంద్రజుండు| మగతనముగన్ననెలయెల్లమాసమూని|
తానతివిరక్తుడైఘోరతపముసేయున్|| క|| విరహగ్నిమాన్యుకొనజను| కరణీదరుణీచాసియతడుకాసారజలాం| తరమగ్నం
డుగుచానం| దరసాంబుధిమగ్నుడగునతడుచెలిగన్నన్|| క|| నెలపట్టియిటులనలరగ| నిలయైయొకలెలయుమరలనిలుడై
నెలయున్| మెలగుచుగ్రమమునదొమ్మిది| నెలలుసనబురూరవుంగనియెనదియంతన్|| గీ|| అపురూరవెబోషించుడనుచు
నాశ్శు| గురునకొప్పించెబుధుడాతడురుసుధార| సంబుద్రావిచిపెంచెవాత్సల్యముంచి| యంచితకళాప్రపంచజుడయ్యె
శిశువు|| చ|| అంతటనింతియాటుడిగియయ్యిలుడెప్పటిలీలగొల్వగా| నెంతయుగూమిఁపుట్టిబుధుడీతనిదుదఁశమానునిప్పు
డం| చాంతరవైరిహంతలగునత్రిభృగుచ్యవనాదిమానులన్| శాంతులబిల్వగాబనిచిచారుసపర్యలానర్చియట్లనన్|| క|| ఈ

—(* ఇలుండశ్వమేధమొనరించి శివునివలనమరలపురుషరూపమునుధరించుట. *)—

యిలునియంగనాత్వము| చాయంగాచేయుటకునుపాయంబేమో| మీయందురుయ్యలోచన| నేయందగువనినవారుచింతించు
నెడన్|| చ|| క్రతువునకాదియుక్తుడయికడఁముడచ్చటికేగుదెంచియ| త్యులునుసౌమ్యుడున్సలపు నర్చనలన్మృదమందిపు
త్రునా| నతుగనియాదరించికరుణానిధియాశివుగూర్చివిశ్వవ| ణితమగునశ్వమేధమొనరింపకయిద్దురవస్థదీరునె|| క|| మటు
మాయయాడుతతనమొక్కటివడచుచేసియదెంతగలదతనికతం| డెటావలెవలసినటువలె| ఘటియింపగలడటంచుగడఁము
డనినన్||గీ|| అందఱునుసమ్మించిశివార్పణముగ| నశ్వమేధంబుసేయించిరతనిచేత| యాగపరిపూర్ణకాలంబునందుమును
లకిందుధరుడుప్రసన్నుడైయుట్టులనియె|| ఉ|| మీరొనరించినట్టిహయమేధముమెచ్చితిమానులారమీ| కోరినయట్లయియ్యలు
నికింబురుషత్వముశాశ్వతంబుగా| గూరిమినిచ్చిత్సృతీయు గోరికలున్నవెతెల్పుడనన్న| కాకరణకాగ్రగణ్యనకుగడఁ
మముఖ్యులుమొనికవేడుకన్|| క|| వేదాంతములకుదోపని| మీదివ్యపదాంబుజంబులుమేమిప్పుడుస్వా| మీదశిఁచితిమింతి
య| కాదేమామనసులందుగలకోరికయున్|| క|| నారీత్వములేకెప్పటి| పౌరుషడునబ్రతుకమనుచుబగికితిరిగటా| యీ
రాజునదియెయందటి| కోరికయనిపొగడశివుడగోచరుడయ్యెన్|| క|| మనులరిగిరంతనిలుడుబు| ధునివీడొగనియతనిపుత్రు
దోడొగనిజనకుం| డనుమతిసేయిబ్రతిష్ఠానకరంముననిలిచిభూజనంబులబ్రోచెన్|| గీ|| అతనివెనుకబురూరవుండప్పుర
మున| కధిఘండయ్యెనటుగాననశ్వమేధ| యాగమఖిలాధఃసాధకంలనుజులార| యనిరఘుస్వామిమఱియునిట్లనుచుబలికె||
క|| భూనుతమైనయిలోసా| ఖ్యానంబిదివినినజనులకఘనాశనమా| నానాధఃకంబులుజేతురుమానితముగనశ్వమేధవఖిఫల
మొదవున్||ఉ|| సారసగేహినిసుదృఢసారసనప్రవిమోక్షిణక్రియా| సారసముజ్జ్వలస్త్రితరసారసః|| క|| ధురాధరాఘృతా|
సారసదానురాగఘనసారరరాశివహరసారకా| సారసఖడ్గశోవ్రజనిసారసదృఙ్మయనామనోహరా|| క|| ఆఙ్ఞారిబంధు
నయనజ| యాఙ్ఞారిగతాసిధనురుదగ్రశయాఙ్ఞా| కుఙ్ఞాతరుణీరమణక| కుఙ్ఞాతగజోపమారికుంభీంద్రహా|| క|| విరాజవి
రాజితము| ఘనతరకొనక్కొకకారణకాయనికారణకమఃపరా| సనకసనందనశక్తిజనకనసాధ్వభిసంధనసక్తమనా| జని
పవనోదనశక్త్యపనోదనచారునినోరసపర్వహరా| వినుతసుదశఃసవిస్మృదశఃసవిస్ఫుటదర్శనవేద్యపరా|| గద్యః ఇదిశ్రీ

మదనగోపాలకృపాచితకటాక్షపీఠాశమాసాదిత చతుర్విధానవద్యకవిత్వవిద్వావధానాధునా తనభోజరాజసకలశిష్య
జ్ఞచాభివణితోదీణ విశిష్టవైభవాదకృతరాజరాజరాజయోగ సామ్రాజ్యలక్ష్మీవిలాసధురంధరధరాధిపసభాంతిత సవ
నీయనయకవాయుగంధరబంధుర మనీషావిశేషమంధావనసుంధరాధరశోధితగణితశాస్త్ర త్నాకరవిసయాదిగుణరత్నా
కరకంకంటివంశపయఃపారావారాపరిపూర్ణ రాకాసుధాకరాప్పయిదూత్యసంక్రందనందన కిజ్ఞానవిభవజితసనంద
న విష్ణుమాయావిలాసాభి ధానయత్నగాననిమాణ ప్రవీణతానిధానపాపరాజప్రధానప్రణీతబయిన శ్రీమదుత్తర రా
మా యణంబను మహాకావ్యంబునందు సప్తమాశ్వాసము. *

ఉ త్తర రా మా యణ ము — అష్ట మా శ్వా స ము.

—(* శ్రీరాముం డశ్వమేధయాగము జేయఁబూనుట. *)—

శ్రీకాంతాధామసుదం । తాకాంతాప్రేమరవిసుతాదృక్కు వలవ్యాకిణాకతిశ్యావల । తాకలితసుధామలత్కృణా
ధ్యభిరామా ॥ గీ ॥ అవధరింపుమురామచంద్రావనీచంద్రుడరీతదెల్పినసతకధవిని । యనజమణులెరువరద్భతాయత
చిత్తు । లగుచుపానందమొందిరయ్యవసరమున॥ చ॥ మగుకులరాజశేఖరుడమఁదిగుణాంబధిరాముడెంతయు ॥ ఘనహ

—(* రాముడుమునులుమొదలగు దారలనుయాగమునకుఁబిలిపించుట. *)—

యమేధయాగకుశుకంబుమనంబునమించలత్కృణం । గనుకొనివత్సనీవుచనికశ్యపకుత్సవసిగ్ధకణ్వము । ఖనిఖిలసంయమీశ్వ
రులగ్రకునదోహక సిరంమునావుడ ॥ ఉ॥ అలవణారియన్నపతియానతియాదలదాల్చిచెచ్చెరి ॥ గాలవకౌశికాత్రిభృ
గుకణ్వపరాశరవామదేవజా । చాలివసిష్ఠకశ్యపవిభాండకముఖ్యులవేదశాస్త్రముల్ । చాలనెఱుంగుల్ ప్తామునులందోడితె
చ్చేవినితిహెచ్చగ ॥ ఉ॥ అంతకుమునెనందుకొలువై భంతాడులుగొల్వనున్నచూ । కాతుడువారిరాకవినికాంచనసీతి
కడ్గినిమూల । స్వాంతముతోనెదురొనిసువణకీరీరుదుల్దీయపా । దాంతికభూమముంచుకొన నందఱకుంబ్రణమిల్లివే
డుక ॥ గీ॥ వినయమునదోడిదెచ్చేవేర్వేరసముచి । తాసనంబులనునిచిహస్తాంబుజములుమొగిచితనచాపుతేటులంమునులవద
నపద్మములయందునిగిడించిపలికెనిభుడు ॥ చ॥ అనితరపుణ్యలారభువనాంచితమాహాయమేధమేనుమీయనుమతిజేయువాడన
నియాత్మదలంచిమీరలమ్మగంబులకుననజ్జయిండంభోరునననంమునులెల్లబలిగో । జనవరమజ్జగంబులకుసంమతమాత్రతు
నాచరింపజేగీ॥ అన్యధాభావమొందునెయధిపనీయ । మోఘసంకల్పమునతన్నముదముజెంది । మ్రోలతిలుచున్నెత్తముమో
ముజూచిపలికెనంమేనాటిగంభీరభాషణముల॥ చ॥ హవనముబూడ గారవినుతాగదవాయుజనిలజాంబవద్గవయకవాత్సభూ
మునలదారనుషేణసువేగవేగద । ద్వివినుతగంధమాదనదీముఖమైందసిచాహుకేసరి । ద్వివిదగజప్రజందముఖవీరకపీండ్రల
టల్వనంపుమా॥ మ॥ అనులాద్యగ్వృతునన్విభీషణునిలంకాధ్యక్షురప్పించుచ । య్యనవిల్పింపుముకేకయాధిపవిదేహతొదినాధప్ర
వ । ర్ఘనముఖ్యప్రియబంధులకహితసుహృత్సందోహముంగూడిర । మృదుచుకలేఖలుపంపుమీయిఖిలదేశాధీశరిచోలికిన్ ॥ శా॥
నానాదేశవాసులైపద్విజులన్నారానదీతర వణ్యానిత్యాశయులౌమహర్షులనుమింటన్నించునప్రస్తుల । న్నానాదేవధరస్తలాం
తరములన్నల్గాందుదేవర్షుల॥ న్నారాచికులనున్నబ్రహ్మబుధులనీరప్పింపుమా గ్రకునన్ ॥ గీ॥ బ్రహ్మోష్ఠాగర్విష్ఠలైబ్రహ్మబో
లుబ్రహ్మచర్యసమిందొండబ్రహ్మచరత । బ్రహ్మలోకంబునివసించుబ్రహ్మమునుల । ననఘప్రాధ్నించిపిలిపింపుయాగమునకు॥ క॥ క
విగాయకపరిహాసక । విపథస్తుతిపాతకులను వీణావాద్యప్రవణులవర్తకనాంశిక । నివహమరప్పెఱయజ్ఞనిలయంబునక ॥
సీ॥ వైమిశారణ్యపుణ్యక్షేత్రమునమించుగోమతీనదీతీరభూమియందు । జూల్పువెడల్పునుశాస్త్రరీతి నెఱుంగుచితరశీల్పాచా
ర్యజనులచేత । మఖమంటపంబునిగ్తారంబుసేయింపుమంమఖశాలకునన్నియెడల బ్రాహ్మణత్వయోరవ్యచూద్రప్రముఖులవి
ల్వందగురచ్చకట్టములను । బొక్కసపుటింగ్లునుగ్రాణములనెలవులు । చాకశాలలుమతములనేకభోజనాహారశాలలబటశా
లలాపణములు । దరిరథతురగశాలలుగట్టబనువు ॥ గీ॥ చలువచప్పరములుంజలివెంపరులనెడ । నెడలగలగజేయుమెప్పటికి
నివిపణివిధులందువివిధవస్తువులంబు । కొనుడటంబువైశ్యజనులకనుము ॥ సీ॥ సనిగలగోధుమ్యోనుములదిలలమద్గములము
న్నుగలకాయధాన్య । ములుపన్నతాకారములుగానబోయింపుతండులరాసులడఱుగూర్చు । తధిభృతలైలమల్తుధుగండ
శకరల్పదభీఫలాదులుగడమూల । ములతెగల్వెప్పింపుపలుగాయకూరలుజాలనిప్పటినుండిసంగహింపు । మనఘమఖసా
ధనములైనయఖిలవస్తు । సమితిమునుగల్గఘటియింపుశతసహస్ర । సంఖ్యలరహించుగోవులసర్వరత్నభారకోటులజతగూర్చి
పనుపుమటక ॥ క॥ వివిధోక్తులనేఁదెలిపినయదియునునేఁదెలుపమరచినవినియులుజతగూర్చవలయుననిలత్కృణతో । రవికుల
పతిదెలిపిమఱిభరతుతోననియె ॥ ఉ॥ పౌరులనిష్ఠపాంధవుల । బ్రాజులనంతిపురంబుకాంతల ॥ దారకులన్నటాదికులదల్లుల
నాశ్రితులన్ధరాసుతా । కారసువణపుత్రికనుగ్రకుననధర్వరశాల । జేర్చుమీచేరినవస్తువాహనవిశేషము లేమఱకండుమచ్చ
లు ॥ క॥ యాగమునకుశత్రుఘ్నుని । వేగంబుననిల్వబనుపువిసువకమఖశా । లాగతులగుయతులకన । భ్యాగతులకబూజసే

యు యన్వహమవటక॥ క॥ అనిదేవ శించినదనయనువతనేకాగ్రచేత్తువైసువకయప్పనలెల్లసంఘటించిన॥ యనుజన్తులమె
చ్చిరాముడనురాగమునక॥ క॥ సుపుర్ణాంగములక్షణసంపన్నముధిజాకృష్ణసారబగుచుఁ బెంపొంద హయమువెంబడి
బంపెక॥ అత్తుణుననేకబలసహితమగక॥ డ॥ అతడుననేకసైనితనమన్వీక్షుడైబహుబుద్ధిగా వశీయఃతుడయినత్రాధీశిరబ
రోద్ధకుడైయరులతధారుణం॥ గ్రకుతురంగంబుఁ ద్రప్పెభుజగర్వముదప్పినవస్తదాచణి॥ పతులనుభీతతైతనకపాయన
ముల్లగనిచ్చికోల్వగక॥ డ॥ రాజకులభిరాముడగురామునిలేఘ్నుడైత్తుణుండెయి॥ త్రేజీకరత్రకుండుధరధీరలుగల్గినంబ
ణడందున॥ వానిలలాటపట్టమునవ్రాసినద్రాల్లనివానిజేరరే॥ రాజుకృత్యతైతమపురంబలచెలలనలచంపగక॥ నీ॥ దక్షి
ణక్షేత్రవరోద్ధృష్టోల్లర వ్యవసరక తాంశుకఘాసాకరమొలసి॥ పశ్చిమాత్యనాథకట్టలప్రాకార నిర్మలస్థితికాభనీడబూచి
యు త్రకోద్ధృతవాహ్మ్యా వ్యావభూరుహాచ్ఛాయాంతరములఁ ద్రాంతిజెంది॥ ప్రాగ్గరాధీష్ఠ ప్రత్యగ్రకానిజాకరము
లసి॥ వ్రాసి॥ మఱియుదక్షిణధారుణిమంజులముల॥ ద్రౌపదపుత్రినటించుచుజానకి॥ ఎనోహరాధనివ॥ మక్తవామామలరే
శక్రసదైవరిరతునేజడుపులేక॥ డ॥ అంతకుమున్నెరామవసుధాధిపుడాత్రేతబంధువంశిసా॥ వంశిగణానమిత్రభటువం
డచిగొల్వగగోడుతినదీ॥ ప్రాంతముజేరియందుభరతాదులవ్యధరసాధనాక్రియా॥ వంతులగుమిజూచిగవైఖరినందన
నాదఱిపుచుక॥ శా॥ నానాభూములనుండివచ్చిననరేంద్రశ్రేణులకబంధులక॥ భానుప్రాద్యవనిష్ఠిభీషణునిదత్పర్శస్థు
లంబ్రాచిత॥ స్థానాభ్యంతరీమలందువీడియిం దంబులచేత్రాఘ్నక॥ శ్రీనిందారస్థపాపదట్లఁ దియించెనాన్వసిత్రేటి
యొక॥ వ॥ మఱియునునీ॥ బ్రాంహణకుఁ యెవ్రమఖులఁబూజెచువట్లనేమటకుండుభరతయనుచు॥ గెలకులనుండికావల
యుయాగర్హవస్తువులందియిమ్ముశత్రుఘ్నయనుచు॥ నడగువారిలకులేదనకయిష్టపదర్థరాసులేమ్ముకపిరాజయనుచు॥ గ్ర
తువిష్టుకరులశిక్షయొనర్చిక్రతుపురిక్షణయొనర్చుమువేధీషణయటంచు॥ గొడువవడినపివేగగొంచువచ్చినిరతితెరవేర్చుభా
రంబునిదిసుంము॥ వాయెనందనయనుచుభూపరుడువారివారినియమించెనుచితప్రవర్తనముల॥ డ॥ మించినవేటనట్లునియ
మించిచ్చపాలుడుకాంచనేష్టికో॥ దంచితభూస్థలంబుబదిరాదికయూపయతంబురుక్మప॥ తొంచలపక్షిరాజచయనాడ్వము
సౌసుఖవాటముంబ్రవే॥ శించెబులస్త్యకశ్యపసన్మృత్యుగుప్రముఖార్యసమ్మ॥ గీ॥ ఇవ్వధమునబ్రవేశించియెల్లజగము॥ లెల్లర
క్షింపదీక్షవహించినట్టి॥ యాగదీక్షాపదక్షణుడపుడుయజ్ఞ॥ దీక్షపహియించెనకలదిదృఢులలర॥ నీ॥ స్థండీస్థితయోపసస్య
శ్చకుప్రోక్షణాక్షణతంత్రయుగ్యాజకంబు॥ హోహోహస్తలవిద్రాజతవాతత్రజ్వలితకలికిలికావృతనభంబు॥ సరమాన్నవృష
దాజ్యవరువపామిక్షాదీ హోమబస్వాహారవోల్లసితమం దత్రక్రియాహృష్టతరసభాస్తాలోకముహార్తుహుశ్చిరః కర
పవంబు॥ జువపదగ్ధాశృపామగానాందితంబు॥ విశ్రుతాధ్వర్యుజగ్యజుర్వేదమంత్ర॥ నికరమకలవహావిర్ధ్వర్రరప్ర॥ సారి
తకతాబ్జపగుమరావస్తామరే॥ వ॥ భదతునిచేధరామరులుబార్ధివముఖ్యులనన్నపానవి॥ స్ఫురణలద్మపుత్రైముదమఃబొంది
రిబ్రహ్మముభవిభిషణా॥ చరితనకర్మలగడు భ్రాసన్నతజెందియాదకల్విభా॥ కరసుతుడిచ్చుర్ధములగాంక్షులదీరిసుఖి
న్చిరయ్యక॥ చ॥ ఎడపకయేమగుగలమిటులేలేగలత్తుణుడంతలోనద॥ త్రకిగొనలెచ్చినన్నసతీతద్దయువేడుకమాగ్య
గ్యములీ॥ నడువుదునుండెఁభ్రమిదినంబునుభోజనదక్షిణాదుల॥ గడఁముదమందిటందరునుగాంచితముల్గనిరమ్ముఖంబునక॥
చ॥ వలసినవాంకివ్వలముకస్తువులన్నియునెత్తులేకదా॥ నలినహితాస్మిజాదికపినాయకులొల్లకయున్నవారిక॥ బలిమినిదిచ్చి
భోజ్యములుభక్ష్యములకధనరత్నసూషణా॥ పశులునుగంధమాల్యములవారిగిత్తురసార్వకాలముక॥ వ॥ వలసినభోజనా
భరణవస్త్రసహాయులజెందితృప్తులై॥ పలుమఱుజాలుజాలుననిపలుకడవారలెకానిమాకుంకా॥ వలయునొసంగుమంచెనె
డువారలమందునకైవగానమా॥ స్థలమునజానకివిభునిజన్నమువైభవమొంచకకృషే॥ గీ॥ ఆర్థులెల్లగృతార్థులైగండువలన॥ వ్య
ర్థులైగన్నదాతలునసుఖలోన॥ లేమికెచ్చోటపసియింపగీములేక॥ తేజ్జనలనాచుములయందెతాపుకోసియె॥ చ॥ మలినులు
లేయకృకమానశరీరులులేరులేరుపేదల॥ నెలపుననన్నయందరుమణిమయభూషణభూషితస్సంము॥ జ్వలకనకాంబురుల్లల
యజప్రగవాదిపగంధగంధిలా॥ ఖిలవిశులంచితాధాజతకిన్నరనాయకులెంచిచూడగక॥ డ॥ ఆమఖవైభవంబునకునద్భుత
మందిమహామంలెంచిరా॥ రామునుబ్రహ్మచేసినపహాధ్వరమృగమువతయజ్ఞముక॥ సోమునియాగమంపవనసూనుహవంబు
దధికుహూపమునురామునియశ్వమేధమనురాజముతోబ్రతిసెయవచ్చునేనీ॥ ఖర్వమహాఖర్వకైలాసములకుప్పలేసినచొరిత
వెండియగునె॥ శతకోటికాంచనాచలములబంగారుగూడబెట్టినయింపైకియగునె॥ యర్చదాయుతకౌహితాద్రిమణు
ల్పాగొనర్చిననిన్నిరత్నంబులగునె॥ యుమితకల్పమహిమహామలూకరదికుననిలెచితెచ్చిననిన్నివలువలగునె॥ నూటులక్షలు
కామధేవువుబగూడి॥ చున్నునునుబోదికోసగినన్నిసముచి॥ తాంచుతపదార్థాధిజయంబులపునెనవన॥ ముట్టులానరించరే
తొల్లియెవ్వరైన॥ గీ॥ అపజామాతృతాప్రేమనరకకుబ్జనికాల్మగలబిబునిచయంబులన్నియునును॥ భూర్తమహింపదండ
గనోయనగనక్ష॥ యుంబులైనవివిధదాన్యంబులెట॥ క॥ కథసామగ్రియునానా॥ జనసామగ్రియునురామజనవిభునకుగల్గిన
కతననిమహోన్నత॥ మొనరించెంగాకలేకయొరులకుచశమే॥ వ॥ అనిసభ్యుల్గొనియాడగాగఘుకలాధ్యక్షుండుసంవత్సరం॥

బునుఘోషాంబుగసాంగదక్షిణలచేబొల్పందయాగంబుసే । యునెడదగ్గభవైభవంబుగనగ నూహించివాల్చికిశి । వ్యనికా
యంబుబ్రహ్మసంఘముభజింపన్వచ్చెనచ్చటికిక ॥ క ॥ వచ్చినయమ్ముచివలమని । హెచ్చినరహీనమరుకొనిన రేశ్వరుడఘో
బిచ్చినపర్యలనాతనిచ్చయలరగుశలమడిగియట్లునిపలికెక ॥ చ ॥ వరమునచంద్రమీరిటకువచ్చుటనామఘముల్ఫలించెమీ । చరణ
యగుంబుసోకిత్రతుశాలపవిత్రతఁజెందెమామకా । ధ్వరవిధిఘోషామోదనుకవచ్చినయమ్మునట్లుచురుని । దిరవుగవిల్వడం

—(* కుశలపులువాల్చికునాజ్ఞ చేరామునికడకేతెంచిరామాయణమునుగానముచేయుట. *)—

చునిడియించేదవహాగ్యహంతరంబునక ॥ చ ॥ ప్రశమనశీలుడమ్మునియుభక్తిమెయింగనువేడుకొన్నయ । ధ్వశరధరామమా
టజనదాటకతతుక్రతుదశనక్రియా । వశుడయియందునిచ్చిపటువైణికతాధ్యులనాశ్శశిష్యుల । గుశలవునస్సనోజనలకూబర
తుర్యులజూచియట్లుచుక ॥ చ ॥ ప్రవణతమీటచిరుకననాయకరామకథాప్రపంచమీ । యవనికొల్వకూటముననధ్వరశాలల
మోసులున్నచో । టవిపణినిధులన్వచములచ్చహరాజసభాతరంబులం । గవిజనసన్నిధింజదువగాపలయున్వసులందఱున్వ ॥
చ ॥ స్వరములుదాళముల్ల చునచారపుమీటుకొలంటులేర్పడం । జిరముగమీకునారగుండుసేసినెడఁఫలింపనింకమీరిరువురువీ
తెయూనిదినమిర్వచినగలలెకర-రాఘవ । శ్వరుసభచాడుడవిభునిచారుచరిత్రముసభ్యులొననక ॥ మ ॥ ఘోషములాశనలైభ
నేచ్చచహియింపబోకరామాయణంబెలమిక । శేపటనుండియుకదారకొనుండెవ్వాడుమీరంచుగే । వలమైకైరఘంభర్త
మిమ్మడిగినవాల్చికిమానింద్రుశి । మృలమచుచ్చచియింపుబవిభుదలంపుండాశ్శుభోదండ్రుక ॥ గీ ॥ ఏలనంటిరేనినిలరేని
బ్రజలెల్ల । దండ్రుగాదలంపదగవుగాన । తెలిపివాడనటులదలపవుడవిభునంచు నానతిచ్చెన్మృషికవిభుడు ॥ ఉ ॥ అయతి
యానతిచ్చినక్రియకజగతినతిమ్ముచుచ్చలా । రేయిగ్రమంచివేగుటయురేపటికృత్యములెల్లదీర్చివీ । తాయుతపాణులైమునిగ
ణంబులనన్నిధిరాజులొద్దజే । వాయుతనంబులన్వపణలందునుగావ్యముపాడుచుకొంహిక ॥ చ ॥ సవయముజూచియొక్కనివి
సంబునరామునియజ్ఞశాలకకొకమరులువోయియందుగవగూడివివంచికలూనితానమా । సములునురాగమున్విననెనంజెలు
వైచెవులానినందఱుం । బ్రచుదపయోధిలోమునుగబాడిరిరామచరిత్రమింపునక ॥ గీ ॥ శ్రుతులుబెరయుటస్వరములచాఘోషక
చాలశుద్ధతగుటదోషములబాసి । భునివిధముగానషడ్జంబుగలసిమెలసి । యెక్కవలవారిగానంబుసొకొకనచ్చెక ॥ వదిగన
వారిగానమహిమంబదియెట్టివోవారులెల్లనా । కరచెననెనిచ్చినట్లులీవెగాంచినయట్టిభాస్థలంబునం । బెదవిగదచ్చిపల
దొకపెద్దయునద్దయునద్దుచూన్పుచుక ॥ గదలకచెత్రరూపములకైవడినుండిరిపాటసొక్కనక ॥ చ ॥ కొలువుననున్నరాజవర
కోటులదివ్యమణీసూషణా । వశుబుగరంగిరయిప్రవాహగతింబ్రవహించెనన్నచో సలలితజానకీతనయసారసుధారపచా
రుగానభంగులకురంగుటెంతయతికోకొమలసభ్యజనాంతరంగముల్ ॥ మ ॥ పదనందగ్ధములధకల్పనలశబ్దస్ఫూర్తులుత్పే
క్షులిం । వుదలిర్పన్తునియాచరించినబగత్పూజ్యాదికావ్యంబులో । మొదటంజెప్పినట్లోకములుసంమోదంబుతోనాలకిం । చిన
రేంద్రాన్వయభతయకొకమరులంజేసన్నవారింపుచుక ॥ మ ॥ సమయాహంబగుహేళామకృత్యములున్వదీర్చిరవ్యప్రదేశ
శమునంగొల్వయికూరుచుండెమనులాచార్వుల్లహాత్రోతలా । గమతంత్రజ్ఞులశాస్త్రవేత్తలులపోజ్ఞానుల్పురాజ్ఞులా । ప్ర
ముణుల్పంత్రులదంములాశ్రితులధూపాలల్హీతుల్గొల్వక ॥ క ॥ కొలువుండియెక్కమామారులు । చిలిపించినమీసభామి
బ్రీతివనింపక । సెలవిచ్చినప్రతిబంబెయు । గళమున్వలెనున్నవారిగనుగొనిసభికుల్ ॥ ఉ ॥ ఈముఖకాంతలినగవులికనుదా
మరయెలుంగులీ । చామనచాయతీయెగుఘుజంబులపొంకములీయురంబులీ । కోమలమూతులీవచనగుంభనలకగనుగొ
న్నగట్టిగా । రామునిలీలించురభిరామశరీరులవీరెవ్వరో ॥ ఉ ॥ హరికిరీటకుడలభుజాంగదవస్త్రసుగంధమాల్యము । ల్వ
రుధిరింపకీజటిలవేషములేటికిదాచ్చిరోఘభా । కారవిలాససంపదలగంతుజయంతులధిక్కరించినా । రేఘుపిత్రులొఘుఘల
కెక్కడివిమహానీయరూపముల్ ॥ చ ॥ అనితమలోనదాముబ్రజలాడెడిసుద్దులసద్దులొక్కపె । ట్టనెగసెనంతలత్తణడడరచెగ
రాంబుజసజ్జనప్పడ । జ్వరకకుమారికాత్మజులుసారెలుచక్కగబుట్టిమెళవిం । చినకవవీణమల్మొరయజేయుచుబాడిరిం
గురక్తులక ॥ క ॥ నారదనిగదితసత్తే । పారూఢప్రథమసగయాదిగనాడిం । పారగనిరువదినగలు । వారలువినిపించిరచటి
వారలుమెచ్చక ॥ చ ॥ స్వరములయా రేమేలుశ్రుతిబాగురేమూఘనకంపితంపుబావురె । భలిరయదాల్పెలసెబోనేరగీటు
కులంబుతాయయ । గ్ధిగస్ఫురితంబులంబునితేనియబలెడివారిపాటలా । వరణముమీటగావినిముదంబొదవంబతిమెచ్చెన్మృ
దిక ॥ క ॥ ఈలీలమెచ్చిపదిపది । వేలవగాలింముభరతపీఠికిఁచుఱియుక । లోలతనడిగినవన్నియు । వాలాయమొసండుమనినవా
రలునగుచుక ॥ చ ॥ కరములుమోచియొన్నపశిఖామణిఖానలదాపస్థింబరగుచుగందమూలములభక్షణసేయుచునుండు
మాకుదే । వరలివుటానలిచ్చినసువణములేమిటికేలనన్యవ । స్తురతియటన్నలేనిగవుతోబతివారలబూచిక్రమ్మక ॥ చ ॥ అని
యెగుణాధ్యులారనిజమానదియాకృతియెవ్వరాచరిం । చినయదియేప్రమాణమున జెల్వగునెవ్వడిచరిత్రమిం । దులక
బివానపేమెలమితోనిపియెవ్వరింకనేర్చినా । రనినవిసితులయకుశలవాహ్వయలిట్లునిరంపహాత్తుతోక । సీ ॥ కనవంశశేఖర
యాకావ్యమణినిసిమించినసుకవివాల్చికిమాని । రామాయణంబునామంబుదీనికిగావించెనదిభవతరధయసమ్ము । వినుమీ

రువదిహల్లు వేలగ్రంథంబిదియేనూఁగుగర్గలనిపుగులుకు । ఒట్టాభిషేచనపర్యంతకథలారుకాండంబులరచించెగడపటికథ । న
వలనుత్తర కాండంబునందమచ్చె । సంఘహామోనిశుతనిదయాసరూఢి । గనెముచ్చితిమిదివిన్నచ్చుగల్గె । నేనివిసదదుదినమునుని
వ్యధమున॥ క॥ ఇంసునిఘృణిష్ఠులదీర్చినపింఘటనొకకొంత సేపుప్రియముననికాగ్ । వ్యయముంవినవలయుమాగీతంములసాఫల్య
మొందధరణీశయనక॥గీ॥ సంఘతిలచి రామజనపతిబహుమతి వెలయవారిబనిచిద్విజపురోహి । తార్యబధుసహితుడయియాగ
మంటపా । భ్యంతర ముననుండెనహావిధుల॥ చ॥ దినదినమిట్లుజగజగతీసతిమన్మనుప్రశ్నచేనెవంచినగతిగడవకరజముచింది
నకయివడిజాబిపొట్లముల్ । మునుగొనివిప్పినట్టులతి మోహనగానక శానిరూఢిన । య్యనకులుమోలనచ్చరితమింపెనగ నిన్విసిం
పుచునేడక॥చ॥ జనవరుడతనొకగదివసంబునవారితనూవిలాసముల్ । గనుగొనిజానకీరమణికైవడినున్ననివీరూపుల । వ్య
నజదశాక్షికిన్నునుగవల్లవియంచీరటంచువింటిన । తనయులెఈశుభాకృతులతక్కినదీచెలవంబులుండునే॥ చ॥ జడలుధరిం
చిక్వశ్యపుగవమకములంబులునారచీరలుం । గొడుకులదానుగట్టుకొనికూరలగాయలక్షుత్తుమాన్పుచుక॥ గుడిగొనువంత
రేజగలుగుధుచునెంతగలంఁయున్నదో । యడవులలోనసీతయకటాయికబూడకయెట్లుతాళుదుక॥ ఉ॥ ధైర్యుతపాసి నేను
బహుకాలము తాలి ధైర్యశాలిదై । యాసతివిల్వనంపిస్రజ లండలునంమిక జెందనీసభక॥ బాసయెనర్పబంచయికపా
వనియాటెఱిగింపకుండినర్పనుతులంచువీరి । బ్రజనంమునెయంచుదలంచిచెచ్చెరక॥ గీ॥ డేంపనిలచున్నశత్రుఘ్నుజేర

—(* రఘుపుంకవుండువాల్మీకాశ్రమంబుననున్నసీతలబిలుపించుట. *)—

బిలిచిపలికెనిటులనియోవత్సపవనసుతవిభీషణసుమేణలను వెంటబెట్టుకొనియ । క్లృఘండయినవాల్మీకిగానబోయ॥ మ॥ జన
కజధమకచారిణియుసాధ్వీయునొటయెరింగియుండియుం । జనులొనరించునిందబడజాలకవీడినమాత్రమంతెయి । జ్ఞులకు
బ్రత్యయంబాడవసభ్యులలోకపథంబుబలిగన । వ్యనజదలాక్షివోగుకొనివచ్చుటమేలనుమంఘనీద్రుతోక॥ క॥ ఈమాటకం
మహాముని । యేమనిప్రతిపాషలాసతిచ్చునోసీతా । భూమినిహృదయస్థితిగని । యేమనునోయదియు దెలిసియేతెండనినక॥
ఉ॥ స్వామిఘహాప్రసాదమనివారలునల్వరునంఘహామునిగ్రామణియున్నచోటికధికత్వరనేగి నమగర రిచిశ్రీ । రామనృపా
లుమాటల తెరంగెఱిగింపనతంఘవలెదా । నేమిదలంచెనట్లుఘటియించుదరాసుతశంకయేటికిక॥ క॥ పతిదేవతాశిరోమణి ।
క్షీతిసుతపథంబుసేయుసిద్ధమురేపా । క్షీతిపతికిదెల్పుడిదియని । యతడనచినవారువచ్చియధిపతితోడక॥ ఉ॥ అంఘునిమా
టలెల్లనిచయంమున దెప్పినరాముడెంతయుక॥ సంఘదమందియందుగలసభ్యులనందఱజూచియెల్లలో । కంఘులుమెచ్చరే
పుజనకప్రభుకన్యకయీసభశృభా । ర్థంముగఘానిపలుకశపథంబువినరగుమీరలిందఱుక॥చ॥ శపథమునేయుచోనయినజా
నకిసత్యమెగుడియనంద । పనులుధారుణిపతులదక్కినజాతులవారుబాంధవుల్ । గవులునిశాదరుల్హితులుగౌతుకవిస్మ
యభీతిమగునై । రపుడునృపాలుడాజనులనందరనిండ్లకుబంచెనాటికిక॥ చ॥ ఇవ్విధంబునసభాసదులనందఱవిడుదులకుంబని
చిననిచిముదంబునన త్తపనవిభావరిష్ఠుండవ్విఫావరింగ్రమించి మరునాడరుణోదయంబున గోమతీజలంబుల చాతకరణే
యంబులొనర్చియర్చి ష్ణువాదిదేవతార్చనంబులొనరించినమంచిత ప్రకారంబునబహిర్మంటపంబుప్రవేశించిభరతాదిసోద
రులునుగ్రీవాదివానరులును విభీషణాదిరాక్షసులును విదేహరాజకేకయరాజప్రముఖులందఱును బ్రవర్ధనాదిమిత్రులు
నునుమంత్రాదిమంత్రజనంబులును మథమద్వియజభద్రాదినగ్గసఖులును బరివేష్టించికోలువనిండుకొలువుండిపృథివీసుతాకధి
తావితధశపథవచోవిధాశ్రవణకుతూహలంబునంబరతెంచిన వసిష్ఠవాసుదేవులపుల స్త్యకశ్యపాగస్త్య విశ్వమిత్రులచి
కాగ్నిమిత్రమై త్రేయశృగువ్యవనజరాశరాత్రేయ కాత్యాయనగౌతమశ్వేత శాతాపసుతపోవరతంతు భరద్వాజవాలఖి
ల్యమాద్గల్యమాండవ్య విభాండకిమారగండేయ కాండిన్యకణ్వప్రసూన్య దేవశ్రవసముశ్య శృంగమతంగమంకణాంగీర
సక తానందమందపాలజాబాలిగాలవనైలపౌలస్త్యదుర్వాసః పర్వతనారదదశాదపిష్ఠలాదప్రముఖమహర్షులకుబ్రత్యుత్థా
నామలానగించియుచితాసనుబులను డనియమించిపాంచాల మాళవగౌళచోళమళయాళ మగధమత్స్యమద్రద్రవిడవిదర్భ
శకసింధుగౌధారసౌవీరకేరళకాశ్మీరచేదిప్రముఖునిఖిల దేశాదీనాథులసపరివారంబుగా దగుచోట్లంగాచుండఁయొగిం
చి బ్రహ్మక్షత్రయవైశ్యసూదుర్ములుదక్కిన పౌరజానపదాదిప్రకృతిజనంబులు నానాదిగంతరాశగత విద్యతరవిసటగాయ
కపరివాసముఖయాచకసింహుంబుల నలు దిక్కులుంగ్రీకిరి నివసంపనిలింప విభువయిభవంబునంబొంపడివోవుచు చావే
తసాగమనంబు బ్రతీక్షింపుచున్నయెడ నకగడవాల్మీకిమానీంద్రుడదొలునాడె నిజాశ్రమంబునన్న జనకనందనుం దా
నువిడసిన గోమతీతటాకాశ్రమంబునకుబిలిపించినవాడుగాననద్దేవి నవలోకించితల్లిభవద్వల్లభుడగు రఘువంశ వల్లభుండు
నీయుల్లంబుతెల్లంబుగాదెసేయు బ్రల్లదంబులువలకిననక్షుల్లకజనంబులువిశ్వసింప విశ్వవర్ణితబ్రహ్మక్షిత్వరసభాషద్యంబు
ననీచేతిశపథంబులాడింపదలంచి నిన్నువెంటబెట్టుకొనిరంఘునిసన్నుంబని చినవాడతనివచనంబులంఘ్నేయ బహిర్యకానినువంటి
పతివ్రతలకు బతియనుమతిం బ్రవతింఘట కృభావసిద్ధంబుగదాయని దెలిపిననవల్లవపాణి ప్రాణేశ్వర సందర్శనంబు
నేటికయిన సీతెంబుగలిగె గదాయను మోదంబునుదనపట్టపుదేవిపై నిట్టిపట్టిసంశయంబులు పుట్టిన నష్టట్టభద్రుల

దురక్షంజెట్ట నేట్టుదలంచెనో యనుభేదంబును మనంబునందెనంగొనంగనుంకాన లంచాటిల్లుకాటుక కన్నీరురెప్పలతుద నప్పుళింపుచు నప్పరమతపస్వి దిక్కుచూడుగులు నిగుడించి వహత్యా యెట్టిపుట్టువునబుట్టిన నెంతవాని జెట్టజుట్టిన నెట్టియిల్లువెట్టిన నాఱడినోములు నోచినను వంటిమచ్చేకంటకి దళ్ళలం బనుభవించక పోవచ్చునే రచ్చలోకివచ్చిచాస యుచ్చిపోంమని పుడమితెడు నొడివినమాటదాటగూడునే మంచిదితామనింపనేల విజయంబుచేయుండని తెగువదోషం బలికికమలసంభవుని వెనుకొనుకమలామహాదేవిచందంబున డెందలబునచాయనితోకాంధకారంబు వెనుకవేసితోనెననన పర భాగంబునగనుపట్టుకీలుగంటుతో భుజపత్రవలగలో త్తరీయంబునవాచ్చాచెంచినఘన స్రవకనకకలశయగళంబుతోద్రవదం బుల్లపైదిగచాఱంగట్టి నవలిపెంపునారచీరతోబహుకాలపరీగత రఘువల్లభాయెల్లకభరంబునంగృహించిన మోహనాం గంబుతో నిటలతటంపుననెఱసిన చివరనికరంబుతోగవీలముకురంబులపైదిగజాఱున యనభంజనాంజను సమంజసాశ్రుజ లధారాప్రవాహంతో నప్పటప్పటికినిగిడించుకొట్టుకొట్టు సెగలబోలిచిగారు మె పిరోబస్సెబయన చిన్నామిదుమొ గంబుతోనాద్యంతంబుల దానుబడనయలిబడితలంపున బుట్టునెవ్వర పాటునలజేడ్చుచిత్రంబుతో విహంగభావధ్యుబుననె ట్టుకొని నిటచిర్రజనైయెట్లు మాటలాడుకొనను భయంబుబాడుమున్నేద కంపంబులతోనొప్పబట్టకు లోనయ్యదనవ లేదాగ్రంబులపై హసంబునిన మానవతులగల శేయనుతలంపునంబాడుకొనుటనభావంబుతో గడగడవడకు నెన్నడు ముతో నెడనెడదమబడునడుగు చామరలతోకల్లి నీకడ వనంబుట్టి యట్టి ట్టునకొడ్గట్టితింగద యనిటల పువగపునంబు డమిపై నలకొల్పుచూడుగులతో దైవంబునలపురిలోనన్న దలవలచికోనింజేసెగదాయను చిన్ననంబును వలచినశరంబు తోగరకమలంబులు ముకుళించుకొని యవ్వాలగంటిమిన్ను పంటువలంపి యెల్లుడకొలుపున్న బహిష్కంఠపంబునకు వా ల్మీకివెంటనరుగుదెంచు నప్పుడయ్యెప్పుల కుప్పదప్పకచూచి కన్నులంజిప్పిలు తోకబాష్పధారతో నయ్యయోలేల్లి రామ భద్రునంతటిపట్టభద్రునింజెట్టబట్టిననిన్నువంటి సౌభాగ్యవతికి నట్టడవున నేట్టుకొని నారచీరలుగట్టుకొని యట్టియగచా ట్టుగుబోబడవలసెగాయనువారను సీయుత్తరాల గుణవిశేషంబులెఱిగియు పతంగికులపుంగవుండంతరంగంబునంగరుణ దొలంగియుడవులంద్రొచి యెంతసాహసంబుచేసెబూచితరే యనువారునుననివిభండం లోకోపపాదభయంబునగత్రం భిమానంబుపిడుచుటవోడ్డు గాదతనమాటజవదాటకయిప్పరమపాపనితవీవనందలులుడాసిగాగానకోచ్చపాణింబాలు భరిం చుటవోడ్డునువారునువసులబడిగి వసుమతీపతి ప్రజాపరంసరలదేత మాటలలెట్టుటపాటిగాదని గాక లేకన్ననీలోకమా తుకాకుత్స్థునెడదాని పాగ్రింబు లాశించునెయనువారును నేకపక్షిప్రతుండగు రిభుధైర్యుడైగ్యంబులు సీతానలపాతి ప్రత్యంబునింతయొప్పునే యనువారువైబహువిధంబులంబలుకు నానాజనంబులకోలాహలంబులు నలుదిక్కులం బిక్కటల్లి చతుస్సముద్రఘోషంబు లొక్కదీక్షుర-సగ్రికె-రిసినట్లు పెక్కనంతలాక్కర-ట్లయైన తెరంగునబహుళ కోలాహలంబులకొర లుపునంగలిగియుండెనప్పుడు సీతాశపథసంత్రవణశృంగంబుననిత మహుండు మహేంద్రవసునవరుణకుబేరాదిలోకబా లకవసురుద్రాదిత్యురుక్షుషితామరగరుడగంధర్వసిద్ధసాధ్య యక్షకిన్నరకీపురుషసభశ్చగభాగ్వనమహారాజకప్రముఖసిఖి లబర్హిర్గుణసమన్వితండుండైవచ్చి దివ్యమణిరమణీయవిమానకోటులతో జనులెల్లవలంకరింపనయ్యెడ బృంద రకల్పదమం దారమాంలికాగంధసంబంధ మందగందపహుం డప్పరిపత్తుపై నొలవేసిలాగున భూలోకంబునంగగిన సకలజనగమూ హంబులు దిడువసుండికసుంగొన దేవలోకంబునం గలిగిన సకలదేవతా గణంబులుదిడునుండకనుండెన సీతాంగనా స హితంబుగా నంసుహాసభామంటపంబుదరియంజొచ్చిగఘువీరునిపురోభాగంబుననిలిచి వాక్కివిహ-షిక-శేఖరండచ్చిత్రజ

—(* భూపుత్రునివగుల్కుషయనివాల్మీకిసభాసములువినరామునితోజెప్పట. *)—

లకలకలంబుచేసన్ననివారించి యాసన్నులైదివిసున్న దేవతలును సభనున్నసప్తజనంబులును నాకర్ణింపబాప్యభాభో దగంభీరక్ష ఘోషంబునిట్లునియె|| మ|| దిననాధాన్వయయాథ రాతనియపాకప్రత్యయంనన్యన్యము|| దయ్యిన్నగ జనాపవాదగ తిశంకన్నిండుచూలాలిగా | ననసీమకదివిద్రోయబంచుటయు ధైర్యంబొందియన్యన్యసం | బునకుపచ్చిగురికొల్పెన్పుంగని యునిపుణ్యుల్లువత్పుత్రకుల్|| చ|| విలసితధర్మవారిణివివేకవతీమణిసీతసుస్వభా| పులుయమలాగ్భకల్లుశంఖలగ్రహియపు మువిరియుప్పుర | న్వలదసుమానముందనిటువంటి మహాసభజేరికల్లలే | బలుకుడునయ్యబొంస దగంబుభలించునటయ్య మానికిక|| చ|| బుధుసుతుడొచ్చితనుని పుత్రుడనైశ్రుతులెల్లనేర్చినే | నధికతపఃవిభూతిజేలువందియసన్యములడనేర్తు నెయధిపమనోవచక్రియలనన్యయెటుంగుసీతక్షరవారధిసుతకుహిమాచలవరేణ్యజకులబ్రహ్మణ్యబోన్వోక || ఉ || చా రుపతిప్రతాప్తమునజానకీశిష్టతమాసమున్నొక | ధారుణపెద్దధైర్యసముదగ్రతమేరపుడెద్దతప్పులే | దారనినాడసీత హృదయంబువియగ్గురుదగ్గితాయము| ల్సారసవైభాసగులుసర్వ సుపర్వులుసాక్షిగాన్మపా|| డ|| భూసుతకోనహేగసు కటాంకితివేనియు బెద్దకాలముక | జేసిననాచలంబురహిజెందగనస్థలమాజనంబువి | శ్వాసమునొండజేయుటకు సాధ్యత ముగల్గినమీరుకోంస| బ్రసభవారలెల్లనినియ్యమయుకశపథంబువలెడిక|| మ|| అనివాల్మీకిమహాహానింద్రుడవుడయాసా

నమెల్లంగలం గనితాంశస్థిరబద్ధిన్లువలకం గాకత్సరాస్తాల్లిది | య్యనబద్ధాంజల్యైవచ్చిచేనగఘాత్యాసీతలోకయికపా
వనించుచుమ్మ | నులంకలానతేలసన్వసీవేశంబునన్ || చ || తెలిసియులాకులాడునడిదీర్పంగ గూడకయింతచేసితింగలదవ
రాధ మోర్వండలుగన్వలదికరవలన్వదీయపు | త్రులగుదుదీసెస్వాధీయగురూడి గనికొకసారీసీతయుం | దలిప్రజలెన
నంగశపథంబొనరించినజాలమేలగున్ || అనిమఱియున్లునియె || గీ || అనఘమీరుపల కురంతకంబెనుసీత | యాడుశపథమెం

—(* భూమిదేవీసీతాదేవింగయిసేసి రపాతలంబునకుగొ పోవుట. *)—

తయై నివటి | ప్రజలకా పెనలుకుపలుకునంగనిప్రత్యయమునట్టడనుచునరపుడనిన్ || ఉ || అరఘువీరుమాటలనునద్భుతవం
దీతత్సభానదు | ల్వాగిజనంభవాదిసురవర్యులుమేలనిజెచ్చిరచ్చటన్ | సౌరసమాశుల్గురినెజల్లనివాననల్లుగీల్లగా
సారెకుగంధసారగిరిసారసమువిజెబైపయిన్ || ఉ || అష్టమసీతారామునిపదాబుజముల్ హృదయయాంబుజంబునం | దప్ప
కనిప్పధీకతనుదజ్జునియెగలవాంచిత్రాప్రై | నోష్ట్రజావలోకములుంచిక రాంబుజమల్తాగిడ్చితా | నెప్పమెలుంగు
తోనభికుతెల్లగువస్మచుచుందగిల్లునున్ || శా || రామస్వామిపదాబుజబులెకనారాదితునేనిన్సదా | రామజ్ఞజరియిం
తునేనిదగుజా | గన్వచ్చునుప్యాదులన్ | తాముండప్పనిదాననాటముయధాధికంబెనాతల్లియో | భూమితామెడంద్రో
వంబూపిననుగొంపొపంబునిలోనికిన్ || వ || అనితానందపురందరాది బృందారకసందోహంబునకు నానందంబునుసనకసనం
దరాదికన్వనిబృందారకులకుం బరమాద్భుతంబును నరవానరనిశాచర క్రమఖిఖిల జనంబులకుతోక దైన్యంబులు నుప్పతి
లంబలికించుచ్చిబుకలకొలిక పలుకులతోడనెతకోటిఘోషంబు ననుకరించినవతనమయముదిత జలధరసంఘసంఘగన్
తోజ్ఞాతనిసూత జాతస్సీతనినాదంబుననుసరించి క్రతయవధాభయంకర పణిశ్వరాభ్రంకషడప్రాకుర ఘోరముఖస
హస్రమోమువ్య మానవిస్ఫరశీర-లికిరిజాలస్ఫోంగ స్ఫటాబీరవానుకూల విశాలఘాతాగ్రవిరావంబునధిగమించి
యెచల్పకల్పంతకాలకంత కాలదికూకలముద్రు జధకూకధమధమతాగరంబునకు సహకారంబయి బ్రహ్మాండకరండఖండ
నోద్బుడతాఖండత రావణవరుణాలయోతుంగజ ఘోరతరంగసంఘాతఘమఘమాద్యటి బ్రతిఘంటించితత్సభామధ్య ర
త్నగర్భాగర్భంబునునండియొకర దీఘనిఘోషంబావిదభవించెనప్పుడంహస్సదనమీరజ్యోతుస్సహారంహసమారన్వ
విజృంభమాణాబీర నృసింహసంభవావసరవిస్ఫుటసభాన్తంభగంభీరనిష్వనంబులకుదోబట్టువులగు పటపటార్చటులుసంఘ
టిల్లనిగిచినంతటిల్లనవలె నిలుచున్నప్రడమిపట్టికట్టెదుట బుడమిబిట్టవిసిపట్టినంబగలిననష్టట్టునవ హాబిలంబగు నొకరమ
హాబిలంబుగనుపట్టెనట్టినిలంబులోనుండి కుండలిమిండలేశ్వరకటిదండప్రాపటలచటుల ప్రభలకయివడిభోగవతీనరత్తరంగ
మాలికవతనత్త నిగటనికగనకటస్థిరహాట కేశ్వరకరోరకంతకాలకూటకాంతులవలె దత్సహచరపారిషదచ్చటాజటారుణ
రుచులవలెబహిగన్ తాంశర పయోధిదాడబజ్జ్వలికలవలెగోమలశ్యామలతూర్వాద శాఖర్వరోచులవలెపద్మాక్షికనీల
ప్రవాళపద్మరాగచుక్కనాపమఖ నిఖిలమణిగణమస్పృశ్యజీవసరంబులువెల్లి పరిశీయచ్చటివారికన్నులకుమీటుమిట్లుగావించె
నంతనంతవాసుకీతక్షకకరోరక బసమేలయప్రముఖవహానుజంగ పుంగవులభంగతరాభోగ భోగచిరత్నరత్నఖచితకీరీ
టకుండలకంఠకేయూరకంక నాడివివిధఘాషణఘాషణులయి కాంచననేత్రధారులగునపరిమితనాగకమారులతోగాసుపిం
చిరుద్దెవికి బ్రమ్మిరునేకరీకులంబూజించి రమ్యుదంచితాకృతుల దివ్యవస్త్రమాల్యానులేపనోల్లాసిత వాసనాపిశేషం
బులా గుల్బుగానమంటపంబెల్లఘంఘు మనంగ్రంఘుకొనెనవ్యేడవిను కెంపునునుకెంపుసొంపులతో నెదురుపడగలవిడికెం
పులు జేలువగుదిలువ రావకోమకులదేత నొకరగ్నంహసనంబుబట్టిచుకొని భూదేవినాగకన్యకాక్ర మగరాంభోజ
రాజద్వపథచాచుగమగుచ్చలాచలీలాలక జాలకంబులకికల కస్తలసీఘ్రులకస్తూరికాతిలకంబుతో జలికారంబునలుపంజలవ
వెన్నెలలసొలపు జేలుపుమవ్వంపుచిగునవ్వ నేలపురదనకుదకోరికబృందంబులతో బాందొనర్పరదపకమణిదర్శణ
ప్రభలనెకరసకెంబులాడుచూకరపుచెకులల్లపై దళుకొత్తుక్రొత్తలముత్యలకంఠమాలవిద్వైంబునూపవిద్యాధరకుమారి
కాపరియితగద్యపద్యాభికణానాసురోధకణోత్సలమోద నుమోదసంచరచ్చంచరికచంచత్తారర్కంకారంబులమీరమెరు
మందరభిగోపగిరి తారకావారకంబునంబోదబుచు గుహోపరిదేశంబున వీరహారంబులు వెలంగమెట్టుంగుటలతో
నొప్పుగుంకుకప్పుముగులునొంగునందరంగలిచు బంగరువిగులనరులసిరులతోగొప్పగీలాగప్పు మితారించమిన్నజిగిందు
ంకించుమంచి బుగుసెచ్చిసరిగంఘల కించుకించుకమించుకళుకుహంగిలకు వెట్టియలరవళినవలంబించు పదకజరం జ
తరంజరాగమణిప్రంజపింజరితమంజర సంజాతశిరజాధ్వనులు నిజాగమసంబుసభ్యుల కెఱింగింపగించిపవ లగ్నలగ్నకాం
వనకాంచికానంకలిత వణిసంకిణ రవంబులుపాణింకణ కైకారంబులకులంకె సాటుపాటింప సాటిలేని శృంగార
లలాపదాతురితోగూతురికి సాతూతరరించి చేరవచ్చినచ్చికపొచ్చి క్రచ్చికొంగిలించినేయంబడిగి కన్నీరుమున్నీరుగా
నగచుడున్నయపుత్రినమనయించుచు దల్లియేలచింతిల్లద నీవెవ్వారికిందయవగతించప్పించవచ్చునె యూరడిల్లువ నియసిమిష
న్యకాకరకీలితకనకకలశవిలసితభోగవనీ సలిలంబులముఖప్రతౌలనంజుగావించికస్తూరిబొట్టు వెట్టి కొప్పుచకర గనవరిం

చిమందారకుసుమమాలికలుదుఱిమి దివ్యాంబరాభరణాదులనలంకరించి ఘనసారగంధసారకాశ్మరకస్తూరికాది పరిమళన
బులలంపిసిద్ధ సౌమనీసమర్పిత కర్పూరనిరాంజనాదులవిరాజమానయగు నంమానవతేనసమా నమణపేతంబుపైనుంచుకొనినం
లుగడలముంచుకొని గంధర్వచారణయత్నకిన్నరపన్నగబాలికలడపంబుసురటిగిండికాలాంజి మొదలయినవిధరియించియూడి
గంబులుఘటించనచ్చరలునటించ నింద్రాది దేవతలు మందారకుసుమంబులు గురియించశంఖపదశపణవ ౪౦ ముఖడకా
హుడుకాకాదివాద్యఘోషంబులు మించబుజంగపుంగవులుబంగరుబెత్తంబులూని బరాబరులాచరించర సాతలంబునకంగొం
పూయేనంసుహాస్రభావంబునకు నద్భుతంబునొందుచుబ్రహ్మాదిదేవతలందఱుందమలోఁ దమరుజగతీనందనపాతివ్రత్యప్రత్యధ
మకంబులనభీనందించు నెలుంగులు సంతరంగంబులుగలంగి సీతాంజనగూర్చివిలపించు సభాసదులయాక్రందనధ్వనులునేకీభవిం
చి భూసభోత్తరంబులాచరించె నంసుహాకలకలంబున నేలంబడిపొరలి యెడ్చువారు నయ్యయ్యో శ్రీరామభద్రుని య
ధాంకలక్ష్మీ నేటితో మాన్వాయినెడబాసిపోయి తేయని బిట్టు గాబ్రలాపించువారు నేమియునులేక శోక వ్యాకులలైంది
యులయి మూర్ఛలముసుంగువారును నీలోకాపవాదంబింతచేసెగదాయనవారునునిట్టిమహాత్మురాలనట్టులాడిన యీలోకు
లకొకసత్యంబున్నచేయనువారునునకటాతల్లిలేని బిడ్డలయితిరేయన్నలారా యనికుశలవులంబూచి వగచువారునునవసక
న్యకవచ్చిలిచినచోటుగాంచి పలికినపక్షకులువణించినపోయినపోకదలంచిపలికినదేపలుకుచుబలుమాటుబరితపించువా
రునునిదిగోకన్నులగట్టి పట్టున్న చది యజ్జగనాశ్మనేరీతిమనువచ్చుననువారును నందఱచేమాటలబడిపసికివేసరి ఈసరసి
జాక్షిలోకసిందబాపికోని కారణజన్మరాలుగావునమహనీయ పథంబునకుజనియెదత్ప్రభావంబెవ్వరికయినందెలియకక్యం
బేయనువారునునంత యద్భుతంబెకరడగనివినియెరుంగమనువారును నొదలలువంచియపచ్చిన్నాశుజరధారా పూరితనే
త్రులయి వెకరసంబుగా వెకర వెకర-యెడ్చు భరతలక్ష్మణశత్రుఘ్నసుగ్రీవాంగద హనుమత్సుదేవనలసీలాజాంబవ ద్వీపీ
షణివిదేహకేకయ రాజప్రముఖులంబూచి వగవులక్రొత్తలై చిత్తంబులుతలంబు లొందనందందల్లడించు వారునున
థోముఖుండయి చేష్టలుదకిరచేడ్పడియున్న యన్నరేంద్రచంద్రునింబూచి వురవురంబొకురవారును సంతస్తాపంబునను
కురవారును దాలిమిదకురవారునునయపెకురచందంబులనందఱుదురటిల్లరయ్యాస్తానంబు శోకదయన్యనిధానంబయియుం
డైనయ్యవసరంబున॥మ॥ జనకన్యైవరకన్యయిట్లరుగవిశ్వంబంతయుకొనూన్యమై తనకుఁదోచినదీనభావమడరకై ధైర్యంబుపో

—(* సీతాదేవిరసాతలంబునకరుగుటకురాముడుచింతించుట. *)—

నాడిలా । చనపంకెజములత్రుధారమునుగక । డ్మభతకహజానకీ । యనుచుకొమ్మాచ్చిక్రిమృతంబెలిసిశోకాక్రాతు
డయియట్లును॥మ॥ జననిందంబడలేకనిన్నుకతెనస్వాతంబుతోగాననం । బునద్రోయించింతప్పుచాలకజగంబుల్పాచిశోకిం
ప్రగిం । నిచందంబునరచ్చబెట్టినిటంచుకడాగినెలసొంచు । వుననేడికొక సారిసినగుమొగంబుంబూపజేజానకీ॥ మ ॥
అకటానీవుపతివ్రతామణివి నాయంచెంతయుకొగూమిచా । యకవతికంతువటంచునమ్మితిగదేయమాంబెనివున్నచో । టి
కినన్నుకొనిపోవకనిదకయతనొంటికొడించిపోవందలం । పకనానేరములిందువచ్చునిలువేమాటాడవేకోమలి॥మ॥ సదసం
బుంబెడవాసిసివుబహువషంబుల్వనతోణిజెం । దిదురంతవ్యధలాందనిన్ననసురక్తిగూడివర్తింపఁగాఁ । నిదిమేనయన
యూపాయమంచుశపథంబెగోరితింగానినీ । హృదయంబించుకెటింగినందలతునే యీమాటప్రాణేశ్వరీ ॥ చ ॥ అడరెడు
చిచ్చునొచ్చుతరి నాదటనూరకచాచివాటిని । లగడయునుగానద్రోచి చిరకాలముదాళినబెట్టిదంబు । యెడగనివంత
లన్నిసికినియానతికెకరడిమోహమంచుని । పుడమినడంగిమాయయిపోతివేమేపతివ్రతామణి॥ ఉ॥ కన్నులసారెకుందొ
టుగుకజ్జలసమ్మితితాత్రుధారతో । విన్నదనంబుతోమిగుల వెచ్చనియూర్పులవాడుమేనితోఁ । జిన్నెమొగంబువంచిబలుసి
గ్గునగేల్లగవమోడ్చియిందుని । లచ్చన్నుండలంచుకొనసూహగలంగెగదేవధూవణి॥ చ॥ అనితనవావలూరువజనాంతర
వాసముజెందినావునీ । వెనశివప్రేమనంగదినెదెప్పటిప్రేమనుగూడియుందువం । చునునొకయాసబట్టుకొనిస్రుకరకపెకర
నిసంబులోర్చితి । న్నునుదిగనాడియిట్లుచనినన్వెతనెట్లుభరింతప్రాణముల్॥ ఉ॥ ఎకరడికిప్పుడేగితిదొ యెకరడదీనతచా
సినిల్చినా । వెకరడబోయెనాటిమరులెంతగృపారహితాత్మురాలవై । తెకరడచొత్తునేదితేరు వెకరరణింగమియింతు
కాలమిం । కెకరడచున్నవానవనియెవెదకింపుదుబంకజాననా ॥ సీ ॥ దప్పించిపరమేశుధన్యంబుకెటుచుటనిమిత్తమేకదే
సింవేణి । యెలమితోగవిరాజుచెలిమిపాటించుటసికోసమేకదేరజాక్షి । విబుధేంద్రునుతుబొంచిక్రేసినిజిఁచునీరాకకేక
దేనిర్కలాంగి । క్రోధించిపాగరతోపంబుసేయుటసిపనికేకదేయొపురర్చి । బ్రహ్మకులబుసలదొల్యవతిగలుచుట । ని
న్నుగైకొంటకేకదేవనైలాడి । యకటయెవియెల్ల నెంచకనొకటిరెండు । తప్పులకునున్ననెడవాయదగునెసేకు॥సీ॥పడడిదీకటి
సీమయడుగుబట్టుటజేసి నేలగుంగినయల్లు నేడుదోచె । జెలువనిలెగొనుబిలముమాటుటజేసింగూలినభంగిభంగినేడుదోచె ।
నతివసీముఖచంద్రుడస్తమించుటజేసినిఖిలంబుతిమిరమై నేడుదోచె । సఖియనీకాంక్షరాంగకషడంగుటజేసినిదిడదారిద్యం
ననేడుదోచె । భామినీమణినిపొందుల్ దేమిజేసి । యలవతవజ్జన్మక వధ్యమనుచుదోచె । జలజముఖినివువెడచాసి

—(* రాముడు ధూమిపై బాణము ప్రయోగింపఁబూనుట. *)—

ననన్యలంగనివచి నైన్వాసకాబ్ధి క్షణమ్ ॥ ఉ॥ కంటిరెసన్యలారజనకప్రభుకన్యకవేడుకొన్నచో ॥ బంటవలంతవచ్చిప్రి
యభావముతో వెతదీచిపోక తా ॥ కంటుననన్నొకింతయును గైకొనకల్పసిగాదలంచివాల్ ॥ గంటినలంకరిన్చుకొనిగ్రకుటన
దోకొనిచన్నచందముల్ ॥ ఉ॥ చాలిసలీలనేను వెతపాలయిదీనతగాసిలంగనా ॥ పాలిటిభాగ్యలక్ష్మీననుబాయనిజానకీగొం
చుంబోయెని ॥ నైలపడనిమండగమనీతియుంబాచితరేకదాయకం ॥ చాళిమింబూనియత్రయసిండునసేయకతాళవచ్చు
నే ॥ చ॥ లవణపయోధిభయమగులంగకుంబోయిదశాన్యముఖ్యులక ॥ బరవములోజయస్విమునుభావనుదెచ్చినసాకసాధ్య
మేరివిరిధితిగొన్నసున్నకమరలిచ్చుచూడుండెన్దబుక ॥ భువనములెల్లభీతిలంగఘారిశరాహతఘారివచ్చెదక ॥ చ॥ దురు
సుగనామదింగినుకభోపమునరసీతదెచ్చియి ॥ ధృకణియొసంగినకబ్రతుకుదకినమామకచాపముక్తని ॥ స్థరవిశిఖప్ర
తాపముంబూనికముజేసియజుండమెల్లచావరుంపయోధిలోగలపివైచెదనొకకాక్షణంబులోపలక ॥ వ॥ అనిహిరణ్యగర్భ
స్వర్ణువనాదినాధప్రముఖహవిర్చుజలకుగర్భనెచ్చేదంబుగాంబలికినతనపలుకులకులకకుకులేకనిరాకఁ స్థితింబ్రవతేల్లుభా
మీందంబుట్టిన బెట్టిచంపురోషంబునఁ జెనవులదరనిడుదకన్న క్రేవలచెడిదంపు మిడుగురులు బెదరటతగంగటతట బలం
చెలింపముకుట పుటమ్ముల బ్రకటతరోచ్చివనమ్ము విజృంభిమ్మునెలతమ్మున నతివికటభుక్కుటఘటల్లరదనపటలమ్మనం
బటపటాచ్చటులుప్పలిల్ల బురుషారుణరసోన్ముఖంబైముఖంబు జేపురిమ్మునెమ్మెనంజేటుచెవ్వుటలతెక్కిరావలంప బస్పభూతవి
లయసమయసముదండత్రాడవక్రీడాప్రచండ చండీశ్వరవిస్వభయంకరకరణ పారదృశ్యనశ్వద్విరరసోల్లాసంబునకునావా
సంబాసంగివాసవాదపురప్రాసాదవిరాసలరాసక్రియయాసముల్లసత్పుర త్రయహరణకారణరణారంభశుంభశ్వఘంకరక
రాసనవినిర్దుక్తముక్తాత్రయవిశిఖానివార్యకార్యంబుతో నాహచర్యంబువాటింపయవారజ్యైఘ్నగృతాదక్ష దక్షమధుఃఖా
తప్రధూతసముద్రేకతాక్షుద్రరాద్రనిర్నిద్రవీరభద్ర ప్రభావంభాషహించి భావభవాఖర్వగర్వసర్వతోమ్మలనఖేలనసా
లనయనవిశాలఫాలస్థలకీలికీలికాభీల ప్రళయకాలప్రద్యోతమానద్వాదన ద్వాతసాత్మప్రతిపప్రతాధరీతెబ్రదీపించియపా
రపారావారవారి పూరాపహరక్రీడాధౌకమానబడచానలశిఖాప్రకరతి ప్రతరోష్యంబునధిగమించి యనవధికనకలభు
వనాక్రమణప్రవతకనాతవతుకవతకసంవతక సమయాంభోనిధానగాంభీర్యంబునం బాలుపుషీజధూరివిశ్వంభరాభార
భరణప్రవణపణికులేశ్వరముఖవాహస్రజంయువ్యమానపవమాన సఖసముజ్ఞాతసంకషణమూతకనికంబునభయంకరుడై
సకలప్రపంచంబునొకటనుకూడంచదిగమ్రొంగ నప్పశీందువిలయకాలమృత్యువు మహాద్ధత్యంబునబొంపిరివోవుచునఖిలజ
గములంగ్రమ్ముకొనిదుంముసేయనుద్యోగించు ప్రళయకాలజంఝాసమీరంబుతీరున బలిమింజెలువారియెవ్వారికి దేరిమాడ
రాకకోపంబురూపంబుగైకొన్నకోపున నహంకరించిహంకారంబునివ్వట్లినవ్విరాదిపీరుండు క్రూరనిరీక్షణంబులనెప్పులు
కుప్పుబడకప్పుడమి నట్టెయవలోకించికించిజ్ఞవై జడమతినన్నుగొంచె గానింగాడలచిసీతలబూడబోవ దెరువయిననొ
సంగవయితివిగదామంచిది యాక్షణంబుననిన్నునిభేదించి నీగభంబుననున్నయతలవిడలాదినస్తపాతాళలోకంబులు చీ
కాకుగావించినిపుధరించినసరిత్వముద్రగిరిపురద్రామవనకాన నాదులతోడనీయందుగలనిఖిలజంతంపులనిమూలించినిన్నుభ
రించినకులపర్వతదిగ్గజసుబగవరాహ కూమాదులనింతలింతలుతునకలుగానొసరించి నోటితోనయేడులోకంబులనీరుగా
మిచెదందాళుమనుచెంతనున్న లక్ష్మణచేతిశరాసంబునొడిసి పుచ్చుకొనివచ్చరంబుమోచ్చనచ్చాసంబుమికుటంపుటు
కుటననెకుటవెట్టిబెట్టు గావారిసారిచిననైరించరానితేదీర్ఘనిఘాఠంబున బీటులువారిదికుటలప్రకటలయ్యెంజుకటలనే
లచాలయ్యెసముద్రంబులుపంకిలంబులయ్యెం బరత్వంబులాడ్డగెడవులయ్యె నాదిశేషుండవశుడయ్యె నజాండభాండంబుపగిలి
నట్లుయ్యెదిక్పారు దిగులంబుదిరిదేవతలు నెగులుంబొందిరికిన్నరలుభిన్నతవహించిరి కింపురుషులు కంపించిరిసిద్ధులు చే
ద్యాటునొందిరి విద్యాధరులవికలతంగుదిరి గరుడులు గాదీనీకతవహించిరీగంధర్వులకళవళించివి తుషితులు దుఃఖించి
రిబాస్వరులుపగతపించియిటుబదొలంగిరి రాక్షసులకలంగిరినరులమూర్ఛిల్లిరి వానరులతల్లడిల్లిరివసువులడలిరిమహారా
జీకులుబడలిరిసిలురుచెదరిరాదిత్యులు బెదరినూర్ధ్వలోకంబులనుగ్రాంధకారంబులనిండుకొని యెనురగలోకంబుననుత్పా
దొంబులు మెండుకొనియెనట్టిసమయంబునం బ్రత్యాగీధపాదుండైకాకుత్సండు చండకోదండంబునగాండప్రకాండంబులు
తపిగిభూమండంబున నేయందొడుగుకడంకయెఱింగి యుత్సాహంబుదొరగిగడగడగడంకచు పెడపెడంగొంకచుబంక

జాననుండుగుడెంచియయ్యురుగుణాధ్యనిహస్తంబులుచట్టుకొని యఖిలదేవషిఃబ్రహ్మర్షిగణసమన్వితుండైయట్లనియభిను
—(* బ్రహ్మాదిదేవతలశ్రీరామునిస్తోత్రము సేయుట. *)—

తింపహడంగె||చ||జయజయసాధురక్షణవిచారవిచక్షణసారసేక్షణా|| జయజయ సర్వకారణనిశాచరదారణకృన్మహాః||
జయజయసత్వభావసినుజన్యసుభావనలోకపావనా|| జయజయమంజుభాషణలసతరభూషణవాధిఃశోషణ|| సీతనవి
ల్లువిటిచినట్లనెరధంబునుద్రుంచగడంగెగాయనుచు శంకరుడువలికెదమమేఘలాలీలదాల్చు|| భామరశ్చమడగుచున్నదెయం
చునట్టిగలంగె|| నిజధరాధరిసంజ్ఞనేటితోన్వహయ్యె నొయంచుజలించెబుడమిదాల్చు|| లికసేమిగావింతుమెందుజోత్తుమటం
చుభణిఘాణికూక్కుముల్పరితపించి|| నొకధరాదేవితోబోనెసకలలోక|| ములకుజెడుకాలమొదవెనంచళుకుజెంది|| రెల్లలాకు
లునిచేతపల్లుపూసి|| ధాత్రిగనుగొన్నమాడసీతాకళత్ర|| ఉ|| భూజలవహీపూయసభమల్లహదదలగ్నప్తిశేసి|| శేజ
గదంతరాశ్మపయినంతకునాధ్యతజెందనాభిసరి|| కేజమునందునన్నగలిగెచిత్రకెచిలెడిద్రులవ|| రాజవేదవ ముర
యురాజునగుకత్రిలోకపరిత|| ఉ||కారణయుక్తిపలనంగన్గినలోకమునీవెత్తుంచనె|| వ్యాకముగాడటంచినెడవారిచయ
వ్వరిదిట్టిధాత్రిపైమేరియెయింతకోపము శపింపుముగాంచుముయోగిమానసా|| గారవిభాసీదీపరుచిగాంచివెలింగడి నీస్వ
భావము|| శా|| సత్తామాత్రుడవైప్రపంచకలనాపాక్షత్వధుర్యండవై|| సత్తాదిండ్రయబధరూషకుడవైసచ్చక్రియక్షుం
డవై|| తతాదృక్తిగుణాన్యకత్వమునసేతత్సృష్టిరహిత్యయా|| యత్తానంతపలాసముగ్గనిననిన్నాస్త్వేష్టలోకవపి|| అసపట
కిమఱియుట్టరియె|| సీ|| కల్పక్షయమునసేకంబైనజలధీపైబవళించిజగదిచ్చయవధరించి|| హృదయబ్జమునసన్నప్రజ్ఞయిచ్చి
నిగఁమించుటకుబొందమ్మిబాకరటెను|| చి|| బయలుదేరినగోదపంబుసేయవటంచు|| నాకాశమూలేవైయవడువలి||
తపమున్వక్తుమెచ్చితగనంచవయవచ్చి|| లేలయనంతయునుపదేశమిచ్చి|| వెనుకవయకుంతవసుషేరవినుతికేకర|| భువనరా
జ్యంబులూశేషభోగివల్చి|| శాయివయతోచిననుజగత్సగఁమనకు|| నియ్యకొలిపిననాతండ్రిసేవెకా|| మ|| శిఖివిద్యాబల
శౌర్యపర్యాకృషిసంసేవాయలంగూడినీ|| ముఖపహారుపదంబులగ్రమముసంబులైజంతుర్నర్మముల్|| ఖిలాశల్జనియించెనీ
చెవులనిన్నతంబులగల్గిరి|| దుఖరాంశుజగదంతరాత్ముడవనన్నుకళక్యమేధాంచగ|| మ|| జనమర్విభ్రమమొండ్రా
కృతునియోజవైశ్యశోకక్షధ|| ల్లుసనేయట్లుపహింపఁజాలుయెడమిచ్చాపరి|| భూదేవిత|| సినతప్యేమిశ్వదజ్ఞగాదెతెరు
విచ్చెన్మీసనిత్యరపా|| యిన్నుంజడవాసియెందరిగదండ్రిబుద్ధినుహింపుమా|| ఉ|| నీకథలాదినుండియునేర్పరికరిచి
యించినాడువా|| స్మృతిమహాపితౄకొరడువతెస్సనిసందగునందునస్మనో|| వ్యాకులతాస్థితల్లాలగునంతయగాదుభవిష్యత్క
ము|| న్నికెఱుంగవచ్చునదిసేనునవింటిమునిండ్రకోటితో|| శా|| సారప్రజ్ఞఘటించుశ్రోతలకధీష్టంబుల్ప్రసాదించుభాగీర
ధ్యాపగబోలిపంకమడచుకగింపమిసిపాదమం|| జీరస్ఫారమృదుధ్వనిజెవులకుండెకూర్చునల్లాసమి|| శ్రీరామాయణమాది
కావ్యమునుమీసీతామనోవల్లభా|| త|| త్తరమొండకయత్తరి|| నుత్తరకాండంబువిన్ననుత్తలవడగుంజిత్రముప్రసన్నమగునని
యత్తామరచూలివలుకనొకగాకనుచు|| గీ|| కోపముపసంహరించికాకన్ధమాచి|| యమజుచేతికిశరశరాగనములాసగెనల
రియన్విభువీడొగనియజుడనురలు|| మనులగొలువంగదనలోకమునకుజనియె|| క|| అసమయంబునగాంధ్యము|| గీసీనగతి
సతులువల్లకీతతలాకడై|| మ్రోసినగతినెలుగడర|| భూపతికడనుండియొకరనుడివిదబడియె|| శా|| రామధీశ్వరచిం
తయేమిటికీశ్రీరామాభిరోపత్నమే|| భూమిస్థితయనకజనించిహరివైపొల్పిండునికగూడినీ|| వైముఖ్యేబతుదిన్నహింపకబు
ధుల్వర్ణింపనాస్మయమా|| ధామంబుందొరసెందదాగమనమాత్తంగోరుచుంజేముడి|| చాక్రియయనుషేధయకధృతియు
గీతికయశక్తియుప్రీయుశాంతియు|| మయయనుదృష్టిశ్రష్టియునుతథ్యముసీతయెగుమ్మతననో|| దయతుడవైననీవెసర
దైవమువిర్వరుమీరుతల్లిదండ్రీయువైలోకరక్షయొనరింపుచునుండదురెల్లకాలము|| శా|| ఏకవంతిపాదశోభించిదేవేం
ద్రాదిదిక్పాలకాం|| తాసీమంతములందుజెందిరముచందంబొందునేదేవివీ|| తొనమృగ్యతలేకమృజనదొగ్గత్యంబుమాయం
దునా|| శ్రీసీతాసతివిలసిన్నుభజియించె|| రామకొన్నాశ్శీల|| ఉ|| సీతచలించియింక వెతఁజెడకక్రీరఘరావయవెపై||
నాతతమైనసకరుణయంతయొనకరవలందునిల్పమ|| జ్ఞాతభవోపదిష్టమగుపద్ధతినుత్తరకాండమంతయు|| బ్రీడికర్పసికుని

—(* రామండశ్యమేధయాగంబుబరిసనూప్తినొందించుట. *)—

వింబరహిన్విసుమంచుదెప్పిన|| ఉ|| అపరకుల్పేవింబడియంతనొకించుకడైర్యమానియా|| త్కృతశామలూరుభవుగన్గొని
మీనుచువుల్వినంగని|| త్తాపసుశీన్యపాలకులదద్దయగోరుచునున్నవారికి|| ప్రేపటనుండియొచ్చియమునివ్వటిలంజదివింపుడ
వ్వల|| క|| అనిపలికినకలజనముల|| ననిచిననేయ్యముననిచినందనులందొడొగనిముఖశాలకుజనియె|| స్మనుకులవణియంతగగ
నమణియునుగ్రుంకె|| ఉ|| అనిశియెల్లజానకిగుణాతిశయంబులేచింతసేయుచు|| న్నానచభతన్ద్రయనుమాటయెఱుంగక
యొండివేగిన|| స్నానముసంధ్యయుంజపముజన్నప్రసేమములకఘటించియా|| స్థానముజేరిబ్రహ్మహుషి సంఘవతోపసి
యించియచ్చట|| గీ|| సుతులగనుగొన్నవల్లకీత్రుతులుజెరయ|| త్రుతులకింపనియతులుభూపతులుమెచ్చగతివయదినబు

త్రకాండకథలు। వారుతుదముట్టుపదివరద్వరమునయ్యె॥ఉ॥అతఁజియుత్విగావలికినచితదక్షిణలిచ్చియధికసంఘాతముకో
 ౩నట్లుపతుకంబుననీశ్రుతాసంగిధారుణి । నేతలదానవేంద్రరజనిచరముఖ్యులభూషణాదులం॥ ప్రతీతలచేసివీడకొలిపెంబటి
 యుండవహాకరీతుల॥గీ॥ ఇటులగృతకృత్యుడైరాఘవేశ్వరుండు। ధరణీకన్యాః యోగాగ్నిశ్చప్రహ్వాయఁడగుచుననుజు
 లుండనుజులువాపురాత్యు॥ లాత్రతలఁగొల్వగనయోద్యకరిగియచట॥ మ॥ నయమార్గంబునరాజ్యమేలెననీనాథుండుదేవద్య
 జ॥ ప్రతికార్యంబులొనర్చుచుంజగదైవైవకటగ్రహారంబులు॥ చృ॥యసంపన్నతంగల్లెయొచుడురాచారస్థులచావుచున్॥
 వయనధాన్యుకోయగిచ్చుచునధానద్రేణిరమేంపుచు॥మఱయును॥సీ॥ ఆమితదక్షులతోలయతాశ్వషేధమల్లానకొని
 యొసరించెంగిన్నెచాళ్లు॥ కిష్టులొసనగనగ్నిస్తోమయజ్ఞముల్లుమనప్రకారంబెంగొన్నెనాళ్లు॥ భూరిదానములవిప్రైలత్పప్తి
 గననేకగోమేధములొనర్చెంగొన్నెచాళ్లు॥ జేజెలలరదెటరావాదేపేయములు మిక్కటపుకక్కినొనర్చుగొన్నెచాళ్లు॥ లెడలెగ
 వియాశుతులనువహిస్తేజిత॥ యడరనతిరాప్రపాంబరీకాడియూగ కొట్టుచుఘటంచెంబలుబుద్ధిగొన్నెచాళ్లు॥ మేషసీ
 తానమేతుడైయనతులండు॥చ॥ పొలువరసీతపంటసతపోయనమిమటనికనొకటాతె॥ న్వలయుసెపెండ్లియాడననివారసెం
 ఎలిసెవ్వలెన్నిధం॥ గులవిసరించినన్వనకయోజెబబోలినపైటిపెమ్మని॥ శృలపతిజెలనుచుకొనెట్నొకతెసెననకయాగము
 ౧॥ తతాంబున॥ సీ॥ అపనివసుంధరాభ్యకుండగనెడలేం మేషరాసులకాంతినెనకమెనగి॥ వసధిరత్నాకర్షముయ
 ధార్థముఁజేసెబలుతరంగలరత్నపజ్జుటానాని॥ యభ్రానామమవ్యోచననూరూపముగతాల్పజనులగోరినః స్తునమితిగుంసీ॥
 కమాభిదానమంతికుంఠనికటామొనర్చెమొదనశృవైననుగడించువోక॥ కలసీనపుడెల్లవానలుగలిగియుండె॥ బ్రబలరండలు
 వాడియుబంటులెనసి॥ నెట్లుకొనకొచ్చెవోకకబుట్టెడమ్మె॥ సెరఘుస్వామిరాజ్యంబుసేయునపుడ॥ క॥ తరణికులాధీశ్వరునకు
 కరియింపగనపుడులెండుధాంములొదవెక॥ ధరణీధారమసీతా॥ తరుణీచిరవిరహాధూరితరభారంబు॥ చ॥ నులువగనే
 స్ఫులోకులదమస్తికెబలికనయట్టినించు॥ స్థులువగనేర్చువాత్రీతులమాటికిజేసినయన్నితప్పులు॥ స్మతీచినమఱపురాకమచి
 నాటినసీతవియోగదుఃఖము॥ మఱువగనేరడయ్యెగుణమండితుదారఘువీరుడయ్యెడె॥ సీ॥ విద్యావయోరూపవినయకౌ
 ర్యదులబ్రబలవైకొడుకులభక్తీనలుప॥ హృదయానుగుణముగానేమరకేవళననుజన్తులఖిలకార్యములనడుప॥ సకలచే
 శాదిరావకులుగింకుర్వాణవైపదాబ్జములెప్పుడనుసరింప॥ హితమంత్రగురుపురోహిత బంధుసామంతముఖులువనఃపూ
 ర్వముగనుతుంప॥ భూమిజిరకాలమేలుమాస్వామియనుచు॥ ప్రబలచేకట్టగలిమియుబలిమిగలిగియొప్పియుండియుసీతలేనన్న
 కతన॥ నన్నియుకొటంతవైతోచెనకనిపతికి॥ ఏకతంబుననున్నచోరనకులుండుభామినీమణిపూహించిపరితపించు॥ గొలు

—(* కొనల్యాకై కేయానుమిత్రులుదివంబునకరుగుట. *)—

పులోనున్నచుస్వదుకొడుకులగని॥ కేశరూపంబుభావించిచింతనొందు॥ సీ॥ రాజ్యంబుజేయుశ్రీరామునిభిభవంబుకన్నలు
 చల్లగాగాంచియెరి॥ యమితదక్షిణలతోనాతడొనర్చినయాగకోటులుగనిహర్షముండ॥ యవ్వయంచుసపర్యలాచరించకుశౌ
 దివోత్తరగనుకొనిదాభిజుం॥ సీ॥వాసునచింతజెందనికభజించు ముగ్ధిశౌదులజాచియూఱడిల్లి॥ యెల్లబంధులబోపిం
 చియిహనుఖంబు॥ తెల్లగరిసతులయుల్లమలర॥ నడిచినన్నగొనల్యనాధుడున్న॥ లోకమనకేగనతులెల్ల శోకమొం
 ద॥ అప్పుడు॥ తల్లికొచ్చిలోకవ॥ తల్లిచుమువాసిపోవందగునేయనుచుం॥ నల్లడమంచుచుఘటతల్లికిగలోకవధులత
 గవొనరించె॥చ॥ పతికటకామెచన్నయొకటపతిములోపలనేగేగేకయ॥ తీతిపతిపుక్రయున్విభునిచెక్కినంతలోగ్రమంబు
 ను॥ గతపచువాసరంబులకుగాంతుంజేరెనుమిత్రమన్నుచు॥ క్రతలియినన్నపత్నులపరస్పరసౌఖ్యములోర్వరయ్యెడె॥
 అప్పుడు॥ ఆహాతలకూర్చిరఘుగ్రామమిహిసానులగొసగెరత్నాభరణ॥ స్తోమంబులహేమంబులు॥ గ్రావంబులచార
 తాకకక్రిమిలపెడె॥ చ॥ అతలవిభూతమిహిసోజ్ఞములిట్టులొనర్చిరామభూ॥ పతియనుచిత్వము॥ దొరగిబంధుపురో
 హితమంత్రసోదరా॥ స్వితుడయియొకటనాడుమహానియనభంగింపున్నగేకయ॥ తీతిపరదూతవచ్చినతిజేసికరంబులు
 మొడ్చియుట్లునె॥గీ॥ స్వామివారికడకుమీమామకనపురోహి॥ తునిబంపెనాతడిగొవచ్చు॥ చున్నవాడునేనుమన్నుగా

—(* రామునికడకు గాగ్ధ్యమహామునివచ్చుట. *)—

డెలుప॥ వచ్చినటన్నవృషభశేఖరుండు॥చ॥ అలరుచుగేకయాధిపతియంపినగర్భునికేన్వినీహె॥ చ్చిలనెనురేగివందనముజేసి
 సధిరతల్పియాతమ॥ నివ్విలపితలీలమంచుపదివేలశాయంబులరత్నధూషణా॥ వశులధవంబులన్వేధకస్తుకయంబులొసంగె
 గానరగ॥గీ॥ అవిపరిగ్రహించియవియేలచెచ్చిఁజింతనింతచేతురేయటంచు॥ నతనిదోడిచెచ్చియగ్ధ్యులొచ్చియగ్ధానన
 ముననుంచిమధిపుడనియె॥ చ॥ లలితగుణాన్నిగకుగుళలం బేకదాఘనుడగ్గదీయమా॥ తులుడునుఖించునేవినయదోహలు
 డామునతండ్రివైదనో॥ జ్వలండుయుయున్నవాడెశుభవంతులెపుత్రులగుగ్గిమాపయిం॥ గలదేత్వదాగమంబునకుగార
 ణమీమిగణింపవేయనక॥ మ॥ మృదువాకోగవిమడమ్మునీండ్రుడనియె॥ మీమాతులుండయ్యుధా॥ జేధిలాశ్వరుడార్థబం
 ధుముకుడైకేహునపన్నాగుప్రే॥ నుదగిర్పకశుభశీలర॥ విముబరామమర్ధించనన్పంపివా॥ డదిగాకొకవాతచేలు

మనినా డావింపుముశ్వీశ్వరా॥ శా॥ గంధేభప్రతిమానవిగ్రహులదగ్రస్యంద నుల్బాహగ్రర్యాధుల్సీంధుశతోభయాక్రితు
లుమాంఘాయుధబద్ధాశయుల్॥ గంధర్వుల్శరచాపధారులుప్రపక్షగారింపుచున్నాడు॥ స్సంధుల్వారిలబట్టిజంపిబుధుల
సంరక్షనేయందగుట॥ ఊ॥ ధారుణికేకభరంబయినదారుణచిత్తులసంహరించినట్ల॥ భూరియిశంబుపుణ్యమునుబొందడినేకద
గల్గురాజ్యముల్॥ శూరతమించుమీనుతులలోపల నెవ్వరివైననిర్వర॥ న్యారకయచ్చటన్నుపవచ్చప్రజాపలహేచ్చునందునట్ల॥
గీ॥ అనియునుమామపసిచినాడనినరాముడెవ్వనికుమారుల॥ వీరులెందఱుగలరనినవా రెల్లమూడుగోట్లవనినాథ॥ ఖలులు
శైలూషసుకులంచుగాగ్యుడనిన॥ చ॥ నినుకడుసన్నుతించిరఘువీరుడుగాగ్యునిజూచిపలెనో॥ మునివరయద్దురాత్మలన
మోక్షుకరాహునికుకడంచెకొ॥ రవ్వసిధులదక్షపుష్కరులనాశ్వుతమాజలనందునిల్పనా॥ యనుజులరామునికభరతునంపెద
రేపుబలాన్వితంబుగట॥ గీ॥ విభవముబుమించుగంధర్వవిషయములకుబట్టములుగట్టబనిచెదభరతసుతుల॥ వీక్షణంబునననివా

—(* భరతుడురామాజ్ఞచే శైలూషాశ్వుజులగుగంధర్వులమీదికి యుద్ధమునకుబోవుట *)—

రికిగ్వురకుచు॥ జెలగఁజ్ఞానిషేకముల్సేనివరుడు॥ ఊ॥ ఇటులదక్షపుష్కరులకిర్వరకుకటఘభర్తపట్టముల్॥ గట్టినిశితచౌ
భరతుగన్గొనిగాగ్యులగొచ్చిరేపెపో॥ మిట్టలమైరబల్గిబాలియుంపుమువైకులగట్టుమిచ్చటం॥ బట్టనియుగ్మమంమలంగుమా
రులనిల్పుమురస్తురావుడుక॥ చ॥ సవినయబుద్ధినాతడుహసా దనియమ్మఱునాటివేకుక॥ దీనిసమభోచితక్రియలదీ
చికుమారులతోడవచ్చిరా॥ ఘవునకుఁమొకిరదీవననుగైజొనిపిహొనియచిగిరిస్తమా॥ భవునిబురసగరించుకొనిపొడువ
మొప్పుజనెకజయార్థియై॥ అప్పుడు॥ సీ॥ అనిఘోరఘోరకారకృతవైరిమదవారణమువైన మదవారణములుగదలెఘనఖురోద్ధర
బోంధకారాంధహాసైంధవమువైన బహుసైంధముబునడిచె॥ జటులకేతనకాండచలితతారామండలమువైన రథమండ
లములుదరలె॥ వీతిభాగభిమాతవినశనోద్ధతపాతి కోటియైనపవాతకోతివెడలె॥ నందుభేరిజంధుల్గ్రంధుకొనియె॥
శంఖమంఘునిదానముల్సందుకొనియె॥ సమితకాహళరవముమిన్నుండుకొనియె॥ శా॥ ఈలిలంబహుసేనగూడిభరతుండే
గంగనాత్రోదహోగాలగ్రీవుడితండుసుంమునకుంన్గ-ధర్వమాంసాదులం॥ గీలాంబులదృప్తిచేయుననుచుగీతకంఠచక్ష
భూతభే॥ తాశక్రూరపిశాచకోటివడచెకడండున్వలెన్వెంబడిక॥ క॥ ఆలాగెయనుసరించెన్స॥ గాలమృకవ్యాఘ్రముఖమృ
గంబులుఖగముల్॥ నెవమునింగియునెరసెవి॥ శాలచమూకలముపిశాచార్భటులక॥ ఇవ్వధంబున॥ మ॥ నెలమీదంబదియే
నువాల్లకుమహానీకంబుతోనాశ్వు॥ మాతుబుపొల్సేరియతండునిల్పకహీనందున ॥ కీన్సిన్సిపెం॥ పలరంగావఱునాడేకక
యుబుసాహఃశ్చుంబురాశాత్రపు॥ లలగకరామసహూదరుండునలియెన్గ-ధర్వవేకంబువై॥ మ॥ పటహద్వానములకభ
టాశ్చటుబదబ్రక్రోదయోధచ్చటా॥ ఘటితేష్వాసగుణధ్వనుల్నిజవధూగర్వైతనిచ్చేదనో॥ తటలిలగ్నగడంబదగమ
నవాతకల్విన్నవారాటనా॥ కొంకగంధర్వులువచ్చితాకిరలుకంగాకత్థసేనావలిక॥ క॥ కడలింగడలియెడురొగను॥ కడి
లుకభారతేంద్రుసేనగంధర్వులపై॥ వడిచిగుడబెడిదముగదలపడిపోరమనపుడుపోరుభయడంబయ్యెక॥ క॥ నిలునిలువనునె
లుగులుతల॥ తలమనియెడుసెలుగులడతాకెడియెలుగుల్॥ కిలకిలవార్చురెలుంగులు॥ భశీభలియునునెలుంగులననుభంబవి
యింసక॥ సీ॥ నడుచునప్పుడుడాసిపొడుచుచప్పుకుగేక వ్రేయుచుచప్పుడుదొమ్మిసేయుచప్పు॥ డాగుచప్పుడుజెలరేగుచప్పు
డుగత్తులాటయుచప్పుడుమూకవిరియుచప్పు॥ డెదరించుచప్పుడుబెదరించుచప్పుడగ్గించుచప్పుడుహుంకరించుచప్పు॥ డడిం
చుచప్పుడునిదలించుచప్పుడువిలుచుచప్పుడుబురికొలువెచప్పు॥ డుభయసేనలసమరితనువుతల్లె॥ మిక్కిటపుకిసరచదలాని
పిక్కిటకెల్లమనుయోధువైలూషతనుజయోధ॥ లేదహూరాత్రములపొరిరీరసమున॥ పటియును॥ సీ॥ చరణాహతులభరా
మిజనియించురజముచేనిభిలదికులనిర్దురించినించి॥ యుభిపించువిచ్చుకత్తులకల్లదుశకించుమించులదివియెల్లముచిమించి॥ జ
ముడుమిట్టాకించు జంతువుబొమ్మబట్టలత జెడకక్షన్ములాడియాడి॥ కుసుమితాశోకాలికోమరున గ్రొత్తనెత్తుటివాకల
సుహృద్దోగితోగి॥ చెయ్యుగిలయగమూర్ఖులజందచెందియలవుకలిమినాకింతలోడెలిసితెలిసి॥ సీంహములలిల గజన
తేసిచేసి॥ యుభయయోధులబోరాడిరొక్కమొగిని॥ అప్పుడు॥ గీ॥ ఒరలుమదకరులర్చుపై బోరులహారులు విలుగుతేరులు
బలమేదియెఱుగుభటులు॥ వ్రాబుపడగలునెత్తుటదోలుగొడుగు॥ లలబలమునందురెంటనుగలిగియుండె॥ సీ॥ పొలసుకేకారి
ప్రేగులునుడియున్నప్రేతప్రాతములబీదతనమువాసె॥ బ్రమదలసిస్థిహారములియ్యగోరినధాకినితేయభీష్టములుగల్గె॥ గి
లాలనదులలాగేలిసల్పదలంచు సాకిసినమితిముచ్చటబనిరె॥ బచ్చిపీనుగులకై బహుదేశమరుడెచినట్టి భేతశులయల్ల
లలచెం॥ గ్రొవ్వుమజ్జయుపెదడుచుగూచ్చిబ్రహ్మరాక్షసశ్రేణులకుసమారాధనంబు॥ సేయనెంచినదియ్యవృక్షలయెన్న
కలునుభవించెనమ్మహాకదనసునను॥ శా॥ ఆహానంబగవారినన్నోబగిమాయాయుధలీలార॥ శైలూషాశ్వుజులబర
స్థులయిమజ్జామాంసచమాకస్థులక॥ శైలూషులియించిసేననొగిలించంగాంచిగల్గుచుయ॥ ద్వేష్త్రీవునకైవడిక॥ భరతుడ
క్షణక్రూధాక్రాంతుడై॥ శా॥ సంవతాకరుణమండలస్ఫుడితక్షణజ్యోతిజ్జ్వంభియా॥ సంవతాకస్త్రమువింటుమూర్చి జగముల్
శంకించగానేసిక॥ సంవర్తాశుగనేగమొప్పునదియుకజ్వలాస్ఫులింగగ్రమై॥ సంవతాకస్త్రంకదహించెనపుడా శైలూ

వజ్రశ్రేణులకొకకొకరినిమూడుకోట్లను హరిధికులకుణములోనదగించినయా హూరాస్త్రరాజముననం హరిమూగామి

—(* భరతుడుగంధర్వలంబరిమార్చి తనకుమారులగుతక్షపుష్కరులదత్తవృణంబుననిలిపి యయోధ్యకువచ్చుట. *)—
చెభరతుడుమరులువొగడకొ మ॥ భరతుండగతినుగ్రశాత్రవతిభుజించితదైతము । ల్పరకప్రొడిమనాక్రమించి ప్రబలెం
చకసింధుసూమిస్సును । గ్రరమావైభరిమించునొకకపురముకొంధారధాన్యభా । కరశీలోన్నతగాంచనొకకపురముం
గప్పించియారెంటికెకొ గీ॥ పొసగదక్షశిలయబుష్కరావతియునా । సుజ్జలాచరించిస్వగభంగింప నరుదక్షశిలనదక్షు
నిబుష్కరా । వతినిబుష్కరాభ్యుసుతునిలిపి॥ చ॥ పురములరెంటునికిరరుణిబుతకులకొసిరులొందనిల్పియా । భరతుడు నా
డువాటికలపట్లముల్ధంధాన్యవస్తుభా । స్వరములుగాద్విజాంన్యవైశ్యభటాకవర్ణవైభవా । కరములు గారభేభతుర
గస్ఫురితంబులుగాగొనచ్చినకొ సీ॥ రాజితజ్యోతిపరాజితవరా రాజితప్రాకారరాజితనరి । చంద్రమండలతుంగచం
ద్రమండితశృంగచంద్ర శాలాభంగశాలలదిగి । రమణీయతరనాన రమణప్రమషిసారమణిస్ఫురిత గోపురములవెలసి ।
రాజరాజనోతరాజ ప్రసంవాసరాజమార్గముల చేరహివహించి । కేళికాపారవాపికాభేయకూప । కృతకకుధ
రోపనదేహగేహముడు । రాష్ట్రజవిచిత్రకుశ్యనోరణవిశేష । భాసురశ్రీలనొప్పునష్టటములు । క॥ అలకాయరావతుల
శ్రేణులరెడునప్పటసులవైదేండ్లలమి । స్థిలిచికుమారులవీహొగ్గిబులవేడుకరాముకడకుభరతుడువచ్చెకొ ॥ గీ॥ వచ్చి
హరవీధివచ్చించువానవుడు । పోలెరడన్నపాదాబ్జములకుమొక్కి । యతులవణిభూజలానరించియరివధంబు । మన్నగా
గలకాన్యముల్పిన్నంచె॥ గీ॥ విన్నవించిరఘరామపభుజునంత । నంచితమ్మలనిరుపురగాంచియనభు । లారమనయామి
గములకైపురము । లెవ్వియనకయీపుత్రుడిట్టులనియెడ॥ అంగధరాంగనావణికినంగధమైతగునంగడియమి । య్యంగ

—(* రాముడులక్ష్మణకుమారులగులంగదచంద్రకేతులను అంగాడిదేశములయందభిషిక్తులంజేయట. *)—
యజ్ఞేనుత్తరదిశాభరణంబునజంద్రకాంతనం జ్జగరమొప్పుపొల్దనుజన్ముమ గయకొనునట్లజేయులు । స్పృగడనంత
సిల్లిఁగమురాయకుడంచివాసరంబునకొగీ॥ అట్టెవారికిపట్టముల్గట్టిపట్టి మముననంగమనిటపలత్తూనికెడె । జంద్రకేతుని
ముల్లదేశమునచుప । బనిచెభరతునిసమముగాబలమునొసగి॥ చ॥ పనిచినవారునవ్వెనుడుపంచినకియవడినందనంనున । త
నయులనుంచివారికిహితంబునదేశమొసంగిరాజ్యము । ల్పనుపడనొకకవత్సరముసాయకతామువసించితత్తదా । ర్జనతు
లవారినివీహొగ్గినిజాగ్రజుగొల్వగవచ్చిరయ్యెడకొ గీ॥ వచ్చికొలువననుడవరులతోరిభుభర్త । దనరెగహావల్గవడిదా
గుల్ల । లనుసరింపవలయువాహదసియాగ్ని । వలెవిభూషణంభువులువెలకొగీ॥ ఇవ్వెధమునరాముడేకాదశనహస్రవచ్చ
రముబుపరమవైభవమున । నేలనాల్గుచెరగులేలద్రేతాయుగం । బాదియుగములెనతశయల్ల॥ క॥ ఘనముఖులభరతల
క్ష్మణు । లనవరతమురామసేవనానక్తమతిం । దనరుచుకాలముచేరువ । యనియెఱిగియుగలగకుండిరానమయమునకొ సీ॥

—(* యముడుమునివేషధరుడైరామునికడకువచ్చిరహస్యంబునబ్రహ్మవాక్యంబులచెటవుట. *)—
తనశోణతారకాంతరకాం దంచలచంచలాంబజ్జటాచ్చటలసించి । తనచతురదంష్టి గ్రాతకతకత్పరిశుద్ధ భసితాంగరాగసం
పవలచుంచి । తనకేళిదండంపుదండతనందెల్లహస్తస్ఫుట్రహ్మయష్టినిలిపి । తనసండుమేనికలదెనచాయకటబద్ధనవ్వకృష్ణంబు
గాజినముబూర్చి । శాంతభావంబుగమదొప్రసన్నముభము । సిగ్గులోనకపూణకంకితయుదనర । జటిలవేషంబుధరియిం
చిచముడువెలిహ । జారమునకేగుచెంచిలత్తూనికనియె॥ ఉత్తపృటికొకకతావనకులేశ్వరుడంపగనేన యాత్రైవచ్చిరెవచ్చ
బంధుగులవర్యునికొగొనిమాటలాడగా । నచ్చకుగ్రాన్యతోచెలుపుమయ్యెమదాగవనంబునాబుడుం । శెచ్చెరలకృణండు
న్యసజేరికరంబులమోర్చియట్లునుకొ॥ చ॥ దినకరశీట్లదేజమున దృష్టికిరేగొనరింపుచున్నవా । దనితరధర్మమూలకయొక
యాన్యనిమాతతపస్విదేవతం । గనుగొనిమాటలాడుటకుగామొగసాలకువచ్చిల్పివా । దనిదనిరాముదాతని రయంబునదో
గొనిరంమువాపుచకొ॥ చ॥ అతడునశీఘ్రియానమననమునిదోహొనివచ్చునంతలో । బతియెదురేనిప్రమదయపాద్యము
మున్నుగబూజలిచ్చియు । న్నతకనశాసనస్థితులొనర్చి ప్రసన్నతమించబలెనో । యతులవివేకయెవ్వరిటకంపకవచ్చితి
రానతియ్యవే॥ చ॥ మిముగనుగొన్నయంత నలమిత్రునిజూచియట్లుమానసా । బ్ధమలరునామమేమిటెలపంగడె యన్నవలం
డకుకరహ । న్యముగవచించిరజ్జునులనందబంపుమురామనీవెకా । కమటిపరుత్పింగనధికారులుగారు నుడియవాక్యము
లొక॥ అవిగాకయిద్దరముచున । హృదయలమైమాటలాడునెడనిచటికిని । తదొరంగివచ్చిచాలెని । విదళించెద వేసిగా
ర్గవిధమెఱిగింతుకొ॥ చ॥ అనిశనికొంతసేపుహృదయాబ్జమునందలపోసిమంచిదే । యనిసభనున్నయందలద్రయంబున బం
చినిధుండులత్తూనిం । గనుగొనిపువాటిటనెకాచుట యుండుమంబెవ్వరైనవ । చ్చినదివేశగాదని వచింపుమహింపనిపలె
నయ్యెడకొ॥ క॥ ఆకుహనామునిశేఖరు । దేశతముననున్నరాఘవేశ్వరుగనిసి । తాకాంతబ్రహ్మసనుకగ । నీకడకేలెచి
నాడనేనంతకుడకొ॥ ఉ॥ ఈపువ్వుపాలమాతృడవె యీసచరాచరభూతకోటికొ । దేవుడవైనవిష్ణుడవు దేవకిరీటచిర
త్తురత్తుతో । భావ్యతపాదపద్మకవనాదివసంతుడవబ్బగర్భుడవయ్యెనినపింపుమన్న । విధమంతయునుకొనుమగ్గుడించె

దక్ష॥ నీ॥ అనికాలమునక్షీరాబ్ధిల్లోజెలుపనన్నిటూపెబవళించినిదురజెందికొన్నికల్పములరుగుటయుమేలగిభవన్నాభీజుట్టిన
తంమినసుస్పజించి। నీవీనులందజన్మించినవిధుకైటభాఖ్యులద్రుంచితదస్థితుల। ధరములమెదడునధాత్రీయుగబ్ధించి లోకా
భివృద్ధియనకొనంగి। బాధలిడుదైత్యులవధించితినిబూని। వెనుకరావణుడేనాచ్చివేడుకొన్నసురలరక్షింప దశరథసు
తుడుపగుచునవతరించితివనినొంచుసురవరుని॥ గీ॥ మొదటబలికినచందావబదనొకండు। వేలయేండ్లుద్వయేలితివేలయింక
నామనముసేయరంమాన్మధామమునకు । నిలుమురాశ్యేచ్ఛగలిగిననేలనధిప॥ చ॥ అనిపరవేష్టిదెలుపుమనె నంచుబరేత
విధుండుపల్కిన । స్వీచిలునవ్వునవ్విరఘవీరుడవారిజసంభవుండుప । లింగరేహితోక్తి గావలయుకృత్యములన్నియు

—(* దుర్వాసుడు తన తల్లిదండ్రులను రామునికడకు వచ్చుట. *)—

సయ్యోయ్యడక్ । బసులికలేత్రవచ్చెదప్రభావనిధియనిబలుచున్నెడక్॥ సీ॥ అనసూయగర్భశక్తి రూపుగని నేవచా
పివంక్తాగ్రగణ్యవహించె । సత్రసంయమితబోధానిరుహమున కేయివరణ్యక్షణలూప్యరహించె । నింద్రురాజ్య
విభూతిసేమానిశావాక్షరా వయువాచువైయభిగలిపె । రుద్రనియత్యదరోషాగ్ని వేమసిశ్వరునిచిదమనగోచరిత
రెందె । నట్టినుర్వాసుడవ్వేళనరుదెంచి । మోసలవసించు రాములఁమునిగనుగొని । యథితోడల్ప మారాకయ
ననతండు । సంతయునినితుడైమొక్కియట్టులనియె॥ చ॥ జటాలాగ్రేసరవేళగారురఘువంశస్వామియేకాంతలం । పట
చేతోగతినున్నవాడు తమియిందంశెల్లునొకరతసే । పటకన్నాకునుబోవరాదనిన రోషాగ్నిజ్వలజ్వాళికాచటలత్రు
రకటాత్ముడైయలడునుస్సామిత్రితోగ్రంథుఁడక్॥ చ॥ నమనిలుపన్పితావహాజన ర్థనశఁభులైతనశక్తిలే । దనగనొకఁడఁక్తు
డెన్నపాగ్రణకిమదాగమంబుడె । ల్పనికరఁజేనిహింతదాంధఁషంత్రితతోధసంబుతో । దనయలతోవిమంగనిసి ర్గ
ముకాశపియింతునావుడక్॥గీ॥ గడగడవడంకిపెకరండ్రుమడియొకంటె । నరయనూకరనిచావుమేలసతలచ్చిరాఘవునిజేర
మొక్కిదుర్వాసుడివుడు । దేవయరుదెంచినాడనిదెల్పుటయను॥ ఉ॥ వాసరరాజవంశమణివాసరరాట్టుతుడిద కొన్నియ
ర్వాసునిజేరబోయి యభీషంధనముల్ఘటించియేలవి । శ్వేసితీరేమిపూజనలు నేయదునావుడువేయియేడ్లునేజేసిన
బల్లసంబునగృశించితినాకలిదీర్పవేయక్॥ చ॥ వడియములాష్ట్రపష్టుకలవంటక మల్వరుగుల్బలాదలం । బడిదములప్పము
ల్వడబుపాయసములరల మాన్నమాజ్యమ । పుడములుగూరలుంబెరుగుపన్నుడలాది గనించితోడనందితినతండుమెచ్చుమ
యదేప్తయగాఘజియించిపోయినక్॥ క॥ కేవాళునిసంముఖముల । దానూనినప్రతిదేచిదళఁ ధనూనుం । దాననిమువంచెదై

—(* అక్షోఖం సు రామ పరిత్యక్తుం డైవరయానది. గుంకిది పంజునక రు గుట. *)—

ర్వవి! హేనుండైవీనవృత్తినిట్లనింగ కృత్ ॥ ౬ ॥ కటకటయేలయిచ్చటికిగాలడువచ్చేమహాప్రజ్ఞయే । విటేకినొనచితిన్నజన
 విత్తునినాసహజన్ముఖాసినే నెటువదెనిల్లు నెట్లుచియింపుడు । వైడమాటయెవ్వరుల । గట్టిమనంబుదోడనకార్యము
 లిట్టివియూచరింతురే ॥ సీ ॥ ప్రచ్ఛంవచనాగసౌఖ్యముల్వజేంచి నాతోడబొల్లికానలకువచ్చే । నెడవకపదునాలగేడ్లుని ద్రా
 హారములుమానినాకు సేవలుఘటించె । సీతహాసినచింతజెందినియ్యింపై స్త్రీమొదలమాటాడినన్ననచరించె । రణరంగమున
 మిదదధంముగానతికాయశక్రజిత్రములులసంహరించె । హృదయమెఱిగిప్రవర్తించేనిన్నిన శృంగిల్లిహితనిట్టివిశ్వాసినిట్టి
 యాపు । నిట్టిశంమునిబతికినకైయెట్టునొంటు । జేమిసేయుదుదుదైవమెంతజేసె ॥ ౭ ॥ అనిశోకబాహుకలితసేత్రండ్లెఱద్ద
 శరధపుత్రుండు పెకురభంగులంబునివిపనికన్నీరు కరతలంబునంగుమచుకొని యెట్టుకేలకనెప్పటియెల్లంగునూలూర లపించె
 గటనున్నయనుంగుతమ్మునిగనుంగొనియిట్లనియె ॥ ౮ ॥ అలుకపహించియంత్రికొడుకా కటిశెల్లునరేగియందటం బాలెయ
 గదిట్టినోయిననుబాదుము । నెమ్మదినాత్మహానికిం । దలపకయేలవచ్చితివివా యెడకన్పడికోచ్చునన్న ర్వుల నెడవాసినొంటని
 కత్రాణములెట్టుభరింతుతమ్ముడా ॥ ౯ ॥ ప్రతినయొనర్చిననెపమునమృతిబొందజేయుననుచు నెమోయిననుక । గతతంబున
 మ్మికొలిచితివతులగుణాభరణలత్తనాయనివగవక ॥ ౧౦ ॥ ఆరఘువీరుజూచివివచుంమునలత్తనంట్లు నన్ను । గురిచించి
 తసేయకుముకోవిడలూపనలంగలంగరె । వ్వారికికాలముగడవవచ్చె నేమీరుప్రజ్ఞజప్తికక ॥ ౧౧ ॥ ధారణి గ్రుంగదేన్నకులద
 మకముమానుదురేవరాధిపుల్ ॥ ౧౨ ॥ ఎలిమివహించినచ్చుద్యజియింపకయిండితిరేబలులం । గలయుననత్యమిందులకుగా
 రణమేగననన్నుజెందుద । త్ఫలమటుగాకయిండునర పాలకనన్నుదొరంగనత్యము । నిల్వనితకీతకాయన్నిలుపవేయనగాము
 డుభేదమందుచుక ॥ ౧౩ ॥ కులగురుడైనసిన్ధుని । వలఘుచతులమంత్రవరులనార్యులహేతులం । నెలిపించిజమునిరాక మొ । దలుకొని
 సకలంబుదెలిపెదత్సభికులకుక ॥ ౧౪ ॥ తెలిపితినిసోదరులు త్రిజ్ఞయటంచుద్వజింపగూడునే । తలకెడిజిత్రమెయ్యెడిహి
 తంబెఱిగింపుదుమీటలిందలు । గలఫలమన్ననొండొలుమొగంబులు చూచుచుదేర్చియెద్దియిం । బలుకగనెతూరకగభాస
 దులున్నవసిన్ధుకిట్లనుక ॥ ౧౫ ॥ ప్రతినయటంచుత్కలబాహుటయెట్లననేలరామనీ । ప్రతినదొలగినంబలుకకద్రవనంబు
 నయ్యనత్యతక । హతమగుధమకమానుకృతమంతముగాఁగముల్నశించులో । కతతులు పెకురనాశమగు కంటుగహెసాదరు
 డొకర డెకుర డే ॥ ౧౬ ॥ సకలమనిత్యమెప్పటిసత్యమునిత్యము సత్యసంధులై । ప్రకటయశోభిమాతిమనరామనరాజులసత్యమా

దనో! పకకదనిన్నుగానలకుబుచ్చెభజజ్జనకుండెటుగవే! యకుటిలసత్యసంపదజనాధిపకీర్తిప్రసాంభుచాపుడకా॥ క॥ ఆమాటలువినిసభిక! స్తోమమువిధిచెట్టయనుచుమాటగరామ! స్వామికడుతెగువచేకొని! సౌమిత్రంబూచిధైర్యసంపదనయెకా॥ చ॥ ఎడవకయెంతతప్పుఘటియించినచోననువంటితమ్మనిం । కడగివధింపజాలనధిపప్రతిభాన్వితలైనవారికి! స్వడుచుటచంద్రుటాకరసరినిన్నుద్యజించితినీకునిశ్చయా । నెడకికనెగుదున్నతడెంతయుశోకవిషాదమూర్తియై॥ క॥ ఆడలచునన్నపాదమలకప్పుడుసాగిలిమొక్కియార్యుల । కరడిజనముల్వినుండుదనుగన్మోనియత్రులనించగొన్వెనె । అప్పుడనలయూచినచోనికవా ర్యవృత్తికింజనిక్రంకియోగమ! య్యెడధరియించియూన్మోదనయెప్పుటయూపుదలండునంబలాకాచ! ఎలమిద్రనూనవృత్తినియింపుదునిండుడువచ్చిశంఖకా । పాశములుమోయరంభమొదలైనచెలుల్పటియింపనమ్మనూ । జ్వలంధివేరితోడ్రవవంబునకుంగొనిసోయెవేడగ్రానం! దలిబుధులౌరవచ్చేహరినాలువపాలనైస్తులంపగాకా॥ గీ॥ విజయనకిన్మొత్తూచెవృద్ధిని! యుచటివివిజులచేబూజలందికోటిభానునింబప్రభాభాసమానుడగుచు! నిత్యముక్రాంతయంబయిననెలవనెలచే అంబవనీద్య ముఖ్యులగువార్యులగన్మోనిరాముడిట్లుచున్వింరగదోడుచున్న యదినిశ్చయమైత్యులదానినెల్లలే । నిలలనుండుయొకభగవంతుని పురమెలెడునట్లుసేసిలో! కాంతరగామయైనభరతానుజునింబిలకిలకనెగెడకాచ! అనినధీతజైభరతానుని నాగిరియొక్కపల్లెనో! యినకులనాధయీధరణియెటికినిండ్రపదధిపత్యమి । చ్చినమమభాసినేకగమనెపంసన్నసియింపజాల మీ । కనిశముసేవజేయుటయెయంచితరాజ్యమువేయుచాటికా॥ క॥ నరవరకోసలదేనముపరిపాలనయెగునెలట్లముగట్టు! డురువృసనుత్తరకోసల! ధరణిజతిజేయుదలనితంబుననగకా॥ చ॥ అయెవనీవుకోరగ్గగలాధిపమీపలకాలకించియా! జనులెడవాయలేననెతజాలివహించిరివిరిచెచ్చగా! జనుననరామచంద్రుడంతానన్నతచాప్రబహువిమరుకో! దినపనియేమిచెల్పుకొనరించెదనెట్టిదియైననాడుకా॥ ఉ॥ పౌరులనుండ్రులకభటులబంధుల! బ్రాంజలలూగిచ్చియో । కారుణికాగ్రగణ్యకలకాలముట్రొచిమముంద్యజించిపో! మేరయెపుత్రపౌత్రసఖిమిత్రసహాదకగేహీనెనుకృపాద్వాద్యరమతోమిముంగొలిచినచ్చెదమెకరజన్ననాపుడుకా॥ క॥ ఎలనగవెలయెనిఘాద్యహం డలమనుజులవనవివేకితాంతానవలకు! ల్లలచుకొనిమంచినయెం! గలవెనమర్దులకసాగ్యకార్యములెండుకా॥ క॥ కోసలకన్యానుతుడిటు! లాసించినయట్టిప్రజలనలరించి

—(* రాముండుకుశలవలకుబట్టముగట్టుట. *)—

కృపం! గోసలదేనమునకుబలిజేసెగురునిపతుకరటికియొంకుశునికా॥ క॥ లవునంభో! ద్యుతిజితప! ల్లవునంగవిలాసవిభవలక్ష్మీ రతిపల్లవునుత్తరకోసలమున! కవశిశ్వరుడధిపుజేసెనార్యులమెచ్చకాగీ! ఇటులదారలదేనియిద్దరినుటలకు! ప్రేమనచ్చెట్టి భూములందు । రావదాహితుడుకుశావతియనుప్రోలుక్రావితాభ్యుత్తరముసంఘటించె! ఉచ్చాహ! దేవతానర్హిగోపచే దీటన్నరాశనం । భావితాభ్రవికృమత్స్పృరత్సరేశ్వర! న్రావజద్ధగోష్ఠరప్రకాశములకావతి । న్రావదాభిదానతత్పురంబులాప్పెనెంతయొకా॥ చ॥ పురయుగమిట్లునచ్చియుటబుత్రులబండుదవేళరాఘవం! దీరువురయన్నమానవగవచ్చెనభేధభటాశ్వసుక్తులం । గరుజగనుంగొనెన్జనకకన్యదలచికవుఁగలించిత । చ్చిరములుమాచిరనెన్నుడుడిదేవములెల్లలంచిత్రపీముడికా॥ చ॥ ఇనకులభతకచేదనయునిట్లుపలాలితులైతిదంభియు! గన్మోవిభవృష్టఫాలకకప్రదగన్మనసారిదేవలం! జనకగమ్రొక్కిచీవనబునేకొనివిడిచినిభాషుపూర్ణలో! చనులయిపోయిరవిష్టభుడొగంగనచోడ్చెనునైన్మనంగలికా॥ గీ॥ అంతశత్రుఘ్న దోడితెమ్మనినృపాలు । డాపుడగుచూరనొక్కనిననునవేసి । రమునజనివాడమూలకూరాత్రముల

—(* శత్రుఘ్నుండు తనకుమారుకుబట్టముగట్టి రామునికడవచ్చట. *)—

కు! నధికసౌఖ్యమధురయామధురజేరి! మ॥ అలశత్రుఘ్నగాంచితక్తునినిరాగ్ధాంబుకారత్రురా! డులురామంబుత్తిగొచ్చిబోవుటకు నుద్యోగించుటాస్మీయపు । తులకుకగోసలభూమలిచ్చి జననాథుడూర్ధ్వలోకోక్తవా । కలితనజ్జవహించి ముగ్ధమొదలొకార్యస్థితులచెప్పెనకా॥ క॥ వికలియగలగయజ్జరనాథునింబంధయన్మనంగన్నతగా! చనుడుచున్నకోహేతునియర । జనములదిలిపించిప్రియమొనగనిట్లుయె॥ గీ॥ అన్నదాదవానిలక్తునిండవలెవుకి! నేనెనడయెల్ల ప్రజలకోనింకవినుడు । వెడలనున్నాడుట యయోగ్యవిజనమయ్యె! నబవిలోకించితిరే కాలవెటులవచ్చె॥ ఉ॥ రామవిఘ్నంబులేని యమరావతి నైనక్షణంబునిల్లునే । యామధురాపురంబునకు నింకనుచామనన్రపత్రునిచ్చాన్మిగజేయున్పిచి శాపురరాజ్యముశత్రుఘాతేం । ప్రేమనొసంగిదోయెదను నిరలకజ్జవానంగుడియ్యెకా॥ క॥ ఆవిపలికివారియనుమతి! గొనెయూయపురములగును గొడుకులనవిడే! చరమొనగించిచెటినగమగ శనబలములబంబయె సగిగమనోన్ముఖుడై॥ క॥ సుతవారాదులవీటొగని । యతడెద్దైర్యముననొంబయరదమతోయ్యె । పలికగ్రేడిపాదూభూరికుశాశనస్థితుచునిండ్రశ్రేణిసంభావితు । స్సందీప్తానలలేజుశాంతనరతుకా డ్మామాంబుబోధారు । శ్వేచ్ఛందంబునభానుకృషునసదృషస్వామినకా రామునికా॥ క॥ సందర్శించిప్రియంబు । వందనమొనరించిస్వామి వారియనజ్జవరం

మలగనభూముల | యందునిలిపివచ్చివాడనకలకమతికొ || చ || పలుకులువేయునేమిముచాసేయికొ తనమయిననట్టి భూ | స్థలముననిల్వజాలనిది సత్యమునేనునుగొల్పివచ్చెద | న్వలదనియానతియ్యక శుతాదృశులెయ్యెడ నంమియున్నవా రలవిడరంచువేడుకొ నెరంచునెతాతనిరాముడాదృతికొ || తతాకలంబున || చ || నరపరియూర్ధ్వలొకగమనంబుచరుల్విన పింపఋక్షవా | నరులునిశాచయ్యున్వనాథులగుడియయోధ్యకేగుడెం | చిరివినయంబుమించరఘుశేఖరు గాంచిపణా మముల్ఘటిం | చిరికరముల్గొగిచ్చిరివచించియెట్లనియందరొకటకొ || క || ధరణీనాయకమేమిం | దిటముకొమిముగొ ల్పివచ్చుతలపునుటకుం | బటతెచితిమెడపకమము | గురుకృపసికవెంటబెట్టుకొనిపోవదగుకొ || చ || అనునెడభానుసూతివిన యుంబునరామునిజేరిమొక్కియో | మనుకులనాథదేనివిభుమస్మనివాసరరాజ్యకట్టభ | ద్రునిగనొనర్చిమీచరణతోయరుహం బులుగొల్పవచ్చితి | న్నునువిడవాడిపోవకుడనంబతిసమ్మతమొందెనెంచదికొ || క || వాలతలంబుననస్తాంజలియై | యాలోనవిభీషణుండునండకురాగా | నాలోకించెరఘూర్వహు | డేలాయితలపురాక్షసేశ్వరసేవకొ || చ || ధరణీచరాచరాక్షసుబురాలిచియుం డెమనంతకాలముం | బరమవినీతిలంకపరిపాలనసేయుమిదేలయంచును | త్తరములుపలకరాకుమునదాచరియింభధర్మప ధ్ధతి | స్మిరతిశయప్రభావముననె చ్యుముఱ్ఱకుమంచుబలిగనకొ || క || రామా జ్ఞకుపఱచియితం | డేమియుననరేరకుండెనికకులు డంతకొ | సామీరిమోముబూచిను | ధామధురవచోనిరూఢితగనెట్లనియెకొ || క || ఏతన్మాత్రుడవేవిభాకరకృపావీక్షాసమా సాదిత | క్రౌతస్సాతరహస్యరాశినిభవిష్యద్భాష్యని | ద్యాతాశ్వగ్యనిరూఢబుద్ధివిశేషధ్ధ బ్రహ్మచర్యవ్రతోద్ధూతాం భశ్చరకేతనుండనఖిలస్తుత్యప్రభావోదయా || క || మతగ్రివందీకలయా | వతాకలముకుపలయమునవస్మియగను దావ తాకలముగపిచంద్రభ | వతాకలంబమృతగతిధృవంబుగనిల్చికొ || క || నామాటబునికురవమగు | నీమగియుకోరియధలిం చునిత్తుడవగుమిం | కేమియుబలుకకుమనిరఘు | రాముడువామిరికనికరంబుచుం క్తికొ || సీ || బ్రహ్మసుతురుక్షకులసార్వభౌ ముబూచి | నీవుచిరకాలజీవినిస్సృంధపు | కలగకెప్పటివలెభూమినిబుపుమనివ | చించిమైదందద్వివిదులపీక్షించివిభుడ || చ || బలువగువేడగమీగమృతపానముచేసినవారుగావునం | గలుగదుమీకుహానిచిరకాలమువర్తిబుడుర్వినంచుడెం | పల రగబలిగతకినవనాటులనాబడినేగుచెందుచి | తిలకతలంబుచిట్లుచునితేటపడన్వివరించెనయ్యెడకొ || క || ఆరఘురాముని మాటల | డారుబబాంధవులగవులుబహుజానపదుల్ | కోరికబెండ్లికిబోయెడువారివలెంజెలగిరుత్సవంబులువెలయుకొ || సీ || చూడవచ్చినమహీసురులకుదమయిండ్లు వేటగతోజూరలువిడుచువారు | దిక్కులనుండియేతెంచిన యద్గులకెల్లపదా ర్థబులిచ్చువారు | ధరణీవాపుటయునుధర్మచుదధనంబుచెలగినిక్షేపముల్సేయువారు | కల్యాణమికనింతకంబెన్కెట్టిదియ నిసకలోత్సవంబులునలుపువారు | బంధములుదీరెమనతపకపలములూదవె | నెప్పుడికనేగుబతివెంటనెపుడవోదు | మంచునల రేయియుగముగానెంచువారు | నైసాకేతముననున్నయఖిలజనులు || వ || మఱునాడంతవనీష్ఠుబూచిరఘురామస్వామిప లెగన్తుని | శ్వరనేడేపరవేష్టివీదుదిలకింపనేడగవాడలైకిం | పరిపాటిన్నెరవేర్పుడంచితమహా ప్రస్థానకగ్గుంబుముం | దరసాగింపుడుయాగవహులననాతండట్లకాపంచికొ || సీ || పండువెన్నెలడాలుబైటవేయగజాలుప్రవిమలక్షామాంబక ములుగట్టి | గరుడపచ్చలయేపుపరహాసింపగనోపు దర్భాంకురములహస్తములుదాల్చి | హరినీలములరంగునపహాసింప దొడంగుఘనకేశబంధమ్మువెనుకదాల్చి | తమ్మిరేకలజోకి తలగచేయువిలోక నములుస్వనాసికాగ్రముననుంచి | శాంత లక్ష్మీవసించుకరజాతమనగ | మొగముదుశకించటటుమానముద్రమించ | నేవికారంబులేకయ్యయ్యనకులేంద్రు | డల్లనల్లన

—(* శ్రీరాముడుతమ్ములతోడనుచారులతోడనుసరయూనదినబ్రవేశించుట. *)—

నాత్మగృహంబువెడలె || వ || అప్పుడప్పరమకృపాశునిడావలిభాగంబునగరపద్మంబులు ముకుళించుకొని పురలక్ష్మీయనుపరించె దక్షిణభాగ్యంబునప్రీయనుతో యజాక్షియాకారంబుధరియించి దాక్షిణ్యకారుణ్యధైర్యగాంభీర | స్థైర్యజాతుర్యాదివివిధ గుణంబులతోననుగమించెమందరవిజయవినయధమ సత్యతమాశ మదమాదార్యవిపేకవిశేషంబులతోనుద్యోగలబుగమనిం చెవెనుకిననేకశస్త్రాస్త్రనివహంబులుపురుషవీరహంబులుధరియించి తనుంగొలవబురమాకారంబుతో గాముకలబనున రించెఋగ్యజురాదివేదంబులు బ్రాహ్మణరూపంబులతో నగ్రభాగంబుననరుగుడెంచె దన్మధ్యంబునసావిత్రి వహాడేవీస్త్రీ రూపధారుణియు సప్తవ్యాహృతులతోబ్రణవంబుతో ఛందోన్యాసదేవతాభీజశక్తికీలక ప్రముఖమంత్రాగకలబుతోన మితమంత్రతంత్రయంత్రసమూహంబుతో ద్వాత్రింశదుపనిషత్సమేతయై నడిచెనదేవిపిరుందస్సృతిశాస్త్రపురాణేహాసంబు లుపౌరుషవిలాసంబులువసాయిించి యనుగమించె సమంచితస్థేమంబునం జనరఘురామునవలోకింపుచు దేవగపిబ్రహ్మ రుషిరాజపిశేఖగులప్పరస్థపాత్యవిద్యా ధరప్రముఖనిఖిలదేవవర్మలు నలుదిక్కులంఁగిరిఁగిరిఁగిరిన్వధంబుగాబటతెచిరి గానీదాసజనంబులతో బుత్రమిత్రకళితంబులతో నాప్తసఖిబంధుసోనరముఖ్యులతో నయోధ్యల గలనకలజనంబులు జు ట్టుపట్లపల్లెపట్టులరగల ప్రజబుజారపదులుమొదలుగానొకటండనుం జికకయొకటమొత్తంబైనడతెచిరి నాగ్నిహోమ త్రుతైనానాచిత్రహారవిశిష్టాగ్రవణులు కుటింబసమ్యత్తంబుగానంవత్సరములగుగోధనంబుల మున్నెడకొనివెలబడింజనిరి

సుగ్రీవ సుషేణగంధమాదన పనసగజగవయ గవాక్షశతబలినలనీల వినతికెనరిగ్రధనధిమధ్యభూమ్రావేగ తారకవృష
ఖుజుఘప్రముఖ మసోవలీముఖులుబుక్ష వానర సేనాసమేతులై పరమహావకలబులగచిరివాలలకి వైడకమాదకళిమా
రజికధాకికవై కాళికవందిమాగధ ప్రముఖులువిసిటగాయకులు భద్రవధుమ త్తకాశ్యపప్రముఖనలకనఖులుగణికా బ్జము
ప్రబునిఖిలకమకంబులువిగండ్రోచి నిషకల్పపౌవంబువరామగుణకీతకనంబులు సేయుచునలినెనుకొనిరివన్నత్రోహిత
వేదాంతికతారికవై యాకరణ ప్రముఖులుజన్మబంధంబులు దీనెనెనంబంధులైసింధుబంధన స్నేహబంధంబున వెంబడిం
గొలచిపోయి రదృశ్యహూతంబులునవృశ్యవగరివాసులు నతిసూక్ష్మశరీరులనతిస్థూలశరీరులు నరుడెంచెనెతువడి చ్చుగ్రాత్ర
మికిటకానులు శైలవృక్షలతాగుర్జునులుపాదిరహిత పదాభిలాషంబుననయ్యఘోషబహునాత్రయిచే నివ్వకలబుననఖిలవ
రావరంబు లొకకదికైకానడుచునప్పటిమహాఘోషంబు ప్రళయసముద్రఘోషంబుననుసరిచెడెదేవణవన ఖాదివార్యఘో
షంబులు జాండగర్భనిర్భేదనం బాచరించెనించుకయుం జలించకకొంచకసహ సుఖంబులదలంచకయ్యఘోషక యేకశత్రుల
య్యుజ్జులందఱుం బెడ్లికిబోవుచువంబున రఘునందనుపదారవిందంబులు సేవించుచు బోయిరిస్వంతమా నెడిచ్చి విశేష
రాష్ట్రసేవాసుబతమకు నిదియెత్తోవగాకయితకంటె నేరుసేషంబులున్నవియనికృతశ్చయంబైకంబడిచెడిట్లు రఘుసే
రుంబానుడమాంబు మందగమంబునతక్రమించి పశ్చిమవాహినీయయిన సరయుంబులంబుచెలబోయె నయ్యవనరంబు
న॥ మ॥ అన్నదిశ్యహూతకమున సంబుజగర్భదులొకపాలకుల్ గిన్నరయక్షకులైయవ భేదదన్ననదుడవఘోషులై ప
న్నగులాదితే యులును బ్రంహరుమల్గొలువ స్వశత్రుభా చ్చన్నమానకోటులకికన్నెంగంజుచెలచెనెవ్యడెక శా శం
ధింధించునిమోయుమడ్డలతోదేవాదిరాడ్డేరికా ధంధంధానములాకసంజెరసెంతవాళనంనావనం బంధంబుల
గవాండెరచ్చరలుసమగ్గితముల్పాడిర గంధర్వులజ్జడివట్టె బెట్టుగురిసెంగల్పెప్రసూనచ్చటలెకనరినజాతామరామందగ్ర
యూనదిజోచ్చేరపుడుసహజగ్గులతో జరణాంభోజములచ్చటి యరుణాంభోజములయ్యునునునలరకొ చ్చెలఱు
వీరశేఖరుముఖాబ్జమునందునిజావలొకనో దారమశింద్రబృందములు దారొనంజేసితివెభారతి చారుమభేదదాంబు
రుహసంగతహంసరవానుసారిమం జేరయుళంయుళంధ్వనివి శేషముతోదివినుండియట్లుచుకొ కల సేరామచంద్రబగదా ధా
రాదివ్యావతారదానశరణ్యా కారుణ్యసారరవికుల హారాభవ్యవచారయభిలక్షవ్యా కల సేరామభిలక్షవచారయభిలక్ష
భుండపునియవాచ్యమా మాయ నెటుంగమాతరమెమానుషవేషముమానయాదిసా రాయమాంకవైయనుచుచరావలి
గొల్వఖగేంప్రసెకివి క్షేయముకాలయాపనముసేయగనేలమహాశ్మయచ్చటకొ డొకవ్యయమప్రతరక్త్య మఖలాప్రయ
మక్షయమాద్యమార్యసం స్త్యమునందనర్చుపరతత్త్వము నీవయస్కష్టిసాధన ప్రవ్యగుణాశ్మిత్యమునందాయుషేరను
డయినబాపమ ద్విశరీరమందఱుచుదేవకను గొనవెడలయయ్యెడకొ కల సేరామసేయనంబులైరామభవత్తమముదేర
మునుపుగా సీరాకగోరుచున్నదికోరికయెనగుర్పవయ్యగొబ్బుననుచుకొ కల వరజాననుండుదేవెనె నెనామొనను
తసించినిశ్వజగన్దో హనలీలవిలసితమకు తనదివ్యశరీరమాశ్మదలంచెనయంతక సేవతకోటిభాగవద్యమంబుటారిం
చుఘనకిరిటముమాళిగానుసెచె శేషసోగీశ్వరశ్రీలరాజేల్లు నాజానులంబివతున్నుంబులుచోచె ననుయలకనుకత్తయె
నంగించుశంఖచక్రగ దాసిశౌక్లములకడరహించె గొస్తుభశ్రీవత్సకమనీయవైజయంతికతోవడించుచెడిట్ల ధార
గాంచిన పొక్కిటతుమివెలసెం గటితటంబునమళకించెగనకపటము పొచెనెఖిలాంగములదిన్యమోషణంబు లబలలో
కంబులవ్వేళనరుదుచెంచె॥ సీ॥ మకరకుండలవజ్రమహానీయధశశివ్యేకేనేనగవృతోనిమిసలన నుంబులకదాగదాతి
రుమర్విణువిధిగపటసంధ్యా రాగకాంతవైమవ శాశీర గారుడాస్థానాలైరవైల వయిజయంతికతోదవామలాడగ గగల
గ్నశంఖచక్రశ్రీబుశతతోటి చంద్రసూర్యులజోకజొకసేయి గలబటాబద్ధకనకాంశుకమంబెటుంగు లగనయతేల్లినిల
సొంపుడెలసనింత గరుడవాహనమెక్కిలోకములపొగడ రాముడక్షేపయింతకాముడయ్యె సేవ మనవాదెం
ట్లుకెంపులకేవుచ్చకోణ సంసక్తురుచుతోసందిసేయి లలితాలకర్ణలాకలితాలకతోటి మకటసేలనానోకుచ్చటాడ
తిగ్రతేజముకిరినచంద్రరవులట్లు శంఖచక్రములుహ స్తములవెలయి వజ్రస్థితేంద్రరావడోడకస్తూరేంద్రులై వన్నెచె
హ్నుచుమర కోటిదశగోటిశతగోటిగోటికోటి బానుసంబంబులాకారమూనెల్లు దున్నీవ్వరకాంబైజొరెడి
గో విష్ణుడనియెంచుచోటివినిధవరుల॥ మ॥ అపుడన్తాసనబోకపాలవసురుద్రాదిత్యులాయుడిచి కిలలొచ్చెదలొ
మాగాంచితమహావిద్యాగసౌభాగ్యము చ్చుళుభక్తింబిలకింపుచుం బహుచమసారంబులన్నిచెళి లగనవాండలంబు
నుత్పించికరాశప్రాతవాగై ఖరికొ॥ గీ॥ ఎడతెగకమోసెసురభేరులేకధార గాగురినెడివ్వనవ ము లొకలమోదా
డిరఖింగంధర్వులుమగకయూకిరప్ప గోజవములాఖగేంద్రాధియాధునెదుట॥ సీ॥ భరతశత్రుఘ్నశ్రీరామహంస
లుగాగలసమ స్తదేవతలిగనుగొనంగ నచ్చతాఖండితేనోమయాత్తులగుచు గలసిరక్షేవుడివ్వవైరహమనయి అవల
సరయుంబలములదేహంబువిడిచి భానునందనుడరగిబింబమునగలసె ననలుద్రాపించెనెంబునన్నెకమన నవరజ

గణిల్పిలోనలండైక్యమొండె॥ క॥ ఏయేవేల్పులయంశము । లేయేకపుల్కాశ్చట్టిరిలలోపలము । న్నాయానేల్పులగలసిరి
యాయాకపియూధనాధులహారియాజ్ఞ ॥ గీ । యక్షకిన్నరగరుడగుహ్యకవియచ్చు । రాదిదేవాంశములబట్టి నట్టిరుక్ష
నానరనిశాచరాదులవ్యాదినంగ । కములవజ్జికచినారీలోగలసిరవుడ॥ మ॥ గరుడారోహకుడయినవల్ల నేదుటగ్గ
గొంచునానాజను । ల్పరయూతోయములస్వము క్తతవై సాక్షాద్రవజ్యోతిరు । ధ్వులైటవ్యవహాసర ఒమలయందొచుత్ర
సాక్షాత్ప్రసోదరకాంతాదులతోపసించి తగిరంతెడదేవతామూర్తులై॥ క॥ పక్షివశుప్రికిటక । వృక్షులతాగుల్మజైలవితతు
లననయూ । నిక్షిప్తమూర్తులైయపుడక్షయదేవత్వమొనసియలరేహరికృష్ణ ॥ మ ॥ సుగ్రీవోదరుడంతబ్రహ్మగని భా
సానాథయూపాగ్రణుల । దరుసూలోకముం బాసినిశ్యపదచింతలేసి । నావెటవచ్చివీరెల్లను మాకబ్రాహ్మణములుగా జం
పించిసొఖ్యుడగు । సరిలోకంబులనిల్పునంబుగరుడోవాదీణుడైపేర నెక ॥ మ॥ అమరశ్రేష్ఠుడైతెచ్చిధర్మముఖ శ్రేష్ఠజు
తంసంఘముతో । నమరత్వంబుపహించియన్నజనలకోపావకంబునన్సృష్టలో । కమలచంద్రాబాసా భగభగ్యములచే గంప
టుగంతానలోకముల్నిచ్చుచుకొండకుమిఠాతీరకింపంబుగావిచుచుకొనక । పవనసుతాగడవెందెల్వోధిభీషణులబుడు
విధుడొకభూవిలో । నివసించిరితకిరనవా । రవనీశ్వరుడగోచించినరిహర్ష మతోడెక ॥ గీ॥ నృపుడునరయధనకుపచ్చనపుడు
యుక్ష । వానరులలిలవచ్చినవానలెల్ల । సన్నిధిపడుపన్థుమూలేఁ దైయ్యాపురికి । నరుగునెడవేల్పులైపి యిరద్భుతముగ ॥ ఇ
టువలెనరమియన్ననజలకెల్లనుగల్గతులచ్చిబండుధూ । ర్జలబలభీతిభ్రానెయి మరాత్సనపాశేషరదనెలలో । కిర ల్గిరు
వంకలంగెలుచుగారుడవర్జ సువర్ణదీప్తి । శృటబభేలాశలంబొరయజక్రిన్వధామపదానువజ్జికలై ॥ మ॥ పేంచేయ నవ్వడప్పురం

—(౩) శ్రీరాముడుప్రవైకుంఠధామంబునకువేంచేయటం—

బారయచవ్వుమలతోనేడయొకసందశించుతలంబ్రలభి పెంబడి । యెసేయబృందారకారులగడదడిజడియగనకవణించి
త్రవేత్రపాణియైసూత్రవడికళత్రుండు ముందరబరారులొనర్చునెడనుప్పల్లె పూలకృతులనలకరించు వరినెన్దల సచ
రచామరకరామరకన్యకానన్యకత్వనంకతెతకంకణ క్రేంకృతులకుశ్రుతులగురిం గుకబళిభరినిడిట్టిత కినువమాకావాస
నోస్థానిముఖరభ్రమరపాలికార్కుంకృతుల కళుకుంబ్రపురసూత్రైరావణదంతావళ రాజంబుగ్గీంకృతుల నావరించసారే
భేరిభూభాంకృతులనప్పలిచునువర్జుర్జ యూకృతులననుసరించునందనునంద కుముడుకుడుదాతపుష్ప దంతచండ్రచండ
ప్రముఖపాద్యుచరహంకృతులు నిఖిలగ్భాగంబులాక్రమించె నిశ్వసంబునడిప గవాహనుడి ధావలోకకగివాసులయొ
సలుడిరదన్యనంబూసంగునొనువలోకకమండరుల యభిబందనంబులగీకరింపుచుప పగ్గోళలోకల నమోనారాయణయేతి
వాక్యంబులాకర్ణింపుడుజనగ్గోకపూజనంబుల నలరుచుదపోలోకతపిధనులసేవాంజలలుగ్రహించుచు సత్యలోకసంచారు
లాన్నమోరారాయణయేతిమంత్రోచ్చారణపూర్వకంబుకా సమర్పించునభ్యుపాద్యాదులకె కోసుచు సంతనలోకజను
లుగురియించుసంతానకుసుమః స్వంబులపా స్వంబునొందుచు గోలోకప్రచారులనిపేదించి కాకలగీకరింపుచు ద్రువాడిర
మథాగవతజేగీయమానుండును యగ్ని శ్రంహడుడినమాగ్యమనుండు సునధుండుశక్తికోటి మర్త్యాడమండలద్యోమనుం
డునునైయుభకృతంబునజనిజనిశరశ్చంద్రచంద్రికాన్నిగ్ధ బలధీనమ శక్తనశ్చేతద్యోత్రద్యోతేతశ్చేతాతనీ ప్రవీణిజ్వలన
జాలికానమానథానమానహిరణ్యధరణ్యంతరంబుదంతుకజోచ్చి తప్తస్థంబునుబుర్జునకాగణిలగశరీరగీవారణ సిదా
నంబునుస్నానకజనజరామరణతృప్తిపాసాద్యపాధివిరామ ప్రభావంబునసమృద్ధిభాంబును సదానంద శ్రయతాతీతయం
బునంబుషరరాహ్వయంబును యదార్థంబుగావించు సుధామధరశిశిరలఘుతర నలలిక సలెలబలడలగుని నకలనత్వము
హనియంబయ్యులదలపనీయసౌగంధింగంధసంబంధబంధురపుష్పందయగరుత్ప్రచయతనపరిచయంబుగలిగెనభగవతతరం
గరంగతరమల కుడుంగనంగచక్రాంగచక్రవళపక్ష విక్షేపణోజ్ఞాతవాతవేగసమంతతః పరిపాతి తరజోవికానలనదన
రియువిరజానామంబునంబ్రకాశించు నదీలలామంబుచేనావృతలై యూర్ధ్వముఖానంభణాక్రంతంబోహరిశాలత రానం
తధవళవపుర్విభావిశేషసూచకనిషగలుష పురుషోపలప్రకరప్రకల్పితశిల్పకల్పనాకల్పసిశాల సల జలచ్చురచ్చుచ్చుటాతి
పాండరితబ్రంహండుకరండుంబునుసభోమండలాణకవజైవలాయమాన సక్రసీలశివాకలనసంగతోత్తుంగగోవురాసిలచిరు
చిమాయాతమోన్యావృత తదగ్రసంస్తాపితకుంభకుంభాభినవదివాకర బింబనికరావలోకావలోకన విశ్వయరసావళకా
రణంబునుసార్వకాలపల్లవితపుష్పితవలితనలలిత విధపేద్రుకుంబుంబుమంజుపవనభవనోపవన చారణసంతతాశ్చ నారా
యణనామస్మరణక్రీడాపరాయణకలకంతనీకంత శుకముఖనిఖిలఖగజాతచేతనానూతనప్రవాళదక్షిణాహారి వాహనిం
భికాథలమోహకారివిద్రుమద్రుమలతాసితబట్టాంబర వితానపద్మరాగకపీతపాలికాభిరామమంబునుగోమల దూర్వాదళ
శ్యామలప్రకాశామాలగారుత్మగరతయూధసమున్నతసౌధశిఖరాభ్రంకషగరుడ కేతనద్యోతమానశ్వేత పటపటాద్య
తివ్యంజితత్రిభువనాశ్రమణోవక్రమనక్రమత్రివిరక్తమూర్ధ్వప్రసారిత చరణాంగుష్ఠనఖశిఖాముఖనిగళితావరణపయోధిప
యోధారాప్రవాహంబునుగేళికాచకోరపాళికాబోధ్యోత్సాహయమాన మానితజ్యోతిరుత్పటస్ఫుటికదృశ్యచక్రికటితప్రకృకు

[illegible]

చారమున్ || మ|| సన్ సీజాక్షునిగాజతుర్ముజునిగాసౌవర్ణకౌసేయుగా । బరమానందునిగాబ్రసన్నముఖుగాచాచేశమాత్రాఁ
గుగానిరతంబుననుజితజేసినసుధీనిర్దోషరత్నావళికాకరమానాటవచోటడుప్తివలనంగంచెప్పింపఁబడినన్ || నానావిధా
మాసనాడికాశోధనాభ్యంతరాంగకశుద్ధలావరించి । దేశికాకలితోపదేశవద్ధయవనియామాటయొకటిగాతీతయములెనసి । ప
రగుప్రాణాయామపాపశుభ్రముననుమన్నయగర్భముననుప్రాణములు సేర్చి । కుండలపేలాకొప్పింపఁడుజాతరశిఖిజ్వాలను
ధాధారజల్లజేసి । యూర్ధ్వముఖపట్టుయోజనాశోపరిప్ర । భాసురసహస్రదిశస్పృహహింసాగంగయహింశహతయోగి
జనులుపుష్టిగలసేసేవింపసప్తమస్థలముదాటిక || ఆనందకరుడార్యజనానందకరుండువారిజాతుల బ్రహ్మశానామరేంద్ర
విష్వక్సేనాదులగూడియవలికింజనువేళన్ || సీ || కొల్లాటమండలోత్ఫుల్లచంద్రికలరోపహరింపనేర్చినవివలమతులు । రవిశశాం
కాగ్రజాగ్రతారకజ్యోతులొకటిగాదిలకింపనోపుధస్య । లానన్దదానాహతానూనగానంబుచుయెరంగినమహానపుష్కరిధులు
శాంభవీముద్రాశ్వసంయాధులైనట్టిబయలుప్రాకగజాబుబ్రంహవిదులు । జననమరణార్తిముఖమిత్సమునియనభవాన్మృత్యు
చ్చినఘనయజ్వలదనస్సు । రాజయాగాహ్వయప్రాజ్యరాజ్యకర్త । లష్టచుద్వారగతుకౌటహరిడిగాంచు || క || సనకసనందసము
ఖులగుననఘులతో నెదురుకొనిప్రియంబునబూజించి । ననలరుచుభీరుడజ్ఞనములపీడుకొనియవలజనునవయమునన్ || సీ || గి
లుకుమెట్టియలమ్రోతలకంతికాంగుళిభూషణార్చ్యటిప్రియంబులగణింప । మంజీరసంజాతశిలటారసములకురాయంచరవళి
పరాకుదెలుప । గాంచిఘంటాఘంఘణాలకుగరలసతగంకణధ్వనులుకైకండయెనగగ్రోర్ధ్వలాభిర్ముంకారబునకుగచోదే
శికెకీరుతంబు తెరువుసూపసూత్రవతియాదిగాగలవేత్రవత్తులు । నలుగడలసిండుసందడిదొలగదొచ్చుగడలధారుణశీత
గూదేర । నిందిరాదేవిగోవిందునెదురుకొనియె || చ || ఎదురుగవచ్చియచ్చివయింపగువాలుషణుంగుచుపుల । న్మోచటినవాళి
యిచ్చిప్రియమున్నయమున్వినయందునెవ్వదిక్ । గుడుకొనినెవ్వుటన్యుచుకొటులతోదపనియపాత్రికా । సదమలరత్నపీఠికల
శౌరికినారతులెత్తివేడుకన్ || డ || ఆరతులెత్తువేళజవరాతిముఖాబ్జములేటబూచునో । య్యారపుచువుబూచినిగియారుచనన్దవ
చూచుమేనిసిం । గారముబూచుజెకులప్రకాశముబూచుముకుందుడంతయున్ । గోరవముప్పనెన్నడునుగాననిః స్తుతగన
వైవడిన్ || శా || ఆలోధూమిధరించెవీజనమునిశాబ్దాక్షిక్రూరతాం । బూలంబర్పణసేయునూడిగములంబాలాప్తజ్యేషేవి
యుం । గైలాగిచ్చెననేశవార్షికవియోగప్రాజ్యచింతాభరత్ర్యాలోలత్వముచాసీకేసపుడుహద్దాభోధినోలాడగన్ || క || కమ
లాకామినిపాణిపంకజముసోకన్ మేగగుగ్పారక । కరమలాతుండనిశంబుసాత్త్వికమునంగన్మట్టియున్నట్టిలాగమనన్యాన్వ
కమూనేబతువరవిశ్వకేసనేషాదికుల్దమశృంగారకళావిశేషముబుసందస్సించిహగ్నింపగన్ || శా || ఈలాగిందిరగూడివద
రధరుండిర్వంకలన్ వైష్ణవిజ్వలంబుల్పివితోపచారములొనర్పలచోచ్చెజనభద్రవి । స్థిలాలభోరుహారాజప్రముఖమాణికోర్

—(ః పరమపదవణకసము. ః)—

శిరుల్పించిత । స్థూనస్తంభకవాటకోటిజెలువోశుంభన్నిజాస్థానమున్ || మ || అనిమటింబుననంతదిన్యరశ్చనమానలేజః
పుంజంబునకాస్తదంబుయయపరిమితవిచిత్రచిత్రాంబరసువణకపట్టాంశుకప్రతాపంబులగట్టినమేలకట్లజెన్ననంగ
న్నులకుమిరుమిట్లుగొల్పుచునలుదికులంబిక్కటిల్లుహరిచందనమందారకల్పకసంతానపారిజాతప్రసూనవాసనలకా
స్తదంబయినయత్యున్నతస్పటికమయమహాస్తంభకొటులనీటులదీటులేకయనేకప్రవృత్తండుపహస్రంబులంగలప్రాణులె
ల్లినొక్కపారివరతెంచినిచ్చిననొక్కయంకణంబునకుంబాలదనంజాలుచూలుపుగవిగియగజేయదృగంబుజంబులగలగజ
నాధునివలెనలఘుతరవజ్రజాలకరచితజాలకరధ్రనికాయంబులనవలోకనియంబయికమసీయమాక్తికమయప్రబాలబ
మాలికాపరంపరలపెంపుననింపొనర్చుచుదర్పణంబులటెక్కునడలకునమెరయుకాంక్షమచ్చుండకాతకాతకాత్తాడ్వం
తరంబులనెంతయువీంతయుచింతామణిగణనిబద్ధనిశాలవీతదికానికరంబులంగరంబురాణంచికెంపుట్టితలంగట్టిన
యిట్టిరంపుమెట్టులంగనుపట్టిసుషమాధికగోమేధికతోరణప్రాంచితపువ్యరాగవీటంకభాగభాగపరభాగవీధాగపరభా
గతతులనతులంబుస్వయంప్రకాశంబైనిత్యముక్తాశ్రయంబయిత్రైకాలికసశ్యంబయిస్వతస్సిద్ధంబయిముముక్షుజనాక్షేప
ణీయంబయిశుద్ధసత్వానందకరంబుగావునవానందమణిమంటపంబునప్రసిద్ధంబయినసభామంటపంబుబ్రవేశించియందుశే
షాశ్వకంబయిచెలువొందునశేషరత్నచిత్రితభద్రదానంబుపైవసీయించిశ్రీదేవీనరంబుననుంచుకొనిభూనీశలనిరుపా
శ్వకంబులనిడుకొనియనంతగరుడవీష్వక్సేనాదినిత్యులతోశంఖచక్రగదాశౌజకనందకాభీరామాలువిగ్రహమోహులునజా
గులంబిచతుర్బాహుబిగౌస్తుభహారకేయూరమకరకుండలాదిదివ్యభూషణభూషణులుగనకాంబరదారులువైజయంతీవన
మాలికావత్సుబుబుండరీకాతులగుడాకేళుబునభంగురప్రకాశులునగుసారూప్యదారులుదానుబూషినవీశ్వరూపంబువ
లెగణియింపనలవీగాకడాపలిపాశ్వకంబుననిలిచిసేవాంజనుబుదాలిచికొలుపుగేయంబాశాస్త్రబోలుకంఠంబులు
జుక్రంబుబోలుకటిమండలంబుసాక్షకంబుబోలుకనుబూమనందంబుబోలుకీజడగొస్తుభంబుబోలుకైమోపులు
తెవత్సరుమలంబోలుముంగులుబురాభిషద్గంబుబోలుముద్దుమొగంబులుగనకాంబరస్వలంబోలునెట్టివిదాయలసీలాభిరా

వంబుననిండుకొలుపుండైనయ్యవసరంబున॥ శా॥ శుక్లంభేధకతత్సభాస్థితబుధస్తోమంబుక్రందెల్లని॥ వ్యక్తేనుండగరబ్జనంజ్జ
లసుమాన్వకౌశారిసమ్మోమునక॥ దృక్సంఘంబిడిహస్తముల్ మొగిచిగౌరీభర్తృపల్కకశిరో॥ భాక్సపర్యధిసేఘుమంఘుమర
వప్రత్యగ్రవాగ్ధంభనక॥ శా॥ శ్రీమంతంబుసనాతనంబుదితిభూజిద్బాణబాణానోద్దామంచాశ్చేతరక్షణక్షమము సీతాలక్ష్మ
తోపితమా॥ ర్యామోదప్రదమాంజనేయహితముద్యతారకంచోభవ॥ ద్రామాకారమునామనోంబుజమునకధ్యాసంతాన
శ్రాంతముక॥ శా॥ విశ్వాసంబునరాతిమాన్పుడనియీవేల్పున్నిముస్వేడిన॥ వ్యశ్వామిత్రవిటుంరనంబునకునావిర్భాషముంజెంది
యా॥ స్వామిత్రహితంబుముందుగనేవిజేసిచెల్వొందదుమీ॥ శశ్వచ్చిత్రచరిత్రముల్దలతునశ్రీతలయస్వాంతంబునక॥ శా॥
ఆదిత్యేందుహుతాశనప్రముఖదీప్యతాంతిమచ్చేణికు॥ చేదంపంగదరంబుగాకదరముంజేకూర్చునన్యతమ॥ స్త్రీచోసాంధ
తమిప్రముకౌక్షణముగోభేదించివేల్గొందుమీ॥ పాదాంభోజనఖాంశువుల్నిటలముంబ్రాపింపగామొకెదక॥ శా॥ ధమాక
రంభనిరూఢులైజనపతుల్దొంగంబురె॥ దేనియుక॥ శమంబుల్లరణీసుతాపరిణయేచ్చస్మీరుమున్నద్ధక॥ ధగ్గచేదనమాచ
రిచివచిత్రంబెంతవర్ణించెదక॥ ధర్మాన్యతుదిగీశరతుమహూదారప్రభావోదయా॥ మ॥ వితతప్రౌఢిమజాషదగ్గనుదినా
వేళిచిమప్టకుమా॥ పతులందకకకపెకుసుమాగ్లజచిఘాధారంబువారింపిత॥ ద్గతతేజంబుశరాసనంబుగొనుకీకంగ్రంమఱం
గొన్నమీమతిగాంభీర్యపరాక్రమాదిగుణమహాస్త్వంబులూహించెదక॥ క॥ గురువులకువాదికారణ॥ గురుడనిప్రఖ్యాతిగని
యుసుగురాజ్జవరాం॥ తరమునగాంతానంగతి॥ జరియించినమీచరిత్రశక్యమెహిగడక॥ సీ॥ అఖిలలోకములకునభయప్రదాత
వైచులరియుముచులకునభయమొసగి॥ పుణ్యజనప్రితిబారసియుఖరదూషణాదిపుణ్యజనులహతులజేసి॥ యమృతంబుగొనుపక్షి
నాదినేలియుగాననమృతంబుగొనుపక్షినాదరిచి॥ యాదిత్యజాతకార్యముబూనియుండియునాదిత్యజాతకార్యమువసాచి॥
వానినినొచ్చివనచరావళులమాన్పి॥ వనధిబంధించిదానవేశ్వరుజయించి॥ సీతచాపించిపురిటవేశించిమించి॥ ధరణియేలినమి
ముగొల్తురమపురుష॥ క॥ అనిగొనియాడినశంఘుని॥ గనుగొనిదరహాసవదనకమలంజైయ॥ వ్యజనదళేక్షణడిటులను॥ ఘనవద్దాం
భోవరాదగంభీకీర్తిక॥ మ॥ గిరిజాధీశ్వరనీవునీయజుడునిగీర్వాణరాజాదిది॥ గ్వరులీన్నరయక్షకేశరమరుద్గంధర్వముఖ్యుల్వ
నే॥ చరరూపంబులుదాచ్చేశత్రుహతికిక॥ సాహాయ్యముంజెందుటక॥ సురవిద్యేషణడిల్లెవాపనషణిత్తోపబుదీరెగ్గవిక॥ గీ॥
శిష్టజనరక్షణముచుష్టశిక్షణంబు॥ నవనినానరిచుకోరకునేనవదరిచిమతగధాగాంగలహరిగమహిజనల॥ పాపజంచాల
మడగింతుపాలనయన॥ శా॥ శ్రీరామాయణముఖ్యమామకకధాశ్రేణుల్ప్రసంగింపుచుం॥ చారీణత్వముమీఱగాజద॥ వుచుచా
టించియాంపుచుక॥ సారప్రజ్ఞగహించుమానవులకౌషడ్వర్గముల్ధారుజేకూరంభోరికలారఘానదురితాగ్నోష్ణులైశ
ర్యముల్॥ గీ॥ అనిప్రియబునహానితోనానతిచ్చి॥ యజ్జగర్భాదిదివిజులనాదరించి॥ కొంతవడికడలుంపిదకొనకకత్ర॥ ములు
ముగునిగొప్పహరియంతిపురముసొచ్చె॥ ఉ॥ చొచ్చిమెలుంగుకెన్నునునుసోరణగండ్లదానలోపలం॥ బచ్చితల్పులకగ్గోక

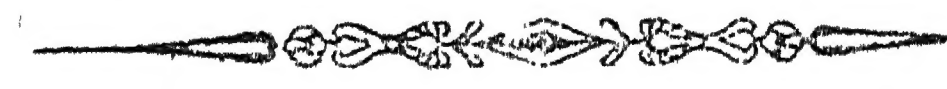
—(* ప్రళయ పరిహారి వణానము. *)—

బంధురకుడ్యములకొక శౌంకర। తొచ్చుచు వేదల స్వలయఃసౌకర్యముజ్జ్వలసౌధమెకీయం। దచ్చులవలనవలనవలన
 దములందగుమందరంబునక॥గీ॥కందనపుడశురచప్పరకోళ్ళగులక॥ వేలెగీ నలమలచబుమిదగీ మ్రాస పూవుల జగినియ
 ముజుశేష। శయ్యగూర్చుండెహరిరమా ససాతుగగుచు॥గీ॥అవుడు భూసీళలను రాగమితశయల్ల। సురకయడపలబగోకోళ్ళ
 బూచివెన్ను। డింతడెందంబెటిగినవ్వయిరుకరములఃబట్టివారలగుర్చుండెట్టుకొనెడె॥గీ॥రా బకీరలబలవ్వేళరా జశేష। ధారి
 యై మున్నువానున్నమేరతెన్ను। నంకగతయైఃశ్రీదేవినాచరించ। కవుడుగోపందుడొకతేనియలకబూస॥ చ॥అవునవుమంచిదా
 నువతివాసినేమనవచ్చునొటికా॥నవనిననుంద్యజించినభయందవుడిద్దర్రోచయవ్వగా। నవమతిదేసివచ్చితివి యొకటుకుంద
 నమాశ్చనెంచినక॥ దివికొనందగు నేనిమొగమింకదలోదరివణి॥ గీ॥ ఆనుచుశ్రీలక్ష్మితోబలెయవగదికుల। మాటుముగమై
 ననేమిసేరమాద। రిందితనూచుంచుధరణిప్రాధ్వింపనివె॥కా॥వితోడైచ్చితనిచక్రధరిడుపలె॥అప్పుడ॥ వ॥కరవద్దయలు
 మోచ్చివద్దయసునోకంజాక్షనామిదనే। తరుగదప్పుకణించిమిరినినవాదింపఁగనేర్తునే। నరులేమో యొకనిదకెట్టిరకాం
 తారంబునంద్రోయబం। పరువెమేండ్లకవాసిగానిలవేమిపాదలబలూహింపుచుక॥ క॥ ననుమునుగలుగనిదటికి। బనుచుత
 లంపుననుగాడెప్రత్యనుమిమం। చనుటముముగానకుండం। గొనికెచ్చెధరణియేలగోపింపఁగక॥ చ॥ గతజలగేతుబంధములి
 కంబునయేమనియెన్నికార్యము। స్మృతినసహించియున్నచనుమాటకెచ్చెటసేరమన్నవ॥ చ్చితరణటంచుమే ముపలగేసిసప్రణయ
 సిహుచికారిం।వ్యతిశయింపవెయనుచువేమలుగొగిటగ్రుచ్చెచచ్చి॥క॥ఉరమునగీర్లుశ్రీరవణినులచుక భూవనితాంధ్రకీర్తి
 శ్రీ। కరమిడిశివపొదొడలగవ్రకర॥బ్బముసాచితేళిసేశ్వరశతకోటిరూపవిభవలదెనగకభణిరాట్టుణాశ్శేష॥ నొటావ్రహ్మవణ
 మొండెహరియజ్జ్వలసౌఖ్యం నైకలొలుడై॥గీ॥ఇటువలెనెనర్నవైభవంబనకమెనగ॥శ్రీధరగోళలనుగుడిశేషగురుడు॥ ముగ్యదా

—(* గ్రంథ పతన శ్రవణాద ఫలము. *)—

సులబ్రోచుచుముదముజెందునఖిలరత్నోదణంబునారాయణంబు॥గీ॥ఈమహాకావ్యమతిభక్తి నెవ్వడువిను। నతడిహంబుననక
 లసౌఖ్యములజెందితనివిగనియంతంబునరాగమవిరసాతశాశ్వతప్రహలాకనివాసమొందు॥గీ॥ఇదిశ్రీలొక స్తవ్యమిదివే బుధశ్రో
 వ్యమిదివ్యమిదిభవ్యమిదియభువ్య॥ మక్షరసంభాష్యమాదికావ్యంబిదిద్విజుడువలంపరాగ్విరుడనదగు॥ త్త॥ యొండుపటింప
 ర్వంససాభతకయగువైశ్యకులంపనమితప్రణ్వి॥ ధలశాలియాశూద్రకులబుడు॥ తియింపవలంబులోవాసివన్నెగాఁచు॥ స
 ఖిలవేదంబులపరియింపనగుఫలంబు॥ నఖిలదానంబులొనరింపనగుఫలంబు॥ నఖిలప్రణంబులనుగ్రుంకనగుఫలంబు॥ నొకపుని
 కరధనాల్కొంతచదివినంత॥క॥ప్రత్యక్షరమననానా॥ మాత్యుబసశియించుగరతలామలకగళి॥బ్రహ్మతంబగుమోక్షమునశ్యం
 బీరామచరితచదువుజనులకుక॥క॥ ఎందాకజెలగువేదము॥ తెందాకకొనివిజింతునిందుడ సూర్యు॥ డందాకగులగిరులుడగు
 దానంకబాసంగుడబ్బరానందలై॥క॥వైద్యకుచగాత్రభంగరచనావైయాశ్యసత్కౌటతా॥ ప్లందాజంబులకే పోలముకర
 ప్రాంచశ్శుఖామిత్రపం॥ దాదంతచ్చదచుబనాభిరతభద్రాచ్యుతలొలానుదం॥ తాద్యజ్ఞోహసభానుజ్ఞాంకతలనుప్రాంత
 ణాన్లేషణా॥క॥శ్రీవశ్యగోత్రసుభకర॥శ్రీవశ్యశ్రీతలోదరికొస్తుభసు॥ శ్రీవశ్యగవిసహాన॥శ్రీవశ్యగవహాశరసుజగిభిల॥గీ॥

మానిని॥ సరసిజదశనేత్రాచారుసౌవణికదేత్రా॥ గరుడజవనత్రాకాలభితరంకవ్రత॥ చంద్రునితేత్రా
 శాత్రవధ్వాతమిత్రా॥కరధృతఘనగోత్రాకంజవిశ్వేషగోత్ర॥

గద్యము॥ ఇదిశ్రీమదనగోపాలకృపాలలిత కటాక్షవీతౌసమాసాదిత చతుర్విధాన వద్యకవిశ్వవిద్యావధానాధునా
 తనభోజరాజ సకలవిద్యజ్ఞనాభి వణితోదీణక వైభవాధి కృతరాజ రాజర జయోగ సామూహ్యలక్ష్మి
 విలాసధుగంధరధరాధిప సఖాంతర స్తవనియనకళాయుగంధరబంధురమగ్గిమో విశేషమంధ స
 వసుంధరాధరశోభితగణితగణితశాస్త్రరత్నాకరవినయాదిగుణరత్నాకరకరకంకంబపశవ
 యః పారావార పరిపూణక రాకాసుధాకరాప్సయమాత్యసంక్రందననందన
 విజ్ఞాన విభవ విజితసనందనవిష్ణుమాయావిలాసాభిధాన యక్షగాన
 నిమాణప్రవీణతానిధానపాపరాజప్రధానప్రణీతంబైన
 శ్రీమదుత్తర రామా యణంబును మహాకావ్యంబునందు
 సర్వంబును - ఆష్ట మా శ్వాస ము.
 శ్రీమదుత్తర రామా యణ ము
 సప్తపూణక ము.

